1929 NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ

THOMAS MANN

BÜYÜLÜ DAĞ

BİRİNCİ CİLT

CAN

ROMAN

ALMANCA ASLINDAN ÇEVİREN
İRİS KANTEMİR

Can Yayınları: 890

Der Zauberberg, Thomas Mann
© S. Fischer Verlag, Berlin, 1924
© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 1998
Bu eserin Türkçe yayın hakları Onk Ajans Ltd. Şti.
aracılığıyla alınmıştır.
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 1998
6. basım: Mayıs 2011
Bu kitabın 6. baskısı 1000 adet yapılmıştır.

Kapak tasarımı: Erkal Yavi
Kapak düzeni: Semih Özcan

Kapak baskı: Azra Matbaası
İç baskı ve cilt: Özal Matbaası

ISBN 978-975-510-872-8

Thomas Mann
BÜYÜLÜ DAĞ
1929 NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ

BİRİNCİ CİLT

ROMAN

Almanca aslından çeviren
İRİS KANTEMİR

CAN YAYINLARI

THOMAS MANN'IN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
DİĞER KİTAPLARI

BUDDENBROOKLAR / *roman*
SEÇİLEN / *roman*
TONIO KRÖGER / *roman*
VENEDİK'TE ÖLÜM / *uzun öykü*

Thomas Mann, 1875'te Almanya'da doğdu. 1898'de yayınladığı ve *Der kleine Herr Friedemann* (Küçük Bay Friedemann) adı altında topladığı ilk öykülerinde, daha çok Schopenhauer ve Nietzsche ile Wagner'in etkisi altında kalarak sanatçının yaratma sorununa odaklanmıştı. Mann'ın sonraki yapıtlarına da sık sık yansıyacak olan bu sanatçı sorunsalı, biri manevi yaşamı, diğeri eylemi temel alan iki karşıt yaşam görüşünden besleniyor ve sanatçının bir şeyler yaratarak varoluşun anlamsızlığına karşı koyma mücadelesini sergiliyordu. Bu ilk öyküleri, büyük bir tüccar ailenin gücünü kaybetmesini konu alan ve 1901'de yayımlanmasının ardından Mann'ı üne kavuşturan *Buddenbrooklar* adlı toplumsal roman izledi. 1903'te yayınladığı *Tonio Kröger* ile 1912'de çıkan *Venedik'te Ölüm*, bu gerilimden beslenen yapıtlardır. Daha sonra, savaş imgesinin Avrupa'nın ölümü olarak da yorumlanabileceği romanı *Büyülü Dağ*'ı yazan Mann, Hitler iktidara gelince Almanya'dan ayrıldı. 1929'da Nobel Edebiyat Ödülü'nü alan Mann, sanatçının *tin* ile *yaşam* arasında kalan çelişkisini sergileyen bakış açısını daha da derinleştirdi. 1936'da ABD vatandaşlığına geçti ve Almanya'nın karanlık tablosunu çizdiği *Yusuf ve Kardeşleri* dörtlemesini yayımladı. Dörtlemenin ardından yazmaya koyulduğu *Doktor Faustus*'ta ise besteci Andreas Leverkühn'ün yaşamöyküsünün ışığında, Alman kültürünün barbarlığa yenik düşmesini anlattı. 1955'te Zürich'te öldü.

İris Kantemir, Ankara'da doğdu. TED Ankara Koleji ve DTCF İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümünü bitirdikten sonra uzun bir süre Almanya'da kaldı. Yurda döndükten sonra ODTÜ, Kadıköy Maarif Koleji ve Boğaziçi Üniversitesinde ders verdi. 1990 yılında emekli oldu. *Cumhuriyet Kitap*'ta yazıları yayımlandı. Hermann Hesse' den *Bozkırkurdu* ve *Masallar*, Thomas Mann'dan *Seçilen* ve *Büyülü Dağ*, Amy Tan'dan *Mutfak Tanrısı*, Carson McCullers'tan *Düğünün Bir Üyesi*, Juli Zeh'ten *Kartallar ve Melekler*, Ketil Norstad' dan *Erling'in Düşüşü* ve Carl Gustav Jung'dan *Anılar, Düşler, Düşünceler* gibi kitapları Türkçeye kazandırdı.

Die Herausgabe dieses Werkes wurde aus Mitteln von INTER NATIONES, Bonn gefördert.

Bu kitap, Inter Nationes, Bonn Kuruluşu'nun desteğiyle yayınlanmıştır.

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ CİLT

Önsöz 9

BİRİNCİ BÖLÜM 11

Varış 11
34 Numara 20
Restoranda 24

İKİNCİ BÖLÜM 31

Vaftiz Çanağı - İki Biçimiyle Büyükbaba 31
Tienappel'lerde - Hans Castorp'un Ahlaksal Durumu Üzerine 43

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM 53

Saygın Kararma 53
Kahvaltı 56
Şaka-Viacticum-Yarım Kalan Keyif 64
Satana 75
Zihin Açıklığı 85
Bir Sözcük Bile Fazla 92
Tabii ki Bir Hatun! 97
Herr Albin 102
Satana Onur Kırıcı Önerilerde Bulunuyor 106

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM 119

Gerekli Bir Alışveriş 119
Zaman Duygusu Üzerine Arasöz 130
Fransızca Konuşmayı Deniyor 134
Siyasal Bağlamda Sakıncalı 140
Hippe 146
Analiz 158
Kuşkular ve Tereddütler 165
Sofra Başı Sohbetleri 170
Artan Korku / İki Büyükbaba ve Alacakaranlıktaki Sal Gezintisi 178
Derece 201

BEŞİNCİ BÖLÜM 229

Sonsuzluk Çorbası ve Birdenbire Aydınlanma 229
"Tanrım, Görüyorum!" 254
Özgürlük 274
Merkür'ün Değişik Ruh Halleri 281
Ansiklopedi 294
Humaniora 312
Araştırmalar 331
Ölüler Dansı 354
Büyücüler Gecesi 397

İKİNCİ CİLT

Önsöz 9

ALTINCI BÖLÜM 11

Değişimler 11
Biri Daha 38
Tanrı Devleti ve Kötü Bir Kurtuluş Üzerine 60
Patlayan Öfke... ve Utanç Verici Bir Şey Daha 90
Geri Püskürtülen Saldırı 105
Operationes Spirituales 123
Kar 157
Bir Asker Olarak - Ve İyi Huylu 193

YEDİNCİ BÖLÜM 245

Kıyıda Bir Gezinti 245
Mynheer Peeperkorn 254
Vingt et un 263
Mynheer Peeperkorn (Sürüyor) 286
Mynheer Peeperkorn (Bitişi) 333
Büyük Uyuşukluk 348
Dolu Dolu Ses Uyumu 361
En Çok Kuşku Uyandıran Şey 382
Aşırı Huysuzluk 416
Gök Gürlemesi 446

ÖNSÖZ

Çok eskilerde kaldığı için üzeri tarihin küfüyle kaplı olan ve anlatırken iyice geçmişe gidebilmek için olabildiğince geçmiş zaman kiplerinin kullanılmasını gerektiren Hans Castorp'un bu öyküsünü (nasıl olsa okuyucu onun hoş ama sıradan bir genç olduğunu anlayacak) biz gerçekten anlatmaya değer bulduğumuz için öykünün hatırına anlatıyoruz, yoksa Hans Castorp'un hatırı için değil. Bu arada Hans Castorp'un hakkını yememek için herkesin başına her şeyin gelemeyeceğini ve aslında bunun onun öyküsü olduğunu da belirtmeden geçmememiz gerekiyor.

Öykümüzün eski oluşunun ona bir zararı yok, tersine iyi bile çünkü tarih gibi, öyküler de eski zamanlarda geçmiş olmalıdırlar ve bir öykü ne kadar eskiyse bu, hem öykü açısından hem de geçmiş zaman kipleriyle mırıldanan sihirbaz anlatıcısı açısından o kadar iyi olur. Günümüzdeki birçok insan gibi –öykü anlatıcılarının da onlardan aşağı kalır bir yanı yok– öykümüzün de sorunu şu: Yıllarla bağlantısı olmayan eskiliği günlerle de ölçülebilecek gibi değil; sırtına binen yaşlılık yükü güneşin çevresindeki yörüngelerle de bir tutulamaz, yani kısacası, geçmişte kalmış olmasını aslında zamana borçlu değil. Bunu demekle zaman denen gizemli öğenin sorunlu ve kendine özgü ikili doğasına şimdilik şöyle bir değinmiş oluyoruz.

Ama biz apaçık ortada olan bir durumu yapay bir bi-

çimde belirsizleştirmeyelim: Öykümüzün olağandışı eskiliği, belirli bir dönüm noktasından ve yaşamlarımızı ve bilinçlerimizi paramparça eden derin bir çatlaktan önce oluşmasından kaynaklanıyor. Öykü o zamanda geçiyor ya da şimdiki zaman kiplerini kullanmak istemezsek, o zamanda, çok uzun yıllar önce, dünyanın eski günlerinde, başlamasıyla bir sürü şeyin başladığı ve başlayanların da bir türlü sona eremediği Büyük Savaş'tan önce geçti. Demek ki çok önceleri olmuş değilse de gene eski sayılır. Bir öykünün eski olma niteliği ne kadar 'önce'ye dayanırsa öykü o denli yoğun, tam ve masalsı olmaz mı? Üstelik bizim öykümüzün, doğası gereği az da olsa masallara özgü yönleri de var.

Öykümüzü, ayrıntılara özen gösterip hiçbir noktayı göz ardı etmeden uzun uzun anlatacağız. Bir öykünün kısa ya da sıkıcı oluşu ne zaman anlatımı için gerekli olan yer ve zaman yüzünden olmuştur ki? Aşırı titiz olmamızın uyandıracağı iticilikten korkmadığımız gibi, ancak inceden inceye anlatımın gerçekten eğlendirici olabileceği görüşünü kendimize daha yakın buluyoruz.

Demek ki, bizim Hans'ın öyküsünün anlatıcısı bu işi öyle bir-iki dakikada bitirmeyecek ve ne bir haftanın yedi günü ne de yedi ay bu işe yetecek. Öykü onun çevresinde ağlarını örerken geçecek olan dünya günlerinin pek farkına varmaması kendisi açısından iyi olur. Tanrı aşkına, öykünün yedi yıl sürecek hali yok ya!

Evet, işte başlıyoruz.

BİRİNCİ BÖLÜM

Varış

Sıradan bir genç, doğup büyüdüğü Hamburg'dan Graubünden Eyaleti'ndeki Davos-Platz'a gitmek üzere yola çıktı. Yazın tam ortasıydı ve orada üç hafta kalmayı tasarlıyordu.

Uzun bir yolculuktu bu. Hamburg'dan o yüksekliğe çıkmak kolay bir iş değildi. Aslında böylesine kısa bir ziyaret için yolculuk fazla uzundu. İnişli çıkışlı yolculukta değişik manzarası olan yerlerden geçiliyor, Güney Almanya'nın yüksek platolarından birden Swabia Denizi'nin seviyesine iniliyor, oradan, gemiyle, hırçın dalgalarla boğuşarak, bir zamanlar tekin sayılmayan yarlar aşılıyordu.

Ondan sonra da, o âna dek rahat ve dosdoğru güzergâh teklemeye başlıyor, molalar ve tatsızlıklar devreye giriyordu. İsviçre bölgesindeki Rorschach'da, aktarma yapmak zorunda kalıyordunuz. Bindiğiniz tren sizi Alpler'deki küçük bir istasyon olan Landquart'a kadar götürebiliyor ve orada başka bir trene binmeniz gerekiyordu. Pek sevimli olmayan bir manzaraya baka baka bir süre rüzgârda bekliyor, dar raylarda işleyen bir trene biniyor, bu küçük ama olağandışı güçlü makine hareket eder etmez de asıl macera başlıyor, bitmeye niyeti yokmuş gibi görünen sarp ve zorlu bir tırmanışa geçiyordunuz. Landquart'taki istasyon oldukça alçak bir düzeyde olmasına karşın güzergâhınız

sizi artık sarp kayaların arasına sıkışmış daracık yollardan geçirerek gerçek dağlara çıkmak zorunda bırakıyordu.

Hans Castorp –gencin adı bu– kendini, amcası ve babalığı olan –hemen adını söyleyelim– Konsül Tienappel'in armağan ettiği timsah derisinden bavulu, rulo yapılmış kareli battaniyesi ve bir kancada sallanan kışlık ceketiyle, oturma yerleri gri bir kompartımanda tek başına otururken buldu. Yanındaki pencere açık bırakılmıştı; öğleden sonra hava giderek soğuduğu için ailenin gözbebeği olan muhallebi çocuğu gencimiz modaya uygun bol pardösüsünün ipek astarlı yakasını kaldırdı. Yanındaki koltukta, yolculuğunun ilk dönemlerinde ara sıra incelediği, lokomotifin saldığı kurumdan kapağı kirlenmiş 'Büyük Buharlı Gemiler' adlı cep kitabı ihmal edilmiş, duruyordu.

İki gün süren yolculuk bu genci –çok da genç, hayata pek öyle sağlam kök salmamış– günlük yaşantısından, özellikle de görevlerim, ilgi alanlarım, dertlerim ve tasarımlarım diye nitelendirdiklerinden, faytonla istasyona giderken düşündüğünden çok daha uzaklaştırıyordu. Mekân, kendisi ve doğduğu topraklar arasında döne döne dans edercesine kaçarken, zamana özgü sanılan güçten çok daha fazla gücü olduğunu kanıtlıyor; saatler geçtikçe mekân, zamanın oluşturduklarına çok benzeyen ama bazı açılardan onları da aşan değişimlere neden oluyordu. Mekân, zaman gibi unutkanlık getirir ve bunu bir insanı tüm ilişkilerinden koparıp onu özgür ve aslına dönebilecek bir duruma getirerek yapar ve gerçekten de bir anda ayrıntılara meraklı ya da ilkelerine bağlı birini bir serseriye dönüştürebilir. 'Zaman, Lethe Irmağı'nın suyudur' derler ama yabancı hava da onun gibi içilebilir ve etkisi onun kadar güçlü olmasa da daha hızlı olabilir.

Hans Castorp da aynı deneyimden geçti. Bu yolculuğu ciddiye alıp kendini iyice kaptırmaya niyeti yoktu, tersine, böyle olması gerektiğine göre, bu işi olabildiğince çabuk arkasında bırakarak, kısa bir süre için olduğu yerde bırakmak zorunda kaldığı yaşamını, evinden ayrıldığı zamanki insan olarak, bıraktığı yerden sürdürmek üzere dönmeyi tasarlıyordu. Daha dün her zamanki düşüncelerine dalmış,

kısa bir süre önce olanları ve kısa bir süre sonra olacakları, sınavlarını, Tunder ve Wilms firmasında (tersane, makine imalatı ve kazan) işe başlayacağını düşünmüş ve orada geçireceği üç haftanın sonrasını yapısı elverdiği oranda sabırsızlıkla beklemeye başlamıştı. Oysa şimdi ona tüm dikkatini o andaki koşullara vermesi gerekiyor gibi geliyor, onları silkip atmanın hiç de doğru olmayacağını düşünüyordu. Daha önce havasını hiç solumadığı ve alışık olmadığı, kendine özgü ve çoğu şeyden yoksun koşulların geçerli olduğunu bildiği bu bölgelere çıkartılıyor olması onu heyecanlandırmaya başlamıştı; içini belirli bir kaygı kemiriyordu. Evi, yurdu ve düzenli yaşantısı çok uzaklarda kalmakla iş bitmemiş, daha da önemlisi çok çok aşağılarda kalmışlardı; hâlâ da tırmanıyordu. Eviyle ilerdeki bilinmezin arasında havada sallanırken, kendine, yukarıların ona nasıl geleceğini sordu. Acaba onun gibi deniz seviyesinden birkaç metre yukarıda doğmuş ve o havayı solumaya alışmış birinin arada bir yerlerde birkaç gün geçirmeden bu denli yüksek yerlere birdenbire çıkması akılsızca bir iş miydi ve sağlığa zararlı mıydı? İnsana bu bölgelerin ne denli uygun olmadığını sürekli hatırlattığı için hâlâ tırmanmak yerine hedefine varmış olmayı isterdi; bir kez oraya varıldığında orada da insanların her yerde yaşadıkları gibi yaşamaya başlayacağını düşünüyordu. Dışarıya baktı. Tren dar bir geçitten kıvrıla kıvrıla gidiyor, öndeki vagonları ve zorlanan, durup durup havaya kahverengi, yeşil ve kara dumanlar salan lokomotifi görebiliyordu. Sağındaki yarın dibinden gürleyerek akan bir suyun sesi geliyor, solunda da koyu renkli çam ağaçları kopmuş kaya parçaları arasında tutundukları yerlerden taş grisi rengindeki gökyüzüne doğru uzanmaya çalışıyorlardı. Zifiri karanlık tünellerden geçiliyor, yeniden gün ışığına çıkıldığında iyice aşağılarda birkaç köyün seçilebildiği geniş yarıkları görebiliyordunuz. Derken bu görüntüler kapanıyor, onları oyuklarda ve yarıklarda yama yama kalmış kar kümelerinin olduğu yeni geçitler izliyor, tren küçücük istasyonlara giriyor, sonra aynı rayın üzerinde geri geri çıktığı için yön duygunuzu yitirmenize neden oluyor, siz de artık

kuzeye mi yoksa güneye mi gittiğinizi bilmez oluyordunuz. Bölgelerin içlerine doğru ağır ağır tırmandıkça, değişik imgeler gibi birbirlerini izleyerek yükselen yüce dağların doruklarının dünyası, önünüze muhteşem görüntüler seriyor, sonra raylar bir dönemece daha gelince büyülenmiş gözler bu serapları görmez oluyordu. Hans Castorp sık yapraklı ormanları ve varsayım olarak kuşları da nasıl geride bıraktığını düşündü ve bu tür şeylerin bitebileceği ve dünyanın onlarsız nasıl yoksullaşacağı düşüncesi önemsiz bir baş dönmesi ve bulantıya neden olduğu için eliyle birkaç saniye gözlerini örttü. Sonra kriz geçti ve tırmanışın sona ermek üzere olduğunun farkına vardı. Geçit aşılmıştı. Tren artık vadinin düzlüğünde daha rahat ilerleyebiliyordu.

Saat neredeyse sekiz olmuştu ama hava hâlâ aydınlıktı. Uzaktaki manzaranın içinde, yüzeyi gri bir göl belirdi; kıyısından yamaçlara doğru tırmanan, tepeye doğru da giderek seyrekleşen ve sisle kaplı çıplak bir tepeyle biten, karaçam ormanlarıyla çevriliydi. Küçük bir istasyonda, biri dışardan yerin adını bağırdığı için Hans Castorp'un Davos Köyü olduğunu anladığı yerde durdular. Yolculuğu sona ermek üzereydi. Ansızın yanında kuzeninin o gür Hamburglu sesiyle, "Merhaba, burada ineceksin," dediğini duydu ve dışarıya baktığında platformda pencerenin altında Joachim'in durduğunu gördü. Kahverengi bir palto giymişti, başı açıktı ve her zamankinden daha sağlıklı görünüyordu. Gülerek bir kez daha, "İnsene. Nazlanıp durma!" dedi.

Hans Castorp yerinden kalkmadan, biraz şaşkın, ona, "Henüz varmadım ki," diye yanıt verdi.

"Tabii ki vardın. Burası Davos Köyü. Sanatoryum buraya yakın. Araba var. Eşyalarını ver."

Hans Castorp varışının ve kuzenini yeniden görmenin verdiği şaşkınlığı ve heyecanı ele veren bir gülüşle, bavulunu, kışlık paltosunu, rulo yapılmış battaniyesini, ayrıca bastonunu ve şemsiyesini ve en son da 'Büyük Buharlı Gemiler'i yerlerinden alıp dışarıya uzattı. Koşarak dar koridoru geçti ve oldukça candan, doğru dürüst bir selamlaşma

için platforma atladı. Selamlaşma biraz soğuk ve mesafeli insanların yapısına uygun olarak pek abartılı olmadı. Zaten garip olan, içtenliği fazla göstermekten korkmak gibi basit bir nedenden birbirlerine adlarıyla hitap etmekten her zaman çekinmiş olmalarıydı. Soyadıyla hitap etmeyi de doğru dürüst beceremedikleri için birbirlerine hitabı 'sen'le sınırlandırıyorlardı ve bu, iki kuzen arasında artık kök salmış bir alışkanlığa dönüşmüştü.

Biraz tutuk –genç Ziemssen asker duruşunu hiç yitirmeden–, acele el sıkışırlarken onları izleyen üniformalı, sırmalı kasketli bir adam yanlarına geldi ve Hans Castorp'un bagaj numarasını sordu. Bu adam Berghof Uluslararası Sanatoryumu'nun kapıcısıydı ve beyefendiler akşam yemeğine yetişmek için doğrudan sanatoryuma giderlerken o da Davos Meydanı'ndaki istasyondan gidip Hans Castorp'un ağır bavulunu almaya pek bir istekli göründü. Adam belirgin biçimde topalladığı için Hans Castorp'un Joachim Ziemssen'e sorduğu ilk şey, "Savaşta mı yaralanmış? Bu yüzden mi böyle topallıyor?" oldu.

Joachim, canı biraz sıkkın, "Evet. Savaşta. Derdi dizinden. Daha doğrusu dizindendi. Diz kapağını aldırttı," dedi.

Hans Castorp bunu olabildiğince çabuk geçiştirdi. Başını çevirip arkaya bakarken, "Demek böyle. Senin de hâlâ dertlerin olduğunu söylemeyeceksin, değil mi? Artık kılıç kuşanmaya hak kazanmış ve manevradan yeni dönmüş gibisin," dedi ve yan gözle kuzenine baktı.

Joachim ondan daha uzun boyluydu, omuzları da onunkilerden genişti. Enerjik gençliğin simgesi gibiydi ve sanki üniforma giymek için yaratılmıştı. Sarışın ülkesine aykırı kaçan simsiyah saçları vardı, koyu renk teni de güneşten neredeyse bronzlaşmıştı. İri kara gözleri ve düzgün hatlı dolgun dudaklarının üzerindeki koyu renkli küçük bıyığıyla pekâlâ yakışıklı sayılabilirdi; tabii kepçe kulaklı olmasa. Ömrünün büyük bir bölümünün tek derdi buydu ama şimdi başka dertler de binmişti. Hans Castorp, "Benimle aşağıya döneceksin, değil mi?" diye konuşmasını sürdürdü. "Bir engel olduğunu sanmıyorum."

Kuzeni her zaman yumuşak bakışlı olan ama son beş

aydır biraz bıkkın, hatta hüzünlü bir ifadenin çöktüğü iri gözlerini ona çevirerek, "Seninle aşağıya mı?" diye sordu. "Ne demek istiyorsun?"

"Yani üç hafta sonra."

"Evet, anladım. Şimdiden eve dönmeyi düşünüyorsun," diye yanıt verdi Joachim. "Dur, bakalım. Daha yeni geldin. Kuşkusuz, burada, yukarıda üç hafta bize bir şey ifade etmez ama sen burayı yalnızca ziyaret ettiğin ve tam üç hafta kalacağın için sana göre bu uzun bir zaman. İlk önce buraya alış, bunun o kadar kolay olmadığını anlayacaksın. Ayrıca yalnızca iklimimiz sıra dışı değil. Burada oldukça değişik şeyler göreceksin. Bak gör. Benimle ilgili söylediklerine gelince; işim senin sandığın kadar kolay değil dostum. 'Üç haftada eve dönmek' gibi laflar aşağıların işi. Evet, çok güzel yandım ama Behrens'in her zaman söylediği gibi bu kardan oluyor, fazla bir anlamı yok. Altı ay daha burada kalmamın neredeyse kesin olduğunu söyledi."

"Ne, altı ay mı? Aklını mı kaçırdın?" diye haykırdı Hans Castorp, bir kulübeden pek farkı olmayan istasyonun önündeki çakıl taşı döşeli alanda bekleyen iki güçlü atın çektiği arabaya binip sert oturma yerlerine yerleşirlerken. Hans Castorp öfkeyle kuzenine döndü ve, "Altı ay mı? Burada aşağı yukarı o kadar kaldın zaten! İnsanın o kadar bol zamanı yok ki," dedi.

Joachim kuzeninin içten öfkesine aldırmaksızın birkaç kez başını salladı. "Burada insanların zamanlarıyla nasıl rahat ve hızlı oynadıklarını anlatsam inanmazsın. Onlara üç hafta bir gün gibi geliyor. Göreceksin. Öğreneceğin çok şey var," dedi, sonra da, "insan burada birçok düşüncesini değiştiriyor," diye ekledi.

Hans Castorp gözlerini onun profilinden ayıramıyordu.

Başını sallayarak, "Ama inanılmaz düzelmişsin," dedi.

"Öyle mi dersin?" diye yanıt verdi Joachim. "Söylediğin doğru değil mi? Bence de öyle." Arkasındaki yastığa dayanarak daha dik oturdu ama hemen gene yana doğru kaydı. "Kendimi çok daha iyi hissediyorum ama tam da

iyileşemedim. Eskiden sol üstten gelen hırıltının yerinde hâlâ biraz doluluk var. Çok kötü sayılmaz ama alt taraf iyice dolu, ikinci interkostalden de hırıltılar geliyor."

"Ne kadar çok şey öğrenmişsin," dedi Hans Castorp.

"Evet, Tanrı biliyor ya, pek hoş bir öğrenme biçimi! Faal görevde olup bunların tümünü unutmak isterdim," diye umursamaz yanıt verdi Joachim, sonra da şiddetle omuz silkti. Bu da ona hiç yakışmadı. Paltosunun en yakın cebinden, mavimsi camdan yapılma, metal kapaklı yuvarlak, yassı bir şişeyi yarısına kadar çıkarıp kuzenine gösterdi ve hemen yeniden cebine soktu. "Burada çoğumuzda bu var. Adı bile var. Bir tür takma ad. Espri olsun diye. Manzaraya bakıyorsun değil mi?"

Hans Castorp'un yaptığı da buydu. "Harika!" dedi.

"Öyle mi dersin?" diye sordu Joachim.

İlk önce, vadinin eksenini izleyerek demiryolunun kenarından giden, düzensiz yerleştirilmiş binaların olduğu bir sokaktan geçtikten sonra sola dönüp dar rayları ve bir dereyi aştılar. Artık, ağaçlık yamaçlara ve akşam olduğu için yanmaya başlayan ışıklarında, balkonlarının çokluğundan bir sünger gibi delikli ve emici görünen, yüzü güneybatıya bakan bakır kubbeli uzunca bir binanın göründüğü, inişli çıkışlı vadiye doğru yükselen hafif meyilli bir yolda ağır ağır ilerliyorlardı. Hava hızla kararıyordu. Büyük bir bölümü kapalı olan gökyüzüne canlılık veren soluk kırmızı günbatımı çekilmeye başlamış ve doğayı, karanlık basmasından hemen önce görülen renksiz, cansız ve hüzünlü geçici bir ışığa teslim etmişti. Yerleşik bir alan olan girintili çıkıntılı vadide yanmaya başlayan ışıklar, vadinin zemininde, iki tarafındaki yamaçlarda ve özellikle de, binaların kat kat teraslar gibi durduğu sağdaki öne çıkık alanda noktalar oluşturuyorlardı. Sollarındaki yeşil çayırlı tepelere doğru yükselen patikalar kısa bir süre sonra çam ağaçlarının ruhsuz karalığında gözden kayboluyordu. Ağaçların ardında, vadinin daralarak bittiği yerde, uzaktan seçilebilen dağlar koyu maviye çalan kurşun rengindeydi. Rüzgâr esmeye başladığı için hava iyice serinlemişti.

Hans Castorp, "Hayır, doğruyu söylemek gerekirse,

çok etkileyici bulmadım," dedi. "Buzullar ve karla kaplı çok yüksek doruklar nerede? Buradakiler bana çok da yüksek gelmedi."

"Hayır, oldukça yüksektirler. Ağaçların bittiği çizgiyi her yerden görebilirsin. Belirgin bir çizgidir. Çamlar bitiyor, onlarla birlikte her şey de bitiyor işte, ondan sonrası gördüğün gibi kayalık. Şurada, Schwarzhorn'un sağındaki çatallı dorukta istediğin buzullardan bir tane var. Çok büyük değildir ama yine de adı bilinen bir buzuldur. Scaletta Buzulu. Maviliğini seçebiliyor musun? O boşlukta da Piz Michel ve Tinzenhorn var. Buradan göremezsin; yıl boyu karla kaplıdırlar."

"Sonsuz kar," dedi Hans Castorp

"Doğru, sonsuz kar diye nitelendirebilirsin. Tümü çok yüksektir. Bizim de inanılmaz bir yükseklikte olduğumuzu unutma. Deniz seviyesinden bin altı yüz metre yüksekteyiz. Aradaki farkı pek hissetmiyorsun ama."

Hans Castorp, "Evet, ne tırmanıştı o! Aslına bakarsan iyice korktum; zor geldi. Bin altı yüz metre. Bu neredeyse beş bin kadem eder. Ömrümde bu yüksekliğe çıkmadım," diyerek merakından kendisine yabancı gelen havayı derin bir soluk alarak denedi. Temizdi, hepsi bu kadar. Ne kokusu ne özü ne de nemi vardı; ciğerlere kolayca dolmasına doluyordu ama ruha hitap etmiyordu.

"Harika!" dedi kibarca.

"Evet, bu hava ünlüdür ama görüntü bu akşam o kadar iyi değil. Çoğu zaman daha güzel olur, özellikle de karda. Yakında baka baka doyarsın. İnan bana, biz yukarılardakilere yetti de arttı bile," dedi Joachim. Böyle derken ağzını denetimsiz ve abartılı bir tiksinmeyle büzmüştü. Bu da ona yakışmadı.

"Ne garip konuşuyorsun!" dedi Hans Castorp.

Joachim kuzenine dönerek, "Garip mi? Ben mi?" diye sordu. Nedense biraz kaygılanmış gibiydi.

Hans Castorp aceleyle, "Yok yok, özür dilerim bir anlığına öyle geldi," dedi. Aslında, Joachim'in birkaç kez yinelediği 'biz yukarıdakiler' lafı onu nedense rahatsız etmiş, kendini garip hissetmesine neden olmuştu.

Joachim, "Gördüğün gibi sanatoryumumuz köyden daha yükseklerde," diye sözünü sürdürdü. "Elli metre daha yüksekte. Broşürde yüz diyor ama aslında elli. En yüksekte olan karşı taraftaki Schatzalp Sanatoryumu'dur – şimdi göremezsin. Yollar kapalı olduğu için kışın cesetleri kızakla aşağıya taşımak zorunda kalıyorlar."

Hans Castorp, "Cesetleri mi? Ha, demek öyle. Şu işe bak!" diye bağırdı ve birdenbire göğsünü sarsan ve soğuk rüzgârın etkisiyle gerilmiş yüzünü biraz acı vererek buran karşı koyamadığı şiddetli bir gülme krizine tutuldu. "Kızaklarla mı? Sen de burada oturmuş bana sakin sakin bunları anlatabiliyorsun demek? Son beş aydır bayağı alaycı olmuşsun."

"Alay değil bu," dedi Joachim omuz silkerek. "Neden böyle diyorsun? Cesetlere fark etmez ki. Üstelik burada, yukarıda alaycı olmak kolay. Behrens'in kendisi de yaşlı alaycılardandır. Kaçıklığıyla ünlüdür, hem de olağanüstü bir cerrah, eskiden öğrenci birliklerinde çalışmış – sanırım onu seveceksin. Bir de Krokowski var. Onun asistanı. Çekingen bir şey. Broşürde onun verdiği hizmete özellikle değiniyorlar. O da, hastaların ruhlarını ayrıştırır."

"Ne yapıyor dedin? Hastaların ruhlarını mı ayrıştırıyor? İğrenç!" diye haykırdı Hans Castorp. Neşesini bulmuştu. Artık kendini kontrol edemiyordu. Ruhları ayrıştırmak, işi çığrından çıkarmıştı. İki büklüm gülmekten öylesine katılıyordu ki gözlerini kapattığı elinin altından gözyaşları süzülüyordu. Joachim de içtenlikle gülüyordu. Bu ona iyi gelmişti sanki. Böylece iki genç, onları Uluslararası Berghof Sanatoryumu'nun dik giriş yolundan ana kapısına ağır ağır çıkartan arabadan neşe içinde indiler.

İç ve dış kapıların arasında, hemen sağlarında kapıcının masası vardı ve istasyondaki topal adam gibi gri üniforma giymiş Fransız sanabileceğiniz bir hizmetli telefonun yanına oturmuş gazete okuyordu. Kalkıp yanlarına geldi ve onları sol tarafında oturma odaları olan iyi aydınlatılmış lobiden geçirdi. Hans Castorp önlerinden geçerken odalara bir göz attı ve boş olduklarını gördü. Herkesin nerede olduğunu sorduğunda kuzeni, "Herkes, tedavinin bir parçası olan dinlenmede. Seni karşılamak istediğim için ben izinliyim. Yoksa ben de, akşam yemeğinden sonra balkonda yatıyor olacaktım," diye yanıtladı.

Hans Castorp zaten gülmek için bahane aradığından yeni bir gülme krizine tutuldu.

Sesi titreyerek, "Ne? Yağmur çamur demeden gece gündüz balkonda mı yatıyorsunuz?" diye sordu.

"Evet, bu da kuraldır. Sekizden ona kadar. Haydi gel odanı görelim. Elini yıkarsın."

Asansöre bindiler. Elektrikli motoru Fransız işletiyordu. Yukarıya doğru kayarlarken Hans Castorp gözlerini sildi.

"Gülmekten bitik düştüm," dedi ancak ağzından soluk alabiliyordu. "Bana öyle çılgınca şeyler anlattın ki. Ruh ayrıştırma dayanılacak gibi değildi. Bilmesem daha iyi olurdu. Üstelik yolculuk da beni biraz yordu sanırım. Senin de ayakların bu kadar çabuk mu üşür? Aynı anda insanın yüzü de kızarıyor. Hoş değil. Herhalde biraz sonra yemek yiyeceğiz, değil mi? Karnım acıkmaya başladı. Sizi burada yukarıda doğru dürüst besliyorlar mı?"

Ses çıkarmadan dar koridorun hindistancevizi lifinden yapılma yolluğunun üzerinde ilerlediler. Tavandaki buzlu camdan yapılma lambalardan solgun bir ışık yayılıyordu. Duvarlar parlak ve sert görünümlü beyaza boyanmıştı. Bir yerlerden başında beyaz kepi ve kordonu bir kulağının arkasından geçirilmiş kelebek gözlüğüyle mesleği-

ne kendini adamışlıktan çok merak ve can sıkıntısının verdiği yük yüzünden yerinde duramıyor gibi görünen bir hemşire çıktı. Protestan mezhebinden olduğu belliydi. İki parlak boyalı kapının önüne balon görünümünde, yuvarlak gövdeli, kısa boyunlu büyük kaplar konulmuştu. Hans Castorp tam onların ne olduğunu soracakken aklı başka yere gitti.

"İşte, burası," dedi Joachim. "Otuz dört numara. Ben senin sağındayım. Solda da Rus bir çift kalıyor. Biraz densiz ve gürültücü olduklarını söylemek zorundayım ama yapabileceğimiz bir şey yok. Nasıl buldun?"

Oda çift kapılıydı; kapıların arasında kalan yere de giysileri asmak için kancalar takılmıştı. Joachim tavandaki lambayı yakınca, odaya dolan göz kamaştırıcı ışık beyaz, sıcak ve rahat eşyaları, gene beyaz olan kalın, silinebilen duvar kâğıdını, tertemiz muşamba zemini ve üzerlerine modern zevke göre canlı bir desen işlenmiş yalın perdeleri aydınlattı. Açık balkon kapısından vadideki ışıklar görülebiliyor ve uzaktan gelen bir dans ezgisi duyulabiliyordu. İncelikli Joachim, yamaçlardan kendi eliyle topladığı birkaç kırçiçeğini –o yaz ikinci kez açan boruçiçekleri ve birkaç tane ot– küçük bir vazoya yerleştirip komodinin üzerine koymuştu.

"Ne kadar düşüncelisin," dedi Hans Castorp. "Ne güzel oda. Burada bir-iki hafta kalmak hoşuma gidecek."

"Burada evvelki gün Amerikalı bir kadın öldü," dedi Joachim. "Behrens bana sen gelene kadar her şeyin biteceğinden emin olduğu için bu odada kalabileceğini söyledi. Nişanlısı yanındaydı. İngiliz bir deniz subayı ama pek yürekli davranamadı. İkide birde koridora çıkıp küçük bir çocuk gibi ağlıyor, sonra da yüzüne krem sürüyordu. Yeni tıraş olduğu için gözyaşları yakıyordu da. Bir gece önce, Amerikalı birinci dereceden iki kanama geçirdi, öylece de iş bitti. Dün sabah götürdüler ve kuşkusuz her tarafı formalinle tütsülediler; biliyor musun, çok etkili olduğu söyleniyor."

Hans Castorp bu öyküyü biraz gergin bir dalgınlık

içinde dinliyordu. Kollarını sıvamış, elektrik ışığında nikel aksamı pırıl pırıl parlayan büyük lavabonun önünde duruyordu ve beyaz metal yatağa ve yeni serilmiş çarşaflara yalnızca kaçamak bir bakış fırlattı, o kadar.

Ellerini yıkayıp kurularken, damdan düşercesine, hızlı hızlı, "Tütsülendi demek. Harika. Evet, metil aldehit, hiçbir mikrop dayanamaz – H_2CO, ama insanın genzini çok kötü yakar, değil mi? Temizliği titizce yapmak şarttır," dedi. Aksanı, özellikle de şt'ı söyleyiş tarzı Hamburglu olduğunu ele veriyordu, oysa kuzeni öğrencilik yıllarından beri yaygın telaffuzu kullanmaya alışmıştı. Gevezeliği tuttuğu için hızlanarak, "Demek istediğim... o deniz subayı sanırım jiletle tıraş oluyordur, onlarla yüzünü keskin bir usturaya oranla daha kolay kesersin, benim deneyimim böyle, o yüzden ben ikisini sırayla kullanırım ve kuşkusuz tuzlu su tahriş olmuş cildi yakar, bu nedenle yüzünü kremlemeye orduda alışmıştır, bence bunda şaşılacak bir şey yok," diye konuşmasını sürdürdü ve iki yüz Maria Mancini'sini (puroları) bavuluna nasıl yerleştirdiğini ve gümrükte hiçbir zorlukla karşılaşmadığını anlattı, sonra da memleketinden birçok kişinin yolladığı selamları iletti. Birdenbire, "Odaları ısıtmıyorlar mı?" diye haykırdı ve dokunmak için radyatöre koştu.

"Hayır, oldukça serin tutuyorlar. Ağustosta yakmaları için havanın bayağı kötü olması gerekir," dedi Joachim.

"Ağustos, ağustos ama ben donuyorum! Tam anlamıyla donuyorum yani, vücudum donuyor. Yüzüm yanıyor. Bak, dokun, ateş gibi."

Birinin yüzüne dokunmasını önermek Hans Castorp'a göre bir iş olmadığı için dediğinden kendi de utandı. Joachim de buna hiç yanaşmadı, yalnızca, "Buranın havasındandır, önemli değil. Behrens bütün gün yanakları al al dolaşır. Bazıları buna alışamıyor. Haydi gidelim, yoksa aç kalacağız," dedi.

Dışarı çıkınca yine miyop gözleriyle meraklı meraklı onların geçişini izleyen hemşireyle karşılaştılar. Hans Castorp ansızın olduğu yerde taş kesildiğinde birinci kata var-

mışlardı. Koridorun çok da uzak olmayan bir köşesinden gelen boğuk ama çok tiksindirici bir ses duymuştu. Gözlerini fal taşı gibi açıp yüzünü buruşturarak kuzenine baktı. Belli ki öksürmeydi, adamın biri öksürüyordu ama bu öksürük Hans Castorp'un bildiği öksürüklerden değildi; o güne dek duyduğu öksürükler yaşam dolu kusursuz öksürüklerdi ve onlarla karşılaştırıldığında, bu yaşamdan ve sevgiden yoksun ses, doğal bir öksürük tutmasından çok, çözülmekte olan bir organik maddenin bulamacından çıkan güçsüz ama ürkütücü bir fokurdamayı andırıyordu.

"Evet, galiba kötü," dedi Joachim. "Biliyor musun, Avusturyalı bir soylu, çok şık biri, doğuştan binici. Şimdi de böyle olmuş ama hâlâ ayakta, dolaşabiliyor."

Yürürlerken Hans Castorp atlara meraklı adama değinerek, "Böyle bir şeyi ilk kez duyduğumu bilmeni isterim," dedi. "Benim için yeni, o yüzden insan etkileniyor. Öyle değişik öksürükler var ki; kuru olanları var, yumuşak olanları var; yumuşak olanların ulumaya benzeyen kurulardan daha sağlıklı olduğu söylenir. Gençliğimde –gerçekten de 'gençliğimde' demişti– kuşpalazı geçirirken kurt gibi ulumuştum, öksürüğüm yumuşadığında herkes memnun olmuştu, hâlâ hatırlıyorum. Ama böyle bir öksürük –en azından benim için yani– insanlıkdışı. Kuru değil, yumuşak da denemez, tanımlanacak gibi değil. Sanki içine bakıp vıcık vıcık balgamı, her şeyi görebiliyorsun."

Joachim, "Eh, ben her gün duyduğuma göre bana anlatman gerekmez," dedi.

Oysa Hans Castorp öksürüğü bir türlü kafasından atamadığı için bunun gerçekten binicinin içine eğilip iyice bakmak demek olduğunu yineleyip duruyordu. Restorana girerlerken, yolculuktan yorgun düşmüş gözlerinde gergin bir pırıltı oluşmuştu.

Restoran iyi aydınlatılmış, rahat ve şık bir yerdi. Oturma odalarının tam karşısında, lobinin sağına doğruydu ve Joachim'in dediğine göre daha çok, konuğu olanlar, yemeği kaçıranlar ve yeni gelenler tarafından kullanılıyordu ama doğum günleri, ani ayrılışlar ve iyi çıkan kontrolleri kutlamak için kullanıldığı da oluyordu. Joachim, restoranın bazen çok canlandığını ve şampanya servisi bile yapıldığını söylemişti. İçeride tek başına oturmuş kitap okuyan, bir yandan sol elinin ortanca parmağıyla masada tempo tutarken bir yandan da bir melodi mırıldanan otuz yaşlarında bir bayandan başka kimse yoktu. Genç beyler oturduklarında kadın yerini değiştirdi ve sırtını onlara döndü. Joachim, fısıldar gibi, onun arkadaş canlısı olmadığını ve restoranda kitap okuyarak yemek yediğini açıkladı. Söylentiye göre, çok gençken sanatoryuma girmiş ve o zamandan beri dışta kalan dünyada hiç yaşamamış.

"Öyleyse, beş ayınla sen onun yanında acemi kalırsın, bir yıl bile kalsan da öyle," dedi Hans Castorp kuzenine. Joachim bunu eskiden âdeti olmayan omuz silkişiyle karşıladı ve mönüye uzandı.

Krem rengi perdeleri olan bir pencerenin önündeki yüksekçe bir yere konmuş masayı seçmişlerdi, odadaki en hoş masa oydu. Yüzlerine kırmızı abajurlu masa lambasının ışığı vurmuş, karşılıklı oturuyorlardı. Hans Castorp her sofraya oturuşunda âdeti olduğu üzere az önce yıkadığı ellerini hevesli bir bekleyişle ovuşturdu – bu belki de ataları her yemekten önce dua ettikleri içindir. Servisi, ablak yüzünden sağlık fışkıran ve genizden gelen bir lehçeyle konuşan, siyah giysili, beyaz önlüklü candan bir kız yapıyordu. Hans Castorp burada garson kızlara, 'salon kızları' dendiğini öğrendiğinde çok keyiflendi. Bir şişe Gruaud Larose istediler ama Hans Castorp şişeyi oda ısısına getirmeleri için geri yolladı. Yemekler nefisti. Kuşkonmaz çorbası, yanında değişik sebzelerden garnitürüyle kızar-

mış et, doldurulmuş domates ve çok iyi yapılmış tatlı, arkasından da peynir tabağı ve meyve. Hans Castrop çok yedi ama iştahı sandığı kadar iyi değildi. Kendine olan saygısından –aç olmadığı zamanlar bile– çok yemek yerdi.

Joachim ise yemeklere pek rağbet etmedi. Dediğine göre buradaki yemeklerden herkes gibi o da bıkmıştı ve yemekleri kötülemek âdettendi, hele insan burada, yukarıda her Allah'ın günü kalıyorsa. Buna karşın içkiden zevk alıyor, duygu yüklü ifadelerden özellikle kaçınarak şarabı kendini verircesine yudumluyor ve sonunda doğru dürüst bir çift laf edilebilecek birini bulmaktan duyduğu memnuniyeti vurguluyordu.

"Buraya gelmen harika bir şey," dedi, kayıtsız sesinde duygu pırıltılarıyla. "Bak, bu benim için oldukça önemli bir olay. En önemlisi değişiklik olması, demek istediğim, hep aynı olan ve sonu gelmeyen tekdüzeliğe biraz çeşni katması."

Hans Castorp, "Ama bence, burada zaman sizin açınızdan çabuk geçiyordur," diye fikir yürüttü.

Joachim başını sallayarak, "Yavaş ya da hızlı, ne dersen de, demek istediğim, hiç geçmiyor, böyle bir zaman olamaz, bu hayat değil, hayır değil," diye yanıt verdi ve yeniden bardağına uzandı.

Hans Castorp'un da, yüzü alev alev yanmasına karşın, ondan aşağı kalır yanı yoktu. Vücudu soğuktu ama nedense eklemlerinde hem hoşuna giden hem de onu rahatsız eden bir huzursuzluk vardı. Sözcükler ağzından yuvarlanarak çıkıyor, arada dili sürçüyor ama o elinin bir hareketiyle onları kovup konuşmasını sürdürüyordu. Joachim de canlı bir ruh hali içindeydi ve mırıldanarak tempo tutan hanım birdenbire kalkıp gittikten sonra konuşmaları daha da rahat ve neşeli bir havaya girdi. Yerken çatallarını sallıyorlar, yanaklarını lokmalarla şişiriyorlar, bayağı önemli görünüyorlar, gülüyorlar, başlarını sallıyorlar, omuz silkiyorlar ve lokmalarını doğru dürüst yutmadan söze başlıyorlardı. Joachim Hamburg'u merak ediyordu ve sözü Elbe Nehri'ndeki trafiği daha da iyi bir hale getirmek için yapılan planlara getirdi.

"Çığır açıcı!" dedi Hans Castorp. "Deniz ticaretimizin ilerlemesinde çığır açmak, bu göz ardı edilecek gibi değil. Bütçemize tümü hemen ödenmek kaydıyla elli milyon koyduk ve ne yaptığımızı bildiğimizden kuşkun olmasın."

Derken, Elbe Nehri'ndeki trafiğe verdiği öneme karşın, konuyu değiştirip Joachim'den orada, 'yukarıda' nasıl yaşandığını ve oradaki konukları anlatmasını istedi. Joachim de zaten içini boşaltmak için buna can atıyordu. Kızaklarla aşağıya yollanan cesetleri bir kez daha anlatması ve bir kez daha bunun gerçekten doğru olduğunu vurgulaması gerekti. Hans Castorp'u yeniden bir gülme krizi tuttuğunda, böyle bir olanağın çıkmasından memnun, o da ona katıldı ve ortak neşelerini beslemek için başka gülünç olaylar anlattı. Joachim'in masasında, Cannstattlı bir müzisyenin karısı olan Frau Stöhr diye bir hanım varmış, ayrıca çok da hastaymış, gördüğü en cahil insanmış. Ciddi ciddi 'dezinfikte etmek' diyormuş. Asistan Krokowski'ye de 'fomulus' demiş. Gülmemek için kendini zor tutarak orada oturup bunu yutmak zorunda kalmışlar. Ayrıca çok dedikoducuymuş –yukarıdakilerin çoğu da öyleymiş ya–, Frau Iltis adında bir bayanın, bir 'sterilet' taşıdığını iddia etmiş. 'Sterilet' diyormuş. "Bundan iyisi olamaz!" Kendilerini sandalyenin üzerinde geriye atarak, yarı oturur yarı yatar gibi, gülmekten ikisini de aşağı yukarı aynı anda hıçkırık tutana dek sarsılıp durdular.

Bu arada Joachim aklına yazgısı geldikçe durgunlaşıyordu.

Diyaframından gelen spazmlardan sarsılarak, yüzünde acı bir ifadeyle, kopuk kopuk, "Burada oturmuş gülüyoruz ama ne zaman çıkabileceğim belli değil çünkü Behrens altı ay diyorsa, bu daha da fazla olacağı için, çok daha uzun bir süre burada kalmaya kendimi alıştırmam gerekiyor ama doğruyu söylemek gerekirse bu çok zor. Gerçekten acı, değil mi? Kabul edilmiştim, subaylık sınavına önümüzdeki ay girebilirdim. Oysa burada, ağzımda bir derece, Frau Stöhr'ün cahilce gaflarının sayısıyla uğraşıyorum ve zaman elimden kayıyor. Oysa aşağıda yaşadığında, bizim yaşımızda bir yıl bile öylesine önem kazanıyor ve

öylesine çok şeyi değiştirip ilerleme getiriyor ki. Bense burada, eski bir su birikintisi gibi hareketsiz kalıyorum, kokuşmuş bir su birikintisi; çok acımasız bir karşılaştırma da sayılmaz," dedi.

Garip olan Hans Castorp'un ona yalnızca bir soruyla yanıt vermesiydi: Acaba burada siyah bira bulunur muydu? Joachim şaşkınlıkla ona baktığında, uyumak üzere olduğunu fark etti; başı düşmeye başlamıştı bile.

"A, uyuyorsun," dedi Joachim. "Haydi gel, ikimizin de yatma zamanı geldi."

Hans Castorp dili dolanarak, "Hiçbir şeyin zamanı değil," demesine karşın, yorgunluktan zemin onu aşağıya çekercesine, uyuşuk bacaklarının üzerinde kuzenini izledi. Işıkları loşlaşmış lobide yürürlerken, Joachim'in, "Bak orada oturan Doktor Krokowski. Sanırım, seni onunla tanıştırmam gerekir," dediğini duyduğunda, sırf çabanın verdiği güçle kendini topladı.

Dr. Krokowski, toplantı odalarından birine açılan sürme kapının hemen arkasında, aydınlık bir yerde, şömineye yakın oturmuş gazete okuyordu ama gençlerin geldiğini görünce ayağa kalktı.

Joachim hazır ola geçerek, "Sizi kuzenim Castorp'la tanıştırabilir miyim? Hamburg'dan yeni geldi," dedi.

Dr. Krokowski, sanatoryumun yeni sakinini, sanki onunla beraberken çekinmek gereksizmiş ve yalnızca karşılıklı güven önemliymişçesine içten ve yüreklendirici bir neşeyle karşıladı. Otuz beş yaşlarında, geniş omuzlu ve tıknazdı; boyu karşısında duranlardan oldukça kısa olduğundan onların gözlerinin içine bakabilmek için başını yukarı kaldırması gerekiyordu; yüzü olağanüstü soluktu, teninin neredeyse saydam, hatta fosforlu denebilecek niteliğini, kara kaşları, ışıl ışıl kara gözleri ve ikiye ayrılıp biten, birkaç tel ak düşmüş sakalı daha da iyi vurguluyordu. Eskimeye yüz tutmuş, koyu renk kruvaze bir takım giymiş, ayağındaki gri yün çorapların üzerine sandalete benzer açık ayakkabılar geçirmişti. Hans Castorp, onunki kadar yumuşak ve gevşek bir yakalığı bir kez –o da Danzig'de bir fotoğrafçıda– görmüştü ve bu yakalık Dr. Krokowski'nin

genel görünümüne bir sanatçı atölyesindeymiş gibi bir hava veriyordu. Genç adamın elini sıkarkenki içten gülümsemesi, sakalının altından sararmış dişlerin görünmesine yol açtı ve yabancı aksanını az da olsa belli eden bariton sesiyle, "Hoş geldiniz Herr Castorp. Umarım kısa zamanda alışıp burada bizimle kendinizi evinizde hissedersiniz. Hasta olarak geldiniz değil mi? Sorumu bağışlayın," dedi.

Hans Castorp'un nazik davranma ve uykusunu yenme çabası çok dokunaklıydı. Hiç formunda olmamasına kızıyor ve gençlerin o kuşkulu özgüveniyle asistanın gülümsemesinde ve güven verici tutumunda hoşgörülü bir alayın belirtilerini fark ediyordu. Üç haftaya, sonra da sınavlarına değindi ve Tanrı'ya şükür sağlığında bir şey olmadığını ekledi.

Dr. Krokowski boynunu öne uzatıp gülümsemesini artırarak, ona takılırcasına, "Öyle mi, demek ki siz incelemeye değer bir vakasınız. Biliyor musunuz şimdiye dek tam sağlıklı biriyle hiç karşılaşmadım. Sorumu bağışlarsanız, ne tür sınavlardı onlar?" diye sordu.

"Ben mühendisim, doktor bey," dedi Hans Castorp, alçakgönüllü bir gururla.

"Ah, bir mühendis..." ve Dr. Krokowski'nin gülümsemesi bir anlığına enerjisini ve sıcaklığını yitirmişçesine yok olmuştu. "Takdir edilecek bir şey. Demek ki buradaki tedaviden ruhen ya da bedenen yararlanamayacaksınız?"

"Hayır hayır. Yine de teşekkür ederim," dedi Hans Castorp, bir adım gerilememek için kendini zor tutarak.

Bunu dediğinde, Dr. Krokowski'nin o zafer kazanmış gülümsemesi geri geldi ve gencin elini sıkarken yüksek sesle, "Öyleyse, iyi uykular Herr Castorp, kusursuz sağlığınızın tadını çıkarın. Bir güzel uyuyun. Birbirimizi sıkça göreceğimize kuşkum yok," dedi. Sonra gençleri yolladı ve gazetesine döndü.

Asansör artık işlemediği için, Dr. Krokowski'yle karşılaşmanın verdiği şaşkınlık içinde, hiç konuşmadan merdivenleri tırmandılar. Joachim, topal kapıcının yeni konuğun bavullarını özenle önüne dizmiş olduğu otuz dört numaraya kadar kuzenine eşlik etti. Hans Castorp ilk önce

kalın ama hafif bir puro yakıp gece giyeceklerini ve tuvalet malzemesini yerleştirirken bir on beş dakika daha gevezelik ettiler. O gün canının puro çekmemesi Hans Castorp'a garip ve sıra dışı geldi.

Ciğerlerine dolan dumanı üfleyerek, "Önemli biri gibi görünüyor," dedi. "Kireç gibi bembeyaz. Ayağına giydikleri berbat, gri yün çoraplar ve sandalet. Konuşmanın sonunda incindi mi?"

"Biraz duyarlıdır," dedi Joachim. "Tedaviyi, özellikle de psikolojik olanını öylesine sert yadsımayalım. İnsanların bunu yadsımasından pek hoşlanmaz. Bana pek iyi gözle bakmıyor çünkü ona her şeyimi söylemiyorum, yalnızca irdeleyecek bir şeyleri olsun diye ara sıra düşlerimden birini anlatıveriyorum."

Hans Castorp, birini gücendirmek onu her zaman rahatsız ettiği için canı sıkkın, "Baltayı taşa vurdum öyleyse," dedi; yorgunluk üzerine yeniden var gücüyle çökmüştü. "İyi geceler. Neredeyse düşeceğim."

"Sekizde, kahvaltı için gelip seni alırım," dedi Joachim ve odadan çıktı.

Hans Castorp yatma hazırlığına girişti. Komodinin üzerindeki lambayı kapar kapamaz uyku, bastırmasına bastırdı ama, aynı yatakta iki gece önce birinin öldüğü aklına gelince kaçar gibi oldu. "İlki de değildir," dedi, kendini onaylarcasına. "Bu bir ölüm yatağı, sıradan bir ölüm yatağı." Ve uykuya daldı.

Uyur uyumaz sabaha dek aralıksız düşler görmeye başladı. Çoğunda Joachim Ziemssen'i, bir kızağın üzerine, çarpık bir durumda yatmış, dik bir yamaçtan inerken görüyordu. Yüzü Dr. Krokowski'ninki gibi fosforlu bir solgunluktaydı, kızağı da, önde oturan Avusturyalı binici idare ediyordu ve yüzü, görmediğiniz, yalnızca kısa bir süre önce öksürüğünü duyduğunuz birinin yüzü kadar soluktu. Çarpık Joachim, "Önemli değil bizim için, biz yukarıdakiler için," diyordu ve artık balgamdan öylesine hırıltılı öksüren, binicinin yerine oydu. Bu durum, Hans Castorp'un seller gibi gözyaşı akıtmasına ve koşup eczaneden krem alması gerektiğini düşünmesine yol açtı. Derken yolun ke-

narında Frau Iltis oturuyor ve elinde 'sterlet'i olması gereken bir şey tutuyordu – oysa bu bir tıraş makinesiydi. Bu da Hans Castorp'un yeniden gülmesine neden oldu ve böylece Hans Castorp, aralık duran balkon kapısından gündoğumu içeriye süzülene dek duygu dalgalarınca sürüklendi durdu.

İKİNCİ BÖLÜM

Vaftiz Çanağı – İki Biçimiyle Büyükbaba

Hans Castorp'un gerçek eviyle ilgili anıları çok silikti; annesini ve babasını hemen hemen hiç tanımıyordu. Beş ve yedi yaşlarındayken her ikisi de art arda ölüp gitmişlerdi. İlk önce annesi, beklenmedik bir durumda, ikinci çocuğunun doğumunu beklerken Dr. Heidekind'in dediğine göre, filibit geçirirken, damarı tıkanınca ani bir kalp krizinin yol açtığı bir amboliden ölmüştü: yatağın içinde gülerken; gülmekten iki büklüm olmuş gibi görünmesine karşın aslında öldüğü için öyle duruyordu. Bunu Hans Hermann Castorp bir türlü kabullenemedi ve karısına çok düşkün olduğu, üstelik de dayanıklı bir adam olmadığı için kaldıramadı. O günden sonra ruhu mahvolduğu ve güçsüzleştiği için o kafa karışıklığıyla Castorp ve Oğulları firmasını ciddi zarara sokan hatalar yapmaya başladı. Bir sonraki yılın baharında, rüzgârlı bir havada, limandaki depolardan birini denetlerken zatürreeye yakalandı ve Dr. Heidekind'in gösterdiği tüm ilgiye karşın yıpranmış kalbi yüksek ateşe dayanamadığı için beş gün içinde öldü ve saygı uyandırabilecek kadar kalabalık denebilecek hemşerilerinin eşliğinde, Azize Katarina Kilisesi'nin mezarlığındaki, güzel bir botanik bahçesine baktığı için manzarası pek hoş olan Castorp aile kabristanını boylayarak karısını

izlemiş oldu.

Yetim Hans Castorp, babasının babası olan senatörün, az da olsa, oğlundan çok yaşadığı bir buçuk yıllık kısa süre içinde –Hans Lorenz Castorp da zatürreeden gitti ama oğlunun tersine o, devrilmesi zor bir ağaç gibi yaşama iyice kök salmış biriydi– geçen yüzyılın başında, o zamanlar boş bir alan olan dar bir arsaya klasik kuzey mimarisi tarzında yapılmış evinde kaldı. Ev yağmur yemişe benzer solgun bir renge boyanmıştı; iki yanında sütunlar olan zemin kattaki giriş kapısına beş basamakla çıkılıyordu ve bu katın üzerinde yere kadar inen pencerelerine dökme demirden pencere demirlerinin takılı olduğu iki kat daha vardı.

Zemin katta –dekoratif alçıyla sıvanmış duvarları ve şarap renginde perdelerin asılı olduğu üç penceresinin arkadaki küçük bahçeye baktığı aydınlık yemek odası da dahil olmak üzere– konuklar geldiğinde kullanılan odalar vardı. Büyükbaba ve torun, on sekiz ay boyunca öğleden sonra saat dörtte burada birlikte yemek yemişler ve onlara, iki kulağında iki küpe, frakında gümüş düğmeler ve efendisinin taktığı kravatın aynısı olan patiska kravatı, gene efendisini taklit ederek boynuna gömdüğü sinekkaydı tıraşlı çenesiyle, yaşlı Fiete hizmet etmişti. Büyükbaba ona her zaman, depo işçileri, postacılar, arabacılar ya da hizmetliler gibi sıradan insanlara işi düştüğü zaman yaptığı gibi şaka olsun diye değil (hiç mizah yanı yoktu) gerçekçi olduğu için, bozuk bir şiveyle hitap ederdi. Hans Castorp hem bu şiveyi, hem de Fiete'nin soldan dolanıp efendisinin sol kulağına oranla daha iyi duyan sağ kulağına eğilerek aynı şiveyle yanıt verişini dinlemeyi severdi. Yaşlı adam, başını sallar, sandalyesinin yüksek maun arkalığıyla masanın arasında dimdik oturarak, tabağına hiç eğilmeden yemek yemeyi sürdürür, karşısında oturan torunu da sesini çıkarmadan yoğun ama bilinçsiz bir dikkatle büyükbabasının ellerinin –uçları sivri biten tırnaklı yuvarlak parmakları olan, ince, beyaz, yaşlı ama güzel ellerdi bunlar ve sağ elin parmaklarından birine armalı yeşil bir yüzük takılıydı– çatalın ucuna birkaç deneyimli hareketle bir parça et, sebze ya da patates takışını ve onu başını biraz öne eğe-

rek ağzına götürüşünü izlerdi. Hans Castorp kendi beceriksiz ellerine bakar ve onların, bir gün büyükbabası kadar rahat çatal bıçak kullanma yetisine sahip olacaklarını düşünürdü. Büyükbabasının uçları yanaklarına sürünen garip yakalıklarının içini dolduracak biçimde bağlanmış boyunbağına benzer bir boyunbağını ilerde takmayı becerip beceremeyeceği ise apayrı bir konuydu çünkü bunu başarabilmek için onun kadar yaşlı olmak gerekirdi; üstelik o günlerde ondan ve yaşlı Fiete'den başka o yakalıkları takan da kalmamıştı. Çok da yazık olmuştu çünkü Hans Castorp büyükbabasının çenesini, o yüksek kar beyazı boyunbağına gömüşüne bayılıyordu. Büyüdükten sonra da bu anı onu hiç bırakmadı; ruhunun derinlerinde bunu her zaman onaylayan bir şeyler kaldı.

Yemek bitince peçetelerini rulo yapıp gümüş peçete halkalarına geçirdikten sonra –Hans Castorp bunu zor zahmet yapabiliyordu çünkü peçeteler neredeyse masa örtüsü kadardı– büyükbaba, Fiete'nin geriye çektiği sandalyesinden kalkar, ayağını sürüyerek, puro almak için küçük odaya gider, bazen torunu da onu izlerdi. Bu küçücük oda, yemek odasına üç pencere yapıldığı için bu odanın evin ön cephesini tümüyle kaplaması sonucunda ortaya çıkmıştı. Yemek odasının üç penceresi yüzünden genelde bu tür evlerde olan üç oturma odasının sayısı yersizlikten ikiye düşmüş, bunlardan biri de oturma odasına dik açıyla yerleştirildiğinde orantısız uzun, derin ve tek pencereli olacağından, dörtte biri bölünmüş ve bu bölme tavanda açılan bir pencereden ışık alan dar bir odacığa dönüşmüştü. İçindeki eşyalar, senatörün puro dolabının durduğu bir etajer, çekmecesinde kartvizitler, oyun zarları ve pulları, arkalarında açılır kapanır destekleri olan marközler, kâğıttan puro tutacakları ve tebeşir tutacağıyla bir karatahtanın ve daha bir sürü şeyin durduğu küçük bir oyun masası, en son da dibe doğru camlarına içerden sarı ipekten perdelerin takılmış olduğu gül ağacından yapılma rokoko stilinde bir dolaptan oluşuyordu.

Küçücük odaya girdiklerinde Hans Castorp büyükbabasının kulağına erişebilmek için ayaklarının ucuna basa-

rak, "Büyükbaba, ne olur bana vaftiz çanağını göstersene," der, o sırada redingotunun kuyruklarını kaldırıp pantolonunun cebinden bir deste anahtar çıkarmış olan büyükbabası dolabı açar, içeriden çocuğa hem hoş hem de garip gelen bir koku yayılırdı. Dolabın içinde, kullanılmayan ve kullanılmadıkları için de çekici olan bir sürü şey saklıydı: yılan gibi kıvrılan iki gümüş şamdan, üzerinde tahtadan oyma figürler olan kırık bir barometre, *daguero* tipinde bir fotoğraf albümü, sedir ağacından bir likör sandığı, bir zamanlar masanın üzerinde gezinmesini sağlayan bir mekanizması olan ama artık parlak ipek giysisine dokunduğunuzda kaskatı gelen ufacık bir Türk, eski tipte bir gemi modeli ve bir de en dipte bir fare kapanı. Yaşlı adam orta raftan, gümüş tabağıyla birlikte iyice kararmış bir çanak çıkarır, onları birbirinden ayırır ve birçok kez anlattığı bir öyküyü her ikisini de elinde evire çevire yinelemeye koyulurdu.

Tabak ve çanak, kolayca görülebileceği gibi, bir takımın parçaları değildi ama bunu çocuğa bir kez daha hatırlatır ve çanağa sahip olduklarından beri, yani aşağı yukarı yüz yıldır, ikisinin bir arada kullanıldığını söylerdi. Geçen yüzyılın başlarının sert ve yalın zevki bu güzel çanağa yansımıştı. İçi, zamanla ışıltısını yitirmiş altın kaplamaydı ve pürüzsüz yüzeyi ve ağırlığı yuvarlak ayakların üzerine oturtulmuştu. Çanağın tek süsü kenarındaki güller ve tırtıllı yapraklardan yapılma çelenkti. Tabağa gelince; çok daha eski olduğunu yüzünden okuyabiliyordunuz. Süslü bir yazıyla '1650' yazılmış, tarihin çevresine, o zamanlar 'modern' sayılan, her biri başka bir telden çalan abartılı desenler ve yarı çiçek yarı yıldız biçiminde bir kenar süsü yapılmıştı. Tabağın arka yüzünde de her biri değişik bir yazıyla, o güne dek tabağın sahibi olan aile reislerinin adları kazınmıştı. Adların yanında miras aldıkları tarihler de vardı ve beyaz boyunbağlı yaşlı adam onları torununa okurken bir yandan da yüzük takılı işaretparmağıyla tek tek gösterirdi. Babasının, büyükbabasının ve büyük büyükbabasının adlarından sonra anlatanın ağzında büyük sözcüğü, ikiye, üçe, dörde katlanmaya başlar ve çocuk,

başı bir yana eğik, düşünceli ama biraz da düş görürcesine boş bakışlı gözleri bir noktaya dikili, dudakları uykulu bir kendini vermişlikle yarı açık, o andaki yaşamıyla artık toprağın derinlerine gömülmüş olan şeyler arasındaki saygıdeğer bağlantıyı ifade eden o büyük büyük büyükleri, o toprak yığınlarını ve gömülmüş zamanları dinler ve yüzüne de yansıyan garip bir etkinin altında kalırdı. Duyduğu ses onun, Azize Katarina Kilisesi'nin ya da Aziz Michael yeraltı mezarlarının küf kokan serin havasını soluyormuşçasına, oralarda, şapkası elinde, topuklar yere basmadan, saygıdan biraz öne eğik dolaşılırken farkına varılan hafif hava cereyanını hissettiği duygusuna kapılmasına ve o içedönük yerlerin huzurlu ve uzak sessizliğini duyar gibi olmasına neden olurdu. Her bir karanlık heceyle, dinsel duygular, ölüm ve tarih duygularıyla karışır ve bunların tümü çocukta hoş bir duygu yaratırdı – belki de aslında, vaftiz çanağını yeniden görmek istemesinin nedeni yalnızca o sesleri duymak ve onları paylaşmaktı.

Sonra büyükbabası, çanağı tabağının üzerine koyar ve çocuğun ışık vurdukça parlayan pürüzsüz, hafif ışıltılı altın içine bakmasına izin verir ve,

"Seni bunun üzerine tutalı ve vaftiz edildiğin su senin üzerinden çanağa süzüleli neredeyse sekiz yıl geçti," derdi. "Aziz Jacob'un zangoçu, suyu bizim yaşlı Rahip Bugenhagen'in avucuna döktü ve su senin saçlarından bu çanağa süzüldü. Korkup ağlamaya başlamayasın diye suyu önceden ısıtmıştık; ağlamadın da, tersine, törenden önce avazın çıktığı kadar bağırıyordun, bu da rahibin işini zorlaştırıyordu ama suyu dökünce sustun, bu da kutsal törene duyduğun saygıdandır diyelim. Birkaç gün sonra, suyun merhum babanın başından aşağıya aynı çanağa akmasından beri, tam kırk dört yıl geçmiş olacak. O, babasının evinde, bu oturma odasında, ortadaki pencerenin önünde vaftiz edildi. Onu vaftiz eden yaşlı Rahip Hesekiel'le, gençliğinde, Fransızların kundaklamalarını ve orayı burayı ateşe vermelerini eleştiren vaazlar verdiği için bir Fransız'ın az kalsın vuracağı adam aynı kişidir, o da uzun bir süre önce rahmetli oldu, yetmiş beş yıl önce de beni vaftiz etti,

bu oturma odasında; başımı şimdi tabağının üzerinde duran bu çanağın üzerine tuttular, rahip senin ve babanın başında söylediklerini yineledi ve saçımdan –o zaman da şimdikinden fazla saçım yoktu– temiz ılık sular bu çanağa süzüldü."

Çocuk, büyükbabasının sözünü ettiği artık yitmiş gitmiş o anda olduğu gibi çanağın üzerine eğilmiş ak saçlı yassı başına bakar ve içini bildik bir duygu kaplardı. Aynı anda orada hem durup hem de sürüklenmenin verdiği garip, yarı düşsel yarı ürkünç bir duyguydu bu ve yalnızca bir şeye geri dönüş değil, aynı zamanda sonu olmayan baş döndürücü bir tekdüzelik anlamına geliyordu. Daha önceki görüşlerinden bildiği ve gelişini beklediği duygunun onu yeniden sarmasını beklerdi umutla. Durağan olmasına karşın hareket eden o mirası görmek istemesi biraz da o duyguyu yaşayabilmek içindi.

Genç bir adam olduğu zaman düşündüğünde, büyükbabasının imgesinin, anne ve babasınınkinden çok daha belirgin ve çok daha anlamlı ve derin izler bırakmış olduğunun farkına varmıştı ve nedeni de, büyük bir olasılıkla, karşılıklı anlayışa ve fiziksel benzerliğe dayanıyordu çünkü çocuk, büyükbabasına –kuşkusuz, henüz ağzı süt kokan biri rengi ruhsarı solmuş katı bir yetmişliğe ne kadar benzeyebilirse o kadar– çok benziyordu ama asıl neden, daha büyük bir olasılıkla, büyükbabanın, tartışmasız ailenin en önemli ve renkli kişiliğine sahip olmasıydı.

Dış dünyanın görüşüne göre Hans Lorenz Castorp'un kişiliğinin ve inançlarının, o henüz ölmemiş olsa da modası çoktan geçmişti. Çok katı geleneksel düşüncelerine karşın reform taraftarı olan bir topluluğa dahil tam bir Hıristiyan beyefendiydi ve soyluların kısıtlayıcı niteliklerini öylesine inatla savunuyordu ki hâlâ on dördüncü yüzyılda, yani esnafın bağımsız eski derebeylerin dayatmasına karşın, şehir meclisinde seslerini yükseltmeye ve yer edinmeye başladıkları dönemde yaşıyor sanırdınız; uzun lafın kısası, yeni olan her şeye karşı çıkan bir adamdı.

Faal olduğu yıllar, şiddet içeren genişlemelerin ve sayısız başkaldırıların yaşandığı ve sürekli yüreklilik ve

fedakârlık gerektiren toplumsal ilerlemenin zorlandığı birkaç on yıla denk gelmişti ama yeni ruhun tadına vardığı ve artık kabul edilen o parlak zaferlerde, Allah için, yaşlı Castorp'un hiç suçu yoktu ve limanın tehlikeli bir biçimde genişlemesine ve büyük kentin Tanrıtanımaz çılgınlıklarına kapılmak yerine atalarının örflerine ve eski kurumlarına sadık kalmış ve onları engellemek ya da durdurabilmek için elinden geleni yapmıştı. Ona kalsaydı, kent yönetimi o gün de, onun en formda olduğu zamanlardaki bürosu gibi hoş saflığını ve Frenk usulü eski modalılığını sürdürürdü.

Yaşlı adam, hem yaşarken hem de ölümünden sonra, halkın gözünde işte böyle değerlendirildi ve küçük Hans Castorp'un, hükümet işlerinden hiç anlamasa da, hiçbir şeyi kaçırmayan sakin çocuk gözleri de aynı şeyleri algıladı; ilgiyle olsa da, açıklanmayan ve bu nedenle de eleştirel olmayan gözlemlerdi bunlar ve daha sonraları bilinçli anılara dönüştüklerinde, tartışmaya ve irdelemelere açık olmayan sıra dışı ve olumlu izlerini sürdürdüler. Görüldüğü üzere, burada, arada bir kuşak atlanarak ortaya çıkan kişiliklerin birbirini çekme gücü ve anlaşabilmek gibi nitelikler rol oynuyordu. Çocuklar ve torunlar hayran olmak için gözlemlerler ve kalıtımın onlara verdiklerini öğrenmek ve geliştirmek için hayran kalırlar.

Senatör Castorp uzun boylu ve iyice zayıftı. Yıllar sırtını ve boynunu öne doğru eğmiş ve onun bunu kendini geriye vererek telafi etmeye çalışması sonucunda, arkalarında onları destekleyen dişler olmadığı için –takma dişlerini yalnız yemek yerken takardı– dişetlerine yapışık duran dudaklarının kenarı zahmetli bir onurla aşağıya doğru çekilmişti; başını (son zamanlarda titremeye başlamıştı) düz tutmasını sağlayan, ona biraz öne doğru olsa da onurlu bir dik duruş veren de bu geriye doğru direnmesiydi. Küçük Hans'ın çok hoşuna giden çenesini gömmesinin nedeni de buydu.

Enfiyeye çok düşkün olduğu için kablumbağa kabuğundan yapılma, altın kaplama, uzunca enfiye kutusunu her zaman elinin altında bulundururdu. Uçlarından biri

belirgin bir biçimde redingotunun arka cebinden sarkan kırmızı mendiller taşımasının nedeni de buydu. Bu zararsız zaaf görünüşüne biraz renk katsa da, verdiği izlenim daha çok, onurlu bir unutkanlığa bürünerek gelen yaşlılık hakkının verdiği ya da beraberinde getirdiği bilinçli ve tatlı bir aldırmazlıktan kaynaklanıyordu. Her neyse, küçük Hans Castorp'un keskin gözlerinin görebildiği tek aldırmazlık buydu. Yedi yaşındaki çocuk Hans Castorp'un zihninde ve ergin Hans Castorp'un anılarında, büyükbabasının görünüşü ne önemli ne de gerçekti. Önemli gerçek çok daha farklıydı ve günlük görünüşünden çok daha yakışıklı ve inandırıcıydı. O gerçeği, bir zamanlar Hans Castorp'un annesinin ve babasının evinde asılı duran, sonra da onunla birlikte büyükbabasının evine taşınan ve oturma odasındaki büyük kırmızı ipek divanın üzerine asılan boy resminde görebilirdiniz.

Resimde Hans Lorenz Castorp kent meclisinin bir üyesi olarak resmi giysisi içinde görünüyordu; yitip giden yüzyılın ciddi, hatta Tanrısal denebilecek bu giysilerini, vatandaşlar daha sonraki dönemlere onur ya da gösteriş için olsa da taşımışlar ve görkemli törenlerde geçmişi hal, hali de geçmiş yapmak, saygıdeğer resmi imzalarının güvenilirliğini kanıtlamak ve her şeyin durağan bir kalıcılığı olduğunu göstermek için giymişlerdir. Senatör Castorp, işte orada, perspektifi iyi ayarlanmış sütunların ve Gotik kemerlerin önünde, kırmızı seramikle döşenmiş zeminin üzerinde, yaşamdaki boyutlarında, çenesi gömük, ağzının kenarları sarkık, altları torbalaşmış mavi gözleri düşünceli bir ifadeyle uzaklara dikili duruyordu. Üzerinde kenarlarına kürk geçmiş, siyah cüppemsi bir redingot vardı ve neredeyse yere kadar inen ceketin önünü açık bırakmıştı. Redingotun vatkalı, kenarına su geçmiş geniş kollarının altından çıkan, kenarına dantel geçmiş ikinci bir kumaştan yapılma manşetler parmaklarını bile örtüyordu. Yaşlı cılız bacaklarına siyah ipek çoraplar geçirmiş, ayağına da gümüş tokalı ayakkabılar giymişti. Boynundaki öne doğru kaymış ama kenarları havaya kalkmış kolalı bol fırfırlı geniş yakalık yetmiyormuş gibi, onun altından patiskadan

pileli bir göğüslük ve bir yelek sarkıyordu. Kolunun altına da geniş kenarlı, tepesine doğru eskiliği azalan eski moda bir şapka sıkıştırmıştı.

Tanınmış bir sanatçının, eski ustalara özgü kusursuz bir stil sergilediği –resimdeki de bunu kanıtlıyor– mükemmel bir tabloydu ve görenlerde, İspanyol, Hollanda ve son dönem Ortaçağ imgeleri çağrıştırıyordu. Küçük Hans Castorp resmi, kuşkusuz sanat açısından değil de, daha genel bağlamda, keskin bir anlayışla birçok kez incelemişti ve büyükbabasını resimdeki giysileri içinde yalnızca bir kez –bir anlığına belediyeye doğru gururla yol alan bir alayın içinde– görmüş olmasına karşın büyükbabasını o renkli görüntüsüyle, kusurlu diyebileceğimiz günlük geçici uyarlamasından çok daha asıl ve gerçek büyükbabası olarak algılamaktan kendini alamıyordu. Bu açıdan bakıldığında, büyükbabanın günlük görüntüsündeki aykırılıklar ve gariplikler, kusurlar ve beceriksiz uygulamalar anlamına gelse de, aslında saf ve gerçek doğasının tümüyle yok edilemeyecek kalıntıları ya da ipuçlarıydılar. Beyaz kaskatı yakalığının ve kalın düğümlü boyunbağının modası geçmiş olduğu varsayılsa da, o harika giyim parçasına –İspanyol fırfırlı yakayı kastediyordu– öyle denemezdi çünkü onlar bunun gündelik izlerinden öte şeyler değillerdi.

Büyükbabasının dışarı çıktığında taktığı garip bir yuvarlaklığı olan silindir şapkada da durum aynıydı; o da, daha üst düzeyde bir gerçeğe dayanan resimdeki şapkayla bağlantılıydı; ayrıca küçük Hans Castorp'un tam bir örnek olarak gördüğü kenarına kürk geçirilmiş pileli uzun redingot da öyle.

Ve ayrılık zamanı geldiğinde, küçük Hans Castorp'un yüreği büyükbabasının gerçek kusursuzluğu içinde yatışını onayladı. Hans Lorenz Castorp, her zaman karşılıklı oturdukları yemek odasının ortasında, örtülmüş ve çelenklerle donanmış bir altlığın üzerine yerleştirilmiş gümüş kakmalı bir tabutta yatıyordu. Görünüşte çağdaş yaşamın ancak bir bölümüne katılmış olmasına karşın, zatürreeyle sonuna dek inatla savaşmıştı ve şimdi de, zaferle mi yoksa yenilgiyle mi sonuçlandığı pek anlaşılamayan

bir durumda, verdiği savaştan burnu sivrileşmiş ve yüzü çok değişmiş olsa da, yüzünde sert ama huzurlu bir ifadeyle orada yatıyordu. Belden aşağısı, üzerine bir palmiye dalı konmuş bir örtüyle örtülmüş, başı ipek bir yastıkla biraz desteklendiği için çenesi fırfırlı tören yakalığının içine hoş bir biçimde gömülmüştü ve ne kadar doğal görünmesine çalışılan bir yapaylıkla kavuşturulmuş olsalar da, parmakları soğuk ve cansız olan ellerinin arasına biri fildişi bir haç koymuştu ve büyükbabanın bakışları, içe kaçmış dudaklarını aşarak o haça takılı kalmıştı.

Hans Castorp, büyükbabasını hastalığının başlangıcında sıkça görmüş ama sonuna doğru hiç görememişti. Özellikle geceleri süren mücadeleyi görmesi önlenmiş ve bu nedenle, o durumdan –evdeki kaygılı havadan, Fiete'nin kızarmış gözlerinden, doktorların gelişi ve gidişinden– etkilenmişti. O anda da önünde duran sonuçtan, büyükbabasının artık geçici durumundan çıkıp kendisine uygun olan asıl biçimine girdiğini kavramış ve olguyu onaylamıştı, oysa Fiete başını sürekli sallayarak ağlıyordu. Hans Castorp da ağlıyordu ama onun ağlayışı, aniden ölen annesini ve kısa bir süre sonra da gene aynı garip ve sakin biçimde yatan babasını gördüğündeki ağlamasından farklı değildi.

Şimdi de, birkaç ay içinde yinelenen bu olay, çok küçük olan Hans Castorp'un zihninin ve duygularının, özellikle de duygularının ölümden etkilenmesine neden olmuştu. Ölümün görüntüsü ve bıraktığı izlenim artık onun için yeni bir şey değildi, tersine iyice tanıdık geliyordu ve ilk iki olayda, çok üzülmesine karşın –ki bu da doğaldır– hiç sinirsel bir zayıflık göstermeden, sorumluluğunu ve sükûnetini korumuştu ve şimdi de daha çok koruyordu. Bu olayların yaşamı üzerindeki etkilerinin bilincinde olmadan ya da büyük bir olasılıkla, dünyanın öyle ya da böyle ona bakacağına olan güveninden bu olaylara çocuksu bir aldırmazlıkla ilgisiz kalıyor ve aynı çocuksu nesnellikle iş görür gibi dikkatle tabutlara bakıyordu ama şimdi üçüncü olayda, yüzünde deneyimli bir ifade ve erken olgunlaşmanın belirtileri ortaya çıkmıştı; başkalarını tutan sıkça hıçkırık nöbetlerinden etkilenmesini de anlatmaya

gerek yok, kuşkusuz. Babasının ölümünden üç-dört ay sonra ölümü unutmuş; şimdi de hatırladığında daha önceki izlenimleri aynı anda, yakıcı ve karşılaştırılamayacak tüm ayrıntılarıyla geri gelmişlerdi.

İrdelenip sözlere döküldüğünde, duyguları şöyle tanımlanabilir: Ölümde, hem dinsel, insanı saran ve hüzün verici güzel bir yön, yani ruhsal bir şey, hem de bunun tam karşıtı olan ve ne dinsel, ne insanı saran ne de güzel denebilecek, hatta hüzünlü bile olmayan maddi bir şey vardı. Ölümün dinsel ve ruhsal yönünü, cesedin gösterişli korunuşunu, çiçeklerin ve palmiye dallarının görkeminin cennetin huzurunu simgelediklerini biliyordu ve bu huzur en çok da, eskiden büyükbabası olanın cansız parmaklarının tuttuğu, tabutun baş tarafındaki Thorwalder'in bağışlayıcı İsa haçı ve böyle durumlarda kiliselere özgü bir hava veren başucundaki iki ayaklı şamdanla ifade ediliyordu ve tüm bu hazırlıkların iyi niyetli amacı da kuşkusuz, büyükbabanın artık bundan sonra asıl gerçek biçimine dönüştüğünü göstermekti ama başka bir amaçları daha vardı ve küçük Hans Castorp, bunu kendine itiraf edip sözlere dökmese de, özellikle, çiçek yığınları ve araya çok sayıda serpiştirilmiş sümbülteber çiçeklerinin acı bir nedeni olduğunu biliyordu. Amaç, ne güzel ne de hüzünlü olan, tersine ölümün bayağı bedenselliğiyle uygunsuz denebilecek yönünün üzerine cila çekip insanların bunu unutmasını sağlamak ya da en azından akıllarına gelmesini önlemekti.

Ölmüş büyükbabasının yabancı, ona hiç benzemeyen, ölümün tabuta yatırdığı insan boyu balmumundan bir bebek gibi görünmesine neden olan ölümün işte bu yüzüydü; tüm bu ciddi gösteri de o balmumundan bebek için yapılıyordu. Orada yatan kişi ya da daha doğrusu şey, büyükbabası değil, onun kılıfıydı ve Hans Castorp onun balmumundan değil de, öz malzemesinden yapılmış olduğunu biliyordu. Yalnızca maddeydi ve uygunsuz olan ve bu yüzden de acı bile olmayan da buydu ve ancak bedeni, ama yalnızca bedeni ilgilendiren şeyler ne kadar hüzünlü olabilirse o kadar hüzünlüydü. Küçük Hans Castorp yaşayan bir insan boyutundaki ölü bedenin yapıldığı peynir gibi

sert, balmumunu hatırlatan sarı malzemeye ve bir zamanlar büyükbabasının olan ellere ve yüze bakarken, bir sinek gelip onun hareketsiz alnına kondu ve ön bacaklarını ileri geri oynatmaya başladı. Fiete, ne yaptığının bilincine varmaması gerekiyormuş ve ayrıca bilmek de istemiyorcasına alna dokunmamaya çalışarak sineği kovaladı. Yüzüne saygının gölgesi düşmüştü ve bu saygılı yüz ifadesi büyük bir olasılıkla, büyükbabasının artık bedenden başka bir şey olmadığı gerçeğiyle bağlantılıydı. Derken sinek bir daire çizdikten sonra, bu kez, fildişi haçın yakınına, büyükbabanın parmaklarının üzerine kondu ve bir süre orada kaldı. Bunlar olurken, Hans Castorp daha önceden bildiği garip ve yapışkan kokunun yayıldığının daha da farkına varmaya başladı. Utanmasına karşın bu koku ona her zaman, rahatsız edici bir derdi olan ve bu nedenle herkesin yanından kaçtığı bir okul arkadaşını hatırlatırdı; sümbülteberlerin bastırmaya çalıştığı ama kokularının tüm gücüne ve keskinliğine karşın önlemeyi başaramadıkları koku da o aynı kokuydu.

Bedenin yanında durmak için birkaç kez tabuta yaklaştı: bir kez, yaşlı Fiete orada olsa da, tek başına, ikinci kez büyük amcası, şarap tüccarı Tienappel ve James ve Peter adlı iki amcasıyla, üçüncü kez de, Castorp ve Oğulları şirketinin eski başkanını uğurlamak için gelmiş olan takım elbiseli bir grup liman işçisiyle. Sonra tören, arkasından da tıklım tıklım dolu yemek odası ve fırfırlı yakasıyla, Hans Castorp'u vaftiz etmiş olan, Aziz Michael'den aynı Rahip Bugenhagen. Töreni de o idare etti, sonra da, çok uzun bir araba kuyruğunun izlediği cenaze arabasının hemen arkasındaki arabada otururlarken Hans Castorp'la çok yumuşak bir sesle konuştu. Böylece Hans Castorp'un yaşamında bir sayfa kapanmış oldu ve kısa bir süre sonra ev ve çevre değiştirmeye başladı; böyle bir şey, çocuk yaşında ikinci kez oluyordu.

Değişiklikten zarar görmedi çünkü vasisi Konsül Tienappel'in evine taşınmıştı ve hiçbir eksiği yoktu – kuşkusuz kişisel gereksinmelerinde ve henüz haberi olmadığı ilerdeki gereksinimlerinin karşılanmasında. Merhum annesinin amcalarından biri olan Konsül Tienappel, Castorpların mirasının yönetimini üstlenmiş, gayrimenkulleri satmış, Castorp ve Oğulları şirketini tasfiye etmiş ve bu yolla aşağı yukarı dört yüz bin mark toparlamıştı. Bu para Hans Castorp'un güvencesiydi ve sağlam tahvillere yatırılmıştı; üç ayda bir de, konsül, akrabalığına halel gelmeden, faizin yüzde ikisini komisyon olarak alıyordu.

Harvestehuder Yolu'nun arkalarına düşen Tienappellerin evinin önünde, büyük bir bahçe, arkasında da, bir tek yabani otun bile hoş görülmediği çim bir alan ve halka açık bir gül bahçesi vardı. Sonra da nehir geliyordu. Konsülün çok güzel bir arabası vardı ama o, arada sırada başına kan hücum ettiği için, biraz hareket olsun diye, kentin eski bölümündeki işine yürüyerek giderdi. Sonra saat beşte aynı güzergâhtan döner ve Tienappeller, son derece uygar bir akşam yemeği için sofraya otururlardı. Konsül iriyarı bir adamdı ve her zaman en iyi kalite İngiliz kumaşından takımlar giyerdi. Gözlüğünün arkasındaki su mavisi gözleri patlaktı. İyice gelişmiş bir burnu ve ak düşmüş bir denizci sakalı vardı; sol elinin küt küçükparmağını süsleyen bir de pırlanta yüzüğü. Karısı öleli yıllar olmuştu. Peter ve James adlarındaki iki oğlundan biri Deniz Kuvvetleri'nde olduğu için eve çok az uğrardı, öbürü de, aileye ait şarap işinde çalışırdı ve şirketin resmi vârisiydi. Evin işlerine yıllardır, Altona'da kuyumculuk yapan birinin kızı olan ve her zaman silindire benzer kalın bileklerine kolalı beyaz fırfırlı manşetler takan Schalleen bakıyordu. Kahvaltıda ve akşam yemeğinde, yengeç, somon balığı, ördek göğsü ve ketçap soslu rostodan oluşan zengin bir büfenin

hazırlanmasından ve Konsül Tienappel resmi bir davet verdiğinde tutulan garsonların denetlenmesinden o sorumluydu; elinden geldiğince de küçük Hans Castorp'a annelik ediyordu.

Hans Castorp kötü havada, yağmur çamur demeden büyüdü – sarı muşamba yağmurluğunun içinde büyüdü de diyebiliriz. Hayatından memnundu. Baştan beri, ya da Dr. Heidekind öyle diyordu, biraz kansızdı ve bu nedenle her gün, okuldan eve döndüğünde, ikindi kahvaltısında bir büyük bardak siyah bira içmesini tavsiye etmişti. Dr. Heidekind, herkesin bildiği bu mayalı içkinin kan yapıcı özelliği olduğuna inanıyordu ama bu arada Hans Castorp, onun rahatlatıcı bir etkisi olduğunu keşfetmiş ve bundan pek memnun kalmıştı. İçkinin etkisiyle –Tienappel Amca buna 'dalıp gitmek' diyordu– kafasında tek bir doğru dürüst düşünce olmadan boşluğa doğru hayallere dalıyor ve ağzı aralık öylece oturuyordu. Bunun dışında, sağlıklı ve dürüst bir çocuktu; oldukça iyi bir tenisçi ve kürekçi sayılırdı ama yaz akşamlarında, kürek çekeceği yerde, Uhlenhorst Kayıkhanesi'nin terasında elinde ferahlatıcı bir içkiyle, müzik dinleyerek, kuğuların arasında süzülerek geçerken suda ebruli ışıltılar bırakan tekneleri izlemeyi yeğ tutuyordu. Onu, içinde bozuk bir şivenin tınıları olan biraz boğuk ve tekdüze sesiyle, iddiasız ve mantıklı konuşurken duymasanız da, orada, sarışınlığı yerinde, nedense eski dönemleri hatırlatan başındaki saçlar düzgün kesilmiş, bilincinde olmadığı kalıtımsal bir kibir içinde gördüğünüzde bile, o Hans Castorp'un, kendini içinde çok rahat hissettiği yerel toprağın bir ürünü olduğundan kuşku duymazdınız; kendisi de bu konuyu düşünse, bir an bile kuşkuya düşmezdi.

Bu büyük deniz kenarı kentinin havası, ülkelerarası ticareti ve zenginliği, atalarının da yaşamı olmuştu ve şimdi artık o da, büyük bir doğallıkla bu havayı soluyor ve bundan çok keyif alıyordu. Burnunda, limanın kömür ve katran buharı ve sömürgelerden gelen yığın yığın malların keskin kokusu, sükûnetleri, akıllılıkları ve inanılmaz güçleriyle, çok çalışkan fillere benzeyen rıhtımdaki dev gibi

buharlı vinçlerin, tonlarca çuval, balya, sandık ve damacanayı, kıyıya yanaşmış gemilerin karnından çıkarıp vagonlara ve hangarlara boşaltışını izlerdi. Öğle vakti, kendisininki gibi sarı muşamba yağmurluk giymiş tüccarların, sırasında çok acımasız olduğunu bildiği borsaya doğru akın akın gidişini görür, içlerinden birinin, kredisi kesilmesin diye alelacele büyük bir ziyafetin davetiyelerini çıkarıp vereceğini bilirdi. Bir zamanlar Asya'ya ve Afrika'ya gitmiş, kule yüksekliğindeki gemi iskeletlerinin, tersanede (ilerde en çok bu alana ilgi duyacaktı) kızağa çekilmiş hallerini de izlerdi. Ağaç kalınlığında kalaslarla desteklenmiş, omurgaları çıplak, pervaneleri çıkartılmış olarak kuru toprağın üzerinde dev gibi ama çaresiz dururlar, üzerlerinde de, çekiç sallayan, raspa ve boya yapan cüce bir işçi ordusu olurdu. Dumanlı sis ağına gömülü kızakların üzerinde yükselen uzaktaki gemilerin kaburgalarını seçer, mühendislerin, ellerinde planlar ve ölçüm cetvelleri, işçileri yönettiklerini görürdü. Hans Castorp, büyümeye başladığından beri içinde vatana ait olmanın verdiği sıcak bir duygu uyandıran bu görüntülerin yabancısı değildi ve belki de bu duygular, James Tienappel ve kuzeni Ziemssen'le –Joachim Ziemssen'le– Alster'in kenarındaki pavyonda, yıllanmış Porto şarabı içip sıcak küçük ekmek ve füme et yemek için buluştukları pazar kahvaltılarından sonra, arkasına yaslanıp keyifle purosunu tüttürürken doruğuna ulaşıyordu. İyi yaşamayı gerçekten seviyordu ve kanının azlığına ve zarif görünüşüne karşın yaşamın yalın zevklerine bir bebeğin annesinin memesine yapıştığı gibi sarılıyordu.

Bu demokratik ve ticari kentin üst sınıfı, çocuklarına üst düzeyde bir uygarlığı miras bırakır. Hans Castorp da bu yükü zorlanmadan omuzlarında onurla taşıyordu. Bebekken tertemiz yıkanır, giysileri de, çevresindeki gençlerin beğenisini kazanmış olan bir terzi tarafından dikilirdi. Schalleen, dolabının İngiliz stilindeki çekmecelerinde duran üzerlerine özenle monogramlar işlenmiş çamaşırlardan ve gömleklerden oluşan küçük hazinesine çok iyi bakardı. Hans Castorp eğitimi için evden ayrıldıktan sonra bile çamaşırlarını yıkanmaları ve onarılmaları için düzenli

olarak eve yollamayı sürdürdü. (Tüm ülkede Hamburglulardan başka hiç kimsenin ütü yapmayı bilmediğine inanıyordu.) Pastel renkli güzel gömleklerinden birinin manşeti kırışık olduğunda müthiş rahatsız oluyordu. Elleri her ne kadar pek soylu sayılamasa da, onlara çok iyi bakıyor, ciltlerini yumuşak tutuyor ve onları yalın bir platin halka ve büyükbabasının mühür yüzüğüyle daha da iyi bir hale getiriyordu. Fazla sert olmadıkları için, birçok kez zarar görmüş olan dişleri altının yardımıyla sağlamlaştırılmıştı.

Hem yürürken hem de ayakta dururken, bedeninin alt bölümünü öne doğru çıkarttığı için biraz gevşek bir görünümü vardı ama yemek sofrasındaki duruşu kusursuzdu. Dimdik duran bedeninin üst bölümünü kibarca, havadan sudan söz etmek için (her zaman mantıklı ve biraz bozuk bir şive tınısıyla) masada yanında oturana çevirir, tavuktan bir parça keserken ya da uygun aletlerle ıstakozun kıskacından pembe etleri çıkarırken, dirseklerini rahat bir biçimde masaya dayardı. Yemek bittiğinde, ilk gereksinmeleri parmaklarını yıkamak için parfüm katılmış bir kâse su, arkasından da, doğru yerleri bulan rüşvetlerle gümrüksüz elde etme yolunu bulduğu Rus sigaralarından biriydi. Bu sigara, çok lezzetli bir Bremen markası olan ve baharatlı zehirleri, kahvesinin tadıyla çok iyi uyum sağlayan Maria Mancini purosuna bir hazırlıktı. Hans Castorp, tütününü, buharla ısıtılan evin zararlı ısısından korumak için kilerde saklar ve günlük gereksinimini almak için her gün oraya inerdi. Tereyağı da kenarları tırtıllı yuvarlak parçalara kesilmeden tek bir parça halinde önüne konursa pek isteksiz yerdi.

Anlaşıldığı üzere, Hans Castorp'la ilgili olumlu hiçbir şeyi unutmamaya, yargılarımızı abartmamaya ve onu olduğundan ne daha iyi ne de daha kötü göstermeye çalışıyoruz. Hans Castorp ne bir dâhi, ne de bir aptaldı ve bizim ona, 'sıradan' demeye dilimizin varmamasının nedeni zekâ düzeyiyle ya da sönük kişiliğiyle bir ilgisi olduğundan değil, bizim saygıdeğer yazgısına birey üstü bir anlam vermek isteğimizdendir. Kendini fazla yormadan modern bir

orta öğretimin gereksinmelerini yerine getirmeye kafası yetiyordu ve hangi amaca yönelik olursa olsun, bilinen hiçbir koşulda kendini zorlamaya niyeti yoktu ama bunun nedeni kendini zora sokmamaktan çok, bunu yapması için bir neden, daha doğrusu kesin bir neden görememesiydi. İşte biz de ona bu yüzden, yani her nasılsa, hiçbir neden olmadığını sezebildiği için sıradan diyemiyoruz.

İnsanoğlu, her ne kadar varoluşunun genel ve kişisel olmayan, genel ve geçerli temellerini kesin bir olgu gibi alır ve bunu doğal karşılarsa da, yaşamını bireysel yaşayamaz, bilinçli ya da bilinçsizce çağının ve çağdaşlarının yaşamını da yüklenir ve bizim Hans Castorp gibi, bunları irdelemeye hiç niyeti yoksa, ahlaksal açıdan iyi durumda olmasından kaynaklanan eleştiri eksikliği nedeniyle biraz zarara uğradığını sezmesi olasıdır. Böyle bir insanın gözünün önünde, kendisini büyük işler peşinde koşmaya iten dürtüyü harekete geçiren kişisel amaçlar, hedefler, umutlar ve tasarılar uçuşmaya başlar ama çevresindeki kişisel olmayan yaşam ve tüm canlılığına karşın zaman, ona umut ve tasarı sağlayamıyor, işlerin aslında umutsuz olduğuyla ilgili gizli ipuçları veriyorsa ve zaman, nasıl ortaya konursa konsun, yalnızca kişisel olmayan işlerin ve görevlerin kesin amacıyla ilgili her tür bilinçli ya da bilinçsiz soruyu boş bir suskunlukla yanıtlıyorsa, bu durumun, özellikle dürüst biriyse, ahlaksal ve ruhsal kanallardan ilerleyerek o kişinin bedensel ve doğal yaşamının üzerinde engelleyici bir etki yaratmaması olanaksızdır. İçinde yaşadığı zaman, nedenine doğru dürüst bir yanıt vermemesine karşın bir insanın, kendisinden beklenenleri aşan büyük işlere kalkışması için kişiliğinde ya bir tür ahlaksal soyutlanma ya da ivedilik olan az bulunur bir kahramanlık ya da sıra dışı bir canlılık olması gerekir. Hans Castorp'ta bu ikisi de söz konusu olmadığına göre, onurlu bir biçimde de olsa sonuçta sıradandı.

Bununla genç adamın yalnızca okul yıllarındaki değil, kentsoylulara özgü mesleğini seçmesini izleyen yıllardaki içsel durumunu da kastediyoruz. Okuldaki durumuna değinirsek birkaç yılı yinelemek zorunda kaldı ama aile geç-

mişi, kentsoylu davranışları ve de hevessiz de olsa hoş matematik yeteneği ilerlemesine yardım etti ve bir yıl sonra ilk belgesini alabildiğinde eğitimini sürdürmeye karar verdi. Doğruyu söylemek gerekirse, bu kararın nedeni, alıştığı geçici durumu ne yapacağını bilememekten uzatmak ve de Hans Castorp'a en çok ne yapmak istediğini daha uzun düşünebilme olanağını sağlamaktı çünkü karar vermeye henüz yaklaşmamıştı bile. Son sınıfta da yaklaşmadı ve en sonunda karar verdiğinde (kararı onun verdiğini söyleyebilmek biraz zor) tam tersi bir kararı da aynı kolaylıkla verebileceğini biliyordu.

Ama hakkını yememek gerekir. Gemileri her zaman sevmişti. Küçükken defterinin sayfalarını kurşunkalemle çizdiği balıkçı tekneleri, takalar ve beş direklilerle doldururdu. On beş yaşında, Hansa adı verilen, çift uskurlu posta gemisinin Blohm ve Voss Tersanesi'nde denize indirilişini ön sıradan izlediğinde ince uzun geminin en küçük ayrıntısına dek suluboya bir resmini başarıyla yapmış ve Konsül Tienappel bunu çalışma odasına asmıştı. Dalgalı denizin cam gibi saydam yeşilini öylesine iyi yakalamıştı ki, biri Konsül Tienappel'e bu çocukta yetenek olduğunu ve çok iyi bir deniz manzarası ressamı olacağını söyledi ama Konsül Tienappel bundan söz ettiğinde –bir daha da sözünü etmedi– Hans Castorp içtenlikle güldü çünkü değişik bir yaşamın gerginliklerine katlanıp sanat uğruna açlıktan ölmeye hiç niyeti yoktu.

"Fazla bir şeyin yok," diye uyarırdı onu Konsül Tienappel. "Aslan payı James'le Peter'de, yani param şirkette kalacak ve Peter gelirden kâr alacak. Paran iyi yerlere yatırıldı ve iyi bir faiz getiriyor ama seninkinin beş katına sahip olmadıkça, günümüzde faizle yaşamak pek kolay değil; kentte alışık olduğun yaşamı sürdürmeyi düşünüyorsan senin de biraz bir şeyler kazanman gerekir. Söylediklerimi unutma oğlum."

Hans Castorp da unutmadı ve kendini kanıtlayabileceği –hem kendine hem başkalarına– bir meslek aramaya başladı ve sonunda bir meslek seçince de –Tunder ve Wilms şirketinin sahibi yaşlı Wilms, bir pazar kâğıt oynar-

larken Konsül Tienappel'e Hans Castorp'un gemi inşaatını denemesini önermiş, bunun iyi bir iş olduğunu, sonra da onun şirketine girdiğinde ona göz kulak olabileceğini söylemişti– seçtiği meslekten çok onur duydu. Fena halde karmaşık ve yorucu olmasına karşın kusursuz ve sakin bir insan olduğu düşünüldüğünde, merhum annesinin üvey kardeşinin oğlu olan subay olmaya kararlı Joachim Ziemssen'inkine oranla çok daha yeğ tutulacak bir meslekti. Joachim Ziemssen'in ciğerleri biraz zayıftı ve bu nedenle açık havada uygulanan ve fazla kafa ve stres gerektirmeyen o meslek tam ona göre bir şeydi; Hans Castorp biraz küçümseyerek böyle diyordu. Oysa çalışmaya büyük saygısı vardı ama kendine gelince işten çabuk yoruluyordu.

Bunu demekle daha önce değindiğimiz, yaşadığımız zamanın insanın bireysel yaşamına verdiği zararın kişinin bedensel organizmasını doğrudan etkileyebileceği konusuna geri dönmüş oluyoruz. Hans Castorp nasıl olur da işe saygı duymazlık edebilirdi? Böyle bir şey hiç doğal olmazdı. Duruma bakılırsa, dünyada tartışmasız en çok saygı duyulması gereken şey işti – ondan daha çok saygı uyandıracak bir şey de yoktu; insanı düşüren de kaldıran da oydu ve zamanın mutlağa dönüşmüş haliydi; kendi sorusuna kendi yanıtı bile hazırdı diyebiliriz. Hans Castorp'un işine duyduğu saygı dinseldi ve bildiği kadarıyla tartışılamazdı ama onu sevmek ayrı bir konuydu. Saygı duymasına duyuyordu ama o kadar sevmiyordu. Nedeni de basitti: Kaldıramıyordu. Çok çalışmak sinirlerini geriyor ve onu hemen yoruyor ve dişini sıkıp aşmaya çalışılan engellerin bölmediği, kurşun gibi ağır zamanın yerine, su gibi akıp giden boş zamanı sevdiğini de kolayca itiraf ediyordu. Doğruyu söylemek gerekirse, iş konusundaki bu çelişkisinin çözümlenmesi gerekliydi. Neyin ne olduğunu bilmediği ruhunun derinlerinde, çalışmanın koşulsuz bir değer ve kendi sorusuna kendi yanıt veren bir öğe olduğuna inanabilseydi hem bedeni hem de ruhu –ilk önce ruhu, sonra da onun aracılığıyla bedeni– işe daha yatkın olup daha çok gayret gösterirler miydi? Kafası da daha dinç olur muydu acaba? Bu sorular da bizi yeniden sıradan mı ya da sıra-

danlığı biraz aştığı mı sorusuna geri götürüyor; biz de kesin bir karar vermeyi, Hans Castorp'a övgüler düzen biri durumuna düşmemek için istemiyoruz ama işin, onun Maria Mancini'den dolu dolu zevk almasını engellediğini düşündüğümüzü de araya sıkıştırmadan edemiyoruz.

Askerlik ona çekici gelmiyor, içinden bir şey onu engellemeyi başarıyordu. Bu işte, Harvestehuder Sokağı'na eskiden beri gidip gelen askeri doktor Eberding'in Konsül Tienappell'e sohbet ederlerken, onun, üniversiteye yeni başlayan genç Castorp'un, askerliğin eğitimini yarıda bırakmasına neden olacağını söylemesinin de payı olmuş olabilir.

Fazla acele etmeden ağır ağır işleyen kafası –Hans Castorp kahvaltıda Porto içme alışkanlığını sürdürmüştü– giderek analitik geometri, farklılık hesapları, mekanik, izdüşüm geometrisi ve grafostatikle dolmaya başladı ve bazen çok tatsız olsa da hacim farklılıklarını –yüklü ve boş–, stabiliteyi, gemiyi dengelemek için doğru istiflemeyi ve denk merkezlerini hesaplamaya koyuldu. Kaburgalar, su seviyesi ve uzunluğuna kesitler gibi teknik çizimleri, yüksek dalgalarla boğuşan Hansa'nın suluboya betimi denli başarılı olmuyordu ama somut olana birazcık duygu katmak gerektiğinde ya da gölge vurulması ve kesitleri canlı malzeme renkleriyle belirtmek gerektiğinde Hans Castorp çoğundan daha yetenekli çıkıyordu.

Tatillerde, uykulu genç, tertemiz ve çok şık, iyi aile çocuğu yüzüyle eve döndüğünde, bütün dünya ona iyi bir mevkiye sahip olma yolunda genç bir adam gözüyle bakar, toplum konularıyla ilgilenen, aileler ve yönetimdekilerle ilgili her şeyi bilen –özyönetimi olan kentlerde bu hemen hemen herkes demektir– hemşerileri onu tepeden tırnağa süzer ve kendilerine Hans Castorp'un ilerde ne gibi bir kamu görevi için büyümeyi sürdürdüğünü sorarlardı. Geçmişinden gelenler ve ayrıca eski ve iyi bir soyadı, ilerde onun politikanın kaçınılmaz bir parçası varsayılmasına neden oluyordu. O zaman kent meclisinde oturacak, yasalar çıkartacak, yönetici olarak yönetim sorunlarına katılacak, belki de mali işlerin ya da inşaat komisyonunun başı ola-

rak sözü dinlenecek ve oyu hesaba katılacaktı. İnsanlar Hans Castorp'un bir gün hangi partiden yana olacağını merak ediyorlardı. Görünüş aldatıcıdır ama demokratların hesaba katabileceği biri gibi görünmüyordu ve büyükbabasına benzerliği de yadsınacak gibi değildi. Yoksa onun yolundan gidip ayak bağı olacak bir muhafazakâr mı olacaktı? Bu ya da bunun tersi de olasıydı çünkü sonuçta o, bir mühendis ve bir gemi yapımcısı olacak ve dünya ticaretinin ve teknolojisinin adamı sayılacaktı. Hans Castorp, pekâlâ, radikallere katılıp tuttuğunu koparark eski binaları ve doğal güzellikleri yerle bir eder, bir Yahudi kadar bağımsız ve bir Amerikalı kadar saygısız olur, doğal kaynakların gelişmesine dikkat edeyim derken saygıdeğer gelenekleri acımasızca bir yana atar ve devleti cüretkâr deneylere sokabilirdi. Bu da olmayacak bir iş değildi. Kanında, kent meclisinin önündeki nöbetçilerin selam durduğu ekselansların her şeyi bildiğini varsaymak mı vardı, yoksa toplantılarda muhalefeti desteklemeyi mi düşünmek? Meraklı kentliler, kızıla çalan sarı kaşların altından bakan o mavi gözlerde bunun yanıtını bulamıyorlardı ve aslında, Hans Castorp da boş bir sayfa olduğundan o da bilemiyordu.

Bizim onunla karşılaştığımız yolculuğa çıktığında yirmi üç yaşındaydı. Danzig Polit Teknik'te dört dönemi, artı Braunschweig ve Karlsruhe'deki teknik yüksek okullarda geçirdiği dört ayı geride bırakmış, tezahürat yapılacak kadar parlak olmasa da, ilk büyük sınavı atlatmıştı ve tersanede deneyim kazanmak için gönüllü olarak Tunder ve Wilms şirketine girmek üzereydi ve işte tam o noktada yaşamı aşağıdaki ilk dönemece girdi:

Ana sınav için uzun bir süre yoğun çalışması gerekmişti ve eve döndüğünde tipine uygun düşmeyecek denli solgun görünüyordu. Dr. Heidekind onu her gördüğünde azarlıyor ve hava değişikliğine, ama gerçek bir değişikliğe gereksinmesi olduğunda ısrar ediyordu. Bu kez, Föhr Adası'ndaki Norderney'in ve Wyk'in işe yaramayacağını ve ona soracak olursanız, Hans Castorp'un tersanede işe başlama-

dan önce birkaç ay Alpler'e gitmesinin gerekli olduğunu söylüyordu.

Konsül Castorp, yeğenine ve manevi oğluna buna olumlu baktığını ama hiçbir kuvvet onu Alpler'e götüremeyeceği için, yaz boyu yollarının ayrılacağını söyledi. Oraya gitmek ona göre değildi; ona makul bir basınç gerekliydi, yoksa hastalanabilirdi. Hans Castorp'un Alpler'e gitmesinde bir sakınca yoktu. Neden Joachim Ziemssen'i ziyaret etmiyordu ki?

Bu mantıklı bir öneriydi. Joachim Ziemssen gerçekten hastaydı, Hans Castorp'unki gibi değildi hastalığı, kötü bir biçimde hastaydı ve onları çok fena korkutmuştu. Her zaman kolay bronşit olur ve ateşi yükselirdi ama bir gün kan tükürmüş ve apar topar Davos'a yollanmıştı. Amacına ulaşmak üzere olduğu için çok üzüldü ve çok dertlendi. Ailesinin isteğine uyarak birkaç dönem hukuk okumuş ama sonra vazgeçmiş, bayraktar olmak için yaptığı başvuru kabul edilmişti. Son beş aydır da Ülkelerarası Berghof Sanatoryumu'nda (Başhekimi Dr. Behrens) kalıyor ve yolladığı kartlarda da yazdığı gibi sıkıntıdan patlıyordu. Hans Castorp, Tunder ve Wilms'de işe başlamadan önce, kendine küçük bir tatil verecekse, en mantıklısı dağlardaki zavallı kuzenine arkadaşlık etmesiydi, her iki taraf için de en hoş çözüm buydu.

Gitmeye karar verdiğinde yazın ortasıydı. Temmuzun son günlerine gelinmişti.

Üç hafta kalmak üzere yola çıktı.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Saygın Kararma

Hans Castorp öylesine yorulmuştu ki uyuyup kalacağından korkuyordu ama gerektiğinden de erken kalktı ve böylece hiç bırakmadığı medeni alışkanlıklarını yerine getirecek bol zamanı oldu – bu işte kauçuk bir leğen, lavanta kokulu sabunla dolu tahta bir çanak ve samandan yapılma bir fırça gibi araçlar önemli bir rol oynuyordu. Kişisel bakımını yapmakla kalmadı, bavulunu açıp eşyalarını da yerleştirdi. Gümüş kaplama usturayı yanaklarının üzerindeki parfümlü köpüklerde gezdirirken, karmakarışık düşleri geldi aklına ve bu saçmalıklara, aklı başında olmanın aydınlık ışığında tıraş olan bir insanın hoşgörüsüyle gülümsedi. Kendini tam dinlenmiş hissetmiyordu ama yeni bir güne başlayabilecek kadar zindeydi.

Yanaklarını pudraladı, file külotunu ve kırmızı maroken terliklerini giydi ve ellerini kurulaya kurulaya, yandaki balkonlardan parmaklığa dek uzanan buzlu cam bir bölmeyle ayrılmış olan özel balkonuna çıktı. Serin ve bulutlu bir sabahtı. Her iki taraftaki tepelerin üzerine ince uzun, kıpırtısız sis bulutları çökmüş, daha ilerdeki dağları da öbek öbek beyaz ve gri bulutlar sarmıştı. Orada burada mavi gökyüzü parçaları görülebiliyor ve bir ışık huzmesi vurduğunda aşağıdaki vadideki köy, yamaçlardaki kara ormanların arasında beyaz ışıltılar saçıyordu. Bir yerlerden

müzik sesi geliyordu; büyük bir olasılıkla bir gece önce konser verilen otelden. Bir koralin tınısı ona doğru sürüklendi, sonra bir sessizlik oldu ve bir marş başladı. Hans Castorp müziği yürekten severdi. Kahvaltıda içtiği bira gibiydi etkisi. Rahatlatıyor, uyuşturuyor ve insanı 'dalıp gitmeye' itiyordu. O anda da, başını yana eğmiş, dudaklarını aralamış, gözleri biraz kızarmış, büyük bir keyifle müziği dinliyordu.

Aşağıya, kıvrıla kıvrıla çıkan yola baktı. Bir akşam önce oradan gelmişlerdi. Yamaçtaki çimende kısa saplı, yıldız biçiminde kantaronlar açmıştı. Düzlüğün bir bölümü, çakıl taşından patikaları ve çiçek tarhları olan bir bahçe yapmak için çitle çevrilmiş, gümüş rengi ulu bir çamın dibine de yapay bir mağara oyulmuştu. Güneye bakan, içinde şezlongların göründüğü, üzeri sacla örtülmüş yerin bitişiğindeki, kızılımsı kahverengine boyanmış direğin üzerinde, yeşil-beyaz fantezi bir bayrak, bayrağın ortasında da, arada sırada tamamıyla açıldığında görünen sağlığın simgesi yılanlı tıp amblemi vardı.

Bahçede, yüzünde hüzünlü, hatta trajik bir ifade olan yaşlıca bir kadın dolaşıyordu. Baştan aşağı siyahlar giymiş, griye çalan dağınık siyah saçlarına da siyah bir file takmıştı. Dizleri hafif bükük, kolları öne doğru dimdik, çatık kaşları alnını buruşturmuş, altları torbalanmış kömür karası gözlerini yere dikmiş, hep aynı hızda patikalarda huzursuz dolaşıp duruyordu. Yaşlanmaya yüz tutmuş, güneylilere özgü tenli solgun yüzü ve bir kenarı aşağıya sarkmış ağzı Hans Castorp'a, bir zamanlar resmini gördüğü bir trajedi kahramanını hatırlattı. Bu solgun kadının, görünüşe göre bilincinde olmadan, uzaktan gelen marşın sesine ayak uydurarak geniş, dertli adımlarla yürümesi insanı ürpertiyordu.

Hans Castorp anlayışla kadına bakıp düşüncelere daldı ve kadının hüzünlü görüntüsü sabah güneşini kararttıyor gibi geldi ona. Tam o sırada duyulabilecek başka bir şeyi –Joachim'in dediğine göre Rus bir çiftin kaldığı solundaki odadan–, o taptaze sabaha hiç yakışmadığı gibi ona bir leke gibi yapışan gürültüleri duydu. Hans Castorp aynı

sesleri bir gece önce de duyduğunu ama yorgunluğunun onlara dikkat etmesine engel olduğunu hatırladı. Kıkırdamaların, soluk soluğa kalmaların ve boğuşmaların çıkardığı, hiç de zarif olmayan sesler saklanamasa da, genç adam ilk önce iyi niyetinden bunlara zararsız bir anlam vermeye çalıştı. İyi niyetliliği başka türlü de adlandırılabilir: Örneğin, 'ruh temizliği' gibi yavan bir terim ya da çok daha ciddi ve güzel bir sözcük olan 'alçakgönüllülük', o olmazsa, 'gerçeği görmezden gelme' ve 'ikiyüzlülük' gibi küçümseyici sözcükler ya da, 'mistik bir utangaçlık ve ciddiyet' de denebilir – Hans Castorp'un yan odadan gelen seslere tepkisinde, bunların hepsinden biraz vardı ve bunlar bedensel olarak kendilerini, sanki bunların ne olduklarını bilmemesi gerekirmişçesine ve de oradan duyduklarının ne demek olduğunu bilmek istemezmişçesine yüzünde beliren saygın bir kararmayla gösterdiler. Terbiyelilik ifadesiydi bu ama pek de özgün sayılmazdı çünkü ancak belirli durumlarda takınırdı onu.

Kıkırdamalar ciddi ve rahatsız edici bir boyuta ulaşmıştı; o da olup biteni daha fazla duymamak için, yüzünde aynı ifadeyle, odasına döndü. Oysa, duvarın öbür tarafında olanlar odasından daha beter duyuluyordu. Eşyaların çevresinde besbelli bir kovalamaca, devrilen bir sandalyenin sesi, birbirini yakalama, bir şaklama ve öpüşmeler ve bu sırada görünmeyen sahneye eşlik etmek üzere uzaklarda ansızın başlayan ve vals tınıları saçan bir sokak şarkısının yıpranmış ezgisi. Hans Castorp hiç niyeti olmadığı halde, elinde havlusu durup dinledi. Derken pudrasının altından yüzüne bir kızarıklık yayıldı; beklediği olmuş ve oyun hiç kuşkusuz hayvansala dönüşmüştü. 'Hey Tanrım!' diye düşündü ve olabildiğince çok gürültü yapmaya çalışarak giyinmesini tamamladı. 'Allahtan evliler, sorun yok ama sabah sabah biraz fazla. Sanırım dün gece de uslu durmadılar. Üstelik hasta oldukları için buradalar ya da en azından biri hasta; insan biraz kendini kontrol eder ama kuşkusuz asıl rezalet,' –bu aklına gelince birdenbire öfkelendi– 'duvarların her şeyi duyabilecek kadar ince olması. Dayanılır gibi değil. Ucuz inşaat. Doğal olarak rezil derece-

de ucuz! Merak ediyorum bu insanları görecek miyim? Onlarla tanışacak mıyım acaba? Bu tatsız olur.' Hans Castorp bu arada, şaşırarak, kızarıklığın yeni tıraş edilmiş yanaklarından çekilmediğini ya da ona eşlik eden sıcaklığın geçmeye niyeti olmadığını fark etti. Bir gece önce onu rahatsız eden ama sonra uyurken kaybolan yüzündeki kuru sıcaklık tüm gücüyle geri gelmişti. Bu durum yandaki evli çifte daha sıcak bakmasını sağlayamadığı gibi dudaklarını büzüp onlara pek hoş olmayan bir şeyler mırıldanmasına da neden oldu, sonra da, bir hata yapıp serinlemek için yüzüne su serpti; bu da durumu daha kötüleştirdi. Onu çağırmak için duvara vuran kuzenine seslenirken sesinin neşesiz çıkması ve o odaya girdiğinde, sabah tazeliği içinde canlı bir insan izlenimi verememesi de işte bu yüzden oldu.

Kahvaltı

"Selam," dedi Joachim. "Bu burada, yukarıda ilk gecendi. Nasıl gitti?"

Spor giysilerini ve dayanıklı botlarını giymiş, yürüyüş için hazırlanmıştı. Koluna attığı pardösüsünün cebindeki yassı şişenin hatları belirgin olarak seçilebiliyordu. Bugün şapkası yoktu.

"Sağ ol, fena değildi," dedi Hans Castorp. "Başka bir şey demeyeceğim. Karışık düşler gördüm. Buranın bir kusuru var, duvarlar ses geçiriyor, bu da can sıkıcı. Bahçedeki siyahlar içindeki kadın kimdi?"

Joachim kimden söz ettiğini hemen anladı.

"Ha o mu? O *Tous-les-deux*. Ona böyle deriz çünkü söylediği tek şey budur. Meksikalı ve tek kelime Almanca bilmiyor, birkaç kelime dışında, Fransızca da. Beş haftadır büyük oğluyla burada. Oldukça hızlı ilerleyen umutsuz bir

vaka, her tarafını sarmış, bütün bedeni zehirlenmiş diyebiliriz: Behrens'in dediğine göre bu aşamada tifüse benzermiş, hepsi için berbat bir durum. İki hafta önce, ağabeyini son kez görebilmek için küçük oğlu geldi, yakışıklı bir çocuk, öbürü de öyle. İkisi de resim gibiler, ışıltılı gözleriyle kadınların akıllarını başlarından alıyorlar. Küçüğü geldiğinde biraz derinden gelen bir öksürüğü vardı ama iyi gibi görünüyordu, oysa gelir gelmez ateşi çıktı. Hem de 39.5'e. Çok yüksek ateşi oldu demek istiyorum ve yatağa düştü. Behrens'in dediğine göre, bir daha kalkabilmesi aklından çok şansına bağlıymış. Her neyse, buraya gelmesinin tam zamanıymış. O zamandan beri annesi, onların yanında oturmadığı zamanlarda böyle dolaşıyor ve her gördüğüne, '*Tous-les-deux*,' diyor çünkü başka bir şey bilmiyor. Burada İspanyolca bilen yok."

Hans Castorp, "Demek ki sorunu bu. Onunla karşılaştığımda acaba bana da mı aynı şeyi söyler? Çok garip olur, yani hem gülünç hem de gizemli olur demek istiyorum," dedi ve gözleri bir gün önceki gibi oldu. Uzun bir süre ağlamışçasına ağırlaşmışlardı, çok yanıyorlardı ve Avusturyalı binicinin yeni tür öksürüğünü duyduğu zamandaki pırıltıları geri gelmişti. Ona, uyandığından beri kopmuş olduğu dünle yeniden bağlantı kurmuş ve dün geri gelmiş gibi geldi. Alnına ve gözlerinin altına bastırmak için bir mendile birkaç damla lavanta suyu dökerken hazır olduğunu bildirdi. Birdenbire kabaran bir neşeyle, "İstersen, *Tous-les-deux*, kahvaltıya gidebiliriz," diye espri yaptı. Joachim ona hoşgörüyle baktı ve yüzünde garip –hüzünlü ve biraz da alaycı– bir gülümseme belirdi ama nedenini kendine sakladı.

Hans Castorp, yanında yeterince purosu olup olmadığını kontrol ettikten sonra, bastonunu, paltosunu ve şapkasını aldı. Bu sonuncuyu, inat olsun diye almıştı; üç hafta için artık oturmuş olan uygar davranışlarını değiştirip yeni alışkanlıklara uyacak hali yoktu ya. Sonra odadan çıktılar. Joachim, kapıların önünden geçerlerken, odalarda kalanların Alman adlarını ve kulağa garip gelen her tür ya-

bancı adı okuyor ve onların kişilikleri ve durumlarının ciddiyetiyle ilgili bilgi veriyordu.

Yolda, kahvaltıdan dönen insanlarla karşılaştıklarında, Joachim, "Günaydın," dedikçe, Hans Castorp kibarca şapkasının kenarına dokunuyordu. Bir dolu yabancıya kendini tanıtmak üzere olan genç biri gibi gergin ve sinirliydi. Yüzünün ve gözlerinin kırmızı olduğu düşüncesini üzerinden atamıyordu, oysa bu tümüyle doğru değildi çünkü yüzü oldukça solgundu.

Ansızın, "Unutmadan söyleyeyim," dedi. "Karşılaşırsak, bahçedeki hanımla beni tanıştırabilirsin, bence bir sakıncası yok. '*Tous-les-deux*'lerini bana yineleyebilir, benim için fark etmez. Artık hazırım; ne anlama geldiğini biliyorum ve gerekli ifadeyi takınabilirim ama o Rus karı kocayla tanışmak istemiyorum, duydun mu? Kesinlikle istemiyorum. Nasıl davranılacağını bilmeyen insanlar. Başka çare olmadığı için, üç hafta boyunca onların kapı komşusu olacağım ama onlarla tanışmaya hiç niyetim yok. Bunu kendime yasaklamaya kesinlikle hakkım var."

"İyi," dedi Joachim. "Seni o kadar çok mu rahatsız ettiler? Evet, onlara barbar denebilir, tek kelimeyle uygarlıktan yoksunlar. Sana demiştim. Adam yemeğe deri ceketle iniyor, hem de biçimsiz bir şey. Behrens'in sesini çıkarmamasına şaşıyorum. Kadın da, tüylü şapkasına karşın pek bakımlı değil ama üzülme, onlar bizden uzakta Kötü Ruslar Masası'nda oturuyorlar. Bir de İyi Ruslar Masası var; orada daha kibar Ruslar oturuyor. İstesen bile, onlarla karşılaşma olasılığın yok gibi bir şey. Burada kalan çok yabancı olduğu için ilişki kurmak hemen hemen olanaksız. Ben de, bu kadar ay içinde çok az kişi tanıdım."

"Hasta olan hangisi? Kadın mı, adam mı?" diye sordu Hans Castorp.

"Sanırım adam. Evet, yalnızca o," diye yanıtladı Joachim. Aklının başka yerde olduğu belliydi. Paltolarını, yemek salonunun dışındaki askılara astılar ve içinde 'salon kızları' nın ellerinde dumanı tüten kahve ibrikleriyle oraya buraya koşturdukları, insan sesleri ve çatal bıçak tıkırtılarıyla dolu, kubbemsi bir tavanı olan salona girdiler.

Salonda, beşi uzunlamasına, ikisi de enlemesine konmuş, toplam yedi masa vardı. Tümüne servis konmamıştı ama, her biri on kişinin rahatça oturabileceği büyük masalardı bunlar. Yana doğru birkaç adım atar atmaz, Hans Castorp kendini, aşağı yukarı enlemesine konmuş masaların arasında kalan, odanın girişine yakın orta masanın en dibinde kendisi için konmuş servisin önünde buldu. Sandalyesinin arkasında dimdik durdu ve Joachim masa arkadaşlarını resmen tanıştırırken onlara bakmadan ve adlarını belleğine yerleştirmeden biraz baston yutmuş gibi olsa da eğilerek hepsini dostça selamladı. Yalnızca, Frau Stöhr'ün adı ve kırmızı yüzüyle yağlı saman sarısı saçları aklında kalabildi. Yüzündeki azimli cehaletten entelektüel potlar kırabileceğini hemen anlayabiliyordunuz. Hans Castorp oturdu ve kahvaltının burada ciddi tutulduğunu memnuniyetle fark etti.

Masaya, bir yığın marmelat ve bal kâsesi, yulaf ve pirinçli puding çanakları, soğuk et tabakları, yağda yumurta ve bolca tereyağ konmuştu. Biri peynir kâsesinin kapağını kaldırdı ve yumuşak İsviçre peynirinden bir dilim kesti. Dahası da vardı; masanın ortasında bir tabak dolusu hem kuru hem yaş meyve duruyordu. Beyaz ve siyah renklere bürünmüş bir salon kızı Hans Castorp'a ne içmek istediğini sordu. Kakao mu istiyordu, yoksa çay ya da kahve mi? Bir çocuk kadar küçüktü ama uzun, yaşlı bir yüzü vardı. Hans Castorp dehşet içinde, 'bir cüce' diye düşündü. Kuzenine baktı ama o omuz silkmekle ve, 'Doğru da ne olmuş yani?' dercesine tek kaşını havaya kaldırmakla yetindi. Hans Castorp gerçeği kabul etmek zorunda kaldı ve kız cüce olduğu için daha da kibarlaşıp çay rica etti. Üzerine şeker ve tarçın serptiği pirinçli pudingle işe başladı; bir yandan, gözleriyle öbür yiyeceklerin verebileceği zevkleri tarıyor, bir yandan da Joachim'in, gevezelik ederek kahvaltı eden yedi masaya dağılmış aynı hastalıktan mustarip kader arkadaşlarını inceliyordu.

Oda kullanışlı bir yalınlığa biraz hayal gücü eklenerek elde edilen modern bir tarzda dekore edilmişti. Uzunluğuna oranla dardı ve dört bir yanını yemek yenen orta yerde-

ki masalara kemerli girişlerle açılan, ilan tahtalarının olduğu bir tür galeri çevreliyordu. Galerinin sütunları yarıya kadar verniklenmiş, geriye kalan bölümleri ise, duvarların üst yarısı ve alçak tavan gibi beyaza boyanmış, tavanın beyazının üzerine de, geniş kemerlerin iç bölümlerinde de devam eden canlı renklerde çizgiler çekilmişti. Salon, ayrıca, ince tellerle birbirine tutturulmuş üç çemberden oluşan ve en alt çemberlerinden ay biçiminde buzlu camdan küçük çanların sallandığı ışıl ışıl pirinçten, elektrikli avizelerle süslenmişti. Dört giriş kapısı vardı; bunlardan ikisi duvarın karşıya düşen uzun tarafındaydılar ve verandaya açılıyorlardı, üçüncüsü doğrudan doğruya lobiye; sonuncusu da, Joachim, bir gece önce merdivenleri kullanmadığı için, farklı bir antreye açılan, Hans Castorp'un girdiği kapıydı.

Hans Castorp'un sağında, siyahlar içinde, yüzü ayva tüyleriyle kaplı, mat tenli yanakları al al olmuş, yüzüne bakamayacağınız bir yaratık vardı. Kahvaltısı, yalnızca kahve ve tereyağlı ekmekten oluştuğu için, Hans Castorp onu terzi çırağı ya da terzi sandı çünkü her nedense, oldum olası terzileri kahve ve tereyağlı ekmekle bağdaştırırdı. Solunda da, cılız kaskatı parmaklarıyla kan rengi çayını yudumlayıp yuvarlak bir el yazısıyla yazılmış bir mektubu okuyan, gene yaşı epeyce ileri, çirkin mi çirkin genç bir İngiliz bayan. Sonra Joachim geliyordu. Ondan sonra da, kareli yün bir bluz giymiş olan Frau Stöhr. Yerken, yumruk yaptığı sol elini yanağına dayıyor, konuştuğu zaman da, özellikle üst dudağını içeri çekerek ve ince uzun tavşan dişlerini ortaya sererek, iyi yetişmiş biri izlenimini vermek için elinden geleni yapıyordu. Onun yanına da, kahvaltısını tek kelime etmeden, ağzına berbat bir tat geliyormuşçasına bir ifadeyle yiyen, seyrek bıyıklı genç bir adam oturmuştu. O içeri girdiğinde Hans Castorp yerine oturmuştu ve genç adam yeni gelenle tanışmaya hiç de istekli olmadığını belli eden bir gayretle, çenesi göğsüne gömülü, kimselere bakmadan gelip yerini almıştı. Belki de, nezaket kurallarına değer ve anlam veremeyecek ya da çevresine ilgi duyamayacak denli hastaydı. Hans Cas-

torp'un karşısına, anormal zayıf, iyice sarışın bir kızın oturmasıyla kalkması bir oldu. Kız, bir kâse yoğurdu tabağına boşaltmış, bu süt ürününü kaşıkladıktan sonra çekip gitmişti.

Masadaki konuşmalar pek canlı sayılmazdı. Joachim, ayıp olmasın diye Frau Stöhr'le konuşuyordu. Sağlığını sordu ve pek iyi olmadığına kibarca üzüldü. Halsizliğinden yakınmış, "Öyle halsizim ki," demişti, okumamışların yapmacıklığıyla. Kalktığında ateşi, 37.3'müş ve kimbilir öğleden sonra kaça çıkacakmış! Terzi de, ateşinin aynı derecede yüksek olduğunu ama onda ters etki yaptığını ve her an sanki çok önemli ve çok özel bir şey olacakmışçasına kendini heyecanlı, sinirli ve halsiz hissettiğini, oysa bir şey olmayacağına göre, bunun psikolojik bir nedeni olmayan bedensel bir gerginlik olması gerektiğini itiraf etti. Belki de gündeliğe giden bir terzi değildi çünkü düzgün, hatta iyi eğitim almış biri gibi konuşuyordu. Hans Castorp, heyecanını ya da en azından ondan söz etmesini yersiz, ve öylesine sıradan ve silik biri olduğu düşünülürse, uygunsuz bile buldu. İlk önce terziye, sonra da Frau Stöhr'e ne kadardır orada olduklarını sordu –terzi beş aydır, öbürü de yedi aydır oradaymış– ve sonra, İngilizce bilgisini toparlayarak, sağındaki komşusuna ne tür çay içtiğini –kuşburnuymuş– ve iyi olup olmadığını sordu, o da, nerdeyse coşkuyla iyi olduğunu onayladı. Şimdi de gözlerini girip çıkanların olduğu odada dolaştırıyordu. Anlaşılan kahvaltı toplu halde yenmiyordu.

Gördüklerinin onu çok kötü etkileyeceğini sanmasına karşın yemek salonunda her şeyin yolunda gitmesi sonucunda, insanın çok üzücü bir yerde olduğu izlenimine kapılmaması, onda hayal kırıklığı yaratmıştı. Her iki cinsten de bronzlaşmış gençler, şarkılar mırıldanarak içeriye giriyorlar, salon kızlarıyla gevezelik ediyorlar ve iştahla kahvaltılarına saldırıyorlardı. Daha olgun insanlar da vardı; evli çiftler ve hepsi Rusça konuşan, büyümüş çocukları da olan çoluklu çocuklu bir aile. Kadınların tümü, 'süveter' denen yün ya da ipekten yapılma, şal yakalı, cepli, bedene oturan ceketler giymişlerdi. Elleri ceplerinde ayakta geve-

zelik etmeleri çok hoş bir görüntü yaratıyordu. Birkaç masada, yeni çekildikleri belli olan fotoğraflar elden ele dolaşıyor, bir masada da posta pulları değiş tokuş ediliyordu. Konuşmalar, hava durumu, o gece nasıl uyudukları ve sabah ağızdan alınan derecelerinin kaç olduğu üzerineydi. Çoğu neşe içindeydi – büyük bir olasılıkla, belirli bir nedenden değil de, o anda bir kaygıları olmadığı ve oldukça kalabalık oldukları için. Masada oturup yüzleri ellerinin arasında gözlerini bir noktaya dikmiş birkaç kişi de vardı kuşkusuz ama insanlar onlara aldırmıyorlar, canları nereye bakmak istiyorsa oraya baksınlar diye rahat bırakıyorlardı.

Birdenbire Hans Castorp öfkeyle irkildi; hakarete uğramıştı sanki. Lobiye açılan solundaki kapı gürültüyle kapanmıştı; ya biri çarpmasına izin vermiş ya da bilerek çarpmıştı ve Hans Castorp bu sese oldum olası dayanamaz ve nefret ederdi. Bu ona belki öğretilmişti, belki de doğuştan sahip olduğu bir huydu, her neyse, kapı çarpması ona iğrenç gelir ve duyma mesafesinde kapıyı çarpan birini rahatlıkla tokatlayabilirdi. Bu olayda üstelik kapının üzerinde küçük cam bölümler olduğu için gürültü daha da artmış, hem bum diye bir ses çıkmış hem de bir şangırtı olmuştu. "Allah kahretsin, ne biçim bir vurdumduymazlık bu böyle?" diye söylendi. Tam o sırada terzi onu lafa tuttuğu için suçluyu saptayamadı ama terziyi yanıtlarken sarışın kaşlarının arasında çizgiler belirmiş, yüzü allak bullak olmuştu. Joachim, doktorların gelip gelmediklerini sordu. Biri, sabah geldiklerini ama yemek salonundan tam kuzenler içeri girerken ayrıldıklarını söyledi. Joachim bu durumda beklemenin bir anlamı olmadığını ve nasıl olsa, gün boyunca tanışacak zaman bulunacağını söyledi ama tam çıkarlarken, kapıda, hızla içeriye giren Başhekim Behrens'le az kalsın çarpışacaklardı. Onu Dr. Krokowski izliyordu.

"Hop! Dikkat beyler," dedi Behrens. "İki taraflı nasırlara fena halde basılabilirdi." Tam bir Aşağı Saksonya şivesiyle, sözcükleri yaya yaya, ağzında çiğnercesine konuşuyordu. Joachim topuklarını vurarak onları tanıştırınca, "Ha, demek o sizsiniz," dedi. "Memnun oldum." Ve kürek

büyüklüğündeki elini uzattı. Dr. Krokowski'den en aşağı üç baş daha uzun, ensesi dışa çıkık, kan oturmuş su mavisi patlak gözleri olan iriyarı bir adamdı. Saçları bembeyazdı ve kalkık burnunun altındaki üst dudağının köşesi aşağıya doğru sarkık olduğu için, kısa bıyığı biraz eğri duruyordu. Joachim'in yanaklarıyla ilgili söyledikleri tutuyordu, yanakları gerçekten de mordu ve bu, dizinin altına kadar uzanan ve altından çizgili bir pantolon ve bir çift eskimeye yüz tutmuş bağcıklı sarı bot içinde inanılmaz büyüklükte ayakların göründüğü kemerli beyaz doktor gömleğinin üzerindeki kafasını daha da rengârenk kılıyordu. Dr. Krokowski de mesleğinin gerektirdiği giysiyi giymişti ama onunki siyah ve diz boyuydu; daha çok bir erkek gömleğine benzeyen giysi parlak siyah satenden yapılmış, kollarına lastik geçirilmişti. Selamlaşmalara katılmamakla kusursuz asistan rolünü oynuyordu ama dudaklarındaki gergin ve eleştirel ifade yardımcı konumunu saçma bulduğunun göstergesiydi.

Başhekim, kanlanmış mavi gözleriyle aşağıya doğru bakıp eliyle birini sonra da öbürünü göstererek, "Kuzenler mi?" diye sordu. "O da mı asker olacak?" Başıyla Hans Castorp'u göstermişti, "A, Tanrı korusun, değil mi? Hemen anlamıştım zaten." Şimdi de, doğrudan Hans Castorp'a hitap ediyordu: "Sizin öylesine sivil ve rahat bir haliniz var ki. Sizden şu manga başından olduğu gibi kılıç şakırtıları gelmiyor. Bahse girerim ki siz ondan daha iyi bir hasta olursunuz. Kimin iyi bir hasta olacağını bir bakışta anlarım, yetenek ister bu iş; her şey yetenek ister ve şu bizim Myrmidon'da bu hiç yok. Askeri eğitim için olabilir derim ama hasta olma yeteneğinin zerresi yok. Gideceğim diye tutturuyor, inanabiliyor musunuz? Sürekli sorup duruyor ve başımın etini yiyor. Aşağıda perişan olmayı dört gözle bekliyor. Tam bir işgüzar! Zamanının altı ayını bile bize ayırmak istemiyor. Oysa buradaki yerimiz öyle güzel ki. İtiraf et Ziemssen, güzel, değil mi? Kuzenin değerimizi daha iyi anlayacak ve kendini oyalayabilecek. Hanımlarımız da eksik değil, çok hoş hanımlarımız var. Çoğu resim gibi – dışardan bakınca kuşkusuz. Yüzünüze biraz renk getir-

meniz gerekir, yoksa hanımlarımız size yüz vermez. Evet, altın yaşam ağacının yeşil olduğu doğru ama yüz rengine yeşil pek gitmez. Hiç kanınız yok, kesinlikle," dedi ve alışkanlıkla, Hans Castorp'a yaklaşıp iki parmağını uzatıp gözkapağını kaldırdı. "Tümüyle kansız. Dediğim gibi, hiç kuşku yok, tümüyle kansız. Biliyor musunuz, Hamburg'unuzu bir süre kendi haline bırakmanız hiç de aptalca olmamış. Gerçekten teşekküre layık bir kuruluş Hamburg; o zehirleyici nemli havası bize iyi bir kaynak oluyor. Size naçizane bir öneride bulunabilir miyim? Kuşkusuz, *sine pecunia* – burada olduğunuz sürece neden kuzeninizin yaptığını yapmıyorsunuz? Sizin gibi bir vakada, hafif bir *tuberculosis pulmonumun*'uz olduğunu varsayıp proteinlerinizi biraz güçlendirecek biçimde yaşamak akıllıca olur. Bunda, proteinin metabolizmaya etkisi ilginçtir. Genelde, metabolizmanız yükselmesine karşın vücut proteini depolar. Nasıl, iyi uyudunuz mu bari Ziemssen? İyi, iyi. Haydi gidin, gezintinizi yapın ama yarım saatten fazla kalmayın. Sonra da, cıvadan puronuzu ağzınıza koymayı unutmayın. Her zaman sonuçları yazmayı da. Görev sorumluluğu. Ateş tablonuzu önümüzdeki cumartesi günü görmek istiyorum. Kuzeniniz de ateşini ölçmeli. Ölçmekten zarar gelmez. İyi günler, beyler. İyi eğlenceler..." Ve arkasında Dr. Krokowski, avuç içleri iyice arkaya dönük, kollarını sallaya sallaya ilerlerken, sağa sola iyi uyuyup uyumadıklarını sorup olumlu yanıtlar alarak yürüyüp gitti.

Şaka – Viacticum – Yarım Kalan Keyif

"Çok hoş bir adam," dedi Hans Castorp, masasında mektupları ayıran topal kapıcıyı başıyla dostça selamlayarak. Büyük beyaz binanın ana kapısı, binanın her iki yanından bir kat daha yüksek olan ve üzeri maviye çalan

kurşuni renkte sacla kaplı bir saat kulesiyle biten orta bölümdeydi. Bu kapıdan çıktığınızda, çitle çevrili bahçe tarafına değil de, doğrudan, birkaç köknar ağacının ve yamaçlarında yetişen bodur çamların toprakla buluştuğu vadideki çayırlarla yüz yüze geliyordunuz. Saptıkları hafif meyilli patika, –vadiye inen anayolun dışında tek yol buydu– sanatoryumun arkasından sola dönüyor, kilerin merdiveninin parmaklığı boyunca dizilmiş çöp tenekelerinin, büroların ve mutfakların önünden geçerek bir süre aynı yönde sürdükten sonra keskin bir dönemeçle sağa sapıyor ve seyrek ağaçlı dik bir çıkış başlıyordu. Kırmızı sert topraktan yapılma, kenarında orada burada kaya parçalarının olduğu biraz nemli bir patikaydı bu. Kuzenler kısa sürede bu yolda yalnız olmadıklarını anladılar. Onlardan kısa bir süre sonra kahvaltılarını bitirmiş olanlar onları izliyor, yokuş aşağı inenlerin dikkatli adımlarıyla geri dönen gruplar da onlara doğru geliyorlardı.

"Çok hoş bir adam," diye yineledi Hans Castorp, "sözcükleri öylesine rahat kullanıyor ki, insan onu dinlemeye doyamıyor. Dereceye cıvadan puro demesi harika. Hemen fark ettim." Durdu ve, "Ben şimdi gerçek bir tane yakacağım. Dün akşamdan beri doğru dürüst bir tane içmedim, artık dayanamıyorum. Bir dakika lütfen," dedi ve üzerinde gümüş monogramı olan parlak deriden tabakasını açıp üst sıradaki Maria Mancinilerden birini çıkardı. Tam istediği gibi, bir tarafı yassı, kusursuz bir örnekti bu. Saatinin kordonundan sarkan bir aletle ucunu kare biçiminde kesti, çakmağını çıkardı ve bir süre uğraştıktan sonra oldukça uzun, ucu küt purosunu yakabildi. "İşte oldu," dedi. "Artık gezimize devam edebiliriz istersen. Sanırım sen 'işgüzar' olduğuna göre bu ara içmiyorsundur, değil mi?"

"Hayatımda içmedim ki, şimdi burada neden başlayayım?"

"İnsan nasıl tütün kullanmaz, hiç anlamıyorum," dedi Hans Castorp. "Neredeyse yaşamın en güzel yanından kendini yoksun bırakıyorsun. En azından birinci sınıf bir zevkten. Sabah kalktığımda, gün boyunca içeceklerimi

dört gözle bekliyorum, yemek yediğim zamanı da. İçebilmek için yemek yiyorum denebilir, biraz abartılı olsa da. Tütünsüz bir gün, çok yavan, çok tatsız tuzsuzdur. Boşa geçmiş bir gün. Bir sabah kalkıp kendime bugün tütün yok desem, yemin ederim yataktan kalkacak gücü kendimde bulamam, yatar kalırım. İnsanın iyi yanan bir purosu olunca –kuşkusuz delik olmaması ve iyi çekmesi gerekir, yoksa çok can sıkıcı bir durum–, yani demek istiyorum ki, iyi bir purosu olan adam güven içinde olur, kelimenin tam anlamıyla her şeyin üstesinden gelir. Plajda yatmak gibi; nedeni de çünkü plajda yatıyorsun, anlıyor musun? Bir gereksinmen olmaz, ne işe ne de eğlenceye. Tanrı'ya şükürler olsun insanlar bütün dünyada tütün kullanıyor, tütünün olmadığı bir yer bulamazsın. Kutup kâşifleri bile zor işleri başarabilmek için tütün stok ediyorlar. Bunu her okuyuşumda çok duygulanırım. İşler kötüye gidiyor – örneğin işlerimin kötü gittiğini varsayalım; purom olduğu sürece dayanacağımdan kuşkum yok. O her şeyi atlatmamı sağlar."

Joachim, "Ne olursa olsun, tütüne böylesine bağımlı olmak zayıf bir iradeyi gösterir. Behrens çok haklı; sen sivilsin. Sana iltifat olsun diye söyledi ama sen aslında, iflah olmaz bir sivilsin. Bu önemli. Ayrıca sen sağlıklısın, canının istediğini yapabilirsin," dedi. Gözlerine bezgin bir ifade gelmişti.

"Kansızlık dışında evet," dedi Hans Castorp. "Ama yeşil göründüğümü söylemesi de biraz fazla. Haklı ama; siz burada yukarıdakilere oranla gerçekten yeşilim. Evdeyken bunu fark etmemiştim. Eksik olmasın, bana hemen, oldukça *sine pecunia* diyerek öneride bulundu. Dediğini memnuniyetle yapacağım. Alışkanlıklarımı seninkilere uydurmaya karar verdim; bak söylüyorum. Aslında, burada yukarıda sizinle beraberken başka ne yapabilirim ki? Proteinlerimi çoğaltmanın ne zararı olur; ama kulağa iğrenç geldiğini de kabul et."

Yürürlerken Joachim birkaç kez öksürdü – anlaşılan yokuşta zorlanıyordu. Üçüncü kez öksürmeye başladığında kaşlarını çatarak durdu. "Sen devam et," dedi. Hans

Castorp geriye bakmadan ilk önce hızla ilerledi ama sonra adımlarını yavaşlattı. Joachim'in geride kaldığını düşünüp neredeyse durdu ama gene geriye bakmadı.

Kadınlı erkekli bir grup ona doğru geliyordu. Yokuşun yarısındaki düz yolda hareket olduğunu fark etmişti ve o anda ona doğru ağır ağır yaklaşırlarken seslerini duyabiliyordu. En küçüğünden en büyüğüne, altı-yedi kişi vardılar. Aklında Joachim, başını eğerek onlara baktı. Tümünün başı açıktı, bronz rengindeydiler, kadınlar rengârenk süveterler giymişlerdi, erkeklerin çoğu palto giymemişti. Bastonları bile yoktu. Biraz hava almak için elleri ceplerinde, birkaç adım atmak için kapının önüne çıkmış gibiydiler. Yokuş aşağı inmek, zor bir iş değil de, koşmaya başlamamak ve kaymamak için neşeyle bacaklarınıza engel olmak, yere sıkı basmak ve hatta bir tür kendini bırakmak –daha da beter düşersiniz– gerektiren bir şey olduğu için, yürüyüşlerinde, yüzlerine de yansıyan öyle bir canlılık ve umursamazlık vardı ki onlara katılmaya can atabilirdiniz.

Şimdi onun önüne gelmişlerdi. Hans Castorp yüzlerine dikkatle bakabiliyordu. Hepsi bronz değildi. Özellikle bayanlardan ikisi iyice solgundu – sırık gibi olanın fildişi bir teni, daha kısa ve şişman olanın da yüzünü sarmış çilleri vardı. Aydınlık bir gülümsemeyle ona baktılar. Saçları darmadağınık, yarı kapalı gözlerinde aptal bir ifade olan, uzun boylu, yeşil süveterli genç bir kız, Hans Castorp'un koluna neredeyse sürünerek geçti; ıslık çalıyordu. Yo, bu da artık delilikti! Ona bakarak ıslık çalıyordu ama ağzıyla değil; dudaklarını büzmemişti, üstelik dudakları sıkı sıkıya kapalıydı. Yarı kapalı boş gözlerle ona baktığı sürece içinden ıslık çalmıştı. Olağanüstü irkiltici bir ıslıktı bu – sert, dolu dolu ama her nasılsa boş. Göğsünden bir yerlerden akıl almaz bir biçimde kopup gelmiş, sonuna doğru tınısı hafiflemişti. Ses, Hans Castorp'a, karnavallarda satılan ve havalarını boşaltmak için sıktığınızda, içlerine dolmuş havayı yakınarak dışa verdikten sonra sönen kauçuk domuzcukların ezgisini hatırlattı. Bu arada kız ve yanındakiler yürüyüp gitmişlerdi.

Hans Castorp, dehşet içinde, gözleri ileriye dikili kala-

kaldı. Sonra hızla geri döndü ve ürkünç sesin bir şaka olduğuna karar verdi. Yürürken omuzlarının sarsılmasından güldükleri anlaşılıyordu; demek ki bu kaba şakayı bilinçli yapmışlardı. Hele, elleri pantolonunun cebinde, ceketini biçimsizce yukarıya çekmiş, kalın dudaklı, tıknaz bir oğlan vardı ki, başını çevirip açıkça gülmüştü. O sırada ona yetişmiş olan Joachim, her zamanki kibar haliyle, topuklarını birbirine vurup eğilerek grubu selamladı. Kuzeninin yanına geldiğinde gözlerinde yumuşak bir ifade vardı.

"Ne bu ifade?" diye sordu.

"Islık çaldı," dedi Hans Castorp, "yanımdan geçerken karnından ıslık çaldı. Ne demek oluyor bu, lütfen söyler misin?"

"Yo," dedi Joachim önemsemeden, "karnından olamaz, çok saçma. O kız Kleefeld, Hermine Kleefeld. *Pneumothorax*'ıyla ıslık çalar."

"Neyle, neyle?" diye sordu Hans Castorp. Çok heyecanlanmıştı ama heyecanının nedenini tam çözemiyordu. Gülmeyle ağlama arasında gidip gelerek, "Sizin dilinizi anlayacağımı varsayamazsın," diye ekledi.

"Yürüyelim," dedi Joachim. "Yürürken de açıklayabilirim. Cin çarpmış gibi kalakaldın. Bunun bir ameliyat terimi olduğunu anlamışsındır. Burada yapılan bir ameliyat. Behrens bu işte oldukça usta. Ciğerlerden biri çok kötü durumda, öbürü de sağlıklıysa ya da öbüründen daha iyi bir durumdaysa, hastalıklı olanın işlevini bir süre durdurup dinlenmesini sağlıyorlar. Bunun için, şuradan bir yerden yanlamasına açıyorlar – tam nereden olduğunu bilemiyorum ama Behrens bu işi hallediyor. Sonra içeriye gaz veriyorlar, nitrojen, biliyor musun ve kuşatılan taraf devredışı kalıyor. Kuşkusuz gaz uzun bir süre dayanmıyor, aşağı yukarı ayda iki kez değiştirilmesi gerekiyor, yani senin anlayacağın, insanı pompalıyorlar. Bunu bir yıl ya da daha uzun bir zaman yineledikten sonra işler yolunda giderse ciğer iyileşecek kadar dinlenmiş oluyor. Her zaman değil, kuşkusuz. Gerçekten de riskli bir iş ama *pneumothorax*'larında oldukça başarı sağlıyorlarmış. Biraz önce gördüklerinin tümü bu ameliyattan geçti. Frau Iltis de onlarla

beraberdi –çilli olan– ve Fräulein Levi, hatırlarsan sıska olan. Uzun süre yatmak zorunda kaldı. Bir birlik kurmuşlar, doğal olarak *pneumothorax* gibi bir şey insanları bir araya getiriyor. Kendilerine, Yarım Ciğerler Derneği diyorlar. O adla tanınırlar. Derneklerinin gururu da, *pneumothorax*'ıyla ıslık çalabildiği için Hermine Kleefeld – özel yeteneği var, herkesin kıvırabileceği bir iş değil. Nasıl yaptığını sana anlatamam, kendisi de tam olarak açıklayamıyor zaten. Hızlı yürümüşse, içinden ıslık çalabilmiştir. Öyle zamanlarda, bunu, insanları, özellikle de yeni gelenleri şaşırtmak için yapar. Sanırım bunu yaparken nitrojen kaybediyor çünkü her hafta doldurulmaya başlandı."

Hans Castorp gülmeye başlamıştı. Joachim anlattıkça gerginliği neşeye dönüşmüştü ve elini gözlerine siper ederek öne doğru eğik yürürken, omuzları kesik kıkırdamalarla hafifçe sarsılıyordu.

"Dernekleri kayıtlı mı bari?" diye sorabildi zor zahmet. Makaraları koyuvermemek için kendini zorlamasından, sesi sızlanır gibi çıkıyordu. "Yönetmelikleri de var mı? Ne yazık ki sen üye değilsin yoksa beni de onur üyesi ya da stajyer üye yaparlardı. Behrens'e söyle, seni de devredışı bıraksın. Azmedersen, sen de içinden ıslık çalmayı öğrenirsin. Öğrenilebilecek bir şeydir, büyük bir olasılıkla. Ömrümde bu kadar gülünç bir şey duymadım," dedi derin bir soluk alarak. "Böyle konuştuğum için beni bağışla ama senin o pneumatik dostlarının da neşeleri yerindeydi. Birileri yokuşu tırmanıyor, bir de bakıyorsun, Yarım Ciğerler Derneği! Bana, 'Üü' diye üflüyor. Akıl almaz biri! Ne aldırmazlık ama! Bana neden her şeyi bu kadar boş verdiklerini açıklayabilir misin?"

Joachim bir yanıt bulma çabasındaydı: "Tanrım, öylesine özgürler ki. Genç insanlar bunlar, zamanın onlar için bir önemi yok, ölebilirler de. Neden suratları asık dolaşsınlar ki? Bazen düşünüyorum da, aslında hastalık ve ölüm o kadar ciddi şeyler değil, bir tür başıboşluk. Yalnızca aşağıdaki düzlükteki gerçek yaşamda ciddiyet var. Sanırım, ne demek istediğimi, bir süre burada kaldıktan sonra anlarsın."

"Kuşkusuz," dedi Hans Castorp. "Hiç kuşkum yok. Siz yukarıdakilerin tümüne ilgi duymaya başladım. İlgi olunca, doğal olarak öğrenilir de, değil mi? Bana ne oldu böyle? Bunun hiç tadı tuzu yok." Purosuna bakıyordu. "Bir süredir kendime neyim olduğunu soruyordum, şimdi sorunun şu benim Maria'da olduğunu anladım. İnan bana, midem çok kötüymüşçesine tadı kâğıt hamuru gibi geliyor. Şaşılacak şey! Kahvaltıda çok yedim ama nedeni o olamaz. Çok yediğinde tadına yedikten sonra varırsın. Çok kötü uyumamdan olabilir mi? Düzenim belki de ondan bozuldu." Bir nefes daha çekip, "Yok, olmuyor, fırlatıp atmam gerekiyor. Her nefes yeni bir hayal kırıklığı. Direnmek boşuna," dedikten sonra, bir an kararsız kaldı, ardından puroyu yamaçtan aşağıya, ıslak çamlara doğru fırlattı. "Nedenini bilmek ister misin?" diye sordu. "Kızaran yüzümle bir ilgisi olduğundan hiç kuşkum yok; kalktığımdan beri beni gene rahatsız edip duruyor. Allah kahretsin, sürekli, yüzüm utançtan kızarmış gibi geliyor. Geldiğinde sana da olmuş muydu?"

"Evet," dedi Joachim. "İlk başlarda, ben de kendimi garip hissettim. Üzülme. Hatırlarsan, burada yukarıdaki yaşama hiç de kolay alışılmadığını söylemiştim. Yakında yoluna girer. Bak, şuradaki bankın manzarası güzel. Biraz oturalım, sonra eve döneriz. Benim dinlenme kürüm yaklaşıyor."

Üçte birini tırmandıkları yol düzleşmiş ve Davos Meydanı'na yönelmişti. Ulu köknarların ve birkaç bodur, rüzgârdan eğilmiş ağacın arasından daha parlak bir gökyüzünün aydınlattığı köy görülebiliyordu. Arkasını dik yamaca vermiş olan kaba yapılı banka oturdular. Yanlarında oyulmuş bir ağaç gövdesinden gürül gürül akan bir su vadiye boşalıyordu. Joachim, Alpler'e özgü yöresel bastonunun ucuyla göstere göstere vadinin güneyinde daha da yaklaşan Alpler'in bulutlarla sarılı doruklarının adlarını söyleyip bilgi vermeye başladı. Oysa Hans Castorp, şöyle bir bakmakla yetindi; eğilmiş, kentsoylu olmuş bastonunun gümüş topuzuyla kumun üzerine bir şeyler çizmeye başlamıştı.

"Sana bir şey sormak istiyorum," dedi. "Odamdaki vaka ben gelmeden kısa bir süre önce aranızdan ayrılmıştı. Sen buraya yukarıya geldiğinden beri çok ölüm vakası oldu mu?"

"Çok oldu, kuşkusuz," diye yanıt verdi Joachim. "Ama bu işleri sessiz sedasız hallediyorlar. Senin haberin bile olmuyor ya da bazen sonradan öğreniyorsun. Biri öldüğünde, öbür hastaları ve özellikle de kolayca perişan olacak bayanları düşünerek gizli tutuyorlar. Yan odada biri ölse bile ruhun duymuyor. Tabutu sabah, sen daha uyurken getiriyorlar, sonra buna maruz kalanı uygun bir zamanda, örneğin yemek zamanı alıp götürüyorlar."

"Ya," dedi Hans Castorp ve çizmeyi sürdürdü. "Demek ki, kuliste epeyce bir şeyler oluyor."

"Evet, öyle denebilir. Daha yeni, aşağı yukarı, dur bakayım, sanırım sekiz hafta önce..."

Birden canlanan Hans Castorp, "O zaman yeni diyemezsin," dedi yavan.

"Nasıl? Peki öyleyse, epeyce önce. Ne kadar titizsin! Yalnızca zamanı şöyle bir tahmin etmiştim. Neyse, bir süre önce, rastlantı sonucu, kulise bir göz atabildim. Bugün gibi gözümün önünde. Küçük bir kızdı, Hujus, Barbara Hujus, Katolik'ti. Ona *viacticum*'u getirdiklerinde, ölmek üzere olanı kutsama bu, son kez yağlama, anlıyor musun, henüz ayaktaydı; gördüğümde dolaşıyordu ve öylesine rahat ve neşeliydi ki – gerçek bir genç. Sonra her şey çok hızlı oldu, kalkamamaya başladı. Benden üç oda ötede yatıp kaldı. Annesiyle babası, sonra da rahip geldi. Bir öğleden sonra, herkesin çay içtiği zamandı. Salonlarda kimsecikler yoktu. Ama gözünün önüne getirmen gerekli. Dinlenme küründe uyuyup kaldığım için gongu duymamışım. On beş dakika geç kaldım. Bu yüzden, o önemli anda, herkesin olduğu yerde değildim, senin dediğin gibi yolum kulise düştü. Koridorda ilerlerken bana doğru gelenleri gördüm. Dantel gömlekler içindeydiler, en önde de bir haç; küçük fenerleri olan altın bir haç. İçlerinden biri onu mehter takımının feleği gibi taşıyordu."

"Böyle benzetme olmaz," dedi Hans Castorp sertçe.

"Bana öyle geldi. İlk aklıma gelen bu oldu. Dinle, bana doğru geliyorlar, hızlı adım, marş, marş; yanılmıyorsam üç kişiler, önde haçı taşıyan adam, sonra burnunun üzerinde gözlüğüyle rahip, en arkada da buhurdan taşıyan çocuk. Rahip, üstü örtülü *viacticum*'u göğsüne bastırmış, başını vecit içinde yana eğmiş, onlara göre kutsalların en kutsalı."

"İyi ya, o yüzden felekten söz edebilmene şaştım."

"Tamam, tamam, ama dinle. Hatırlıyorum da; o olayı görseydin nasıl bir ifade takınman gerektiğini sen de bilemezdin. Ancak düşte görülebilecek bir şeydi."

"Nasıl yani?"

"Dur anlatayım. Orada durup böyle bir durumda ne yapmam gerektiğini sordum kendime. Şapkam yoktu ki çıkarayım."

"Gördün mü?" dedi Hans Castorp, hemen Joachim'in sözünü keserek. "Gördün mü, bir erkek her zaman şapka giymeli. Farkındayım elbette, siz buradakiler hiç şapka giymiyorsunuz. İnsanın gerektiğinde çıkarabileceği bir şapkası olmalı. Peki, sonra ne oldu?"

"Saygılı görünmek için duvara yaslandım ve önüme geldiklerinde hafifçe eğildim. Tam küçük Hujus'un kapısının önündeydik – yirmi sekiz numara. Rahip davranışımdan çok hoşnut oldu sanırım; selamıma başlığının ucuna dokunarak kibarca karşılık verdi. O sırada durmuşlardı, buhurdanı taşıyan oğlan kapıyı tıklattı, sonra açıp efendisine yol verdi. Şimdi düşün ve dehşetimi ve duygularımı anla. Rahip eşikten adımını atar atmaz, içeriden bir haykırış, bir yaygara. İlk önce bir feryat; böylesini hiç duymamışsındır; üç-dört kez art arda, sonra ağız açık kalmışçasına kesintisiz, durmamacasına, 'Ahh!' diye. O haykırışta öylesine derin bir acı, korku ve direnme vardı ve dehşet verici yakarışlarla öylesine iç içeydi ki anlatamam; sonra birdenbire, ses yerin dibinden ya da bodrumdan gelircesine boğuklaştı ve gücünü yitirdi."

Hans Castorp başını hızla kuzenine doğru çevirdi. Dehşet içinde, "Yoksa o kız mı, Hujus mu?" diye sordu. "Ama neden bodrumdan?"

"Yorganın altına girmişti," dedi Joachim. "Neler hissettiğimi bir düşün! Rahip eşiğin öbür tarafında duruyor, yatıştırıcı sözler söylüyor, sürekli başını bir içeri uzatıyor, bir çekiyordu – hâlâ görür gibiyim. Haçı taşıyanla buhurdanlı çocuk, kapının ağzında kalmışlardı; içeriye adım atamadılar. İkisinin arasından odayı görebildim. Seninle benim odalarımız gibiydi. Yatak kapının solunda, duvara dayalı; yatağın başucunda da birileri vardı, ailesi kuşkusuz, annesiyle babası; içinde gizlenerek yalvaran, karşı çıkan ve tekme atan bir kabarıklık görebildiğin yatağa doğru yatıştırıcı bir şeyler söylüyorlardı."

"Yani bacaklarıyla tekme atıyordu mu demek istiyorsun?"

"Hem de nasıl ama bir işe yaramadı, ölüm kutsamasını yaptılar. Rahip kıza doğru ilerledi, öbür ikisi de içeri girdi, kapıyı kapattılar. Bir an için kızın, yani Hujus'un başını çıkardığını gördüm; karmakarışık sarı saçlarını, rahibe bakan renkleri yitmiş soluk, yuvalarından fırlamış gözlerini fark ettim, sonra tiz bir çığlık atıp yeniden yorganın altına girdi."

Hans Castorp bir an sessiz kaldıktan sonra, "Bunu bana şimdi mi söylüyorsun?" dedi. "Dün akşam neden anlatmadığını hiç anlayamıyorum. Tanrım, öylesine direndiğine göre gücü bayağı yerindeymiş. Güç ister bu. İyice halsizleşmeden rahip çağırmamak gerekir."

"Ama halsizdi," diye yanıtladı Joachim. "Sana birçok şey anlatabilirim; hangisinden başlayacağımı bilemiyorum. Çok halsizdi zaten – ona öylesine güç veren korkuydu. Öleceğini anladığı için çok korkmuştu. Çok genç olduğu için bağışlanabilir. Bazen yetişkinler de böyle oluyorlar ama bu bağışlanmayacak bir iradesizlik. Behrens onlarla nasıl başa çıkılacağını biliyor. Öyle vakalarda hangi ses tonunun işe yarayacağını da."

Hans Castorp, kaşlarını çatarak, "Nasıl bir ses tonu yani?" diye sordu.

"Yapmayın böyle, diyor – en azından geçenlerde birine demiş. Biz de, ölen adamı tutmak için orada olan başhemşireden öğrendik. Sonu geldiğinde çok kötü olay çıkarıp

ölmeyi kesinlikle reddedenlerdenmiş. Behrens atılıp, 'Zahmet olmazsa, böyle davranmayın!' der demez hasta sakinleşip huzur içinde ölmüş."

Hans Castorp eliyle bacağına bir tokat şaklattı, banka yaslandı ve gözlerini gökyüzüne dikti.

"Bana bak, bu kadarı da fazla!" diye haykırdı. "Adamın üstüne yürüyüp, böyle davranmayın, diyor. Hem de ölmek üzere olan birine. Can çekişen birine biraz saygı duymak gerekir. Öyle elini kolunu sallayarak yanına gidemezsin. Böyle birine kutsal bile denebilir, bence."

"Ona bir şey demiyorum," dedi Joachim, "ama öyle zayıf davranmaya başlarsa..."

Hans Castorp, Joachim'in sakin karşı çıkışına hiç de yakışmayan bir şiddetle, "Hayır!" diye haykırdı. "Beni düşüncemden vazgeçiremezsin. Ölmek üzere olan bir insan, senin o, gülüp oynayan, paraları istif edip göbeğini büyüten yontulmamışından çok daha saygındır. Hayır, olamaz!" Sesi, garip bir biçimde titremeye başlamıştı. "Öyle sana da ne, bana da ne gibilerinden gidip..." Sözleri bir gün öncekinin benzeri, derinlerden kopup onu kıvrandıran, durduramadığı bir gülme krizinin içinde yok olup gitti. Gözyaşlarını zapt etmek için gözlerini yumdu.

"Şşt," dedi Joachim ansızın, "sus!" Fısıldayarak söylemişti. Hâlâ gülmekten katılan kuzenini yavaşça sırtından dürttü. Hans Castorp gözyaşları arasında ona baktı.

Yolun solunda bir yabancı görünmüştü. Bıyıklarının uçları iyice kıvrık, kumral, narin bir bey yukarıya doğru geliyordu. Pastel renkte kareli bir pantolon giymişti. Yanlarına geldiğinde Joachim'le selamlaştı. Tam kıvamında net bir günaydın dedikten sonra durdu; bastonuna dayanmış, ayakları çapraz haliyle zarif bir görüntü oluşturuyordu.

Yaşını tahmin etmek zordu ama büyük bir olasılıkla, otuzla kırk arasıydı çünkü genç görünmesine karşın, şakakları kırlaşmaya yüz tutmuş, gözle görülür oranda seyrelen saçları, darlaşmış saç çizgisine doğru, iki yanda iki kavis oluşturarak döküldükleri için alnı daha da geniş görünüyordu. Üstüne başına gelince; giysileri, şıklıkla uzaktan yakından ilgisi olmayan uçuk sarı renkte, kareli, bol bir pantolon ve tüylü bir kumaştan yapılma, geniş yakalı, kruvaze, biraz fazla uzun bir ceketten oluşuyordu. Boynunu çevreleyen yüksek yakalığın kenarları yıkanmaktan yıpranmış, boyunbağı tel tel olmuştu; kol düğmesi gibi bir derdi de olmadığı anlaşılıyordu – Hans Castorp bunu, ceketin kollarının bileklerin çevresinden yamru yumru aşağıya sarkmasından anladı. Buna karşın, karşılarında tam bir beyefendinin durduğundan kuşku yoktu; yabancının yüzündeki uygar ifade ve duruşundaki hoş bile denebilecek rahatlıktı kuşkuya yer bırakmayan. Derbederlikle zarafetin karışımı, ayrıca gözler ve kabarık yumuşak bıyık, Hans Castorp'a, Noel zamanı, kentlerine gelip bir ezgi çaldıktan sonra, pencereden atılan paraları görmek için kadife gözleriyle yukarıya bakarak geniş kenarlı şapkalarını uzatan yabancı çalgıcıları hatırlattı. 'Bu bir laternacı,' diye düşündü ve Joachim kalkıp onları tanıştırdığında duyduğu adı hiç yadırgamadı.

"Kuzenim Castorp, Bay Settembrini."

Hans Castorp da, yüzünde hâlâ aşırı neşenin izleri, ayağa kalktı ama İtalyan onları rahatsız etmek istemediğini kibarca söyleyip oturmaları için ısrar etti ama duruşunu da bozmadı. Gülümseyerek kuzenleri, özellikle de Hans Castorp'u inceliyordu. Ağzının kenarındaki belli belirsiz bir çizgi, dolgun bıyığının çok hoş bir biçimde yukarıya doğru döndüğü yerin hemen altında alaycı bir ifadeyle kıvrılmış dudak garip bir etki yaratıyor ve sanki insanı aklını başına toplamaya ve canlanmaya öylesine çağırıyordu ki, Hans Castorp utandı ve hemen kendini toparladı.

Settembrini, "Beyler ne kadar da neşeli – haklılar da, haklılar da. Harika bir sabah! Gökyüzü masmavi, güneş de gülümsüyor," dedi ve kolunun neşeli ve rahat bir hareketiyle küçük sarımsı elini gökyüzüne kaldırırken aynı yöne yanlamasına bir bakış fırlattı. "İnsan nerede olduğunu tümüyle unutabilir."

Aksansız konuşuyordu ya da insan yabancı olduğunu ancak sözcükleri tek tek vurgulamasından anlayabiliyordu. Sözcüklere ses vermekten özel bir zevk aldığı belliydi. Onu dinlemek insana keyif veriyordu. "Ve beyefendi, burada bize katılmak için yaptığınız yolculuk iyi geçti mi?" diye sordu Hans Castorp'a dönerek. "Ve karara vâkıf oldunuz mu acaba? Demek istediğim, ilk muayenenin tatsız seremonisi bitti mi?" Yanıt almaya niyeti olsaydı susup beklemesi gerekirdi çünkü bir soru sormuştu ve Hans Castorp yanıt vermeye hazırlanıyordu. Oysa yabancı, sorup soruşturmasını sürdürdü: "Ve iyi gitti mi? Neşenize bakılırsa..." bir an sustu ve ağzının kenarındaki kıvrım derinleşti, "insan bundan çelişkili sonuçlar çıkarabilir. Bizim Minos ve Rhadamanth sırtınıza kaç ay yüklediler?" 'Sırtınıza yüklediler' lafı onun ağzından garip geliyordu. "Tahmin edeyim mi? Altı? Ya da hemen dokuz? Biliyor musunuz, hiç cimri değillerdir."

Hans Castorp şaşkınlıktan güldü; bu sırada da Minos'la Rhadamanth'ın kim olduklarını çıkarmaya çalışıyordu. "Ne demek istiyorsunuz? Hayır, yanılıyorsunuz Herr Septem..."

İtalyan, coşkuyla, "Settembrini," diye düzeltti ve şakacı bir ifadeyle eğildi.

"Herr Settembrini, özür dilerim. Hayır yanılıyorsunuz. Benim bir şeyim yok. Yalnızca kuzenimi birkaç haftalığına ziyarete geldim; bunu fırsat bilip dinleniyorum da."

"Hay Allah, demek bizlerden değilsiniz? Sağlıklısınız ve burada, Odysseus'un gölgeler ülkesinde olduğu gibi konuksunuz? Anlamsız ölülerin bir hiç olduğu derinlere inebilmek ne büyük yüreklilik."

"Derinlere mi, Herr Settembrini? Özür dilerim ama siz

yukarıdakilere katılabilmek için tam beş bin ayak katettim."

"Size öyle gelmiştir. Sözüme güvenin, tam bir yanılgıdır," dedi İtalyan elinin kesin bir hareketiyle. Joachim'e döndü ve, "Biz çok derinlere düşmüş yaratıklarız, değil mi teğmenim?" diye sordu. Böyle hitap edilmek Joachim'in pek hoşuna gittiyse de, bunu saklamaya çalışarak, ciddiyetle,

"Gerçekten biraz kısıtlandık ama insan yeniden toparlanabilir, sanırım," dedi.

"Toparlanacağınızdan kuşkum yok, siz aklı başında bir insansınız. Kesin, kesin, kesin," dedi Settembrini, üçünde de *s*'leri tıslayarak. Yeniden Hans Castorp'a döndü ve dilini aynı sayıda yavaşça şaklattı. Gözlerini yeni gelene öylesine dikmişti ki gözleri görmez gibi boş bakar olmuştu. "Sahi, sahi, sahi," dedi gene üç kez, yüksek sesle ve *s*'leri vurgulayarak. Sonra gözleri yeniden canlandı ve konuşmasını sürdürdü: "Bizim gibi düşmüşlere bir süre sizinle beraber olabilme zevkini bahşetmek için buraya kendi arzunuzla geldiniz. Ne hoş! Ne kadar kalmayı tasarlıyorsunuz? Bunu kibarlık olsun diye sormuyorum, Rhadamanth değil de, insanın kendisi karar verirse, sürenin uzunluğu ne olur çok merak ediyorum."

"Üç hafta," dedi Hans Castorp biraz kendini beğenmiş bir umursamazlıkla; ona özenildiğini fark etmişti.

"O *Dio*, üç hafta! Duydunuz mu teğmen? Ben buraya üç hafta için geldim, sonra da gideceğim demek biraz kabalık olmaz mı? Sizi aydınlatmama izin verirseniz, bizim haftayı zaman ölçüsü saymadığımızı söylemeliyim. Bizim en küçük birimimiz aydır. Biz büyük ölçüler kullanırız; gölgelerin ayrıcalıklarından biridir bu. Başka ölçülerimiz de var, tümü de eş nitelikte. Aşağıdaki yaşamda hangi meslekle iştigal ettiğinizi ya da daha doğrusu hangisine hazırlandığınızı sorabilir miyim? Gördüğünüz üzere bizim merakımızın sonu yok, merakı da ayrıcalıklarımızdan biri sayarız."

Hans Castorp, "Önemli değil," dedi ve bilgi verdi.

"Gemi mühendisi! Harika!" diye haykırdı Settembri-

ni. "Size temin ederim ki harika bu ama benim yeteneklerim başka bir yönde."

"Herr Settembrini edebiyatçı," dedi Joachim, biraz sıkılarak. "Alman gazeteleri için Carducci'yi anma yazısı yazdı. Carducci, biliyorsun." Ve kuzeni ona, şaşkınlıkla, 'Carducci ile ilgili ne biliyorsun? Allah bilir, benden fazla bir şey bilmiyorsundur,' der gibi baktığında, sıkılganlığı daha da arttı.

"Evet, doğru," dedi İtalyan. "Yaşamı sona erdiğinde, vatandaşlarınıza onun ne büyük bir ozan ve hür düşünceli biri olduğunu yazma şerefine nail oldum. Onu tanırdım, kendimi onun öğrencisi bile sayabilirim. Bologna'da ayaklarının dibinde oturdum. Sahip olduğum neşeyi ve kültürü ona borçluyum ama sizden söz ediyorduk – gemi mühendisi demek! Biliyor musunuz, gözümde fark edilir biçimde büyüdünüz. Birdenbire karşımda, tüm iş dünyasının ve pratik dehanın temsilcisi oturur oldu."

"Ama Herr Settembrini, ben yalnızca bir öğrenciyim. Daha yeni başlıyorum."

"İlk adım en zor adımdır. Adına layık olan her iş zordur, değil mi?"

"Bunun doğru olduğunu şeytan bile bilir," dedi Hans Castorp içtenlikle.

Settembrini kaşlarını hızla kaldırarak, "Ve düşüncelerinizi desteklemesi için şeytanı bile çağırıyorsunuz. Satan'ın kendisini mi? Biliyor musunuz, yüce hocam ona bir ilahi yazmıştı."

"Affedersiniz," dedi Hans Castorp, "Şeytan'a mı?"

"Şeytan'ın ta kendisine. Memleketimde belirli kutlamalarda bile okunur. '*O salute, O satana, O ribellione, O forza vindice della ragione*'... Harika bir şarkı! Ama sanırım siz Şeytan'ı kastetmediniz çünkü onun işle arası çok iyidir. Sizin kastettiğiniz, büyük bir olasılıkla öbürü – korktuğu için işten nefret edeni, serçeparmağınızı bile ona uzatmamalısın deneni."

Tüm bunların, zavallı Hans Castorp'un üzerinde garip bir etkisi olmuştu. İtalyanca anlamıyordu, geri kalanı da onun kendini rahat hissetmesini sağlamıyordu. Gün

ışığında, sohbet edercesine konuşmasına karşın, bir pazar sabahı vaazı havası vardı söylediklerinde. Kuzenine baktı –kuzeni gözlerini yere indirdi– ve, "Ah, Herr Settembrini, sözlerimi çok ciddiye alıyorsunuz. İnanın, Şeytan'a sözün gelişi değindim," dedi.

"Birilerinin ruhu olmalı," dedi Settembrini, hüzün içinde gözlerini gökyüzüne çevirerek. Sonra yeniden canlandı ve zarif bir biçimde konuyu değiştirdi: "Neyse, sözlerinizden, onurlu olduğu kadar, yorucu bir meslek seçtiğiniz sonucunu çıkarmakta haklıyım. Tanrım, ben bir hümanistim, bir *homo humanus*, ve çok saygı duymama karşın mühendislik işlerinden anlamam ama sanırım, mesleğinizin kuramsal yönü berrak ve keskin bir zihin, işlevsel yönü de kusursuz bir insan gerektiriyor, öyle değil mi?"

"Evet kuşkusuz. Bu noktada size tartışmasız katılıyorum," diye yanıtladı Hans Castorp, farkında olmadan biraz daha güzel konuşmaya çabalayarak. "Günümüzdeki beklentileri muazzam. Ne kadar kesinlik gerektirdiğini insan anlamaya çalışmamalı, yoksa cesareti kırılır. Şaka değil ve insanın yapısı güçlü değilse, benim burada konuktan öte bir şey olmadığım doğru ama, yapıma da çok güçlü denemez; çalışmak bana yarıyor desem yalan olur. Aslında işin beni yorduğunu söylemeliyim. Hiçbir şey yapmadığım zamanlar kendimi daha sağlıklı hissediyorum."

"Şimdi olduğu gibi mi?"

"Şimdi mi? Burada yukarıda henüz çok yeniyim, sizin de anlayacağınız gibi, aklım biraz karışık."

"Ya, karışık demek."

"Evet, İyi uyumadım zaten, sabah kahvaltısında da neler yoktu ki, ama bugün yediklerimiz bana biraz ağır geldi, İngilizlerin dediği gibi, fazla '*rich*'. Kendimi biraz gergin hissediyorum, özellikle de bu sabah puromdan zevk alamadığım için. Düşünün! Ciddi hasta olduğum zamanların dışında hiç böyle olmam. Bugün tadı saman gibi. Atmak zorunda kaldım, zorlamanın anlamı yoktu. Sizin içip içmediğinizi sorabilir miyim? Hayır mı? Öyleyse, benim gibi gençliğinden beri bu denli severek içen biri için

ne büyük bir hayal kırıklığı ve rahatsızlık demek olduğunu bilemezsiniz."

"O alanda deneyimsizim," dedi Settembrini. "Ama bu deneyimsizliği iyi bir çevreyle paylaşıyorum. Birçok soylu ve parlak zekâ tütünden nefret etmiştir. Carducci de sevmezdi. Ama Rhadamanth sizi anlar. Kötü huyunuza onun da alışkanlığı vardır."

"Hangi kötü alışkanlık Herr Settembrini!"

"Neden olmasın? İnsan bir şeyi gerçeğe uyarak, var gücüyle tanımlamalı. Bu yaşamı yüceltir ve yoğunlaştırır. Benim de kötü alışkanlıklarım var."

"Anladığım kadarıyla, Başhekim Behrens de puro uzmanı. Hoş bir adam."

"Öyle mi dersiniz? Ah, demek tanıştınız?"

"Evet, şimdi, yürüyüşe çıkmadan önce. Bir tür konsültasyon oldu ama biliyor musunuz, *sine pecunia*. Hemen kansız olduğumu fark etti ve burada kuzenimin yaşantısını benimsememi önerdi – balkonda uzun süre uzanmayı ve hatta ateşimi ölçmemi de."

"Sahi mi? Harika!" diye haykırdı Settembrini havaya doğru. Başını geriye atmış, gülüyordu. "Sizin en büyük bestecinizin operası nasıldı? 'Ben bir kuş avcısıyım, her zaman neşe dolu, la la la.' Kısacası, çok eğlenceli. Siz de önerisine uyacaksınız, değil mi? Tartışmasız. Neden uymayasınız ki? Bizim Rhadamanth, Şeytan'ın ta kendisidir. Gerçekten de 'her zaman neşeli', bazen zoraki olsa da. Melankoliye eğilimi vardır. Kötü huyu ona yaramıyor ama tersi olsa zaten kötü huy sayılmazdı. Tütün onu melankolik yapıyor. Bu yüzden bizim saygıdeğer başhemşiremiz stokuna el koydu, ona her gün az az veriyor. Dediklerine göre bazen çalma dürtüsüne direnemeyip çalıyormuş, sonra da melankolik oluyormuş. Kısacası, şaşkın bir ruh. Başhemşiremizi tanıyorsunuz, değil mi? Hayır mı? Çok şey kaybettiniz, onunla tanışmaya can atmamanız büyük hata. Von Mylendonklardan beyim! Medici Venüs'ünden tek farkı, tanrıçanın göğüslerinin olduğu yerde, bizimkinin haçının olması."

"Ha, ha, harika!" dedi Hans Castorp kahkahayı basarak.

"Adı Adriatica'dır."

"Şimdi de bu!" diye haykırdı Hans Castorp. "Bu olağanüstü, von Mylendonk ve Adriatica; çoktan ölmüş gibi geliyor kulağa. Ortaçağı çağrıştıran bir tınısı var."

"Saygıdeğer bayım," diye yanıtladı Settembrini, "burada, dediğiniz gibi 'Ortaçağ tınısı' veren çok şey vardır. Bana sorarsanız, bizim Rhadamanth'ın, bu fosili, dehşetler evinin başhemşiresi yapması sanat kaygısından. Sonuçta o da bir sanatçı. Bunu biliyor muydunuz? Yağlıboya resim yapar. Neden olmasın? Yasak değil, biliyorsunuz, herkese açık... Bayan Adriatica, kulak kabartacak olan herkese, hatta kabartmayacaklara bile, on üçüncü yüzyılın ortalarına doğru, bir Mylendonk'un Ren Nehri'nin kıyısındaki Bonn'da bir manastırın başrahibesi olduğunu söyler. O da zaten, dünyanın ışığını, ondan az sonra ilk kez görmüş olmalı."

"Ha, ha, ha. Ne kadar şakacı bir insansınız Herr Settembrini."

"Şakacı mı? Hınzır demek istiyorsunuz. Evet, biraz hınzırımdır," dedi Settembrini. "En büyük derdim hınzırlığımı böyle acınası nesnelere harcamak zorunda kalmam. Umarım, hınzırlığa karşı değilsinizdir mühendis bey. Benim gözümde hınzırlık, karanlık ve çirkin güçlere karşı en pırıltılı silahtır. Hınzırlık beyim, eleştirinin ruhudur ve eleştiri ilerlemenin ve aydınlanmanın özünü sağlar." Ve sonra birdenbire, 'Yeni Çağın Babası' diye nitelendirdiği Petrarca'dan söz etmeye başladı.

"Ama bizim dinlenme zamanımız geldi," dedi Joachim önlem alarak.

Edebiyat dünyasının adamı, o âna dek, sözlerine eşlik eden zarif el hareketleri oyununa Joachim'i kasteden bir yüz ifadesi de kattı ve, "Teğmenimiz bizi göreve çağırdığına göre, gidelim. Yolumuz aynı – güçlü ve yüce Dis'in duvarlarına, sağa doğru. Ah, Vergilius, Vergilius! Beyler, kimse onu geçemez. Kuşkusuz, ilerlemeye inancım tam ama Vergilius'un, modern ozanların hiçbirinin sahip olamaya-

cağı bir sıfatlar hazinesi vardı." Ve eve dönerlerken, İtalyan aksanıyla Latince dizeler okumaya başladı ama onlara doğru gelen genç bir kız görünce sustu. Kasabadan bir kızdı, büyük bir olasılıkla, pek güzel de değildi. Çapkınca bir gülümsemeyle, "Tı, tı, tı," diye dilini şaklattı. "Ay, ay, ay, la, la, la! Tatlı küçük şey, benim olur musun? Ah, bakın, kaygan ışıkta gözü nasıl da parlıyor!" diye –nereden olduğunu bir tek Tanrı'nın bildiği– bir de alıntı yaptı ve dönüp utanan kızın sırtına doğru bir öpücük yolladı.

'Çenesi amma da düşük,' diye düşündü Hans Castorp ve Settembrini çapkınlık krizini atlatıp yeniden sağa sola yergiler dağıtmaya başladığında da düşüncesinden vazgeçmedi. Başlıca hedefi Başhekim Behrens'ti. Ayaklarının büyüklüğüne değindi alaycı, sonra da, veremi olan bir prens tarafından kendisine verilen 'prens' unvanına taktı. Prensin davranışlarındaki skandal olabilecek nitelikteki değişiklik, hâlâ vadide konuşuluyormuş ama Rhadamanth göz yummuş, hem de iki gözünü birden! Katıksız bir prensmiş! Acaba beyler, yaz mevsimini icat edenin o olduğunu biliyorlar mıymış? Evet, oymuş, başkası değil. Hizmete ödül. Eskiden bu vadide yazları yalnızca sadıkların en sadıkları kalırmış ama sonra bizim mizah üstadı, şaşmaz görüşüyle, bu tatsız durumun önyargının meyvesinden öte bir şey olmadığını anlamış ve en azından kendi kuruluşu için, yaz tedavisinin, kış tedavisiyle aynı oranda salık verilmesi gerektiğini ve bu tedavinin çok yararlı, hatta vazgeçilmez olduğu kuramını ortaya atmış ve kuramını, başka yöntemler yanında yazdığı popüler yazıları basına dağıtarak çevreye yaymayı da bilmiş. O zamandan beri de, yazın işler, kıştaki kadar iyi gidiyormuş. "Bir dâhi!" dedi Settembrini. "Ne sezgi ama!" Sonra da, oradaki başka sanatoryumları ele aldı ve sahiplerinin kâr anlayışlarını alaycı bir biçimde övdü. Bir de Profesör Kafka varmış ve her yıl karlar erimeye yüz tutunca, kalkıp gitmek isteyen hastalar olurmuş ve işte o kritik zamanda, Profesör Kafka ansızın, aşağı yukarı bir hafta sürecek olan bir konsültasyona çağrılır, o da, hastaları dönüşte taburcu edeceğine söz vererek gider ama altı hafta kalır, hastalar da bekler durur-

muş; kuşkusuz hastaların hesaplarının kabardığını da unutmamak gerekirmiş. Bir kez, bir vakanın konsültasyonu için Fiume'ye çağırmışlar ama o, tam beş bin İsviçre Frankı almazsam gitmem diye tutturmuş ve ancak iki hafta sonra gidebilmiş. Sonunda, 'celebrissimo' oraya gitmiş ama gidişinden hemen sonra hasta ölmüş. Dr. Salzmann'a gelince; o da, Profesör Kafka'nın şırıngalarını sterilize etmediğini ve hastalarına başka hastalıklar bulaştırdığını iddia ediyormuş. Gene Dr. Salzmann'a göre, lastik pençeler üzerinde kayar gibi yürürmüş ki ölüleri geldiğini anlamasın. Buna karşın Profesör Kafka da, Salzmann'ın, hastalarından, 'asmaların keyif verici armağanından' aşırı oranda içmelerini istediğini –hesaplarını şişirmeyi göz önünde bulundurarak– ve bu yüzden insanların, verem yerine sirozdan, sinekler gibi telef olduklarını iddia ediyormuş.

Ve, hiç durmadı. Hans Castorp, ağzından dökülen bu iftira selini gülerek, içtenlikle dinliyordu. İtalyan'ın, aksandan eser olmayan, arı ve yerinde sözcüklerle akıcılık kazanan kendine özgü konuşması kulağı okşuyordu; hareket eden dudaklarından çıkan her bir sözcük düzgün, berrak ve yeni yaratılmış gibiydi. Okumuşluğun sağladığı her bir yapıda ve deyimde, sivri dilliliği kaçırmıyor, dilbilgisi kurallarından ve sözcük değişimlerinden bile büyük zevk alıyordu. Söylediklerini, açıkça anlaşılabilecek gibi ortaya koyuyor ve rahatlığı karşısındakini de keyiflendiriyordu; bir kez bile dil sürçmesine izin vermeyecek kadar berrak bir zihni olduğu belliydi.

"Ne hoş bir konuşmanız var Herr Settembrini," dedi Hans Castorp, "öylesine canlı ki, nasıl tanımlayabileceğimi bilemiyorum."

"Elle tutulur gibi, değil mi?" diye yanıtladı İtalyan; bir yandan da hava serinlemiş olmasına karşın mendiliyle kendini yelpazeliyordu. "Aradığınız söz bu olmalı. Sanki elle tutabileceğiniz bir konuşma biçimim var, demek istiyorsunuz. Ama durun!" diye haykırdı. "Ne görüyorum? Bizim zebaniler gezmeye çıkmışlar. Ne manzara ama!"

Gezmeye çıkanlar dönemeci arkalarında bırakmışlardı. Ya Settembrini'nin gevezeliğinden ya yolun dikliğin-

den ya da Hans Castorp'un sandığı kadar sanatoryumdan uzaklaşmamış olduklarından –bir yoldan ilk kez geçmek, o yolu bilerek geçmekten daha uzun sürer– neden her neyse, dönüş yolu şaşılacak denli kısa sürdü. Settembrini haklıydı: İki doktor, sanatoryumun arkasındaki açıklığı geçiyorlardı. Başhekim beyaz gömleği içinde, elini kolunu havada kürek çeker gibi sallayarak önden yürüyor, hâlâ siyah gömleği üzerinde olan Dr. Krokowski de, hastane geleneklerine göre, vizite sırasında şefinin arkasından yürümesi gerektiği için, şimdi kendinden daha da emin bir havada sağa sola bakışlar fırlatıyordu. "Ah, Krokowski!" dedi Settembrini. "İşte, kadınların tüm gizlerine sahip olarak gidiyor. Lütfen, giysisinin incelikli simgeselliğine dikkat buyurun. Üzerinde çalıştığı esas alanın gece olduğunu belirtmek için siyah giyiyor. Bu adamın kafasında bir tek düşünce vardır, o da kirli bir düşünce. Nasıl oldu da bu adamdan söz etmedik, mühendis bey? Onunla tanıştınız mı?"

Hans Castorp tanıştığını söyledi.

"E, peki? Neredeyse onun da hoşunuza gittiğini düşüneceğim."

"Bilmiyorum, Herr Settembrini. Öylesine bir tanıştık. Ayrıca ben, insanlarla ilgili kararları çabuk vermem. İnsanlara bakıp şöyle düşünürüm: 'Demek böylesin? İyi öyleyse.'"

"Ama bu miskinlik," diye yanıtladı İtalyan. "Karar verin. Doğa size bunun için göz ve akıl vermiş. Benim hınzırca konuştuğumu söylediniz ama ben bunu eğitim amacıyla yaptım. Biz hümanistlerin hepsinin kanında eğitmek vardır. Beyler, hümanizmle pedagoji arasındaki tarihsel bağ, onların psikolojik bağlantılarını kanıtlar yalnızca. Bir hümanisti eğitmenlikten yoksun bırakmamalı, bırakılamaz da, çünkü insanlığın onurunu ve güzelliğini sürdüren yalnızca odur. Karanlığın ve insan düşmanlığının olduğu dönemlerde, gençlere rehberlik yaptıklarını sanan rahipleri o devreden çıkarmıştır ve o zamandan beri beyler, farklı türde bir eğitmen kesinlikle çıkmamıştır. Hümanistik eğitime dayanan okulların –bana gerici diyebilirsiniz mühen-

dis, ama ilke olarak ve *in abstracto*, lütfen beni doğru anlayın– şaşmaz destekleyicisi olmayı sürdürüyorum."

Asansörde, konuşmasını sürdürdü ve ancak kuzenler, ikinci katta asansörden inince sustu. Joachim'in dediğine göre arkaya bakan küçük odasının olduğu üçüncü kata çıkıyordu.

Hans Castorp, Joachim'e eşlik ederken, "Parası yok galiba," dedi. Joachim'in odası da, onun bitişikteki odasının eşiydi.

"Yok," dedi Joachim, "gerçekten yok ya da burada idare edebilecek kadar var. Babası da edebiyatçıymış, biliyor musun, sanırım büyükbabası da."

"Anlaşılıyor," dedi Hans Castorp. "Hastalığı ciddi mi?"

"Tehlikeli değil, ama bildiğim kadarıyla inatçı bir vaka ve yineliyor. Yıllardır varmış; bir ara buradan ayrılmış ama çok geçmeden geri dönmek zorunda kalmış."

"Zavallı adam. Özellikle de çalışmaya meraklı olduğuna göre. Olağanüstü bir konuşmacı gerçekten, bir konudan başka bir konuya rahatlıkla geçiyor. O kıza gerçekten ayıp etti, bir an için utandım ama sonra, insan onuruyla ilgili sözleri muhteşemdi, söylev gibiydi adeta. Onunla sık sık beraber oluyor musunuz?"

Zihin Açıklığı

Ama Joachim zor zahmet guruldar gibi bir sesle karşılık verebildi. Masanın üzerinde, açık duran, astarı kadife, kırmızı deri bir kutunun içinden küçük bir derece çıkarmış ve cıvayla dolu ucunu ağzına sokmuştu. Dilinin altına sıkıca bastırdığı için, derecenin bir tarafı yanlamasına yukarıya kalkmıştı. Sonra, terliklerini ve tuniğe benzer ceketini giyerek rahatladı, eline bir çizelge, bir kalem ve Rusça bir dilbilgisi kitabı aldı –mesleğinde işe yarayacağını um-

duğu için Rusça öğrendiğini söylüyordu– ve böylece donanımını tamamladıktan sonra, balkondaki şezlonga uzandı ve devetüyü battaniyesiyle ayaklarını biraz örttü.

Aslında buna hiç gerek yoktu çünkü son on beş dakikada bulut tabakaları giderek incelmiş ve güneş onların arasından öylesine yaz sıcaklığında ve öylesine göz kamaştırıcı bir biçimde ortaya çıkmıştı ki Joachim, gözüne güneş gelmesin diye, şezlongun koluna takılmış, hünerli küçük bir alet sayesinde güneş ışınlarının geldiği açıya doğru döndebilen beyaz keten güneşliği çevirmek zorunda kaldı. Hans Castorp bu buluşu pek övdü. Joachim ateşini ölçene kadar beklemek niyetinde olduğu için bu arada, bu işlerin nasıl yapıldığını ve balkonun bir köşesinde duran içi kürk kaplı uyku tulumunu inceledi –Joachim bunu soğuk günlerde kullanıyordu–; sonra, dirseklerini korkuluğa dayayarak, sohbet eden, okuyan ve yazan, boylu boyunca uzanmış hastalarla dolmuş olan verandanın olduğu bahçeye baktı. İç bölümden ancak aşağı yukarı beş şezlong görülebiliyordu.

"Ne kadar sürer bu iş?" diye sordu Hans Castorp dönerek.

Joachim yedi parmağını kaldırdı.

"Yedi dakika olmuştur."

Joachim başını olumsuz salladı. Bir süre sonra, dereceyi ağzından çıkardı, baktı ve, "Evet, dikkat edersen –zamanı kastediyorum– çok yavaş geçiyor. Ateşimi, günde dört kez ölçmeyi gerçekten seviyorum çünkü insan, bir dakikanın, hatta yedi dakikanın bile gerçekten ne demek olduğunu anlıyor, özellikle de, burada olduğu gibi, haftanın yedi gününü, iğrenç bir biçimde sırtlanırsan."

"'Gerçekten' dedin ama aslında, gerçekten diyemezsin," diye karşı çıktı Hans Castorp. Parmaklığa kalçasını dayayarak ilişmiş, gözlerinin akları kanlanmıştı. "Zamanda, 'gerçekten' diye bir şey hiç mi hiç yoktur. Sana uzun geliyorsa uzun, kısa geliyorsa da kısadır. Ama gerçekten uzun mu kısa mı olduğunu kimse bilemez." Aslında felsefe yapmaya pek alışık değildi ama içinden bir şey onu dürtüyordu.

Joachim karşı çıktı: "Niyeymiş? Hayır. Pekâlâ ölçebiliyoruz. Saatlerimiz ve takvimlerimiz var ve bir ay geçince geçmiş oluyor, benim için, senin için ve herkes için de."

"Bak, dinle," dedi Hans Castorp, işaretparmağını, kanlanmış gözlerinden birine götürerek. "Ateşini ölçerken, bir dakikanın sana ne kadar uzun geldiyse o kadar uzun olduğunu söyledin, doğru mu?"

"Bir dakika... ne kadar sürüyorsa o kadardır, yelkovanın tam bir devri tamamladığı kadar."

"Ama bunun ne kadar süreceği değişkendir; senin varsayımına bağlı ve gerçekten... yeniden söylüyorum, gerçekten," dedi Hans Castorp, işaretparmağıyla burnunu yana doğru eğrilecek kadar bastırarak, "bu bir harekettir, mekân da hareketle ilgilidir, doğru mu? Dur, dinle! Demek ki, hareketi mekânla ölçüyoruz ama bu, mekânı zamanla ölçmekle aynı şey – eğitimsiz insanların yaptığı gibi. Hamburg'dan Davos'a gitmek yirmi saat sürer, doğru, ama trenle. Oysa, yürüyerek ne kadar sürer? Peki ya zihnimizde? Bir saniye bile sürmez!"

"Bana bak, senin neyin var?" dedi Joachim. "Sanırım burada bizimle olmak seni çarptı."

"Sus bakayım. Bugün zihnim çok açık. Öyleyse zaman nedir?" diye sordu Hans Castorp ve burnunun ucunu yana doğru öylesine bastırdı ki burnu kansızlıktan bembeyaz oldu. "Bana söyler misin lütfen? Mekânı, duyularımızla, görmeyle ve dokunmayla algılayabiliyoruz, iyi, ama zaman duyumuz nerede? Bana söyler misin bir zahmet? Gördün mü, kalakaldın. Hiçbir şeyini bilmediğimiz, tek bir niteliğini bile sayamayacağımız bir şeyi nasıl ölçeceğiz? Zaman geçiyor diyoruz. Geçerse geçsin, beni ilgilendirmez ama ölçmeye gelince... yo, dur bakalım! Ölçülebilmesi için düzgün bir biçimde akması gerekir ama böyle yaptığı nerede yazılı? Bilinçli zihnimize göre bunu yapmıyor, biz öyle varsayıyoruz, düzen uğruna. Demek ki tüm ölçümler âdetten, izninle..."

"İyi," dedi Joachim, "demek ki, derecemin dört çizgi yükselmiş olması da âdetten ama bu beş çizgi yüzünden

burada sürünmek zorunda kalıyorum ve aktif görev alamıyorum; bu da iğrenç bir gerçek!"

"37.5 mi?"

"Düşmeye başladı," dedi Joachim ve çizelgeyi işaretledi. "Dün akşam neredeyse, 38'di, senin gelişinden. Konuğu gelen herkesin ateşi yükselir. Ama bu iyi bir şey kuşkusuz."

"Ben gideyim," dedi Hans Castorp. "Kafam zamanla ilgili bir sürü düşünceyle dolu, tam bir kompleks, diyebilirim. Şimdi seni, bunlarla heyecanlandırmak istemiyorum; dört çizgi fazlan da varken. Tümünü aklımda tutarım ve belki ikinci kahvaltıdan sonra bu konuya döneriz. Kahvaltı zamanı gelince çağırırsın, değil mi? Gidip ben de uzanayım, canım yanmaz nasıl olsa."

Ve bunları dedikten sonra, kapalı bir şezlong ve bir masa konulmuş olan kendi tarafına cam bölmeden süzülerek geçti. 'Büyük Buharlı Gemiler'ini ve koyu kırmızı ve yeşil kareli, yumuşacık, güzel battaniyesini aldı, odasının güzelce derlenip toplandığını fark etti ve gidip uzandı.

Kısa bir süre sonra, yattığı anda güneşin yakıcılığı dayanılmaz olduğu için, güneşliği çevirmek zorunda kaldı ama Hans Castorp'un da hemen fark ettiği gibi, orada, hiçbir şey yapmadan yatmak çok keyif verici bir şeydi, daha önce, böylesine rahat bir şezlongda yattığını hatırlamıyordu. Şezlongun biraz eski moda iskeleti –aslında, yeni olduğu belliydi; biçim yaratma oyunuydu bu– kızıl kahve cilalanmış tahtadandı ve pamukluya benzer bir kumaşla kaplı olan şiltesi, başucundan ayakucuna dek uzanan üç kalın minderden oluşuyordu. Ayrıca, enseniz için, ne çok sert, ne de içine gömülecek kadar fazla yumuşak olan ve harikalar yaratan, işlemeli, keten kılıflı yuvarlak bir yastık bantlarla başucuna tutturulmuştu. Hans Castorp, dirseği şezlongun pürüzsüz geniş koluna dayalı, gözlerini kırpıştıra kırpıştıra orada yatıp dinleniyor ve kendini 'Büyük Buharlı Gemiler'le oyalama zahmetinde bile bulunmuyordu. Balkonun kolonları arasından görünen sert ve çıplak manzara, parlak güneşin altında çerçevelenmiş bir resim

izlenimi veriyordu. Hans Castorp, düşünceli, manzarayı izliyordu. Birden aklına bir şey geldi ve sessizliğin içine doğru, yüksek sesle, "Kahvaltıda bize servis yapan cüceydi," dedi.

"Şşt," dedi Joachim yandan. "Yavaş ol. Cüceyse, ne olmuş?"

"Hiçbir şey. Bu konuya değinmedik de."

Sonra da, yeniden düşlerine daldı. Uzandığında saat ondu. Bu arada bir saat geçti. Sıradan bir bir saat, ne uzun ne de kısa. Bir saat dolduğunda, binada ve bahçede yankılanan bir gongun, ilk önce uzaktan gelen, sonra yakınlaşan ve yeniden uzaklaşan sesi duyuldu.

"Kahvaltı," dedi Joachim; kalktığı duyuluyordu.

Hans Castorp da dinlenme kürünü şimdilik sona erdirdi ve hazırlanmak için odaya girdi. Koridorda buluşup aşağıya indiler.

Hans Castorp, "Orada öyle uzanıp yatmak harikaydı," dedi. "Nasıl şezlong onlar öyle? Burada satılıyorsa, bir tane alıp Hamburg'a götürmek isterim, sanki bulutların üzerinde yatıyorsun. Yoksa, sence Behrens onları, ölçü verip kendi mi yaptırdı?"

Joachim bilemedi. Pardösülerini asıp, o gün ikinci kez, yemek telaşının başlamış olduğu yemek salonuna girdiler.

Salon, masalardaki süt bolluğundan bembeyaz parlıyordu – herkesin önüne, içinde en aşağı yarım litre süt olan büyük bardaklar konulmuştu.

"Hayır," dedi Hans Castorp, masanın ucunda, terzi çırağıyla İngiliz kadının arasındaki eski yerini alıp düşünmeden peçetesini açarken, oysa hâlâ, ilk kahvaltının etkisiyle tıkabasa doluydu. "Hayır," diye yineledi. "Tanrı yardımcım olsun, ben süt içmem ki; hele şimdi." Ve "Siyah bira bulunur mu acaba?" diye dönüp cüceye kibarca, yavaş bir sesle sordu. Siyah bira yoktu ne yazık ki, ama cüce ona Kulmbach birası getireceğine söz verdi ve getirdi de. Koyu, siyah ve üzeri kahverengi köpükle kaplı bir biraydı ve Porter birasını aratmayacak denli kusursuzdu. Hans Castorp, yarım litrelik uzun bardaktan birayı kana kana içti yanın-

da da, kızarmış ekmek üzerinde dilimlenmiş salam yedi. Masada, sabaha oranla daha çok yulaf ezmesi, bol tereyağ ve meyve vardı. Yiyecek hali olmadığı için masadaki yiyeceklere göz atmakla yetindi. Öbür konukları da inceliyordu, kalabalığın içinde bazılarını ayrıştırabiliyordu artık.

Masası, karşısındaki yer dışında doluydu ve bu boş yerin doktorlara ayrılmış olduğunu artık o da biliyordu. Zamanları olduğunda doktorlar da, her kez ayrı bir masaya oturmak koşuluyla, toplu yenen yemeklere katıldıkları için masaların başı onlar için boş bırakılıyordu. O anda hiçbiri salonda değildi çünkü söylendiğine göre ameliyata girmişlerdi. Bıyıklı genç, bir kez daha göründü ve çenesi göğsüne gömülü, yüzünde kaygılı bir ifadeyle, kendi düşüncelerine dalmış olarak oturdu. Bir deri bir kemik, sarışın kadın da yerini aldı ve hayatta yediği tek şey oymuş gibi gene yoğurdunu kaşıklamaya başladı. Bu kez onun yanına, suskun gence kaygılı bir ifadeyle durmamacasına Rusça bir şeyler anlatan, ama ondan baş sallamanın ötesinde bir yanıt alamayan canlı, ufak tefek yaşlı bir hanım oturmuştu. Gencin yüzünde ağzında kötü bir tat varmışçasına bir ifade vardı. Onun karşısında, yaşlı hanımın öbür tarafında oturan genç bir kız daha vardı, hoş bir kızdı; canlı bir teni, dolgun göğüsleri, dalgalı bir biçim verilmiş kahverengi saçları ve kahverengi yuvarlak, çocuksu gözleri olan bir kız. Güzel elinde de küçük bir yakut taşıyordu. Çok gülüyor ve Rusça, yalnızca Rusça konuşuyordu. Hans Castorp'un duyduğuna göre adı Marusya'ydı. Ayrıca, o güldüğü ya da konuştuğu zaman, Joachim'in ciddi bir ifadeyle gözlerini yere indirdiğini de fark etmişti.

Settembrini yan taraftan içeriye girdi ve sürekli bıyığıyla oynayarak, Hans Castorp'un çaprazındaki masasına doğru yürüdü. Yerini alırken masada bir kahkaha koptu, büyük bir olasılıkla, hınzırca bir laf etmişti. Ve Hans Castorp, Yarım Ciğerler Derneği'ni de fark etti. Boş bakışlı Hermine Kleefeld, verandaya açılan kapılardan birine yakın olan masasına yönelmişti ve ceketini çok biçimsizce yukarıya çekmiş olan kalın dudaklı bir genci selamlıyordu. Hans Castorp'un sağına çaprazlamasına yerleştirilmiş

masada fildişi tenli Levi, onun yanında şişman ve çilli Iltis ve Hans Castorp'un tanımadığı birileri daha oturuyordu.

"Onlar senin komşuların," dedi Joachim kuzenine yavaşça, başını eğerek. Çirkin bir oğulları olan ve yığınla yulaf ezmesini silip süpüren bir ailenin oturduğu sağdaki son masaya, Kötü Ruslar Masası'na doğru ilerleyen bir çift, Hans Castorp'un çok yakınından geçti. Narin yapılı erkeğin gri renkteki yanakları çöküktü. Yıpranmış kahverengi deri bir ceketi vardı, ayağına da, kopçalı, kaba saba keçe botlar giymişti. Karısı da ufak tefek ve zayıftı, tüyü sağa sola sallanan bir şapka takmıştı. Sahtiyandan yapılma yüksek topuklu kırmızı botlarının üzerinde küçük adımlar atarak yürüyordu; boynuna da pek temiz olmayan kuştüyünden uzun bir eşarp dolamıştı. Hans Castorp onları, kendisine de yabancı ve kaba gelen bir ilgisizlikle süzdü, asıl kabalık, bundan birdenbire pek bir zevk almaya başlamasıydı. Bakışları boş, boş olduğu kadar da deliciydi. Ve aynı anda, solundaki cam kapı, ilk kahvaltıda olduğu gibi, şangırdayarak vurunca, sabahki gibi sıçramadı, yalnızca uyuşukça yüzünü buruşturmakla yetindi. Tam başını çevirip bakacağı zaman, bu zahmete değmeyeceğine karar vererek hiçbir çabada bulunmadı. Ve böylece, bu kez de, kapıyı kimin öyle dikkatsizce çarptığını saptayamamış oldu.

Sorun şuydu: Genelde, genç adamın kafasını hafifçe dumanlatmanın dışında bir etkisi olmayan kahvaltı birası, onu cin çarpmışa döndürüp felç etmiş, sanki alnının ortasına bir yumruk yemişti. Gözkapakları kurşun gibiydi. İngiliz kadınla ayıp olmasın diye konuşmaya çabalarken dili en ufak bir emre bile uymuyor, gözlerini sağa sola çevirmek bile büyük çaba istiyordu. Bunlar yetmiyormuş gibi, dün yüzünde hissettiği o berbat yanma tüm şiddetiyle geri gelmişti; sıcaktan yanakları şişmiş gibi geliyordu ona, zor soluk alabiliyordu ve kalbi bir bez parçasına sarılmış bir çekiç gibi vurup duruyordu ama tüm bunlara karşın, acı çekmiyordu, nedeni de, kafasının, iki ya da üç nefes kloroform koklamış gibi bir durumda olmasıydı. Dr. Krokowski kahvaltıya gelmiş, onun karşısına, masanın başına oturmuştu ve bir yandan sağındaki hanımlarla –pembe ya-

naklı Marusya ve yoğurt yiyen zayıf kız gibi genç olanları saygılı bir utangaçlıkla gözlerini yere dikmişlerdi– Rusça sohbet ederken, bir yandan da, sık sık keskin bakışlarını ona dikiyordu ama, Hans Castorp ne olup bittiğinin hayal meyal farkındaydı. Hans Castorp'un dili inat ettiğine göre, susmayı yeğlediğini ve çatal bıçağını biraz abartılı bir özenle kullandığını söylemeye gerek yok. Kuzeni ona işaret edip kalktığında, o da aynısını yaptı, hiçbirini görmeden masadakileri eğilerek selamladı ve adımlarını tartarak onu izledi.

Binadan çıkarlarken, "Dinlenme kürü bir daha ne zaman?" diye sordu. "Gördüğüm kadarıyla, buradaki en iyi şey o. Keşke şu anda gene o harika şezlongumda yatıyor olsaydım. Çok uzağa mı yürümemiz gerekiyor?"

Bir Sözcük Bile Fazla

"Hayır," dedi Joachim. "Fazla uzağa gitmeme izin yok. Bu saatte, aşağıya Davos Köyü'ne kısa bir yürüyüş yapıyorum, zaman kalırsa, Davos Meydanı'ndan geçiyorum. Vitrinlere bakabiliyorsun, insanları görüyorsun ve bir şey gerekliyse alabiliyorsun. Merak etme, yemekten önce bir saat daha uzanacağız, ondan sonra da saat dörde kadar yine."

Güneşin altında, araba yolundan aşağıya indiler, dereyi ve dar demiryolunu geçtiler. Vadinin batı yamacındaki dağların silueti önlerinde yükseliyordu. Joachim adlarını sıraladı: Küçük Schiahorn, Yeşil Kuleler ve Köydağı. Yolun karşısında, yamaca doğru Davos Köyü'nün duvarla çevrili mezarlığı vardı. Joachim bastonunun ucuyla onu da göstermişti. Artık, vadinin tabanından bir set daha yüksek olan anayoldaydılar.

Köyün, adından başka köye benzer hali kalmamıştı. Vadinin girişine doğru genişlemiş olan kaplıcalar köyü

yutmuş ve Davos Köyü denen bölge Davos Meydanı denen yere dönüşmüştü. Meydanın her iki tarafına, bir yığın kapalı verandası, balkonu ve dinlenme yeri olan kemerli galerileriyle oteller ve pansiyonlar dizilmişti, ayrıca kiralık odaları olan özel evler ve orada burada yapılmakta olan binalar da vardı. Bazen binalar dizisi kopuyor, açık bir alan oluşuyor ve o aradan vadinin yeşil çayırlarını görebiliyordunuz.

Hans Castorp, alışkanlıkla, pek sevdiği purosunu yaktı ve içtiği bira sayesinde arada sırada da olsa, canının çok çektiği kokuyu biraz alır gibi oldu ve bu onu çok memnun etti ama tadını çok az ve belli belirsiz alabiliyordu. Her zaman aldığı tadın ancak çok azını alabilmek için gösterdiği çaba sinirlerini bozuyor, o iğrenç saman tadı gitmek bilmiyordu. Böyle bir yenilgiye teslim olmamak için, kendini ondan gizleyen ya da alay edercesine yalnızca sezgisel ipuçlarıyla belli eden bu zevkle bir süre uğraştıktan sonra, sonunda yorulup tiksinerek puroyu fırlatıp attı. Kafası dumanlı olmasına karşın, konuşma nezaketini görev bildiği için daha önce söylemeyi düşündüğü 'zaman'la ilgili harika şeyleri hatırlamaya çalıştı ama 'kompleks'le ilgili ne var ne yok tümünü unuttuğu gibi, zihninin kıyısında köşesinde bile bir şey kalmamıştı. Bu nedenle bedensel durumlardan söz etmeye başladı ama oldukça garip bir biçimde.

"Ateşini bir daha ne zaman ölçeceksin?" diye sordu. "Yemekten sonra mı? Evet, iyi fikir. Organizmanın işlevini en iyi yerine getirdiği zaman olduğu için, iyi kaydeder. Behrens benim de ölçmemi istedi, dinle, şaka olsa bu gerek. Settembrini bunu duyunca gülmekten katıldı. Hiçbir anlamı yok. Derecem bile yok."

"Evet ama bu sorun değil," dedi Joachim. "Yapacağın bir tane almak. Her yerde satılıyor, her dükkânda var."

"Niye alayım ki? Hayır; dinlenme kürü fena fikir sayılmaz, o bana yeter. Ama bir konuğun ateşini ölçmesi fazla olur, bu işi size bırakıyorum." Hans Castorp, âşık biri gibi elini kalbine götürdü ve, "Kalbimin neden böyle çarptığını bir bilebilsem, çok rahatsız edici," dedi. "Oldukça uzun bir süredir bunu düşünüyorum çünkü biliyor musun, insan

sevindirici bir olayı dört gözle beklerse ya da korkarsa kalbi çarpar, duyguları harekete geçtiği zaman, değil mi? Ama kalbin hiçbir neden yokken, durup dururken, anlamsız, kendi başına buyruk çarpmaya başlarsa, ben bunu garip bulurum. Demek istediğimi iyi anla. O zaman beden, artık ruhla bir ilişkisi kalmamışçasına –böyle bir şey olamasa da– aşağı yukarı, aslında ölmemiş ölü bir beden gibi olur ve hareketli yaşamını sürdürür ama kendi kendine. Saçlar ve tırnaklar uzar, ama bu konuda, fizik ve kimya bağlamında, sordum soruşturdum ki, içerde son derece canlı bir işletme varmış."

"Ne biçim laflar bunlar?" diye Joachim sükûnetle azarladı onu. "Canlı bir işletmeymiş!" Belki de biraz, sabah 'felek' yüzünden yediği azarın öcünü alıyordu.

"Ama doğru bu! Canlı bir işletme! Buna neden alınıyorsun ki?" diye sordu Hans Castorp. "Neyse, öylesine dedim. Demek istediğim, bedenin başına buyruk, insanın ruhuyla bağlantısı olmadan yaşaması ve kendini bir şey sanması garip ve can sıkıcı olur; amaçsız kalp çarpıntısı gibi. İnsan gerçekten bir neden, bu durumu haklı çıkaracak, korku ya da sevinç gibi insanı doyuran duygusal bir uyarı arıyor, en azından kendim adına, böyle olduğunu söyleyebilirim."

Joachim, "Evet, evet," dedi iç çekerek. "Büyük bir olasılıkla, yüksek ateşin olması gibi bir şey. Bedende, bu durumda da, süregelen –senin deyiminle söylersek– canlı bir işletme var ve senin dediğin gibi, insan hemen duygusal bir uyarı bulmaya çalışıyor ki tüm o işletmenin en azından mantıklı bir açıklaması olsun." Sonra, titreyen bir sesle, "Amma da tatsız şeylerden söz ediyoruz," dedi ve sustu. Hans Castorp'un buna yanıtı omuz silkmek oldu. Bir akşam önce, Joachim'den gördüğü omuz silkmesinin kusursuz bir taklidiydi bu.

Bir süre konuşmadan yürüdüler.

Sonra Joachim, "Buradakileri nasıl buldun? Yani masandakileri?" diye sordu.

Hans Castorp onları aklından geçirirken, yüzünde ilgilenmediğini belli eden bir ifade vardı. "Doğrusu, bana pek

ilginç gelmediler," dedi. "Sanırım, başka masalarda daha ilginç insanlar oturuyor ya da bana öyle geldi. Frau Stöhr saçını yıkatmalı, çok yağlı. Ve küçük Mazurka, ya da adı her neyse, bana pek salak geldi; ağzına mendilini dayayıp sürekli kıkırdıyor."

Joachim ad değişimine yüksek sesle güldü. "Mazurka – harika bu!" diye haykırdı. "Adı Marusya izninle, Maria gibi bir şey. Evet, biraz fazla rahattır, oysa bayağı hasta olduğundan daha durmuş oturmuş olması için her türlü nedeni var."

"Hiç fark edilmiyor," dedi Hans Castorp. "Çok iyi görünüyor. Hiç ciğerleri zayıf birine benzemiyor." Ve kuzenine çapkınca bir bakış fırlatmak isterken, onun yanık yüzünün, güneşte yanmış yüzlerde kan çekildiğinde olduğu gibi, parça parça sararmış olduğunu fark etti; ağzını da acı çeker gibi garip bir biçimde büzmüştü. Bu durum Hans Castorp'un gizli bir korkuya kapılmasına ve konuyu hemen değiştirmesine neden oldu. Hemen başka birilerini sordu ve hem Marusya'yı hem de Joachim'in ifadesini unutmaya çalıştı ve bunu çok da iyi başardı.

Kuşburnu çaylı kadının adı Miss Robinson'du. Gündeliğe giden terzi de, terzi değildi, Königsberg'de iyi aile kızlarının gittiği bir devlet okulunda öğretmen olduğu için sözcükleri yerinde seçebiliyordu. Adı Fräulein Engelhart'tı. Canlı yaşlı kadına gelince; Joachim geldiğinden beri adını öğrenememişti. Bildiği, yoğurt yiyen kızın teyzesi olduğu ve ikisinin de sürekli sanatoryumda kaldıklarıydı. Masada, en hasta olan Dr. Blumenkohl'dü, Odessalı Leo Blumenkohl – yüzünde kaygılı bir ifade olan bıyıklı, içedönük genç. Yıllardır orada, yukarıdaydı.

O anda, köyün kaldırımlarından birinde yürüyorlardı ve bu yerin uluslararası bir buluşma yerinin anacaddesi olduğu hemen anlaşılıyordu. Karşılaştıkları, dolaşmaya çıkmış konukların çoğu gençti, beyler spor ceket giymişler, şapka takmamışlardı, beyaz etek giymiş kadınlar da şapkasızdı. Rusça ve İngilizce konuşulduğunu duyuyordunuz. Şık vitrinleri olan dükkânlar sağlı sollu dizilmişti. Hans

Castorp'un merakı şimdi alı alına yorgunluğuyla iyice savaşmaya başlamış, gözlerini açabilmek için kendini zorlar olmuştu. Dükkânların birinin önünde, gardırobunun işe yarar olup olmadığına karar verebilmek için bir süre oyalandı.

Sonra, içinde küçük bir orkestranın çaldığı, üstü kubbeli, dört bir yanı açık bir yapı gördüler. Burası kaplıcanın oteliydi. Kortlarında insanlar tenis oynuyor, tıraş olmuş, uzun bacaklı, pamukludan yapılma pantolonları yeni ütülenmiş, lastik ayakkabılı, kolları yarı çıplak genç erkekler, güneşin altında tebeşir beyazı topa vurmak için hiç eğilmeden cesurca yukarıya doğru uzanan, beyazlar içindeki bronz tenli genç bayanlara karşı oynuyorlardı. Bakımlı kortların üzerinden un gibi bir toz havalanıyordu. Kuzenler, oyunları izlemek ve eleştirmek için boş bir banka oturdular.

"Anladığım kadarıyla, sen burada oynamıyorsun, değil mi?" diye sordu Hans Castorp.

"İzin yok," diye yanıt verdi Joachim. "Dinlenmemiz gerekiyor, her zaman uzanıp dinlenmemiz. Settembrini yatay yaşadığımızı söylüyor, biz yatayız diyor; berbat şakalarından biri daha. Şurada oynayanlar sağlıklı insanlar ya da doktorların dediğine kulak asmıyorlar. Ciddi oynadıkları da yok ya, daha çok giysileri hatırına. Yasaklara gelince; burada yasak olan bir sürü oyun oynanıyor, poker, biliyor musun, bazı otellerde de *petits chevaux*. O oyunu oynayanlar atılabiliyor, en zararlısı oymuş. Ama geceleri nöbetçileri atlatıp kumar oynamak için aşağıya inen çok. Dediklerine göre, Behrens'e unvan veren prens bunu her zaman yaparmış."

Hans Castorp pek dinlemiyordu. Nezle olmamasına karşın, burnundan doğru dürüst soluk alamadığı için ağzı açık kalmıştı. Kalbinin, müziğe yanlış ritim tutarak vurmasının can sıkıcı ve acı bulduğu etkisinin hayal meyal farkındaydı ve bu düzensizliğe direnme duyguları içinde tam uykuya dalacakken, Joachim eve gitmeleri gerektiğini söyledi.

Dönüşte neredeyse hiç konuşmadılar. Hans Castorp

düz yolda birkaç kez tökezlemesini yalnızca başını sallayarak hüzünlü bir gülümseyişle karşıladı. Onları yukarıya topal adam çıkardı. Kısaca, "Görüşürüz," dedikten sonra, 34 numaralı odanın önünde ayrıldılar. Hans Castorp hemen odasından geçip balkona çıktı ve daha rahat yatmayı bile denemeden, kendini olduğu gibi şezlonga attı; hızla çarpan kalbinin neden olduğu tatsızlığı sineye çekerek yarı sersem ağır bir uykuya daldı.

Tabii ki Bir Hatun!

Ne kadar zaman geçtiğini bilmiyordu. Zamanı geldiğinde gong çaldı ama Hans Castorp bunun yemeğe inmek anlamına gelmediğini, yalnızca hazırlanmak için bir uyarı olduğunu biliyordu. Bu nedenle, sesin madeni tınısı yakınlaşıp sonra da yeniden uzaklaşana dek bir süre daha orada yatmayı sürdürdü. Joachim onu almak için odaya geldiğinde, üstünü değiştirmek istedi ama Joachim geç kaldıklarını söyleyerek ona izin vermedi. Geç kalmaktan nefret ederdi. Yemeğe bile tam zamanında gidemeyecek kadar zayıf iradeli olduktan sonra, insan, nasıl olur da ilerleme kaydedebilir ve askere gidebilecek kadar sağlığına kavuşabilirdi. Haklıydı kuşkusuz ve Hans Castorp inanılmaz uykusu olmasına karşın, hasta olanın kendisi olmadığını söyledi. Çarçabuk ellerini yıkamakla yetindi ve böylece üçüncü kez yemek salonuna indiler.

Konuklar iki girişten de içeriye doğru akıyordu. Bazıları, karşı tarafa düşen açık veranda kapılarından bile içeriye doluşuyor ve sanki hiç kalmamışlar gibi yedi masaya oturuyorlardı. En azından Hans Castorp'a öyle gelmişti. Bir süre bulanık zihninden atamadığı ama hoşuna da giden, tümüyle düşsel ve mantıksız bir izlenimdi bu kuşkusuz. Öylesine hoşuna gitmişti ki, yemek boyunca birkaç

kez, kafasında aynı izlenimi yakalamaya çalıştı ve beceremememeyi de gayet iyi becerdi. Canlı yaşlı hanım, bir kez daha, çaprazında oturan ve onu yüzünde kaygılı bir ifadeyle dinleyen Dr. Blumenkohl'e karmakarışık Rusçasıyla durmamacasına bir şeyler anlatıyordu. Cılız yeğen nihayet yoğurttan başka bir şey, salon kızlarının tabakta servis yaptıkları koyu bir *créme d'orge*'u yiyordu, ama birkaç kaşık aldıktan sonra vazgeçti. Güzel Marusya, kıkırdamalarına engel olabilmek için portakal esansı kokulu mendilini sürekli ağzına bastırıyordu. Miss Robinson, o sabah okuduğu yuvarlak harflerle yazılmış mektubu yeniden okumaya başlamıştı. Anlaşılan, tek kelime Almanca bilmediği gibi öğrenmeye de niyeti yoktu. Joachim şövalyelere layık bir kibarlıkla, ona havayla ilgili İngilizce bir şey söyledi ama bir yandan çiğnemesini sürdüren bayan ona tek heceli bir yanıt verdikten sonra sustu. Kareli yün bluzlu Frau Stöhr'e gelince; o sabah muayene olmuştu ve sağa sola, cahil ve yapmacık haliyle, üst dudağını tavşan dişlerinin üzerinde gere gere bunu anlatıyordu. Sağ üst tarafta bir hırıltı varmış, sol omzunun altından da kesik kesik bir çınlama geliyormuş ve 'ihtiyar' beş ay daha kalması gerektiğini söylemiş. Cahil haliyle, Başhekim Behrens'e ihtiyar diyordu. Ayrıca, Dr. Behrens'in, o gün de masalarına oturmamasına duyduğu öfkeyi dile getirdi. Döndürmeli (dönüşümlü demek istiyordu kuşkusuz) olduğuna göre, masalarında oturma sırasının onda olması gerekirken, gene onların solundaki masaya oturmuş. (Doğruydu da; Başhekim Behrens dev gibi ellerini tabağının önünde kavuşturmuş orada oturuyordu.) Bunda şaşılacak bir şey de yokmuş çünkü haftanın her günü, Dr. Behrens'in pek hoşuna gittiği anlaşılan, dekolte giysilerle yemeğe inen Amsterdamlı şişman Frau Salomon da o masada oturuyormuş ve Frau Stöhr bu işi hiç anlayamıyormuş çünkü Başhekim Behrens her muayenede canı istediği kadar Frau Salomon'u görebilirmiş. Bir süre sonra, çevresindekilere, heyecanla fısıldayarak bir gece önce, Frau Stöhr'ün 'saydam' diye nitelendirdiği bir durum için yukarıdaki (çatıdaki) ortak dinlenme salonunda ışıklar söndürülmüş. 'İhtiyar' bu işi fark

edince öylesine kıyameti koparmış ki, binada kim varsa duymuş ama kuşkusuz, suçluyu gene saptayamamış, oysa, bunun, bayanlar yanındayken en koyu karanlığın bile az geldiği ve korse giymesine karşın, kültürsüz ve bir yırtıcı hayvandan başka bir şey olmayan Bükreşli Yüzbaşı Miklosich'in işi olduğunu anlamak için üniversite bitirmiş olmak gerekmezmiş. Frau Stöhr, alnında ve dudağının üzerinde boncuk boncuk ter taneleri birikirken, zor duyulan bir fısıltıyla, "Evet, yırtıcı bir hayvan," diye yineledi. Zaten tüm Davos ve meydanı, onun, başkonsolosun karısı, Viyanalı Frau Wurmbrandt'la ne tür bir ilişki içinde olduğunu biliyormuş, gizli bile denemezmiş artık buna. Yüzbaşının her sabah, Frau Wurmbrandt henüz yataktan kalkmadan ve sonra da giyinirken onu ziyaret etmesi yetmezmiş gibi, geçen salı günü, Frau Wurmbrandt'ın odasından ertesi gün saat dörde kadar çıkmamış. 19 numaralı odada kalan ve *pneumothorax* ameliyatı çok kötü giden Franz'a bakan hemşire, onunla koridorda karşılaşmış ve öylesine utanmış ki kapıları karıştırmış ve kendini Dortmundlu Savcı Paravant'ın odasında bulmuş. Frau Stöhr, son olarak da, ağız çalkalama suyunu, aşağıda köyde bulduğu, 'kozmoloji' salonundan aldığını anlatıp durdu. Joachim gözlerini tabağına dikmişti.

Yemek hem boldu, hem de çok iyi hazırlanmıştı. Besleyici çorba dahil, altı değişik yemek vardı. Balığın ardından garnitürlü et, üstüne özel hazırlanmış bir sebze tabağı, kızarmış tavuk ve bir gece öncekini aratmayacak bir tatlı, son olarak da peynir ve meyve. Her birinden iki kez servis yapıldı, fena da olmadı hani. Yedi masadaki insanlar tabaklarını durmamacasına dolduruyor, bu kubbeli yerde, bir kurt iştahıdır gidiyordu. Kıtlıktan çıkmış gibiydiler ve insana ürkünç ve iğrenç gelmese, izlemesi keyifli bile olabilirdi. Yalnızca, gevezelik eden ve birbirlerine ekmekten küçük toplar yapıp atan daha hareketliler değil, servis arasında, başlarını ellerinin arasına alıp boşluğa bakanlar da aynı iştahı sergiliyorlardı. Sollarındaki masada yeniyetme bir oğlan vardı, yaşına göre öğrenci olması gerekiyordu, kısa kollu bir şey giymiş ve gözlüklü; tabağına doldurduğu

her şeyi karıştırıp eziyor, arada, gözlerini silmek için –sileceği gözyaşı mı, ter mi, her neyse– peçeteyi gözlüğünün altına sokuyor ve eğilip yemeği mideye indiriyordu.

Günün ana yemeğinde, iki olay, durumu elverdiği kadarıyla, Hans Castorp'un dikkatini çekti. Birincisi, biri kapıyı gene çarptı – tam balık servisi yapılırken. Hans Castorp, sinirlenip irkildi ve bu kez bunu kimin yaptığını anlamanın zamanının geldiğini düşündü, düşünmekle de kalmadı, bu konuda öylesine ciddiydi ki bunu söyledi. Abartılı bir yoğunlukla, "Öğrenmem gerekiyor!" diye fısıldayınca, hem Miss Robinson, hem de öğretmen, ikisi birden dönüp şaşkınlıkla ona baktılar. Bedeninin belden yukarısını olduğu gibi sola çevirdi ve kanlanmış gözlerini iyice açtı.

Salondan, neredeyse genç bir kız denilebilecek bir kadın geçiyordu, orta boylu, kızılımsı sarı saçlı, beyaz bir süveter ve parlak renkli bir etek giymiş genç bir kadın. Saçlarını örgü yapıp başına özensizce dolamıştı. Hans Castorp profilinden öte bir şey göremedi. Gürültülü girişiyle, kendine özgü süzülüşü ve başını biraz ileriye doğru uzatarak sessizce yürüyüşü tam bir çelişkiydi. Veranda kapılarına çaprazlama konmuş soldaki en son masaya –İyi Ruslar Masası'na– doğru gitti. Yürürken, bir eli bedenine oturan yün ceketin cebine sokuluydu, öbürüyle de örgülerinden çıkmış saçları aralara sokup düzeltiyordu. Hans Castorp, o ele baktı – ellerden anlar, onlara eleştirel bir dikkatle bakar, ne zaman biriyle tanışsa ilk baktığı yer elleri olurdu. Saçı düzelten el, hanım eline benzemiyordu, Hans Castorp'un çevresindeki hanımların ellerinin tersine, ne bakımlı ne de zarifti. Geniş, küt parmaklı bir eldi; kız öğrenci eli gibi çocuksu ve ilkel bir şeyleri olan. Tırnakların manikür yüzü görmediği belliydi, gelişigüzel kesilmişlerdi – gene kız öğrencilerinki gibi. Tırnak yeme gibi zararsız bir alışkanlığı varmışçasına tırnak etleri tarazlanmıştı. Üstelik Hans Castorp bunları görmekten çok sezerek anlamıştı çünkü arada epeyce mesafe vardı. Masadakiler yeni geleni başlarıyla selamladılar, o da masanın iç tarafındaki yerini aldı, sırtını salona dönerek, masanın başındaki Dr. Krokowski'nin

yanına oturdu – ve eli hâlâ saçında, dönüp topluluğa baktı. Hans Castorp bir an için geniş elmacık kemiklerini ve çekik gözlerini gördü ve hayal meyal bir şeyin ya da birinin anısı onu belli belirsiz yoklayıp geçti.

'Tabii ki bir hatun!' diye düşündükten sonra, bir de bunu, mırıldanarak öylesine pekiştirdi ki, kız kurusu öğretmen Fräulein Engelhart ne demek istediğini anladı ve anlayışla gülümsedi.

"O, Madam Chauchat," dedi. "Öyle rahat biridir ki. Çok hoş bir kadın." Ve Fräulein Engelhart'ın ayva tüylü yanakları bir ton daha pembeleşti, ağzını açtığı anda böyle oluyordu.

"Fransız mı?" diye sordu Hans Castorp sertçe.

"Hayır, Rus," dedi öğretmen. "Belki kocası Fransız'dır ya da Fransız asıllıdır, tam bilmiyorum."

Hâlâ köpüren Hans Castorp, İyi Ruslar Masası'nda, omuzlarını eğmiş oturan bir beyi göstererek, kocasının o olup olmadığını sordu.

"Yo, hayır, o değil," diye yanıt verdi öğretmen. "Buraya bir kez bile gelmedi, kim olduğunu bilmiyoruz."

"Kapı kapamasını öğrenmeli," dedi Hans Castorp. "Hep çarpıyor. Terbiyesizlik bu."

Öğretmen azarı, suç kendisindeymiş gibi aldığı için, Madam Chauchat konusu orada kapandı.

İkinci olay, Dr. Blumenkohl'ün salondan çıkışıydı, olan biten bu. Ansızın, yüzündeki iğrenir gibi ifade artmış, boşlukta belirli bir noktaya daha da kaygılı bakar olmuş, sonra da çekingen bir hareketle sandalyesini geriye itip salondan çıkmıştı. İşte bu noktada, Frau Stöhr'ün büyük cehaleti gün gibi ortaya çıktı ve –büyük bir olasılıkla, Dr. Blumenkohl'den daha az hasta olmanın verdiği gaddar memnuniyetle– biraz acıyan, biraz da küçümseyen bir ifadeyle, "Zavallı," dedi. "Yakında öbür tarafı boylar. Gene, Mavi Heinrich'iyle biraz laflamaya gidiyor." Yüzünde inatçı ve cahil bir ifade vardı ve ürkünç Mavi Heinrich deyimi ağzından hiç zorlanmadan çıkmıştı. Bunu söylerken Hans Castorp, onu hem gülmeye hem de dehşete iten bir duyguya kapıldı. Dr. Blumenkohl, birkaç dakika sonra, yüzünde

aynı alçakgönüllü ifadeyle yerine döndü ve yemek yemeyi sürdürdü. O da çok yiyor, kaygılı ve dalgın bir ifadeyle her yemekten ikinci kez tabağına dolduruyordu.

Yemek bitti; servis iyi yapıldığı için –özellikle de, cüceler çok tezcanlı olduğu için– ancak bir saatten biraz fazla sürmüştü. Hans Castorp zor soluk alarak ve oraya nasıl geldiğini pek bilmeden, kendini, balkonundaki o harika şezlongunda yatar buldu. Yemekten çay saatine kadar, günün en önemlisi olan ve kesinlikle uyulması gereken bir dinlenme kürü daha vardı. Bir tarafta Joachim, öbür tarafta da Rus çift olmak üzere, buzlu camlarla ayrılmış balkonunda uyuklamaya başladığında kalbi gümbür gümbür atıyor, havayı da ağzından soluyabiliyordu. Mendilini kullandığında, mendilde kan izleri gördü ama kendisine karşı evhamlı olmasına ve hastalık hastası olmaya yapı olarak yatkın olmasına karşın, o anda, bunu düşünecek halde değildi. Bir Maria Mancini daha yaktı ve kötü tadına direnerek sonuna kadar içti. Baş dönmesi ve sıkıntı içinde, bir düşte gibi, burada, yukarıda işlerinin garip gittiğini düşündü ve göğsünün, Frau Stöhr'ün cehaleti nedeniyle kullandığı ürkünç deyim yüzünden içinden attığı kahkahaların etkisiyle sarsıldığını fark etti.

Herr Albin

Bahçedeki tıp amblemli fantezi bayrak hafif bir rüzgârın etkisiyle arada bir sallanıyordu. Gökyüzünü gene bulutlar kaplamış, güneş kaybolmuş ve hiç de hoş olmayan bir serinlik başlamıştı. Duyulan konuşma ve gülüşme seslerinden, aşağıdaki dinlenme yerinin dolu olduğu anlaşılıyordu.

"Ne olur, Herr Albin, bir kaza olmadan o bıçağı cebinize sokun!" dedi tiz ve titrek bir kadın sesi.

"Herr Albin, sinirlerimiz bozulmadan şu öldürücü aleti ortadan kaldırın canım!" diye söze karıştı ikinci bir kadın ve bunun üzerine, ön tarafta üstü açık yerdeki bir şezlonga yanlamasına oturmuş olan sarı saçlı bir genç, arsız bir tonla, "Hiç niyetim yok, siz hanımlar, bıçağımla biraz oynamama izin verirsiniz, herhalde," dedi. "İyice keskin bir bıçak olduğu doğru. Kalküta'da, kör bir sihirbazdan satın aldım. Bunu yutuyor, yanındaki çocuk da oradan elli adım ötesini kazıp bıçağı oradan çıkarıyordu. Bakmak ister misiniz? Jiletten çok daha keskindir. Keskin tarafına bir dokunun, etinizin içine tereyağa girer gibi girer. Durun, size yakından göstereyim." Ve Herr Albin ayağa kalkınca, bir feryattır koptu. "Bari, gidip tabancamı getireyim," dedi. "O ilginizi daha çok çeker. Harika bir silahtır. Öyle bir mıhlar ki. Odamdan alıp geleyim."

"Yok, yok. Yapmayın Herr Albin!" diye feryat etti değişik sesler. Oysa, Herr Albin odasına gitmek üzere verandadan çıkmıştı bile; çok genç, kadınımsı, pembe beyaz çocuksu yüzlü ve kulaklarının yanında küçücük favorileri olan biriydi.

Bir kadın arkasından, "Pardösünüzü giyin, hatırım için," diye seslendi. "Altı haftadır zatürreeden yatıyordunuz, şimdi de burada, ne üstünüzde bir şey, ne de bir battaniye olmadan oturup sigara içiyorsunuz. Tanrı'nın gücüne gider, Herr Albin, yemin ederim." Ama genç, alaycı güldü ve yürümesini sürdürdü. Birkaç dakika sonra tabancasıyla geri geldiğinde daha da saçma sapan feryatlar yükseldi; şezlonglarından fırlarken battaniyelerine takılan hanımların tökezlediği duyulabiliyordu.

"Bakın ne kadar küçük ve pırıl pırıl," dedi Herr Albin, "ama tetiği bir çekersem ısırır." Gene feryatlar. "Ağzına kadar dolu. Şu şarjörde altı kurşun var ve her atışta bir delik açar... Üstelik bu şeyi laf olsun diye taşımıyorum," diye de ekledi, etkinin giderek azaldığını görünce. Tabancayı göğüs cebine soktu, oturup bacak bacak üstüne attı ve bir sigara daha yaktı. "Eğlenmek için olmadığı kesin," dedi bir kez daha, dudaklarını sıkarak.

"Neden öyleyse? Neden öyleyse?" diye sordu telaşlı

titrek sesler. Ansızın, "Korkunç!" diye haykırdı bir ses ve Herr Albin'de başını sallayarak onayladı.

"Bakıyorum, anlamaya başladınız. Ve işte bu yüzden elimin altında bulunduruyorum," dedi rahatça, henüz geçirmiş olduğu zatürreeye karşın, baca gibi tüterek. "Buradaki hurdalar iyice çekilmez hale gelince, son kez saygılarımı sunma onuruna ereceğim gün için saklıyorum. Çok basit... Bu işi biraz inceledim ve en iyi nasıl halledileceğini öğrendim. (Halletme sözcüğü sırasında yanıt olarak bir çığlık daha.) Kalp bölgesi düşünülemez bile – o hamle benim için rahat değil. Ayrıca, bilinci olduğu yerde söndürmeyi yeğ tutarım; şu ilginç organa bu hoş yabancı nesnelerden birini uygulayarak..." ve Herr Albin, işaretparmağıyla iyice kısa kesilmiş sarı saçlı başını gösterdi, "buraya dayarsın..." Herr Albin nikel kaplı tabancayı cebinden çıkardı ve namlusuyla şakağına dokundu, "buraya, tam atardamarın üstüne. Temiz iş, ayna bile gerekmez."

Karşı çıkan ve yalvaran değişik sesler duyuldu, bir de fena halde hıçkıran biri: "Herr Albin, Herr Albin, tabancayı kaldırın, şakağınızdan çekin, bakamıyorum bile! Herr Albin, henüz gençsiniz, iyileşirsiniz, yaşama geri dönüp, ne kadar sevildiğinizi anlayıp mutlu olacaksınız. Şerefim üzerine yemin ederim! Şimdi paltonuzu giyin, şuraya yatın ve üzerinizi örtün, uzanma zamanınız. Bir daha da masör gelip sizi alkolle ovmak istediğinde adamı kovmayın. Sigara içmemeniz gerekir. Herr Albin, duyuyor musunuz? Genç ve değerli yaşamınız adına sizin iyiliğiniz için yalvarıyoruz!"

Herr Albin aman vermiyordu. "Hayır, hayır," dedi, "beni rahat bırakın, her şey yolunda, hepinize teşekkür ederim. Şu âna dek, bir bayanın arzusunu hiç geri çevirmedim ama bir gün anlayacaksınız ki, feleğin çarkını durdurmak olanaksızdır. Bu benim üçüncü yılım – bıktım artık. Oyunu sürdürmeye niyetim yok. Beni suçlayabilir misiniz? Ölümcülüm, bayanlar. Bana bir bakın, burada, gözünüzün önünde, ölümcül oturuyorum. Başhekim ayıp olur diye durumu kurtarmak için saklamıyor bile. Bu gerçeğin sonucundan kurtulmayı bana çok görmeyin. Lisedeki gibi; ha-

ni kalacağınız kesinleşince, soru sormaktan vazgeçerler, sizin de yapacak işiniz kalmaz. Sonunda bu mutlu döneme ulaştım. Artık bir şey yapmam gerekmiyor, gündemden düştüm, her şeye gülüp geçiyorum. Çikolata ister misiniz? Buyurun, alın. Yok, yok, yağmalamıyorsunuz – odamda yığınla çikolata var. Sekiz kutu, bonbon gibi olanlardan, beş kalıp Gala-Peter ve iki kilo Lindt çikolatası var. Zatürreeyken, sanatoryumdaki hanımlar getirtti."

Bir yerlerden susmalarını isteyen kalın bir ses duyuldu. Herr Albin, kısaca güldü – titrek, kopuk kopuk bir gülüştü bu. Sonra, dinlenme yeri ansızın öyle bir sessizleşti ki, sanki bir düş ya da bir hortlak dağılıp havaya karışmıştı. O sessizlikte söylenen her sözcük garip bir yankı yapmaya başlamıştı. Hans Castorp son sözcüğe kadar kulak kabarttı. Herr Albin'in samimi mi olduğuna, yoksa numara mı yaptığına karar veremiyordu ama onu biraz kıskandığı kesindi. Okul yaşantısı örneği onu etkilemişti çünkü o da lise üçte sınıfta kalmıştı ve sene sonuna doğru, 'tüm olaya' boş verip gülüp geçmeye başladığı zaman, yolunda gitmeyen o rezil ama gülünç durumdan ne kadar keyif aldığını hatırlamıştı. Kafasındaki düşünceler silik ve karışık olduklarından tam olarak bir şey çıkarmakta zorlanıyordu ama onur kadar ayıbın da yararları olduğuna ve hatta rezil olmanın yararlarının bitip tükenmez olduğuna karar verdi. Bir an için, kendini Herr Albin'in yerine koydu ve bir insanın, onurun verdiği baskılardan kurtulabildiğinde, ayıbın getirdiği sonsuz yararların tadını çıkarmasının nasıl bir şey olabileceğini düşlemeye koyuldu ve kalbinin bir süre, daha hızlı çarpmasına neden olan ahlaktan yoksun tatlı bir duyguya kapılınca da dehşete düştü.

Daha sonra da bilinci koptu. Solundaki, camla ayrılmış bölmede konuşmalar duyup uyandığında, cep saati üç buçuğu gösteriyordu. Bu saatte, yanında başhekim olmadan viziteye çıkan Dr. Krokowski, görgüsüz çiftle Rusça konuşuyordu ve anlaşıldığına göre, adama sağlık durumunu soruyor ve ateş çizelgesini göstermesini istiyordu. Sonra, yoluna devam etti ama balkondan geçmedi, koridora çıktı, Hans Castorp'u atlayarak Joachim'in odasına girdi. Hans Castorp, Dr. Krokowski'yle baş başa kalmaya bayılmasa da, böyle es geçilmesine biraz alındı. Sağlıklı olduğu için viziteye dahil edilmemişti. 'Yukarıdakilerin durumu demek ki şöyle,' diye düşündü, 'sağlıklı olma onuruna sahip olanlar yoksayılıyor ve onlara soru sorulmuyor.' Ve bu durum genç Castorp'u sinirlendirdi.

Dr. Krokowski, Joachim'in yanında birkaç dakika kaldıktan sonra, balkon bölmelerinden geçe geçe vizitesini sürdürdü ve Hans Castorp kuzeninin ikindi kahvaltısı için kalkmaları gerektiğini söylediğini duydu. "İyi," dedi ve kalktı. O kadar uzun bir süredir orada yatmaktan başı dönüyor, vücudu ürperiyordu – belki de üzerini doğru dürüst örtmemişti ve hiç de dinlendirici olmayan uykunun etkisiyle yüzü gene fena halde yanıyordu. Gözlerine su çarptı, ellerini yıkadı, saçlarını taradı ve üstüne başına çekidüzen verdi. Merdivenlerden inerlerken, "Şu Herr Albin'i duydun mu?" diye sordu.

"Tabii ki," dedi Joachim. "O adamı dizginleseler iyi olacak. Öğle dinlenmesini bozuyor, hanımları da öylesine telaşlandırıyor ki, tedavileri birkaç hafta geriye gidiyor. Büyük itaatsizlik. Ama kim bildirecek ki! Üstelik çoğu insan bu tür konuşmaları eğlenceli buluyor."

"O yabancı nesneyi, onun dediği gibi, 'temiz bir iş' için kullanması olası mı sence?" diye sordu Hans Castorp.

"Ah, elbette," diye yanıtladı Joachim. "Kesinlikle öyle şey olmaz, diyemem. Burada yukarıda böyle şeyler olur.

Ben gelmeden iki ay önce, çok uzun zamandır burada olan bir öğrenci, zamanı gelince muayene olduktan sonra gitmiş kendini ilerdeki ormanda asmış. Geldiğim günlerde hep bu konuşuluyordu."

Hans Castorp sinirden esnedi.

"Şey, burada sizinle birlikteyken kendimi çok rahat hissettiğimi söyleyemem," diye açıkladı. "Kalamayabilirim, gitmem gerekebilir. Bana gücenmezsin, değil mi?"

"Gitmek mi? Ne oldu sana böyle?" diye haykırdı Joachim. "Saçma. Daha yeni geldin. Bir gün içinde nasıl karar verebilirsin ki?"

"Tanrım, ola ola bir gün mü oldu? Bana burada, yukarıda, çok uzun bir süredir sizinle beraberim gibi geliyor."

"Gene zaman muhabbetine başlama," dedi Joachim. "Bu sabah iyice aklımı karıştırdın."

"Yok, sakin ol, ben hepsini unuttum," diye yanıt verdi Hans Castorp. "Tüm kompleksi. Şu anda da kafam pek yerinde değil. O iş bitti... Demek şimdi çay zamanı?"

"Evet, sonra da bu sabahki banka kadar yürürüz."

"Hay Allah, umarım gene Settembrini'yle karşılaşmayız. Baştan söyleyeyim, bugün bir entel konuşma daha çekecek halde değilim."

Yemek salonuna, çay zamanında içilebilecek ne var ne yoksa konmuştu. Miss Robinson, gene kan kırmızı kuşburnu çayını yudumluyor, yeğen de gene yoğurdunu kaşıklıyordu. Ayrıca, süt, çay, kahve, kakao ve etsuyu bile vardı. Ağır yemekten sonra, son iki saati uzanarak geçirmiş olan konuklar, salonun her bir köşesine dağılmış, kalın üzümlü kek dilimlerine tereyağ sürmekle meşguldüler. Hans Castorp çay getirtti ve içine peksimet batırdı. Biraz da marmelatın tadına baktı. Üzümlü keki şöyle bir tarttı ama onu yeme düşüncesi ona ürperti verdi. Ve böylece, bir kez daha –dördüncü kez– yalın ama canlı bir dekoru olan kubbeli, yedi masalı yemek salonunda oturmuş oldu. Kısa bir süre sonra, aşağı yukarı saat yedide de, akşam yemeği için beşinci kez orada oturuyor olacaktı. Kuzenler, bu ikisi arasında kalan kısa ve değersiz zaman içinde, yamaçta, oyuk ağaç kütüğünden akan suyun yanındaki banka kadar bir

yürüyüş yaptılar; patika öylesine doluydu ki kuzenler ikide birde insanları selamlamak zorunda kaldılar. Derken, uzanmak için balkona geri dönüldü, uçup giden sığ bir bir buçuk saat. Hans Castorp bu sırada çok üşüdü.

Akşam yemeği için özenle giyindi ve Miss Robinson'la öğretmenin arasına oturarak Julienne çorbası, yanında garnitürleriyle kızarmış et ve içinde bisküvi, krema, çikolata, meyve püresi, bademezmesi ve daha aklınıza gelen her şeyin olduğu pastadan iki dilim, üzerine de çavdar ekmeğiyle iyi cins bir peynir yedi. Bunlara eşlik etmesi için de gene bir şişe Kulmbach birası getirtti ama daha yarım bardak içmeden yatması gerektiğini anladı. Başı uğulduyordu, gözleri kurşun gibiydi, kalbi de güm güm atıyordu. Bunlar yetmezmiş gibi, onun gülmesine fırsat vermemek için elinden geleni yapmasına karşın, yüzünü, yakut yüzüklü eliyle örtüp öne doğru eğilmiş olan güzel Marusya'nın onunla ilgili bir şeye güldüğünü sandı. Uzakta, Frau Stöhr'ün bir şey anlattığını ya da çılgınca bir şey iddia ettiğini duydu ama kafası yerinde olmadığı için doğru mu duyduğuna, yoksa Frau Stöhr'ün dediklerinin kafasında mı saçma sapan şeylere dönüştüğüne karar veremedi. Yirmi sekiz değişik balık sosu yapabildiğini anlatıyordu, kocası anlatmaması için uyarmış ama o söyleyebilecek kadar yürekliymiş. "Sakın anlatma!" demiş kocası. "Kimse sana inanmaz, inansalar bile gülünç bulurlar." Ama o, ne olursa olsun, hepsinin önünde, yirmi sekiz değişik balık sosu yapabildiğini itiraf etmeye hazırmış. Bu kadarını zavallı Hans Castorp kaldıramadı; ürküp elini alnına götürdü ve bu arada ağzında çiğnenmeyi ve yutulmayı bekleyen bir parça çavdar ekmeğiyle peynir olduğunu unuttu. Herkes gitmek üzere ayağa kalktığında bunları hâlâ ağzında tutuyordu.

Lobiye açılan ve her an çarpan o baş belası camlı kapıdan çıktılar. Neredeyse tüm konuklar bu kapıdan çıkmıştı, çünkü anlaşılan, öğle yemeğinden sonra, insanlar lobide ve ona açılan oturma odalarında toplanıyor ve çoğu küçük gruplar halinde sohbet ediyordu. Oyun sevenler için yeşil örtülü iki portatif masa hazırlanmıştı; birinde domino,

öbüründe de briç oynanıyordu ama oyuna daha çok, aralarında Herr Albin'in ve Hermine Kleefeld'in de olduğu gençler rağbet etmişlerdi. İlk salonda, eğlence için konulmuş birkaç optik araç vardı; birincisi, merceklerinden içine konmuş resimleri, örneğin, ruhsuz, kazık gibi bir Venedik gondolunu görebildiğiniz stereoskopik bir gösterici, ikincisi, uzun, tüp biçiminde bir kaleydoskop. Merceğine gözünüzü dayayıp, bir elinizle de küçük bir tekerleği hafifçe çevirdiğinizde, bir sihirbaz gibi, rengârenk yıldızların ve çevrelerindeki süslerin büyülü dönüşümünü sağlayabiliyordunuz. Sonuncusu da, içine sinematografik film şeridi koyabildiğiniz küçük döner bir yuvarlaktı. Çevirirken yan tarafındaki bir delikten baktığınızda, bir baca temizleyicisiyle dövüşen bir değirmenciyi, bir çocuğu pataklayan bir öğretmeni, havaya zıplayan bir ip cambazını ya da rustik bir dans yapan köylü bir çifti görebiliyordunuz. Hans Castorp, soğuk elleri dizlerinde, her birinin içine uzun uzun baktı. Bir süre de, iyileşmeyecek olan Herr Albin'in, dudaklarının kenarlarını sarkıtmış, tam bir dünyalı gibi kartları atarak oynadığı briç masasında oyalandı. Dr. Krokowski, bir köşeye oturmuş, çevresinde yarım daire oluşturmuş, aralarında Frau Stöhr'ün, Frau Iltis'in ve Fräulein Levi'nin de olduğu bir hanımlar topluluğuyla hararetli hararetli, pek içten bir şeyler konuşuyordu. İyi Ruslar Masası'nın sakinleri, oyun odasından, bir tek kapıyla ayrılmış olan yan odaya çekilmişler, orada kendi özel kliklerini oluşturmuşlardı. Topluluk, Madam Chauchat'nın dışında, sarı sakallı, çatısı içe göçük göğüslü, aptal gözlü, uyuşuk bir bey ve çok koyu tenli, değişik ve komik bir tipi olan, altın küpeli, yün gibi karmakarışık saçlı bir kız, onlara yeni katılan Dr. Blumenkohl'den ve kambur duran iki gençten oluşuyordu. Madam Chauchat beyaz dantel yakalı mavi bir elbise giymişti. Topluluğun odak noktası olarak, küçük salonun dibindeki yuvarlak masanın arkasındaki kanepede, yüzü oyun salonuna dönük oturuyordu. Yermeden bu görgüsüz kadına bakamayan Hans Castorp, 'Bu kadın bana bir şey hatırlatıyor, ama neyi?' diye düşündü. Otuz yaşlarında, saçları dökülmeye yüz tutmuş uzun boy-

lu bir adam, küçük kahverengi bir piyanoda, *Bir Yaz Gecesi Rüyası*'ndan Düğün Marşı'nı çalıyordu, üç kez art arda yineledi bunu ve birkaç bayan rica edince de, sırayla her birinin gözünün içine derin ve suskun baktıktan sonra, parçayı dördüncü kez çaldı.

"Sağlık durumunuzu sorabilir miyim, mühendis bey?" diye sordu Settembrini. Elleri cebinde konukların arasında dolaşırken, birdenbire Hans Castorp'un önüne çıkmıştı. Üzerinde hâlâ o gri tüylü ceket ve pastel renkte kareli pantolon vardı. Hitap ederken gülümsemişti. Hans Castorp, siyah bıyığın kavisi altındaki o ince ve alaycı dudak kıvrımını görünce aklı biraz başına gelmesine karşın, kanlanmış gözleri ve oldukça aptal bir ifade veren açık ağzıyla, İtalyan'a bakakaldı.

"Ah, sizsiniz demek," dedi. "Sabah yürüyüşü sırasında, bankta karşılaştığımız bey... suyun aktığı yerde. Sizi hemen tanıdım kuşkusuz. İnanır mısınız," diye de ekledi, söylememesi gerektiğini bile bile, "sizi ilk görüşte laternacıya benzetmiştim." Settembrini'nin onu soğuk bir bakışla incelediğini görünce de, "Benim açımdan tam bir saçmalıktı kuşkusuz," dedi. "Tam anlamıyla korkunç bir aptallık, nasıl olur da ben..."

"Canınızı sıkmayın, önemli değil," diye yanıtladı Settembrini, susup genç adamı bir süre daha inceledikten sonra. "Ve gününüzü nasıl geçirdiniz, bizim bu eğlenceli yerdeki ilk gününüzü?"

"Teşekkür ederim. Yönetmeliğe uyarak. Daha çok da 'yatay durumda', sizin hoşlandığınız deyimle."

Settembrini gülümsedi. "Bazen öyle ifade etmiş olabilirim," dedi. "Peki, yatay yaşamak size biraz değişiklik gibi geldi mi?"

"Değişik ve sıkıcı, hangisini derseniz deyin," diye yanıtladı Hans Castorp. "Bazen ikisini ayırmak zordur. Kesinlikle sıkılmadım, sizin bu yukarınız çok hareketli. Görecek, duyacak öyle ilginç şeyler var ki, ayrıca, bir gün değil de, çok daha uzun süredir buradaymışım gibi geliyor, sanki daha yaşlandım ve olgunlaştım."

"Demek olgunlaştınız da?" dedi Settembrini kaşlarını

kaldırarak. "Bir soru sormama izin verir misiniz? Aslında kaç yaşındasınız?"

Şu işe bakın ki Hans Castorp bilmiyordu! En azından o an için. Aklını başına toplamak için umarsızca elinden geleni yapıyordu oysa. Zaman kazanmak için soruyu yineletti, sonra da, "Ben mi... kaç yaşındayım? Yirmi dördündeyim kuşkusuz. Yakında yirmi beş olacağım. Özür dilerim, çok yorgunum. Aslında yorgun doğru sözcük değil, hani insan düş gördüğünü bilir, uyanmak ister ama uyanamaz ya; işte ben şu anda öyleyim. Kesinlikle ateşim var, başka bir şey olamaz. İnanır mısınız, ayaklarım dizlerime kadar buz kesmiş gibi. Eğer böyle denebilirse, çünkü dizler ayakların bir parçası değildir kuşkusuz. Özür dilerim, kafam çok karışık; şaşmamak gerekir. Sabah ilk iş, bir *pneumothorax* size ıslık çalıyor, arkasından da herkesle birlikte Herr Albin'i dinlemek zorunda kalıyorsunuz, hem de yatay bir durumdayken. Düşünün bir kez; artık beş duyuma da inanmaz oldum ve bunun beni, yüz kızarıklığından ve buz kesmiş ayaklardan daha çok rahatsız ettiğini rahatlıkla söyleyebilirim. Bana doğruyu söyleyin – Frau Stöhr'ün gerçekten yirmi sekiz değişik balık sosu bilmesi olası mı? Yani yapabiliyor mu diye sormuyorum –bunun olası olmadığına kuşkum yok–, masada otururken, böyle bir şeyi gerçekten iddia etti mi, yoksa ben mi uyduruyorum? Bunu bilmek istiyorum," dedi.

Settembrini ona bakıyordu. Dinlememiş gibi bir hali vardı, gözleri gene 'sabitleşmiş', kör gibi boş bakar olmuştu. Sabah olduğu gibi üç kez, "Evet, evet, evet," sonra da ıslar gibi *s*'lerin üzerine bilinçli basarak, "sahi, sahi, sahi," diye alaycı yineledi. "Yirmi dört mü dediniz?" diye sordu.

"Hayır, yirmi sekiz," dedi Hans Castorp. "Balığa yirmi sekiz sos. Değişik soslar değil, balık için özel soslar. Dehşet veren o."

"Mühendis," dedi Settembrini öfkeyle onu uyarır gibi, "kendinize gelin ve beni bu acınası saçmalıklarla uğraştırmayın. Neden söz ettiğinizi anlamıyorum, anlamak da istemiyorum. Yirmi dördündeyim mi demiştiniz? Hım... bir soru daha sormama ya da naçizane bir tavsiyede bulunma-

ma izin verin. Burada kalışınız size hem bedensel hem de ruhsal açıdan iyi gelmediğine göre burada yaşlanmaktan vazgeçip, bu akşam bavulunuzu toplayıp yarın sabahki ekspres trenlerden biriyle gitseniz nasıl olur?"

"Yani, gidin mi demek istiyorsunuz?" diye sordu Hans Castorp. "Hem de daha yeni gelmişken. Hayır, nasıl olur da ilk günden böyle bir karara varırım?"

Tam bunları söylerken, rastlantı sonucu gözü, yan salondaki Madam Chauchat'ya kaydı ve çekik gözlerini, geniş elmacık kemiklerini önden gördü.

'Hay Allah, neyi, neyi ya da kimi hatırlatıyor bana?' diye düşündü ama ne kadar zorlasa da, yorgun zihninden bir yanıt çıkmadı.

"Kuşkusuz buraya, yukarıya uyum sağlamam kolay değil," diye sürdürdü konuşmasını, "ama bu zaten baştan belliydi. Birkaç gün kafam karışacak ve yüzüm kızaracak diye havlu atarsam, kendimden utanır, kendimi bir korkak gibi hissederim. Üstelik, mantığa ters düşer – hayır, kabul edin ki..."

Birdenbire, omuzlarını heyecanla oynatarak, İtalyan'ı, önerisini ciddi bir biçimde geri çekmeye zorlarcasına, etkileyici bir biçimde konuşmaya başlamıştı.

"Mantığın karşısında saygıyla eğilirim," dedi Settembrini. "Cesaretin önünde de. Söylediklerinizi önemsenmeyecek gibi değil; karşı çıkmak için doğru dürüst bir neden bulmak zor çünkü olağanüstü uyum vakalarıyla karşılaştım. Geçen yıl Fräulein Kneifer vardı, Ottilie Kneifer, çok iyi bir aileden, yüksek mevkide bir devlet görevlisinin kızı. Burada aşağı yukarı bir buçuk yıl kaldı ve buradaki yaşama öylesine uyum sağladı ki, sağlığına kavuştu, bu olabiliyor, bazen burada, yukarıda insanlar iyileşebiliyor – ve ne pahasına olursa olsun gitmek istemedi. Başhekime kalmasına izin vermesi için bütün kalbiyle yalvardı, eve dönemezmiş, dönmek de istemiyormuş, evi burasıymış ve burada çok mutluymuş, ama buraya gelebilmek için çok insan baskı yaptığı için odasına gereksinimleri vardı. Yalvarmaları bir işe yaramadı ve onu iyileşmiş kabul ederek çıkartacaklarını söylediler. Ottilie'nin ateşi fırladı, ateş çizel-

gesi sanki intikam alır gibiydi ama onun normal derece yerine 'suskun hemşire' kullandığını anladılar. Bunun ne olduğunu henüz bilmiyorsunuz, üzerinde hiçbir işaret olmayan derece demektir, doktorun kendisi bir ölçü saptar ve çizelgeyi o işaretler. Ottilie'nin ateşi, 36.5'ti beyim, yani ateşi yoktu. Bunun üzerine, gölde yüzmeye gitti. Mayıs başıydı, geceleri don oluyordu ama göl pek soğuk sayılmazdı, aslında, sıfırın üstü birkaç dereceydi. Suda bir süre, öyle ya da böyle bir şeye yakalanabilmek için kaldı, başardı mı? Sağlıklıydı zaten ve sağlıklı kaldı. Bizden acı ve umutsuzluk içinde ayrıldı, annesinin babasının dediklerine hiç kulak vermeden. Sürekli, 'Orada, aşağıda işim ne? Benim vatanım burası!' diye haykırıyordu. Sonunda kıza ne oldu bilmiyorum... Ama siz beni dinlemiyorsunuz galiba, mühendis bey? Yanılmıyorsam ayakta zor duruyorsunuz." Yanlarına gelmiş olan Joachim'e dönerek, "Kuzeninizi alın ve onu yatağına götürün," dedi. "Mantıkla cesareti birleştirebilen biri ama bu akşam hiç hali yok."

"Hayır, gerçekten de her şeyi anladım," diye karşı çıktı Hans Castorp. "Suskun hemşire demek ki üzerinde sayılar olmayan bir cıva sütunu. Gördüğünüz gibi, dikkat kesilmişim." Ama gene de, yukarıya çıkarken, Joachim ve başka hastalarla birlikte asansörü kullandı. O günkü eğlence sona ermişti ve insanlar akşam dinlenme kürü için balkonlarına ya da dinlenme salonlarına dağılıyorlardı. Hans Castorp Joachim'i odasına kadar izledi. Koridordaki hindistancevizi lifinden yapılma yolluk ayağının altında biraz sallanıyordu ama bu onu hiç de rahatsız etmedi. Joachim'in büyük çiçekli koltuğuna oturdu – onun odasında da aynısı vardı– ve bir Maria Mancini yaktı. Puroda, tutkal, kömür ya da her türlü tat vardı ancak puro tadı yoktu ama o yine de içmesini sürdürerek Joachim'in, dinlenme kürü için yaptığı hazırlıkları izlemeye başladı. Joachim tuniğe benzer ev ceketini giydikten sonra, üzerine eski bir palto geçirmiş, gece lambasını ve Rusça gramer kitabını balkona çıkarmış, lambayı açıp oturmuş, ağzına derecesini sokarak, şezlongun üzerinde yayılı duran iki büyük devetüyü battaniyeye inanılmaz bir beceriyle sarınmaya başlamıştı.

Hans Castorp samimi bir hayranlıkla, onun bir battaniyenin üzerine öbürünü atma hareketini –ilk önce, battaniyeleri, art arda koltuk altına kadar soldan uzunlamasına çekiyor, sonra ayaklarının altına sıkıştırıyor, en son olarak da sağdan çekiyor ve böylece başı, omuzları ve kolları dışarıda kalmak koşuluyla bildiğimiz düzgün bir paket oluşturuyordu– izliyordu.

"Bu işi çok iyi yapıyorsun," dedi Hans Castorp.

"Egzersiz meselesi," diye yanıt verdi Joachim, konuşurken dereceyi dişlerinin arasında sıkıca tutarak. "Sen de öğrenirsin. Yarına kadar sana da battaniye bulmamız gerekiyor. Aşağıya indiğinde de kullanırsın. Burada kesinlikle gerekli, kürk astarlı uyku tulumun olmadığına göre."

"Aslında, gece balkonda uzanacak değilim ya," diye açıkladı Hans Castorp. "Bunu yapacak değilim, şimdiden söyleyeyim. Böyle bir şey bana garip gelir. Her şeyin bir haddi var. Burada yukarıda sizin aranızda bir konuktan başka bir şey olmadığımı sana nasıl anlatayım ki! Burada bir süre daha oturup her zamanki gibi puromu içeceğim. Tadı berbat ama ben iyi olduğunu biliyorum, bugünlük bu kadarı beni idare eder. Saat neredeyse dokuz oldu, aslında, ne yazık ki dokuz bile değil. Saat dokuz buçuk olduğunda aşağı yukarı benim normal yatma zamanım gelmiş olacak."

Birdenbire, ilk önce bir kez, sonra da birkaç kez titredi, üşümüştü. Hans Castorp yerinden fırladı ve odadaki termometreyi suçüstü yakalamak istercesine duvara doğru koştu. Réaumur ölçeğine göre, dokuz dereceyi gösteriyordu. Radyatörü elledi, cansız ve soğuktu. Anlaşılamayan bir şeyler mırıldandı ama aslında şunu demek istiyordu: Orayı ısıtmak aya değil, havanın ısısına bağlı olduğuna ve de ısı o anda düşük olup o donduğuna göre, kaloriferi yaksalar olmaz mıydı! Oysa, yüzü alev alev yanıyordu. Gidip oturdu sonra, yeniden kalktı ve Joachim'in yatağının üzerindeki örtüyü kullanmak istediğiyle ilgili bir şeyler geveledi; örtüyü aldı ve yüzü alev alev, bir yandan titreyerek, bir yandan da puronun berbat tadından eziyet çekerek gidip koltuğa oturdu ve bacaklarını örttü. Çaresizlik çöktü

üzerine, sanki o âna dek yaşamında hiç böylesine acınası hissetmemişti kendini. 'Tam bir sefalet bu!' diye düşündü ama ardından garip bir biçimde yoğun bir sevinç ve umut dalgasına kapıldığında hâlâ oturuyordu. Aynı duygu bir daha gelir mi diye bekledi ama gelmedi ve geriye yalnızca çaresizlik kaldı. Sonunda kalktı, Joachim'in örtüsünü yatağın üzerine fırlattı, buruk bir sesle, "İyi geceler. Orada donup kalma, sabah beni kahvaltıya çağır," gibi bir şeyler geveledikten sonra, zor zahmet koridoru geçip odasına girdi.

Soyunurken bir ezgi mırıldanmaya başlamıştı ama neşesinden değil. Mekanik bir biçimde, kafasını vermeden, yatmadan önce yapılan uygar hazırlıklara başladı: Gezilerde kullanmak için yapılmış bir şişeden bir bardağa, pembemsi ağız suyunu döktü ve özenle gargara yaptı, ellerini fazla sert olmayan hoş bir menekşe sabunuyla yıkadı ve göğüs cebine HC monogramı işlenmiş, uzun patiska geceliğini giydi. Sonra yattı, ışığı söndürdü ve alev alev yanan, rahatsız başını Amerikalı kadının ölüm yastığına bıraktı.

Hemen uykuya dalacağına kuşkusu yoktu ama yanıldığı anlaşıldı; az önce gözlerini açık tutmakta zorlanmasına karşın bu kez de gözleri kapanmıyor, kapamaya çalıştığında, huzursuzca kıpırdanmaya başlıyorlardı. Her zamanki yatma saati olmadığı ve gündüz sıkça kestirdiği için böyle olduğunu söyledi kendine. Dışarıda da, biri halı dövüyordu ki bu olacak iş değildi ve zaten böyle bir şey de yoktu. Derken, uzaklarda bir yerlerde atan şeyin kalbi olduğu ortaya çıktı – sanki dışarıda biri eline hasır örgü bir halı dövücüsü almış bir halıyı dövüyordu.

Odası tümüyle karanlık değildi henüz. Joachim ve Kötü Ruslar Masası'ndan birileri lambalarını balkona çıkarmış oldukları için açık balkon kapısından içeriye ışık sızıyordu. Hans Castorp orada öylece sırtüstü, gözlerini bir açıp bir kapayarak yatarken birdenbire bir izlenim –o günkülerden biri, hem de hemen o anda dehşetten ve kibarlıktan unutmaya çalıştığı– geri geldi. Marusya'nın fiziksel niteliklerine değindiğinde, Joachim'in yüzünün aldığı ifadeydi bu. Ağzı acı içinde bükülmüş, yanık teni parça parça

solmuştu. Hans Castorp bunun ne demek olduğunu kavradı ve öylesine özel ve yorucu bir biçimde kavradı ki, dışarıda halı döven vuruşlarının hızını ve şiddetini iki katına çıkardı ve meydandaki akşam konserinin sesini bastırdı. Otelde gene bir konser vardı ve simetrik kurgulu yavan bir operet melodisi karanlıkta yankılanıyordu. Hans Castorp, buz gibi ayaklarıyla kuştüyü yorganın altında tempo tutarak, fazla ses çıkarmadan ıslıkla melodiye eşlik etmeye başladı (fısıldayarak da ıslık çalınabilir aslında).

Kuşkusuz, böyle bir durumda uyku tutmazdı ve zaten Hans Castorp'un da böyle bir niyeti yoktu. Joachim'in yüzünün renginin neden değiştiğini canlı ve apaçık anlayınca dünya gözüne yeni gibi gözüktü ve doludizgin bir sevinç ve umut duygusu kapladı içini yeniden. Sonra, ne olduğunu kendinin de tam sorgulamadığı yeni bir şeyi beklemeye koyuldu. Sağındaki ve solundaki komşularının dinlenme kürlerini bitirip dışarıdaki yatay durumlarını içerdeki başka bir yatay duruma dönüştürmek üzere odalarına döndüklerini duyduğunda, barbar çiftin gürültü yapmayacaklarına kendini inandırmaya çalıştı. 'Rahatça uykuya dalacağım,' diye düşündü. 'Bu akşam rahat duracaklar, en azından ben öyle umuyorum.' Ama durmadılar ve gerçeği söylemek gerekirse, Hans Castorp da aslında bunu beklemiyordu – doğrusu rahat dursalar, Hans Castorp'un bizzat kendisi de bunu anlayamayacaktı zaten. Her neyse; duydukları karşısında iyice şaşırarak, tekdüze sessiz bir feryat kopardı. "Duyulmamış şey!" diye bağırdı sesi çıkmadan. "Olmaz böyle şey! Kimin aklına gelir ki bu?" Sonra dudakları, uzaktan inatla gelmeyi sürdüren operet melodisini arada sırada ıslıkla fısıltı halinde çalmayı yineler oldu.

Uyku epeyce sonra bastırdı ama bastırmasıyla, bir gece önce, onu ürküten ya da karmakarışık bir düşünceyi izlerken irkilip kendini kurtarabildiği düşlere taş çıkartacak denli sıkıntılı düşsel görüntüler de başladı. Başhekim Behrens'i, dizleri biraz bükük, kolları kaskatı öne doğru sallanarak, ağır ve tekdüze adımlarını uzaktan gelen marşa uydurmuş, bahçedeki patikada yürürken gördü. Hans

Castorp'un önünde durduğunda kalın, yuvarlak camlı gözlük vardı gözünde ve bir şeyler sabukluyordu. "Sivil, kuşkusuz," dedi ve izin istemeden dev gibi işaret ve ortaparmaklarıyla Hans Castorp'un gözkapağını kaldırdı. "Saygın bir sivil, hemen anladım ama hiç de yeteneksiz değil, metabolizmasının yakma gücünü artırmak için yeteneksiz sayılmaz kuşkusuz! Birkaç yılcığı esirgemeyecek, burada, yukarıda bizimle birlikte hoş birkaç yılcık bir hizmeti! Hey beyler, haydi eğlenceli gezinize!" diye haykırarak iki işaretparmağını ağzına sokup öyle garip ve hoş bir ezgi çaldı ki, boyutları iyice küçülmüş olan öğretmen ve Miss Robinson değişik yönlerden uçarak gelip Hans Castorp'un yanında oturdukları gibi, biri Başhekim Behrens'in sol omzuna, öbürü de sağ omzuna kondu, başhekim de hoplaya zıplaya, gözlerini kurulamak için, gözyaşı mı yoksa ter mi kuruladığı belli olmadan peçetesini sürekli gözlüğünün altına tıkıştırarak yürüdü gitti.

Sonra düş gören kendini yıllarca, derslerin arasındaki teneffüsleri geçirdiği okulun avlusunda sanmaya başladı. Nedense orada olan Madam Chauchat'dan ödünç bir kalem istemek üzereydi. Madam Chauchat boğuk hoş bir sesle dersten sonra kesinlikle geri vermesi gerektiğini söyleyerek ona, gümüş tutacı olan, normal bir kalemin yarı boyunda kırmızımsı bir kalem verdi ve geniş elmacık kemiklerinin biraz üstündeki mavi, gri ve yeşil karışımı çekik gözleriyle ona baktı ve kendini düşten zorlukla kopardı. Madam Chauchat'nın ona o denli canlı olarak hatırlattığı kişi ve durumu yakalamıştı ve onu yitirmek istemiyordu. Çarçabuk ertesi sabah bunu hatırlamayı sağlama almaya çalıştı çünkü uykunun ve onunla gelen düşlerin kendisini yeniden sarmak üzere olduklarını sezebiliyordu. Kısa bir süre sonra, bir yerlerde saklanarak ruhunu inceden inceye incelemek umudunda olan Dr. Krokowski'den, bu durum onda gerçekten çılgınca bir korku uyandırdığı için kaçmaya çalıştığını fark etti. Topallaya topallaya, cam bölmelerin arasından sıyrılarak balkon boyunca kaçtı ve sonra ölümcül olabilecek bir atlayışla kendini bahçeye atıp dehşet içinde kırmızımsı kahverengi bayrak direğine tırmanmaya

çalıştığı sırada, doktor tam onu paçasından yakalamışken ter içinde uyandı.

Sakinleşip yeniden doğru dürüst uyumaya başladığında, durumunda bir değişiklik oldu. Bu kez de, omzuyla, orada durup hoş bir biçimde yukarıya kıvrılan siyah gür bıyığının altından o kibar, kuru ve alaycı gülümsemesiyle ona bakan Settembrini'yi itip dengesini kaybetmesini sağlamaya çalışıyordu. Hans Castorp'u inciten bu gülümsemeydi. Ona, "Beni rahatsız ediyorsunuz," diyen kendi sesini duydu. "Defolun! Siz bir laternacısınız. Burada işiniz yok." Oysa Settembrini kımıldamamıştı bile. Hans Castorp da orada durmuş ne yapması gerektiğini düşünürken beklenmedik bir anda, zamanın aslında ne olduğuyla ilgili parlak bir fikir geldi aklına: Zaman, insanların aldatmacalarını önlemeye yarayan, suskun bir hemşireden, üzerinde hiçbir işaret olmayan bir cıva sütunundan başka bir şey değildi. Ertesi sabah, buluşunu Joachim'le paylaşmaya niyetlenerek uyandı.

Gece birçok macera ve buluşlarla geçti ve net olmasa da, Hermine Kleefeld, Herr Albin ve Savcı Paravant tarafından mızraklanmış olan Yüzbaşı Miklosich de bunlarda rol aldılar. Hans Castorp, düşlerden birini iki kez gördü. Hem de aynısını. İkincisi sabaha karşı geldi. Yedi masalı yemek salonunda otururken, cam kapı her zamankinden daha büyük bir gürültüyle çarptı ve içeriye, beyaz süveter giymiş, bir eli cebinde, öbür eli de başının arkasında, Madam Chauchat girdi ve İyi Ruslar Masası'na gideceği yerde sessizce Hans Castorp'un yanına geldi ve hiçbir şey söylemeden öpmesi için elini uzattı – elinin üstü yerine avucunu uzatmıştı. Ve Hans Castorp, o küt parmaklı, tırnak etleri tarazlanmış bakımsız yayvan eli öptü. Ve bir kez daha, onurun kısıtlamalarından kurtulmanın ve ayıbın sonsuz yararlarının nasıl olacağını düşündüğünde içinden yükselmiş olan o tatlı yoz duygu onu baştan aşağı sardı ve aynı tatlılığı bu kez düşünde dolu dolu yaşadı.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Gerekli Bir Alışveriş

"Yazınız geçti mi yoksa?" diye alaycı bir soru yöneltti Hans Castorp, üçüncü gününde Joachim'e.

Havada korkunç bir değişim olmuştu.

Yukarıda konuk olduğunun ikinci günü harika bir yaz günüydü. Gökyüzü, mızrak uçlu çamların üzerinde koyu mavi bir renge bürünmüş, köy, vadinin tabanının sıcaklığıyla ışıl ışıl parlamış ve güneşte ısınmış kısa Alp çimeninde otlayan inekler yamaçlarda dolaşırken, çanların huzur verici neşeli sesleri havayı doldurmuştu. Bayanlar sabah kahvaltısına kolay yıkanabilir ince bluzlarla inmişlerdi. Bazılarına yırtmaçlı kısa kollar hiç yakışmamıştı. Örneğin, Frau Stöhr'de çok kötü duruyordu; kolları sünger gibi olduğu için hafif giysiler ona göre değildi kesinlikle. Sanatoryumdaki beyler de, güzel havayı, her biri kendine göre değişik bir giysiyle karşılamış, bazıları parlak yünlü kumaştan ceket, bazıları da keten takım giymişti. Joachim Ziemssen'in üzerinde, ona kusursuz bir asker havası veren ve fildişi renginde ince bir pantolonla, mavi spor bir ceketten oluşan bir kombinasyon vardı. Settembrini'ye gelince; birkaç kez, giysisini değiştirmek niyetine değinmişti. "Allah kahretsin!" demişti, öğle yemeğinden sonra, aşağıdaki o yere inerlerken kuzenlere eşlik ettiğinde, "güneş fena yakıyor. Sanırım daha ince bir şeyler giymem gerekiyor." Oy-

sa, ifadesi çok özenli olsa da, kareli pantolonunu ve geniş yakalı uzunca, tüylü ceketini giymeyi sürdürmüştü, büyük bir olasılıkla gardrobunda da yalnızca bunlar vardı.

Üçüncü gün ise, doğa sanki tuzağa düşürülmüşçesine, her şey altüst oldu. Hans Castorp gözlerine inanamadı. Ana yemek saatinden önce, herkes uzanırken, güneş ansızın kendini gizledi, çamur rengi bulutlar güneydoğunun yamaçlarını aşarak geldi ve bir anda, buzlu yörelerden kopup gelmişçesine soğuk ve yabancı bir hava taşıyan ve insanın iliklerine işleyen bir rüzgâr vadiyi yaladı geçti; ısı düştü ve yepyeni bir iklim ortaya çıktı.

"Kar," dedi Joachim'in sesi bölmenin ardından.

"Kar da ne demek oluyor?" diye sordu Hans Castorp yanıt olarak. "Bana şimdi kar yağacağını söylemek istemiyorsun, herhalde?"

"Tam da öyle demek istiyorum," diye yanıtladı Joachim. "Biz o rüzgârı biliriz; bir kez başladı mı kızaklar ortaya çıkar."

"Saçma!" dedi Hans Castorp. "Yanılmıyorsam henüz ağustosun başındayız."

Ve yerel koşulların gizine ermiş olan Joachim haklı çıktı; birkaç dakika içinde, yinelenen gök gürültüleri arasında şiddetli bir kar fırtınası başladı ve tipinin yoğunluğundan her şey beyaz bir sisin içinde kayboldu; vadi görünmez olmuştu.

Öğleden sonra, kar durmaksızın yağdı ve kalorifer yakıldı. Joachim içi kürklü uyku tulumunu kullanarak dinlenme kürü kurallarını bozmadı ama Hans Castorp odasına sığınmak zorunda kaldı ve ısınan radyatörün yanına bir sandalye çekip başını sık sık sallayarak dışarıdaki bu garip durumu izlemeye koyuldu. Ertesi sabah kar durdu ama dışarıdaki derece sıfırdan birkaç derece daha yüksek göstermesine karşın yerler bir karış karla kaplıydı. Hans Castorp'un şaşkınlıkla açılmış gözlerinin önüne tam bir kar manzarası serilmişti. Kaloriferi kapatmışlardı. Odasının ısısı altı dereceydi.

"Yazınız bitti mi?" diye sordu kuzenine buruk bir alayla.

"Hiç belli olmaz," dedi Joachim gerçekçilikle. "Kısmet olursa, eylülde bile güzel yaz günleri olur ama burada mevsimler birbirlerinden çok farklı değil, biliyor musun, birbirlerine karışıyorlar, takvimle ilgileri yok. Kışın öyle sıcak olur ki yürüyüşe çıktığında terleyip ceketini çıkarmak zorunda kalırsın, yazın ise eh, burada bazen nasıl olduğunu gördün. Sonra kar gelir ve her şeyi altüst eder. Ocakta kar olur ama mayısta da çok olabilir, bazen ağustosta da yağar, senin de gördüğün gibi. Genelde, karın yağmadığı ay yoktur; emin olabileceğin tek kural da bu. Kısacası, kış günleri, yaz günleri, ilkbahar ve sonbahar günleri vardır ama gerçek mevsimleri bizde, burada yukarılarda bulamazsın."

"Tam bir çorba," dedi Hans Castorp. Kendi battaniyesinin yetmeyeceği anlaşıldığı için üzerinde kışlık paltosu, ayağında botları, kuzeninin yanında, dinlenme kürü için battaniye almak üzere köye doğru yürüyordu. Bir anlığına, bir uyku tulumu bile almayı düşündü ama bundan hemen vazgeçti çünkü bu düşünce onu biraz korkutmuştu.

"Hayır, hayır, battaniyeyle yetinelim. Aşağıda da onları kullanabilirim; insanın her yerde battaniyesi olabilir, bunda öyle özel ya da sorun olabilecek bir durum yok. Oysa, içi kürklü bir uyku tulumu çok belirgin bir şey; yanlış anlama ama, burada sonsuza dek kalmaya niyetim varmış ve neredeyse sizlerden biriymişim gibi olur. O nedenle, birkaç hafta için uyku tulumu almaya değmeyeceğini söylemekle yetineceğim."

Joachim ona hak verdi ve böylece İngiliz semtinde mal açısından zengin, güzel bir mağaza bulup Joachim'inkiler gibi iyice uzun, geniş, doğal bej renkte, dokununca yumuşacık gelen iki devetüyü battaniye satın aldılar ve hemen sanatoryuma yollanmasını istediler: Uluslararası Berghof Sanatoryumu, oda 34'e. Hans Castorp onları o gün öğleden sonra kullanmak istiyordu.

Bu iş kuşkusuz, ikinci kahvaltıdan sonra halledilmişti çünkü günlük program ancak o arada köye inmeye zaman bırakıyordu. Şimdi de yağmur başlamıştı ve sokaklarda eriyen kar üstlerine başlarına sıçrıyordu. Dönerken, sanatoryuma doğru yürüyen Settembrini'ye yetiştiler; başı

açıktı ama şemsiyesi vardı. İtalyan'ın yüzü sararmıştı ve hüzünlü gibiydi. Arı ve yerinde sözcüklerle, onu çok kötü etkileyen soğuktan ve nemden yakındı. Kaloriferi yaksalar ne olurdu sanki! Ama gücü elinde tutan bu zavallılar, kar durur durmaz kaloriferi kapatıyorlardı, bu, mantıkla alay etmek demek olan ahmakça bir kuraldı. Hans Castorp, düşük oda ısısının tedavinin ilkelerinden biri olabileceğini ve büyük bir olasılıkla hastaların fazla şımarmaması için yapıldığını öne sürdüğünde çok sert bir alayla karşılık verdi. Ah, tabii, tedavi ilkeleri! O yüce ve dokunulmaz ilkeler! Hans Castorp, karşı çıkarken gerçekten doğru bir ses tonu kullanmıştı, huşu içinde kabullenmenin tonuydu bu. Aslında, ilginç olan şuymuş: Güç sahiplerinin maddi çıkarlarına tümüyle uygun olan ilkeler koşulsuz saygı görürken, o denli uygun olmayan ilkeler görmezlikten geliniyormuş. Kuzenler söylediklerine gülerken, Settembrini, merhum babasıyla o kadar özlemini çektiği sıcak arasında bağlantı kurarak o konuya geçti.

"Babam," dedi, sözcükleri övünçle uzata uzata, "öylesine ince bir adamdı ki, bedeni de ruhu da çok duyarlıydı! Küçük çalışma odasını kışın ne de çok severdi; tüm kalbiyle sever ve sıcacık, kor gibi bir sobacıkla odanın ısısının sürekli yirmi derece olmasında ısrar ederdi. Soğuk ve nemli günlerde ya da bıçak gibi kesen Tramontane rüzgârı estiğinde, minik evin koridorundan geçip odaya girince, sıcak, omuzlarınızı yumuşacık bir palto gibi sarar ve gözleriniz mutluluktan yaşarırdı. Küçücük odası, aralarında çok değerlilerinin de bulunduğu kitaplar ve elyazması metinlerle doluydu. O düşünce zenginliğinin ortasında, üzerinde mavi patiskadan gecelik entarisi, küçücük kürsüsünün arkasında durur ve kendini edebiyata verirdi. Ufak tefek bir adamdı; başı ancak benim omuzlarıma gelirdi, düşünün! Şakaklarında gür dağınık saçlar ve uzun, biçimli bir burun. Öyle bir Romanist ki beyler! Çağımızın en iyilerinden biri, dilimizin, çok az kişiye nasip olabilecek bir ustası ve Boccaccio'nun yüreğini bile ısıtabilecek bir *uomo letterato* ve bugün artık rastlanmayan bir Latin üslupçu. Birçok okumuş insan, dört bir yandan, Haparanda'dan, Kra-

kov'dan bile kentimiz Padua'ya gelirlerdi ona saygılarını sunmak için ve her zaman dostça bir gururla karşılanırlardı. Ayrıca, tefekküre daldığı zamanlarda, Toskana yazı dilinde öyküler kaleme alan seçkin bir ozandı *'idioma gentile'*de bir *virtuoso*'ydu." Settembrini, başını ileri geri sallayarak ve anadilinin hecelerinin dilinin üzerinde erimesinden büyük bir tat alarak, "Bahçeciğini, Vergilius'unkini örnek alarak düzenlemişti," diye sürdürdü konuşmasını, "söylediklerinin tümü sağlam ve güzeldi; ve sıcak gerekliydi, odasının sıcak olması gerekiyordu, yoksa titremeye başlar ve onun donmasına izin verdikleri için öfkesinden ağlardı. Şimdi siz bir düşünün mühendis bey ve siz de teğmenim, böyle bir babanın oğlu olan ben, yazın ortasında, bu Allahın cezası barbar yerde, bedenim soğuktan titreyerek acı çekiyorum, ruhum da algıladığı aşağılayıcı görüntüler yüzünden sürekli eziyet içinde! Ah, çok zor! Çevremizdeki tiplere bir bakın! Başhekimimiz denen o kaçık, Şeytan'ın uşağı ve Krokowski," Settembrini dilini koparması gerekiyormuş gibi yaptı, "o utanmaz günah çıkarıcı papaz, insanlık onurum onun keşiş varlığına teslim olmamı yasakladığı için benden nefret eden o adam. Sonra masam – birlikte yemek yemek zorunda kaldıklarım! Sağımda, Halleli bir bira imalatçısı oturuyor, adı Magnus; saman destesi gibi bıyığı var. 'Bana edebiyattan söz etmeyin. Edebiyatta ne var? Güzel kişilikler. Ne işime yararlar ki? Ben pratik bir adamım ve gerçek yaşamda öyleleri hemen hemen hiç bulunmaz,' diyor. Adamın edebiyat kavramı bu kadar. Güzel kişilikler... Ah, Meryem Ana! Bu arada, karşısında oturan karısı da sürekli protein kaybedip halsizleşiyor ve giderek aptallaşıyor. Berbat, iflah olmaz bir durum..."

Birbirleriyle hiç konuşmamalarına karşın, Joachim ve Hans Castorp söylenenlere katılıyorlardı: Konuşması oldukça olumsuz ve fesattı ama eğlendirici ve hatta gözü pekliği ve sert karşı çıkışlarıyla öğreticiydi bile. Hans Castorp içtenlikle, 'saman destesi'ne ve biraz da 'güzel kişiliklere', daha doğrusu Settembrini'nin gülünç ve çaresizlik içindeki anlatış biçimine güldü.

Sonra da, "Ah, evet, böyle bir kuruluşta biraz karışık bir topluluk oluyor. Masaya beraber oturduğunuz insanları seçemiyorsunuz – zaten seçseniz kimbilir ne olur! Bizim masamızda da bir hanım var – Frau Stöhr; tanıyorsunuz, değil mi? İnanılmayacak denli cahil olduğunu söylemek zorundayım; saçma sapan konuştuğunda insan nereye bakacağını şaşırıyor. Sürekli ateşinden ve ne kadar halsiz olduğundan yakınıyor ama sanırım, ne yazık ki oldukça ciddi bir vaka. Çok garip, hastalıklı ve ahmakça bir durum. Doğru dürüst ifade edebiliyor muyum bilmiyorum ama insanın hem aptal hem de hasta olması bana ters geliyor ve ikisi bir araya geldiğinde dünyadaki en acınacak durum ortaya çıkıyor. İnsan nasıl bir ifade takınacağını bilemiyor çünkü hastanın karşısında ciddi ve saygılı olmak istenir, değil mi? Hastalık oldukça saygın bir şey, böyle ifade etmeme izin verirseniz, ama ikide birde, aptallık devreye girer ve 'fomolus' ve 'kozmik tesis' gibi laflar edilirse, insan ağlasın mı gülsün mü bilemiyor. İnsan duyguları açısından nasıl da bir ikilem; ve öylesine acı ki anlatamam. Birbirlerine uyan bir yönleri yok, ikisi beraber olmuyor ve insan onları bir arada gözünün önüne getiremiyor. Aptalların sağlıklı ve sıradan olması gerekir, oysa hastalık insanın soylu olmasını sağlamalı ve onları incelikli, akıllı ve özel yapmalı. Genel kanı budur, öyle değil mi? Altından kalkabileceğimden çok şey söyledim sanırım," diye sonuçlandırdı konuşmasını, "konu açıldı da..." Kafası iyice karışmıştı.

Joachim biraz utanmıştı. Settembrini hiçbir şey demeden, yalnızca kaşlarını kaldırmış dinliyordu; ayıp olmasın diye konuşmasının bitmesini bekler gibi bir hali vardı. Oysa, yanıt vermeden önce, Hans Castorp'un düşüncelerini iyice çorbaya çevirmesini bekliyordu.

"*Sapristi*, mühendis bey," dedi sonunda, "sizden hiç ummadığım felsefi yeteneğinizi ortaya seriyorsunuz. Sizin kuramınıza göre, göründüğünüzden çok daha sağlıksız olmanız gerekiyor çünkü aklınız olduğuna kuşku yok ama izin verirseniz şunu söyleyeyim, mantığınızı ne izleyebiliyor ne de kabul edebiliyorum, hatta onlara düşmanlık bile

duyuyorum. Düşünceler konusunda sabırsız olduğumu ve sizin ortaya koyduklarınızdaki gibi, mücadele etmeye değer bulduğum düşünceleri olduğu gibi bırakmak yerine, ukala yerine konmayı yeğ tuttuğumu anlamışınızdır."

"Ama Herr Settembrini..."

"İzin verin sözümü bitireyim. Ne diyeceğinizi biliyorum. Ciddiye almaya gerek olmadığını, bu düşüncenin size özgü olma yerine havada uçuşan düşüncelerden biri olduğunu ve sizin de, onu sorumsuzca kullanmak üzere laf olsun diye yakaladığınızı söyleyeceksiniz. Sizin yaşınızda, erkekçe bir kararlılık oluşmadığı için, her tür bakış açısı öylesine bir denenir. *Placet experiri*," dedi Settembrini, *placet*'in *c*'sini İtalyanlara özgü telaffuz ederek. "Anlamlı bir cümle ama beni rahatsız eden deneylerinizin tutturmuş olduğu yol. Bunun rastlantı olduğuna kuşku duyarım. Korkarım ki, doğrudan karşı çıkılmazsa, yerleşmiş bir kişilik özelliği olma eğilimi var. Bu nedenle, sizi düzeltmeyi görev biliyorum. Hastalıkla birlikte aptallığın, dünyanın en acınası şeyi olduğuna değindiniz. Size hak verebilirim. Bence de, kafası işleyen bir hasta, verem hastası olan bir aptaldan iyidir. Benim karşı çıkmam, sizin aptallıkla hastalığın birleşmesini bir üslup hatası, doğanın zevkinde bir sapma ve insan duyguları açısından bir ikilem olarak almanızla başlıyor. Siz hastalığı incelikli ve –ne demiştiniz– saygın bir şey olarak görüyorsunuz ve onunla aptallığın uyum sağlayamayacağını söylüyorsunuz. Böyle demiştiniz. Hayır, öyle değil! Hastalık ne inceliklidir ne de saygın – hastalıklı olan ya da ona yol açan, düşüncenin kendisi. Size belki, hastalığın demode ve çirkin olduğunu söylersem, ondan iğrenmenizi sağlayabilirim. O bize, insan düşüncesinin aşağılandığı ve karikatürize edildiği, uyuma ve sağlığa kuşkuyla bakılıp şeytan işi sayıldığı, öte yandan hastalığın cennete açık kart çıkartmak olduğu boş inanç, ezilmişlik ve korku çağlarından gelmedir. Mantık ve aydınlanma, bir zamanlar insan ruhunda çöreklenmiş olan o gölgeleri kovdu ama tam anlamıyla değil; bugün bile bu mücadele sürüyor. Bu mücadelenin adı iştir beyim, dünyasal işler, bu dünya için, insanlığın onuru ve çıkarları için

çalışmak ve her gün yeniden mücadele için çelik gibi olmak; mantığın ve aydınlanmanın gücü insanlığı tümüyle özgür kılacak ve onu ilerleme ve uygarlık yolunda daha parlak, yumuşak ve arı bir ışığa götürecek."

'Hay Allah, bu tam bir arya!' diye düşündü Hans Castorp şaşkınlık ve utanç içinde. 'Ben buna nasıl yol açtım ki? Bana, aslında biraz kuru geldi. İşle ilgili bu saplantısı da neyin nesi? Sürekli iş iş diyor ama iş buraya uymuyor ki.' Sonra yüksek sesle, "Çok güzel Herr Settembrini. Dinlemeye değer, söylediklerinizi. Daha iyi ifade edilemezdi... yani, daha elle tutulurcasına demek istiyorum," dedi.

"Geriye gitme eğilimi," diye yeniden başladı Settembrini, geçmekte olan birinin başını kurtarmak için şemsiyesini kaldırırken, "entelektüel açıdan geriye gitme, o karanlık ve baskılı çağlara dönüş – ve inanın bana mühendis bey, bu bir hastalıktır, bilimin üzerinde çok araştırma yaptığı ve değişik adlar verdiği, biri estetik ve psikolojiyle, öbürü de politikayla ilgili ama her ikisi de, akademik bağlamda hiçbir şey ifade etmeyen ve sizin kaçınmak istediğiniz okul terimleri. Oysa, zihinsel yaşamda her şey iç içe olduğu ve bir düşünce başka bir düşünceyi doğurduğu ve Şeytan'a elinizi verseniz kolunuzu, hatta sizi de olduğu gibi kapacağı için ve öte yandan, hangisi olursa olsun, mantıklı bir ilke ancak mantıklı sonuçlar verebileceği için; işte bu nedenlerle, şunu iyice kafanıza sokun ki hastalık incelikli ve saygın olmaktan öylesine uzaktır ki, laf olsun diye bile aptallıkla bağdaştırılamaz; hastalık aşağılanmadır, düşüncesi bile zedeleyicidir – evet, bireysel vakalarda korunmaya ve bakıma eğilimimiz olsa da, insanın acı veren bir aşağılanmasıdır ve onu entelektüel bağlamda onurlandırmak bir yanılgıdır – bunu kafanıza iyice sokun! Bu bir yanılgıdır ve tüm entelektüel yanılgıların başlangıcıdır. Sözünü ettiğiniz kadın –adını bulmakla uğraşmayacağım– Frau Stöhr, evet, teşekkür ederim – kısacası, vaka değil, kadının kendisi gülünç ve sanırım insan duygularımızda, dediğiniz gibi ikilem yaratması bu yüzden. Hasta ve aptal – Allah için, bu tam bir felaket; sorun oldukça yalın; bize de acımak ve omuz silkip geçmek düşüyor. İkilem, yani

gerçek trajedi beyim, doğanın kişilikteki uyumu –ya da başından beri zaten olanak vermediği uyumu– bozacak kadar zalim olup soylu ve yaşam dolu bir zihni, yaşama hiç de uygun olmayan bir bedenle birleştirmesiyle başlar. Leopardi'yi bilir misiniz, mühendis bey? Ya da siz teğmenim? Ülkemin mutsuz bir ozanıdır, ruh sahibi, kambur ve hasta bir adamdır; aslında yüce bir ruh ama hastalıklı bedeni yüzünden sürekli aşağılanmış ve alayın daha düşük düzeylerine sürüklenmiş; yüreği dağlayan acılar üretebilmiş bir ruh. Dinleyin."

Ve Settembrini, yanındakilerin tek bir sözcüğü bile anlamadığının farkında olmadan, gözlerini arada sırada kapayıp başını ileri geri sallayarak, o güzel heceleri dilinde eritircesine İtalyanca bir şeyler okumaya başladı. Hem belleğinin ve sözcüklerin gücünün tadını çıkarmak hem de bundan dinleyicilerin de haberdar olmasını sağlamak istediği anlaşılıyordu.

Sonunda, "Anlamıyorsunuz ki," dedi. "Duyuyorsunuz ama acı veren anlamını kavrayamıyorsunuz. Sakat bir insan olduğu için beyler, durumu bir bütün olarak ele almalısınız, Leopardi, bir kadının aşkından yoksundu ve onun ruhunu köreltmesine engel olan da buydu. Ün ve erdem onun gözünde ışıltılarını yitirdiler, doğayı kötü olarak görmeye başladı; kötüdür de, aptal ve kötüdür, bu noktada ona katılıyorum ve söylemesi çok acı ama ilerleme ve bilim konusunda umutsuzluğa düştü. Bu bir trajedidir, mühendis bey. Sizin, 'insan duygularındaki ikilem' dediğiniz işte budur, masanızdaki o kadın değil, adı için belleğimi zorlamak niyetinde değilim. Bana hastalık nedeniyle ortaya çıkarabileceği ruhsallaşmadan söz etmeyin, Tanrı aşkına böyle demeyin. Bedeni olmayan bir ruh, ruhu olmayan bir beden kadar insanlıkdışı ve ürkünçtür. Üstelik birincisi çok ender görülen bir istisnayken, ikincisi bir kuraldır. Genelde denetimsiz büyüyen, her tür önemi ve yaşamı kendine çeken ve iğrenç bir biçimde kendini kurtaran bedendir. Yaşamını hastalıklı sürdüren bir insan bir bedenden başka bir şey değildir ve hiçbir şey bunun kadar insanlıkdışı ve aşağılayıcı olamaz; çoğu zaman da o insanın bir kadavra-

dan farkı yoktur aslında..."

"Garip," dedi Joachim, Settembrini'nin öbür yanında yürüyen kuzenini görmek için eğilerek. "Geçenlerde, sen de buna benzer bir şey söylemiştin."

"Öyle mi?" dedi Hans Castorp. "Evet, aklımdan böyle bir şey geçmiş olabilir."

Settembrini yalnızca birkaç adım boyunca sessiz kaldı. Sonra, "Daha iyi ya, beyler, böylesi daha iyi," dedi. "Size özlü bir felsefe dersi verme gibi bir amacım yoktu, bu benim işim değil zaten. Mühendisimiz bağlantı kurarak düşüncelerini ifade ettilerse, bu onun birçok yetenekli gencin yaptığı gibi, bir şeylere heves edip değişik görüş açıları üzerinde deneylerde bulunduğu varsayımımı doğruluyor. Bu yetenekli genç boş bir sayfa değil, doğrunun ve yanlışın, yani her şeyin duygulara hitap eden bir mürekkeple zaten yazılmış olduğu bir sayfa ve bir eğitmenin görevi özellikle doğruyu geliştirmek ve yanlış öne çıkmaya çalışırsa, onu duruma uygun etkilerle söndürmektir." Sonra, daha ılımlı bir ses tonu kullanarak, "Beyler alışverişe mi çıkmıştı?" diye sordu.

"Hayır, tam değil," dedi Hans Castorp, "yani..."

"Kuzenime bir-iki battaniye aldık," dedi Joachim önemsemeden.

"Dinlenme kürü için, hava böyle kötü olunca. Birkaç hafta ben de katılacağım da," dedi Hans Castorp gülüp yere bakarak.

"Ah, battaniyeler, dinlenme kürü," dedi Settembrini. "Evet, evet, evet, sahi, sahi, sahi. Gerçekten, *placet experiri*!" diye yineledi İtalyanca ifade ederek; ve topal kapıcı tarafından selamlandıkları sanatoryuma ulaştıkları için onlardan ayrıldı ve lobiye girdiklerinde yemekten önce gazeteleri okumak üzere oturma odalarından birine yöneldi. İkinci dinlenme kürünü kaytarmak niyetindeydi anlaşılan.

"Tanrı yardımcımız olsun!" dedi Hans Castorp, asansörde Joachim'in yanında dururken. "İşte sana tam bir eğitmen – kendisinin de kısa bir süre önce söylediği gibi, kanına işlemiş. Fazladan bir sözcük söylememeye dikkat

etmek gerekiyor, yoksa dersini tam alırsın. Ama onu dinlemeye değer, konuşma tarzı çok hoş, her bir sözcük ağzından öylesine tam ve iştah açıcı çıkıyor ki onu dinlerken aklıma hep taze ekmek geliyor."

Joachim güldü. "Bunu sakın ona söyleme. Öğretilerini dinlerken aklının taze ekmekte olduğunu öğrenirse hayal kırıklığına uğrar."

"Öyle mi dersin? Ben o kadar emin değilim. Bana hep onun için önemli olanın dersin kendisi değil de –ikincil belki de– onu ifade edişi, sözcükleri esnek toplar gibi yuvarlaması ve hoplatıp zıplatması gibi geliyor. Aslında, dikkat çekmeleri de onun açısından hoşnutsuzluk yaratmıyor. Bira imalatçısı Magnus, 'güzel kişilikleriyle' aptal kuşkusuz, ama Settembrini'nin, edebiyatın aslında neyle ilgili olduğunu söylemesi gerekirdi. Açık vermemek için soramadım; ben de o işten pek anlamam ve şu âna dek edebiyatçı görmemiştim. Edebiyat 'güzel kişilikler' değilse, demek ki güzel sözcükler, Settembrini'nin yanında bu izlenimi ediniyorum. Amma sözcükler bulup çıkarıyor! 'Erdem' gibi sözcükleri de hiç sıkılmadan kullanıyor, düşün yani. O sözcüğü bir kez bile ağzıma almadım; Latince dersinde, kitapta '*virtus*' sözcüğü geçtiğinde biz onu yüreklilik diye çevirirdik. Canımı sıktığımı söylemeliyim. Ayrıca, soğuk, Behrens ve protein kaybeden Frau Magnus ve önüne kim gelirse, tümüne sövüp sayması beni sinirlendiriyor. Doğuştan her şeye karşı olduğunu hemen anladım. Çevresinde ne var ne yoksa her şeye takıyor, bunda da her zaman sefil bir yön vardır, elimde değil."

"Böyle diyorsun ama," dedi Joachim düşünceli, "onda sefillikle ilgisi olmayan, bir tür onur da var; uygunsuz hiçbir yönü yok. Özsaygısı olan ya da genelde insanlara saygı duyan biri demek daha doğru olur ve bu benim hoşuma gidiyor, bence erdemli bir şey bu."

"Haklısın," dedi Hans Castorp. "Hoşgörüsüz bir hali var. Kendini yanında rahatsız hissediyorsun, yani denetlemiyorsun diyebiliriz, evet, sanırım bu hiç de kötü seçilmiş bir sözcük değil. İnanır mısın, dinlenme kürü için battaniye satın almamı onaylamadı, buna alaylı bir biçimde karşı

çıktı gibi geldi hep bana."

"Hayır," dedi Joachim, şaşırarak düşünceli. "Böyle bir şey nasıl olur? Hiç düşünemiyorum." Sonra da, ıvırını zıvırını yanına alarak, derecesi ağzında dinlenme kürü için çekip gitti; Hans Castorp da yemek için yıkanıp hazırlanmaya başladı – yemeğe bir saatten az bir zaman kalmıştı.

Zaman Duygusu Üzerine Arasöz

Yemekten döndüklerinde, Hans Castorp odasında, sandalyenin üzerinde hazır bekleyen paketlenmiş battaniyeleri hemen o gün kullandı. Deneyimli Joachim ona, burada, yukarıda, herkesin bildiği ve yeni geldiğinde hemen öğrenmek zorunda olduğu kendini sarıp sarmalama yöntemini öğretti. Battaniyelerin önce birini, sonra da öbürünü, ayakucundan uzunca bir parça sallandırarak şezlongun üzerine seriyor, sonra oturup üsttekiyle kendinizi koltuk altınıza kadar örtüyor, ayakucunda sallanan kenarıyla da ayaklarınızı sıkıca sarıyordunuz; bunun için oturup eğilmek ve battaniyenin ayakucunu iki elinizle tutmak zorundaydınız. Ondan sonra, öbür yanınızı sarıyordunuz ama ayaklarınızın üzerine her iki taraftan katladığınız uçların, tam bir paket oluşturması için düzgün katlanmış olmalarına dikkat etmeniz gerekiyordu. Bu kez, aynı işlemi ikinci battaniyeye uyguluyordunuz ki bu daha da zordu ve Hans Castorp acemi olduğu için, ona söylenenlere uyup eğilip uzanırken epeyce oflayıp poflamak zorunda kaldı. Joachim'in dediğine göre, ancak birkaç yaşlı ve deneyimli kişi, üç seri hareketle, bir anda battaniyeye sarılabiliyormuş ama bu, özenilen ender bir beceriymiş çünkü bunu başarabilmek için hem yılların deneyimine sahip olmak hem de doğuştan yetenekli olmak gerekiyormuş. Bunu duyan Hans Castorp, ağrıyan sırtını arkaya doğru dayar-

ken güldü. Neyin bu kadar gülünç olduğunu anlamayan Joachim ilk önce ona kuşkuyla baktı ama sonra o da gülmeye başladı.

"Böyle işte," dedi Joachim, Hans Castorp, tüm bu jimnastik hareketlerinden bitkin düşmüş, ensesinde rulo yastık, orada tam bir silindir biçiminde yatarken. "Artık eksi yirmi de olsa fark etmez." Ve sarıp sarmalanmak için cam bölmeden kendi tarafına süzüldü.

Hans Castorp, bu eksi yirmi derece lafını kuşkuyla karşıladı çünkü neredeyse donmak üzereydi ve ahşap kemerlerin arasından, her an kara dönüşecek gibi görünen sızıntı gibi nemin çiselemesini izlerken sürekli ürperip duruyordu ama ne garipti ki, tüm o neme karşın, kupkuru yanakları, aşırı ısıtılmış bir odada otururcasına alev alev yanıyordu. Ayrıca, battaniye eğitimi onu gereksiz bir biçimde yormuştu; 'Büyük Buharlı Gemiler'e baktığında ellerinin gerçekten titrediğini gördü. O kadar da sağlıklı değildi demek. "Tümüyle kansız," demişti Başhekim Behrens ve büyük bir olasılıkla o yüzden bu denli çabuk üşüyordu. Buna karşın, şezlongun sağladığı rahatlık ve Hans Castorp'un baştan beri hararetle onayladığı ve birçok kez deneyimden geçmiş neredeyse gizemli özellikleri, hissettiği bu tatsızlığın yerini doldurabiliyordu. İster minderlerinin kumaşı ya da arkalığın kusursuz eğimi, isterse kol koyacak yerlerin ideal yüksekliği ve genişliği, isterse de rulo biçimindeki ense yastığının amaca uygun oluşundan olsun, neden her neyse, başka hiçbir şey, dinlenen bir bedene, bu olağanüstü şezlong kadar insancıl bir hizmette bulunamazdı. Ve böylece, önünde, kurumun kurallarınca kutsal sayılan ana dinlenme kürünün sağladığı güvenli ve huzurlu iki boş saatin uzandığını bilmek, Hans Castorp'un yüreğini memnuniyetle doldurdu. Orada bir konuk olmasına karşın, o da bu düzenlemeyi çok yerinde buluyordu çünkü sabırlı bir yapıya sahip olduğu için hiçbir şey yapmadan saatler geçirebilir ve daha önceden de bildiğimiz gibi, insanı boğarak öldüren o anları ve insanı uyuşturan bir faaliyetin olmadığı boş zamanları pek severdi. Saat dörtte, yanında kek ve konserve meyveyle çay zamanı, ardından

ufak bir gezinti ve dinlenme kürü için dönüş. Sonra da, saat yedideki akşam yemeği, tüm yemekler gibi dört gözle beklediği belirli görüntülere ve gerginliklere neden olacak ve ardından, stereoskopik aygıta, kaleydoskopik dürbüne ve sinematografik yuvarlağa şöyle bir bakılacaktı. Hans Castorp, artık iyice uyum sağladı denemese de, günlük programı bilir olmuştu.

Aslında, bir yere yerleşmek garip bir iştir ve belki de bunun nedeni, amacın yalnızca kendine hizmet etmesi ve o belirli süre biter bitmez ya da o sürenin bitiminden kısa bir süre sonra, orayı terk edip eski durumumuza dönmeye kararlı olduğumuz için yeni bir çevreye alışmanın ve onu benimsemenin getirdiği zorluktur. O tür bir değişikliği, yaşamımızın esas akışına onu bölen bir parça ya da bir ara oyunu gibi sokarız ve amacımız 'dinlenmek', yani günlük yaşantının kesintisiz tekdüzeliğinin rahatına gömülüp kendimizi ilgisizliğe kaptırdığı için gevşeme tehlikesiyle karşı karşıya kalan organizmamızın canlanmasını ve kendini yenilemesini sağlayacak bir egzersiz yapmaktır. Arada sırada vazgeçilmeyen yaşantı kuralları insanı neden bitkinleştirir ve ilgisizliğe yol açar? Bunun nedeni, yaşamın getirdiği zorlukların neden olduğu yorgunluk ve yıpranmadan çok (bunlar için en iyi ilaç dinlenmedir) psikolojiktir ve zaman duygumuzla bağlantılıdır çünkü zaman, hiç kesintiye uğramadan hep aynı akarsa, elimizden kaymaya başlar ve zaman duygumuz, yaşam duygumuzla öylesine bağlantılı ve iç içedir ki bu duygulardan birinin zayıflaması demek öbürünün de acı ve yıpratıcı bir deneyimden geçmesi demektir. Can sıkıntısının kaynağıyla ilgili bir yığın yanlış düşünce dolaşır ortada. Zamanı yeni ve ilginç şeylerle doldurmanın, onun geçmesini sağladığı –aslında kısaltmak demek istiyoruz–, buna karşın tekdüzeliğin ve boş durmanın zamanı ağırlaştırdığı ve onun akışına engel olduğu kanısı yaygındır. Oysa, bu her zaman böyle olmaz. Boş durmak ve tekdüzelilik bir ânı ya da bazen bir saati bile uzatıp can sıkıcı bir hale getirebildiği gibi, hiçliğe indirgenene dek, çok büyük, hatta en büyük zaman dilimlerini de kısaltıp eritebilir. Tersine, zengin ve ilginç bir içeriğin

saati ve hatta günü kısaltma ve hızlandırma gücü vardır ve böyle durumlarda zaman kanatlanır; daha geniş bir açıdan baktığımızda da, zamanın akışına genişlik, ağırlık ve daha somut bir biçim kazandırır ve böylece, rüzgârda savrulup giden o boş ve tüy hafifliğindeki acınası yıllara oranla, olay açısından zengin yıllar çok daha yavaş geçer. Can sıkıntısı denen şey, aslında, zamanın tekdüzeliğinin neden olduğu sağlıksız bir kısalmadır ve kesintisiz bir değişmezlik, geniş zaman alanlarını, kalbi korkudan öldürecek denli daraltır ve her gün öbürünün aynı ise, tüm günler bir güne indirgenir ve kusursuz bir tek türlülük en uzun ömrün bile, göz açıp kapayana dek geçmiş bir kısalıkta algılanmasına neden olur. Alışkanlık, zaman duygusu uykuya yatarsa ya da en azından renksizleşirse ortaya çıkar; ve insana gençlik yılları yavaş, daha sonraki yıllar ise gitgide hızlanarak akıp gidiyor gibi gelirse bu alışkanlık yüzündendir. Yeni alışkanlıklar edinmenin ya da eskilerini değiştirmenin, yaşamı korumak, zaman duygumuzu yoğunlaştırmak, zaman deneyimimizi yavaşlatmak ve böylece yaşam duygumuzu yenilemek için yapıldığını biliyoruz. Yer ve hava değiştirmenin ve kaplıcalara gitmenin, yani dinlendirici küçük olayların deneyiminden geçmenin amacı budur. Yeni bir yerde geçirdiğimiz birkaç gün diri, yoğun ve rahat akar – altı ya da sekiz gün. Sonra, o yere alışıldığı oranda, zamanda, genel bağlamda kısalma oluşmaya başlar ve yaşama bağlı olan ya da bunu umut eden birey, günlerin bir kez daha yoğunluğunu yitirmeye ve uçup gitmeye başladıklarını korkuyla fark eder; son hafta ya da belki de dördüncünün sonunda da zaman ürkünç bir hız kazanarak uçup gitmeye başlar. Zaman duygumuzun yenilenmiş biçiminin, bu ara oyundan sonra da sürdüğü kesindir ve günlük düzenimize yeniden girdiğimizde de etkisini hâlâ hissederiz. Yer değiştirmemizi izleyen evdeki ilk birkaç günümüz boyunca, –ama yalnızca birkaç gün boyunca– deneyimlerimiz daha yeni, daha geniş kapsamlı ve daha canlıymışlar gibi gelir ama yalnızca ilk birkaç günümüz böyle geçer çünkü eski kurallara dönmek, onlardan vazgeçmekten çok daha kolay bir iştir. Zaman duygumuz yaşlılık

yüzünden yıpranmışsa ya da zaten hiçbir zaman yoğun olmamışsa –bu doğuştan canlılığın olmadığını gösterir– kısa sürede yeniden uykuya yatar ve yirmi dört saat içinde sanki hiçbir yere gitmemişiz ve gezimiz bir gece önce gördüğümüz bir düşten öte bir şey değilmiş gibi gelmeye başlar.

Bu göndermeler buraya, Hans Castorp, yalnızca birkaç gün sonra, kuzenine (ona kanlanmış gözleriyle bakarken) "Yabancı bir yerde zamanın baştan ne denli yavaş geçtiği bana hep garip gelmiştir, şimdi de geliyor. Demek istediğim, burada hiç sıkılmadığım; tersine, krallar gibi iyi vakit geçiriyorum ama geriye baktığımda, yani geçmişi ele aldığımda, ne demek istediğimi anlıyor musun, bana çok uzun bir süredir buradaymışım ve geldiğimden beri yüzyıllar geçmiş gibi geliyor; sen, hatırlıyor musun, 'Burada ineceksin,' diyene dek buraya geldiğimin tam bilincine varamamıştım. Bunun mantıkla ya da zaman ölçümüyle bir ilgisi yok; bu yalnızca bir duygu sorunsalı. 'İki ay geçmiş gibi oldu' demek saçma ve aptalca olur. Yalnızca 'çok uzun bir zaman geçti' diyebilirim," dediğinde, onun aklında da buna benzer şeylerin olduğunu belirtmek için eklenmiştir.

"Evet," dedi Joachim, ağzında derece. "Benim için de iyi oldu. Sen geleli tutunabileceğim biri oldu diyebilirim." Ve Hans Castorp, Joachim'in hiçbir açıklama yapmadan doğrudan böyle demesine güldü.

Fransızca Konuşmayı Deniyor

Hayır, henüz alışmamıştı buradaki yaşantının kendine özgü garipliklerine; böyle birkaç gün içinde bunları kavramak, kendine ve Joachim'e de açıkça söylediği gibi, olanaksızdı: Söylemesi ne denli üzücü olsa da, üç hafta buna yeterli değildi, ayrıca 'burada, yukarıdaki' insanların alış-

tığı garip hava koşullarına organizmasının uyabilmesinin çok zor olduğunu anlıyordu çünkü bedeninin çok yavaş ve çok zorlanarak uyum sağladığının farkındaydı – o da, sağlıyorsa kuşkusuz.

Sıradan her bir gün dikkatlice planlanmış ve içeriği çok iyi düzenlenmişti. Bu düzene kolayca ayak uydurabiliyor ve kendinizi o çarka kaptırabiliyordunuz ama bir hafta ya da daha geniş bir zaman dilimi içinde yavaş yavaş, yinelenen sapmalar olduğu ortaya çıkmaya başlıyordu – örneğin, bir değişiklik yinelendikten sonra, başka bir değişiklik ortaya çıkıyordu. Günün ayrıntılarını oluşturan nesneler ve yüzlerde bile, Hans Castorp, her adımda, alışılmış yüzlere ve olaylara şöyle bir bakmak yerine, daha dikkatlice bakıp gençliğe özgü alış yetisiyle onları sindirmeyi öğrenmek zorunda kalıyordu.

Örneğin, ilk geldiği günün akşamı, koridordaki kapıların önünde dizili duran yuvarlak gövdeli, dar boyunlu kaplar dikkatini çektiğinde ne işe yaradıklarını Joachim'e sormuş, o da açıklamıştı. Kaplarda, saf oksijen vardı; tanesi altı franka. Bu uyarıcı gaz, ölmek üzere olan hastaların enerjilerini korumalarına ve son bir kez ayağa kalkmalarına yarıyordu – gazı lastik bir borudan içlerine çekiyorlardı. O şiş karınlı kapların durduğu kapıların ardında ölmek üzere olanlar ya da Hans Castorp bir gün, ikinci katta, beyaz gömleği içinde, kollarını kürek çeker gibi sallaya sallaya yürüyen Başhekim Behrens'e rastladığında –o gün merdiveni birlikte çıkmışlardı– onun deyimiyle, '*moribundus*'lar yatıyordu.

"Peki, katılmadan izleyen beyimiz," demişti Behrens. "Ne var ne yok, bakalım? Eleştiren gözünüzde değer kazandık mı? Bizim için onurdur, bizim için onurdur. Evet, yaz dönemimiz çok iyidir; soyu sopu belli. Hoş olsun diye dünyanın parasını harcadım. Ne yazık ki kışın bizimle kalmak istemiyormuşsunuz; yalnızca sekiz hafta kalacağınızı duydum, doğru mu? Aa, üç mü? Ama bu, paltonuzu ve şapkanızı çıkarmaya bile değmeyen şöyle bir uğramak demek. Eh, nasıl isterseniz. Ama kışı burada geçirmemenize gerçekten çok yazık çünkü *hotevoleh*, uluslararası *hotevo-*

leh –şakacıktan berbat bir telaffuzla söylemişti– yani kay mak tabaka, meydana kışın akın eder. Onları görmelisiniz, kültürünüz artar. Top oynayacağım diye o heriflerin ayak larına bağladıkları tahtaların üzerinde zıplamalarını görse niz gülmekten yerlere yatarsınız. Ya hanımlar – aman Tanrım, hanımlar! Tümü cennet kuşu sanki; rengârenk, pek de cilveliler." Sonra da, "Şurada, oda 27'deki, *'mori bundus*'uma gitmeliyim. Son döneminde. İşi ortasında bı rakıyor. Dün ve bugün, beş düzine oksijeni yuttu kerata, boşuna. Büyük bir olasılıkla, öğlene kadar öbür tarafı boy lar," diye eklemiş, odaya girince de, "eh, sevgili Reuter, bir şişe daha devirsek nasıl olur..." demiş ve sesi kapadığı ka pının ardında kaybolurken Hans Castorp bir anlığına, oda nın ilersinde, seyrek keçi sakallı genç bir adamın, yastığa dayalı balmumu rengindeki profilini ve çok iri gözlerini yavaşça kapıya çevirişini görmüştü.

Bu, Hans Castorp'un ömründe gördüğü ilk *'moribun dus*'tu çünkü annesi, babası ve büyükbabası, onun sırtı dönükken ölmüşlerdi diyebiliriz. Genç adamın, keçi sakalı öne doğru kalkık başı yastıkta ne kadar onurlu ve kapıya bakmak için yavaşça çevirdiği iri gözleri de ne denli anlam doluydu! O kaçamak bakışın hâlâ etkisinde olan Hans Castorp merdivene yöneldiğinde, ölmekte olan adamın yavaşça kapıya bakarken gördüğü iri ve anlamlı gözlerini taklit etmeye kalkıştı ve arkasında kalan odalardan birinden çıkıp merdiven başında ona yetişen bir bayanı da aynı gözlerle selamladı. Kadının Madam Chauchat olduğunu birden algılayamamıştı. Kadın bu bakışa sessizce güldü ve bir eli başının arkasındaki örgüde, onun önünden merdivenleri –başını biraz öne doğru uzatmış olarak– hiç gürültü çıkarmadan süzülürcesine indi.

İlk birkaç gün yeni birileriyle tanışmadığı gibi, ondan sonra da uzun bir süre kimseyle tanışmadı. Günlük program bu işe pek uygun değildi. Zaten yapı olarak çekingendi ve orada yalnızca bir konuk, Başhekim Behrens'in dediği gibi, dışardan izleyen biri olduğunu düşündüğünden çoğu zaman Joachim'le konuşmak ve arkadaşlık etmek ona

yetiyordu. Koridorda karşılaştıkları bir hemşire başını onlara doğru sürekli uzatıp baktığı için sonunda Joachim durup onunla bir-iki laf etmek ve onu kuzeniyle tanıştırmak zorunda kaldı. Hemşire kelebek gözlüğünün kordonu kulağının arkasına dolalı, öylesine eziyet verici bir yapmacıklıkla konuşuyordu ki, dikkatle gözlemlediğinizde, kafasının uzun bir süredir çektiği can sıkıntısı yüzünden çarpıklaştığını anlıyordunuz. Sohbet sona erecek diye neredeyse patolojik bir korku gösterdiği için ondan kurtulmak çok zordu ve gençler gitmeye davrandıklarında, konuşmasını hızlandırıp bakışları ve umarsız hafif gülümsemesiyle onlara yapışıyor, onlar da acıdıkları için biraz daha kalıyorlardı. Daha çok babacığından, avukatından ve kuzeninden söz ediyordu ve büyük bir olasılıkla, bunu onların gözüne girmek ve kültürlü bir ortamdan geldiğini göstermek için yapıyordu. Baktığı, kapalı kapının ardındaki hastaya gelince, Coburglu bir bebek imalatçısının oğlu olan Rotbein adında biriymiş ve kısa bir süre önce hastalık genç Fritz'in bağırsaklarına da sıçramış. Bu herkes için zor bir durummuş ve beyler, kuşkusuz, akademisyeni bol bir evden gelen ve bu nedenle üst sınıfların duyarlılığına sahip olan biri için bunun ne denli zor olduğunu takdir ederlermiş. İnsan bir anlığına bile arkasını dönemiyormuş. Geçenlerde, diş temizleme tozu almak için iki dakika dışarıya çıkmış ve beyler inanmazmış, döndüğünde, hastasını, önünde bir bardak koyu siyah bira, salam, bir parça has çavdar ekmeği ve bir hıyar turşusuyla yatağın içinde oturur bulmuş. Gücü kuvveti yerine gelsin diye akrabaları, bu evde yapılmış yiyecekleri yollamışlarmış ama tabii ki ertesi gün hasta, canlıdan çok bir cenaze gibiymiş. Sonunu kendi hazırlıyormuş. Aslında bu hasta için bir kurtuluş olacakmış ama onun açısından öyle olmayacakmış; bu arada adı Hemşire Berta'ymış ama asıl adı Alfreda Schildknecht'miş çünkü o, hemen, orada ya da başka bir sanatoryumda, daha az ya da daha ileri derecede hasta olan başka birine transfer olacakmış. Gelecek bunu gösteriyormuş, başka türlü de olamazmış zaten.

"Evet," dedi Hans Castorp ve ona mesleğinin zor ol-

masına karşın, tatmin edici olduğunu düşündüğünü söyle di.

O da kuşkusuz tatmin edici yönlerine karşın çok zor bir meslek olduğunu söyleyerek karşılık verdi.

Ve, kuzenler, Herr Rotbein'a Tanrı'dan şifa dileyerek gitmek istediler.

Ama hemşirenin sözleri ve bakışlarıyla onlara birazcık daha kalmaları için yapışmasını görmek öylesine üzücüy dü ki, bir süre daha kalmamak gaddarlık olurdu.

"Şu anda uyuyor," dedi. "Bana gereksinimi yok. Birkaç dakikalığına koridora çıktım." Ve sonra, Başhekim Behrens'ten ve onunla konuşurken kullandığı ses tonundan yakınmaya başladı; onu adam yerine koymuyormuş, hele, geldiği iyi ortam düşünülürse. Dr. Krokowski'yi yeğ tutuyordu – öyle dolu dolu ruhu olan bir adamdı ki! Sonra, yeniden babacığına ve kuzenine döndü. Zihni bundan fazlasını üretemiyordu. Kuzenleri bir süre daha kaçırmamak için bir şeyler bulmaya çalıştı ve onlar gitmeye kalkınca da, onlara doğru bir hamle daha yaptı ve sesi neredeyse bir çığlığa dönüştü; onlar da selameti kaçmakta buldular ve yollarına devam ettiler. Hemşire, vücudunu öne eğerek, onları vantuz gibi kendine çekmeyi umarcasına arkalarından uzun uzun baktı. Sonra da, derin bir iç çekerek odaya, hastasının başına döndü.

Hans Castorp'un, hemşirenin dışında, karşılaştığı tek kişi, ilk geldiği günlerde gördüğü, *Tous-les-deux* diye bilinen solgun yüzlü, siyahlar içindeki Meksikalı kadın oldu ve gerçekten de, bir rastlantı sonucu, takma adını oluşturan hüzünlü sözcükleri kadının ağzından duydu ama buna artık hazır olduğu için, tutumunu değiştirmedi ve sonradan, davranışından kendi de pek memnun kaldı. Kuzenler, kadınla, ilk kahvaltıdan sonra planlanmış olan sabah gezisine çıkarlarken ana kapının önünde karşılaştılar. Siyah kaşmir bir eşarpla yüzü iyice örtülü, dizleri bükük, huzursuz geniş adımlarla amaçsız dolaşıp duruyor ve yaşlanmaya yüz tutmuş, acılı büyük ağızlı yüzü, ak düşmüş saçlarını örten, çenesinin altından bağladığı eşarbın siyahlığı içinden beyaz ve donuk parlıyordu. Her zamanki gibi şapkasız

olan Joachim onu eğilerek selamladı ve o da, dar alnındaki uzun çizgiler derinleşerek ona karşılık verdi. Yeni bir yüz fark ettiği için durdu ve yavaşça başını eğerek, anlaşılan, yabancının yazgısını bilip bilmediğini öğrenmek ve geçmiş olsun dileklerini kabul etmek için yaklaşmasını bekledi. Joachim kuzenini tanıştırdığında paltosunun içinden konuğa elini uzattı – zayıf, sarı, damarlarla kaplı, yüzüklerle süslenmiş bir eldi bu. Bu sırada da ona bakmayı ve başını sallamayı sürdürüyordu.

Sonra olanlar oldu: "*Tous les dé, monsieur,*" dedi. "*Tous les dé vous savez...*"

"*Je le sais, madame,*" dedi Hans Castorp, alçak sesle. "*Et je le regrette beaucoup.*"

Hans Castorp, o güne dek, kadının kömür karası gözlerinin altındaki torbacıklar kadar büyük ve sarkık olanlarını görmemişti. Hafif, belli belirsiz bir koku yayılıyordu kadından. Hans Castorp'un yüreğini yumuşak, yoğun bir duygu sardı.

"*Merci,*" dedi kadın, kırık dökük haline garip bir biçimde uyan tıslamaya benzer bir telaffuzla; büyük ağzının bir köşesi trajik bir biçimde aşağıya sarkmıştı. Sonra, elini yeniden mantosunun içine soktu, başıyla selamladı ve dolaşmasını sürdürmek üzere dönüp gitti.

Hans Castorp, yürürlerken, "Gördün mü, hiç rahatsız olmadım; çok iyi idare ettim," dedi. "Genelde insanlara böyle kibar davranırım. Sanırım, nasıl davranılacağını doğuştan biliyorum – sence de öyle değil mi? Çoğu zaman mutlu insanlardan çok, hüzünlü insanlarla daha iyi anlaştığımı bile düşündüğüm oluyor. Nedenini Tanrı bilir; belki de yetim olduğum ve annemi babamı çok küçükken kaybettiğim içindir. İnsanlar ciddi ve hüzünlüyse ve işin içinde ölüm varsa, bu bana baskı yapmıyor ya da çaresizliğe kapılmama neden olmuyor, tersine, havama tam uyuyor, hatta işlerin yolunda gitmesinden daha da iyi oluyor; öyle durumlara yatkın değilim. Geçenlerde aklıma geldi: Ölümden ve onunla bağlantısı olan şeylerden, buradaki kadınların ödünün patlaması aptallıklarından; herkesin onları özenle korumaya çalışması ve tam onlar aşağıda ye-

mek yerken Viacticum'un getirilmesi de. Allah kahretsin, çocukça bir şey bu. Tabutlara bakmayı sevmez misin? Ben arada sırada bakmayı hep sevmişimdir. Bence, bir tabut güzel bir mobilyadır, boş olduğu zaman bile; hele içinde biri yatıyorsa, gözümde törensel bir nitelik kazanır. Toprağa vermenin insanın moralini yükseltici bir yanı var; ruhsal açıdan desteğe gereksinimimiz varsa kilise yerine cenaze törenine gitmeliyiz. İnsanlar kaliteli siyah şeyler giyiyorlar, şapkalarını çıkarıyorlar, tabuta gözlerini dikiyorlar ve öyle ciddi ve saygılı oluyorlar ki – hiç kimse de her zaman yaptığı o berbat şakaları yapmaya kalkmıyor. İnsanların arada sırada saygılı olmaları hoşuma gidiyor. Bazen kendime, rahip olsam daha mı iyi olurdu diye sorduğum olmuştur; sanırım, bir açıdan bana yakışırdı. Umarım, Fransızca konuşurken yanlış yapmadım."

"Hayır," dedi Joachim." '*Je le regrette beaucoup*' tam yerine oturdu."

Siyasal Bağlamda Sakıncalı

Günlük programda sürekli değişiklikler oluyordu. Her şeyden önce, pazar günleri vardı – iki haftada bir, on beş güne nokta koyan, bandonun terasta konser verdiği pazar günleri. Hans Castorp dış dünyadan buraya yukarıya ikinci haftanın ortasında gelmişti. Salı günü geldiğine göre buradaki beşinci günüydü ve onları kışın ortasına atan o garip hava değişimi sona ermiş, bahardaki gibi, hoş, taze ve yalnızca küçücük bulutların parlak masmavi gökyüzünde göründüğü bir gün başlamış, güneşin ılık ışınları, bir süre önce yağan kar çabuk erimeye mahkûm olduğu için eski yaz yeşiline dönen yamaçları ve vadiyi ısıtır olmuştu.

Herkesin pazar gününü önemli ve onurlu bir hale getirmek için elinden geleni yaptığı ve bunun için hem yöne-

timin hem de konukların çaba gösterdikleri belliydi. İlk kahvaltıda kek yerine *Streusel* vardı ve her oturma yerine içinde birkaç çiçek olan küçük vazolar yerleştirilmişti; dağda yetişen yabani karanfiller ve beylerin yakalarına taktıkları Alp gülleriydi vazoların içindeki çiçekler. Dortmundlu Savcı Paravant, durumu biraz abartıp kırlangıç kuyruklu bir frak ceketi ve puanlı bir yelek giymişti; hanımların giysileri de oldukça saydamdı ve şölenlere özgü bir havaları vardı. Madam Chauchat kahvaltıya, dantelden yapılma, dökümlü, kolsuz bir bluz giymiş olarak geldi ve gelişini belli etti –kapıyı çarptıktan sonra kuşkusuz– ve masasına süzülmeden önce zarafetini çevreye sergiledi. Giysisi ona öylesine yakışmıştı ki, Hans Castorp'un masa komşusu Königsbergli öğretmen hayranlığını ifade etmeden duramadı. Kötü Ruslar Masası'ndaki barbar çift bile bu kutsal günün hakkını vermiş, erkek deri ceketini ve keçe botlarını bir tür kısa redingot gibi bir şey ve deri ayakkabılarla değiştirmiş, kadın ise, biçimsiz atkısı hâlâ boynunda olmasına karşın, onun altına kenarı fırfırlı yeşil ipek bir bluz giymişti. Hans Castorp ikisini fark edince kaşlarını çattı ve orada âdet edindiği üzere kızardı.

Kahvaltıdan hemen sonra, terasta konser başladı; her tür madeni ve tahta üflemeli çalgı orada toplanmıştı ve dönüşümlü olarak canlı ve yavaş parçaları çalmayı neredeyse öğle yemeğine dek sürdürdüler. Konser sürerken dinlenme kürü de katı bir biçimde uygulanmadı. Bazılarının o tatlı ezgileri balkondan dinledikleri doğruydu, aşağıdaki açık bölümde de üç ya da dört şezlong doluydu ama konukların çoğu, kapalı platformdaki küçük beyaz masalarda oturmayı yeğlemişler, daha uçarı ve modern olanlar ise sandalyede oturmak ciddi kaçacağından bahçeye inen merdivenlere dizilmişlerdi; çevrelerine neşe saçıyorlardı. Bunlar, Hans Castorp'un artık adlarını ve yüzlerini bildiği kızlı erkekli genç hastalardı. Hermine Kleefeld ve üzeri çiçekli büyük bir çikolata kutusu dolaştıran ama kendi yemeyip yaldız uçlu sigaralarını babacan bir tavırla içen Herr Albin de onların arasındaydılar. Ayrıca grupta Yarım Ciğerler Derneği'nden kalın dudaklı o oğlan, her zamanki gibi,

sıska ve fildişi tenli Fraulein Levi, Rasmussen adı geçince yanıt veren, boşlukta sallanan bileklerinin ucunda yüzgeç gibi sallanan ellerini göğsünün hizasında tutan iyice sarışın genç bir adam, gençlere katılmış olan, oldukça cüsseli kırmızılar içinde, Amsterdam'dan Frau Salomon adında bir kadın, kollarını sivri dizlerine dolamış, onun arkasında oturan ve hüzünlü bakışlarını kadının ensesindeki kahve rengi saç tellerine dikmiş, *Bir Yaz Gecesi Rüyası*'ndan parçalar çalabilen uzun boylu seyrek saçlı bir bey, Yunanistan'dan gelme kızıl saçlı genç bir bayan, neyin nesi olduğu bilinmeyen tapir yüzlü başka bir kız, kalın yuvarlak camlı gözlüklü obur oğlan, burnuna kelebek bir gözlük yapıştırmış, uzun tırnağı tuz kaşığına benzeyen küçük parmağını, her öksürdüğünde ağzına götüren on beş-on altı yaşlarında katıksız bir eşek olduğu anlaşılan bir yeniyetme ve başkaları da vardı.

Joachim, yavaşça, uzun tırnaklı çocuğun geldiğinde pek hasta olmadığını, ateşinin yükselmediğini ve yukarıya, doktor babası tarafından önlem olsun diye yollandığını söyledi. Başhekim burada üç ay kalması gerektiğini söylemişti. Oysa şimdi, ateşi, 37.8-38 arasıydı ve bayağı hastaydı ama öylesine vurdumduymaz yaşıyordu ki tam dayaklıktı.

Hans Castorp, kahvaltıda getirttiği siyah birayla purosunu içmek istediği için öbür masalara uzak bir masaya oturmuşlardı – puronun tadı bazen iyi bile gelmeye başlamıştı. Biranın ve müziğin etkisiyle, her zamanki gibi başı biraz yana eğik, ağzı açık, kızarmış gözlerle çevresindeki kaygısız kaplıca yaşantısını izliyordu. Tüm bu insanların durdurulması çok zor bir iç yıkıma uğradıklarını ve çoğunun biraz ateşi olduğunun bilincinde olmak onu rahatsız etmiyor, tersine bu durum görüntüye kendine özgü belirli bir yoğunluk ve düşünce bağlamında bir çekicilik katıyordu. İnsanlar masalara oturmuş limonata içiyor, biri merdivenlerde resim çekiyor, bazıları da pul değiş tokuşu yapıyordu. Yunanistan'dan gelme kızıl saçlı genç bayan, defterine Herr Rasmussen'in resmini çizmişti ama resmi ona göstermeye bir türlü razı olmuyor, seyrek dişlerini ortaya çıkaran bir gülüşle sağa sola dönerek resmi kaçırıyordu;

Herr Rasmussen'in defteri kapması oldukça uzun sürdü. Hermine Kleefeld, gözleri yarı kapalı, merdivene oturmuş, rulo yaptığı bir gazeteyi yere vurarak tempo tutarken aynı anda Herr Albin'in, bluzuna küçük bir demet kırçiçeği takmasına izin verdi. Frau Salomon'un ayaklarının dibine oturmuş olan kalın dudaklı oğlan başını ona çevirmiş durmamacasına konuşuyordu; seyrek saçlı piyanist de hâlâ gözlerini kadının ensesine dikip bakmaktan vazgeçmemişti.

Doktorlar da gelip konukların arasına karıştı – beyaz gömleği içinde Başhekim Behrens, siyah gömleği içinde de Dr. Krokowski. Masaların arasında dolaştılar ve başhekim hemen hemen herkese ayrı ayrı espriler savurduğu için onu bir neşe dalgası izledi. Sonra da, gruptaki dişilerin baş işaretleri ve yan bakışlar fırlatarak Dr. Krokowski'nin çevresine üşüştüğü gençlerin yanına gittiler. Günün şerefine, başhekim bağcıklı botlarıyla küçük bir gösteri yaptı: Dev gibi ayağını üst basamağa koyup, botun bağcıklarını çıkardı ve bir elinde topladı, sonra da bağcığı botun deliklerinden öylesine büyük bir beceriyle çaprazlama geçirdi ki, herkes hayran kaldı; birkaç genç de aynı numarayı yapmaya kalktılar ama boşuna.

Bir süre sonra Settembrini de terasta göründü. Yemek salonunun kapısından çıkmıştı. Üzerinde her zamanki tüylü ceketi ve sarımsı pantolonu vardı. Durdu, bastonuna dayanarak çevreyi, kibar, uyanık ve eleştirel bakışlarla süzdü, "Ah, bravo!" diye haykırarak kuzenlerin masasına yöneldi ve oturmak için izin istedi. "Bira, tütün ve müzik," dedi. "İşte sizin vatanınız. Sanırım, vatansever bir ruh halindesiniz, mühendis bey. Havanızda olmanıza sevindim. Uyumunuza katılmama izin verin, lütfen."

Hans Castorp yüz ifadesine çekidüzen verdi – aslında İtalyan'ı fark ettiği anda bunu yapmıştı. "Konsere geç kaldınız, Bay Settembrini," dedi. "Biraz sonra bitecek. Müzik dinlemeyi sevmez misiniz?"

"Emirle olursa, hayır," diye yanıtladı Settembrini. "Haftanın günlerine göreyse, ecza kokuyorsa ve yukarıdakiler tarafından sağlık nedenleriyle salık veriliyorsa, hayır.

Özgürlüğüme düşkünümdür; tabii insan olarak ne kadar özgürlüğümüz ve onurumuz kaldıysa. Böyle durumlarda, sizin tam konukluğu oynadığınız gibi ben de konuk sayarım kendimi. On beş dakika kadar uğrar, sonra yoluma giderim. Bu, özgür olduğumu düşünmemi sağlıyor. Bir hayalden başka bir şey olduğunu iddia etmiyorum, ama belirli bir doyum veriyorsa kim buna karşı çıkabilir? Kuzeniniz için durum farklı; o bunu bir görev gibi alıyor. Bunun da, buradaki görevlerinizden biri olduğunu düşünmekte haklıyım değil mi teğmenim? Ah, anlıyorum, tutsak olduğunuzda bile, onurunuzu koruma taktiklerini öğrenmişsinizdir. Şaşırtıcı bir taktik. Avrupa'da herkes bunu nasıl yapacağını bilemiyor. Müzik mi? Müziğin hayranlarından olup olmadığımı sormuştunuz, değil mi? 'Hayran' derseniz (aslında Hans Castorp böyle ifade ettiğini hatırlamıyordu) bu, pek de uymayan bir sözcük değil – hoş bir boş vermişliği akla getiriyor. Eh, öyleyse teriminizi onaylıyorum. Evet, ben bir müzik hayranıyım; bu, ona çok saygı duyuyorum anlamına gelmez, örneğin, yazı ve düşünceyi taşıyan ve ilerlemeyi bir saban gibi işleyen bir araç olan söz kadar sevip saygı duymam ona. Müzik... onda, tam ifade edilememiş, biraz kuşku uyandıran, sorumsuz ve vurdumduymaz bir şeyler vardır. Sanırım, onun da açık olabildiğini söyleyip karşı çıkacaksınız ama doğa da kapalı olmayabilir, bir ırmak berrak olabilir ama bunun bize ne yararı var? Tam bir berraklık değildir o; bizden hiçbir isteği olmayan düşsel ve boş bir berraklıktır ve hiçbir sonucu olmadığı ve bizi yanındayken gevşekliğe ittiği için de tehlikelidir. Müziğin en yüce halini almasına ses çıkarmazsınız. İyi! Ama sonra duygularınız alevlenir, oysa önemli olan mantığı alevlendirmektir. Müziğin hareket demek olduğu kesin – oysa ben onun dünyevi işleri umursamayan dinsel bir mistisizm yanlısı olduğundan kuşkulanıyorum. Savımı vurgulamama izin verin: Benim müzikten hoşlanmamamın nedeni siyasaldır."

Bunun üzerine Hans Castorp kendini tutamayıp dizine vurdu ve ömründe böyle bir şey duymadığını söyledi.

"Siz yine de bir düşünün," dedi Settembrini gülümse-

yerek. "Müzik bizi heyecanlandıran mutlak bir araç ve etkilerine kendini hazırlamış bir ruhu ileriye ve yukarıya doğru çeken bir güçtür ama edebiyatın onun önünde olması gerekir çünkü müzik dünyayı tek başına ileriye götüremez. Müzik, tek başına tehlikelidir. Ve özellikle sizin için, mühendis bey, kesinlikle tehlikeli. Buraya geldiğim anda, bunu yüzünüzden okudum."

Hans Castorp güldü. "Aman ha, yüzüme bakmayın, Herr Settembrini. Bu yukarının havası beni nasıl etkiliyor bilemezsiniz. Sandığımdan daha zor uyum sağlayabiliyorum."

"Korkarım, yanılıyorsunuz."

"Hayır; ne demek istiyorsunuz? Ne kadar yorgun ve ateşli olduğumu bir tek Tanrı bilir."

"Bence, bu konserler için yönetime minnet duymalıyız," dedi Joachim düşünceli. "Siz konuya, bir yazar olarak daha üst düzeyde yaklaşıyorsunuz ve size karşı çıkmak istemiyorum ama sanırım şurada bir parça müzik için minnet duymalıyız. Müziğe pek yeteneğim yoktur, bunlar da öyle matah parçalar değil, ne klasik ne de modern, özellikle de çalınışları; biraz teneke. Ama, gene de hoşa giden bir değişiklik. Bence, birkaç saati hoş ve doğru dürüst bir biçimde dolduruyorlar. Saatleri birbirinden ayırıyor ve içlerini dolduruyor, demek ki onlara bir şeyler katıyorlar; oysa genelde, saatler ve haftalar insanın sırtına var güçleriyle yükleniyorlar. Böyle iddiasız konser parçaları aşağı yukarı yedi dakika sürer, değil mi? Her biri kendi içinde bağımsız, başları ve sonları var, birbirleriyle zıtlık oluşturuyorlar ve onları tekdüzeliğin içinde yitip gitmekten de koruyan bu. Ayrıca, her birinin içinde farklılıklar da var – ezgileri ve ritimleri. Böylece, insanın tutunabileceği hep bir şeyler oluyor, buna karşın... bilmem kendimi..."

"Bravo!" diye haykırdı Settembrini. "Bravo, teğmen. Müziğin doğasında tartışmasız var olan ahlaksal bir niteliği çok güzel tanımladınız; o da şu: Müzik zamanın akışına kendine özgü ve canlı ölçümleriyle canlılık, ruh ve değer katar. Müzik, zamanı ve bizi uyandırır ve bu bağlamda ahlaksaldır. Sanat da uyandırdığı sürece ahlaksaldır ama ya

tersini yapıyorsa? Bizi uyuşturuyor, uyutuyor ve tüm hareketliliğimizi ve ilerlememizi baltalıyorsa? Müzik de bunu yapabilir. Uyuşturucularının etkilerinin çok iyi farkındadır. Şeytani bir etki beyler. Uyuşturucular şeytan işidir çünkü durgunlaştırırlar, hareketsizleştirirler ve köleler özgü bir durağanlığa neden olurlar. Müzikte, kuşku uyandıracak bir şeyler var, beyler. Müziğin ikili anlamı olduğunda ısrar ediyorum. Onu siyasal bağlamda sakıncalı ilan etsem fazla ileri gitmiş saymam kendimi."

Bir süre daha böyle konuşmayı sürdürdü ve Hans Castorp da onu dinledi ama yalnızca yorgun oluşundan değil, aynı zamanda dikkati merdivenlerdeki uçarı gençlerin neşesi yüzünden dağıldığı için dediklerini tam izleyemiyordu. Doğru mu görüyordu acaba ya da gördüğü neydi? Tapir yüzlü kız, astımı yüzünden soluk soluğa, kelebek gözlüklü oğlanın spor pantolonunun dizine bir düğme dikiyor, oğlan da durmamacasına öksürürken tuz kaşığı biçimindeki tırnağını ağzına götürüyordu. Hastaydılar her ikisi de ama yine de, orada yukarıdaki gençlerin garip toplumsal kurallarını sergiliyordu yaptıkları. Müzik bir polkaya dönüşmüştü.

Hippe

Ve böylece, pazar gününün farklılığı belli oldu. Öğleden sonra da, konuklardan oluşan birçok grubun yaptığı araba gezileriyle geçti. Çay zamanından sonra, çağrıldıkları için –daha çok Ruslar, özellikle de Rus bayanlar tarafından– birkaç çift at, arkalarında çektikleri arabalarla, yukarıya çıkan yolun dönemecinden ağır ağır çıkıp ana kapının önünde durdular.

"Ruslar araba gezintisine bayılıyor," dedi Joachim, kapının önünde durup gidenleri keyifle izlerlerken. "Ya

Clavadel'e, ya göle, ya Flüelatal Vadisi'ne ya da, Klosters'e giderler; genelde oralara gidilir. İstersen, sen buradayken, bir gün biz de gideriz ama sanırım şu ara, uyum sağlamak seni yeterince meşgul ediyor, böyle işlere gereksinimin yok."

Hans Castorp onu haklı buldu. Ağzında sigarası, elleri pantolonunun cebinde durup neşeli, ufak tefek yaşlı Rus hanımla, sıska yeğeninin arabaya yerleşmelerini ve iki bayanın da –Marusya'nın ve Madam Chauchat'nın– onlara eşlik etmesini izliyordu. İkinci bayan, arkadan bağlı ince bir pardösü giymiş, şapka takmamıştı. Yaşlı kadınla öne oturmuşlardı, iki genç kız da arkaya. Dördünün de neşeleri yerindeydi, yumuşak ve kemiksiz dilleri durmadan ağızlarından dökülüyordu. Battaniyeye sarınmanın zorluğundan ve büyükannenin yolluk diye getirip ikram ettiği bonbonların olduğu tahtadan yapılma Rus kutusundan ve içindeki pamuğun üzerine oturtulmuş, kâğıda sarılı bonbonlardan söz edip gülüşüyorlardı. Hans Castorp, Frau Chauchat'nın boğuk sesini ayrımsayabildiğine pek memnun oldu. Ne zaman bu dikkatsiz kadın gözünün önüne gelse, uzun bir süre hatırlamaya çalıştığı ve düşünde bir anlığına ortaya çıkan benzerlik yeniden aklına geliyordu, ama Marusya'nın gülüşü, ağzını örttüğü mendilin üzerinden bakan yuvarlak, kahverengi çocuksu gözleri ve hiç de az hasta olmadığı söylenen dolgun göğsü, bir süre önce fark ettiğinde onu sarsan başka bir şeyi hatırlattı ve başını çevirerek belli etmeden Joachim'e baktı. Tanrı'ya şükürler olsun ki, Joachim'in yüzü, o günkü gibi pençe pençe kızarmamış, dudakları da öylesine gerilmemişti. Marusya'yı izliyordu ama; ve duruşunda ve bakışında, askerce olmayan öylesine hüzünlü ve düşünceli bir ifade vardı ki ancak tümüyle sivil denebilirdi bu ifadeye. Çabuk toparladı kendini ve hemen dönüp Hans Castorp'a baktı; bu arada o, gözlerini kaçırıp havaya bakacak zamanı buldu ve bunu yaparken kalbinin burada yukarıda âdet edindiği üzere durup dururken çarpmaya başladığını hissetti.

Pazar günü, bunun dışında olağandışı bir şey sunmadı; yemekler dışında belki de. Her zaman bol ve iyi ol-

dukları için daha da iyi olamazlardı zaten ama gene de belirli bir özenle hazırlanmışlardı. (Yemekte, yengeç eti ve yarım kirazlarla süslenmiş tavuk *chaudfroid*, şekerden yapılma sepetçiklerin içinde dondurulmuş tatlılar ve taze ananas bile vardı.) Hans Castorp, o akşam birasını içtikten sonra uzuvlarında her günkünden daha büyük bir yorgunluk, üşüme ve ağırlaşma hissettiği için, saat dokuz bile olmadan kuzenine iyi geceler diledi ve kuştüyü yorganını çenesine kadar çekerek, ölü gibi uyumaya başladı.

Ama hemen ertesi gün –konuk olarak orada olduğu ilk pazartesi– günlük akışta artık standart hale gelmiş bir değişiklik daha oldu. Bu da, Dr. Krokowski'nin, on beş günde bir yemek salonunda, Berghof'un Almanca bilen ve *moribundus* olmayan yetişkinlerine yaptığı konuşmaydı. Hans Castorp'un kuzeninden öğrendiğine göre, bu konuşma, 'Hastalığa Yol Açan Bir Güç Olarak Aşk' adı altında verdiği dizi halindeki popüler bilimsel konuşmalardan biriymiş. Bu eğitici konuşmalar ikinci kahvaltıdan sonra oluyordu ve gene Joachim'in belirttiğine göre bunlara katılmak arzuya bağlı değildi; en azından katılmamak hoş karşılanmıyor ve bu nedenle neredeyse herkesten iyi Almanca bilen Settembrini'nin konuşmalara katılmadığı gibi, onlarla ilgili ileri geri sözler sarf etmesi büyük bir cüret sayılıyordu. Hans Castorp'a gelince; o hemen, nezaketinden ve saklamadığı merakı yüzünden katılmaya karar vermişti ama konuşmadan önce, hiç hoşa gitmeyecek ters bir şey yaptı ve sonuçları sandığından da kötü olacak, uzun bir gezintiye tek başına çıkmaya karar verdi.

"Bak, dinle," dedi ilk iş olarak, Joachim o sabah odasına geldiğinde. "İşlerin böyle yürümeyeceğine karar verdim. Yatay yaşamaktan gına geldi, sanki kanım uyuştu. Senin açından farklı kuşkusuz. Sen burada bir hastasın ve seni baştan çıkarmak gibi bir amacım yok ama sence bir sakıncası yoksa bu sabah kahvaltıdan hemen sonra doğru dürüst yürümek, birkaç saatliğine dünyaya çıkmak, yol beni nereye götürürse oraya gitmek istiyorum. Yanıma yiyecek bir şeyler alır, tek başıma olurum. Dönüşte bambaşka bir insan olup olmayacağımı görürüz."

"İyi," dedi Joachim, kuzeninin planını uygulamada kararlı olduğunu anlayınca. "Ama aşırıya kaçma, sana bunu öğütlerim. Burası, yukarısı, eve benzemez. Konuşmaya geç kalmamaya dikkat et."

Aslında, Hans Castorp'un kafasında bu düşüncenin oluşmasında, fiziksel nedenler rol oynamamıştı yalnızca. Uyum sağlamada çektiği zorlukları, kızaran yüzü, ağzındaki kötü tat ve de kalp çarpıntılarından çok, yan odadaki Rus çiftin faaliyetleri, Frau Stöhr gibi hasta ve aptal birinin masadaki gevezeliklerine ve Avusturyalı atçının her gün koridorda duyduğu boğuk öksürüğüne, Herr Albin'in düşüncelerine, hasta yeniyetmelerin toplumsal kurallarının üzerinde bıraktığı etkiye, Joachim'in yüzünün Marusya'ya bakarken aldığı ifadeye ve bunlar gibi gözlemlediği şeylere bağlıyordu. Berghof'un üzerindeki baskısından bir kez sıyrılmanın, açık havada derin bir soluk alıp gerçek bir egzersiz yapmanın ve en azından akşam yorgun olduğunda nedenini bilmenin ona iyi geleceğini düşünüyordu. Dolayısıyla, kahvaltıdan sonra, oyuktan akan suyun yanındaki banka kadar olan ölçülü gezintisine görev bilircesine başlayan Joachim'den kararlı bir biçimde ayrıldı ve bastonunu sallaya sallaya, tek başına anayoldan inmeye başladı.

Serin ve bulutlu bir sabahtı ve saat aşağı yukarı sekiz buçuktu. Ne kokusu ne nemi ne de yoğunluğu olan, kolayca içe çekilebilen ve anılar uyandırmayan taze sabah havasını derin derin soludu. Dereyi ve dar tren hattını geçti, kısa bir süre düzensizce yapılmış anayolu izledikten sonra bir süre aynı düzeyi izleyen ama sonra sert bir dönemeçle sağındaki yamaca doğru yükselen patikaya saptı. Tırmanmak Hans Castorp'un hoşuna gitti; göğsü genişlemişti. Bastonuyla şapkasını geriye itti ve iyice yükseğe çıkıp dönüp baktığında gelirken treninin yanından geçtiği gölün yüzeyini uzaktan görünce şarkı söylemeye başladı.

Bildiği türde şarkılar söylüyordu– duygusal halk ezgileriydi bunlar: Spor ve iş kulüplerinin kitapçıklarında bulunan türdendiler. İçlerinde aşağıdaki dizeler de vardı:

"Ozanlar aşkı ve şarabı övmeli
Ama erdemi daha da sık."

İlk önce mırıldanıyordu ama sonra avazı çıktığı kadar bağırarak söylemeye başladı. Çatlak, bariton bir sesi vardı ama bugün sesi hoşuna gidiyor ve onu esinlendiriyordu. Çok yüksek perdeden başladığında kafa seslerine geçiyor ve bunu bile hoş buluyordu. Belleği işe yaramadığında ezgiye anlamsız heceler ve sözler katarak opera sanatçıları gibi kusursuz bir ağız biçimi ve damaktan 'r'lerle havaya savurduktan sonra besteyi ve güfteyi dramatik el kol hareketleri eşliğinde, hayal gücüne bıraktı ama hem şarkı söylemek hem de tırmanmak yorucu bir iş olduğundan kısa sürede soluk soluğa kaldı, giderek de soluğu tıkanıyordu. Amacı ve ezginin güzelliği uğruna çektiği sıkıntıya aldırmadı ve sık sık inlemesine karşın soluğu tümüyle kesik, yarı kör, gözlerinin önünde uçuşan birkaç pırıltıyla, nabzı deli gibi atarak kalın bir çam ağacının dibine çökene dek bu işi var gücüyle sürdürdüyse de böylesine büyük bir coşkunun ödülü karamsarlık ve umarsızlığın sınırında bir çöküntü oldu. Sinirleri biraz güçlenince yoluna devam etmek için ayağa kalktı ama boynu öylesine titriyordu ki genç olmasına karşın başı bir zamanlar yaşlı Hans Lorenz Castorp'un başının sallandığı gibi sallanır olmuştu. Bu durum, onda merhum büyükbabasıyla ilgili sıcak anılar uyandırdı ve bunu rahatsız edici bulacağına yaşlı adamın başının sallanmasını denetlemek için kullandığı ve çocukken Hans Castorp'un pek hoşuna giden ve saygı uyandıran çeneyi göğse gömme yöntemini o da taklit etmeye başladı.

Kıvrıla kıvrıla giden patikaya tırmanmayı sürdürdü. İneklerin çıngıraklarının sesi onu kendine çekiyordu. Sürüyü bulabildi. İnekler, damının üzerindeki taşlarla ağırlaşmış, tahtadan yapılma bir kulübenin yakınında otluyorlardı. Ona doğru gelen baltaları omuzlarında iki sakallı adam yaklaştıklarında birbirleriyle vedalaştılar. "Hoşça kal, sağlıcakla!" dedi biri, genizden gelen boğuk bir sesle. Baltasını öbür omzuna attı ve çamların arasında kendine yol açarken çıtırdayan adımlarla vadiye doğru inmeye baş-

ladı. "Hoşça kal, sağlıcakla!" sözlerinin o ıssız uzak yerdeki garip tınısı Hans Castorp'un tırmanmaktan ve şarkı söylemekten uyuşmuş duygularını bir düşteymişçesine yalayıp geçti. Sözcükleri, dağ adamlarının kırsal lehçeleriyle genizden gelen ciddi bir sesle taklit etmeye çalışarak yineledikten sonra ağaçların bittiği yere dek çıkmaya kararlı olduğu için kulübeden yukarıya doğru biraz daha tırmandı ama saatine bakınca niyetinden vazgeçti.

İlk önce düz giden, sonra da sola, kent yönüne doğru inmeye başlayan bir patikayı izlemeye başladı ve yüksek çam ağaçlarının oluşturduğu bir ormanın içine düştü. Yeniden yavaşça şarkı söylemeye koyuldu ama bu kez daha dikkatlice. Aşağıya doğru inerken dizleri eskisine oranla daha da çok titremeye başlamıştı. Ormandan çıktığında gözlerinin önüne serilen olağanüstü manzaraya şaşırdı kaldı – eşsiz ve dingin bir tablo gibi kapalı ve neredeyse mahrem bir görüntüydü bu.

Sağındaki yamaçtan, düz yatağı taştan bir dağ suyu dökülüyor, yolunu kesen set set taşları köpürerek aşıyor ve sade bir korkuluğu olan resim gibi bir tahta köprünün olduğu yerden sonra vadiye doğru daha sakin akmaya başlıyordu. Suyun çevresi her yerden fışkıran bir fundanın çan biçimindeki çiçeklerinin maviliğine bürünmüş, aynı boyda büyümüş ağırbaşlı dev çam ağaçları tek tek ya da toplu halde vadinin tabanına ve yamaçlara dağılmışlardı. Derenin dik kenarında garip bir kavisle kök salmış olan bir tanesi manzaranın önünü kesiyordu. Bu güzel uzak yerin üzerinde yalnızlığın fısıltısı egemendi. Karşı tarafta dinlenmek için bir bank gördü Hans Castorp.

Tahta köprüyü geçip çağlayarak ve köpükler saçarak akan suyun tadına varmak ve içinde çeşitlilik barındıran tekdüze doğaya özgü sesi dinlemek için oturdu; Hans Castorp su sesini müzik kadar, belki de ondan da çok severdi. Ama yerleşir yerleşmez burnu kanamaya başladı. Bu öylesine ani oldu ki giysisinin biraz lekelenmesine engel olamadı. Kanama güçlü ve inatçı olduğu için yarım saat kadar bu işle uğraşmak zorunda kaldı; bankla dere arasında koşturup durdu, mendilini yıkadı, burun deliklerini temizle-

mek için burnuna su çekti ve burnunun üzerine ıslak men dili koyarak yeniden sırtüstü banka uzandı. Kanama dura na dek kıpırdamadan orada, elleri ensesinde kenetli, dizle ri bükük, gözleri kapalı, kulaklarında akan suyun sesi öylece yattı. Kendini kötü hissetmiyordu, tersine, akan bol kan onu sakinleştirmiş ve garip bir biçimde canlılığını azaltmıştı; soluğunu verdiğinde uzun bir süre yeni hava soluklamak gereksinimini duymuyor, orada öylece yatıyor ve bir kez daha tembelce fazla derin olmayan bir soluk ala na dek, hareketsiz bedeninin kalbinin bir dizi atışını sağla masına izin veriyordu.

Kendini yaşamının daha önceki bir döneminde buldu birden. Birkaç gece önce, yeni izlenimlerle dolu bir düşün temelini oluşturan dönemdi bu. O döneme geri dönerken zaman ve yer öylesine silinmişti ki, insan, çağlayanın yanındaki bankta cansız bir bedenin yattığını sanırken, gerçek Hans Castorp, daha önceki bir zamanda ve değişik bir çevrede, tüm yalınlığına karşın hem tehlikeli hem de sarhoş edici bulduğu bir durumla yüz yüze dolaşıyordu.

On üç yaşındaydı. Kısa pantolonu ve yedinci sınıf öğrencisi haliyle aşağı yukarı onunla aynı yaşta, başka bir sınıftan bir okul arkadaşıyla okulun avlusunda konuşuyordu– Hans Castorp'un öylesine başlattığı sohbet, üzerinde konuşulan konunun somut ve kısır oluşu nedeniyle kısa sürmek zorunda olsa da ona sonsuz zevk veriyordu. Hans Castorp'un sınıfının okul gününü sona erdirecek son iki saatin –tarih ve resim dersi– arasındaki teneffüsteydiler. Okulun iki çıkış kapısı olan, tahtayla kaplanmış yüksek bir duvarla sokaktan ayrılmış kırmızı taş döşeli avlusu, sıra halinde bir aşağı bir yukarı dolaşan, gruplar halinde duran ya da binanın duvarının cilalı çıkmalarına ya ayakta ya da çömelerek yaslanan öğrencilerle kaynıyordu. Sesler cıvıl cıvıldı. O anda salamlı bir sandviçi ısırmakla meşgul olan geniş kenarlı bir şapka giymiş bir öğretmen denetliyordu onları.

Hans Castorp'un konuştuğu çocuğun soyadı Hippe'ydi: Pribislav Hippe. İlginç olan da, adındaki '*r*'nin '*ş*' gibi söylenmesiydi ve adı böylece 'Pşibislav' oluyor ve bu

sıra dışı ad hiç de sıradan olmayan yabancı görünümüne aykırı düşmüyordu. Bir lise tarih öğretmeninin oğlu olan Hippe, örnek öğrenci diye nam salmış öğrencilerden biriydi ve yaşça büyük olmamasına karşın Hans Castorp'tan bir sınıf ilerde olmayı başarmıştı. Mecklenburgluydu ve görünüşüne bakılırsa ırkların eskiden karışmasının ürünüydü. Germen kanı Vend-Slav kanıyla karışmış ya da bunun tam tersi olmuştu. Sarışındı ve saçları yuvarlak yüzünü çerçeveleyecek biçimde kırpılmıştı ve gri-mavi ya da mavi-gri gözlerinin –uzak dağların rengi gibi belirgin olmayan anlamlı bir renkti bu– biçimi kendine özgü, kısık ve dikkatli baktığınızda biraz çekikti; onların hemen altında da iyice çıkık, güçlü ve belirgin elmacık kemikleri göze çarpıyordu. Onda, hiç de itici durmayan, tersine çok hoşa gidebilecek bir yüz yapısı oluşturuyordu bu ama bu durum okul arkadaşlarının ona 'Kırgız' takma adını yakıştırmalarına yetmişti. Ayrıca, Hippe artık uzun pantolon ve arkası büzgülü, boynuna kadar ilikli, yakasında genelde birkaç tane kepek tanesinin olduğu mavi bir ceket giyiyordu.

Durum şöyleydi: Hans Castorp'un gözü uzun bir süredir genç Pribislav'ın üzerindeydi. Tanıdığı ve tanımadığı gençlerle kaynayan okul avlusundaki kalabalığın içinden ilgisini çektiği için onu seçmiş ve gözünü ondan ayırmamıştı – ona hayrandı denilebilir mi acaba? Her neyse, onu giderek artan bir ilgiyle izliyordu. Okula gidip gelirken bile oğlanların arasında onu fark etmeyi, onu konuşurken ve gülerken izlemeyi ve uzaktan o boğuk, pürüzlü ve biraz kısık hoş sesini öbürlerinden ayırmayı özlemle bekler olmuştu. Aslında onu kendine yakın hissetmesi için özel bir neden yoktu – özellikle de, o kâfirlere özgü adı, dört dörtlük bir öğrenci konumu (bu durum kesinlikle önemli olamazdı) ve de zaman zaman belirli bir şeye bakmadığı zamanlarda tipik yan bakışları karanlıklaşan ve neredeyse buğulu bir alacakaranlığa dönüşen Kırgız gözleri göz önüne alınmazsa. Nedeni her neyse, Hans Castorp tepkisinin zihinsel ya da duygusal kaynağını ya da bu duruma bir ad koymak gerektiğinde bunu nasıl nitelendireceğini hiç dert etmiyordu. Arkadaşlık denemezdi buna çünkü Hip-

pe'yi aslında 'tanımıyordu' ama baştan beri bu duruma bir ad koymak için en ufak bir nedeni bile olmadığı için bu konuda düşünmek aklının ucundan bile geçmiyordu; onun tarzı değildi bu ve buna gerek duymuyordu. Üstelik, bu duruma bir ad koymak, eleştiri olmasa bile en azından onu nitelendirmek ve yaşamın sıradan bildik öğelerinden biri diye sınıflandırmaktı, oysa Hans Castorp bilinçsizce de olsa bu denli özel bir şeyin tanımlamalardan ve sınıflandırmalardan her zaman korunması gerektiğine kesinlikle inanıyordu.

Neden bulunsa da bulunmasa da ve bu duyguların adı olmasa da paylaşılmasa da öylesine güçlüydüler ki Hans Castorp onları sessizce neredeyse bir yıl taşıdı – aşağı yukarı bir yıl çünkü ne zaman başladıklarını kesin olarak saptayabilmek olanaksız. Bu da en azından kişiliğinin sadık ve sağlam olduğunun göstergesiydi; üstelik o yaşlarda bir yılın ne büyük bir zaman oluşturduğu düşünülürse. Ne yazık ki, genelde gerek övmek gerekse de yadsımak için olsun, iki yönlü kişilik niteliklerini saptamada bir tür ahlaksal yargı devreye girer. Hans Castorp'un sadakati (kendine bundan pay çıkarmadığını ve yargılamaya niyetimiz olmadığını söylemekte yarar var) belirli bir ruh ağırlığı, yavaşlığı ve inatçılığından oluşuyordu ve sürekli bu ruh hali içinde olduğu için onun gözünde uzun süreli durumlar ve bağlılıklar ne kadar uzun sürerlerse o kadar değerli oluyorlardı. Belirli bir anda içinde bulunduğu durum ya da ruh halinin sonsuza dek süreceğine inanmaya eğilimi vardı ve onlara sırf bu nedenle değer veriyor, değiştirmeye de pek hevesli görünmüyordu. Böylece gönlü Pribislav Hippe'yle arasındaki bu suskun ve uzak ilişkiye alıştı ve bunu yaşamının öz ve değişmez bir olgusu olarak görmeye başladı. Getirdiği duygusal dalgalanmaları, belirli bir günde onunla karşılaşıp karşılaşmayacağını, Pribislav'ın yakınından geçip geçmeyeceğini ve hatta belki ona bakabileceğinin verdiği gerilimi, gizinin verdiği incelikli doyumu ve arada sırada getirdiği hayal kırıklıklarını bile sever oldu. Hayal kırıklıklarının en büyüğü Pribislav'ın 'yok' olduğu zamanlardı. Böyle zamanlarda okulun avlusu sönükleşi-

yor, günün tadı tuzu kalmıyor ama süren umut yitmiyordu.

Ve maceralı doruk noktasına dek bu böyle sürdü ve Hans Castorp'un sadakati sayesinde bir yıl daha geçti; sonra da Hans Castorp, Pribislav Hippe'ye olan bağının güçlendiğinin nasıl bilincine varamadıysa, gevşediğinin ve koptuğunun da bilincine varamadan bitti. Pribislav, babası başka bir yere atanınca okuldan da, kentten de ayrıldı ama Hans Castorp bunu fark etmedi çünkü onu unutmuştu bile. O 'Kırgız'ın görünmeden sislerden çıkarak yaşamına girdiğini, fiziksel bağlamda bir varlık olarak ön plana çıkarak okulun avlusunda bir süre durduğunu ve en yakınlaştığı âna dek yavaş yavaş belirginleştiğini ve hissedilebilir bir hale geldiğini ama sonra ayrılık acısı bile olmadan giderek soluklaşıp sislere karıştığını söyleyebiliriz.

Ama Hans Castorp kendini bir kez daha o âna, o tehlikeli ve maceralı âna, Pribislav Hippe'yle yaptığı konuşmaya, gerçekten olmuş bir konuşmaya geri dönmüş buldu. Şöyle olmuştu: Bir sonraki ders resimdi ve Hans Castorp resim kaleminin yanında olmadığını fark etmişti. Sınıf arkadaşlarının tümünün kalemleri kendilerine gerekliydi. Başka sınıflarda Hans Castorp'un kalem istemek için yanaşabileceği tanıdık öğrenciler vardı ama en bildik olanın Pribislav olduğunu fark etti – kendisine en yakın onu buluyordu; onunla öylesine çok sessiz saatler geçirmişti ki. Tüm varlığının katıldığı coşkulu bir dürtüyle, bu olanağı –olanak diyebiliyordu– kaçırmayıp kalemi Pribislav'dan istemeye karar verdi. Yaptığının çok garip bir şey olduğunun bile farkında değildi; Pribislav'ı doğru dürüst tanımıyordu ya da, belki de garip bir cüretkârlığın verdiği körlükle aldırmıyordu. Ve böylece fırınlanmış tuğla döşeli avludaki gürültü patırtı arasında Pribislav'la yüz yüze geldi ve, "Affedersin, bana bir kalem ödünç verebilir misin?" dedi.

Ve Pribislav çıkık elmacık kemiklerinin üzerindeki Kırgız gözleriyle ona baktı ve hiç şaşırmadan ya da en azından şaşırdığını hiç belli etmeden o hoş boğuk sesiyle, "Memnuniyetle ama dersten sonra geri vermeyi unutma,"

dedi. Cebinden gümüş kaplı bir tutacağı ve kırmızımsı kalemi metal muhafazasından çıkarmak için yukarıya doğru itmeniz gereken bir halkası olan bir kalemi cebinden çıkardı ve kalemin yalın mekanizmasını gösterirken ikisinin de başı kalemin üzerine eğildi.

"Sakın kırma," diye de ekledi.

Bunu neden söyleme gereğini duymuştu? Hans Castorp onu hor kullanacak ya da daha da kötüsü onu hiç geri vermeyecekmiş gibi.

Sonra birbirlerine bakıp gülümsediler ve söylenecek başka bir şey olmadığı için ilk önce omuzlarını, sonra da sırtlarını dönüp yürüyüp gittiler.

Olan biten buydu ama Hans Castorp hayatında, resim dersinde Pribislav Hippe'nin kalemiyle çizdiği andaki kadar mutlu olmamıştı; önünde de anlaşmanın yalın ve doğal sonucu olarak kalemi bizzat sahibine geri vereceği an vardı. Kalemi birazcık açmak cüretini bile gösterdi ve kalemden çıkan bir-iki tane kırmızılı parlak yongayı da bir-iki yıl boyunca sırasının çekmecesinde sakladı. Onları görenlerin hiçbiri ne denli önemli olduklarını anlayamayacaktı. Kalemin geri verilişi olabildiğince sıradan oldu ama zaten Hans Castorp da bu olayı öyle öngörmüştü ve Hippe'yle olan uzun süren yakın ilişkisi nedeniyle oldukça şımardığı ve uzak durduğu için gerçekten gurur bile duydu.

"İşte," dedi. "Teşekkür ederim."

Ve Pribislav hiçbir şey demeden, mekanizmayı çarçabuk kontrol etti ve tutacı cebine attı.

Bir daha da birbirlerine tek bir söz bile etmediler. Bir kez, o da Hans Castorp'un atılımcı ruhu sayesinde gerçekleşmişti konuşmaları.

Kendinden geçmişliğin yoğunluğuyla şaşkın, gözleri iyice açıldı ve, "Sanırım düş görüyordum," diye düşündü. "Evet, bu Pribislav'dı. Uzun bir süredir aklımdan silinmişti. Kalemden çıkan yongalar ne oldu acaba? Sıra Tienappel Amca'nın bodrumunda. Hâlâ sıranın arkasında, soldaki küçük çekmecede olmalılar. Onlara dokunmadım, atmayı düşünecek kadar bile umursamadım. Her şeyiyle Pribislav'dı. Onu bir daha bu kadar canlı gözümün önüne getire-

bileceğimi sanmazdım. Pribislav burada yukarıdaki o kadına öylesine garip bir biçimde benziyordu ki! Bu yüzden mi onunla böyle ilgileniyorum? Ve de belki de o yüzden birdenbire Pribislav'a ilgi duydum. Ne saçma. Tam bir saçmalık. Gitmem gerekiyor. Hem de hemen." Ama orada düşünerek ve hatırlayarak bir süre daha yatmayı sürdürdü. Sonra kalkıp oturdu ve gülümsemesine karşın gözlerine yaşlar dolarak, yüksek sesle, "Hoşça kal. Sağlıcakla!" dedikten sonra gitmek üzere kalkar kalkmaz elinde şapkası ve bastonu yeniden oturdu; dizlerinin onu taşıyamayacağını kabullenmek zorunda kalmıştı. "Hay Allah! Bu iş olmayacak. Tam saat on birde konuşma için yemek salonunda olmam gerekiyor. Buraya yapılan uzun yürüyüş çok hoş olabilir ama bazı sakıncaları var anlaşılan. Evet var ama, burada kalamam. Yatmaktan biraz tutulmuş olmalıyım; hareket edersem geçer." Yeniden ayağa kalkmaya çalıştı ve kendini toparlayabilmek için epeyce gayret edip başardı. Ama eve dönüş pek acınası oldu; hem de bu denli hevesle yola çıkıldıktan sonra. Dinlenmek için sıkça durmak zorunda kalıyor, birdenbire yüzünün kanı çekiliyor, alnında soğuk terler birikiyor ve düzensiz kalp atışları soluk almasını zorlaştırıyordu. Yılan gibi kıvrılan patikadan zor zahmet aşağıya doğru inerek sonunda meydandaki kaplıca oteline yakın olan vadiye ulaştı; Berghof'a varmak için gerekli uzun yürüyüşü tek başına beceremeyeceğini iyice anlamıştı. Tramvay olmadığı ve ortalıkta kiralanacak araba da göremediği için köye giden içi boş kutularla dolu bir atlı arabanın sürücüsünden binebilmek için izin istedi. Sürücüyle sırt sırta, bacakları arabanın yanından sallanarak yarı uykulu, arabanın her sallanışında başı öne düşerek gelip geçenin şaşkın ve acıyan bakışları altında sallanıp durdu. Tren geçidinde indi, az mı çok mu olduğuna bakmadan para verdi ve alelacele dönemece girdi.

"*Dépéchez – vous, monsieur*!" dedi Fransız kapıcı. "*La conférence de Monsieur Krokowski vient de commencer.*"

Hans Castorp şapkasını ve bastonunu vestiyere attı ve dikkatli bir telaşla, dili dişlerinin arasında aralık cam kapıdan dizi dizi sandalyelerde oturan kaplıca sakinlerinin ve

sağ tarafta, odanın dar bölümünde, bir sürahi suyla bezeli üzeri örtülü bir masanın arkasında redingot giymiş Dr. Krokowski'nin durduğu yemek salonuna girdi. Dr. Krokowski konuşmasına başlamıştı.

Analiz

Şans eseri kapıya yakın köşe bir yer boştu. Oraya süzülerek oturdu ve başından beri oradaymış gibi bir ifade takındı. Dinleyiciler Dr. Krokowski'nin ağzından çıkan her bir sözcüğe kulak kesildikleri için Hans Castorp'un farkına varan olmamıştı. Böyle olması da iyiydi çünkü görünüşü berbattı. Yüzü kâğıt gibi beyazdı ve korkunç bir cinayet işlemekten dönen bir katil gibi giysilerinde kan lekeleri vardı. Oturduğunda önündeki bayan başını çevirip onu çekik gözleriyle süzdü. Onun Madam Chauchat olduğunun biraz da öfkelenerek farkına vardı. Hay aksi şeytan! Hiç rahat yüzü göremeyecek miydi? Amacına ulaştığına göre, orada sakin oturup biraz kendine gelmeyi umarken, burnunun dibinde onu bulmuştu – başka koşullarda hoş bir rastlantı olurdu bu ama böyle yorgun argınken neye yarardı ki? Yüreğinin başına yeni işler açacak, tüm konuşma boyunca kafası meşgul, kendi de gergin olacaktı. Ona Pribislav'ın gözleriyle bakmış, yüzüne ve kan lekelerine gözlerini dikmişti – kapıları çarpan bir kadından beklenen oldukça küstah ve saygısız bir bakıştı bu. Ne berbat bir duruşu vardı! Sofrada dimdik oturan ve her iki yanında oturan beylerle yalnız başlarını çevirerek dudaklarının ucuyla konuşan Hans Castorp'un çevresindeki kadınlara hiç benzemiyordu. Frau Chauchat, sırtı kamburlaşmış, omuzları öne doğru eğik iki büklüm oturuyor, başını da ileriye doğru uzattığı için beyaz yakasının bittiği yerden boynunun kemikleri belli oluyordu. Pribislav da başını öyle tu-

tardı ama onun örnek bir öğrenci olmasına ve onurlu bir yaşam sürmesine karşın (Hans Castorp'un ondan kalem ödünç almasının bununla ilgisi yoktu) Frau Chauchat'nın kendini salıvermiş olmasının, kapıyı çarpmasının ve gözünü dikip bakmasının hastalığıyla ilgisi vardı ve bunların aslında Herr Albin'in böbürlendiği, onurlu olmasa da en azından neredeyse sonsuz yararların ifadesinden başka bir şey olmadığı apaçıktı.

Hans Castorp Frau Chauchat'nın gevşek sırtına bakarken düşünceleri karıştı ve düşünce olmaktan çıkıp Dr. Krokowski'nin çok uzaktan gelen acele etmeyen bariton sesi ve yumuşakça yuvarladığı 'r'lerinin de karıştığı hayal kurmalara dönüştü ama odanın sessizliği ve dört bir yanında sergilenen o kendinden geçmeye benzeyen yoğun dikkatin kendine özgü etkisi onu kendine getirdi. Çevresine bakındığında yanında saçları seyrelmeye yüz tutmuş, kollarını kavuşturmuş, başını geriye atmış ağzı açık dinleyen piyanistin oturduğunu gördü. Aynı sırada, biraz ilerde, öğretmen Fraulein Engelhart hiçbir şeyi kaçırmamaya çalışan gözleri ve her iki yanağında ayva tüylü iki kırmızı lekeyle oturuyordu. Hans Castorp daha dikkatli baktığında öbür hanımların, Herr Albin'in yanında oturan Frau Salomon'un ve bira imalatçısı Magnus'un sürekli protein kaybeden eşinin yanaklarında da aynı kızarıklığı keşfetti. Hans Castorp'un biraz gerisinde oturan Frau Stöhr'ün yüzünde öylesine bir cahilce kendinden geçme ifadesi vardı ki insan acıyordu, bir yanda da, fildişi tenli Levi gözleri yarı kapalı, kucağına koyduğu ellerinin avuçları dışa dönük sandalyesine yaslanmış oturuyordu; göğsü görünecek kadar güçlü bir biçimde düzenli inip kalkmasa insan onu bir ceset sanabilirdi ama Hans Castorp'a daha çok bir zamanlar bir mumyalar müzesinde gördüğü, göğsünde mekanik bir alet olan balmumundan bir mankeni hatırlattı. Kimi avucunu kulağına tutmuş, kiminin eli de, gösterdikleri dikkatin baskısı onları dondurmuşçasına yarı kalkık havada asılı kalmıştı. Güçlü kuvvetli ya da en azından öyle bir izlenim veren yanık tenli Savcı Paravant daha iyi duyabilmek için işaretparmağıyla kulağını kaşıdıktan sonra Dr.

Krokowski'nin sözlerinin akıntısına kendini kaptırabilmek için kulağını öne doğru iteledi.

Dr. Krokowski neden söz ediyordu? Hangi düşünce çizgisini izliyordu acaba? Hans Castorp ne olup bittiğini anlayabilmek için kafasını toparlamaya çalıştı ama bunu hemen başaramadı çünkü konuşmanın başını duymadığı gibi Frau Chauchat'nın kendini salıvermiş sırtını düşünürken daha birçok şeyi de kaçırmıştı. Konu güçtü, bir güç... Ah, evet, konu aşkın gücüydü. Tabii! Bir dizi konuşmanın başlığıydı bu konu. Dr. Krokowski uzmanı olduğu konunun dışında başka neden söz edebilirdi ki? Aşk üzerine bir konuşma Hans Castorp için garipsenecek bir durumdu çünkü o güne dek katıldığı konuşmalar genelde gemilerdeki aktarma donanımıyla ilgiliydi. Böylesine duyarlı ve özel bir konu beylerden ve hanımlardan oluşan bir topluluğun önünde güpegündüz nasıl tartışılırdı ki? Dr. Krokowski şiirseli ve akademik tarzları harmanladığı ama bilimsel olduğu su götürmez karmaşık bir ifade ve Hans Castorp'un uygun bulmadığı melodik bir sesle –belki de hanımların yanaklarının al al oluşu, beylerin de kulaklarını kaşıyıp durmalarının nedeni buydu– anlatıp duruyor, özellikle konuşmacı 'aşk' sözcüğünü sürekli yumuşak bir dalgalanmayla telaffuz ettiği için bu sözcüğü yüce anlamında mı yoksa tutkulu bir bedensellik bağlamında mı kullandığı pek anlaşılamıyor, bu da insanın içinin deniz tutmuşçasına birazcık kalkmasına neden oluyordu. Hans Castorp o güne dek bu sözcüğün bu denli art arda kullanıldığını duymamıştı. Bu sözcüğü hiç kullanmadığı gibi başkalarından da duymadığını düşündü. Yanılıyor olabilirdi ama en azından bu denli sık yinelenmesinin sözcüğe bir yararı olacağı kanısında değildi. Tersine, yetersiz bir ünlü ve dudaksıl ünsüzlerden oluşan bu kaygan hece, özellikle de Dr. Krokowski'nin en iyi biçimde sunduğu besin gücüyle karşılaştırıldığında –maviye çalan beyazlıkta ve yavan– sulandırılmış sütü çağrıştırıyordu. Konu onun yaptığı gibi ele alındığında insanları kaçırmadan iyice büyük laflar edilebilirdi. Herkesin bildiği ama genelde suskunluğa gömülü bırakılan konulardan büyüleyici bir incelikle söz etmek ona yet-

miyor, hayalleri yerle bir ediyor, bilgiyi layık olduğu yere koyarken acımasız davranıyor, saçlarına ak düşmüş insanların onurlu haline ya da çocukların meleğimsi saflıklarına inanca hiç hak tanımıyordu. Görünüşü Hans Castorp'a şaşırtıcı gelse de, redingotu, redingotunun içine doğru yayılan yumuşak yakası ve gri çoraplarının üzerine giydiği sandaletleriyle köklü bir idealizmi varmış izlenimi veriyordu. Dr. Krokowski masanın üzerine serili kitaplardan ve dağınık kâğıtlardan seçtiği örnekler ve olaylarla savını pekiştirip birkaç kez şiir bile okuyarak 'aşk'ın ürkütücü niteliklerini, acı dolu, garip ve korkutucu göstergelerinin değişimini ve her şeye kadir oluşunu anlatıp duruyordu. Tüm doğal içgüdülerimiz arasında en tutarsızı ve en tehlikeye açık olanı olduğunu söylüyor, özünde yanılgılara ve düzeltilmesi olanaksız sapkınlıklara yol açtığından ve buna da şaşmamak gerektiğinden dem vuruyordu. Nedeni de bu güçlü içgüdünün hiç de yalın olmamasıydı. Doğası gereği birçok öğeden oluşuyordu ve bir bütün olarak ele alındığında her ne kadar yasalsa da onu oluşturan öğelerin her biri ayrı bir sapkınlıktı. Dr. Krokowski bundan sonra sözünü, insanın haklı olarak, parçalar sapkın diye bütününün de sapkınlık olduğu sonucunu çıkarmaması gerektiğini, tümünün yasallığını kabullenemese bile bütünün yasallığını kabul etmek zorunda kaldığını ve öğelerin her birinin yasallığını tek tek ele almasının doğru olacağını, mantığının bunu gerektirdiğini ve dinleyicilerinin bunu unutmaması gerektiğini vurgulayarak sürdürdü. Karşıt ruhsal etkenler olduğu kadar yapıcı ruhsal etkenler, ayrıca da sağlıklı ve düzen sağlayıcı içgüdüler varmış –bunlara neredeyse kentsoylu nitelikli diyebilirmişiz– ve bunların telafi edici ve değiştirici etkileri altında karşıt öğeler birbirinin içinde eriyip tutarlı ve yararlı bir bütün oluşturuyorlarmış ve bu yaygın ve kabul gören bir süreçmiş ama bunun sonuçları (Dr. Krokowski bunu biraz başından savarcasına söylüyordu) ne doktorların ne de düşünürlerin önemsediği şeyler değilmiş. Başka durumlardaysa bu süreç başarılı olmayabilirmiş, olmazmış, olma olasılığı hiç yokmuş. "Bu ruhsal durumların daha soylu ve daha değer-

li olup olmadığını kim bilebilir?" diye soruyordu Dr. Krokowski. Böyle zamanlarda, aralarında utanç ve iğrenmenin de yer aldığı aşk güdüsü ve ona düşman olan dürtülerden oluşan iki ayrı güç kümesi tüm sıradan kentsoylu değerlerin sınırlarını aşarak gerginlikler ve tutkular yaratırlarmış ve ruhun derinliklerinde başlayan güçler arası çatışma dışarıya taşmaya çalışan içgüdülere engel olamaz, onları hizaya sokamaz ve böylece normal, uyumlu ve kabul gören bir aşk hayatı için gerekli olan uygar davranışlara engel olurmuş. Ve erdem ve aşk güçleri arasındaki bu çatışma (evet, işe karışan güçler bunlarmış) nasıl mı sonuçlanırmış? Görünüşte, kuşkusuz erdemin zaferiyle. Korku, terbiye, namustan kaynaklanan utangaçlık ve saflığa duyulan iç titretici özlem, bunların tümü aşkı bastırır, karanlıkta esir tutar, olsa olsa çılgın isteklerine birazcık razı olur ama tüm çeşitliliği ve gücüyle faal bir varlık göstermesine kesinlikle izin vermezmiş ama erdemin zaferi görüntüden ibaretmiş ve bir Pirus zaferiymiş çünkü aşkın isteklerine ket vurulamazmış ve zor kullanmak işe yaramazmış. Bastırılmış aşk ölmez, karanlıkta, gizli derinliklerde yaşamını sürdürür, doyuma ulaşmak için uğraşır ve erdem engelini yıkıp tanınmayacak denli biçim değiştirerek yeniden ortaya çıkarmış. Peki, bu bastırılmış ve onaylanmamış aşk hangi biçimde ve hangi maskeye bürünürmüş? Dr. Krokowski bu soruyu sorarken, dinleyicilerinden ciddi ciddi bir yanıt almak istercesine bir bir masalara baktı. Birçok soruyu yanıtladığı gibi bunu da kendisi yanıtlamak zorundaydı. Yanıtı ondan başka bilen yoktu ve o da zaten bundan emin olmak istiyordu. Işıl ışıl gözleri, mum rengindeki benzi, kara sakalı ve gri yün çoraplı ayağına geçirdiği rahip sandaletleriyle, sözünü ettiği erdem ve tutku çatışmasının somut bir örneği gibiydi ya da, en azından orada, öbür dinleyicilerle birlikte kabul görmeyen aşkın hangi kılıkta yeniden ortaya çıkacağını öğrenmeyi umutla bekleyen Hans Castorp'un izlenimi buydu. Kadınlar neredeyse soluklarını tutmuşlardı. Savcı Paravant önemli anda iyice açık olup algılasın diye çarçabuk kulağını bir kez daha kaşıdı. Ve Dr. Krokowski, "Hastalık biçiminde!" dedi. Has-

talık belirtileri faal haldeki bir aşkın maskelenmiş biçimiymiş ve hastalık değişime uğramış aşktan başka bir şey değilmiş.

Tümü bu bilginin değerini takdir edecek kadar anlamasa da artık öğrenmişlerdi. Odayı bir iç çekiştir sardı ve Dr. Krokowski savını açıklamayı sürdürürken Savcı Paravant onu coşkuyla onayladı. Hans Castorp'a gelince; o, duyduklarını düşünmek ve doğru dürüst anlayıp anlamadığını sorgulamak için başını önüne eğdi ama bu tür düşünce egzersizlerine alışık olmadığı ve hiç de hoşa gitmeyen o yürüyüşten sonra kafası tam olarak yerinde olmadığı için dikkati hemen, daha doğrusu, önündeki eğik sırt ve o anda gözlerinin tam önündeki el örgüyü düzeltsin diye kaldırılan ve arkaya uzatılan kol yüzünden dağıldı.

Elin gözlerine bu denli yakın oluşu neredeyse boğucuydu – ister istemez ona bakmak, insana özgü özelliklerini ve bir büyüteç altında inceliyormuşçasına kusurlarını görmek zorundaydınız. Hayır, bu tırnakları özensizce kesilmiş okullu kız elinin hiç de soylu bir hali yoktu; eklem yerlerinin temiz olup olmadığından bile emin olamıyordunuz. Tırnak etlerinin kemirilmiş olduğu da artık iyice belli oluyordu. Hans Castorp yüzünü buruşturdu ama gözleri Madam Chauchat'nın eline takılı kalmıştı. Aklından belli belirsiz bir düşünce geçti. Dr. Krokowski'nin aşka karşı çıkan kentsoylu güçlerden söz ettiğini hatırlamıştı. Başın arkasına doğru yumuşakça uzanan ve bluzun kumaşından çok daha ince bir kumaşla sarılı olan kol çok daha güzel görünüyordu; incecik tül, kola belli belirsiz bir gizem katmıştı. Çıplak olsa bu denli çekici olmayacaktı. Hem dolgun hem de narindi. Serinmiş gibi geliyordu insana. Karşı çıkan kentsoylu güçlerin lafı bile olmazdı.

Hans Castorp gözü Frau Chauchat'nın kolunda düşlere daldı. Kadınlar ne biçim giyiniyorlardı! Boyunlarının ve göğüslerinin orasını burasını gösteriyorlar ve kollarını saydam kumaşlarla örtüyorlardı. Dünyanın her yerinde arzularımızı kamçılamak için bunu yapıyorlardı. Tanrım, yaşam ne kadar güzeldi! Onu güzel yapan şeylerden biri de kadınların doğal olarak bu denli çekici giyinmeleriydi. On-

ların doğasında vardı bu ve öylesine evrenseldi ki bu durumu fazla düşünmeden ve olay yapmadan bilinçsizce kabulleniyordunuz. "Yaşamdan gerçekten zevk almak isteniyorsa bu geleneği akılda tutup bunun ne denli heyecan verici ve sonuçta ne denli gizemli olduğunu unutmamak gerekir," dedi Hans Castorp kendi kendine. Kadınların ahlakı zedelemeden böylesine heyecan verici ve gizemli bir biçimde giyinmelerinin belirli bir nedeni olduğunu varsayarsak bu kesinlikle bir sonraki kuşaklarla ve insan türünün üremesiyle bağlantılıydı ama ya kadın içten içe hastaysa ve anneliğe yatkın değilse, o zaman ne olacaktı? Erkeklerin, bedenini, o hasta bedenini merak etmeleri için ince tüllerle kollarını sarmasının âlemi var mıydı? Böyle bir durum hiçbir amaca yönelik olmadığı için uygunsuz diye nitelendirilmeli ve hatta yasaklanmalıydı. Bir erkeğin hasta bir kadınla ilgilenmesi... şey, yani bir zamanlar, Castorp'un Pribislav Hippe'ye duyduğu sessiz ilgi kadar mantığa sığmaz bir şeydi. Aptalca bir karşılaştırma, oldukça utandırıcı bir anı. Aniden nereden çıktıysa çıkmış aklına gelivermişti. Bu noktada düşlerden koptu ve ilgisi, sesini iyice yükseltmiş olan Dr. Krokowski'ye kaydı. Orada, masanın arkasında, kolları yana açık, başı bir yana eğik dururken –redingotuna karşın– neredeyse çarmıha gerilmiş İsa'ya benziyordu!

Dr. Krokowski'nin konuşmasını 'ruhu ayrıştırma' konusunda yaptığı büyük bir propagandayla bitirmek üzere olduğu anlaşıldı; kollarını iki yana iyice açmış onları kendine çağırıyor, tam bu sözcüklerle olmasa da, "Siz acı çekenler ve yük altında ezilenler, bana sığının!" demek istiyordu. Hiç istisnasız tümünün acı çektiğinden ve yük altında ezildiğinden kuşku duymadığını açık seçik belirtti. Gizli acılardan, utançtan ve elemden, analizin şifa vericiliğinden söz etti, karanlık bilinçdışını delip geçen ışığın etkilerini övdü, hastalıkların bilinçli duygulara dönüşebileceğini açıkladı, onları güvene davet etti ve iyileşeceklerine söz verdi. Sonra, kollarını indirdi, başını dikleştirdi, konuşmada kullandığı yazılı kâğıtları topladı, onları sıradan bir öğretmen gibi sol eliyle omzuna doğru bastırarak başı

yukarıda çıkıp gitti.

Herkes ayağa kalktı, sandalyesini geri itti ve ağır ağır doktorun çıktığı yemek salonunun kapısına yöneldi. Her yandan kapıya doğru toplanırlarken onun arkasından çekine çekine, kendi iradelerinin dışında, yarı uykuda gibi olmalarına karşın tam bir birlik içinde, fareli köyün kavalcısını izler gibi peşinden gidiyorlardı. Hans Castorp bu akıntının içinde eli sandalyesinin arkalığında kıpırdamadan durdu ve, 'Ben burada yalnızca bir konuğum,' diye düşündü. 'Sağlıklıyım ve Allahtan bunlarla bir ilgim yok. Bundan sonraki konuşmada burada olmayacağım bile.' Frau Chauchat'nın başını öne doğru uzatmış süzüle süzüle gidişini izledi. "O da kendini analiz ettiriyor mu acaba?" diye sordu kendine ve yüreği deli gibi çarpmaya başladı. Joachim'in sandalyelerin arasından kendisine doğru gelmeye çalıştığını fark etmemişti bile. Kuzeni ona seslenince irkildi.

"Son dakikada mı yetiştin?" diye sordu Joachim. "Uzağa mı gittin? Nasıldı?"

"İyiydi," dedi Hans Castorp. "Oldukça uzağa yürüdüm ama bana sandığım kadar iyi gelmedi. Belki bu iş için henüz erken ya da tümüyle yanlıştı. Şu günlerde bir daha yapmayacağım."

Joachim konuşmayı beğenip beğenmediğini sormadı. Hans Castorp da bir şey demedi. Sanki aralarında sözleşmişçesine bir daha konuşmadan söz etmediler.

Kuşkular ve Tereddütler

Salı günü kahramanımız orada, yukarıdakilerin yanında bir haftasını doldurmuş oldu ve sabah gezisinden döndüğünde o haftaki borç faturasını buldu; yeşilimsi bir zarfa konmuş özenli bir ticari belgeydi bu. Kâğıdın başın-

da Berghof'un hiç de sıradan olmayan bir resmi, solundaki dar sütuna da italik harflerle 'en modern yöntemlerle psikolojik tedavi'nin de unutulmadığı broşürden alıntılar hoş bir biçimde basılmıştı. Güzel bir el yazısıyla yazılmış listenin toplamı neredeyse tamı tamına 180 frank ediyordu. Bunu böldüğünüzde gün başına 8 frank yatak, bakım ve doktor parası 12 frank, 20 frank giriş ücreti, 10 frank da odanın dezenfekte edilmesi, ayrıca çamaşırların yıkanması ve oradaki ilk akşam yemeğinde içtiği bira gibi ufak tefek harcamalarla yuvarlak hesap o kadar tutuyordu.

Joachim'le birlikte hesabı kontrol ettiklerinde, Hans Castorp hesapta karşı çıkacağı bir şey bulamadı. "Doktor tedavisi görmüyorum ama bu benim bileceğim iş. Günlük hesaba dahil olduğuna göre onlardan bunu katmamalarını isteyemem ki. Nasıl yaparlar ki zaten. Dezenfeksiyon için fazla yazmışlar. Amerikalı kadından sonra dezenfekte etmek için on franklık H_2Co kullanmış olamazlar ama hizmetleri düşünürsen ücretler bana genelde pahalı gelmedi, ucuz bile." Daha sonra, ikinci kahvaltıdan önce hesap işini halletmek için idareye gittiler.

İdare giriş katındaydı. Lobiyi geçip vestiyerin, mutfağın ve yemeklerin servis için hazırlandığı yerin önünden geçen koridoru izlediğinizde idareyi bulamamanız olanaksızdı; üstelik de kapısında porselenden yapılma bir tabelası vardı. Kurumun ticari yönüne göz atabilme olasılığı Hans Castorp'u meraklandırdı. Küçük, sıradan bir büroydu. Daktilo kız bir şeyler yazmakla meşguldü; üç erkek görevli ayakta kürsülerinin üzerine eğilmişlerdi, yandaki odada da bölüm şefi ya da idareci bakışlı oturaklı bir bey fıçıya benzer yuvarlak bir masada oturmuş, kelebek gözlüklerinin üzerinden müşterilerini soğuk ve işbilir bakışlarla tartıyordu. İş görülürken –bütün parayla ödeme, üstünün iadesi ve makbuzun yazılıp verilmesi– ikisi de, genç Almanların her türlü makama, dosyaların tutulduğu tüm ofislere ve kamu hizmeti veren yerlere saygı göstergesi olarak takındıkları ciddi, alçakgönüllü ve neredeyse boyun eğen havaya girdiler ama dışarı çıkıp kahvaltıya giderken –o gün ve daha sonraları da– Berghof'un genel düze-

niyle ilgili gevezeliklere başladılar. Daha eski ve deneyimli bir konuk olduğu için Joachim kuzeninin sorularını yanıtladı.

Öyle bir izlenim verse de, Başhekim Behrens, Berghof'un ne sahibi ne de başıydı. Üstünde ve arkasında görünmez güçler vardı ve idare heyeti ve anonim şirket bir dereceye kadar idarede görünüyorlardı. Hisse sahibi olmak hiç de fena olmayabilirdi çünkü Joachim'in güvenilir değerlendirmesine göre, doktorlara ödenen yüksek maaşlara ve masraftan kaçınılmamasına karşın her yıl hissedarlara yüklü kârlar dağıtılıyordu. Demek ki yerin ruhu başhekimdi ama idare de dahil olmak üzere tüm düzenin en yüksek konumunda olmasına karşın bağımsız biri değil, yalnızca bir aracı, işlevselliği yürüten biri ve daha üst düzeydeki güçlerin bir bağlantısından öte bir şey değildi. Doktorların başı olduğu için doğal olarak işletmenin ticari yönünün çok üstündeydi. Almanya'nın kuzeybatısından bir yerlerdendi ve herkesin bildiği gibi bu makama yıllar önce hiç tasarlamadan rastlantı sonucu gelmişti. Yıllardan beri, yukarıda köyün sağ tarafındaki yamaçta, vadiye açılan yerdeki Davos Köyü'nün güzel görünümlü mezarlığında yatan karısı yüzünden gelmişti buralara. Başhekimin lojmanında oraya buraya dağılmış resimlerinden ve doktorun amatörce yaptığı duvarda asılı yağlıboya portrelerinden kuru, sıska ve patlak gözlü olmasına karşın sevimli bir kadın olduğu belliydi. Kocasına bir kız bir oğlan iki çocuk verdikten sonra zayıf düşen ve ateşlenen bedeni birkaç ay içinde eriyip gitmişti. Ona tapan Behrens, yediği bu darbe yüzünden bir süre garip bir melankoliye yakalanmış ve onun sokaklarda tek başına kıkır kıkır güldüğünü ve elini kolunu sallayarak konuştuğunu görenler olmuştu. Bir daha eski yaşamına dönmemiş ve karısının mezarından ayrılmamak için burada kalmayı sürdürmüştü. Ama büyük bir olasılıkla o denli duygusal olmayan ve daha etken olan neden, o sırada kendisinin de ciddi boyutta olmasa da hastalığı kapması ve mesleki açıdan değerlendirdiğinde buraya 'ait' olduğunu düşünmesiydi. Böylece orada yalnızca hastaları denetleyen bir doktor olmakla kal-

mayıp bireysel sağlıklarını ve bağımsızlıklarını korumak adına hastalıkla savaşmayan ve hastalığın izlerini kendilerinde taşıyan insanların dert ortağı olmuştu. İlginç ama ender olmayan bu durumun iyi olduğu kadar kötü yönleri de vardır. Doktorla hasta arasında sıcak bir ilişkinin olması takdir edilir ve derler ki ancak acı çeken acı çekene yol gösterebilir ve onu iyileştirebilir. Oysa, insan kendisinin tutsağı olduğu düşünsel bir güce tümüyle egemen olabilir mi? Vurgun yemiş biri kurtarıcı olabilir mi? Sıradan insanların gözünde hasta bir doktor sorunlu bir konu ve bir çelişkidir. Deneyimi onu düşünce açısından zenginleştirip ahlaksal yönden güçlendireceği yerde hastalıkla ilgili bilgisinin bulanık ve karmakarışık olduğunu mu anlar? Hastalığı kesin bir düşman gözüyle görmemeye başlar, rahat hareket edemez ve kesin taraf tutamaz. Dolayısıyla, hastalık dünyasının bir parçası olan birinin, sağlıklı bir insan gibi başkalarını iyileştirmekle ya da onlara bakmakla ilgilenip ilgilenemeyeceğini sorgulamak gerekir.

Hans Castorp kuzeniyle, Berghof ve başhekimle ilgili gevezelik ederken bu kuşkulara ve düşüncelere kendine özgü haliyle değinince Joachim, Başhekim Behrens'in hâlâ hasta olup olmadığının bilinemeyeceğini ve büyük bir olasılıkla iyileşmiş olduğunu söyledi. Burada çalışmaya başlayalı yıllar olmuştu; önceleri orada yalnızca doktorluk yapıyormuş ama kısa sürede kulağı iyi bir dinleyici ve güvenilir bir göğüs cerrahı olarak ünlenmiş. Berghof onu kabullenmiş ve neredeyse on yılı aşan bir süre içinde yaşamı sanatoryumdaki yaşamın bir parçasına dönüşmüş. Lojmanı kuzeybatı kanadındaymış; Dr. Krokowski de ona yakın oturuyormuş. Dul doktorun evine Settembrini'nin alay ederek sözünü ettiği, Hans Castorp'un da şöyle bir gördüğü, soylu bir aileden gelen başhemşire bakıyormuş. Ayrıca doktor yalnız yaşıyormuş çünkü oğlu bir Alman devlet üniversitesinde okuyormuş, kızı da İsviçre'nin Fransız bölgesinden bir avukatla evliymiş. Oğul Behrens ara sıra tatillerde gelirmiş; bir kez de Joachim oradayken gelmiş. Sanatoryumdaki hanımlara gün doğmuş, ateşler yükselmiş, dinlenme salonlarında küçük kıskançlıklar

yüzünden çekişmeler ve tartışmalar olmuş ve Dr. Krokowski'nin danışma seansları pek bir rağbet görmeye başlamış.

Başhekimin yardımcısının, genel muayene odası, laboratuvar, ameliyathane ve röntgen odalarının olduğu iyi aydınlatılmış bodrum katta özel bir muayene odası vardı. Biz bodrum katı dedik ama aslında giriş katından oraya inen bir merdiven vardı ve bu insanı yanıltıyordu. Bunun birinci nedeni giriş katının yüksek oluşu, ikinci nedeni de tüm binanın, 'bodrum' odalarının bahçeyi ve vadiyi görecek biçimde kayalık bir yamaca oturtulmuş olmasıydı. Bu durum, merdivenin anlamı ve işlevselliğiyle çelişkili gelse de sonunda anlaşılıyordu. Yerin altına indiğinizi sanıyor ama aşağıya indiğinizde yeniden giriş katı düzeyine geldiğinizi ya da ondan olsa olsa bir-iki karış aşağıda olduğunuzu görüyordunuz. Hans Castorp bunu ilk kez o öğleden sonra tartılmak için masörle randevusu olan kuzenine 'aşağılara' inerken eşlik ettiğinde öğrendi ve bu durum onun pek hoşuna gitti. Kliniklere özgü bir aydınlık ve temizlik egemendi buraya; her şey bembeyazdı, tüm kapılar gibi üzerine bilgi simgesi kartvizitinin raptiyeyle tutturulduğu Dr. Krokowski'nin kapısı da ışıl ışıl parlıyordu. Kapı holden iki basamak aşağıda olduğu için açık kapının ardında özel bir bölüm varmış izlenimini veriyordu. Holün ucuna doğru, merdivenin tam sağındaydı bu kapı. Hans Castorp gözü kapıda bir aşağı bir yukarı dolaşarak Joachim'i beklerken buraya yeni geldiği için adını bilmediği bir bayanın kapıdan çıktığını gördü. Ufak tefek zarif bir kadındı; altın rengi küpeler takmış, bukleleri alnına düşmüştü. Eteklerini toplayarak iki basamağı çıkarken eğildi ve bol yüzüklü küçücük eliyle ağzına bir mendil tuttu. Solgun, iri ve ürkek gözleri mendilin üzerinden boşluğa bakıyordu. Küçük adımlarla, iki büklüm, jüponunu hışırdatan bir aceleyle merdivene yöneldi, bir şey düşünürcesine ansızın duraksadıktan sonra, merdivenleri tırmanmaya başladı ve hâlâ iki büklüm ve mendili ağzında gözden kayboldu.

Çıktığı kapının ardı beyaz hole oranla çok daha ka-

ranlıktı – aşağıdaki odaların aydınlığının oraya ulaşmadığı anlaşılıyordu. Hans Castorp, Dr. Krokowski'nin analiz odasına egemen olan kasvetli alacakaranlığın farkına vardı.

Sofra Başı Sohbetleri

Genç Hans Castorp sofraya her oturuşunda, tek başına yaptığı ilk uzun yürüyüşte hissettiği iyice yaşlı büyükbabalara özgü baş titremesinin kendisine musallat olduğunu utanarak fark ediyordu. Neredeyse her yemekte şaşılası bir düzenlilikle baş gösteriyor, ne durdurmak ne de saklamak olağanı oluyordu. Saygıdeğer 'çeneyi göğse gömme' yöntemi kâr etmediği için bu zaafını gizlemek için başka yollar bulmak zorundaydı. Örneğin, konuşurken başını olabildiğince sağa sola hareket ettirmeye çalışıyor, çorba kaşığını ağzına götürürken kendini dengede tutabilmek için sol dirseğini sıkıca masaya dayıyor ya da servis arasında onun gözünde yalnızca iflah olmayan hastaların yanındayken yapılabilecek bir görgüsüzlük olsa da iki kolunu masaya dayayıp başını ellerinin arasına alıyordu. Çok can sıkıcı bir durum olduğu için neredeyse yemeklerden rahatlıkla vazgeçebilirdi ama yemek süresince gördüklerinin verdiği heyecanı önemser olmuştu. Aslında (Hans Castorp da bunu bal gibi biliyordu) sürekli savaşmak zorunda kaldığı bu iğrenç durum yalnızca oranın havasından ve ona uyum sağlamaktaki zorluklardan değil aynı zamanda içinden taşan gördükleriyle bağlantılı heyecandan kaynaklanıyordu.

Madam Chauchat her zaman geç kalıyordu. Hans Castorp onun salona girişine eşlik eden kaçınılmaz kapıyı çarpma sesini beklerken ayaklarını zapt edemiyor, irkileceğini ve yüzünün buz keseceğini önceden biliyordu. Her zaman da oluyordu bu. İlk zamanlar sinir içinde başını çe-

virip bu geç gelen umursamaz kadını İyi Ruslar Masası'na dek öfkeli bakışlarla izlemiş, soluğunu tutup dişlerini gıcırdatarak içinden yükselen bir feryatla onu sessizce azarlamış ama artık bundan vazgeçmiş, başını tabağının üzerine iyice eğer olmuştu. Bazen dudaklarını bile ısırıyor ya da bilerek abartılı bir biçimde başka yöne bakıyordu çünkü kızmaya ve yargılamaya hakkı olmadığını ve bu rezalette kendisinin de yer aldığını ve başkalarının önünde sorumluktan kaçamayacağını düşünmeye başlamıştı – yani, uzun lafın kısası utanıyordu. Madam Chauchat adına utandığını söylemek yerine o insanların önünde kendisinin utandığını söylemek daha doğru olur. Aslında gereksizdi bu çünkü ne Madam Chauchat'nın ayıbı ne de Hans Castorp'un onun adına utanması belki de sağında oturan öğretmen Fräulein Engelhart dışında yemek salonundakilerin hiçbirinin umurunda değildi.

Hans Castorp'un kapı çarpmasına ne denli duyarlı olduğunu fark eden bu acınası yaratık, masa arkadaşıyla Rus kadın arasında duygusal bir bağ oluşmaya başladığını ve ayrıca bu ilişkinin varlığının, türünden daha önemli olduğunu ve Hans Castorp'un yapmacık umursamazlığının –aktörlükte ne yeteneği ne de deneyimi olduğu göz önünde tutulursa– bu ilişkinin zayıflamak yerine daha da güçlenip ileri bir aşamaya geldiğini anlamıştı. Kendisiyle ilgili umudu ve iddiası olmayan Fräulein Engelhart, Frau Chauchat'dan neredeyse kendinden geçerek söz ediyordu. İşin ilginç yönü, Hans Castorp'un bunun bir kışkırtma olduğunu hemen olmasa da zamanla anlaması ve bundan tiksinmesine karşın onun kendisini etkilemesine ve kendinden geçirmesine karşı olmamasıydı.

"Güm!" dedi yaşlı kız. "İşte o! İçeriye kimin girdiğini anlamak için bakmak gerekmiyor. Tabii, geliyor işte. Ne de hoş yürüyor! Süt kâsesine doğru süzülen bir kedi yavrusu gibi. Keşke benim kadar iyi görebilmeniz ve izleyebilmeniz için benimle yer değiştirebilseniz. İkide birde görebilmek için başınızı çevirmeyi istememenizi anlıyorum. Farkına varsa Allah bilir ne düşünür? Şu anda masadakileri selamlıyor. Görmeliydiniz; onu izlemek insanı rahat-

latıyor. Şimdiki gibi konuşup güldüğünde bir yanağında gamze oluyor – her zaman değil ama, istediği zaman. Çok şeker bir kadın, şımarık bir yaratık. O yüzden o kadar umursamaz. İstesek de istemesek de böyle insanları severiz çünkü umursamazlıklarının bizi kızdırması bizim onları sevmemizin başka bir nedenidir. Umursamazlıklarına kızmamız onlara olan sevgimizi körükler; kızmak ama gene de sevmek öyle hoş bir duygu ki..."

Öğretmen bunları kimse duymasın diye eliyle ağzını gizleyip fısıldamıştı. Sarkık yanaklarının kızarıklığı ateşinin normal olmadığı hissini veriyor, söylediği iç gıdıklayıcı sözler Hans Castorp'un kanını kaynatıyordu.

Kendine olan güvensizliği yüzünden üçüncü bir kişinin Madam Chauchat'nın gerçekten hoş bir kadın olduğunu onaylamasını istiyor, mantığının ve vicdanının engellediği duygulara kendini kapıp koyverebilmek için yüreklendirilmeyi bekliyordu.

Aslında bu sohbetlerin ilişki açısından bir işe yaradığı söylenemez çünkü istese de Fraulein Engelhart, Madam Chauchat'yla ilgili fazla bir şey söyleyemezdi. Madam Chauchat'yı sanatoryumdaki herkes kadar tanıyordu; övüneceği ortak tanıdıkları bile yoktu. Hans Castorp'un gözüne girmek için söylenebilecek tek şey Rus sınırına yakın bir yerden, Königsberg'den oluşu ve bu nedenle çat pat Rusça konuşabilmesiydi. Çok zayıf bir bağlantı ama Hans Castorp bunu bile Frau Chauchat ile olan kişisel ilişkisinin bir uzantısı olarak almaya hazırdı.

"Yüzüğü yok. Nişan yüzüğü göremiyorum. Nasıl oluyor bu? Bana evli dememiş miydiniz?"

Öğretmen Hans Castorp'a Frau Chauchat'yı anlatmaya öylesine hevesliydi ki bu soru onu utandırdı – sanki köşeye sıkıştırılmıştı ve kendini kurtarmak zorundaydı. "Bunu çok ciddiye almayın. Tabii ki evli," dedi. "Buna hiç kuşkunuz olmasın. Kendine madam demesinin nedeni örneğin, genelde yaşlanmaya yüz tutmuş yabancı kızların dışarıda itibarlarını artırmak için yaptıkları gibi değil. Bildiğimiz gibi Rusya'da bir yerlerde kocası var – burada bunu bilmeyen yok. Kızlık adı Fransızca değil, Rusça – avov ya

da –ukov'la biten bir şey. Bir ara duydum ama unuttum. İsterseniz öğrenebilirim. Burada adını bilen insanlar vardır. Yüzük mü? Hayır takmıyor; bunu ben de fark ettim. Allah bilir ona yakışmıyordur. Elini yayvan gösteriyor olabilir ya da yüzük takmayı çok kentsoylu bir davranış olarak görüyordur; basit bir altın halka – anahtarlık bile olabilir. Yoo hayır, bu iş için fazla cömert. Rus kadınlarının doğaları gereği özgür ve cömert olduklarını çok iyi bilirim. Üstelik yüzüğün soğuk ve itici bir yönü vardır. Bence bir kadının bağımlılığını simgeler, kadının rahibe havası verir ve onu 'aman bana dokunma' diyen bir süs eşyasına dönüştürür. Madam Chauchat'nın onu kullanmamasına hiç şaşmıyorum. Öyle hoş bir hanım; güzelliğinin doruğunda. Sanırım elini verdiği her erkeğe evlilikle bağımlı olduğunu hatırlatmak için ne bir nedeni var ne de niyeti."

'Hay Allah, öğretmen hanım kendini nasıl da kaptırıyor!' diye düşündü Hans Castorp ve korkulu gözlerle ona baktı; o da ona neredeyse vahşi bir sıkılganlıkla. Sonra her ikisi de biraz kendilerine gelebilmek için sustular. Hans Castorp başının titremesine engel olmaya çalışarak yemeğini sürdürdü. Sonunda, "Peki ya kocası?" diye sordu "Onunla hiç ilgilenmiyor mu? Onu burada yukarıda hiç ziyaret etmiyor mu? Aslında ne yapar bu adam?"

"Memur. Rus hükümetinin bir görevlisi; ücra bir yerde, Dağıstan'da. Bilirsiniz Kafkaslar'dan öte güneyde bir yerlerdedir. Oraya atanmış. Size söylemiştim, onu buralarda bir kez bile gören olmadı. Oysa, o bu kez üç aydır burada."

"Demek ki buraya ilk kez gelmiyor?"

"Yoo hayır, bu üçüncü gelişi. Arada başka yerlere gidiyor, burası gibi yerlere. Tam tersi, o kocasını ziyaret ediyor. Yılda bir kez, kısa bir süre için. Ayrı yaşıyorlar denebilir, onu arada sırada ziyaret ediyor."

"Eh, ne de olsa hasta."

"Evet, öyle ama çok hasta değil. Kocasından ayrı, sanatoryumlarda yaşayacak kadar hasta değil. Bunun altında başka nedenler olmalı. Birçokları öyle düşünüyor. Belki de Kafkasya'nın ötesindeki o vahşi ve uzak Dağıstan'dan hoş-

lanmıyordur. Bunda şaşılacak bir şey yok. Kocasıyla beraber olmaktan hoşlanmıyorsa bunda kocasının da hatası olmalı. Adı Fransız ama Rus bir memur ve inanın bana, kaba bir ırktırlar. Bir kez, bir tanesini görmüştüm; demir renginde bir sakalı ve kıpkırmızı bir yüzü vardı. Onlara rüşvet vermek kolaydır ve biliyor musunuz, Rus içkisi olan votkayı içip dururlar. Ayıp olmasın diye azıcık bir şey ısmarlarlar, birkaç tane salamura mantar ya da bir parça mersin balığı. Onları da içkiyle mideye indirirler ve buna da bir şeyler atıştırmak derler."

"Suçu hep adama atıyorsunuz," dedi Hans Castorp. "Anlaşamamalarının nedeninin kadında olup olmadığını bilmiyoruz. Tarafsız olmak gerekir. Ona bakıp kapıları nasıl terbiyesizce çarptığını düşünmem melek olmadığını anlamama yetiyor. Kusura bakmayın ama bu kadına bir an bile güvenemem. Siz de tarafsız değilsiniz; gırtlağınıza kadar bu kadına duyduğunuz olumlu önyargılara gömülmüşsünüz."

Bazen böyle davranıyor, yabancısı olduğu bir kurnazlıkla, Fräulein Engelhart'ın Frau Chauchat'ya duyduğu hayranlığı bilmiyormuş, bu durumla hiç ilgisi yokmuş ve olayı gülünç buluyormuşçasına, uzaktan bakan biri gibi yaşlı kızın Frau Chauchat'ya olan hayranlığıyla alay eder görünüyordu. Masa arkadaşının bu gülünç çarpıtmayı kabullenip sesini çıkarmayacağını bildiği için bu tehlikeli bir taktik sayılmazdı.

"Günaydın. İyi uyudunuz mu?" diye sordu. "Düşünüzde güzel Minka'nızı, Rus bayanınızı görmüşsünüzdür umarım. Adını duyunca bile kızarıyorsunuz. Ona iyice vurulmuşsunuz. Yadsımaya kalkışmayın."

Kıpkırmızı kesilen ve fincanına iyice gömülen öğretmen, dudağının sol ucuyla, "Ay yapmayın, ayıp," diye fısıldadı. "Böyle imalarınızla beni utandırmanız hiç hoş değil. Onun hakkında konuştuğumuzun ve beni utandıracak şeyler söylediğinizin herkes farkında."

Bu iki masa arkadaşının oynadığı oyun ne garip bir oyundu! İkisi de çifte, hatta üçlü yalanlar söylediklerini biliyorlardı: Hans Castorp bir yandan Frau Chauchat'dan söz

edebilmek için öğretmeni kullanıp ona takılırken bir yandan da, yaşlı kızla sağlıksızca flört etmenin zevkini yaşıyor, öbür yandan bundan pek memnun kalıyordu. Bunun birinci nedeni arabuluculuğu oynama olanağının çıkmış olması, ikincisi, Hans Castorp'u hoşnut etmek uğruna, Frau Chauchat'ya biraz tutulmuş olması, son olarak da, genç adamın onunla şakalaşıp yüzünü kızartmasından hastalıklı bir zevk almasıydı. İkisi de kendinin ve öbürünün durumunu bildiği gibi karşı tarafın da kendisi ve öbürüyle ilgili durumu bildiğini ve işin, işin içinden çıkılamayacak denli karmaşık ve ahlaksızca olduğunu biliyordu. Hans Castorp genelde karmaşık ve ahlaksızca olaylardan iğrenmesine iğrenirdi ama bu durumdan da iğrenmesine karşın orada yalnızca bir konuk olduğu için yakında oradan ayrılacağını bilmekle avunuyor ve bu bulanık sularda oynamayı sürdürüyordu. Yapmacık bir ses tonuyla, 'umursamaz o kadın'ın dış görünüşünü bir uzman gözüyle değerlendirdi. Profiline oranla önden daha genç ve güzel göründüğü kesinmiş. Gözleri çok ayrıkmış, duruşu da falsolu ama kollarının güzel ve 'yumuşak biçimli' olduklarını itiraf etmek zorundaymış. Bir yandan bunları sayıp döker, bir yandan da başının titremesine engel olmaya çalışırken öğretmenin boş çabalarının farkında olduğunu seziyordu. Bunlar yetmiyormuş gibi ne kadar bu düşünceyi itmeye çalıştıysa da onun da aynı titremeden dertli olduğunu kabul etmek zorunda kaldı.

Frau Chauchat'ya 'güzel Minka' demesinin nedeni tam bir taktik ve doğal olmayan bir kurnazlığın sonucuydu çünkü ona güzel Minka demekle konuşmayı uzatabilirdi.

"Ona Minka diyorum ama asıl adı ne? Yani ilk adı ne? Ona bu denli tutkun olduğunuza göre kesinlikle biliyorsunuzdur."

Öğretmeni bir düşüncedir aldı. "Durun biliyorum," dedi. "Daha doğrusu biliyordum. Tatyana mıydı? Hayır değil, Natasha da değil. Natasha Chauchat? Yok, öyle dendiğini duymadım. Tamam buldum. Adı Avdotya ya da, öyle bir şey çünkü adı kesinlikle Katyenka ya da Ninoçka değil.

Aklımda kalmamış. Sizin için önemliyse kolayca öğrenebilirim."

Ertesi gün adını öğrenmişti bile. Hans Castorp'a yemekte, tam kapı çarparken söyledi. Frau Chauchat'nın ilk adı Clavdia'ydı.

Hans Castorp ilk önce anlayamadı. Adı ve okunuşunu tekrar ettikten sonra ancak algılayabildi. Sonra Frau Chauchat'ya kanlanmış gözleriyle bakarak adı yineledi; sanki üzerinde denemek istiyordu.

"Clavdia," dedi. "Evet, olabilir. Bu ad ona uyuyor." Bu gizli bilgiyi elde etmekten büyük kıvanç duyuyordu ve o andan sonra Frau Chauchat yerine Clavdia der oldu. "Sizin Clavdia, ekmek kırıntılarıyla oynuyor; demin gördüm. Hiç de görgülü bir davranış değil."

"Kimin yaptığına bağlı," diye yanıt verdi öğretmen. "Clavdia'ya çok yakışıyor."

Evet, yedi masalı yemek salonundaki yemekler Hans Castorp'u neredeyse büyülüyor, her birinin bitişinde canı sıkılıyor ama kısa bir süre sonra, yani iki ya da iki buçuk saat sonra yeniden oraya oturacağını –bir kere oturunca, hiç kalkmamış gibi hissediyordu kendini– bilmek onu avutuyordu. Bu arada neler mi oluyordu? Hiçbir şey. Çağlayanın olduğu yere ya da İngiliz mahallesine kısa bir yürüyüş ya da biraz şezlonga uzanma. Bunlar önemli kesintiler ve zararlı engeller değildi. Araya giren işle ilgili bir sorun, bir dert ya da sıkıntı gibi bir şey olsaydı kafasından kolayca atıp görmezliğe gelemezdi ama Berghof'un akılcı ve hızurlu düzeninde böyle bir şey olamazdı zaten. Hans Castorp hep birlikte yenen yemekten kalkar kalkmaz ondan sonraki yemeği sevinçle düşünmeye başlıyordu. Kuşkusuz 'sevinç' doğru sözcükse ve Frau Chauchat kadar hasta bir kadınla yeniden beraber olma umutlarını nitelemek için fazla neşeli, yalın ve hafif, sıradan bir sözcük değilse. Okuyucu belki de bu tür ifadelerin, yani neşeli ve sıradan olanlarının Hans Castorp gibi birinin duygusal yaşantısına uygun düşen doğru sözcükler olduğunu düşünebilir ama biz okuyucuya Hans Castorp'un mantıklı ve vicdanlı bir genç olarak yalnızca Frau Chauchat'yı izlemek ve onun yakının-

da olmakla 'sevinç' duyup yetinemeyeceğini hatırlatmak zorundayız. Aklımızda tutmamız gereken şey, böyle bir sözcük kendisine önerilse omuz silkip geçeceğini saptamış olmamızdır.

Kendini ifade ederken çok özen göstermeye başlamıştı ki, bu da belirtilmeye değer bir özellik. Dolaşırken yanakları kuru bir ateşle yanıyor ve içinde bulunduğu durum müzikle ilgili her şeye karşı onu duyarlı yaptığı için nerede ve ne zaman, bir toplulukta mı ya da bir konserde mi duyduğunu hatırlayamadığı yumuşak bir soprano sesten duyduğu bir şarkıyı mırıldanıyordu. Şöyle başlayan hoş bir saçmalıktı bu:

"Beni nasıl da büyüler
Tek bir sözün bile..."

ve tam,

"Dudaklarından dökülen her sözcük,
İşler yüreğime!"

diye eklemek üzereyken birdenbire omuz silkip "Gülünç!" diyerek belirli bir karamsarlık içinde incelikli şarkıyı zevksiz ve cıvık cıvık duygusal bularak kendini zorlayarak kafasından attı. Herhangi bir genç, aşağıdaki vadilerden birindeki sağlıklı saf bir kıza, deyişe göre, kalbini 'armağan' etseydi kendini aykırı olmayan, umut dolu, akılcı ve keyifli duygulara kaptırır, böylesine içten bir şarkıdan zevk alıp mutlu olurdu. Oysa, bu durum Hans Castorp'a ve Frau Chauchat ile olan ilişkisine –'ilişki' sözcüğünün günahı Hans Castorp'un boynuna; sorumluluğu biz üzerimize almayız– uygulansa, böyle dizeler hiç de uygun düşmez. Şezlongunda uzanmış yatarken, şarkıya estetik açıdan 'aptalca' diye değer biçti ve yerine koyabileceği daha iyi bir şey bulamadığı için burun kıvırıp şarkıyı yarıda kesti.

Orada öylece yatıp sessizlikte –ana dinlenme kürü süresince Berghof'u kaplayan sessizlik kurallardan biriydi– duyulabilecek denli hızlı atan kalbini, yani organ olan

kalbini dinlerken memnun olduğu bir şey vardı aslında. Kalbi, oraya geldiğinden beri neredeyse her zaman olduğu gibi inatla ve hızla çarpıyordu ama bu durum onu ilk günlerdeki kadar kaygılandırmaz olmuştu. Bu kalbe artık hiçbir nedeni olmadan, ruhla ilintisiz atıyor denemezdi. Bir bağlantı vardı ya da en azından bir bağlantı kurmak zor bir iş değildi ve haklı bulunabilecek bir duygu dalgasının bedeninin aşırı faaliyetine neden olduğu kolayca varsayılabilirdi. Hans Castorp Frau Chauchat'yı düşündüğü zaman –hep düşünüyordu aslında– kalbi artık atmasına uygun düşen bir duyguya sahip olabiliyordu.

Artan Korku / İki Büyükbaba ve Alacakaranlıktaki Sal Gezintisi

Hava berbattı – burada geçirdiği kısa tatil boyunca Hans Castorp'un şansı bu konuda yaver gitmemişti. Dolu dolu kar yağmıyordu ama günlerdir bardaktan boşanırcasına tatsız bir yağmur yağıyordu. Vadiyi yoğun bir sis kaplamıştı. Artık gülünç denebilecek gereksizlikte de gök gürültüleri ve çakan şimşekler de cabasıydı; hava öylesine soğuktu ki yemek salonunu ısıtmak zorunda kalınmıştı.

"Çok yazık," dedi Joachim. "Hiç olmazsa bir kez Schatzalp'e ya da öyle bir yere çıkıp orada kahvaltı ederiz diye düşünmüştüm ama sanırım olmayacak. Son haftan umarım daha iyi geçer."

Ama Hans Castorp, "Bırak şimdi," diye yanıt verdi. "Bir yerlere gitmeye bayılmıyorum. İlk gezim iyi geçmedi. Her günü, fazla değişiklik olmadan geldiği gibi yaşamak bana iyi geliyor. O işler burada yıllarca kalanlara göre. Üç hafta kalacaksam değişiklik niye gerekli ki bana?"

Gerçekten de öyleydi – kendini oyalıyor ve günlerinin dolu dolu geçtiğini düşünüyordu. Beslediği umutların ger-

çekleşmesi ya da onu hayal kırıklığına uğratması burada olurdu; Schatzalp gibi yerlerden birinde değil. Onu rahatsız eden can sıkıntısı değil, tersine, günlerin uçup gitmesiydi. İkinci hafta hızla geçiyordu ve konukluğunun üçte ikisi yakında tamamlanmış olacak, son haftaya girdiğinde de bavulunu toparlama derdine düşecekti. Hans Castorp'un ilk zamanlardaki canlı zaman duygusu geçeli çok olmuştu; günler uçup gidiyor ama her biri tazelenen umutlarla uzuyor, sessiz kişisel deneyimlere gebe oluyordu. Evet, zaman şaşırtıcı bir şeydir; açıklaması zor bir şeyler vardır onda.

Hans Castorp'un günlerini hem ağırlaştıran hem de onları kanatlandıran o gizli deneyimleri anlatmanın bir gereği var mı? Herkesin bildiği sıradan ve duygusal açıdan hava cıva şeylerdir bunlar; 'Beni nasıl da büyüler' diye başlayan o zevksiz şarkıcığın daha uygun düşeceği mantıklı ve umut dolu bir durum bile olsaydı hiçbir şey değişmezdi.

Madam Chauchat'nın belirli bir masayla kendi masası arasına uzatılan ağın hiç farkında olmaması olanaksızdı. Zaten onun bir şeylerin, hatta birçok şeyin farkına varması Hans Castorp'un bastıramadığı planının bir parçasıydı. Planına 'bastıramadığı' dememizin nedeni durumunun ne denli mantıkdışı olduğunun bal gibi farkında olmasıydı. Ama onun durumunda olan ya da bu duruma girmek üzere olan biri, nedensiz ve anlamsız da olsa, karşı tarafın bu işin farkında olmasını ister. Biz insanlar böyleyizdir işte.

Frau Chauchat ya rastlantı sonucu ya da bir çekim yüzünden onun masasına doğru iki-üç kez bakıp her kez bakışları onun bakışlarıyla karşılaşınca, dördüncü kez bile bile onun yönüne baktı ve gözleri yeniden karşılaştı. Beşinci kez Hans Castorp'u ona bakarken yakalayamadı çünkü o, o sırada hazırlıksızdı ama Frau Chauchat'nın ona baktığını hemen anladı ve öylesine bir hevesle ona baktı ki kadın gülümsedi ve başını çevirdi. Gülümsemesi Hans Castorp'un içini sevinç ve kuşkuyla doldurdu. Onu çocukça bulduysa yanılıyordu ama gene de taktiklerini daha incelikli bir hale sokması gerekiyordu. Altıncı olanakta ona

baktığını içinden gelen bir sesle algılayınca büyük teyzeyle çene çalmak için masalarına gelen yüzü sivilce içinde bir hanıma tam bir tiksintiyle bakar gibi yaptı. Kırgız gözlerin kendisine artık bakmadığına emin olana dek de inatla kadına bakmaktan vazgeçmedi. Frau Chauchat'nın kolayca anlayabileceği garip bir oyundu bu; anlaması da gerekliydi ki Hans Castorp'un büyük inceliği ve kendini nasıl denetim altında tutabildiği onu düşündürsün. Şöyle oldu: Yemek servisi arasında Frau Chauchat dönüp kayıtsızca salona göz gezdirdi. Hans Castorp tetikteydi. Gözleri buluştu. Birbirlerine bakarlarken –hasta kadın ona biraz merak, biraz da alaycı bir bakışla, Hans Castorp da delici bakışlarla– ve hatta vazgeçmemek için dişlerini sıkarak bakarken kadının peçetesi kucağından kayarak yere düşer gibi oldu. Kadın hoşnut olmadığını gösteren bir hareketle onu almak için davranınca, kadının peçetesinin düşmesi büyük bir felaketmiş gibi, sinirleri boşalan Hans Castorp ona yardım etmek için neredeyse sandalyesinden fırlayıp yolunun üzerindeki bir masayı dolanarak aradaki sekiz metreyi koşarcasına geçecek gibi oldu. Kadın peçeteyi tam yere değecekken yakalamıştı. Uzanıp eğilmiş halini bozmadan, peçetenin bir ucu elinde döndü ve gereksiz telaşından canı sıkılmış bir halde bundan onu sorumlu tutan karanlık bir ifadeyle baktı. Sonra bir kez daha baktı ama yarı kalkık kaşlarını ve fırlamaya hazır halini görünce gülümseyerek başını çevirdi.

Bu olayla kazandığı zafer Hans Castorp'u sevinçten çılgına çevirmesine çevirdi ama olumsuz etkilerini de beraberinde getirdi ve Madam Chauchat iki uzun gün boyunca –tam on yemekte– ne dönüp salona baktı ne de oraya girerken kendini izleyicilere takdim etme alışkanlığını sürdürdü. Çok acıydı bu. Bu işlerden onun yüzünden vazgeçmişti kuşkusuz ve demek ki olumsuzlaşmış olsa da, aralarında bir ilişki vardı. Bu da şimdilik yeter de artardı bile.

Joachim'in masa arkadaşları dışında orada dost edinmenin zor olduğunu söylemesinin doğru olduğunu anlamıştı. Akşam yemeğinden sonraki tek bir saat içinde

–bazen bu yirmi dakikaya iniyordu– yapılan düzenli sohbetler sırasında Madam Chauchat hiç aksatmadan küçük salonun arkalarında belli ki İyi Ruslar Masası'ndakiler için ayrılmış olan yere yerleşiyor ve ona göğsü göçük bey, yapağı saçlı gülünç kız, sessiz Dr. Blumenkohl ve düşük omuzlu iki genç eşlik ediyorlardı. Joachim, belirttiği gibi, akşamki dinlenme kürü ya da ne olduğunu söylemese de Hans Castorp'un anlayıp saygıyla karşıladığı sindirim sorunları nedeniyle erkenden ayrılmak istiyordu. Biz daha önce Hans Castorp'u fazla rahat olmakla suçladık ama istekleri ne olursa olsun, Madam Chauchat'yla tanışmak değildi amacı ve bunu engelleyen koşullara da bir itirazı yoktu. Bakışları ve davranışlarıyla kendisiyle Rus kadın arasında kurduğu ne olduğu tam belli olmayan gergin ilişkinin topluma aykırı düşen bir niteliği vardı ve sorumluluğa yol açmayan, açmayı da amaçlamayan türdendi. Hans Castorp ilişkilerinin mesafeli olmasını doğru buluyordu ve Hans Lorenz Castorp'un torununun, her ne kadar 'Clavdia'yı düşünmek yüreğinin çarpmasına neden oluyorsa da sağlam inançlarından kuşkuya düşmesi için bu durum yeterli bir neden olamazdı. Aslında, yani onunla olan gizli ilişkisi dışında, kaplıcadan kaplıcaya dolaşan, kocasından ayrı, yüzük takmayan, duruşu kötü, arkasından kapıları çarpan, ekmek kırıntılarını yuvarlayan ve büyük bir olasılıkla tırnaklarını yiyen garip bir kadınla bir işi olamazdı. Aralarında derin bir uçurum vardı ve kendisinin de katıldığı eleştirilere karşı onu savunamazdı. Anlaşılacağı gibi, Hans Castorp gururlu bir insan değildi ama alnında ve mahmur bakışlı gözlerinde soyundan gelen daha genel bir gururun izlerini taşıyordu. Frau Chauchat'nın varlığını ve yapısını değerlendirirken üstünden atamadığı, atmak da istemediği üstünlük duygusunun kaynağı da buydu. Garip olan, bu üstünlük duygusunun, Frau Chauchat'yı ilk kez Almanca konuşurken duyduğu gün canlanması ve belki de bu duygunun varlığını ilk kez o gün keşfetmesiydi. Bir yemek sonrasında onun, yemek salonunda, elleri kazağının cebinde durmuş, büyük bir olasılıkla, dinlenme salonundan tanıdığı biriyle çok hoş bir biçimde Almanca konuş-

maya çabaladığını duyunca, içinde ansızın anadiline karşı o güne dek bilmediği bir gururun kabardığını fark etmiş ama bu gururu kadının kırık dökük Almancasıyla konuşmaya çabalamasının hoşluğuna feda etmek gelmişti içinden.

Uzun lafın kısası, Hans Castorp oradaki tüm insanların arasında bu umursamaz kadınla olan sessiz ilişkisinin mantık ya da kendi aklı başında vicdanı karşısında savunulmaz bir yaz macerası olduğu kanısındaydı. Bunun nedeni de Frau Chauchat'nın hasta, halsiz, ateşli ve içinin kemirildiği bir kadın olmasının ve bunların onun varlığının kuşku uyandıran ve Hans Castorp'u dikkatli davranmaya ve uzak durmaya iten tüm nitelikleriyle örtüşmesiydi. Hayır, onunla gerçek bir ilişkiye girmek aklının ucundan bile geçmiyordu. Nasıl olsa sonu ne iyi ne de kötü olacak, bir buçuk hafta sonra, Hans Castorp Tunder ve Wilms'te staja başlayınca bitecekti.

Ama o an için bu hasta kadınla arasındaki hassas ilişkiden kaynaklanan ruhsal dalgalanmaları, gerilimleri, hoşnut olmaları ve hayal kırıklıklarını tatilinin tek amacı ve anlamı olarak görmeye başlamıştı; onlar için yaşıyor ve ruh hali onların başarılı olup olmamasına göre değişiyordu. Koşullar yüreklenmesine elverişliydi çünkü buradaki insanlar kısıtlı bir alanda herkes için geçerli katı bir programa göre yaşamak zorundaydılar. Frau Chauchat'nın odası başka bir katta –ikincide– olmasına karşın (Hans Castorp öğretmenden, onun dinlenme kürünü Yüzbaşı Miklosich'in daha geçenlerde ışıklarını söndürdüğü çatıdaki salonda yaptığını öğrenmişti) onunla beş yemekte ve sabahtan akşama dek başka zamanlarda karşılaşma olasılığı, hatta zorunluluğu vardı ve Hans Castorp, her ne kadar belirsizlikle bir yere takılı kalmanın boğucu bir yanı varsa da karşılaşma olasılıklarının dert açmadan ve çaba göstermeden gerçekleşmesini olağanüstü buluyordu.

Ama yine de, kafasını bu işe verip şansını artırmak için neler yapması gerektiğini hesaplıyor, Frau Chauchat genelde yemeklere geç geldiği için yolda karşılaşmalarını sağlamak amacıyla gecikmeye çalışıyordu. Odasında oya-

lanıyor, Joachim geldiğinde hazır olmadığını ve birazdan geleceğini söyleyip onu yolluyordu. İçgüdülerine kulak vererek gerekli olduğunu hesap ettiği birkaç dakika bekliyor, sonra hemen ikinci kata iniyor, aynı merdivenden inmeyi sürdüreceği yerde tüm koridoru kat ediyor ve artık çok iyi bildiği bir odaya, yedi numaralı odaya daha yakın olan öbür uçtaki merdivene gidiyordu. İki merdiven arasındaki bu yolda attığı her adımda o odanın kapısının ansızın açılma olasılığı vardı. Birçok kez de açılmış, Frau Chauchat kapıyı ardından çarparak kapamış, sonra da sessizce odadan çıkıp merdivenlere doğru kayarcasına yürümüştü. Bazen saçını düzelterek Hans Castorp'un önünden yürüyor, arkasından yürüdüğünde de Hans Castorp bakışlarını ensesinde hissediyor, bacaklarına kramplar giriyor ve sırtı karıncalanmaya başlıyor ama oyunu sonuna dek oynayarak, onun orada olduğundan haberi yokmuş ve yaşamını tek başına tam bir bağımsızlık içinde sürdürüyormuş gibi davranıyordu. Ellerini cebine sokuyor, durup dururken omuzlarını oynatıyor ve göğsünü yumruklaya yumruklaya genzini gürültüyle temizliyordu. Bunların tümü umursamazlığını göstermek çabalarıydı.

Bu üçkâğıdı iki kez daha da ileriye götürdü. Masaya oturduktan sonra iki eliyle birden üstünü başını yokladıktan sonra, çok canı sıkılmışçasına, "Hay Allah, mendilimi unutmuşum. Odaya çıkıp almak çıktı şimdi de," dedi ve dediğini de yaptı, Clavdia'yla yüz yüze gelebilmek için. Bu onun önünden ya da arkasından gitmekten daha tehlikeliydi ama çok da cazipti. Bu taktiği ilk kez denediğinde, kadın hiç utanıp sıkılmadan uzaktan onu tepeden tırnağa süzdü, sonra da başını umursamazca çevirerek yanından geçip gitti. Bu olayın sonucuna pek parlak denemez. İkincisindeyse, ona yalnızca uzaktan bakmakla yetinmedi, kaçamlık bakışlarını ondan ayırmadan yanından geçti ve hatta dönüp arkasından baktı ve zavallı Hans Castorp'un eli ayağı titredi. Aslında ona acımamamız gerekir. Bunun böyle olmasını isteyen de, ayarlayan da o. Ama hem olay sırasında hem de her şey olup bitip, ne olduğunu tam anlayabildikten sonra çok etkilendi. Frau Chauchat'nın yüzünü

hiçbir zaman böylesine en ince ayrıntısına dek görmemişti. Neredeyse, başına doladığı gösterişsiz saç örgüsünden çıkan ve metalimsi bir ışıltıyla parlayan saçının her bir telini sayabilecekti. O sıra dışı olmasına karşın ona o kadar tanıdık gelen yüzle arasında bir karış bir mesafe vardı ve o yüz ona dünyadaki her şeyden daha çok hitap ediyordu. Özellikleri olan yabancı (zaten bize yabancı olan şeylerin özelliği varmış gibi gelir) bir yüzdü bu. Kuzeyin egzotik ve gizemli havasını taşıyor ve hatlarıyla orantıları kolayca anlaşılamadığı için sizi çok daha fazla şey keşfetmeye itiyordu. Belki de en belirgin özelliği çıkık elmacık kemikleriydi: Ender görülebilecek kadar düz ve yine, ender görülecek kadar birbirinden ayrık gözlerini iterek onlara çekik bir hava vermekle kalmıyorlar, yanaklarının ve ağzının kenarlarının yumuşakça içe doğru dönmelerine neden oluyorlardı. Dudaklarına o hafif dolgun çıkıklığı veren de buydu. Bir de gözlerin kendisi vardı; o kısık ve büyülü gözlerin. (En azından Hans Castorp öyle düşünüyordu.) Uzak dağlar gibi mavimsi gri ya da gri mavi Kırgız gözler arada sırada belirli bir şeye bakmadan yana çevrildiğinde buğulu bir geceyle örtülüp karanlıklaşıyorlardı. Onu yakından umursamaz ve sert bir ifadeyle inceleyen Clavdia'nın gözleri biçim, renk ve ifade açısından Pribislav Hippe'ninkilere öylesine benziyordu ki! Aslında 'benzemek' doğru sözcük değil: Aynı gözlerdi onlar. Yüzün üst bölümünün genişliği, yassı burun, beyaz tenin kızarıklığı, yani, Frau Chauchat'nın oradaki herkes gibi aldatmaca bir sağlığın ve açık havada dinlenme kürünün yüzeysel bir kanıtından başka bir şey olmayan yanaklarının sağlıklı rengi dışında her şey aynıydı. Okulda yanından geçen Pribislav'dan hiç farkı yoktu.

Kelimenin tam anlamıyla sarsıcı bir durumdu. Bu karşılaşma onu büyülemiş ama aynı zamanda elverişli olsa da bulanıklığın hüküm sürdüğü bir mekânda kıstırılmış olmanın boğuntusu onu sarmış, üstelik çoktan unutulmuş Pribislav'ın Frau Chauchat olarak yeniden ortaya çıkıp Kırgız gözleriyle ona bakması ona hem sevinç veren hem de onu ürküten değiştiremeyeceği bir şeyle birlikte orada

hapsolduğu duygusunu vermişti. Umut vermesine veriyordu ama tekin olmayan ve hatta tehdit edici bir çaresizlik duygusunu da beraberinde getiriyor, ona çevreye bakınıp tartmasını, akıl ve yardım almasını ve bir dayanak bulmasını söylüyordu diyebiliriz. Değişik insanları, sanki onları düşünmenin bir yararı olurmuşçasına bir bir aklından geçiriyordu.

Son aylarda, gözlerini o zamana dek olmayan bir hüznün sardığı ve eskiden hiç yapmadığı bir hareketle arada sırada başından savarcasına öfkeyle omuz silken iyi kalpli ve onurlu Joachim yanındaydı. Cebinde, Frau Stöhr'ün Hans Castorp'u her kez dehşete düşüren buz gibi, utanmaz bir ifadeyle 'Mavi Heinrich' adını takmış olduğu gereçle dolaşan Joachim... Oradaki insanların alçak sesle ama kesin bir küçümsemeyle 'düzlük' dedikleri sağlıklı insanların dünyasına dönüp o kadar çok istediği askeri görevine başlayabilmek için Başhekim Behrens'e sabah akşam baskı yapıyor ve bu amaca ulaşabilmek, zaman kazanmak (insanların orada harcadığı zamanı) ve bir an önce iyileşebilmek için dinlenme kürünü hiç aksatılmaması gereken bir görev gibi yerine getiriyordu dürüst Joachim. Ama Hans Castorp bazen onun dinlenme kürünü, görev görevdir diye, başka herhangi bir görevden ayırt etmeden yaptığını düşünüyordu. Her akşam, toplanıldıktan aşağı yukarı on beş dakika sonra, Joachim topluluktan ayrılıp dinlenme kürüne başlamaları için ısrar eder olmuştu. Bu da iyi bir şeydi çünkü askerlere özgü disiplini, Hans Castorp'un küçük Rus salonunu izlemek dışında doğru dürüst bir nedeni ya da amacı olmadan orada oyalanıp durmasına neden olan sivil düşünce biçiminin yerini dolduruyordu. İyi de, Joachim sohbeti kesmeleri için öylesine ısrar ediyordu ki, bunun altında dile getirilmemiş başka bir neden vardı kuşkusuz. Hans Castorp bunun gerekçesini Joachim'in solgun yüzünün parça parça kızarmasından ve belirli anlarda ağzının garip ve acı dolu bir ifade almasından bulup çıkardı. Güzel parmağında yakut yüzüğü olan, portakal çiçeği parfümü süren ve için için kemirilen dolgun göğüslü, gülmeye bayılan Marusya da topluluğa katılıyordu. Ve

Hans Castorp Joachim'in dayanılmaz bir çekimden kaçmak istediğini anladı. Joachim de mi burada sıkışıp kalmıştı? Marusya, elinde portakal kokulu mendiliyle günde beş kez Joachim'le aynı masaya oturduğuna göre, onun alanı Hans Castorp'unkine oranla daha da mı dar ve boğucuydu? Her neyse, Joachim'in kendi derdine düştüğü için Hans Castorp'a içtenlikle yardım edemeyeceği anlaşılıyordu. Her akşam toplantıdan kaçışı onurlu bir davranıştı ama rahatlatıcı bir etkisi olmuyordu. Ayrıca bazen Joachim'in dinlenme küründeki örnek davranışının –ne yapılması gerektiğiyle ilgili verdiği ayrıntılı bilginin bile– kuşku uyandırıcı yönleri vardı.

Hans Castorp buraya geleli henüz iki hafta olmuştu ama ona daha uzun geliyordu. Joachim'in en ince ayrıntısına kadar uyguladığı Berghof'taki günlük program Hans Castorp'un gözünde öylesine kutsal ve dokunulmaz (kuşkusuz) olmaya başlamıştı ki, oradan, yukarıdan bakıldığında düzlükteki yaşam garip ve çarpık görünüyordu. Soğuk havada yapılan dinlenme kürlerinde iki battaniyeyi çok iyi idare edip düzgün bir paket yaparak kendisini tam bir mumyaya çevirmede usta olmuştu bile. Yakında onları tam usulüne göre sarma sanatında Joachim'e yetişecekti. Ayrıca aşağıdaki düzlüklerde hiç kimsenin bu sanatın kurallarından haberi olmamasına şaşıp kalıyordu. Evet, şaşılacak bir şeydi bu – ama şaşırmasına kendi de bir yandan şaşıyordu ve onu yardım ve dayanak aramaya iten o rahatsız edici duygu bir kez daha içini sarıyordu.

Başhekim Behrens'i ve onun hastalardan biri gibi yaşamasını, hatta ateşini düzenli ölçmesini *sine pecunia* öğütlemesini, sonra da, öğüte değindiğinde başını geriye atıp kahkahayı basan ve *Sihirli Flüt*'ten bir alıntıyla yanıt veren Settembrini'yi düşündü. İkisini düşünmeyi denedi, ona bir yararları olur mu diye. Saçları ağarmış başhekim neredeyse babası olabilecek yaştaydı. Üstelik sanatoryumun başı ve en üst düzeydeki kişisiydi ve Hans Castorp'un gönlünde hep baba otoritesinin özlemi yatmıştı. Ama ne kadar denerse denesin ona çocuksu bir güven duyamadığını anladı. Oraya, yukarıya karısını gömmüş, acısı onu bir

süre garipleştirmiş, sonra da karısının mezarından ayrılamadığı ve kendi de biraz hastalandığı için orada kalmıştı. Acaba düzelmiş ve sağlığına kavuşmuş muydu? Başka insanları iyileştirip çabucak düzlükteki görevlerine geri dönmelerini sağlamaktan öte bir şey düşünmüyor muydu? Yanakları hep mordu, ateşi vardı sanki ama bu bir yanılgı da olabilir, yüzünün morluğu oranın havasının etkisi olabilirdi. Hans Castorp'un da her Allahın günü yüzüne sıcak basıyordu ama en azından –derece kullanmadan ne kadar anlaşılırsa o kadar–, ateşinin olmadığını biliyordu. Bazen başhekimi dinlerken ateşi olduğunu sanıyordunuz; bu doğruydu ama konuşma biçiminde de bir gariplik vardı; fazla girgin, fazla neşeli ve fazla rahattı ama morumsu yanaklarını ve hâlâ karısı için gözyaşı döker gibi sulanan gözlerini düşündüğünüzde bunları yapay buluyordunuz. Hans Castorp, Settembrini'nin başhekimin 'melankolik' halinden, 'ahlaksızlığından' ve hatta, 'yolunu şaşırmış bir ruh' olduğundan söz ettiğini hatırladı. Söylenenler ister küstahlıktan isterse de gevezelikten olsun, önemli olan başhekimi düşünmenin Hans Castorp'un moralini yükseltmemesiydi.

Bir de Settembrini vardı – olumsuz, geveze, kendine '*homo humanus*' diyen ve insanların duyguları açısından hastalıkla aptallığın bir çelişki ve bir ikilem oluşturduğunu söylediği zaman onu birçok parlak sözcükle azarlayan adam. Ya o? Onu düşünmek bir işe yarar mıydı acaba? Hans Castorp orada yukarıda gecelerini dolduran son derece canlı düşlerinin birçoğunda İtalyan'ın zarif de olsa kısa kısa gülüşünü, dudağının, dolgun bıyığının hoş bir biçimde yukarıya doğru kıvrıldığı yerin hemen altındaki alaycı büküme nasıl sinirlendiğini ve herkesi rahatsız ettiği için ona laternacı deyip çekip gitmesini söylediğini henüz unutmamıştı. Ama bunlar düştü. Hans Castorp uyandığında başka bir insan oluyordu; düşlerindeki kadar rahat değildi. Uyanık olduğunda işler başka olabilir, belki de ruhsal açıdan desteklenebilmek için Settembrini'nin değişik yapısını, eleştirel, duygulu ve aynı zamanda geveze de olsa da deneyebilirdi. Eğitmen diyordu kendine ve büyük

bir olasılıkla bunu Hans Castorp'u etkilemek için yapıyordu. Genç Hans Castorp da zaten etkilenmeye hazırdı ama bu da Settembrini'nin ne hayatını berbat etmesine izin vereceği ne de adam kısa bir süre önce ciddi ciddi bavulunu toparlayıp git dediği için gideceği anlamına geliyordu.

"*Placet experiri*," dedi kendi kendine çünkü kendisine *homo humanus* demeden de biraz Latince anlıyordu. Ve böylece Settembrini'yi göz hapsinde tutar, düzenli yürüyüşleri sırasında dağın yamacındaki bankta ya da meydana inerken karşılaştıklarında da söylediklerini ilgiyle ama ölçüp biçen bir dikkatle dinler oldu. Yemekten ilk önce Settembrini kalkıp yedi masalı yemek salonunda dolaşmaya başladığında ve kural ve alışkanlıkdışı olmasına karşın kuzenlerin masasına uğradığında da. Yanlarına geldiğinde, ağzında kürdanı, ayağında kareli pantolonu, ayaklarını zarif bir biçimde birbirinin üzerine çapraz atmış olarak durur ve arada sırada kürdanını sallayarak gevezeliğe başlar ya da bir sandalye çeker veya Hans Castorp'la öğretmenin ya da Hans Castorp'la Miss Robinson'un arasındaki köşeye oturur ve yeni masa arkadaşlarının büyük bir olasılıkla, kendisinin geri çevirdiği tatlıyı midelerine indirmelerini izlerdi.

"Bu soylu topluluğa katılabilir miyim?" der, kuzenlerin elini sıktıktan sonra eğilir, öbürlerini de selamlamasına katardı. "Şuradaki bira imalatçısı... Madam Bira İmalatçısı'nın kuşkulu bakışlarını bir yana bırakırsak... Herr Magnus'a gelince; demin halkların psikolojisi üzerine bir söylev verdi. Dinlemek ister misiniz? 'Sevgili Almanya'mızın büyük bir kışla olduğuna kuşku yok ama bunun temelinde çok çalışma yatıyor ve ben hiçbir zaman bizim sağlam dürüstlüğümüzü başka ülkelerin nezaketine değişmem. Ben her yandan kazıklanırken nezaket ne işe yarar?' dedi. Aynen böyle. Dayanamayacağım artık. Karşımda da yanaklarında mezarlık gülleri açan acınası bir yaratık oturuyor. Siebenbürgerli yaşlı bir kız. Ha bire kimsenin hakkında bir şey bilmediği, bilmek de istemediği enişteşinden söz edip duruyor. Kısacası yetti – ben de toz oldum."

"Meydanı onlara boş bırakıp çabucak çekildiniz de-

mek ki," dedi Frau Stöhr. "Belli oluyor."

"Kesinlikle öyle oldu," diye haykırdı Settembrini. "Çekilmek! Evet, burada farklı bir rüzgâr estiğini görüyorum. Hiç kuşku yok. Doğru yere gelmişim, alelacele çekilmekle. Sözcükleri nasıl da iyi kullanıyorsunuz Frau Stöhr! Sağlık durumunuzu sorabilir miyim?"

Frau Stöhr'ün yapmacıklı hali dehşet vericiydi. "Ah Tanrım, beyefendinin de bildiği gibi hep aynı; bir adım ileri, iki adım geri. Beş aylık mahkûmiyetinizi doldurduğunuzda ihtiyar gelip altı ay daha veriyor. Ah, Tantalus eziyeti. İtip itip tam tepeye çıktığınızı sanıyorsunuz ki..."

"Ah, ne de güzel ifade ediyorsunuz! Zavallı Tantalus'un hayatına biraz değişiklik getirdiniz nihayet. Değişiklik olsun diye o ünlü mermeri ona yuvarlattınız. Gerçek iyi kalplilik buna derim işte. Ama neler oluyor madam? Size garip şeyler oluyormuş. Gölge kişilik ve astsal bedenlerle ilgili söylentiler var. Bugüne dek böyle şeylere dünyada inanmazdım ama yaşadıklarınızı öğrenince aklım iyice karıştı."

"Sanırım beyefendi benimle eğleniyor."

"Kesinlikle değil. Aklımın ucundan bile geçmez! Ama ne olur ilk önce beni yaşamınızın karanlık yönü konusunda aydınlatın ki eğlenmekten söz edebilelim. Dün akşam saat dokuz buçukla on arası yürüyüşe çıktığımda gözüm balkonlara takıldı ve lambanızın karanlıkta ışıldadığını gördüm. Demek ki, kuralların, görevin ve mantığın gerektirdiği gibi dinlenme küründeydiniz. 'İşte güzel hastamız orada uzanmış yatıyor. Bir an önce Herr Stöhr'ün kollarına geri dönebilsin diye büyük bir titizlikle kuralları uyguluyor,' dedim kendi kendime. Oysa, birkaç dakika önce bir de ne duyayım! Aynı saatte sizi sinematografoda görenler olmuş –Bay Settembrini sözcüğü dördüncü heceyi vurgulayarak İtalyanca telaffuz etmişti–. Kaplıcanın altındaki kemerli yerdeki sinematografoda; sonra da pastanede tatlı şarap içip beze gibi bir şeyler yerken üstelik..."

Frau Stöhr omuzlarını oynata oynata peçetesine doğru kıkırdadı ve kurnaz ve samimi bir bakışla hem Joachim Ziemssen'i hem de sessiz Dr. Blumenkohl'ü dirseğiyle dürt-

tü – kendini beğenmişliğini aptalca sergiliyordu. Her akşam bekçiyi kandırmak için gece lambasını yakıp balkona koyuyor, sonra da sıvışıp İngiliz semtine eğlenmeye gidiyordu. Bunlar olurken de kocası onu Cannstatt'ta bekleyip duruyordu. Bunu yapan tek hasta da o değildi.

"Üstelik," diye konuşmasını sürdürdü Settembrini, "o bezeleri bir beyefendinin eşliğinde yemişsiniz. Kimin mi? Bükreşli Yüzbaşı Miklosich'in. Bana onun kesinlikle korse giydiğinden söz ettiler ama şu anda konumuz o değil. Yalvarırım madam, neredeydiniz söyleyin! Çift olmanız gerekir. Yoksa en azından siz uyurken dünyevi yanınız dinlenme küründeydi, ruhsal yanınız da Yüzbaşı Miklosich'le birlikte bezelerin keyfini çıkarıyordu."

Frau Stöhr kendisini gıdıklayan biri varmışçasına kıkırdaya kıkırdaya kıvranıyordu.

"Tam tersi olsaydı daha mı iyi olurdu acaba?" dedi Settembrini. "Öyle olsa bezelerinizi tek başına yer, dinlenme kürünü de Yüzbaşı Miklosich'le beraber yapardınız."

"Kih, kih..."

"Baylar bayanlar, geçen gün ne olmuş biliyor musunuz?" diye sordu Settembrini damdan düşercesine. "Birini kaçırmışlar. Şeytan, daha doğrusu Şeytan'ın annesi yapmış. Kararlı bir hanım. Sevdim onu. Genç Schneermann kaçırılan. Madmazel Kleefeld'in masasında oturan Anton Schneermann. Gördüğünüz gibi sandalyesi boş. Yakında dolar nasıl olsa; hiç kaygılanmıyorum bu yüzden. Anton ne olup bittiğini anlayamadan vın diye uçup gitti. Bir buçuk yıldır buradaydı – henüz on altı yaşında. Bir altı ay daha eklemişler. Ne mi olmuş? Biri Madam Schneermann'a haber uçurmuş, minik oğlunuz bir *Baccho et ceteris* yaşamı sürüyor diye. Hemen buraya gelmiş – benden üç karış daha uzun, beyaz saçlı, öfkeli. Tek kelime etmeden Herr Anton'un birkaç kez kulağına asılmış ve yakasından tutup trene bindirmiş. 'Mahvolacaksa aşağıda da olur,' demiş ve çekip eve gitmişler."

Herr Settembrini olayları çok komik anlattığı için herkes gülüyordu. Orada, yukarıdaki insanların yaşantılarıyla her ne kadar alay edip onları eleştirse de her tür dedikodu-

yu hiç kaçırmazdı. Yeni gelenlerin adlarını ve aşağı yukarı durumlarını bilir, bir gün önce kaburga reseksiyonu yapılan kişiyle ilgili bilgi verebilir ve sonbahardan itibaren 38.5'ten yüksek ateşi olanların kabul edilmeyeceklerini en yetkili ağızdan öğrenmiş olurdu. Bir gece önce, dediğine göre, Midillili Madam Kapatsoulias'ın küçük köpeği komodinin üzerindeki alarma basınca bir karışıklık ve koşuşturmadır gitmiş; özellikle de Madam Kapatsoulias yalnız olmadığı için. Friedrichshafenli Hakim Düstmund'la berabermiş. Bu olaya Dr. Blumenkohl bile güldü. Portakal kokulu mendilini ağzına tutmuş olan güzel Marusya neredeyse boğuluyordu. Frau Stöhr de iki eliyle sol göğsünü bastıra bastıra çığlıklar atmaya başlamıştı.

Lodovico Settembrini kuzenlerle yalnız kaldığında kendinden ve kökeninden de söz ederdi. Yürüyüşlerde, akşam toplandıklarında ya da öğle yemeğinden sonra hastaların çoğu gidip hizmetliler sofrayı toplamaya başladıklarında üç bey masanın ucunda oturmayı sürdürür, bu arada Hans Castorp üçüncü haftada tadı fena gelmemeye başlayan Maria Mancini'sini içer, bir yandan da İtalyan'ın anlattıklarını dikkatle tartmasına ve garipsemesine karşın, ona çok değişik ve garip bir dünyanın kapısını açtıkları için kendisini etkilemesine izin verirdi.

Settembrini, Milano'da avukatlık yapan büyükbabasından söz ederdi. Her şeyden önce büyük bir vatansever, bir tür politik ajan ve iyi bir konuşmacıymış. Birçok dergiye de katkıda bulunurmuş. O da torunu gibi her şeye karşı çıkan bir insanmış ama bunu daha büyük bir yüreklilikle yaparmış. Lodovico'nun yaşamı ve yapabilecekleri –kendisinin de üzülerek belirttiği gibi– Uluslararası Berghof Sanatoryumu'nda heba olup alaycı eleştiriler ve güzel eylemlere açık insanlığı savunmakla kısıtlı kalırken, büyükbabası hükümetleri sarsmış, o günlerde parçalanmış vatanını karanlık emellerine alet etmeye çalışan Avusturya ve Kutsal Birliğe karşı komplolar kurmuş. İtalya'da yaygınlaşmış olan belirli gizli derneklerin de faal bir üyesiymiş. Burada Settembrini, sanki bu sözcüğü söylemek hâlâ tehlikeliymişçesine sesini alçaltarak, "Bir *Carbonaro*," demiş-

ti. Kısacası, bu Giuseppe Settembrini, kuzenlere anlatıldığından çıkarıldığı üzere iki dinleyiciye karanlık, tutkulu ve fesat bir insanmış gibi geldi ama saygıda kusur etmemeye çabalamalarına karşın yüzlerindeki kuşku ve hoşlanmama, hatta iğrenme ifadesini silmeyi başaramadılar.

Kuşkusuz o zamanlar farklıydı – o anda dinledikleri çok eskilere dayanıyordu ve neredeyse bir yüzyıl geçmişti aradan. Tarihin içindendi bunlar ve tarihten, en azından çok eski tarihlerden kuramsal olarak yürekliliği, ödün vermez despot nefretini ve umarsız özgürlük ruhunu biliyorlardı ama bunlara sahip bir insanla doğrudan temasa geçecekleri akıllarının ucundan bile geçmemişti. Üstelik büyükbabanın elebaşılığı ve komploculuğu, dinlediklerine göre, bütünlüğünü ve özgürlüğünü görmek istediği vatanına duyduğu sevgiyle bağlantılıydı ve hatta devrimci faaliyetleri bu onurlu bağlılığın meyvesi ve sonucuydu. Başkaldırı ve vatanseverliğin karışımı her iki kuzene de garip gelse de –onlar vatanseverliği kurulu düzeni korumak olarak almaya alışmışlardı– sonralarında konuşurken, o zamanki koşullara göre, başkaldırının pekâlâ vatandaşlık erdemi, yasalara sadık kalmanın da kamu düzenini ilgilendiren konulara tembel bir umursamazlıkla bakmak demek olabileceğine hak vermek zorunda kaldılar.

Oysa Settembrini'nin büyükbabası İtalyan bir vatansever olmakla kalmamış, aynı zamanda özgürlük aşkıyla tutuşan tüm halkların vatandaşı ve savaşçısı olmuştu. Söz ve eylemle katıldığı Torino'daki bir darbe girişimi başarısız olunca, Prens Metternich'in ajanlarının elinden güç bela kurtulabilmiş, sürgündeyken günlerini İspanya'da meşrutiyet kurmak, Yunanistan'da da Helen halklarının özgürlüğü için kanını akıtmakla geçirmişti. Settembrini'nin babası Yunanistan'da dünyaya gelmişti ve belki de, büyük bir hümanist ve Klasik Çağ hayranı olması bu yüzdendi – Giuseppe, Alman kanı taşıyan bir kızla İsviçre'de evlenmiş ve karısını tüm maceraları sırasında yanından ayırmamıştı. On yıl sürgünde kaldıktan sonra vatanına dönebilmiş ve Milano'da avukatlık yapmaya başlamıştı. Ama bu onu hiçbir biçimde engellememiş, sözle, kalemle, şiirle ve düz

yazıyla vatanını özgürlüğe ve bütünleşmiş bir cumhuriyet kurmaya davet etmeyi, diktatörce bir tutku ve coşkuyla devrim planları tasarlamayı ve açık bir ifadeyle kurtarılmış toplumların evrensel mutluluğa ulaşabilmek için birleşmeleri gerektiğini savunmayı sürdürmüştü. Bu arada torun Settembrini, Hans Castorp'u özellikle etkileyen bir ayrıntıdan söz etti: Büyükbaba Giuseppe yoksulluk ve bağımlılık altında ezilen vatanı İtalya için matemde olduğundan vatandaşlarının önüne çıkması gerektiğinde her zaman siyahlara bürünürmüş. Hans Castorp bunu öğrenince, birçok kez kendi büyükbabasını düşündü; o da, onunla beraber olduğu yıllar boyunca siyah giymişti ama çok farklı bir nedenden. Hans Lorenz Castorp'un modası geçmiş milli giysisinin zamana uymamasının, çok daha eski dönemlerde kalmış olan ve yaşadığı zamandan nefret eden büyükbabasının gerçek kişiliğine ne denli uyduğunu ve ancak öldüğü zaman aslında ona uygun düşen İspanyollara özgü fırfırlı yakaya geri döndüğünü düşündü. İkisi de gerçekten farklı büyükbabalardı! Hans Castorp bu düşüncelere dalınca gözleri bir noktaya takılı, dikkatlice başını sallamaya başlamıştı. Bu davranışı pekâlâ Giuseppe Settembrini'ye olan hayranlığı ama bunun yanı sıra, ona yabancılaşması ve onu benimsememesi diye de yorumlanabilir. Ona yabancı geleni gerçekten içtenlikle yargılamamaya özen gösteriyor, yalnızca tanımlamaya ve karşılaştırmaya gayret ediyordu. Hans Lorenz Castorp'un salonunun yanındaki küçücük odasına geri dönmüştü. Onu, dar uzun başını ata yadigârı vaftiz çanağının donuk altın rengindeki yuvarlak kenarına eğmiş dururken görebiliyordu. İnsanın, saygıdan eğildiği için neredeyse yuvarlanır gibi yürüdüğü yerleri çağrıştıran boğuk ve dindar bir sesle 'büyük' demek üzere ağzını büzmüştü. Sonra Guiseppe Settembrini'yi gördü. Bir elinde üç renkli bayrak, öbür elinde kılıç, kara gözlerini andını pekiştirmek için gökyüzüne dikmiş, özgürlük savaşçısı bir grubun başında despotizmin saflarına saldırıyordu. Hans Castorp yarı yarıya ya da tümüyle taraf tutar olduğunu hissettiği için kendini iyice zorlayarak tarafsız olmaya çabaladı ve her birinin ayrı bir güzelli-

ği ve onuru olduğunu düşündü. Büyükbaba Settembrini siyasal haklar için savaşmıştı. Oysa kendi büyükbabası ya da en azından ataları baştan beri bu haklara sahiptiler ve ayaktakımı, sloganlar atarak zorla bu hakları onlardan alabilmek için dört yüz yıl uğraşmıştı. Kuzeyli ve güneyli büyükbabaların her ikisi de siyahlar içinde dolaşmış ve her ikisi de kendileriyle kötü ortamlar arasına kesin çizgiler çekmeyi amaçlamışlardı ama onlardan biri bunu zaten tüm benliğinin ait olduğu geçmişe ve ölüme olan saygısından yapmış, öbürüyse sırf başkaldırı ve ciddiyetten uzak bir ilerleme uğruna ortaya atılmıştı. 'Evet, onlar iki ayrı dünyaydı ya da iki ayrı uçtu,' diye düşündü Hans Castorp, Settembrini ikisi arasında durmuş, onları tartan bakışlarını bir onun bir öbürünün üzerinde gezdirirken. Hans Castorp bu durumu daha önce de bir kez yaşamış olduğunun farkına vardı. Birkaç yıl önce, yazın son günlerinde alacakaranlıkta Holstein'da bir gölde tek başına bir sal gezintisine çıkmıştı. Saat aşağı yukarı yediydi; güneş batmış, neredeyse yusyuvarlak bir ay gölün çalılıklarla kaplı güney kıyısının ardından doğmuş, Hans Castorp durgun suda kürek çekerken, aşağı yukarı on dakika süren şaşırtıcı düşsellikte bir görüntü oluşmuş, batı cam gibi berrak, apaydınlık ve kesinlikle gündüzken, başını öbür yöne çevirdiğinde büyülü ayın aydınlattığı bir sis ağının içine gömülü geceyle karşılaşmıştı. Bu garip durum aşağı yukarı bir çeyrek saat sürmüş, sonra gecenin ve ayın üstün çıkmasıyla sonra ermişti. Bu süre içinde Hans Castorp coşkulu bir hayranlıkla kamaşan gözlerini sürekli önce aydınlığa, sonra geceye, sonra da yeniden gündüze çevirip durmuştu. İşte bu olay gelmişti aklına.

Avukat Settembrini'nin sürdüğü yaşama ve aşırı faaliyetlerine bakılırsa büyük bir hukuk bilgini olmasının olası olmadığını düşündü Hans Castorp. Ama anlaşılan, hukukun genel ilkesi, torununun onları inandırdığı gibi, ona çocukluğundan ölümüne dek esin kaynağı olmuştu. Bu yüzden Hans Castorp, organizması Berghof'un altı çeşit yemeğini sindirmekte zorlanmasına ve kafasının da pek açık olmamasına karşın, Settembrini'nin bu ilkeye 'özgürlüğün

ve ilerlemenin kaynağı' demekle neyi kastettiğini anlamaya çalıştı. O güne dek, Hans Castorp ikinci kavramı kaldıraçların on dokuzuncu yüzyıldaki gelişmesi gibi bir şey diye algılamıştı ve anladığı kadarıyla bu konuyu Settembrini küçümsemiyordu; büyükbabası da küçümsememişti. Üstelik İtalyan, dinleyicilerinin anavatanına iki buluşları nedeniyle saygı duyuyordu. Bunlardan ilki feodalizmin zırhını hurdaya çeviren 'barutun icadı', ikincisi de düşünceleri, daha doğrusu demokratik düşünceleri yaymaya yarayan 'matbaanın icadı'ydı. Bunlar ve geçmiş açısından Almanya'yı övgüye layık buluyordu ama aslında öbür ülkeler batıl inançlar ve bağımlılık içinde uyuklarken, Aydınlanma'nın, kültürün ve özgürlüğün yolunu açtığı için kendi ülkesinin ödüllendirilmesi gerekirdi. Her ne kadar teknolojiye, ulaşıma ve Hans Castorp'un alanına –örneğin, ilk gün yamaçtaki bankın yanında olduğu gibi– büyük saygı gösteriyorsa da bunun nedeni o güçlerin kendileri değil, insanlığın ahlaksal kusursuzluğa erişmesine katkıda bulunmalarındaki önemleriydi ve coşkuyla dediğine göre, kendisi de onların önemli olduğunu kabul ediyordu. Teknoloji giderek doğayı denetimi altına aldığına göre, teknoloji yeni bağlantılar (yol ağları ve telgraf hatları geliştirerek) yaratıp iklim koşullarının üstesinden gelerek, ülkelerin bilgi alışverişi yaparak birbirlerini tanımalarını ve önyargılardan sıyrılmalarını sağlayacak ve bu, sonuçta ülkelerin kardeşliğine yol açacaktı. Bütün bunlar teknolojinin bu bağlamda en güvenilir yol olduğunu gösteriyordu. İnsanlık karanlıktan, korkudan ve nefretten arınmıştı ve artık ileriye ve yukarıya doğru mutlak anlama, içsel aydınlanma, iyilik ve mutluluk aşamasına ulaşmıştı; bu yolda ilerlemek için en yararlı araç da teknolojiydi. Settembrini konuşurken, o güne dek Hans Castorp'un birbirleriyle hiç ilgisi olmadığını sandığı kavramları bir solukta teke indirgiyordu. 'Teknoloji ve ahlak' diyor, sonra eşitlik ve kardeşlik ilkesini ilk kez açıklayan Hıristiyan Mesih'e geçiyor, derken bu ilkenin matbaa sayesinde oldukça ilerlemesine, ardından da yine aynı ilkenin büyük Fransız Devrimi'nin etkisiyle yasallık aşamasına gelmiş olduğuna değiniyordu.

Her ne kadar açık seçik ifadelerle dokuyorsa da, bunlar neye uğradığını şaşıran Hans Castorp'a çok kafa karıştırıcı geliyordu. İtalyan'ın dediğine göre büyükbabası yalnızca bir kez, o da gençliğinin baharındayken, kendini gerçekten mutlu hissetmiş: Paris'te Temmuz Devrimi olurken. Orada halkın önünde, ilerde tüm insanlığın Paris'teki o üç günün, dünyanın yaratıldığı altı günle beraber anılacağını söylemiş. O anda artık ta ruhunun derinlerine dek şaşırmış olan Hans Castorp, eliyle masanın üzerine vurmadan edemedi. Parislilerin kendilerine yeni bir anayasa yazdıkları 1830 yazındaki üç günün, Tanrı'nın karayla suları ayırdığı, gökyüzünde büyük ışıklar, çiçekler, ağaçlar, kuşlar, balıklar ve yaşamı yarattığı altı günle aynı kefeye konması artık biraz fazla oluyordu. Sonradan, kuzeni Joachim'le beraber olduğunda bunun biraz fazlayı da geçtiğini ve hatta çirkin olduğunu vurguladı.

Ama bir yandan da, etkilenmeye razıydı çünkü yeni deneyimler edinmek hoşuna gidiyordu ve bu nedenle, dindarlığına ve zevkine ters düşen Settembrini'ye özgü sıralamaya ve ona aykırı gelen bir şeyin, o zamanlar ve böyle bir durumda yüreklilik olabileceğine ve zevksizlik diye nitelendirebileceğinin de örneğin, Büyükbaba Settembrini'nin barikatlara 'halkın tahtı' demesinin ya da 'burjuvanın mızrağını insanlığın mihrabında kutsamak' gerektiğini açıklamasının soylu ve ufku geniş birinin coşkuları olabileceğini düşünerek karşı çıkmaktan vazgeçti.

Hans Castorp Herr Settembrini'yi dinlemesinin nedenini tam açıklayamasa da, biliyordu. Görev duygusu gibi bir şeyler vardı bunda, ayrıca, yarın ya da öbür gün kanatlarını açarak alışık olduğu yaşama geri döneceğini bildiği için kendini yeni etkilere kapatmak istemeyen ve işleri oluruna bırakan tatile çıkmış birinin sorumsuzluğu da. Ama vicdan –ya da daha doğrusu nedense rahatsız edici bir vicdan– orada bacak bacak üstüne atmış Maria Mancini'sini tüttürürken ya da üçü birlikte İngiliz semtinden dönüp Berghof'a tırmanırlarken İtalyan'ı dinlemesini öğütlüyordu.

Settembrini'nin sıralamasına ve açıklamasına göre,

dünyayı ele geçirmek için iki ilke kenetlenmişti; bunlar güç ve hak, zulüm ve özgürlük, batıl inanç ve bilgi, değişmezlik ve coşku, değişiklik ve ilerlemeydi. Bunların ilkine Asya, öbürüne de Avrupa ilkesi denebilirdi çünkü Avrupa başkaldırıyı, eleştiriyi ve dönüşümü sağlayan eylemlerin kıtasıydı. Buna karşın, dünyanın Doğu yarısı eylemin gerçekleşemediği bir sükûnetin ve hareketsizliğin içindeydi. Zaferi hangisinin kazanacağı belliydi: Aydınlanma ve kusursuzluğa giden akılcı ilerleme kazanacaktı çünkü insanlık bu parlak ilerleme yolunda yeni halkları da peşinden sürüklüyor ve Avrupa'da bile sürekli yeni topraklar ele geçiriyordu; Asya'yı bile zorlamaya başlamıştı ama tam bir zafere ulaşılabilmesi için erkendi ve gerçeği söylemek gerekirse, aydınlanmış iyi niyetli insanların, bir on sekizinci yüzyıl ya da bir 1789 deneyiminden geçmemiş Avrupa ülkelerinde krallıkların ve dinlerin yıkılacağı güne dek yapmaları gereken daha çok şey vardı. "Ama o gün er ya da geç gelecek," diyordu Settembrini, bıyığının altından zarifçe gülümseyerek. Güvercinlerin ayağıyla gelmezse, kartalların kanatlarıyla gelecekti ve mantığın, bilimin ve adaletin amblemi altında evrensel kardeşliğin doğuşu olarak coşacaktı; burjuva demokrasisinin yeni bir Kutsal Birliği'ni oluşturacak ve Büyükbaba Giuseppe'nin can düşmanı bellediği üç kat şerefsiz prenslerin ve hükümetlerin birliğinin ışıltılı bir karşı savı olacak, yani, uzun lafın kısası, Dünya Cumhuriyeti kurulmuş olacaktı. Ama bu amaca ulaşabilmek için, her şeyden önce, Asya'nın değişmezlik ve bağımlılık ilkesini can evinden vurmak ve direnç noktasını kırmak gerekiyordu; bu nokta Viyana'ydı. Avusturya'nın iki nedenle başının ezilmesi gerekiyordu: Birinci neden, geçmişin öcünü almak, ikincisi de, dünyada adaletin ve mutluluğun egemenliğini sağlamaktı.

Settembrini'nin şarkı söylercesine sel gibi akıttığı savının sonu Hans Castorp'u hiç ilgilendirmiyordu. Hiç hoşlanmıyordu bunlardan ve her yinelenişlerinde kişisel ya da ulusal bir önyargıymışçasına utanıyordu. Joachim'e gelince; İtalyan bu konuyu açtığında, dinlemeyi yadsıyor, kaşlarını çatıp başını çeviriyor, ya konuyu değiştiriyor ya

da kür görevinin onları çağırdığına değiniyordu. Hans Castorp bu tür çarpıklıkları dinlemek zorunda olmadığını düşünüyordu; anlaşılan bu çarpıklıklar, hiç olmazsa etkilenmeye çalışmasını isteyen rahatsız vicdanının saptadığı sınırların dışına taşıyordu ve bu istek öylesine belliydi ki, Herr Settembrini ne zaman yanlarına gelse ya da açık havada onlarla karşılaşsa Hans Castorp İtalyan'dan düşüncelerini açıklamasını rica ediyordu.

Settembrini'nin dediğine göre, bu düşünceler hem ilke hem de iradenin çabası olarak ailenin geleneğinden geliyordu. Üç kuşak –büyükbaba, baba ve oğul– yaşamlarını ve zihinlerini, her biri kendi tarzında, bunlara adamıştı. Baba, bir ajan ve bir barış savaşçısı olmadığı, hümanizmi kürsüsünden yürüten sessiz ve yumuşak huylu bir alim olduğu için büyükbabaya her ne kadar benzemese de, ondan aşağı kalır yanı yoktu. Neydi hümanizm? İnsanlığı sevmekten öte bir şey olmadığına göre, babanın yaptığı da siyasaldı ve insanlığın ilkelerini kirleten ve alçaltan her şeye başkaldırmak demekti. Hümanizm biçimin önemini abartıyor diye eleştiriliyordu ama aslında o, güzel biçimi yalnızca insan onuru adına önemsiyor ve yalnızca insan nefreti ve batıl inançlara gömülmekle kalmayıp alçakça sayılabilecek bir biçim yoksunluğu içindeki Ortaçağ'a karşı parlak bir karşı sav oluşturuyordu. Ta başından beri, babası, insanlığın amacı, yeryüzünün çıkarı, düşünce özgürlüğü ve mutluluk için savaş vermiş ve gökyüzünü fazla umursamadan kuşlara terk etmemiz gerektiğine yürekten inanmıştı. Prometheus! İlk hümanist oydu ve Carducci'nin ilahisinde değindiği Satana'yla özdeşti. Ah Tanrım, keşke kuzenler Bologna'ya gelip Kilise'nin o yıllanmış düşmanının Romantiklerin Hıristiyan duyarlılığıyla nasıl uğraştığını ve ona nasıl sataştığını bir duyabilselerdi! Manzoni'nin Kutsal İlahilerine ve 'Luna, gökyüzünün o solgun rahibesi'ne benzettiği Romanticismo'nun gölgemsi ay ışığını da. Per Bacco, ne büyük bir zevk olurdu! Keşke Carducci'nin Dante yorumunu da duyabilselerdi! Onu, büyük bir kentin, asetizm ve dünyayı yadsımakla savaşan ve insanlığın devrimci ve yenilikçi atılımlarını savunan bir sa-

kini olarak göklere çıkarışından haberleri olsaydı! Çünkü şair aslında, '*donna gentile e pietosa*' dediğinde, hasta ve mistik Beatrice'in gölgesini değil, dünyevi bilgilerin ve yaşam boyu süren pratik çalışmanın bedene dönüşmüş hali olan karısını kastediyordu.

Artık Hans Castorp da Dante'yle ilgili bir şeyler öğrenmişti; hem de en güvenilir kaynaktan. Bilgi bir laf ebesinden geldiği için söylenenlere tümüyle inanmıyordu ama Dante'nin uyanık bir kentli olduğunu dinlemeye değerdi. Settembrini'nin kendinden söz etmesine gelince; ona torun Lodovico'da, ondan hemen önce gelen iki atasının eğilimleri birleşmiş ve büyükbabasının siyasi eğilimiyle babasının hümanistik eğilimi birleşince edebiyatçı ve serbest yazar olmuştu. Edebiyat zaten hümanizmle siyasetin birleşmesinden başka bir şey değildi ve bu birleşim çok kolay gerçekleşmişti çünkü zaten baştan beri siyaset hümanizm, hümanizm de siyaset demekti. Bu noktada Hans Castorp kulak kesilip iyice anlamaya çalıştı çünkü bira imalatçısı Magnus'un ne büyük bir cehalet içinde olduğunu ve edebiyatın neden yalnızca 'güzel karakterler' demek olmadığını anlayabilme umuduna kapılmıştı. Acaba kuzenler Senyor Brunetto diye birini duymuşlar mıydı? 1250'lerde Floransa'da devlet kâtibi olan ve erdem ve kötülük üzerine bir kitap yazmış olan Brunetto Latini'yi? Floransalıları adam eden oydu; onlara hem nasıl konuşulacağını hem de cumhuriyetlerini siyaset kuralları içinde nasıl incelikli yönetebileceklerini öğretmişti. "İşte böyle beyler!" diye haykırdı Settembrini. "İşte böyle!" Şimdi de 'söz'den, söz'ün kutsallığından ve insanlığın zaferi diye nitelendirdiği konuşma sanatının zaferinden söz etmeye başlamıştı. Çünkü söz insanlığın görkemiydi ve yaşama onur katan bir tek oydu. Yalnızca hümanizm değil, insanlığın kendisi, insan onuru ve özsaygısı da 'söz'den ve edebiyattan ayırt edilemezdi. (Hans Castorp sonradan kuzenine, "Gördün mü? Gördün mu? Edebiyat demek güzel sözler demek. Hemen anladım," dedi.) Ve siyaset edebiyatla da iç içeydi, yani, daha doğrusu her ikisi de insanlığın ve edebiyatın ortaklığından çıkmıştı. Ve güzel söz güzel ey-

lem demekti. "İki yüz yıl önce," dedi Settembrini, "ülkenizde bir şair vardı; güzel bir el yazısı, güzel bir üslup kazandırır diyen muhteşem bir yaşlı geveze. Güzel yazabilmek güzel düşünceyle neredeyse eşanlamlıydı; ondan sonra da güzel eylemlere geçmek pek zor değildi. Tüm ahlaka uygun davranışlar ve ahlak açısından kusursuzluk aynı zamanda insanlığın ve siyasetin de ruhu olan, insan onurunun ruhu ve edebiyat ruhundan kaynaklanıyordu. Evet, bunların tümü tek ve aynı güç, tek ve aynı düşünceydi ve tek bir sözcükle özetlenebilirlerdi. Bu sözcük ne miydi? Evet, bildiğimiz hecelerden oluşuyordu ama büyük bir olasılıkla kuzenler onun anlamını ve önemini hiçbir zaman anlayamamışlardı. Ve bu sözcük, uygarlıktı!" Settembrini bu sözcüğü telaffuz ederken küçük sarı elini, "Şerefe!" dercesine havaya kaldırmıştı.

Hans Castorp bunların tümünü dinlemeye değer buluyordu – kuşkusuz zorunlu olduğu için değil, deneyim olsun diye. Her neyse dinlemeye değerdiler. Bunu Joachim'e de söyledi ama ağzına bir derece sokmuş olan Joachim o sırada sayıları okumak ve tabelaya geçirmekle meşgul olduğundan Settembrini'nin düşüncelerini yorumlayacak halde değildi; yanıt yerine bir şeyler mırıldanmakla yetindi. Dediğimiz gibi, Hans Castorp söylenenleri iyi niyetle dinliyor ve onları sınayabilmek için kendini onlara kapamıyordu – bundan kesinlikle şu sonuç çıkıyordu: Uyanan, aptalca hayal kurandan çok daha kârlı çıkar. Aptalca hayal kuran Hans Castorp Settembrini'nin yüzüne karşı 'laternacı' demiş ve rahatsız ettiği için var gücüyle onun çekip gitmesini sağlamaya çalışmıştı; buna karşın, uyanınca onu dikkatle ve efendice dinlemeye başlamıştı; tarafsız olmaya özen göstererek hocasının düşüncelerine ve açıklamalarına karşı içinden kabaran isyanı bastırmaya çalışıyordu. Ruhunda bazı başkaldırıların harekete geçtiği yadsınamaz – bunlardan bazıları başından beri hep içinde olanlar, bazıları da içinde bulunduğu durumdaki dolaylı deneyimlerinden ya da orada yukarıdaki insanlar arasında edindiği kişisel deneyimlerinden kaynaklananlardı.

İnsanoğlu ne gariptir ve vicdanı onu ne kadar kolay al-

datır. Görevin sesini dinler ama onu tutkuya izin gibi duyar. Adil ve dengeli olmayı görev edinen Hans Castorp, Herr Settembrini'yi dinledi ve onun akıl, Dünya Cumhuriyeti ve güzel üslupla ilgili düşüncelerini, her an etkilenmeye açık bir iyi niyetle inceledi ama her kez, ardından kendi düşüncelerinin ve düşlerinin tümüyle karşıt bir yöne doğru doludizgin gitmelerine de ses çıkarmadı. Kuşkularımızı ve işin içyüzünden ne anladığımızı söylemek gerekirse, Herr Settembrini'yi sırf vicdanından daha önce alamadığı bir izni koparmak amacıyla dinliyordu. Hans Castorp'un düşüncelerini ve eylemlerini yönlendirmesi gerektiğini sandığı karşıt yönde, yani, vatanseverliğin, insan onurunun ve güzel edebiyatın karşısında ne ya da kim vardı? Clavdia Chauchat; halsiz, içten içe kemirilen Kırgız gözlü. Ve Hans Castorp ne zaman onu düşünse ('düşünmek', ona ruhen yönelmek anlamını veremeyecek kadar dizginlenmiş bir sözcük olsa da) kendini, Holstein'da, gölün üzerindeki sandalda, batı yakasının saydam gün ışığından kamaşmış gözlerle doğudaki gökyüzüne ve bir sis perdesinin örttüğü mehtaplı bir geceye bakar buluyordu.

Derece

Hans Castorp'un bir haftası burada salıdan salıyaydı çünkü buraya bir salı günü gelmişti. Aşağıya idareye inip ikinci haftanın parasını ödeyeli birkaç gün olmuştu: 160 franklık mütevazı bir hesap. Hesap ona makul geldi; özellikle de, burada kalışının ödenemeyecek denli değerli oldukları için ödenmeyen yararları düşünüldüğünde makuldü. Ayrıca hesaba pekâlâ katılabilecek bazı eğlenceler, örneğin on beş günde bir verilen konserler ve Dr. Krokowski'nin konuşmaları eklenmemişti. Hesap yalnızca oda, konaklamadaki rahatlıklar ve günde beş kez verilen zengin

yemek servisi gibi ana hizmetleri kapsıyordu.

"Çok değil, az bile. Kazıklanıyorum diye yakınacak bir yanı yok," dedi konuk, oranın sakinine. "Doktor parası dahil, kalma ve yemek için bir ayda aşağı yukarı altı yüz elli frank gerekiyor. Fena değil. Bir ayda bahşiş için otuz frank verdiğini varsayalım – efendi bir insansan ve çevrenden güler yüz beklersen kuşkusuz. Bunu da katarsak altı yüz seksen eder. İyi. Şimdi başka masraflar da var diyeceksin. İçki, özel bakım malzemeleri, arada sırada bir gezi, istersen araba gezisi, puro, ayakkabı ve terzi giderleri var. Bunları da katarsan, ne kadar zorlarsan zorla ayda bin frankı geçmez. Bu da sekiz yüz mark bile yapmıyor! Demek ki, yılda on bin marktan az. Bundan fazla olamaz. Ancak bu kadar gider."

"Kafadan harika hesap yapıyorsun," dedi Joachim. "Bu konuda bu kadar iyi olduğunu bilmezdim. Yıllık hesabı da çıkartman büyük cömertlik – burada bayağı bir şeyler öğrenmişsin. Ama hesabı fazla çıkarıyorsun. Ben puro içmem. Ayrıca, umarım burada bir takım diktirmem gerekmez. Yok, sağ ol."

"Demek ki hâlâ çok fazla," dedi Hans Castorp, biraz şaşırarak. Pek başarılı olmayan hesaplamasına kuzeninin puro ve yeni takım elbise giderlerini katması, doğal yetenekleriyle ilgili gösteriş ve yanıtlamadan öte bir şey değildi çünkü her işte olduğu gibi bunda da yavaş ve hevessizdi. Yaptığı hızlı hesap kafadan değildi ve daha önce, bir akşam, dinlenme kürü sırasında (herkes dinlenme kürüne katıldığı için o da katılmaya başlamıştı) kalem ve kâğıtla yapılmış bir hazırlığa dayanıyordu. Ani bir esinle, harika şezlongundan kalkıp odasına gitmiş ve bu iş için gereken malzemeyi almıştı. Sonuç olarak da, burada kuzeninin ya da herhangi birinin, her şey dahil edilince on iki bin franka gereksinimi olduğunu çıkarmış, sırf eğlence olsun diye, kendine parasının burada bir ömür yeteceğini kanıtlamak istemişti: Yıllık geliri on sekiz ya da on dokuz bin frank olan bir adamdı ya.

Böylece ikinci haftanın hesabı ödenmiş ve karşılığında bir teşekkür notuyla bir fatura alınmış oldu. Bu da artık

üçüncü ve oradan ayrılmaya kararlı olduğu son haftanın ortasına gelinmesi demekti. Gelecek pazar, düzenli verilen konserlerden birine katılacağını, pazartesi günü de Dr. Krokowski'nin on beş günde bir düzenli yaptığı konuşmayı dinleyeceğini söyledi kendine ve Joachim'e. Salı ya da çarşamba günü de, Rhadamanth'ın Tanrı bilir kaç ay daha yüklediği ve Hans Castorp yaklaşan gidişinden ne zaman söz etse, yumuşak bakışlı kara gözleri buğulanan zavallı Joachim'i orada tek başına bırakıp ayrılacaktı. Hey Tanrım, nereye gitmişti bu tatil! Nasıl olduğunu anlamadan hızla akıp gitmiş, yok olup geçmişe karışmıştı. Yirmi bir günü birlikte geçirmeyi tasarlamışlardı. Baştan say say bitmez gibi gelirken şimdi kala kala, günlük yaşantıdaki tekdüzeliğin içinde yer alan iki düzenli değişiklik dışında önemsiz birkaç gün kalmıştı; onlar da toparlanmak ve veda etme düşünceleriyle doluydular. Burada yukarıda, üç hafta hiçbir şey demek değildi – bunu herkes baştan söylemişti ona. Settembrini burada en küçük zaman biriminin bir ay olduğunu belirtmişti ve Hans Castorp o kadar kalmadığına göre orada kaldı bile denemezdi; Dr. Behrens'in dediği gibi şöyle bir uğrayıp geçiyordu. Üç haftanın bir anda geçmesinin nedeni burada metabolizmanın genelde hızlanması mıydı acaba? Yaşamın bu denli hızlanması Joachim'in önündeki beş ay düşünüldüğünde, onun açısından bir teselliydi – kuşkusuz iş beş ayla kalırsa. Aslında bu üç hafta boyunca zaman konusunda –ateş ölçerken uyulması gereken yedi dakikanın önemli bir zaman dilimine dönüşmesi gibi– daha dikkatli olmaları gerekirdi. Hans Castorp kuzeninin durumuna gerçekten üzülüyordu – gözlerinden yakında bir arkadaştan ayrılmak üzere olmanın hüznünü okuyabiliyordunuz. Ama en çok da kendisi 'düzlük'te yaşayıp ülkeleri birbirine yaklaştıran ulaşım teknolojisinde durmamacasına çalışırken, Joachim'in onsuz burada kalışına yanıyordu. Bazen acıma duygusu öylesine artıyordu ki bağrı yanıyor ve Joachim'i burada bırakmaya gönlü razı olmayacak gibi geliyordu ona. Belki de bu duygu bazen içini yaktığı için durup dururken gitmekten söz etmeyi bıraktı. Konuyu arada sırada açan Joachim oluyor-

du. Doğal kibarlığı ve duyarlılığı yüzünden bunu son dakikaya kadar düşünmemeye çalışıyordu.

"Eh, umarım burada, bizimle birlikteyken dinlenmişsindir ve aşağıya döndüğünde kendini çok daha dinç hissedersin," dedi Joachim.

"Evet, herkese selamlarını ileteceğim ve onlara en çok beş ay sonra beni izleyeceğini söyleyeceğim," diye yanıtladı Hans Castorp. "Dinlenmek mi? Bu birkaç günden sonra kendimi daha iyi hissedip hissetmediğimi soruyorsun, değil mi? Öyle olduğunu umut ederim. Sanırım birkaç gün sonra zaten kendiliğinden biraz rahatlıyorsun – burada bir sürü yeni izlenim edindim, her açıdan yeniler; çok heyecan verici ama hem zihni hem de bedeni yoruyorlar. Buraya uyum sağlayıp alışamadım henüz, oysa gerçek bir dinlenme için önkoşuldur bu. Tanrı'ya şükür, Maria kendine geldi ve birkaç gündür eski tadına kavuştu. Ara sıra mendilimi kullandığımda biraz kan bulaşıyor; bu Tanrı'nın cezası kızarık yüzden ya da kalbimin saçma sapan çarpmasından kurtulamayacağım gitmeden. Hayır hayır, uyum sağladığım söylenemez ama bu denli kısa bir sürede kim uyum sağlayabilir ki? Buraya ve bu yeni izlenimlere uyum sağlamak daha uzun sürüyor. Ancak ondan sonra dinlenip protein depolamaya başlanabilir. Ne yazık ki, hata ettim: Burada daha uzun kalmayı ayarlayabilirdim, zamanım da vardı. Sanırım dinlenceden düzlükteki evime dönünce dinlenmek için üç hafta uyuyacağım. Kendimi bazen öylesine bitkin hissediyorum ki. Bir de şimdi bu nezle çıktı..."

Giderek, Hans Castorp'un birinci sınıf bir nezleyle düzlüğe döneceği anlaşılıyordu. Büyük bir olasılıkla, dinlenme kürü için dışarıda yatarken üşütmüştü – o gidene dek düzelecek gibi gözükmeyen soğuk ve nemli havaya karşın bir haftadır katıldığı dinlenme kürleri sırasında. Oysa burada kötü hava diye bir kavramın olmadığını, hiç kimsenin kötü havaya aldırmadığını ve ondan korkmadığını anlamıştı ve içinde bulunduğu herhangi bir çevreye ya da düşünceye uymaya hevesli gençlere özgü uysal bir bilgiçlikle bu aldırmazlığa o da katılmıştı. Bardaktan boşanırcasına yağmur yağdığında bile havanın daha nemli ola-

bileceği düşünülemezdi. Doğruydu da bu belki; çünkü aşırı ısıtılmış bir odadaymışçasına ya da şarabı fazla kaçırmışçasına başınız alev alev yanmayı sürdürüyordu. Hava ne kadar soğursa soğusun –çok da soğuk oluyordu– odada barınmak pek akıllıca bir iş değildi çünkü kar yağmadığı sürece odalar ısıtılmıyordu ve bu nedenle paltosunu giyip beceriyle kendini kaliteli iki devetüyü battaniyesine sarıp sarmalayarak balkonda yatmak, odada oturmaktan çok daha rahattı ve hatta karşılaştırılamayacak denli rahattı. Zaten Hans Castorp bunu daha önce hiç denemediği en keyif verici durum diye nitelendiriyordu ve bu düşüncesinden onu ne bir yazar ne de *Carbonaro*'nun bu duruma kötü niyetle herhangi bir bağlamda 'yatay yaşam' adını yakıştırması vazgeçirebilirdi. Balkon özellikle akşamları hoşuna gidiyordu – yanındaki masada yanan gece lambası, ağzında tadı artık iyi gelen bir Maria, battaniyelerine sarınıyor ve stilinin tanımlanması zor şezlongun bütün nimetlerinden yararlanıyordu. Bu arada kuşkusuz burnunun ucu iyice donmuş, fena halde uyuşmuş ve kıpkırmızı, elinde bir kitap –hâlâ 'Buharlı Gemiler'– balkon kemerleri arasından orada burada kümelenmiş parlak ışıkların süslediği vadiyi izliyor ve neredeyse her akşam, bir saat kadar, uzaktan kulağa hoş gelerek ona ulaşan müziği dinliyordu; operalardan seçilmiş tanıdık ezgilerdi bunlar: *Carmen*'den, *Il Trovatore*'den ya da *Der Freischutz*'tan; ayrıca, ustaca bestelenmiş yumuşak valsler ve başınızı özgürce sağa sola çevirerek dinlediğiniz marşlar ve canlı mazurkalar. Mazurkalar mi? Küçük yakut yüzüklü kızın adı Marusya'ydı – ve yan balkonda, kalın cam bölmenin arkasında Joachim yatıyordu. Hans Castorp ara sıra, öbür 'yatay' durumdakileri rahatsız etmemeye özen göstererek onunla birkaç kelime konuşurdu. Her ne kadar Joachim'in müzik zevki onunki kadar iyi olmadığı için konserlerden aynı derecede zevk alamasa da, balkonunda keyfi yerindeydi ama ne yazık ki büyük bir olasılıkla müzik dinleyeceği yerde Rusça dilbilgisi kitabını okuyordu. Oysa Hans Castorp, 'Buharlı Gemiler'i battaniyesinin üzerine bırakıp müziği kendini kaptırarak dinliyor, kompozisyonundaki saydam derinlik-

lere zevkle dalıyor ve her bir ezgiden öylesine bir esin ve gerçek bir tat alıyordu ki, Settembrini'nin müzikle ilgili düşüncelerini ve rahatsız edici sözlerini örneğin, müziğin siyasal bağlamda sakıncalı olduğunu söylemesini hatırladığında nefretten başka bir şey duymuyordu; bunların Büyükbaba Giuseppe'nin Temmuz Devrimi'yle ilgili sloganlarından ve dünyanın altı günde yaratılışından bir farkı yoktu.

Demek ki Joachim müziğin verdiği zevkten mahrumdu ve puro içmenin baharat tatlı eğlencesinden de haberi yoktu ama o da bölmesinde aynı derecede huzurlu ve mutlu yatıyordu. Gün sona erdiğine göre artık bugün bir şeyler olmayacaktı – ne can sıkıcı bir olay ne de kalp kaslarını zorlayıcı bir durum. Oysa 'yarın' olduğunda, yerin kısıtlı oluşundan ve programın düzenli uygulanışından kaynaklanan her şey bir kez daha yinelenecekti. Bu ikili güvence Hans Castorp'un iyice rahatlamasına neden oluyor, Maria'nın yeniden kazanılmış tadı ve müzik de buna ekleninince akşam dinlenmeleri onun için gerçekten mutlu anlara dönüşüyordu.

Oysa bütün bunlar, bu işlerde acemi olan konuğun dışarıdaki dinlenme kürü sırasında (ya da kimbilir nerede ve nasıl) soğuk almasını engelleyemedi. Ağır bir nezle bastırmak üzereydi. Sinüslerinde bir baskı hissediyordu; bademcikleri de şişmişti ve acıyordu. Hava, doğanın öngördüğü kanaldan geçemediği için, yarattığı soğuk esinti öksürük nöbetlerine neden oluyordu. Sesi bir gece içinde sert içkiden tahriş olmuş gibi boğuk bir basa dönüşmüş ve dediğine göre o gece gözünü kırpmamış, boğazındaki boğucu kuruluk nedeniyle ikide birde başını yastıktan kaldırmak zorunda kalmıştı.

"Çok tatsız," dedi Joachim, "neredeyse utanç verici. Soğuk algınlıklarının burada hoş karşılanmadığını bilmelisin. Varlıkları yadsınır. Hava burada resmi olarak kurudur. Behrens'e üşüttüm diye giden hasta kötü muamele görür. Ama senin durumun farklı; senin üşütmeye hakkın var. Nezleni kesebilsek iyi olur – düzlükte bunun yöntemleri var ama burada ilgilenen olur mu bilmem. Burada has-

ta olmayagör, kimse seninle ilgilenmez bile. Burada herkes bilir bunu ama sen ancak giderayak öğreniyorsun. Buraya yeni geldiğimde bir hanım vardı; bir hafta eliyle kulağını bastırarak ağrıdan yakına yakına dolaştı da Behrens ancak ondan sonra ona baktı ve 'Hiç tasalanmayın, verem değil,' dedi, bu kadar. Evet, bakalım ne yapabiliriz. Sabah geldiğinde masöre söylerim. Resmi yol bu. O da bir üstüne söyler. Belki o zaman senin için bir şeyler yaparlar."

Joachim bunu önermişti ve resmi kanallar işe yaradı. Hans Castorp cuma günü öğlen gezintisinden döner dönmez kapısı çalındı ve Fräulein von Mylendonk ya da buradaki adıyla Başhemşire Mylendonk'la tanışma olanağına kavuştu. Daha önce çok meşgul olduğu anlaşılan kadını ancak uzaktan, bir hasta odasından çıkıp başka bir hasta odasına girmek için koridoru geçerken görmüş ya da, yemek odasına uğradığında gözüne çarpmıştı. Kadının cırtlak sesini de duymuştu. Oysa şimdi onu soğuk algınlığı nedeniyle bizzat ziyaret ediyordu; odanın kapısını kemik gibi sert bir vuruşla yalnızca bir kez tıklatmış ve Hans Castorp giriniz diyemeden eşikte doğru numaraya geldiğinden emin olmak için başını bir kez daha dışarı uzattıktan sonra odaya dalmıştı.

"Otuz dört," diye cıyakladı sesini alçaltmadan. "Doğru. Evlat, *on me dit, que vous avez pris froid, I hear you have caught a cold, Wy, kaschetsja, prostudilisj*, soğuk aldığınızı duydum. Hangi dilde konuşayım? Almanca; anladım. Ah, genç Ziemssen'in konuğusunuz demek. Ameliyathanede olmam gerekiyor. Narkoz alacak bir beyefendi gidip fasulye yemiş. Gözüm her yerde olmasa... Evet evladım, siz şimdi kalkıp burada soğuk mu aldınız?"

Hans Castorp soylu kadının konuşma tarzından şaşkına dönmüştü. Sözcükleri başından atarcasına konuşuyor, bu arada başıyla durmamacasına daireler çiziyor ve kafesteki hayvanların yaptığı gibi bir şey ararcasına burnunu yukarıya dikiyordu. Başparmağı havada kalmak koşuluyla gevşek bir yumruk yaptığı çilli sağ elini, bileğini sağa sola döndüre döndüre havada sallayarak, 'Çabuk, çabuk, çabuk! Söylediklerimi dinleme, sen konuş ki bir an önce yo-

luma gidebileyim,' der gibiydi. Beyaz üniformasının örttüğü biçimsiz bodur bir vücudu olan kırk yaşlarında bir kadındı. Göğsünden lal taşından yapılma bir haç sallanıyordu. Kepinin altından kırmızımsı seyrek saçlarını görebiliyordunuz. Su mavisi kanlanmış gözleri fıldır fıldırdı ve daha da beteri gözünde berbat bir arpacık çıkmıştı. Burnu kalkıktı, ağzı da kurbağa ağzı gibi. Konuşurken, bir tarafı dışa çıkık alt dudağı kürek gibi sallanıyordu. Bu sırada Hans Castorp onu, doğasındaki alçakgönüllülük, sabır ve insan sevgisinden kaynaklanan bir güvenle izliyordu.

"Ne biçim soğuk bu, ha?" diye sordu başhemşire, gözlerini bir noktada tutmaya çalışarak, ama başaramadı çünkü fıldır fıldır dönmeye başlamışlardı bile. "Biz bu soğuk algınlıklarını sevmeyiz. Sıkça mı üşütürsünüz? Kuzeniniz de böyle sık sık soğuk alır mıydı? Yaş kaçtı? Yirmi dört mü? Zor bir yaş. Demek buraya gelip soğuk aldınız? Saygıdeğer evladım, burada soğuk algınlığı lafı edilmez. O aşağıların abuk sabukluğudur. ('Abuk sabuk' lafı kürekler gibi telaffuz ettiği için garip ve iğrenç bir hal alıyordu onun ağzında.) Üst solunum yollarınızda çok hoş bir enfeksiyon var. Gözlerinizden de okunduğunu itiraf etmeliyim." Bir kez daha doğrudan ona bakmaya denedi ama yine başaramadı. "Ama anjin soğuk algınlığı değildir, insanın açık olduğu bir enfeksiyondan kaynaklanır. Tek sorun bunun masum bir enfeksiyon mu yoksa daha az masum bir enfeksiyon mu olduğu. Gerisi abuk sabukluk. (Gene o dehşet verici, 'abuk sabuk'!) Sizin masum bir enfeksiyona açık olmanız olası, kuşkusuz," dedi ve ilerlemiş arpacığıyla ona bakar gibi oldu. Hans Castorp bunu nasıl becerdiğini pek anlayamamıştı. "İşte zararsız bir antiseptik. Size iyi gelebilir," diyerek beline asılı bir deri çantadan küçük bir paket çıkarıp masaya koydu. Formamin'di bu. "Oldukça huzursuz gibisiniz, ateşiniz var sanki." Gözleri biraz yana kaysa da Hans Castorp'un yüzüne bakmayı sürdürüyordu. "Ateşinizi ölçtünüz mü?" Hans Castorp'un yanıtı olumsuz oldu.

"Neden o?" diye sordu başhemşire, çıkık dudağını havada asılı bırakarak.

Hans Castorp'un gıkı çıkmıyordu. Hans Castorp henüz çok genç olduğu için yanıtı bilemeyip sırasında sus pus kalakalan bir öğrencinin suskunluğunu üzerinden atamamıştı henüz.

"Yoksa hiç mi ölçmezsiniz?"

"A, tabii ki ölçerim başhemşire hanım. Ateşim olduğunda ölçerim."

"Evlat, ateş ölçmenin amacı ateşinizin olup olmadığını anlamaktır. Sizce ateşiniz yok, öyle mi?"

"Tam olarak bilmiyorum başhemşire hanım. Farkı anlamak zor. Buraya geldiğimden beri hem biraz üşüyorum hem de biraz sıcak basıyor."

"Aha, peki dereceniz nerede?"

"Yanımda değil, Başhemşire Mylendonk. Neden olsun ki? Burada yalnızca bir konuğum. Sağlığım yerinde."

"Abuk sabukluk! Sağlıklı olduğunuz için mi beni çağırdınız?"

"Hayır," dedi Hans Castorp, kibarca gülerek. "Ama birazcık..."

"Soğuk aldınız diye. Biz burada böyle üşütmeleri çok gördük. İşte!" diyerek elini çantasına yeniden daldırdı ve biri siyah biri kırmızı, iki uzunca deri kutu çıkarıp masanın üzerine koydu. "Bu üç frank elli, bu da beş frank. Beş frank olanı alsanız iyi edersiniz. Dikkatli kullanırsanız bir ömür boyu gider."

Hans Castorp gülümseyerek kırmızı olanı alıp açtı. Cam gereç, değerli bir taş ya da bir mücevhermişçesine kırmızı kadifeden altlığının, ölçüleri tıpatıp kendisine uyan girintisine gömülü duruyordu. Tam derece işaretleri kırmızı, onda bir işaretleriyse siyahtı. Sayılar da kırmızıydı; inceltilmiş alt bölümündeki cıva oynaşan ışıltılar saçıyordu. İnce sütundaki cıva, hayvan ısısının bile çok altında olan soğuk, düşük bir dereceyi gösteriyordu.

Hans Castorp kendine ve sosyal konumuna hangisinin layık olduğunu biliyordu. "Bunu alayım," dedi, öbürüne hiç bakmadan. "Beş franklık olanı. Şimdi kullanabilir miyim?"

"Anlaştık," dedi başhemşire cıyaklayarak. "Önemli

alışverişlerde cimrilik etmeyeceksin. Acelesi yok, hesabınıza yazılır. Verin bana onu. İyice aşağıya düşürmemiz gerekiyor, en aşağıya, işte böyle." Ve dereceyi Hans Castorp'un elinden kapıp havada birkaç kez sallayarak cıvayı en dibe, otuz beş derecenin altına düşürdü. "Yükselecektir, yukarıya tırmanacaktır, Merkür bu," dedi başhemşire. "İşte malınız. Burada bu işin nasıl yapıldığını biliyorsunuz, değil mi? Güzelce dilimizin altına koyarız, yedi dakika, günde dört kez, ağzımızı güzelce kapalı tutarız. *Adieu* evladım. Sonucun iyi olmasını dilerim." Ve odadan çıktı.

Hans Castorp o çıkarken eğildi; gözleri kadının ardında yok olduğu kapıda ve bıraktığı gereçte, masanın yanında ayakta duruyordu o anda. 'Demek Başhemşire Mylendonk buymuş,' diye düşündü. 'Settembrini onu sevmiyor: hoşlanılmayacak bir tarafı olduğu doğru. Arpacık hiç hoş değil ama her zaman da arpacığı yoktur ya. Ama bana hitap edermiş gibi sürekli evlat deyip duruyor? Çok garip, çok. Bir de derece sattı bana. Çantasında hep birkaç tane var. Burada her yerde, tahmin edemeyeceğiniz dükkânlarda bile bulunuyor. Joachim söyledi. Ama uğraşmam gerekmedi, ayağıma geldi.'

Zarif dereceyi kılıfından çıkardı ve derece elinde birkaç kez odada sıkıntılı gidip geldi. Kalbi deli gibi çarpıyordu. Açık kapıdan balkona bir göz attı, sonra Joachim'i arama amacıyla odanın kapısına yöneldi ama vazgeçip yeniden masanın yanına gitti. Sesinin durumunu kontrol etmek için boğazını temizledi, öksürdü ve, "Evet, soğuk algınlığından biraz ateşim çıkmış mı diye baksam iyi olacak," diyerek dereceyi, cıvalı bölümü ağzında, gövdesi de yana yatık dışarıda kalacak biçimde çarçabuk ağzına soktu ve hava girmemesi için ağzını sıkıca kapattı. Sonra kol saatine bir göz attı: Dokuz otuz altıyı gösteriyordu. Yedi dakikanın geçmesini beklemeye koyuldu.

'Ne bir dakika az ne de bir dakika fazla,' diye düşündü. 'Bana her ikisinde de güvenebilirler. Öyle suskun hemşireyle falan değiştirmelerine gerek yok. Settembrini'nin sözünü ettiği o küçük kıza, Ottilie Kneifer'e olduğu gibi.' Dereceyi sıkıca diliyle bastırmış, odada dolaşıp duruyordu.

Zaman bir türlü geçmek bilmiyordu; yedi dakika sonsuza dek sürecekti sanki. Geciktiğini sanarak telaşla yeniden saatine baktığında geçe geçe iki buçuk dakika geçmişti. Binlerce şey yaptı: Cisimleri kaldırıp koydu, balkona çıktı –Joachim'e görünmemeye çalışarak– manzaraya, artık varlığını tüm duyularıyla algıladığı dağlık araziye, doruklarına, siluetlerine ve sarp yamaçlarına baktı. Geride kalan tepesi birden aşağıya doğru çıkıntı yapan, yan yamacı sık otlarla örülü, öne eğik Bramenbuhl solunda, adlarını artık bildiği dağlık oluşumlar sağında kalıyor ve baktığı yerden, Alteinwand vadinin güneyini neredeyse kapatmış gibi duruyordu. Aşağıda kalan bahçenin patikalarına ve çiçek tarhlarına, kayadaki mağaraya ve gümüş köknara gözü takıldı; kür yapılan dinleme salonundan gelen bir fısıltıya kulak verdi ve sonra odasına dönüp derecesinin duruşunu düzeltmeye çalıştı. Kolunu, bileğini gömleğin kolundan kurtarmak için ilk önce ileriye doğru uzattı, sonra da yüzüne doğru büktü. Zor zahmet, neredeyse itip kakarcasına ve tekmeleyerek, altı dakikadan kurtulmayı başarmıştı. Şimdi de odanın ortasında durup hayal kurmaya başlamış, kafası dağılmıştı. Kalan bir dakika kedi yürüyüşü sessizliğinde geçip gitti ve yeni bir kol hareketi ona zamanın gizlice akıp gittiğini, hatta biraz geç bile kaldığını belirtti. Bunun önemi olmadığını, sonucu değiştirmeyeceğini ve hiçbir zararı olmayacağını düşünüp dereceyi ağzından çekip çıkarana dek öbür dakikanın üçte biri de uçtu. Şimdi de şaşkın bakışları dereceye takılı kalmıştı.

İlk önce bir şey anlayamadı. Cıvanın ışıltısı elips biçimindeki cam tüpün üzerinde ışığın kırılmasıyla birleşiyor ve sütun kâh yukarıda kâh aşağıda gibi görünüyordu. Gereci gözlerine daha çok yaklaştırdı, bir o yana bir bu yana çevirdi ve gene bir şey anlayamadı. Sonunda görüntü hoş bir rastlantıyla berraklaştı. Dereceyi oynatmamak için sıkıca tutarak kafasını işletmeye çalıştı. Merkür gerçekten de kendini fena halde genişletmişti. Sütun iyice yükselmişti ve normal kan ısısı sınırının üzerindeki birçok onda bir çizgisini aşmıştı. Hans Castorp'un ateşi 37.6'ydı.

Güpegündüz, daha öğlen bile olmadan, saat onla on

buçuk arasında 37.6 çok yüksekti; ateşi var demekti bu ve kapmaya hazır olduğu bir enfeksiyonun sonucuydu. Şimdi tek bir sorun vardı: o da, ne tür bir enfeksiyon olduğu. 37.6 – burada hiç kimsenin ateşi bu kadar yüksek değildi: ne Joachim'in, ne yataktan kalkamayanların, ne ağır hastaların ne de *moribundus*'ların; *pneumothorax*'lı Kleefeld'in ve Madam Chauchat'nın bile bu kadar ateşi yoktu. Durumu onlarınkine benzemiyordu kuşkusuz. Aşağıdakilerin dediği gibi nezleyle çıkan basit bir ateşti ama bu iki tür ateş arasındaki farkı anlama olanağı yoktu. Hans Castorp ateşinin soğuk algınlığıyla birlikte yükseldiğinden o kadar emin değildi ve başhekimin de önerdiği gibi Merkür'e daha önce danışmadığına pişman oldu. Önerinin çok akılcı olduğu şimdi ortaya çıkıyordu; Settembrini başını geriye atarak alaycı gülmekle büyük haksızlık etmişti – o cumhuriyetçi ve güzel üslubu olan Settembrini. Hans Castorp bir yandan İtalyan'ın cumhuriyetini ve güzel üslubunu küçümserken bir yandan da derecenin gösterdiğini incelemeyi sürdürdü, birkaç kez gözleri kamaştığı için gördükleri kayboluyor, gereci evirip çevirip yeniden bulmak zorunda kalıyordu. Hâlâ 37.6'yı gösteriyordu – hem de sabah sabah!

Bütün huzuru kaçmıştı. Dikey bir sallantı görüntüyü bozar diye dereceyi yatay tutarak odada birkaç kez dolaştı. Sonra büyük bir dikkatle lavabonun kenarına koydu, paltosunu giyip dinlenme kürünü tamamlamaya karar verdi. Oturdu ve öğrendiği gibi kendini battaniyelere sardı – her iki taraftan, sonra aşağıdan, ilk önce birini, sonra öbürünü; ustalaşmış ellerle. Ve sessizce yatıp ikinci kahvaltı zamanını ve Joachim'i beklemeye koyuldu. Arada bir gülümsüyordu; sanki birine gülümsercesine. Arada sırada da göğsü sıkıntıyla kabarıyor, onu bronşitli bir öksürük izliyordu.

On bir gongu çalınca, Joachim onu ikinci kahvaltıya götürmek üzere geldi ve onu orada öylece yatar buldu.

"Ee, sonra?" dedi şezlongun yanına gelerek.

Hans Castorp bir süre daha sessizliğini bozmadan ileriye bakmayı sürdürdü. Sonra da yanıt olarak, "Evet, son

haber, biraz ateşimin oluşu," dedi.

"Ne demek istiyorsun? Ateşin var gibi mi geliyor?"

Hans Castorp yanıtı bu kez de biraz geciktirdi, sonunda belirgin bir uyuşuklukla, "Uzun bir suredir ateşim var gibi geliyor, dostum – neredeyse başından beri; artık varsayım olmaktan çıktı, elimde kesin kanıt var. Ölçtüm."

"Ateşini mi ölçtün? Neyle?" diye haykırdı Joachim şaşırarak.

"Dereceyle kuşkusuz," dedi Hans Castorp biraz sertçe, biraz da küçümseyerek. "Başhemşire bana bir tane sattı. Neden ha bire, 'evlat' deyip duruyor anlamıyorum, doğru değil bu. Bana acele çok iyi bir derece sattı. Kaç olduğunu görmek istersen, lavabonun yanında. Biraz çıkmış."

Joachim dönüp iki adımda odaya vardı. Döndüğünde, biraz kuşkulu, "Evet, 37.5'i gösteriyor," dedi.

"Demek ki biraz inmiş. Altıydı."

"Buna biraz diyemezsin, hem de sabahsa," dedi Joachim. "Kötü bir sürpriz." Ve bir insan 'kötü bir sürpriz' karşısında nasıl dururşa öyle, eli belinde, başı öne eğik, kuzeninin şezlongunun yanında durdu. "Yatman gerekir."

Hans Castorp'un yanıtı hazırdı: "37.6 ateşle neden yatacakmışım? Sen ve senin gibi ateşi bundan düşük olmayanlar canları istediği gibi dolaşırken?"

"Ama bu farklı," dedi Joachim. "Seninki akut ateş, zararsız. Soğuk algınlığından olan ateş."

"Birincisi," diye karşılık verdi Hans Castorp, yanıtını birincisi ve ikincisi diye bölerek, "zararsız ateşi olan biri –öyle bir şey varsa kuşkusuz– zararsız ateşi olan biri yatarken öbürlerinin yatmamasını anlamıyorum, ikincisi de, sana söylüyorum, ateşim nezleden çıkmadı, hep öyleydim. Düşüncemde ısrar ediyorum. 37.6, 37.6'dır. Siz bu ateşle dolaşabiliyorsanız, ben de dolaşırım."

"Ama ben ilk geldiğimde dört hafta yatmak zorunda kaldım," diye karşı çıktı Joachim. "Kalkmama, ancak ateşimin yatmakla geçmeyeceği anlaşılınca izin verdiler."

Hans Castorp gülerek, "Ne olmuş yani?" dedi. "Senin sorununun tümüyle farklı olduğunu düşünüyordum, öyle değil miydi? Sanırım, tezatlara boğuldun. İlk önce iki va-

kayı ayırıyorsun, sonra da aynı kefeye koyuyorsun, abuk sabukluk."

Joachim topuklarının üzerinde döndü ve yeniden kuzenine baktığında yanık teni bir ton daha kararmıştı. "Hayır," dedi, "aynı kefeye koymuyorum, asıl kafa karıştırıcıların piri sensin. Ben yalnızca berbat soğuk aldığını sesinden belli oluyor– ve gelecek hafta eve dönmek istediğine göre yatman gerektiğini söylüyorum. Ama istemiyorsan, yani yatmak istemiyorsan yatmazsın. Sana kurallar koyacak değilim. Neyse ne, şimdi kahvaltıya gitmemiz gerekiyor. Haydi, geç kaldık."

"Tamam, gidelim," dedi Hans Castorp, battaniyeleri üzerinden atarak. Saçını acele fırçalamak için odaya girdi. Joachim, Hans Castorp onu izlerken bir kez daha lavabonun kenarındaki dereceyi inceledi. Hiç konuşmadan çıktılar ve her zamanki gibi bu saatte süt bolluğundan bembeyaz ışıltılar saçan yemek salonunda yerlerini aldılar.

Cüce Kulmbach birasını getirdiğinde Hans Castorp oldukça ciddi bir ifadeyle birayı geri yolladı. Bugün bira içmese iyi olacaktı. Hayır, hiçbir şey istemiyordu, teşekkürler, olsa olsa bir yudum su. Tutumu herkesin dikkatini çekti. "Neden? Nereden çıktı bu? Bir yenilik mi var? Neden bira içilmiyor?" Hans Castorp sıradan bir şeyden söz edercesine biraz ateşi olduğunu söyleyiverdi; 37.6 – önemsiz.

Bunun üzerine işaretparmaklarını sallayarak onu uyardılar. Çok garipti bu. Onunla dalga geçmeye başladılar, başlarını yana eğdiler, göz kırptılar ve sanki o güne dek suçsuz görünmeye çalışmış birinin cüretkâr ve müstehcen bir şeylerini duyabilmek istercesine, ellerini kulaklarına götürdüler. "Ay, ay, ay!" dedi öğretmen gülerek, kusur bulmuşçasına; tüylü yanakları kızarmıştı. "Neler duyuyoruz, harika! Bekle de gör."

"Vay, vay, vay," dedi Frau Stöhr, küt ve kırmızı parmağını burnunun hizasında tutup onu tehdit ederek. "Demek konuk beyin de biraz *tempus*'u var. Bence siz gerçekten çok şakacı bir çocuksunuz!" Haber, masanın ucunda oturan büyük teyzeye ulaştığında o bile kurnaz bir ifadey-

le onu azarladı. O güne dek onunla ilgilenmemiş olan Marusya, portakal kokulu mendili ağzında eğilip baktı ve yuvarlak kahverengi gözleriyle onu kınadı. Frau Stöhr'den haberi alan Dr. Blumenkohl de, doğrudan ona bakmamasına karşın genel tepkiye katılmazlık edemedi. Aralarında tek umursamayan, her zamanki gibi dünyaya kapalı olan Miss Robinson'du. Joachim ise gözleri yerde ciddiyetini koruyordu.

Bu kadar takılmayla pek gururlanan Hans Castorp, alçakgönüllülüğü gereği karşı çıkması gerektiğini düşündü. "Hayır, hayır, yanılıyorsunuz," dedi. "Durumum akla gelebilecek en zararsız durum. Nezle oldum. Gördüğünüz gibi gözlerim sulanıyor, bütün gece öksürdüm – çok tatsız."

Ama açıklamasına aldıran olmadı; gülmeyi sürdürdüler ve yadsırcasına ellerini salladılar. "Evet, evet, evet, nazlanmalar, bahaneler; nezleden olan ateşleri biz iyi biliriz," dediler. Sonra birdenbire Hans Castorp'tan muayene olmak için hemen randevu almasını istediler. Haber onları heyecanlandırmıştı: O gün öbür altı masaya oranla onlarınki çok daha canlıydı. Özellikle, fırfırlı yakasının üzerindeki yanakları pürüzlü, inatçı yüzü kıpkırmızı kesilmiş Frau Stöhr çılgıncasına konuşmaya başlamıştı. Öksürüğün ne denli keyif verici olduğunu anlatıyordu – evet, göğsün derinlerinde oluşan gıcığın çok hoş ve zevkli bir yönü varmış ve giderek artarmış, sen de, onu sıkarak ve bastırarak çıkarabilmek için derinlere inermişsin. Hapşırmak da ayrı bir zevkmiş; hapşırma arzusu içinde kabarıp dayanılmaz bir hal alınca, zevkten kendinden geçmiş bir ifadeyle birkaç kez hızla soluk alıp kendini koyuverirmişsin – bu hayırlı çıkış insana dünyayı unuttururmuş. Bazen de iki-üç kez art arda gelirmiş ve bunlar yaşamın beleş zevkleriymiş – örneğin, ilkbaharda mayasılın tatlı tatlı kaşınması da öyleymiş, gaddarca deli gibi kaşırmışsın, sırf zevkine, kanatana dek. Aynada kendini görürsen küçük bir şeytanla karşılaşmış gibi olurmuşsun.

Cahil Frau Stöhr, kısa süren ama çeşidi bol yemek bitene dek kılı kırk yararak konuştu da konuştu. Kuzenler o sabahki ikinci yürüyüşlerinde Davos Meydanı'na gitmek

üzere yola çıktılar. Joachim yol boyunca düşünceli durdu. Hans Castorp bir yandan soğuk algınlığından inliyor, bir yandan da göğsündeki hırıltıyı atmaya çalışıyordu.

Dönerlerken Joachim, "Bir şey önereceğim," dedi. "Bugün cuma, aylık kontrolüm yarın yemekten sonra. Yalnızca bedensel muayeneden geçmiyorum, Behrens biraz sorup soruşturuyor, Krokowski'ye de not tutturuyor. Benimle gelip seni dinlemesini rica edebilirsin. Gülünç, evde olsan Heidekind'i çağırırdın. Burada iki tane uzman hekim var ama sen dolaşıp durup ne düşüneceğini bilemiyorsun. Sorunun ne kadar ciddi olduğunu ya da yatman gerekip gerekmediğini de."

"İyi," dedi Hans Castorp. "Nasıl istersen. Öyle yapabilirim, hem bir kontrolde hazır bulunmak ilginç olabilir."

Böylece anlaştılar ve sanatoryuma vardıklarında rastlantı sonucu Başhekim Behrens'le karşılaşınca da sorunu ona ilettiler.

Behrens, uzun boyu, uzun boynu, ağzında purosu, mor yanakları ve patlak gözleriyle ana kapıdan çıkmak üzereydi; kazık gibi şapkasını geriye atmıştı. Tam bir hareketlilik içindeydi. Dediğine göre az önce ameliyathanede çalışmıştı ve o anda da muayenehanesine gitmek ve hastalarını dolaşmak üzereydi.

"Günaydın beyler, taban tepiyorsunuz, öyle mi? Dışarıdaki dünya güzel miydi? Bıçaklı ve kemik testereli zor bir mücadeleden geliyorum – büyük iş, kaburga reseksiyonu. Eskiden yüzde ellisi ameliyat masasında kalırdı. Şimdilerde bu işi daha iyi beceriyoruz ama çoğu zaman, *mortis causa*, tası tarağı toplayıp çıkmak zorunda kalıyoruz. Bugünkü adam şakadan anlayan biriydi ve bir an iyi mücadele etti. Müthiş bir görüntü; torakslık hali kalmamış bir insan toraksı, yumuşak parça, biliyor musunuz, bir işe yaramaz; doğru dürüst olanın bulanıklaşması denebilir. Peki, ya sizin keyfiniz nasıl? İki kişi olunca yaşam daha eğlenceli oluyor, ne dersin Ziemssen, uyanık eski tüfek. Bu gözyaşları da ne, ehlikeyif herif?" dedi Hans Castorp'a dönerek. "Burada uluorta ağlamak yasaktır. Yönetmelik yasaklıyor. Bıraksak herkes ağlar."

"Nezleden," dedi Hans Castorp. "Nasıl olduğunu bilmiyorum ama çok fena nezle kaptım. Öksürüyorum, göğsüm de dolu."

"Öyle mi? Bir doktora görünsen iyi olur."

İkisi de güldü ve Joachim topuklarını birbirine vurarak, "Biz de tam bunu yapmak üzereydik Başhekim Behrens," diye yanıtladı. "Kontrolüm yarın, sizden kuzenimi de o araya sıkıştırmanızı rica edecektik. Salı günü yola çıkacak kadar düzelip düzelmeyeceğini merak ediyoruz da."

"Y," dedi Behrens. "Y. b. b. m! Yaparız büyük bir memnuniyetle. Çok önceleri yapmalıydık zaten. Buraya gelince, buranın nimetlerinden yararlanmak gerekir. Sizi zorluyor gibi olmak istemedik. Demek yarın iki kişi olacaksınız, yem torbanızı çıkardıktan hemen sonra."

"Çünkü biraz ateşim de var," diye ekledi Hans Castorp.

"Demeyin!" diye haykırdı Behrens. "Siz de buna haber mi diyorsunuz? Gözlerim kör mü sanıyorsunuz?" Ve kocaman parmağıyla sulanmış ve kanlanmış patlak mavi gözlerini işaret ederek. "Peki kaç?"

Hans Castorp alçakgönüllülükle kaç olduğunu söyledi.

"Öğleden önce? Hım, hiç fena değil, başlangıç için yeteneğiniz fena sayılmaz. Demek yarın ikili geliyorsunuz. Şeref verirsiniz. Ve şimdi içeri girip beslenmenizin tadını çıkarın," dedikten sonra, arkasında bir puro bulutu bırakarak, dizleri biraz bükük, elleriyle kürek çekercesine yokuştan aşağıya inmeye başladı.

"Her şey senin istediğin gibi ayarlandı," dedi Hans Castorp. "Bundan daha iyi bir rastlantı olamazdı, ben de randevu aldım. Bana büyük bir olasılıkla bir şurup ya da göğsümü yumuşatıcı bir çay yazmaktan öte bir şey yapamayacak ama ne olursa olsun insan kendini benim kadar kötü hissettiğinde doktora danışmak iyi oluyor. Ama neden hep böyle kendini tutamadan konuşuyor? Baştan oldukça hoşuma gidiyordu ama burada bir süre kaldıktan sonra hoşlanmaz oldum. 'Beslenmenizin tadını çıkarın.'

Ne tür bir saçmalık bu? İnsan 'afiyet olsun' diyebilir çünkü bu 'günlük rızkın' gibi kulağa hoş gelen bir deyiş olduğu için uygun düşüyor ama 'beslenme' tümüyle fizyolojik, bu nedenle birine 'beslenmenin tadını çıkar' demek onunla alay etmek demek. Puro içmesinden de hoşlanmıyorum, beni ürkütüyor çünkü ona iyi gelmediğini ve onu karamsarlaştırdığını biliyorum. Settembrini neşesinin zorlama olduğunu söylemişti; o iyi bir gözlemci ve yargılarını etki altında kalmadan veren biri –en azından bu yönünü takdir etmek gerekir. Ben de her şeyi olduğu gibi kabul etmek yerine yargılarımı daha çok kendim vermeliyim sanırım–, bu konuda haklı. Ama bazen insan bir konuda yargılama, yadsıma ve öfkeyle işe başlıyor ama sonra araya yargılamayla hiç ilgisi olmayan bir şey giriyor, o zaman da katı mantık işlemez oluyor ve sonunda cumhuriyetmiş ve güzel üslupmuş gibi saçmalıklara varıyorsun."

Böylece ne dediğinden kendisi de pek emin olamadan anlaşılmaz bir şeyler daha geveledi.

Kuzeni ona yan gözle baktıktan sonra, "Görüşürüz," dedi ve ikisi de odalarına çekilip balkona çıktılar.

Bir süre sonra Joachim, "Kaç?" diye sordu yavaş bir sesle; oysa Hans Castorp'un derecesine danıştığını görmemişti.

"Hep aynı," dedi Hans Castorp umursamaz bir tonda.

Aslında odaya girer girmez sabah sahiplendiği kırılgan malını lavabonun yanından almış, görevini tamamlamış olan 37.6'yı silmek için onu birkaç kez yanlamasına sallamış ve camdan purosu ağzında oranın eskilerinden biriymiş gibi dinlenme kürüne başlamıştı. Tüm büyük umutlarına ve dereceyi dilinin altında tam sekiz dakika tutmasına karşın Merkür yine kendini 37.6'ya kadar yükseltti ama daha yukarıya çıkmadı – ateş demekti bu ama sabahkinden bir farkı yoktu. Yemekten sonra, ışıl ışıl sütuncuk 37.7'ye çıktı, akşam hasta günün heyecanlarına ve yorgunluğuna yenik düştüğünde 37.5'te direndi, ertesi sabah 37 oldu, öğleye doğru da bir gün önceki yüksekliğine ulaştı. Günün ana yemeği ve onu izleyecek olan randevu saati yaklaştığında durum işte böyleydi.

Hans Castorp daha sonra o yemekte Madam Chauchat'nın iri düğmeli, ceplerine biye geçmiş altın sarısı bir kazak giydiğini hatırladı. Yeni bir kazaktı bu ya da Hans Castorp'un çok iyi bildiği tarzda her zamanki gibi salona geç girip yüzü salona dönük bir anlığına duraksadığında ona yeni gibi gelmişti. Sonra günde beş kez yaptığı gibi masasına süzülerek yürümüş, yumuşak hareketlerle yerine oturup sohbet ederek yemeğe başlamıştı. Hans Castorp her zamanki gibi Settembrini'yi aşarak –arada kalan yanlamasına konmuş masada arkası dönük oturuyordu– İyi Ruslar Masası'na baktığında, konuşurken başının hareket biçimine, boynunun kavisine ve sırtının gevşek duruşuna özellikle dikkat etmişti. Frau Chauchat'ya gelince; tüm yemek boyunca salona dönüp bir kez bile bakmamıştı ama tatlılar yenip salonun sağ dibinde duran sarkaçlı ve zincirli yüksek saat Kötü Ruslar Masası'nın olduğu yerde ikiyi vurduğunda olan oldu ve Hans Castorp içinden gelen bir sarsıntının etkisiyle şaşkınlığa uğradı. Saat bir kez, sonra da iki kez çalarken o hoş hasta yavaşça başını ve bedeninin üst bölümünü biraz çevirmiş ve omzunun üzerinden açıkça Hans Castorp'un masasına bakmış, hayır yalnızca masaya değil hiç kuşkusuz, özellikle ona bakmıştı; kapalı dudaklarında ve çekik Pribislav gözlerinde dolaşan bir gülümsemeyle, "Evet, zamanı geldi. Gidecek misin Hans?" der gibiydi. (Gözler konuştuğunda, ağız henüz 'siz' bile dememiş olsa da 'sen' diye hitap edilir.) Bu olay Hans Castorp'u allak bullak etmiş ve ruhunun derinlerine dek sarsmış, gözlerine inanmış, ilk önce boş boş Frau Chauchat'nın yüzüne bakmış, sonra da bakışlarını alnının ve saçının üzerindeki boşluğa dikmişti. Saat ikide randevusu olduğunu biliyor muydu acaba? Öyle görünüyordu ama bunu bilmesi Hans Castorp'un bir dakika önce Joachim'e, soğuk algınlığı çok daha düzeldiği için muayene olmasının gereksiz olduğunu başhekime söyleyip söylememeye karar veremediğini söylediğini bilmesi kadar olanaksızdı ama bu tasarının iyi yönleri zaten kadının soran gülümsemesiyle eriyip gitmiş ve ansızın iğrenç bir can sıkıntısına bürünmüştü. Bir saniye sonra Joachim rulo yaptığı peçete-

sini masaya bırakıp kaşlarını kaldırarak işaretini vermiş ve masadakilere eğilerek kalkmış ve Hans Castorp kadının gözlerini ve gülümsemesini hâlâ üzerinde hissederek kalkıp dıştan adımları sağlam olsalar da içten sendeleyerek kuzenini izlemişti.

Dün sabahtan beri o günün programını konuşmamışlardı, şimdi de aralarında anlaşmışçasına suskun yürüyorlardı. Joachim'in acelesi vardı – randevusuna geç kalmıştı ve Başhekim Behrens zamanında gelmeyi çok önemserdi. Yemek salonundan zemin kattaki koridoru izleyip idareyi geçtiler ve muşambası yeni cilalanmış merdivenden aşağıya, bodrum kata indiler. Joachim merdivenin tam karşısındaki kapıyı çaldı – kapıdaki porselen levha muayenehanenin girişi olduğunu belirtiyordu.

"Girin!" diye seslendi Behrens ilk heceyi vurgulayarak. Üzerinde beyaz gömleği, odanın ortasında duruyor, sağ elindeki dinleme aletini bacağına vuruyordu.

"Tempo tempo!" dedi patlak gözlerini duvar saatine çevirerek. "*Un poco pui presto Signori*! Biz yalnızca siz çok saygıdeğer beylerin hizmetinde değiliz."

Dr. Krokowski pencerenin önündeki ikili yazı masasında dirseklerini masaya dayamış, bir elinde bir kalem, öbür eli sakalına gömülü, önünde büyük bir olasılıkla hastalarla ilgili raporlar olan kâğıtlar oturuyor, parlak siyah gömleği yüzünü daha da solgun gösteriyordu. Gençler içeriye girdiğinde başını kaldırıp onlara, orada yalnızca yardımcı olarak bulunan önemli bir şahsiyetin donuk ifadesiyle baktı.

"Haydi bakalım, devam," dedi başhekim Joachim'in özürlerine karşın. Ateş çizelgesini elinden alıp incelemeye başladığında hastası çarçabuk belden yukarı soyundu ve giysilerini kapının yanındaki askıya astı. Hans Castorp'a aldıran yoktu. O da bir süre onları izledikten sonra üzerinde bir sürahi su olan bir masanın yanında duran kolları püsküllü eski moda bir koltuğa oturdu. Duvarlardaki rafları kalın ciltli tıp kitapları ve dosyalar kaplamıştı. Bunların dışında odada eşya olarak yalnızca beyaz ince muşambayla kaplanmış, kabarık baş konacak yerine kâğıt pe-

çete serilmiş iner kalkar bir muayene masası vardı.

"Virgül 7, virgül 9, virgül 8," dedi Behrens, Joachim'in günde beş kez aksatmadan yazdığı ölçümlerin bir haftalık sonuçlarını karıştırırken. "Hâlâ biraz lekeli sevgili Ziemssen, geçen günkünden daha iyi olduğunuz söylenemez." (Geçenlerde dediği dört hafta öncesiydi.) "Hâlâ zehir atılmamış, atılmamış. Eh, bir günde de olmaz ya, büyü yapacak halimiz yok."

Joachim başını salladı ve çıplak omzunu silkti. Oysa oraya bir gün önce gelmediğini söyleyip karşı çıkabilirdi.

"Peki, tiz bir ses veren sağ hilustaki sancı ne durumda? Daha mı iyi? İyi, gelin bakalım. Birkaç kez kibarca vuralım size." Ve muayene başladı.

Bacakları ayrık biraz geriye doğru kaykılmış ve dinleme aletini kolunun altına sıkıştırmış olan Başhekim Behrens, ilk önce sağ elinin güçlü ortaparmağını çekiç gibi kullanıp sol eliyle destek vererek Joachim'in sağ omzunun yukarılarına vurdu, sonra da daha aşağılara indi, sırtının orta ve alt bölümlerinin yanlarına. Bu işte eğitimli olan Joachim koltuk altına vurması için kolunu kaldırdı. Sonra tüm bu işlem sol tarafta yinelendi. Bu iş bitince başhekim göğse vurmak için "Dön!" emrini verdi ve boynun hemen altında köprücük kemiğine ve ilk önce sağ sonra sol göğüs altlarına vurdu. Yeterince tatmin olunca dinleme aletiyle daha önce vurduğu her yeri dinleyerek Joachim'in sırtını ve göğsünü muayene etti. Joachim sürekli derin soluk alması ve öksürmesi istendiği için belli ki zorlanıyordu; kısa sürede soluksuz kalmaya ve gözleri yaşarmaya başlamıştı. Bu sırada Başhekim Behrens'in içerde duyduğu her şeyi yazı masasında oturan asistanına kısa ve net sözcüklerle iletmesi Hans Castorp'a terzilerde yapılan işlemi, iyi giyimli bir beyin, takım elbise için ölçü aldırmasını anımsattı. Mezura alışılmış bir sırayla müşterinin göğsünün, bacaklarının ve kollarının orasına burasına konur, bu arada da elinde kâğıt kalemle iki büklüm oturan çırağa çıkan sonuçlar yazdırılırdı. "Kısa, kısalmış," diye dikte ettiriyordu Başhekim Behrens. "Vaskülar," dedi, sonra bir kez daha 'Vaskülar' diye yineledi. (Bu iyiye alametti anlaşılan.) "Bo-

ğuk," dedi yüzünü buruşturarak. "Çok boğuk... hırıltılı." Ve Dr. Krokowski söylenen her şeyi terzi çırağının ölçüleri not ettiği gibi kâğıda geçirdi.

Hans Castorp başını yana eğip olup biteni izledi ama kısa bir süre sonra aklı Joachim'in bedeninin üst bölümüne ve Joachim'in her soluk alışta kaburgaları (Allaha şükür tüm kaburgaları yerindeydi) sıkı derisinin altında kabarırken midesinin içe doğru çekilmesine gitti. Sarımsı kahverengi, düzgün, genç bir göğüstü bu; göğüs kemiği ve bileklerinden birini altın bir zincirin çevrelediği hâlâ gücünü yitirmemiş kolları siyah tüylerle kaplıydı. 'Bunlar atlet kolu,' diye düşündü Hans Castorp. 'Jimnastiği hep severdi; bense hiç ilgilenmezdim, o yüzden de hep asker olmayı istiyordu. Bedenine düşkündü, benden çok daha düşkündü ya da, en azından farklı bir biçimde düşkündü çünkü ben sivil olduğum için güzel sıcak bir banyo ve yemek içmek her zaman ilgimi daha çok çekti, oysa o hep erkek işlerini ve başarıları önemsedi. Şimdi bedeni öne plana çıktı ama tümüyle farklı bir nedenden; bağımsızlığını ilan etti bedeni ve hastalık yüzünden önem kazandı. Aşağıdaki düzlüklerde asker olmayı ne denli istese de zavallı, lekeli, hâlâ zehirli ve iyi olacak gibi de değil. Şuna bakın, tam bir erkek, kitaplardaki gibi tepeden tırnağa Belvedere Apollonu. Ama Joachim'in içi hasta, dışı da çok sıcak – hastalık yüzünden. Hastalık insanı daha da bedensel yapıyor, salt bir bedene dönüştürüyor.' Düşündükleri onu öylesine şaşırttı ki hemen inceleyen bakışlarını Joachim'in çıplak göğsünden ayırıp bakışlarını öksürmekten ve derin soluk alıp vermekten yaş içinde kalmış o yumuşak bakışlı iri siyah gözlerine kaydırdı. O gözler şimdi hüzün içinde onları izleyenin çok ötesindeki bir boşluğa doğru bakıyordu.

Başhekim Behrens işini bitirmişti. "Eh, iyi Ziemssen. Her şey yolunda, olabildiğince," dedi. "Bir dahaki kez, dört hafta sonra yani, her şey biraz daha iyi olacak."

"Başhekim bey sizce ne kadar sürede..."

"Ne yani, yine bana baskı mı yapmaya kalkıyorsunuz? Emrinizdeki heriflere bu ateşli halinizle eziyet edemezsi-

niz. Size geçenlerde altı ay dedim – isterseniz saymaya o zamandan başlayabilirsiniz. Ama bu en azı. Yaşam burada o kadar da kötü sayılmaz – biraz daha kibar olsanız iyi olur. Burası zindan değil, Sibirya'da bir maden ocağı da değil. Yoksa öyle bir şeye benzediğimizi mi söylemek istiyorsunuz? Pekâlâ Ziemssen. Çekilebilirsiniz," dedi ve, "sonraki, niyeti olan gelsin!" diye haykırdı havaya bakarak. Sonra kollarını açarak dinleme aletini asistanının da muayene sonrası Joachim'e bir bakabilmesi için uzattı. O da ayağa kalkıp aleti kaptı.

Hans Castorp da ayağa kalkmış, bacakları ayrık, ağzı açık düşüncelere dalmış gibi görünen başhekime gözlerini dikmişti. Alelacele hazırlanmaya başladı. Fazla acele ettiği için manşetli puantiye gömleğini başından çıkarmaya çalışırken epeyce zorlandı. Başhekim Behrens'in karşısında duruyordu şimdi – beyaz, sarışın, ince ve Joachim'den daha sivil görünüşlü bedeniyle.

Ama hâlâ düşüncelere dalmış olan başhekimin ona aldırdığı yoktu. Dr. Krokowski yeniden oturmuş, Joachim de giyinmeye başlamıştı ki Behrens sonunda 'niyeti olan' kişiyle ilgilenmeye karar verdi.

"Ah evet, sıra size geldi," dedi, koca eliyle Hans Castorp'un kolunu yakalayıp ileriye doğru itti ve gözlerini ona dikti ama bir insanın bir insana baktığı gibi yüzüne değil de bedenine bakıyordu. Bir nesneyi çevirir gibi arkasını döndürdü ve bu kez de, arkasını incelemeye koyuldu. "Hım. Bakalım ne haltlar karıştırıyorsunuz," diyerek vurmalarına başladı.

Joachim Ziemssen'e yaptığı gibi her yere vurdu ama dönüp dolaşıp aynı yerlere geliyordu. Uzunca bir süre sol köprücük kemiğine yakın bir noktayla onun altındaki başka bir nokta arasında gidip geldi – ikisini karşılaştırıyordu.

"Duyuyor musunuz bunu?" diye seslendi Dr. Krokowski'ye. Ve beş adım ileride masa başında oturan Dr. Krokowski başını eğerek duyduğunu belirtti. Başını eğerken çenesini göğsüne öylesine sıkı bastırmıştı ki sakalı ikiye ayrılıp uçları havaya kalkmıştı.

"Derin soluk alın! Öksürün!" diye emretti başhekim,

dinleme aleti bir kez daha elinde. Hans Castorp başhekim onu dinlerken en aşağı sekiz ya da on dakika çok çaba göstermek zorunda kaldı. Tek kelime söylemeden dinleme aletini oraya buraya koyuyor ama özellikle daha önce dinlediği iki noktaya dönüyordu. Sonra aletini kolunun altına sıkıştırdı, ellerini arkasında kavuşturdu ve yerde kendisiyle Hans Castorp arasındaki bir noktaya gözlerini dikti.

"Evet, Castorp," dedi, genç adama ilk kez soyadıyla hitap ederek. "Düşündüğüm gibi durum oldukça *praeter – propter*. Artık size, sizinle haddim olmayarak tanıştığım ilk günden beri görünüşünüzü beğenmediğimi itiraf edebilirim. Buradakilerden biri olacağınıza kesin gözle baktığımı ve sizden önce buraya sırf keyif çatmak için gelip etrafa hava atan birçokları gibi sonunda burada kalmakla iyi bir iş yapmış olduğunuzu, hatta burada hiçbir şeye katılımda bulunmadan sırf merak yüzünden değil de daha uzun bir süre kalmakla –lütfen sözlerime dikkat edin– iyiden de öte bir şey yapmış olduğunuzu anlayacağınızı başından beri bildiğimi de."

Hans Castorp bembeyaz kesildi. Pantolonunun askılarını düğmelemekte olan Joachim durmuş dinliyordu.

"İyi ve sempatik bir kuzeniniz var burada," diye sürdürdü başhekim Joachim'i işaret edip ayaklarının üzerinde ileri geri sallanarak. "Umarız bir gün eskiden hastaydım diyebilecek ama o gün geldiğinde hâlâ daha önceleri bir kez hastalanmış biri olacak sizin öz kuzeniniz olan bey ve onun durumu düşünürlerin dediği gibi sizin durumunuza da *a priori* bir ışık tutuyor sevgili Castorp."

"Ama o benim üvey kuzenim Başhekim Behrens."

"Vay, şimdi de kuzeninizi mi inkâr etmeye kalkıyorsunuz? Üvey ya da neyse yine de bir kan bağı var. Hangi taraftan acaba?"

"Anne tarafından, efendim. Oğlu, üvey bir..."

"Anneciğinizin keyfi yerindedir umarım?"

"Hayır, öldü. Ben çok küçükken vefat etti."

"Ya, peki neden?"

"Kan pıhtılaşmasından."

"Kan pıhtılaşmasından mı? Eh, her neyse, bu çok es-

kiden olmuş. Ve değerli babanız?"

"Zatürreeden öldü," dedi Hans Castorp. "Büyükbabam da öyle," diye ekledi.

"O da, öyle mi? Atalarınızla ilgili bu kadarı yeter. Size gelince, her zaman kansızdınız, değil mi? Ama bedensel ya da zihinsel çalışmalarda kolay yorulmuyorsunuzdur büyük bir olasılıkla? A, yoruluyor musunuz? Bazen kalp çarpıntınız da mı oluyor? Yeni mi başladı? İyi. Ayrıca üst solunum yolları enfeksiyonuna da açıksınız. Daha önce de bir kez hastalandığınızı biliyor muydunuz?"

"Ben mi?"

"Evet, sizi kastediyorum. Farkı duyabiliyor musunuz?" Ve başhekim yeniden göğsün sol üst tarafındaki bir noktayla onun biraz aşağısındaki bir noktaya dönüşümlü vurmaya başladı.

"Evet, orası daha boğuk bir ses çıkarıyor," dedi Hans Castorp.

"Çok iyi. Uzman olabilirdiniz. Biz bunlara boğuk sesler deriz ya da isterseniz yara izleri deyin. Eski enfeksiyonlar nedeniyle kireçlenmenin oluştuğu bölgelerdir. Siz eski bir hastasınız Castorp ama bunu bilmemenizin günahını kimseye yükleyemeyiz. Erken teşhis zordur – özellikle de düzlükteki meslektaşlarım için. Biz buradakilerin daha keskin kulakları olduğunu iddia edecek değilim ama bu konudaki deneyimimizin etkisi var kuşkusuz. Hava daha iyi duymamızı sağlıyor – hafif ve kuru bir hava buradaki."

"Kuşkusuz sağlıyordur," dedi Hans Castorp.

"İyi, Castorp. Şimdi beni iyi dinle genç adam, altın değerinde bir şeyler söyleyeceğim. İş yalnızca solunum borunuzdaki birkaç boğuk ses, yalnızca boğuk sesler, yara izleri ve kireçlenmeyle kalsaydı, sizi hemen tapındığınız şeylere geri yollardım; bir daha da aklıma bile gelmezdiniz. Ne dediğimi anlıyorsunuz, değil mi? Oysa durum öyle olmadığı için ve muayeneme dayanarak ve de hazır burada olduğunuza göre eve dönmeye değmez Hans Castorp çünkü nasıl olsa kısa bir süre sonra bizi görmek için geri gelmek zorunda kalacaksanız."

Hans Castorp bir kez daha kalbine kan hücum ettiğini

hissetti – sanki çekiçle vuruyorlardı. Joachim hâlâ elleri arkadaki düğmelerde, gözleri yerde öylece duruyordu.

"Çünkü boğuk seslerden başka sol üst tarafta biraz hırıltı var, kuru bir ses, taze bir yerden geliyor kuşkusuz. Henüz yumuşak dokunun odaklanması diyemem ama duyarlı bir nokta olduğu kesin ve yaşantınızı aşağılardaki gibi sürdürmeye kalkarsanız, ne yapsanız da ne etseniz de, bütün ciğer hapı yutar."

Hans Castorp kımıldamadan duruyordu; ağzının kenarı garip bir biçimde seğirmeye başlamıştı ve kalp atışları kaburgalarının arasından seçilebiliyordu. Joachim'e baktı ama karşılık alamayınca gözlerini yeniden başhekimin mavi patlak gözlü, bıyığının bir tarafı çarpık, mor yanaklı yüzüne çevirdi.

"Somut bir kanıt olarak ateşinizi gösterebiliriz," diye sürdürdü Behrens. "Sabah onda ateşiniz 37.6; bu da bizim dinleme sonuçlarımıza aşağı yukarı uyuyor."

"Ben, ateşimin nezleden geldiğini sanmıştım," dedi Hans Castorp.

"Ee, peki nezle nereden geliyor?" diye karşılık verdi başhekim. "Size bir şey söyleyeyim Castorp, iyi dinleyin; anladığım kadarıyla beyninizde yeterince kıvrım var. Şimdi; buradaki hava hastalıkla savaşmak için iyidir, sizce de öyle değil mi? Öyledir ama hastalık açısından da iyidir çünkü ilk önce hastalığı artırarak bedenin bir devrim yapmasını ve uyumakta olan hastalığın patlak vermesini sağlar. İşte sizin nezleniz de, kusura bakmayın ama, böyle bir patlama. Aşağılarda da böyle ateşiniz var mıydı bilemem ama burada ilk günden beri ateşiniz vardı, nezleden falan da değil – en azından benim kanım bu."

"Evet," dedi Hans Castorp. "Bence de öyle."

"Baştan beri kendinizi bir hoş hissediyorsunuzdur sanırım," dedi başhekim, sözlerini kanıtlamak için. "Bu durum bakterilerden çıkan çözülebilir zehirlerden oluşur, bunların merkez sinir sistemini sarhoş edici bir etkileri vardır – yanakların pembeleşmesi de ondan. İlk önce Castorp sizi yatıracağız; bakalım birkaç hafta yatak istirahati aklınızı başınıza getirebilecek mi? Sonra ne yapacağımızı

düşünürüz. Şimdi içinizin güzel bir resmini çekeceğiz – insanın kendi bedeninde neler olup bittiğini görmesi her zaman eğlencelidir. Ama baştan söyleyeyim ki sizinki gibi bir vaka kolay iyileşmez. Reklam olsun diye başarılar ve mucize tedaviler sağlamıyoruz. Sizin bir konuktan çok, bir hasta olmaya yatkın olduğunuzu ve hastalık konusunda, ateşi bir-iki çizgi düştüğünde sanki, 'Yere yat!' komutu 'Hazır ol! ' komutu kadar iyi değilmiş gibi hemen sıvışmaya kalkan şuradaki tuğgeneralimizden çok daha yetenekli olduğunuzu anlamıştım. Sivil birinin ilk görevi sükûnetini korumaktır; sabırsızlığın hiçbir yararı olmaz. Beni sakın hayal kırıklığına uğratmayın ya da insan doğasıyla ilgili bilgilerimi yanlış çıkarmayın Castorp. Haydi şimdi ikiniz de marş, marş, revire!"

Böylece muayene bitmiş oldu ve Başhekim Behrens masasına oturdu – onun gibi işi başından aşkın bir adamın bir sonraki muayeneye kadar olan kısa süreyi yazılması gereken şeylere ayırması gerekiyordu. Bu arada Dr. Krokowski yerinden kalktı ve başını yana eğerek öyle bir sırıttı ki sakalının arasından sararmış dişleri göründü. Bir elini genç adamın omzuna koydu, öbür eliyle de Hans Castorp'un elini hararetle sıktı.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Sonsuzluk Çorbası ve Birdenbire Aydınlanma

Ve şimdi yeni bir olay var karşımızda: Okuyucunun çok şaşırmaması için öyküyü anlatanın, kendisinin de şaşırdığını ifade etmesi iyi olacak çünkü Hans Castorp'un burada, yukarıdaki insanlarla geçirdiği ilk üç hafta (yaz sıcağında o kadarla kalacağı varsayılan yirmi bir gün) bizim de yarı yarıya itiraf ettiğimiz beklentilerimize uygun olarak dünyanın yerini ve zamanını tüketti ama bundan sonraki üç haftalık konukluğu, yani kalışının uzaması, ilk üç haftanın yalayıp yuttuğu kadar sayfa, kâğıt, saat, gün, hatta sözcük ve an gerektirmeyecek. Gelişini görebiliyoruz. Bu üç haftayı çabucak geçirip geride bırakacağız.

Bu durum şaşırtıcı gelebilir ama her şey yolunda gidiyor ve öyküleri anlatma ve dinleme kurallarına uygun çünkü zaman, yazgının darbesini yiyen kahramanımız genç Hans Castorp için nasıl uzayıp kısalıyorsa, iyi bir sıralama ve öykü kurallarına göre bizim zaman deneyimimizin de aynı biçimde uzayıp kısalması, genişlemesi ve daralması gerekiyor. Ayrıca bu değişiklikler okuyucuyu, Hans Castorp'la birlikte olduğumuz sürece karşılaşacağımız zamanın giziyle bağlantılı mucizelere ve garipliklere hazırlamak açısından yararlı olacak. Şimdilik, herkese bir insanın hastalanıp yatağa düştüğü zaman günlerin, hatta art

arda gelen birçok günün nasıl hızlı geçtiğini hatırlatmakla yetineceğiz. Hep aynı gündür – yalnızca kendini yineler ama aynı gün olduğuna göre 'yinelenmekten' söz etmek aslında doğru değil. Tekdüzelik, durağanlık ve sonsuzluk diye nitelemek daha uygun düşer. Size bir gün önce getirilmiş olan ve ertesi gün de getirilecek olan öğle çorbanızın getirildiği an neden ve nasıl olduğunu bilemediğiniz bir baş dönmesine tutulursunuz, zaman dilimlerinin farklılığı yiter, tümü birbirine karışır ve size var olmanın gerçek anlamı hiç değişmeyen ve sonsuza dek çorba getirilecek tek bir an gibi gelmeye başlar. Oysa sonsuzlukla ilintili olarak can sıkıntısından söz etmek büyük bir çelişkidir çünkü can sıkıntısı zamanın geçmesiyle bağlantılıdır. Biz çelişkilerden kaçınıyoruz; özellikle de, kahramanımızla birlikte yaşayacaksak.

Hans Castorp cumartesi gecesinden beri, bizim de içinde yer aldığımız bu dünyanın en yetkili kişisi olan Başhekim Behrens öyle gerekli gördüğü için yataktan çıkmamıştı. Gecelik entarisinin cebine işlenmiş monogramıyla, ellerini ensesinde kavuşturmuş, tertemiz yatağında –Amerikalı kadının ve büyük bir olasılıkla daha birçok kişinin öldüğü yatakta– nezleden sulanmış sıradan mavi gözlerini tavana dikmiş yatıyor ve ne garip bir duruma düştüğünü düşünüyordu. Kuşkusuz nezle olmasaydı gözleri daha berrak ve keskin olurdu anlamına gelmiyor bu çünkü içi de öyle değildi ve içi her ne kadar sıradan olsa da aynı derecede bulanık, karmakarışık, belirsiz ve yalnızca yarı yarıya içtenlikliydi. Öylece yatarken, bir an bağrından kopan çılgın bir zafer gülüşüyle sarsıldığında kalbi o güne dek tanımadığı eksiksiz bir neşe ve umutla sızlıyor ama bir sonraki anda, korku ve panikten rengi soluyor ve kaburgalarına çarpa çarpa hızla atan kalbi vicdanının sesine dönüşüyordu.

İlk gün Joachim onu kendi haline bıraktı ve onunla uzun konuşmalara girmekten kaçındı. Birkaç kez hastanın odasına çekinerek girdi, yatan kuzenini başıyla selamladı ve nezaketle bir gereksinimi olup olmadığını sordu. Hans Castorp'un konuşmaya istekli olmamasını o da onayladığı ve paylaşmamak kolayına geldiği için saygıyla karşılıyor-

du; aslında, kendi durumunun kuzenininkinden çok daha can sıkıcı olduğu kanısındaydı.

Ama pazar günü tek başına yaptığı sabah gezisinden döndüğünde artık ivedililikle konuşulması gereken konuları daha da ertelememesi gerektiğinin farkındaydı. Kuzeninin yatağının yanına oturarak iç çekti ve, "Bir şeyler yapmamız gerekiyor. Senin eve dönmeni bekliyorlar," dedi.

"Henüz değil," diye karşılık verdi Hans Castorp.

"Hayır ama birkaç gün içinde, çarşamba ya da perşembe günü."

"Yoo, öyle belirli bir günde beklemiyorlar. Ben gelene dek günleri sayacak değiller ya; yapacak başka işleri var. Gittiğimde gitmiş olurum ve Tienappel Amca, 'Demek geldin,' der, James Amca da, 'Nasıl, iyi vakit geçirdin mi?' diye sorar. Zamanında gitmezsem yokluğumun farkına varmaları epey zaman alır, bundan kuşkun olmasın. Ama onlara bir süre sonra haber vermek gerektiği de doğru."

"Bu olayın benim için ne kadar tatsız olduğunu tahmin ediyorsundur," dedi Joachim, bir kez daha iç çekerek. "Şimdi ne olacak? Kendimi de biraz sorumlu tutuyorum kuşkusuz. Buraya beni ziyaret etmek için geliyorsun, sana yukarıdaki yaşamı tanıtıyorum, sonra da burada kalıyorsun ve mesleğine başlamak için ne zaman döneceğin belli olmuyor. Bu durumun benim için ne kadar tatsız olduğunu anlamalısın."

"Kusura bakma ama," dedi Hans Castorp ellerini hâlâ ensesinde kavuşturmuş olarak, "sen bu işe neden kafa yoruyorsun ki? Basbayağı saçmalık. Buraya seni ziyaret etmeye mi geldim? Evet o da var ama öncelikli olarak Dr. Heidekind'in önerisi üzerine dinlenmeye geldim. Ama anlaşılıyor ki onun ve bizim sandığımızdan çok daha fazla dinlenmem gerekiyormuş. Buraya şöyle bir uğradığını sanırken durumu değişen ilk insan ben değilimdir kuşkusuz. *Tous-les-deux*'nün küçük oğlunu ve onun durumunun da nasıl değiştiğini düşün bir kez. Hâlâ sağ olup olmadığını bilmiyorum; bedenini bir gün yemek zamanında göz önünden kaldırmış olabilirler. Hasta olmama ben de

biraz şaşırdım ama bütün yapacağım burada konuk olarak bulunmak yerine sizden biri olmaya alışmak. Çok şaşırmış da değilim çünkü kendimi çok da sağlıklı hissetmiyordum; annemle babamın genç yaşta öldüklerini göz önünde bulundurursak sağlıklı olma lüksüne nasıl sahip olabilirim ki? Senin de küçük bir sorunun var –her ne kadar oldukça düzelmişse de–, kendimizi kandırmaya da hiç niyetimiz yok. Demek ki biraz ailede var. Behrens de bunu ima etti. Her neyse, dünden beri burada yatıp bugüne dek kendimi nasıl hissettiğimi ve her şeye, anlıyor musun, yaşama ve onun getirdiği gereksinmelere karşı tutumumu gözden geçirdim. Oldum olası yapımda belirli bir ciddiyet ve güçlü kuvvetli gürültücü insanlardan uzak durma eğilimi vardır. Geçenlerde bu konuya değinmiş, hüzünlü ve inancı yücelten şeylere, örneğin üzerinde gümüş bir haç ya da R. I. P. yazılı siyah tabut örtülerine duyduğum ilgi yüzünden bazen rahip olmak istediğimden söz etmiştim. *Resquiescat in pace*, dünyanın en güzel deyişi bence; 'Çok yaşa!' gibi bağrış çağrışlardan çok daha hoş. Sanırım bu benim de küçük bir sorunum olmasından ve başından beri –şimdi ortaya çıkan– hastalığa kendimi yakın bulmamdan. Durum böyle olduğuna göre buraya gelmek ve muayene olmakla şanslı olduğumu söyleyebilirim. Kendini suçlamana hiç gerek yok. Sen de duydun, aşağıda kalıp eski yaşantımı sürdürseydim bütün ciğerim, ne yaparsam yapayım büyük bir olasılıkla hapı yutacaktı."

"Bundan emin olamazsın," dedi Joachim. "Önemli olan da bu zaten, emin olamıyorsun hiç. Hiç kimsenin dikkatini çekmeyen ve kendi kendilerine iyi olan yerlerin olduğunu, geriye de birkaç önemsiz boğuk sesin kaldığını söyledi. Beni ziyaretine rastlamasaydı şimdiki duyarlı bölgede de aynı şey olacaktı, bu yüzden emin olamazsın."

"Hayır, hiçbir şeyden emin olamazsın," diye yanıtladı Hans Castorp. "İşte bu yüzden de kimsenin en kötü olasılığı düşünmeye hakkı yok, yani, burada ne kadar kalacağımı kimse bilemez. Ne zaman buradan çıkıp tersanede çalışmaya başlayacağımı kimsenin bilemeyeceğini söylüyorsun ama sen bunu karamsar açıdan ele alıyorsun. Ka-

nımca bunun için daha erken çünkü emin olamazsın. Behrens tarih vermedi – temkinli bir adam ve falcılık yapmak istemiyor. Henüz röntgenim çekilmedi bile; ancak onda görülen bize nesnel gerçeği gösterebilecek. Kayda değer bir şey mi var ya da o zamana dek ateşimden kurtulup size 'Adieu' mü diyeceğim, bunu kimse bilemez. Acele edip evdekileri telaşa vermeye hiç niyetim yok. Mektup yazsak yeter, biraz doğrulursam mektubu kendi dolmakalemimle ben de yazabilirim. Onlara çok kötü soğuk aldığımdan ateşimin çıktığını, yatmak zorunda olduğumu ve henüz yolculuk yapacak durumda olmadığımı yazarım. Ondan sonra da ne olursa olur."

"Olur, şimdilik öyle yapalım. Gerisini düşünürüz."

"Gerisini mi?"

"Düşün biraz! Üç haftalık eşyayla geldin; sana çamaşır, gömlek, kışlık giysiler ve ayakkabı, çorap gibi şeyler gerekli. Para da yollamaları gerekiyor."

"Eğer," dedi Hans Castorp, "eğer gerekirse kuşkusuz."

"İyi, bekleyelim bakalım," dedi Joachim ve odada bir ileri bir geri dolaşmaya başladı. "Ama hayır, hayallere kapılmayalım. Artık neyin ne olduğunu ayıramayacak kadar uzun bir süredir buradayım. Behrens boğuk ses veren bir yer, bir hırıltı var dediyse... Neyse, bekleyelim bakalım."

Şimdilik iş bununla kaldı. Her zamanki program günlük ve haftalık değişimleriyle yeniden başladı. Hans Castorp şu andaki durumu nedeniyle doğrudan katılmanın tadına varamasa da, Joachim'in onu ziyaret edip yatağının kenarına on beş dakika için iliştiği sürede getirdiği haberleri dinlemekle tümüne katılmış oluyordu.

Pazar sabahı getirilen kahvaltı tepsisi küçük bir vazo içindeki çiçeklerle süslenmişti. Ayrıca, pazar günleri yemek salonunda verilen kurabiyelerden de yollamayı ihmal etmemişlerdi. Sabah ilerledikçe bahçedeki ve terastaki canlılık arttı ve borazanların ve klarnetlerin şamatasıyla on beş günde bir verilen konser başladı. Joachim birlikte dinleyebilmeleri için Hans Castorp'un odasına gelmişti. Balkon kapısı açık olduğu için dışarıdaki bölmeye çıktı; eğlenceden orada yararlanıyorlardı. Hans Castorp ise ya-

tağında biraz doğrulmuş, başı biraz yana eğik, gözlerinde kendinden geçmenin verdiği buğulu bir ifadeyle açık balkon kapısından içeriye dolan ezgileri dinliyordu Settembrini'nin müziğin siyasal bağlamda sakıncalı olduğu yolundaki zırvalarına içten içe omuz silkerek.

Günün görüntülerine ve olaylarına gelince; daha önce de söylediğimiz gibi, Joachim bunlarla ilgili raporları vermişti. Hans Castorp ona pazar günü için gösterişli giysilerin ya da, dantel sabahlıkların ortaya dökülüp dökülmediğini (ipek sabahlık için hava çok soğuk olsa da), araba gezilerinin yapılıp yapılmadığını (yapılmış, tüm Yarım Ciğerler Derneği Clavadel'e gezmeye gitmişti) sordu. Pazartesi günü de Joachim öğleden sonraki dinlenme küründen önce Dr. Krokowski'nin konuşmasından dönerken ona uğradığında, söylenen her şeyi aktarmasını istedi ama Joachim'in bu konuda ağzını açmaya üşendiği için anlatmaya pek hevesli olmadığı ortaya çıktı, daha önceki konuşmayla ilgili de pek bir şey denmemişti. Hans Castorp yine de ayrıntıları öğrenmekte ısrar etti.

"Burada tam ücret ödeyerek yatıyorum ve olanaklardan yararlanmak istiyorum," dedi. İki hafta önce pazar günü tek başına yaptığı ve ona hiç de iyi gelmeyen yürüyüşü anımsadı ve gizli hastalığının patlak vermesine neden olan bedenindeki büyük değişikliği kendisinin başlattığıyla ilgili varsayıma hak verdi.

"Buradaki insanlar!" diye haykırdı. "Yani basit halk, demek istiyorum, öylesine onurlu ve ağdalı konuşuyor ki, bazen şiir gibi geliyor insana. 'Hoşça kal. Sağlıcakla!'" diye yineledi, oduncunun konuşmasını taklit ederek. "Ormanda duydum bunu ve hiç unutmayacağım. Bu tür şeyler başka etkilenmelerle ve anılarla birleşiyor ve ölene dek unutulmuyor. Krokowski yine 'aşk'tan mı söz etti?" diye sordu sözcüğü söylerken yüzünü buruşturarak.

"Kuşkusuz," dedi Joachim. "Başka ne olabilirdi ki? Konusu o."

"Bugün o konuda neler söyledi?"

"Ah, değişik bir şey söylemedi. Konuya nasıl baktığını sen de geçen defadan biliyorsun."

"Ama yeni bir şeyler söylemedi mi?"

"Yeni bir şey yok," dedi Joachim zorlanarak. "Bugün yumurtladıkları bildiğimiz kimyayla ilgiliydi. Bir tür zehirlenmeden, organizmanın kendini zehirlemesinden söz etti; bedendeki hâlâ tanımlanamamış belirli maddelerin çözülmesinden oluyormuş ve bu çözülmenin omuriliğin bazı merkezlerini sarhoş edici bir yan etkisi varmış; vücuda morfin ya da kokain zerk edilmesinden pek farkı yokmuş."

"Demek ki yanakların kızarmasına bu neden oluyor," dedi Hans Castorp. "Bak, bunu öğrenmeye değer. O adam amma da çok şey biliyor! Tüm bilgileri yalayıp yutmuş. Bak gör günün birinde vücuttaki o maddeyi keşfeder, üstelik omuriliği sarhoş edici o zehirleri de kendisi imal etmeye başlar ve işte asıl o zaman insanların kafayı bulmalarını sağlar. Kimbilir belki de insanlar bir zamanlar bunun püf noktasını biliyorlardı. İnsan onu dinlerken efsanelerde sözü edilen aşk iksirlerine ve başka şeylere inanası geliyor. Ne o, gidiyor musun?"

"Evet," dedi Joachim. "Dinlenme kürümü yapmam gerekiyor. Ateşimde yükselme var. Senin durumun biraz etkiledi beni."

Pazar ve pazartesi günleri böyle geçti. Sabah akşam derken Hans Castorp'un üçüncü günü de geçti revirde, hiçbir özelliği olmayan bir salıydı ve oraya geldiği gündü. Üç hafta olduğuna göre, şimdilik ayrıntıya girmeden eve bir mektup yazıp durumu amcasına bildirmesi gerektiğini düşünüyordu. Kuştüyü yastığına sırtını dayayarak sanatoryumun amblemli kâğıdına programını neden ertelemek zorunda kaldığını yazdı: Soğuk algınlığı ve ateşi olduğu için yatıyordu ve sorumluluğunun iyice bilincinde olan Dr. Behrens, bu durumu hiç de hafife almamış ve bunun, bu mektubu kaleme alanın yani, kendisinin genel durumuyla bağlantısı olduğunu görmüştü. Tanıştıklarında bile, aynı zamanda yönetici olan bu doktor onu çok kansız bulmuştu ve tüm bunların sonucunda, onun, yani Hans Castorp'un baştan beri tasarladığı dinlenme süresinin yetersiz olduğu ortaya çıkmıştı ve gelişmeler ilk fırsatta bildirilecekti. "İyi

oldu," dedi Hans Castorp. "Gereksiz tek bir söz bile yok, şimdilik idare eder." Ve mektup, posta kutusuna atılmadan, onu ilk trene yetiştirecek olan hizmetliye teslim edildi.

Bu işi çözümleyen maceracımız artık her şeyi yoluna soktuğunu hissedip rahatladı ve öksürükten ve soğuk algınlığından bunalmış olsa da birçok küçük dilime bölünmüş sıradan bir günün ne hızlı ne de can sıkıcı olan değişmez tekdüzeliğini yaşamaya koyuldu. Her sabah kapısı gürültüyle çalındıktan sonra içeriye, Turnherr adında, damarlı kollarını sıvamış, her tarafı adale içindeki masör giriyor, ciddi bir konuşma özrü olduğunu gösteren guruldar gibi bir sesle Hans Castorp'a –tüm hastalarına yaptığı gibi– oda numarasıyla hitap ediyor, sonra da onu alkolle ovmaya başlıyordu. Bu iş bittikten kısa bir süre sonra, o zamana dek giyinmesini tamamlamış olan Joachim günaydın demek, saat yedideki ilk ateş ölçümünün sonucunu öğrenmek ve kendi ateşininin kaç olduğunu bildirmek üzere arzı endam ettikten sonra aşağıda kahvaltısını ederken Hans Castorp da yatağında doğruluyor, sırtını yastıklarıyla destekleyip ancak yeni bir yaşam tarzının getirebileceği bir iştahla aynı şeyi yapıyordu, hem de doktorların yemek salonuna uğradıktan sonra yatmak zorunda olanların ve *moribundus*'ların odalarına işleri başından aşmış olarak görevleri gereği dalmalarından hiç rahatsız olmadan. Ağzı reçelle dolu olarak iyi uyuduğunu belirtiyor ve fincanının üzerinden, başhekimin yumruklarını ortadaki masanın üzerine dayayarak ateş çizelgesini çarçabuk gözden geçirmesini izliyor ve odasından çıkıp gidenlerin sabah selamına isteksiz bir tonla karşılık veriyordu. Sonra sigarasını yakıyor ve bu arada henüz yokluğunun farkına doğru dürüst varamadığı kuzeni zorunlu sabah gezisinden dönüyor ve ondan bundan konuşmaya başlıyorlardı. Joachim'in şaşmaz bir inançla dinlenme kürüne ayırdığı ikinci kahvaltıdan önceki süre öylesine kısaydı ki katıksız bir ahmak ya da tümüyle ruhsuz biri bile bu sırada sıkılmayı başaramazdı. Bu süre, Hans Castorp'a yukarıda geçirdiği üç haftada edindiği izlenimlerin tadına varmasına ve içinde bu-

lunduğu o andaki durumu gözden geçirip ilerde olacakları ölçüp biçmesine olanak sağladığı için sanatoryumun kütüphanesinden aldığı başucunda duran iki resimli kalın dergiye gereksinimi kalmamıştı.

Joachim'in bu kez Davos Meydanı'na yaptığı ikinci gezinti için gerekli zamanda da –bir saat kadar– durum aynı oluyordu. Dönüşte Hans Castorp'a uğruyor, ayakta ya da yatağına ilişerek yürürken gördüklerini anlatıyor, sonra da öğleden sonraki dinlenme kürü için odasına çekiliyordu. Ne kadar mı sürüyordu bu? Yine bir saat kadar. Hans Castorp ellerini başının arkasına kenetleyip tavana bakarak aklından geçen bir şeyi izlemeye başlar başlamaz yatağa bağlı olanlar ve *moribundus*'lar dışındakileri günün ana yemeğine katılmaya çağıran gongun sesi duyuluyordu.

Joachim gidiyor, ardından 'öğle çorbası' getiriliyordu. Ama ne çorba! Ancak yalınlaştırarak ona simgesel bağlamda 'çorba' denebilir. Hans Castorp'un özel bir diyeti yoktu – ayrıca neden olsun ki? Hasta diyeti ya da etsuyuna tirit onun durumuna kesinlikle uygun düşmezdi. Tam ücret ödeyerek orada yatıyordu ve bu sabit sonsuzluk saatinde ona getirilen 'öğle çorbası' Berghof'un altı çeşitten oluşan bir kuş sütü eksik yemeğiydi. Hafta içinde zengindi sofra; pazar günleri de keyifli bir şölene ve bir gösteriye dönüşüyordu ve tüm bu yemekler sanatoryumun lüks otellere özgü mutfağında deneyimli bir Avrupalı şef tarafından hazırlanıyordu. Nikelden yapılma kapakları kubbe biçiminde sahanlara konmuş birbirinden lezzetli bir dizi yemeği, görevi yatan hastalara yemek götürmek olan salon kızı getiriyor ve artık odanın bir parçası haline gelen tek bacaklı denge mucizesi yatak masasını yanlamasına onun önüne itip ayarlıyor ve Hans Castorp masalda dilemekle sofrası donanan terzinin oğlu misali yemeye başlıyordu.

Yemeği biter bitmez Joachim geri geliyor ve balkondaki dinlenme kürüne başlamak üzere gittiğinde saat neredeyse iki buçuk oluyor, sonra da Berghof, ana dinlenme kürünün sessizliğine bürünüyordu. Aslında iki buçuk olmuyor, daha doğrusu, saat ikiyi çeyrek geçiyordu ama yuvarlak hesap yapıldığında saatlerin artıkları sayılan çeyrek

saatler pek sayılmaz – en azından büyük zaman dilimlerini kapsayan durumlarda, örneğin saatlerce süren bir yerden bir yere gitmelerde, uzun zaman alan tren yolculuklarında ya da yaşamın boşluktan ibaret olduğu ve her şeyin zaman geçirmeye ve zamanı arkada bırakmaya indirgendiği durumlarda olan budur. İkiyi çeyrek geçmesi, iki buçuk sayılır ve hatta üç bile sayılır çünkü üç olmasına ne kadar kalmıştır ki, Tanrı aşkına! O otuz dakika üç ve dört bütün saatlerinin öncüsü olarak algılanır ve bu nedenle bir kenara itilir. Bu gibi durumlarda böyle yapılır. Buna göre ana dinlenme kürü sonuçta bir saate inmiş oluyor, sonundaki fazlalıklar kısaltılıp kırpılıyor ve saat kesilmiş oluyordu. Kesme işareti de Dr. Krokowski'ydi.

Evet; Dr. Krokowski, tek başına yaptığı öğleden sonra vizitelerinde Hans Castorp'u es geçmiyordu artık. Hans Castorp dahil edilmişti ve şöyle bir uğramış olunan ya da araya sıkıştırılmış biri olmaktan çıkmıştı; ne durumda olduğu soruluyordu ve o güne dek, her gün onu içten içe biraz öfkelendiren bir kenarda bırakılmışlık duygusundan kurtulmuştu. Dr. Krokowski ilk kez bir pazartesi günü odada göründü. 'Göründü' diyoruz çünkü Hans Castorp'un o gün akşama dek ne denli uğraşırsa uğraşsın kurtulamadığı garip ve neredeyse dehşet verici etki için en uygun sözcük bu. Yarım saat ya da bir çeyrek kestirmişti ki birdenbire asistanın odada olduğunun ve kapı yerine balkondan girip ona doğru geldiğinin bilincine varıp uyandı. Koridoru kullanmadığı ve balkon bölmelerinden geçerek açık balkon kapısından içeri girip odada ansızın belirdiği için yoktan var olmuş gibi bir izlenim vermişti. Her neyse; siyah ve solgun, ikiye ayrılmış sakalının arasından erkekçe gülümseyen sarı dişleri görünerek; geniş omuzları ve iriyarılığıyla o saati bir bıçak gibi kesercesine, Hans Castorp'un yatağının kenarında bitivermişti o anda.

"Beni gördüğünüze şaşırmış gibisiniz Herr Castorp," dedi yumuşak bariton sesiyle; kesinlikle yapmacık ve egzotik bir '*r*'yle konuşuyor, '*r*'leri yuvarlamayıp üst dişlerinin arkasına damağa tek bir vuruşla telaffuz ediyordu. "Ben, nasıl olduğunuza bakmakla zevkli bir görevi yerine

getiriyorum. Sizinle olan ilişkimiz yeni bir döneme girdi, bir gece içinde konuğumuz yoldaşımız oldu," dedi. ('Yoldaş' sözcüğü Hans Castorp'u biraz ürküttü.) "Kimin aklına gelirdi ki!" diye dostça şakalaştı Dr. Krokowski. "Sizi ilk kez selamlamak şerefine nail olduğum zaman benim yanlış görüşüme karşı –o zamanlar yanlıştı– tamamen sağlıklı olduğunuzu söylediğinizde kimin aklına gelirdi ki... O zaman kuşkumu ya da öyle bir şeyi ifade etmiştim ama bunu kastetmemiştim. Kendimi olduğumdan daha keskin görüşlü gibi göstermek istemem. O zamanlar kuşkusuz duyarlı bir nokta aklıma gelmemişti; farklı bir şey demek istemiştim, daha genel, daha felsefi bir şey. 'İnsan' ve 'mükemmel sağlık' sözcüklerinden bir uyak oluşturulabileceğiyle ilgili kuşkumu ifade etmek istedim. Bugün bile, muayenenizde olanlara karşın, saygıdeğer şefiminkinden farklı olarak şuradaki duyarlı yerin –Hans Castorp'un omzuna parmağıyla hafifçe dokunmuştu– ön planda olduğuna katılmıyorum. İkincil bir olgu bu. Organik etmenler her zaman ikincildirler."

Hans Castorp irkildi.

"Benim kanıma göre nezleniz üçüncü derecede bir olgu," diye de yavaşça ekledi. "Nasıl o? Yatak istirahatinin onu yakında geçireceğine hiç kuşkum yok. Bugün ateşinizi ölçtünüz mü?" Ve o andan itibaren asistanın vizitesi zararsız bir gözleme dönüştü, ondan sonraki günlerde ve haftalarda da olacağı gibi. Dr. Krokowski dörde çeyrek kala ya da ondan biraz önce balkondan giriyor, uzanmış yatan hastaya erkekçe neşeli bir selam veriyor, birkaç yalın tıbbi soru soruyor, ardından, konuşmayı hemen daha özel konulara çekiyor ve bir-iki dostça şakayla işi bitiriyordu. Bu vizitelerin her zaman kuşku dolu bir havası vardı ama insan zamanla kuşkulu şeylere alışabilir – belirli sınırlar içinde kalırsa kuşkusuz. Ve Hans Castorp kısa sürede Dr. Krokowski'nin 'görünmesine' karşı çıkacak bir neden bulamaz oldu. Sıradan bir günün programının ana dinlenme kürünü bir kesintiyle sona erdiren parçaları haline dönüştüler.

Böylece, asistan gitmek üzere balkona çıktığında saat

dört oluyordu, yani akşamüstü! Ve siz farkına varmadan ansızın oluşan akşamüstü kayarcasına geceye doğru ilerlemeye başlıyordu. Yemek salonunda ve 34 no'lu odada çay içildiğinde saat neredeyse beşe geliyor, Joachim üçüncü zorunlu gezintisinden gelip kuzenine uğradığında saat altı olmasına öylesine az zaman kalmış oluyordu ki biraz daha yuvarlak bir hesap yaptığınızda akşam yemeğine dek süren dinlenme kürü bir saate indirgeniyordu, yani direnen zaman güçlerini savaş alanından atmak çocuk oyuncağı haline geliyordu; üstelik insanın kafası düşüncelerle doluysa ve başucunda *Orbis pictus*'u varsa.

Joachim ona uğrayıp akşam yemeğine iniyordu. Hans Castorp'un yemeği tepsi içinde getirildiğinde vadiye çoktan gölgeler düşmüş oluyor ve Hans Castorp yemeğini yerken beyaz odası fark edilir bir biçimde kararıyordu. Yemeğini bitirdiğinde, sırtı yastıklarla desteklenmiş olarak önünde boş tabaklar ve mucize masa, hızla ilerleyen alacakaranlığa dikiyordu gözlerini – bugünün alacakaranlığıydı bu; ne dünkünden, ne evvelki günkünden, ne de sekiz gün öncekinden bir farkı vardı. Akşamüstü olmuştu, daha yeni sabah olmuşken. Kısa süreli yapay sapmalarla ufak parçacıklara bölünmüş günün parmaklarının arasında un ufak olduğunu ve bir hiçe dönüştüğünü fark ediyor ve dehşete düşmek onun yaşına uygun olmadığı için bunu ya neşeli bir şaşkınlıkla ya da biraz düşünceli karşılıyordu. Ona durmamacasına yalnızca izliyor gibi geliyordu.

Günlerden bir gün, Hans Castorp yatağa düştükten aşağı yukarı on ya da on iki gün sonra aynı saatte, yani Joachim akşam yemeğinden ve aşağıdaki sohbetten dönmek üzereyken kapısı çalındı ve meraklı 'Girin'ine karşılık olarak kapıda Lodovico Settembrini belirdi ve oda birdenbire göz kamaştırıcı bir aydınlığa büründü. Konuk kapıyı bile henüz doğru dürüst kapatmadan tavandaki lambayı açmış ve sanki bir vuruşta her tarafı saran berrak aydınlık, tavanın ve odadaki eşyaların beyazlığında yansımıştı.

O günlerde, Hans Castorp'un sanatoryumda kalanlar arasında adıyla sanıyla Joachim'e sorduğu tek kişi bu İtalyan'dı. Joachim ne zaman on ya da on beş dakikalığına ku-

zeninin yatağının kenarında dursa ya da yatağının kenarına ilişse, ki bu günde en azından on kez oluyordu, ona sanatoryumun gündelik yaşantısındaki önemsiz olayları ve sapmaları aktarır, Hans Castorp da –eğer sorusu varsa–, genel anlamda çok da özel olmayan şeyler sorardı. Uzak kalmasına karşın, merakı yeni konukların gelip gelmediği ya da tanıdık yüzlerden birinin ayrılıp ayrılmadığıyla kısıtlı kalıyordu. Kimsenin ayrılmadığını öğrenmek onu memnun ediyordu sanki. Yeni gelen bir tek kişi vardı; çökük yüzü yeşilimsi tenli bir genç. Sofrada onu kuzenin sağında fildişi tenli Levi'yle Frau Iltis arasına oturtmuşlardı. Eh, Hans Castorp onu kendi gözleriyle görmek için bekleyebilirdi. Demek kimse ayrılmamıştı? Joachim kısaca olumsuz yanıt vererek gözlerini yere indirmişti. Oysa Joachim aynı soruyu birkaç kez, daha doğrusu gün aşırı yanıtlamak zorunda kalmaya başladı ve sonunda konuyu noktalamak için biraz sabırsız bir ses tonuyla bildiği kadarıyla kimsenin ayrılmayı planlamadığını belirtti – insanlar buradan öyle çarçabuk ayrılıp gitmezlerdi.

Settembrini'ye gelince; Hans Castorp özellikle onu soruyor ve 'bu konuda ne dediğini' bilmek istiyordu– "Hangi konuda?" "Kuşkusuz burada yatmama ve hasta olduğum varsayımına."

Settembrini gerçekten çok kısa da olsa düşüncesini söylemişti. Hans Castorp'un ortadan yok olduğu gün Joachim'in yanına gelmiş ve büyük bir olasılıkla gittiği yanıtını almayı bekleyerek konuğun nerede olduğunu sormuş ve Joachim'in açıklamasına İtalyanca iki sözcükle yanıt vermişti. Birinci sözcük "*Ecco*!", ikincisi de "*Poveretto*!"ydu. Ecco, haydaa, ikincisi de, zavallı çocuk anlamına geliyordu ve ne demek olduklarını anlamak için iki gençten daha iyi İtalyanca bilmeye gerek yoktu.

"Ama neden, '*poveretto*'?" diye sormuştu Hans Castorp. "Hümanizm ve siyaset gibi iki eşit parçadan oluşmuş edebiyatıyla burada oturuyor ama yaşamın daha dünyevi sorunsallarına pek yararı olmuyor. Bana acımakta bu kadar cüretkâr olması gerekmez. Ben ondan önce düzlüğe ineceğim."

Ve şimdi Settembrini ansızın aydınlanan odada duruyordu. Dirseğinin üzerinde doğrularak dönüp kapıya bakan Hans Castorp gözlerini ışıkta kırpıştırarak onu tanıdı ve kızardı. Settembrini'nin üzerinde her zamanki gibi eprimiş geniş yakalı kalın ceketi ve kareli pantolonu vardı. Yemekten doğrudan buraya gelmişti ve âdeti olduğu üzere dudaklarının arasına bir kürdan sıkıştırmıştı. Bıyığının yukarıya doğru hoş kıvrımının altından görünen ağzının kenarları bildik zarif ama yavan ve eleştiriye hazır bir gülümsemeyle bükülmüştü.

"İyi akşamlar mühendis bey. Kurallar nasıl olduğunuza bakmama izin veriyor mu acaba? Veriyorsa, biraz ışığa gereksiniminiz var, lütfen keyfi davranışımı bağışlayın," dedi, küçük elini tavandaki lambaya doğru sallayarak. "Derin düşüncelere dalmışsınız, sizi rahatsız etmek istemem. Sizin durumunuzda olanları derinlemesine düşünme eğiliminde olmanızı anlayabiliyorum; konuşmak istediğinizde de kuzeniniz var. Ne kadar gereksiz olduğumun farkındayım ama öyle olsa da çok iç içe yaşıyoruz ve insan erkek erkeğe karşılıklı bir saygı ve hem ruhen hem de zihinsel olarak bir yakınlık duyuyor. Birbirimizi son kez göreli bir hafta oldu. Refektoriumdaki yerinizin boş olduğunu görünce ayrıldığınızdan kuşkulanmaya başlamıştım. Teğmen yanlışımı düzeltti; ya da bana pek de iyi olmayan haberi verdi diyebilir miyiz, ayıp olmazsa kuşkusuz. Kısacası nasılsınız? Neler yapıyorsunuz? Kendinizi nasıl hissediyorsunuz? Çok berbat bir durumda değilsinizdir, umarım."

"Ah, siz misiniz Herr Settembrini? Ne kadar naziksiniz. Ha, ha, refektorium demek? Yine şaka yapıyorsunuz! Lütfen sandalyeyi çekin. Beni hiç rahatsız etmiyorsunuz. Yattığım yerde düşüncelere dalmıştım, sanırım düşünceye dalmak abartılı. Aslında ışığı yakmaya üşendim. Çok teşekkür ederim, kendimi iyi hissediyorum, bana sorarsanız iyiyim kuşkusuz. Yattığım için soğuk algınlığım geçti; ama bu zaten ikincil bir olguymuş, dediklerine göre. Ateşim hâlâ olması gerektiği gibi değil, bazen 37.5, bazen de 37.7. Son günlerde bu durum değişmedi."

"Düzenli ölçüyorsunuz, değil mi?"

"Evet, günde altı kez, burada yukarıdakilerin yaptığı gibi. Ha ha, güldüğüm için kusura bakmayın. Aklıma bizim yemekhaneye refektorium demeniz geldi. Manastırdaki yemekhanelere öyle denir, değil mi? Gerçekten benziyor. Hiç manastırda bulunmadım ama bizimki gibi bir yer olmalı. Kuralları kaptım artık ve aynen uyguluyorum."

"Dindar bir keşiş gibi. Çömezliğiniz bitti ve ant içtiniz diyebiliriz. Yürekten kutlarım. 'Bizim yemek salonu' demeye başladınız zaten. Bu arada, erkekliğinize halel gelmesini istemem ama bana bir keşişten çok bir rahibeyi anımsatıyorsunuz, İsa'nın saf gelinlerinden birini, hani saçları yeni kırpılmış, iri kurban gözleri olanlarından birini. O kurbanlık kuzuları ne zaman görsem... bir duygu seline kapılmadan edemem. Ah evet, evet, sevgili kuzeniniz bana her şeyi anlattı. Demek son anda sizi muayene etmelerine izin verdiniz."

"Ateşim olduğu için. Böyle bir soğuk algınlığında siz benim yerimde olsanız ne yapardınız Herr Settembrini? Düzlükte olsaydım aile doktoruma danışırdım. Ama burada, tam yerine düşmüşken ve iki uzman varken, gülünç olmaz mıydı eğer...."

"Kuşkusuz, kuşkusuz. Size söylenmeden önce de ateşinizi ölçüyordunuz, değil mi? Aslında size geldiğinizde de önerilmiştir. Hemşire Mylendonk elinize bir derece tutuşturmuştur, yanılıyor muyum?"

"Sıkıştırdı mı? Gerektiği için ben satın aldım."

"Anlıyorum. Tam ticari bir iş. Başhekim size kaç ayı uygun buldu? Hay Allah, size aynı soruyu daha önce de sormuştum. Hatırladınız mı? Geldiğinizde. O gün öylesine gözü pek yanıtlar veriyordunuz ki."

"Hiç unutur muyum Herr Settembrini! O günden beri birçok deneyimim oldu ama bugün gibi hatırlıyorum. İlk gün bile çok şakacıydınız. Başhekim Behrens'i cehennem zebanisine dönüştürdünüz. Radames? Yok, durun o başka biridir."

"Rhadamanth mı? O sıralar ona öyle demiş olabilirim. Ağzımdan çıkan her şeyi hatırlamam."

"Ah evet, Rhadamanth. Minos ve Rhadamanth! O gün bize Carducci'den bile söz etmiştiniz."

"İzin verirseniz dostum onu bu işe katmayalım. Sizin ağzınızdan adını duymak şu anda garip geliyor."

"Bence bir sakıncası yok," dedi Hans Castorp gülerek. "Bana onunla ilgili çok şey öğrettiniz. Evet, o zamanlar en ufak bir fikrim yoktu; buraya üç haftalığına gelmiştim. Böyle olacağını nereden bilebilirdim ki? O anda Fräulein Kleefeld *pneumothorax*'lı sesiyle ıslık çalarcasına beni selamlamıştı ve henüz kendime gelememiştim. Ayrıca geldiğimden beri ateşim varmış gibi geliyordu – buranın havası yalnızca hastalığa iyi gelmekle kalmıyor, aynı zamanda hastalığın kendisi için de iyi çünkü hastalığın patlak vermesine neden oluyor ki bu da sonuç olarak olumlu bir şey; hastalık iyi olacaksa kuşkusuz."

"Etkileyici bir varsayım. Başhekim Behrens size, geçen yıl hayır, iki yıl önce, burada beş ay kalan Rus kadından söz etti mi? Hayır mı? Etse iyi olurdu. Alman asıllı bir Rus; hoş bir hanım, genç bir anne. Doğu'dan bir yerlerden gelmiş, kansız ve lenfatik, belki daha ciddi sağlık sorunları da vardı. Burada bir ay kaldıktan sonra çok hasta olduğundan yakınmaya başlıyor. 'Biraz sabredin canım' deniyor. Bir ay daha geçiyor ama hâlâ hiç iyileşemediğini, tersine daha da kötü olduğunu söylüyor. Ona durumunun nasıl olduğunu ancak doktorun söyleyebileceği, onunsa ancak kendini nasıl hissettiğini söyleme hakkı olduğu ama aslında bunun o kadar da önemli olmadığı söyleniyor. Ciğerinin durumundan memnunmuşlar. Tamam, kadın susuyor ve dinlenme kürlerini sürdürüyor ama her hafta kilo kaybediyor. Ve dört ay sonraki kontrolü sırasında düşüp bayılıyor. Behrens bunun önemli olmadığını ve ciğerinden memnun olduklarını söylüyor. Ama beşinci hafta da artık yürüyemez hale gelince Doğu'daki kocasına bir mektup yazıyor ve Behrens kocasından bir mektup alıyor – zarfın üzerinde kararlı bir el yazısıyla, 'özel' ve 'ivedi' yazıyordu. Gözlerimle gördüm. Sonra Behrens omuz silkerek buranın ikliminin büyük bir olasılıkla kadına pek yaramadığının anlaşıldığını söylüyor. Kadın çılgına dönüyor ve bunu ona

daha önce söylemeleri gerektiğini, sağlığını mahvettiklerini başından beri hissettiğini haykırıyor. Umarız Doğu'daki kocasının yanında sağlığına kavuşmuştur."

"Harika. Öyle hoş anlatıyorsunuz ki Herr Settembrini. Sözcüklerinizin her biri elle tutulur gibi sanki! Gölde yüzmeye gittikten sonra sessiz hemşire adı verilen kızla ilgili öykünüzü ne zaman hatırlasam gülüyorum. Evet, neler oluyor neler. İnsan hiç tahmin edemez. Benim durumumun da ne olduğu henüz belli değil. Başhekim bende biraz bir şeyler olduğunu iddia ediyor. Daha önce de hastalanmışım meğer; o eski yerler duruyormuş, vururken ben de duydum; şimdi de taze bir yer olduğunu duyuyormuş – ha ha, 'taze' bu bağlamda garip bir sözcük. Ama bunlar yalnızca kulağa dayanan veriler; ben ayağa kalkıp röntgen çekilmedikçe ve dolayısıyla film görülmedikçe kesin teşhise varılması zor. Ancak o zaman kesinlikle ne olduğunu anlayacağız."

"Öyle mi dersiniz? Filmde çoğu zaman leke diye gösterdiklerinin aslında gölge olduğunu ve gerçekten bir şey olduğunda hiçbir şey göstermediklerini biliyor muydunuz? Ah Madonna! Filmmiş! Burada genç bir finans uzmanı vardı ve ateşi olduğu için filminde lekeler rahatça görülebiliyordu. Onları duyduklarını bile iddia ettiler! Verem tedavisi gördü ve öldü. Otopside ciğerlerinde bir şey olmadığı ve bilmem ne virüsünden öldüğü anlaşıldı."

"Bana bakın, Herr Settembrini, şimdiden otopsilerden söz eder oldunuz. Henüz o aşamaya geldiğimi sanmıyorum."

"Mühendis bey, siz bir şaklabansınız."

"Siz de köküne kadar eleştirici ve kuşkucusunuz denebilir. Pozitif bilime bile inanmıyorsunuz. Sizin filminizde de leke görünüyor mu?"

"Evet, birkaç tane var."

"Epey hastasınız, değil mi?"

"Evet, ne yazık ki oldukça hastayım," diye yanıtladı Herr Settembrini ve başını eğdi. Ardından öksürmesinin neden olduğu bir ara oldu. Hans Castorp susturmayı başardığı konuğuna baktı yattığı yerden. Çok yalın iki soruy-

la onu mat etmiş ve hatta cumhuriyet ve güzel üslup savlarını bile yok etmiş gibi geldi ona. Konuşmayı sürdürmek için uğraşmadı.

Bir süre sonra Herr Settembrini gülümseyerek doğruldu. "Söyleyin bakalım, aileniz haberi nasıl karşıladı?" diye sordu.

"Hangi haberden söz ediyorsunuz? Gidişimi ertelememden mi? Ah evet, ailem. Ailem üç amcamdan oluşuyor: büyük amcam ve kuzenlerim saydığım iki oğlu. Çok küçükken yetim kaldığım için onlardan başka kimsem yok. Haberi nasıl mı karşıladılar? Henüz pek bir şey bilmiyorlar. Yatağa düştüğümde onlara soğuk aldığımı ve seyahat edecek durumda olmadığımı yazmıştım. Yazalı epey zaman olduğu için dün yine yazıp Başhekim Behrens'in soğuk algınlığımı tedavi ederken ciğerlerimin durumuyla ilgilendiğini ve durum açıklığa kavuşana dek burada kalış süremi uzatmamı önerdiğini yazdım. Telaş etmemişlerdir."

"Peki işiniz ne olacak? Kısa bir süre sonra uygulamalı bir işe başlayacağınızı söylemiştiniz?"

"Evet, gönüllü katılacağım bir mühendislik stajı. Şimdilik tersanedeki işimden beni muaf tutmalarını rica ettim. Zor durumda kalacaklarını sanmayın. Bir stajyer olmadan da uzun süre idare edebilirler."

"İyi iyi, demek ki o konuda her şey yolunda. Her şeyde ağırkanlılık. Ülkenizde insanlar genelde ağırkanlı ama enerjik de olabiliyorlar!"

"Evet, enerjik de olabiliyorlar, hem de çok enerjik," dedi Hans Castorp. Uzaktan memleketindeki yaşamı şöyle bir gözden geçirdi ve konuşanın değerlendirmesini doğru buldu. "Ağırkanlı ve enerjik; sanırım haklısınız."

"Demek ki," diye sürdürdü konuşmasını Settembrini, "biraz daha kalırsanız hepimiz amca beyle tanışacağız – yani büyük amcanızla. Kuşkusuz gelip ne durumda olduğunuzu görmek ister."

"İmkânı yok!" diye haykırdı Hans Castorp. "Hiçbir zaman! Dünya yıkılsa gelemez. Biliyor musunuz, amcam felç geçirmeye çok yatkındır – tıknaz, boynu yok gibi. Hayır,

onun doğru dürüst bir hava basıncına gereksinimi var. Burada Doğu'dan gelen Rus hanımdan beter olur. Berbat bir duruma düşer."

"Bunu düşünememiştim. Felç geçirmeye yatkın mı dediniz? Böyle bir durumda ağırkanlılık ve enerjik olma söz konusu olamaz! Amcanız zengin sanırım; siz de zenginsiniz değil mi? Sizin geldiğiniz yerdeki insanlar genelde zengindir."

Hans Castorp Herr Settembrini'nin bir edebiyatçı olarak yaptığı genellemeye güldü ve yattığı yerden uzakları bir kez daha gözden geçirerek parçası olmaktan çıktığı memleketindeki yaşamı düşündü. Hatırladıklarını nesnel bir değerlendirmeden geçirmeye çalışırken uzakta olmanın bunu yapmasına yardımcı olduğunu anladı.

"Evet, kimi zengindir, kimi de değildir," diye yanıtladı, "zengin değilse, işte bu kötü. Bana gelince; ben milyoner değilim ama iyi yatırımlarım var. Bağımsız yaşayabilmek için yeterince param var. Ama beni karıştırmayalım. 'Zengin olmak gerekli' deseydiniz size katılırdım. Örneğin, insan zengin değilse ya da artık zengin değilse vay haline! 'O mu? Hiç parası kaldı mı acaba?' diye sormaya başlarlar. Aynen bu sözleri kullanırlar; yüz ifadeleri de aynen böyle olur. Bu sözleri sıkça duyduğum için aklımdan çıkmamışlar. Anlaşılan sıkça duymama karşın bana garip gelmiş, garip gelmemiş olsaydı hatırlamazdım. Sizce de öyle değil mi? Hayır, bir *homo humanis* olarak bizim aramızda kendinizi rahat hissedeceğinizi sanmıyorum. Oralı olmama karşın bazen bana da ters geliyordu. Ama kişisel olarak böyle bir şeye maruz kalmadığımı belirtmek zorundayım. Sofranızda en pahalı şarapların içilmesine gayret etmezseniz kimse kapınızı açmaz, kızlarınız da kız kurusu olup kalırlar. İnsanlar böyle. Şimdi uzaktan, yattığım yerden baktığımda bana ters geliyor. Ne demiştiniz? Ağırkanlı ve... enerjik! Güzel ama bu ne demek? Katı ve soğuk olmak demek. Peki katı ve soğuk olmak ne demek? Acımasız olmak demek. Aşağıdaki hava acımasız ve bağışlamaz. Burada yatıp uzaktan baktığımda neredeyse ürperiyorum."

Settembrini başını sallayarak dinliyordu. Hans Cas-

torp o an için eleştirilerini bitirip sustuğunda yeniden başını salladı. Sonra iç çekti ve, "Yaşamın doğal acımasızlığının toplumunuza yansıyış biçimini olduğundan iyi göstermek niyetinde değilim. Yine de, acımasızlık suçlaması duygusal bir suçlamadır. Kendi insanlarımız arasında kendinize bile gülünç gelmekten korkacağınız için böyle bir suçlamada bulunamazsınız. O suçlamayı haklı olarak yaşamdan yan çizenlere bırakıyorsunuz. Sizin bu suçlamada bulunmanız kök salmayacağını umut ettiğim belirli bir yabancılaşmanın kanıtıdır çünkü böyle bir suçlamayı yapmayı alışkanlık haline getiren bir insan yaşantısını, yani içine doğduğu yaşam tarzını kaybeder. 'Yaşamdan uzaklaşma'nın ne anlama geldiğini biliyor musunuz, mühendis bey? Ben biliyorum, hem de çok iyi biliyorum. Burada her gün görüyorum. Buraya gelen hemen hemen her genç insanın (gelenlerin çoğu genç) kafasında altı ay kadar flört etmek ve ateşini ölçmekten başka bir düşünce olmuyor. En çok bir yıl içindeyse, artık başka tür bir yaşam tarzına geçmesi olanaksızlaşıyor ve farklı bir yaşam tarzını 'acımasız' ya da daha doğrusu yetersiz ve cahilce bulmaya başlıyor. Siz öyküleri seviyorsunuz, size bir tane anlatayım. Size burada on bir ay kaldığı için tanıştığım bir gençten söz edeyim. Birilerinin kocası ve oğluydu. Sizden biraz daha büyük, aslında bayağı büyüktü. İyileşmeye yüz tuttu ve denemek için onu sevdiği insanların, yalnızca amcaların değil annesinin ve karısının da kucak açtığı evine yolladılar. Bütün gün ağzında derece, hiçbir şeyle ilgilenmeden yatar oldu. 'Anlamıyorsunuz,' deyip duruyormuş. 'Yukarılarda hiç yaşamadığınız için işlerin nasıl olduğunu bilemezsiniz. Siz aşağıdakiler temel kavramlardan yoksunsunuz.' Sonunda annesinin canına tak demiş ve, 'Öyleyse yukarıya dön. Burada seninle yaşayamayız,' demiş. O da geri döndü, yani evine. İnsanların, bir kez burada yaşadıktan sonra buraya 'evimiz' dediklerini biliyorsunuz, değil mi? Karısına tümüyle yabancılaşmış; o da zaten 'temel kavramlardan' yoksun olduğu için ona katılmamaya karar vermişmiş. Ayrıca, yukarıda kalacağının ve 'evinde' temel kavramları ona uyan bir hanım arkadaş bulacağının

farkına varmışmış."

Görünüşe göre Hans Castorp pek dinlemiyordu; uzaklara bakarcasına odasının parlak aydınlığına dikmişti gözlerini. Ancak bir süre sonra güldü ve, "Buraya, yukarıya 'evi' diyormuş, öyle mi? Dediğinize göre oldukça duygusal. Evet, bildiğiniz öykülerin sonu yok. Ben hâlâ katılık ve acımasızlıkla ilgili söylediklerimizi düşünüyorum. Aynı şeyi birkaç gündür ben de değişik açılardan düşündüm. Biliyor musunuz, 'hâlâ parası kaldı mı?' gibi sorular sorup yüzünü ekşiten düzlükteki insanların düşünce biçimlerini doğal bulup onaylayabilmek için insanın bayağı duyarsız olması gerekiyor. *Homo humanus* olmamama karşın bana bunlar hiçbir zaman doğal gelmedi. Garip olduğunu fark ediyordum ama ancak şimdi gerçeği gördükten sonra bilincine varabildim. Belki de bunların doğal gelmeyişi bilincinde olmadığım hastalığa eğilimli olmamla ilintilidir. Eski hassas noktalara vururken onları ben de duydum; şimdi de Behrens'in önemsiz yeni bir sorun bulduğu anlaşılıyor. Sürpriz oldu sayılır ama çok şaşırdım diyemem. Hiçbir zaman kendimi güçlü kuvvetli hissetmemişimdir, üstelik annemle babam da çok genç öldüler, çocukluğumdan beri hem yetim hem de öksüzüm," dedi.

Herr Settembrini sorusuna neşeli ve kibar bir görsellik katan başının, omuzlarının ve ellerinin uyumlu bir hareketiyle, "E, tamam da, sonrası?" diye sordu.

"Siz bir yazar ve bir edebiyatçısınız," dedi Hans Castorp. "Bu durumdaki bir insanın çok katı olamayacağını ya da insanların, yani sağda solda dolaşıp yiyip içen, gülüşen sıradan insanların bu denli acımasız olmasını doğal bulamayacağını bilmeniz gerekir. Bilmiyorum, kendimi iyi ifade..."

Settembrini eğildi ve, "Genç yaşta, ölümle birçok kez karşılaşmak insanın dünyada var olan acımasızlığa ve katılığa karşı bir tutum geliştirmesine neden olur demek istiyorsunuz. Ya da insanın bu acımasız bencilliğin farkına varıp duyarlı olmasına neden olur diyebiliriz," diye açıkladı.

"Gerçekten öyle!" diye haykırdı Hans Castorp içten bir

beğeniyle. "Çok iyi ifade ettiniz; noktasına virgülüne dek Herr Settembrini. Ölümle! Biliyorum, bir edebiyatçı olarak siz..."

Settembrini başını yana eğip gözlerini yumarak onu elinin çok hoş ve yumuşak bir hareketiyle söyleyeceklerini dinlemeye davet etti. Hans Castorp ne geleceğini bilemediği için şaşırıp susmuştu ama Settembrini uzun bir süre pozunu değiştirmedi. Sonra kara gözlerini –o laternacılara özgü– açtı ve, "İzin verin, izin verin, mühendis bey, size bir şey söyleyeceğim," dedi. "İnanın ki ölüme en sağlıklı, en soylu ve içtenlikle vurgulayarak söylüyorum, en 'dinsel' bakış açısı onu, yaşamın ayrılmaz bir parçası ve kutsal bir önkoşulu olarak algılamak ve hissetmek yerine onu yaşamın karşıtı gibi görüp düşünsel bağlamda ayrı bir yere koymak ya da daha kötü bir olasılıkla, onu iğrenç bir biçimde yaşama karşı kullanmaktır çünkü bunlar hem sağlıklı ve soylu hem de akılcı ve dinsel görüşün tam karşıtıdırlar. Eski insanlar lahitlerini yaşam ve bazıları müstehcen bile olan üretkenlik simgeleriyle süslemişler çünkü onlara göre kutsallıkla bunlar çoğu zaman aynı şey demekti. O insanlar ölüme saygıyı biliyorlardı. Ölüme yaşamın beşiği ve yenilenmenin kaynağı olarak saygı duymalı. Ölüm yaşamdan ayrıldığında bir hayalete ya da bir tayfa dönüşür çünkü ölüm bağımsız bir ruhsal güç olduğunda kötülükle dolu çekiciliği güçlenir ve bu da insan zihninin iğrenç bir biçimde karışması demektir."

Herr Settembrini sustu. Bir genelleme yaptıktan sonra duraksamıştı ama belirtilmesi gerekeni de ifade etmişti zaten. Çok ciddiydi bunları söylerken; sohbet eder gibi söylememiş, Hans Castorp'un sözü başka yere çekmesine ya da ona karşı çıkmasına izin vermemiş ve sesini iyice alçaltarak son noktayı koymuştu. Ağzı sıkı sıkıya kapalıydı; ellerini kucağında kenetlemiş ve kareli pantolonlu bacaklarını üst üste atmıştı. Hafif hafif salladığı havada asılı kalmış ayağını dikkatle inceliyordu.

Hans Castorp da susuyordu. Yatağında doğrularak başını duvara çevirdi ve parmak uçlarıyla yorganının üzerinde hafifçe tempo tutmaya koyuldu. Kendisine bir ders

verildiğini, düzeltildiğini ve hatta azarlandığını düşünüyordu. Suskunluğunda oldukça çocukça bir somurtkanlık vardı. Bir süre sessiz kaldılar.

Sonunda Herr Settembrini başını kaldırıp gülümsedi. "Bunun gibi bir tartışmayı, hatta aynı tartışmayı yaptığımızı hatırlıyor musunuz, mühendis bey?" diye sordu. "O günkü konuşmamız –sanırım yürüyorduk– hastalık ve aptallık üzerineydi ve siz hastalığa olan saygınızdan ikisinin birleşiminin bir çelişki olduğunu söylemiştiniz. Bense bu saygının insanlık düşüncesini değersiz kılan karamsar bir saçmalık olduğunu savunmuştum; sevindirici olan, sizin karşı çıkışımı düşünmeye değer bulmanızdı. Gençlerin tarafsızlığından, düşünsel kararsızlığından, seçme özgürlüğünden, her tür görüş açısını deneme eğilimlerinden ve bu deneyimlerin tüm yaşamı etkileyecek kesin kararlar olarak alınmaması gerektiğinden söz etmiştik. İzin verirseniz..." bu noktada Settembrini öne doğru eğildi ve gülümseyerek iki ayağını da yere basıp ellerini dizlerinin arasına soktu ve başını yana atarak, "izin verirseniz," diye yineledi sesi duygu dolu, "size deneyimlerinizde ve deneylerinizde yardımcı olayım ve insanı yitik düşüren sabit fikirler sizi tehdit ettiğinde onları düzeltebilmeniz için sizi uyarayım."

"A, elbette Herr Settembrini," dedi Hans Castorp; yarı savunma sayılabilecek tutukluğunu çabucak atmış, yorganın üzerinde tempo tutmaktan vazgeçmiş ve başını biraz şaşırmış da olsa, içtenlikle yeniden konuğuna çevirmişti. "Olağanüstü naziksiniz. Ama gerçekten kendime sormam gerekir, acaba... benim durumumda..."

"Tümüyle *sine pecunia*," diye bir alıntı yaptı Herr Settembrini ayağa kalkarken. "İnsan kendi sınıfına sadık kalmalı." Gülüştüler. O sırada çift kapılardan dıştakinin açıldığını, ardından da iç kapının kolunun hareket ettiğini duydular. Gelen, akşam sohbetlerinden birinden dönen Joachim'di. O da Hans Castorp'un biraz önce başına geldiği gibi kızardı. Yanık teni bir ton daha koyulaşmıştı.

"Oo, konuğunuz var demek," dedi. "Ne güzel. Geciktim. Briç oynamak zorunda kaldım. Sözümona briçti ama

çok farklı bir şeye dönüştü. Beş mark kazandım," diye de ekledi başını sallayarak.

"Zararlı çekiciliğine kapılma da," dedi Hans Castorp. "Evet, evet, Herr Settembrini bana zamanı öyle güzel geçirdi ki – ama sanırım bu ifade iyi olmadı. Sizin sözde briçinizde de öyle olmuştur. Herr Settembrini'yle zaman öyle güzel geçti ki. Saygın bir insan buradan bir an önce ne yapıp ne edip kaçmalı, özellikle de, aranızda sözde briç partileri düzenlenmeye başlanmışsa. Ama Herr Settembrini'yi dinleme ve sohbetlerinden yararlanma olanağım olduğu sürece burada sizinle kalıp ateşler içinde yanmayı yeğ tutarım. Hile yapmayayım diye bana da bir tane sessiz hemşire vermeleri uzun sürmez."

"Yeniden söylüyorum mühendis bey, siz bir şaklabansınız," dedi İtalyan ve büyük bir nezaketle onlardan ayrıldı.

Kuzeniyle yalnız kalan Hans Castorp iç geçirdikten sonra, "Ne büyük bir eğitmen," dedi. "İnsancıl bir eğitmen olduğunu itiraf etmek gerekir. Durmadan seni düzeltiyor, bazen öykülerle, bazen de daha soyut biçimde. Ve sonunda hiç konuşmayı düşünmediğin ya da anlayamayacağın şeylerden söz ederken buluyorsun kendini. Onunla düzlükte karşılaşsaydım söylediklerini kesinlikle anlayamayacaktım," diye de ekledi.

Joachim akşam dinlenme kürünün iki ya da üç çeyreğini feda ederek onun yanında daha uzun kalmaya başlamıştı. Arada sırada, Hans Castorp'un komodininin üzerinde satranç oynuyorlardı. Joachim aşağıdan bir satranç takımı getirmişti. Sonra ıvırını zıvırını ve derecesini toparlayıp balkona çıkmak üzere ayrılıyor, Hans Castorp da, karanlık basmış vadiden ona kâh uzaklaşarak kâh yakınlaşarak ulaşan müziğin eşliğinde son kez ateşini ölçüyordu. Saat onda dinlenme kürü sona eriyor, Joachim'in kımıldadığını duyuyor, Kötü Ruslar Masası'ndan olan çifte kulak verip bir yanına dönerek uykusunun gelmesini bekliyordu.

Gece, öbür yarısı olan gündüzden çok daha zor geçiyordu çünkü Hans Castorp sık sık uyanıyor ve saatlerce

yeniden uykuya dalamıyordu. Bunun nedeni ya kan ısısının artması sonucunda canlanması ya da yatay yaşantı biçiminin onda uyku isteği ve gereksinimi bırakmamış olmasıydı. Buna karşın, uykuya dalabildiği saatler, uyandığında da kurmayı sürdürebileceği kadar canlı ve değişik düşlerle doluydu. Küçük aşamalı parçalara bölünen gündüz ona zevk veriyor, puslu bir tekdüzelik içinde ilerleyen gecenin saatleri de onda aynı etkiyi yapıyordu. Sabah yaklaştıkça odanın grileşip ağarmasını, nesnelerin ortaya çıkıp biçim kazanmasını ve dışarıda gün ışığının bazen için için yanarak, bazen de birdenbire kıvılcımlanarak ateş almasını izlemek hoşuna gidiyor, sonra düşünmeye bile fırsat kalmadan masör kapıyı hızlı hızlı çalıyor ve böylece günlük program başlamış oluyordu. Hans Castorp kısa gezisine çıkarken yanına takvim almadığı için kesin olarak hangi gün olduğunu bilemiyordu. Arada sırada kuzenine soruyordu ama o da her zaman kesin bir şey söyleyemiyordu. Neyse ki pazar günleri, özellikle de o öylece yatarken iki haftada bir konser verileni bu konuda bir ipucu veriyordu. Kesin olan eylül ayının oldukça ilerlemiş ve neredeyse yarılanmış olmasıydı. Hans Castorp yatağa düştüğünde vadide hüküm süren karanlık ve soğuk hava yerini olağanüstü yaz günlerine, hem de bitip tükenmeyecek gibi görünen bir dizi yaz gününe bırakmıştı. Joachim her sabah beyazlar içinde kuzeninin odasına uğruyor ve ruhuna ve güçlü adalelerine dek işlemiş bir hüzünle, onun bu denli olağanüstü havaları kaçırmasına duyduğu içten kaygıyı gizlemiyordu. Bir kez yavaşça, günlerini böyle geçirmek zorunda kalışının 'rezalet' olduğunu bile söyledi, sonra da söylediğini telafi etmek için ayakta da olsa ne yapacağını doğru dürüst bilemeyeceğini çünkü deneyimlerinin burada, yukarıda aşırı hareketten kaçınması gerektiğini gösterdiğini ekledi sözlerine. Ayrıca ardına dek açık balkon kapısı kuzeninin dışarıdaki ışıl ışıl sıcak havadan oldukça yararlanmasını da sağlıyordu.

Ama Hans Castorp'a verilen yatak istirahatinin bitmesine yakın, hava yeniden bozdu ve bir gece içinde sisli ve soğuk bir havaya dönüştü. Vadi ıslak kar yığınlarıyla örtül-

dü ve aynı gün Hans Castorp doktorlar viziteye geldiğinde Behrens'e üç haftadır orada yattığını hatırlattı ve kalkmak için izin istedi.

"Ne yani... zamanınız doldu mu?" dedi Behrens. "Durun bir düşüneyim. Evet, doğruymuş. Hay Allah, ne kadar da çabuk yaşlanıyoruz. Aslında bu süre içinde durumunuz pek düzelmiş sayılmaz. Ne? Dün normal miydi? Evet, akşam altıdaki dışında. Eh, Castorp, sizin canınızı sıkmaya niyetim yok, o nedenle sizi topluma geri gönderiyorum. Kalkın ve dolaşmaya başlayın beyim! Kuşkusuz söylenen sınırlara ve kısıtlamalara sadık kalarak. Kısa bir süre sonra içinizin bir portresini yapacağız." Odadan çıkarlarken sulanmış kanlı gözlerini asistanına çevirdi ve dev parmağıyla Hans Castorp'u gösterek, "Bunu not edin!" dedi.

Hans Castorp böylece ilk kez lastik botlarını giymiş ve paltosunun yakasını kaldırmış olarak kuzenine suyun kenarındaki banka gidiş dönüşünde eşlik etti. Yürürlerken konuyu açmasaydı başhekimin onu daha ne kadar yatıracağını hâlâ merak ediyor olacağını söyledi ve Joachim umarsız bir 'Ah!' dercesine dudaklarını aralayıp gözlerini kaçırarak, elini bilinmez dercesine havaya doğru salladı.

'Tanrım, Görüyorum!'

Başhemşire Mylendonk'un Hans Castorp'a röntgen odasına gelmesi için haber yollaması bir hafta sürdü. Onun da onları sıkıştırmaya hiç niyeti yoktu zaten. Berghof'un çok yoğun olduğu, doktorların ve personelin bir an bile boş kalmadığı bir dönemdeydiler anlaşılan. Son günlerde yeni konuklar gelmişti: boyunlarına dek düğmelenmiş yakasız ve manşetsiz siyah gömlekler giyen gür saçlı iki Rus öğrenci, Settembrini'nin masasına verilen Hollandalı bir çift ve ürkünç astım krizleriyle masadakilerin ödü-

nü patlatan kambur bir Meksikalı. Kriz tuttuğunda adam soluk alamayınca kadın olsun erkek olsun yanında kim varsa onu uzun parmaklarıyla mengene gibi kıskıvrak yakalıyor, panik içinde bir yandan kurtulmaya çalışan bir yandan da 'İmdat' diye haykıran kurbanını da kendisiyle birlikte dehşete sürüklüyordu. Kısacası, kış sezonu ekimde başlamasına karşın sanatoryum şimdiden neredeyse dolmuştu. Hans Castorp'un durumu ciddi değildi ve hastalığının derecesi ona özel muamele görme hakkını vermiyordu. Örneğin, Dr. Blumenkohl'ü bir yana bırakırsak, tüm aptallığına ve cehaletine karşın Frau Stöhr bile kuşkusuz ondan çok daha hastaydı. Hans Castorp'un vakasında alçakgönüllü olmayan bir acelecilik göstermek tüm usule uygun davranışları ve hiyerarşiyi yok saymak demek olurdu. Oysa bu tür duyarlılıklar kurumun ruhunun bir parçasıydılar. Hans Castorp, konuşmalardan biraz hasta olanların pek önemsenmediği sonucunu çıkarmıştı. Onlardan küçük düşürücü biçimde söz ediliyordu ve orada geçerli olan değer yargıları göz önünde bulundurulduğunda yalnızca daha üst düzeyde ya da en üst düzeydekiler açısından değil 'biraz hasta' olanlarca da küçümsendikleri için onlar da kendi durumlarını önemsemiyorlar, üstelik oradaki değer yargılarına teslim olmakla öz saygılarını koruyor ve güçlendiriyorlardı. İnsancadır bu. Birbirleri için, "Ah, o mu? Onun fazla bir şeyi yok. Burada kalmasa da olur. Bir lekesi bile yok," diye yorumda bulunuyorlardı. Kurumun işte böylesine kendine özgü soylu bir havası vardı ve bu durum, doğuştan taşıdığı her tür yasaya ya da düzene saygı yüzünden Hans Castorp'a ters gelmiyordu. O ülkeye özgüdür ya da töredir denir buna. Başka ülkere gidenlerin konuk oldukları ülkelerin örf ve âdetlerini alaya almaları onların iyi eğitilmemiş olduklarını kanıtlar, ayrıca onur verici özellikler çok değişkendir ve birçok türleri vardır. Hans Castorp Joachim'e bile belirli bir saygı ve çekingenlikle yaklaşıyordu – çok uzun süredir burada olduğu ya da bu dünyada ona yol gösteren bir rehberi olduğu için değildi bu, Joachim'in tartışmasız 'çok hasta' olmasındandı. Buradaki durum böyle olduğuna göre, birinin, soyluluğu pay-

laşabilmek ya da en azından ondan uzak kalmamak uğruna kendi vakasını olabildiğince kullanmasını ve hatta biraz abartmasını anlamak pek zor olmasa gerek. Masa arkadaşları ne zaman ateşini sorsalar Hans Castorp birkaç çizgi daha yüksek söylüyor, vurdumduymazlığını ortaya çıkarmak için ona parmaklarını salladıklarında da gururunun okşanmasına engel olamıyordu. Abartmasına karşın gene de pek kıdemli sayılamayacağı için kuşkusuz sabırlı ve çekingen olması en doğru yoldu.

İlk üç haftadaki yaşam tarzına; Joachim'in yanındaki tanıdık, düzenli ve kusursuz programlanmış yaşantısına geri dönmüştü ve ilk günden itibaren her şey, araya hiç kesinti girmemişçesine saat gibi işlemeye başlamıştı. Gerçekten de kesintinin bir önemi olmadığını masasına geri döndüğü gün fark etti. Bu tür şeyleri önemseyen ve doğal bulan Joachim dönenin yerini birkaç çiçekle süsletmişti ama masa arkadaşları ona sanki gideli üç hafta değil de üç gün olmuşçasına olanağının dışında ilgi gösterip törensel bir karşılama yapmadılar. Bunun nedeni bu sıradan ve cana yakın delikanlıya aldırmadıkları ya da kendi ilginç bedenleriyle çok meşgul olmaları değildi – araya giren zamanın bilincinde değillerdi. Hans Castorp'un da onlardan pek farkı yoktu çünkü masanın ucunda, öğretmenle Miss Robinson arasındaki yerini alır almaz ona da aradan en çok bir gün geçmiş gibi gelmeye başladı.

Masa arkadaşları ayrı kaldığı günlerin sona ermesine aldırmadıklarına göre yemek salonundakiler niye aldırsınlardı ki? Yemekten sonra yanına gelip onu candan ve şakacı bir biçimde selamlayan Settembrini'nin dışında gerçekten hiçbiri gelişinin farkında bile değildi. Hans Castorp bir istisna daha olduğunu savunsa da biz bunu kuşkuyla karşılayalım. Clavdia Chauchat'nın geri gelişini fark ettiğini iddia ediyordu kendi kendine. Her zamanki gibi geç gelmiş, cam kapıyı arkasından çarptıktan sonra çekik gözleriyle bir anlığına Hans Castorp'a bakmış ya da baktığı varsayılmış, bakışları karşılaşmış, yerine oturduktan sonra dönmüş ve ona üç hafta önce muayene olduğu günkü gülüşüyle gülmüştü. Hem ona hem de oradakilere karşı öyle-

sine umursamaz bir davranıştı ki bu, Hans Castorp bu tutumdan sevinmesi mi, yoksa küçümsenmenin bir göstergesi olduğu için öfkelenmesi mi gerektiğine karar veremedi. Her neyse, onunla hasta kadın arasında toplumsal beraberlikten öte bir şeyler olduğu gerçeğini çok hoş ve sarhoş edici bir biçimde ortaya koyan bu bakış yüzünden kalbi sıkıştı. Zaten cam kapı çarpar çarpmaz sıkışmaya başlamıştı çünkü o ânı soluğunu tutarak beklemişti.

Hans Castorp'un İyi Ruslar Masası'ndan olan bu hastaya duyduğu içten bağlılıktan ve bu orta boylu, süzülerek yürüyen, Kırgız gözlü kadına duyduğu ilgiden, yani kısacası, tutkusundan (her ne kadar bu sözcük, aşağıların bir sözcüğü olsa da ve 'Beni yürekten etkiliyor' şarkısını anımsatsa da, uygundur) ve bu tutkunun oradan uzak kaldığı sürede nasıl arttığından söz etmeden geçemeyeceğiz. Sabahları erken uyanıp odasının üzerindeki tülün yavaşça kalkmasını ve akşam olduğunda o tülün yeniden örtülüşünü izlerken gözlerinin önünde hep onun hayali uçuşuyordu. (Settembrini odayı ansızın ışığa boğduğunda da hayali gözünün önünde olduğu için kızarmıştı.) Zaman dilimlerine bölünmüş gününün her ânında onun yüreğini yakan dudaklarını, elmacık kemiklerini, gözlerinin rengini, gevşek sırtını ve başını nasıl tuttuğunu düşünüyordu. Bluzunun yakasından görünen boyun omurgasının uzantısını ve incecik bir tülün sardığı ışıltılı bir düş olan kollarını da. Uzun saatlerin onun için bu yüzden kolay geçtiğini şimdiye dek söylememişsek nedeni, bu görüntülerin ve yüzlerin verdiği ürkünç mutluluğun yanı sıra oluşan vicdan azabını anlayışla karşılamamızdandır. Evet, dehşet ve korkuyla bağlantılıydı bunlar; belirsiz, sınırsız ve tümüyle maceraya açık bir umut, bir sevinç ve tanımlanamayan bir korkuydular ve bazen kalbini –fiziksel kalbini– öylesine sıkıştırıyorlardı ki bir elini bu organın üzerine koyuyor, bir elini de, gözlerini örtercesine, alnına götürüyor ve, "Tanrım!" diye fısıldıyordu.

Alnının gerisindeki düşünceler ya da yarım yamalak düşünceler o görüntülere ve yüzlere gerçek bir tatlılık katıyordu her şeyden önce. Bu düşünceler Madam Chau-

chat'nın dikkatsizliği ve umursamazlığı, hasta oluşu, bedeninin hastalık yüzünden ön plana çıkması ve tüm varlığının hastalıkta özümsenmesiyle ilgiliydiler ve artık o da tıp diline göre bu durumu onunla paylaşıyordu. Alnının gerisinde, Madam Chauchat'nın, sanki toplumsal yaratıklar değillermiş ve birbirleriyle konuşmaları bile gerekmezmiş gibi, aralarındaki yabancılığı önemsemeyen o bakışındaki ve o gülüşündeki macera dolu özgürlüğü kavrayabiliyordu. Onu korkutan da işte buydu; aynı korkuyu, muayene odasında, sorgulayan bakışlarını çarçabuk Joachim'in çıplak göğsünden ayırıp gözlerine baktığında da hissetmişti ama o korku farklıydı çünkü acıma ve kaygıdan kaynaklanıyordu; oysa şimdi başka bir şey söz konusuydu.

Böylece, Berghof'un dar sahnesindeki özenle düzenlenmiş kerem dolu yaşantı yeniden başladı. İçinin görüntüsünün alınmasını bekleyen Hans Castorp, Joachim'in saatine göre yaptıklarını örnek alarak yaşamı onunla paylaşıyor ve kuzeniyle olan bu yakınlık büyük bir olasılıkla genç adama iyi geliyordu. Bu yakınlığın tek kaynağı hastalık olsa da, askerlere özgü bir onuru vardı Joachim'in; bilincinde olmasa da dinlenme kürleri bu onuru giderek daha çok tatmin etmeye başlamışlar ve düzlükteki görevlerin ya da ikinci bir mesleğin yerini tutar olmuşlardı. Hans Castorp bunu anlayamayacak kadar aptal değildi ve başka bir şeyi daha fark etmişti: Bu durum kendi sivil ruhunu kısıtlayıp denetim altına alıyor ve böylece onun gözle görülür adımlar atmasına ve düşünmeksizin atılım yapmasına engel oluyordu. Gerçekten de örnek aldığı, denetleyici bir tutumdu ve onun aşırıya kaçmasını ve körü körüne maceraya atılmasını önlüyordu. Joachim'in her gün yeniden, portakal çiçeği kokulu mendillerin, yuvarlak kahverengi gözlerin, küçücük bir yakutun, nedensiz kıkırdamaların ve dış görünümü güzel göğüslerin etkileyici havasına nasıl direnmek zorunda kaldığını görebiliyordu. Joachim'in bu etkilerden sakınmasını ve kaçabilmesini sağlayan sağduyu ve onuruna olan düşkünlük Hans Castorp'un yüreğini sızlatıyor, özdenetimini birazcık artırıyor ve o çekik gözlü kişiden, 'bir kalem istemesini' önlüyordu. Joachim'in

disiplin sağlayan yakınlığı olmasa bunu yapmaya hazır olduğunu deneyimi ona göstermişti.

Joachim gülmeye meraklı Marusya'dan hiç söz etmiyor ve böylece Hans Castorp'un da Clavdia Chauchat konusunu açmasını yasaklamış oluyordu. Sağında oturan öğretmenle kaçamak zararsız bakışmalarla yetiniyor, kız kurusunun yüzü kızarana dek onun süzülen o hasta arkadaşa olan zaafını alaya alıyor, bu arada da Büyükbaba Castorp'un 'çene ve heybet' yöntemini uyguluyordu. Ayrıca, Madam Chauchat'nın özel yaşamıyla ilgili ilginç bir şeyler öğrenebilmek için ona baskı yapıyordu – kökenini, kocasını, kaç yaşında olduğunu ve hastalığını tam olarak öğrenmek istiyordu. Çocukları var mıydı? Hayır, tabii ki çocuğu yoktu. Onun gibi bir kadın çocuğu ne yapsındı? Büyük bir olasılıkla çocuk yapması yasaktı; zaten Allah bilir ne biçim çocukları olurdu. Hans Castorp kabul etmek zorunda kaldı ve acımasız bir nesnellikle zaten o iş için geç kaldığını ekledi. Madam Chauchat'nın yüzünün ifadesi bazen, en azından yandan çok sert oluyordu. Otuzunu geçmiş miydi acaba? Fräulein Engelhart buna şiddetle karşı çıktı. Ne! Clavdia mı otuzdu? Olsa olsa yirmi sekiz olabilirdi. Profiline gelince; masa arkadaşından bir daha böyle bir şey duymak istemiyordu. Clavdia'nın profili yalnızca dünyanın en yumuşak, en tatlı profillerinden biri olmakla kalmıyordu, sağlıklı bir pilicin profili olmadığına göre en ilginçlerinden biriydi de aynı zamanda. Fraulein Engelhart hiç duraksamadan, ceza vermiş olmak için, ardından hemen, Madam Chauchat'nın, Meydan'da oturan memleketlisi bir beyefendiyi her gün öğleden sonra odasında konuk ettiğini de ekleyiverdi.

Ve hedefi on ikiden vurdu. Hans Castorp ne denli çabalasa da yüzünden gerginliği okunur oldu ve, 'Ya, öyle mi?' ve 'Olmaz öyle şey!' gibi konuyu açmak için geveledikleriyle bile gerginliğini gizleyemedi. Her ne kadar baştan Madam Chauchat'nın ülkesinden olan bu adamı yoksaymayı denediyse de, dönüp dolaşıp aynı konuya gelmemezlik edemedi. Dudakları titreyerek, "Genç bir adam mı?" diye sordu. Öğretmen onu görmemişti, ama söyledik-

lerine göre genç ve yakışıklıydı. Hasta mıydı? Olsa olsa, biraz hastaydı! Hans Castorp, alaycı bir ifadeyle, Kötü Ruslar Masası'ndaki memleketlilerine oranla daha az kirli çamaşırı olan biri olduğunu umduğunu söylediğinde Fräulein Engelhart onu daha çok cezalandırmak için, öyle biri olduğunu iddia etti. Hans Castorp sonunda bu işin ciddiye alınması gerektiğini itiraf etmek zorunda kaldı ve onu bu memleketlinin gidiş gelişleriyle ilgili bilgi toparlamakla görevlendirdi. Oysa birkaç gün sonra Fräulein Engelhart ona bu konuda bilgi vermek bir yana, tümüyle yeni bir haberle çıkageldi.

Clavdia Cauchat'ın portresini yaptırdığını öğrenmişti – Hans Castorp bunu biliyor muydu acaba? Bilmiyorsa bile, onun bu bilgiyi en güvenilir kaynaklardan aldığına emin olabilirdi. Clavdia bir süredir orada birine modellik ediyordu. Kime mi? Başhekime! Başhekim Behrens bu amaçla onu günde iki kez, özel dairesinde kabul ediyordu.

Bu haber, Hans Castorp'u öbüründen daha da kötü vurdu. İşi şakaya vurmaya çalıştı. Eh, başhekimin yağlıboya resim yaptığı biliniyordu – öğretmen ne istiyordu ki! Yasak değildi ya, herkes yapabilirdi. Demek dul başhekimin evinde ha! En azından Fräulein von Mylendonk o sırada orada olsaydı.

"Ama onun vakti yok," dedi öğretmen.

"Başhekim Behrens'in de ondan daha fazla vakti yok," diye yanıtladı Hans Castorp sertçe.

Baştan bu son sözü gibi gelse de, konunun kapanmasını bir türlü hazmedemeyip akla gelebilecek her ayrıntıyı, resmin kendisini, boyutlarını, yalnızca portre mi yoksa boy resmi mi olduğunu ve hangi saatte modellik yaptığı gibi sorular sormaktan bitkin düştü ve Fräulein Engelhart bunları yanıtlayamadığı için araştırıp soruşturacağına söz vererek onu yatıştırdı.

Hans Castorp bu haberi aldıktan sonra ateşini ölçtü – 37.7'ydi. Frau Chauchat'nın konuk kabul etmesinden çok konuk olarak gitmesi onu sarsmıştı. Frau Chauchat'nın özel yaşamı, içeriği bir yana, onu huzursuz etmeye ve ona acı vermeye başlamıştı zaten; özel yaşamında neler olup

bittiği kulağına geldikçe bu duygular yoğunlaşıyordu. Rus konuğun memleketlisi hanımla ilişkisi aklı başında ve zararsız bir ilişki olabilirdi ama Hans Castorp bir süredir aklı başında ve zararsız olmayı saçmalık olarak görmeye başlamıştı. Üstelik, yağlıboya resim yapmanın, patavatsız bir dulla hafif adımlarla süzülen çekik gözlü bir kadın arasındaki ilişkiye bir bahane bulmaktan öte bir şey olamayacağı düşüncesinden kendini kurtaramıyordu. Başhekim'in model seçme zevki onunkine çok benzediği için bu konuda aklı başındalık arayamazdı; bunun doğruluğunu kanıtlamak için de başhekimin mor yanaklarına ve kanlanmış patlak gözlerine bakmak yeter de artardı bile.

O günlerde, rastlantı sonucu gözlemlediği bir şey üzerinde farklı bir etki yapmakla kalmadı, kendi zevkinin yeniden onaylanmasını sağladı. Kuzenlerin solunda kalan, yan kapıya yakın, çaprazlama konmuş masada Frau Salomon'la öbür gözlüklü oğlanın arasında, Hans Castorp'un Mannheimlı olduğunu duyduğu bir hasta oturuyordu – otuz yaşlarında, saçları seyrelmeye yüz tutmuş, çürük dişli ve çekinerek konuşan biriydi bu ve akşam toplantılarında ara sıra piyano, özellikle de *Bir Yaz Gecesi Rüyası*'ndan 'Düğün Marşı'nı çalan kişiydi. Çok dindar olduğu söyleniyordu ve tahmin edilebileceği gibi burada yukarıda çoğu kişinin böyle olduğunu zaten Hans Castorp da duymuştu. Söylentiye göre bu kişi her pazar günü ayinlere katılmak için Meydan'a iniyor ve dinlenme kürleri sırasında kapağında çanak ya da palmiye dalı olan din kitapları okuyordu. Ve bir gün, Hans Castorp bu kişinin kendisiyle aynı yöne baktığını fark etti; hem de, Madam Chauchat'nın süzülen görüntüsüne çekingen ama yapışkan bir bakışla. Hans Castorp bunun bir kez farkına vardıktan sonra, aynı bakışı birçok kez yakalar oldu. Bir akşam, onun, başkalarının arasında durmuş, karanlık bir ifadeyle küçük salonda oturan ve yapağı saçlı Tamara'yla (komik kızın adı buydu), Dr. Blumenkohl'le, göçük göğüslü adamla ve masasından olan düşük omuzlu gençle konuşan, o çürük ama hoş kadına baktıktan sonra döndüğünü ve çevreyi kolaçan ettikten sonra, dudaklarında hüzünlü bir ifadeyle, omzu-

nun üzerinden ona gözünün ucuyla kaçamak bir bakış fır lattığını, yüzünün kızardığını ve gözlerini yerden kaldıra madığını gördü. Sonra kapı çarpıp Madam Chauchat ma sasına doğru süzüldüğünde gözlerini yerden kaldırıp ona yiyecek gibi bakmıştı. Birçok kez de, zavallı adamın, Ma dam Chauchat yemeğini bitirip kalktığında önünden geç sin diye kapıyla İyi Ruslar Masası arasında mevzilendiğini fark etti. Madam Chauchat onun farkında bile olmadığı için gözlerinde derin bir hüzünle ona daha yakından yerde sine bakabiliyordu.

Bu keşif Hans Castorp'un canını sıkmasına sıktı ama Mannheimlının hüzünlü ve açgözlü bakışları, Clavdia Chauchat ile, yaşı, kişiliği ve mevkii açısından Hans Castorp'tan çok daha üstün olan Başhekim Behrens ara sındaki yakın ilişkinin verdiği sıkıntı yanında solda sıfır kalırdı. Clavdia Mannheimlıyı önemseseydi Hans Castorp' un bilenmiş sezisi bunu gözden kaçırmazdı, demek ki bu durumda kıskançlığın zehirli dikeni değildi ruhunu yara layan. Artık dış dünyaya da yansıyacak hale gelen sarhoş luğun ve tutkunun oluşturduğu tiksinti ve paylaşma karı şımı duygulara kapılır olmuştu. Amacımız öykümüzü an latmayı sürdürmekse bunların derinine inip ve analizini yapamayız. Her neyse; yeni duygusal deneyimler demek olsa da, bir de Mannheimli hastayı gözlemlemeyi zavallı Hans Castorp kaldıramıyordu.

Böylece, Hans Castorp'un röntgeninin çekilmesine ka dar sekiz gün geçti. Röntgeni çekilene dek kaç gün geçti ğinin farkında bile değildi ama bir sabah ilk kahvaltı sırasında başhemşireden öğleden sonra röntgen laboratu varına gelmesi gerektiği haberini aldı – kadının gözünde, eskisi olmadığı kesin olan bir arpacık daha çıkmıştı ve an laşılan bu zararsız ama çirkinleştirici rahatsızlık kadının doğasında vardı. O gün öğleden sonra laboratuvara gitme si gerektiğine göre sekiz gün geçmişti. Hans Castorp, çay zamanından yarım saat önce, iç görüntüsünün alınması gereken kuzeni Joachim'le birlikte gidecekti laboratuvara. Joachim'in bir önceki röntgeni geçerli olamayacak kadar eski sayılıyordu.

İkisi de öğleden sonraki ana dinlenme kürünü yarım saat erken keserek, saat tam üç buçukta merdivenlerden sözde bodruma indiler ve muayene odasıyla röntgen laboratuvarı arasındaki bekleme odasında oturup beklemeye başladılar. Joachim alışık olduğu için sakin, Hans Castorp ise o âna dek hiç kimse içsel görüntüsüne göz atmadığı için biraz ateşli bir beklenti içindeydi. Yalnız değillerdi. Odada kucaklarında yırtık pırtık resimli dergilerle oturan başka hastalar da vardı. Hep beraber beklemeye koyuldular: Yemekte Settembrini'nin yanında oturan ve geçen nisanda geldiğinde çok hasta olduğu için sanatoryuma zorla kabul edildiği ama şimdi kırk kilo alıp tamamen iyileştiği için taburcu edileceği söylenen kaba saba genç bir İsveçli, Kötü Ruslar Masası'ndan perişan durumda bir kadın ve ondan daha da beter durumda olan uzun burunlu oğlu Sasha. Bu üç kişi kuzenler geldiğinde oradaydılar ve büyük bir olasılıkla randevuları da onlardan önceydi. Anlaşılan randevular sarktığı için uzun bir bekleyiş söz konusu olacaktı.

İçerde bir faaliyettir gidiyordu; Başhekim Behrens'in emirler veren sesini duyabiliyordunuz. Orada çalışan bir teknisyen kapıyı açıp şanslı çam yarmasını içeri aldığında –büyük bir olasılıkla ondan önceki başka bir kapıdan çıkmıştı– saat üç buçuğu biraz geçiyordu. Ondan sonra işler hızlandı. On dakika sonra koridorda, sağlığına kavuşmuş olan İsveçli'nin sanatoryum ve yöresi için ayaklı bir reklam olabilecek güçlü ayak seslerini duydular. Sonra Rus anne ve oğlu Sasha girdiler. Hans Castorp İsveçli içeri girerken içeriye bir göz atabilmiş ve odanın, Dr. Krokowski'nin analiz odası gibi yapay bir alacakaranlıkta olduğunu görmüştü. Pencereler iyice örtülmüş, içeriye gün ışığının sızması engellenmişti; odayı yalnızca birkaç lamba aydınlatıyordu. Hans Castorp Sasha'ya annesinin içeriye girişini izlerken kapı açıldı ve içeriye kuzenlerden sonraki hasta girdi. Randevular sarktığı için biraz erken gelmişti. Gelen Madam Chauchat'ydı.

Küçük odada ansızın belirivermişti. Kim olduğunu anladığında gözleri büyüdü, yüzünün kanı çekildi ve çenesi

sarktı Hans Castorp'un. Ağzı düşecekmişçesine açılmıştı. Clavdia'nın gelişi öylesine beklenmedikti ki bir an önce orada değilken, bir an sonra iki kuzenle birlikte bekleme odasını paylaşır olmuştu. Joachim Hans Castorp'a bir bakış fırlatıp gözlerini yere indirmekle kalmadı, biraz önce masaya koyduğu dergiyi yeniden alıp onun arkasına saklandı. Hans Castorp aynısını yapmakta tereddüt etti. İlk önce sararmış, şimdi de yüzüne kan basmıştı ve kalbi deli gibi çarpıyordu.

Frau Chauchat, laboratuvarın giriş kapısına yakın duran kol koyacak yerleri güdük küçük yuvarlak bir koltuğa oturdu; arkasına yaslandı ve bacak bacak üstüne atıp boşluğa bakmaya başladı; izlendiğini bilmenin verdiği gerginlik Pribislav gözlerine kurnaz bir şehlalık vermişti. Beyaz bir kazak ve mavi bir etek giymişti ve elinde kütüphaneden alınma bir kitap vardı. Yere basan ayağıyla hafifçe tempo tutuyordu.

Bir dakika bile geçmeden pozisyonunu değiştirdi; ne yapacağını ya da kime soracağını bilmediğini gösteren bir ifadeyle ayağa kalktı ve konuşmaya başladı. Hâlâ dergisine gömülü oturan Joachim'e bir şey sordu, oysa Hans Castorp orada hiçbir şey yapmadan oturuyordu. Ağzı sözcükleri oluşturuyor ve beyaz boğazı o sözcükleri seslendiriyordu. Hans Castorp bu hoş boğuk sesi uzaktan ve bir kez de, "Memnuniyetle ama dersten sonra vermeyi unutma," dendiği zaman yakından duymuştu. O sözler akıcı bir Almanca'yla ve kesin bir ifadeyle söylenmiş sözlerdi ama şimdikiler tutuktu ve doğuştan hakkı olmayan kırık dökük ödünç bir Almanca'yla ifade edilmişlerdi. Hans Castorp onu daha önce de birkaç kez Almanca konuşurken duymuş ve her kez onu alçakgönüllü bir hayranlıkla örtülmüş bir üstünlük duygusuyla dinlemişti. Bir eli yün kazağının cebinde, öbür eli başının arkasında, "Affedersiniz, randevunuz kaçta acaba?" diye sordu.

Joachim kuzenine bir bakış fırlattı ve oturduğu yerde hazır ol vaziyetine geçerek, "Üç buçukta," dedi.

"Benimki üç kırk beşte," diye sürdürdü konuşmasını. "Saat kaç? Neredeyse dörde geliyor. İçeriye biri girdi az

önce, değil mi?"

"Evet, iki kişi," dedi Joachim. "Bizden önceydiler. Laboratuvarın randevularında gecikme oldu. Her şey yarım saat kadar kaydı."

"Bu hoş değil," dedi. Frau Chauchat ve sinirli bir ifadeyle saçlarını düzeltti.

"Hem de nasıl!" dedi Joachim. "Neredeyse yarım saattir bekliyoruz."

İkisi konuşurken Hans Castorp onları bir düşteymişçesine dinliyordu. Ne kadar farklı olursa olsun Joachim'in onunla konuşması demek, neredeyse kendisinin onunla konuşması demekti. Hans Castorp Joachim'in, "Hem de nasıl!" demesine bozulmuştu. Öylesine saygıdan yoksun ya da en azından o koşullarda öylesine umursamazca söylenmiş bir laftı ki. Joachim öyle konuşabilirdi, en azından onunla konuşabiliyordu ve terbiyesizce, "Hem de nasıl!" diyerek hava atmakla kuzenine yardım bile etmiş olabilirdi; Hans Castorp'a, Joachim'in ve Settembrini'nin önünde ne kadar kalmayı düşündüğü sorulduğunda o da, "Üç hafta!" deyip aynı biçimde hava atmıştı bir süre önce. Yüzünü derginin arkasına saklamasına karşın, uzun süredir orada olduğu için daha uzun zamandır gördüğü Joachim'e yöneltmişti sorusunu. Başka bir neden daha vardı; ikisinin nezaket gereği konuşması uygun düşerdi çünkü aralarında vahşi, derin ve ürkünç bir giz yoktu. Orada bekleyen yuvarlak gözlü, yakut yüzüklü ve portakal çiçeği kokan biri olsaydı, onun karşısında, bağımsız ve masum bir tutumla durup "Hem de nasıl!" demek Hans Castorp'a düşecekti ama o olsa şöyle derdi: "Evet matmazel öyle, hiç hoş değil." Sonra göğüs cebinden çabucak mendilini çıkarır, burnunu siler ve, "Biraz sabırlı olun, lütfen, hepimiz aynı durumdayız," derdi. Joachim de onun rahatlığına hayran kalır ama onun yerinde olmayı istemezdi. Hans Castorp, Frau Chauchat ile konuşan Joachim olmasına karşın onu kıskanmıyordu. Dönüp Joachim'le konuşması da onu rahatsız etmemişti; koşulları göz önünde bulundurmuştu ve bunu yapmakla durumun bilincinde olduğunu göstermişti. Kalbi deli gibi çarpıyordu Hans Castorp'un.

Joachim tarafından soğuk muamele gören Clavdia –Hans Castorp allak bullak olmasına karşın Joachim'in tu tumundaki düşmanlığı görebilmiş ve kendini gülmekten alıkoyamamıştı– odada dolaşmaya çalıştı ama yeterince yer olmadığı için masadan bir dergi alıp güdük kollu kol tuğa yeniden oturdu. Hans Castorp oturduğu yerden ona uzun uzun bakarken çenesi büyükbabasının pozunu aldı, o anda gülünç denilebilecek kadar büyükbabasına benzemişti. Frau Chauchat yeniden bacak bacak üstüne atmıştı ve mavi eteğinin altından bacağının narin biçimi yukarıya dek görülebiliyordu. Orta boylu olmasına karşın –Hans Castorp'a göre ideali de buydu– bacakları uzun, kalçaları da dardı. Arkasına yaslanmamış, öne doğru eğilmiş, kavuşturduğu kollarını bacağının üzerine dayamıştı; omuzları gevşek, sırtı da kambur oturduğu için bedenini sıkı sıkıya saran kazağının altından omurgasının çizgisini neredeyse fark edebiliyordunuz. Her iki yandan bastırdığı göğüsleri Marusya'nın dik ve dolgun göğüslerinin tersine bir genç kızınkiler kadar küçüktü. Hans Castorp ansızın onun da röntgen çektirmek için beklediğini hatırladı. Baş hekim yağlıboya kullanarak onun dış görüntüsünü tuvale geçiriyordu ve şimdi de alacakaranlıkta ışınları ona yönelticek ve bedeninin içini görüntüleyecekti. Hans Castorp bunu düşündüğünde başını yana çevirdi; yüzüne saygınlığın karanlık gölgesi düşmüş, yüzü öyle bir görüntüye uygun düşen terbiyeli ve uzak bir ifadeye bürünmüştü.

Üçünün uzun bir süre birlikte beklemeleri gerekmedi. Anlaşılan gecikmeyi kapatmak için Sasha'yla annesinin işini çarçabuk halletmişlerdi. Beyaz gömlekli teknisyen kapıyı bir kez daha açtı ve Hans Castorp pek istekli olmasa da, dergiyi masanın üzerine fırlatıp ayağa kalkan Joachim'i izledi. İçinde kabaran centilmence duygular ona Frau Chauchat'ya kibarca hitap edip –becerebilirse hatta Fransızca– ona yol vermesini söylüyorlardı. Sözcükler ve cümle yapısı için hızla belleğini yokladı ama orada bu tür jestlerin geçerli olup olmadığını bilmiyordu. Randevuların centilmenlikten daha mı önemli olup olmadığını da. Joachim'in bilmesi gerekirdi ama Hans Castorp'un ısrarla

ve kaygıyla yüzüne bakmasına karşın Joachim hiç de hanımefendiye yol vereceğe benzemiyordu. Böylece, iki büklüm oturan ve onlara kaçamak bir bakış fırlatan Frau Chauchat'nın önünden geçerek laboratuvara girdiler.

Arkada kalan son on dakika içinde yaşadıklarından öylesine sersemlemişti ki röntgen odasının eşiğinden geçerken kendini hemen toparlayamadı. Hiçbir şey görmüyor ya da yapay alacakaranlıkta her şeyin anahatlarını seçebiliyordu. Aklı hâlâ Frau Chauchat'nın boğuk hoş sesindeydi: "Saat kaç?.. Şimdi biri girdi... Hiç hoş değil..." Sesin tınısı sırtını tatlı bir heyecanla ürpertiyordu. Eteğinin altından görünen dizi, örgüden çıkmış kısa kırmızımsı sarı tutamlar ve belirgin ense kemiği gözünün önüne geldi ve bir kez daha ürperdi.

Sonunda Başhekim Behrens'in sırtı dönük, bir dolabın ya da kabin gibi bir şeyin önünde durduğunu gördü. Kolunu kaldırmış, tavan lambasının solgun ışığına doğru tuttuğu siyahımsı bir levhayı inceliyordu. Onu geçip odaya doğru ilerlerlerken hazırlık yapmakta olan asistan onlardan daha atik davranıp önlerine geçti. Odada garip bir koku vardı, sanki bayat ozon kokuyordu. Kabin siyah perdelerle kapatılmış pencerelerin arasına yerleştirilmişti ve odayı orantısız iki bölüme ayırmıştı. Çeşitli laboratuvar malzemelerini seçebiliyordunuz: fizik gereçleri, camdan yapılma gereçler, şalterler, dikey duran ölçüm gereçleri, tekerlekli bir sehpa üzerine konmuş kameraya benzeyen bir kutu ve duvara dizilmiş cam diapozitifler vardı. Bir fotoğraf stüdyosunda mı, karanlık odada mı, bir mucidin laboratuvarında mı, yoksa teknik açıdan donanımlı bir büyücünün çalıştığı bir odada mı olduğunuzu kestiremiyordunuz.

Joachim hemen beline kadar soyundu. Oranın yerlisi olan beyaz gömlekli kırmızı yanaklı bodur genç asistan Hans Castorp'a aynı şeyi yapmasını söyledi. Az sonra sıra ona gelecekti. Hans Castorp üstünü çıkarırken başhekim aradan çıkıp odanın daha büyük bölümüne, onların yanına geldi.

"Merhaba. Bunlar bizim, Dioscurlar –Castor ve Pol-

lux," dedi. "Lütfen fazla sızlanmayın. Durun bakalım, şimdi ikinizin de içine bakacağız. İçinizi bize göstermekten korkuyorsunuz değil mi, Castorp? Canınızı sıkmayım; bizim işlemlerimiz son derece estetiğe uygun yapılır. Gelin, benim özel galerimi görün," diyerek onu kolundan tutup sürükleyerek koyu renkli cam levhaların önüne götürdü ve arkalarındaki lambayı yaktı. Aydınlanan levhalarda resimler belirdi. Hans Castorp, eller, ayaklar, dizkapakları, bacakların üst ve alt bölümleri, kollar ve kalçalar gibi uzuvlar gördü. İnsan bedeninin canlı parçalarının yuvarlak hatları silik görünüyor, bir sis ya da belirsiz bir ışık gibi, tüm ayrıntıları net ve tüm hatları keskin iskeleti sarıyorlardı.

"Çok ilginç," dedi Hans Castorp.

"Evet, çok ilginç," dedi başhekim. "Gençlere yararlı görsel bir eğitim. Işıklandırılmış anatomi, yeni çağın zaferi. Bu bir kadın kolu – narin biçiminden anlayabilirsiniz; özel durumlarda size sarılanlardan," diyerek, üst dudağının ve kırpık bıyığının kenarını yukarıya kaldıran bir gülüşle güldü. Sonra resim kararda ve Hans Castorp, Joachim'in iç görüntüsünü almak için yapılan hazırlıkları izlemek için döndü.

Bu hazırlıklar içeriye girdiklerinde doktorun önünde durduğu kabinin önünde yapılıyordu. Joachim ayakkabıcıların taburelerini andıran bir tabureye oturmuş, göğsünü, sıkı sıkıya sarıldığı bir levhaya bastırmıştı. Asistan omuzlarını iterek ve yoğurur gibi hareketlerle sırtını ovarak duruşunu düzeltmesine yardım ettikten sonra bir fotoğrafçı gibi kameranın arkasına geçti, bacaklarını ayırdı ve açıyı denetlemek için eğildi. Tatmin olduğunu söyledikten sonra kenardan Joachim'e derin bir soluk almasını ve iş bitene dek tutmasını söyledi. Joachim'in sırtı genişledi ve öylece kaldı. O sırada asistan şalteri indirerek işlemi başlatmıştı. Ve böylece maddeye nüfuz etmesi gerekli olan ürkünç güçler iki saniyeliğine harekete geçtiler. 'Binlerce voltluk bir akım, yüz bin,' diye bir yerlerden hatırladı Hans Castorp. Hedeflerine tam olarak yoğunlaşamayan güçler enerjileri için başka çıkış yolları bulmaya çalışıyor-

lar ve dışarıya taşarken silah gibi patlıyorlardı. Ölçüm gerecinden mavi kıvılcımlar saçılıyor, duvar boyunca şimşekler çakıyor ve bir yerde sessizce tehdit eden bir göz gibi kırmızı bir ışık yanıp sönüyordu. Joachim'in sırtındaki bir şişe parlak yeşil bir ışıkla doldu. Sonra her şey durulduu, ışık görüntüleri kayboldu ve Joachim iç çekerek soluğunu salıverdi. Bitmişti.

"Sıradaki sanık," dedi Behrens ve Hans Castorp'u dirseğiyle dürttü. "Yorgun numarası yapmak yok. Bedava bir kopya alacaksınız Castorp. Düşünün, ileride çocuklarınızın ve torunlarınızın görmesi için göğsünüzün gizemlerini duvara yansıtabileceksiniz."

Joachim geri çekilmişti; teknisyen levhaları değiştiriyordu. Başhekim Behrens acemiye nasıl oturması gerektiğini ve bedenini nasıl tutacağını bizzat kendisi gösterdi. "Levhaya sarılın," dedi. "Levhaya sarılın; isterseniz başka bir şey olduğunu hayal edin. Mutluluğunuz buna bağlıymışçasına göğsünüzü levhaya bastırın. Tamam. Derin soluk alın ve tutun!" diye emretti. "Şimdi gülün, lütfen!"

Hans Castorp, göğsü havayla dolu, gözlerini kırpıştırarak bekledi. Arkasından şimşekler tıslayarak, çatırdayarak ve patlayarak geldiler. Objektif içini görmüştü.

Olan bitenden sersemlemiş ve şaşırmış olarak kalktı, oysa içinin görüntüsü alınırken bir şey hissetmemişti.

"Bravo!" dedi Behrens. "Şimdi bir de biz bakalım."

Bu işte deneyimli olan Joachim, çıkışa yakın duran ayarlanabilir bir çerçevenin önünde durdu. Arkasında sırtına gelen, yarısına dek suyla doldurulmuş buharlaşma borulu cam bir kabı olan geniş bir gereç vardı; önünde de göğsüne gelen, yukarıdan bir sürü makarayla tutturulmuş çerçeveli bir ekran sallanıyordu. Solda, kontrol panelinin ortasında kırmızı bir ampul vardı. Başhekim sallanan ekranın önündeki tabureye ata biner gibi oturdu ve lambayı yaktı. Tavandaki lamba sönmüş, sahneyi yalnızca yakut bir ışık aydınlatır olmuştu. Üstat hızlı bir el hareketiyle onu da söndürdü ve laboratuvar zifiri bir karanlığa gömüldü.

Karanlıkta, "İlk önce gözlerimiz alışsın," diyen başhe-

kimin sesi duyuldu. "Gözbebeklerimiz kedilerinki gibi güzelce büyüyene dek bekleyeceğiz ki görmek istediklerimizi görebilelim. Normal gün ışığı gözlerimizle göremeyeceğimizi anlamışınızdır. Amacımıza ulaşabilmemiz için ilk önce gözlerimizin önünden o şen gün ışığı sahnelerini kovalamamız gerekir."

"Evet, kuşkusuz," dedi Hans Castorp; başhekimin arkasında duruyordu. Gözlerini yummuştu çünkü zifiri karanlıkta açık ya da kapalı olmaları fark etmiyordu. "Bir şey görebilmemiz için ilk önce karanlığın gözlerimizi yıkaması gerekir, bu belli. Bence hazır buradayken toplanıp sessizce biraz dua etsek iyi olur. Burada gözlerim kapalı duruyorum ve iyice gevşedim. Bu koku da ne?"

"Oksijen," dedi başhekim. "Havadaki oksijenin kokusunu alıyorsunuz. Bizim küçük odamızdaki şimşeklerin gazlı bir ürünü diyebiliriz. Gözler açılsın! İşte üfürükçülük başlıyor." Hans Castorp çarçabuk denileni yaptı. Bir şalterin açıldığını duydular: Bir motorun öfkeli homurdanması giderek arttı ama sonra yeni bir el hareketiyle ansızın tekdüze bir sese dönüştü. Yer titreyip duruyordu. Küçücük kırmızı bir ışık dikey uzunca bir yarıktan onları tehdit edercesine sessizce bakıyordu. Bir yerlerde bir kıvılcım çaktı ve yavaş yavaş aydınlanan bir pencerenin buğulu ışıltısı gibi, ekranın solgun dikdörtgeni karanlığın içinde belirmeye başladı. Ekranın önündeki tabureye ata biner gibi oturmuş olan Dr. Behrens, bacaklarını iyice ayırmış, yumruklarını baldırlarına dayamış, basık burnunu başka bir insanın içindeki organların görüntüsüne bakma olanağı sağlayan ekrana iyice yaklaştırmıştı.

"Görebiliyor musunuz, oğlum?" diye sordu.

Hans Castorp eğildi ama bir kez daha Joachim'in gözlerinin, kontrolünün yapıldığı zamanki gibi hüzünlü yumuşak bakışının olduğunu varsaydığı yere, karanlığın içine baktı ve, "Bir sakıncası var mı?" diye sordu.

"Rica ederim, lütfen, bak," diye kibarca yanıtladı Joachim, karanlığın içinden. Hans Castorp altındaki yer sarsılırken ve çevresindeki büyük güçler oynaşıp çatlayıp patlarken eğilip soluk pencereden Joachim'in boş iskeleti-

içini görmeye çalıştı. Göğüs kemiği omurgasıyla birleşip kalkırdaktan yapılma karanlık bir sütun oluşturmuştu. Göğüs kafesinin ön tarafındaki kemikler daha solgun görünen arkadakilerle üst üsteymiş gibi duruyor, üst bölümdeki köprücük kemikleri kavis çizerek iki yana gidiyor ve Joachim'in kollarının başladığı yerdeki omuz kemikleri etin yumuşak dokusunun ışıklı çemberi içinde ince ve köşeli görünüyordu. Göğüs boşluğu aydınlıktı ama içindeki koyu renkli lekelerden ve siyahımsı kıvrımlardan oluşan ağı görebiliyordunuz.

"Net bir resim," dedi Başhekim. "Asker bir gencin aklı başında sıkılığı. Burada şişkolar da gördük; içlerini aydınlatmak olanaksız; gel de bir şey gör. Kat kat yağı delip geçecek ışınları henüz keşfetmediler. Oysa bu temiz bir iş. Diyaframı görebiliyor musunuz?" diye sorarak pencerenin içinde inip kalkan koyu renkli kavisi işaret etti. "Şu düğümü görüyor musunuz? Şuradaki çıkıntıyı, şu ufak yüksek noktayı gördünüz mü? O on beş yaşında geçirdiği zatülcenpten kalma. Derin nefes alın!" diye emretti. "Daha derin! Derin dedim." Ve Joachim'in diyaframı titredi ve olabildiğince yükseldi. Ciğerlerin üst bölümleri daha da aydınlıktı şimdi ama başhekim gene de tatmin olmamıştı. "Yeterli değil," dedi. "Hilum'u görebiliyor musunuz? Şu yapışıklıkları? Şu kavernleri? Onu o denli sarhoş eden zehirler bunlardan geliyor." Oysa, Hans Castorp o anda başka bir şeye, orta sütunun arkasında ya da bakanın görüş açısına göre onun biraz solunda kalan çuvala ya da belki de biçimi bozulmuş bir hayvana benzer bir şeye bakmakla meşguldü. Dalgalana dalgalana yüzen bir denizanası gibi belirli aralıklarla genişliyor ve büzülüyordu.

"Kalbini görüyor musunuz?" diye sordu başhekim, dev gibi elini yeniden bacağının üzerinden kaldırıp işaretparmağıyla nabız gibi atan asılı şeyi gösterek.

Aman Tanrım, Joachim'in kalbini; onun onur sever kalbini görüyordu Hans Castorp! "Senin kalbini görüyorum," dedi boğulurcasına.

"Rica ederim, istersen bak," dedi Joachim bir kez daha. Büyük bir olasılıkla, biraz daha yüksekte, karanlığın

içinde uysalca gülümsüyordu da. Ama başhekim onları susmalarını ve duygusal ifadeleri kesmelerini emretti. O göğüs kafesindeki lekeleri, çizgileri ve siyahımsı kıvrımları incelerken, yanındaki gözlemci de bıkıp usanmadan Joachim'in mezardaki haline, kemiklerine, çıplak göğüs kafesine ve kuru yadigârına bakıp duruyordu. İçi saygı ve dehşetle dolmuştu.

"Evet, evet, görüyorum," dedi art arda. "Tanrım, onu görüyorum." Tienappellerin tarafından, çoktan ölmüş bir akraba kadınla ilgili bir şeyler duymuştu bir zamanlar. Bu kadının, alçakgönüllülükle sahip olduğu ya lütuf ya da lanet niyetine verilmiş tatsız bir yeteneği varmış ve ölecek olanları sırf iskelet olarak görürmüş. O anda zavallı Joachim, fizik ve görsel araçların yardımı ve olanaklarıyla olsa da, Hans Castrop'a işte böyle görünüyordu. Bu yüzden de bir anlamı yoktu ve doğaldı; zaten Joachim'in iznini de almıştı. Ama gene de, kehanet sahibi büyük teyzenin melankolik yazgısını oldukça anlayışla karşılamaktan kendini alıkoyamadı. Gördüğü ya da daha doğrusu görebildiği için çok etkilenmişti ama gizliden gizliye içini bu titreyen ve çatırdayan karanlıkta böyle bir şeye bakmanın doğru ya da normal olup olmadığıyla ilgili bir kuşku kemirmeye başlamış ve bu münasebetsizliğin keyfini çıkarma isteği acıma ve dindarlık duygularıyla karışmıştı.

Birkaç dakika sonra, artık bedeni görüntüye kapanmış olan Joachim giyinirken kendisi gök gürültüsünün ortasındaki teşhir direğine bağlandı. Başhekim yeniden süt rengindeki ekrana bakmaya başladı ama bu kez baktığı Hans Castorp'un içiydi ve mırıldanmalarından –ağzından kaçan küfürler ve sözler– beklediğinin çıktığı anlaşılıyordu. Uzun yalvarışlardan sonra hastasının kendi elini görmesine izin verme nezaketini gösterdi ve Hans Castorp hiçbir insanın görmeye niyetlenmediği, kendisinin de görebileceğini hiç düşünmediği ama ne göreceğini de çok iyi bildiği bir şeyi: Kendi mezarını gördü. Işığın gücüyle, daha sonraları gerçekleşecek olan çürümeyi, içinde hareket ettiği etin çözüldüğünü, parçalandığını ve bir hiçlik sisinin içinde eriyip yittiğini gördü; içeriden sağ elinin narin iske-

leti görünüyor ve bu iskeletin yüzükparmağında büyükbabasından kalan mühürlü yüzük kapkara ve gevşek sallanıp duruyordu. Yeryüzüne ait bu sert şey, özgür kalıp başka bir et onu bir süre daha taşısın diye bir süre, altında erimeye yazgılı bir bedeni süslemek için takılmıştı. Tienappellerin merhum akrabasının delici kâhin gözleriyle bedeninin bildiği bir parçasına baktı ve yaşamında ilk kez öleceğinin bilincine vardı. Çoğu zaman müzik dinlerken takındığı yüz ifadesini takındı: boş, uykulu ve dindar; başı omzuna doğru eğik ve ağzı yarı açık.

"Hortlak gibi, değil mi?" diye sordu başhekim. "Evet, hortlağa benzerliği yadsınamaz."

Sonra o büyük güçler durdu, yer sustu, ışık gösterileri sona erdi ve büyülü pencere kendini karanlığa gömdü. Tavandaki lambayı açtılar. Hans Castorp telaşla giyinirken Başhekim Behrens onların bu konularda bilgisiz olduklarını göz önünde bulundurarak gözlemlerini onlara aktarmaya koyuldu. Hans Castorp'un durumunda, bilimin onuruna layık bir biçimde, daha önceki görsel ve işitsel verileri doğrulamıştı. Eski lekelerin yanı sıra yenileri de görülebilmişti ve bronşlardan organın içine doğru oldukça ilerlemiş olan yol yol ve boğum boğum izler vardı. Röntgen filminin bir kopyası, söz verildiği üzere Hans Castorp'a verileceğine göre, kendisi de bunları doğrulayabilecekti yakında. Sonuç: dinlenme, sabır, katı disiplin, direnç, yemek, ateş ölçme, uyku, beklemek ve çay içmek. Doktor onlara sırtını döndü; onlar da ayrıldılar. Joachim önde, Hans Castorp arkada, çıkarlarken Hans Castorp dönüp baktı. Teknisyenin çağırdığı Madam Chauchat laboratuvara giriyordu.

Hans Castorp aslında neler hissediyordu? Örneğin, buradaki insanlarla geçirdiği kesin ve kanıtlanabilir yedi hafta yedi gün gibi mi gelmişti ona ya da tersine, gerçekte yaşadığı yedi haftadan çok çok daha uzun süredir oradaymış gibi mi geliyordu ona? Bu soruları kendine ve açıkça Joachim'e soruyordu ama bir türlü bir karara varamıyordu. Büyük bir olasılıkla ikisi de doğruydu: Geriye baktığında burada geçirdiği zaman gerçek olamayacak kadar kısa ama gene o kadar da uzun gibi geliyordu. Sanki zaman aslında olduğundan başka her şeydi; oysa kuşkusuz zamanın genel bağlamda doğanın bir parçası olduğunu ve bu nedenle onu gerçeklikle bağdaştırmanın yanlış olmayacağını da unutmamak gerekir.

Her neyse; ekim ayının eli kulağındaydı – her an başlayabilirdi. Hans Castorp bu kadarını çıkartabilecek durumdaydı ve üstelik öbür hastalarla konuşurken bu gerçekten de söz ediliyordu. "Ayın birine yalnızca beş gün kaldığının farkında mısınız?" diye sorduğunu duymuştu Hermine Kleefeld'in tanıdığı iki genç beye, öğrenci Rasmussen'e ve kalın dudaklı Ganser'e. Akşam yemeği biteli çok olmamış, havadaki yemek kokusu yok olmamıştı ve insanlar dinlenme kürlerini savsaklıyor ve masaların arasında dolaşarak sohbetlerini olabildiğince uzatıyorlardı. "Ekimin ilk günü idarede, masanın üzerindeki takvimde gördüm. Bu eğlenceli yerde geçireceğim ikinci ekim. Hoş, yaz ya da ona benzer ne olduysa geldi geçti, kazıklandık. Hayatta her şeyde kazıklandığımız gibi." Ve başını sallayarak aptallık akan gözlerini tavana dikip yarım ciğeriyle iç geçirdi. Sonra, "Neşelen, Rasmussen," diyerek arkadaşının eğik omuzlarından birine bir şaplak attı. "Bize bir fıkra anlat." "Ancak birkaç tane biliyorum," diye yanıtladı, elleri göğüs yüksekliğinde yüzgeç gibi sallanan Rasmussen. "Onları da pek iyi anlatamıyorum, her zaman öylesine yorgunum ki."

"Bir köpek bile yaşamını böyle sürdürmek istemez," dedi Ganser dişlerinin arasından. Gülüp omuz silktiler.

Dudaklarının arasına bir kürdan sıkıştırmış olan Settembrini yanlarında duruyordu. Oradan ayrılırlarken Hans Castorp'a, "Dırdır etmelerine kanmayın, mühendis bey," dedi. "Burada kendilerini ne kadar evlerinde hissetseler de hiçbiri yakınmadan duramaz. Burada başlarına buyruk yaşıyorlar, sonra da sizden onlara acımanızı istiyorlar. İroniye, burukluğa ve sinik olmaya hakları olduğunu sanıyorlar. Hem de bu zevk–ü sefa yerinde! Yoksa burası bir zevk–ü sefa yeri değil mi? Bana göre tam öyle bir yer, hem de sözcüğün en tartışılır anlamında. 'Kazıklandık' diyor şu hatun. Hem de bu rahat yerde hayat onları kazıklamış. Onu düzlüğe yollasanız oradaki yaşantısını görünce tek amacının bir an önce buraya dönmek olduğunu anlardınız. Ah evet, ironi! Burada dal budak saran bu ironiden korkun mühendis bey. Genel bağlamda bu ruhsal tutumdan da sakının. Sağlıklı bir kafanın bir an bile kuşku duymayacağı ironi, klasik belagatin dürüst bir aracı olarak kullanılmazsa bir yoksunluğa, uygarlığı engellemeye ve durağanlıkla saf olmayan bir flörte dönüşür; her şeyi yadsımaya ve kötülüğe de. İçinde yaşadığımız ortam bu bataklık bitkisinin büyümesine çok uygun olduğu için, umarım –ya da korkarım desem daha iyi olur belki de– beni anlayabiliyorsunuz."

Hans Castorp, Settembrini'nin söylediği bu tür sözleri yedi hafta önce aşağılarda duysaydı kuru gürültü der geçerdi ama burada kalışı onu daha duyarlı yapmıştı. Daha çok şey ifade edebilecek bir anlayış değil, entelektüel bağlamda bir anlamaydı bu. Olan bitene karşın, Settembrini'nin onunla eskisi gibi konuşması, onu eğitmesi, uyarması ve etkilemeye çalışması Hans Castorp'u içten içe memnun etse de, algılama gücü söylediklerini eleştirecek ve düşündüğünden vazgeçmeyecek kadar gelişmişti; en azından bir yere kadar. 'Buyurun bakalım,' diye düşündü. 'İroniden de müzikten söz eder gibi söz ediyor. Tek eksiği, dürüst ve ve klasik bir eğitim aracı olmaktan çıktığı anda ona siyasal bağlamda sakıncalı dememesi. Ama, bir an bi-

le yanlış anlaşılmayacak bir ironi, Allah aşkına, bu nasıl bir ironidir, diye sormam gerekir; bana da laf düşse. Ukalalıktan ve öğretmencilik oynamaktan başka bir şey değil.' (Henüz toy olan gençlik işte böylesine nankördür; bir armağanı sonradan onda kusur bulmak için kabul eder.)

Karşı çıkışını sözlere dökmek ona maceraya atılmak gibi gelmiş olmalı ki, yalnızca, Settembrini'nin, ona haksız gelen ya da başka nedenler yüzünden haksız gibi görmeyi yeğ tuttuğu Hermine Kleefeld eleştirisine karşı çıktı.

"Ama kız hasta," dedi. "Gerçekten ciddi hasta ve çaresizlik içinde olmaya hakkı var. Ondan ne istiyorsunuz ki?"

"Hastalık ve çaresizlik, ahlak yoksunluğunun değişik biçimleridir çoğu zaman," dedi Settembrini.

'Bilimden ve ilerlemeden kuşkuya düşen Leopardi'ye ne demeli?' diye düşündü Hans Castorp. 'Ya da bizim öğretmenin kendisine? O da hasta ve sık sık buraya geliyor. Carducci de ondan pek memnun kalmazdı.' Buna karşın, yüksek sesle şöyle dedi: "Amma da iyisiniz! Kızcağız her an pat diye ölebilir ama siz ona ahlaktan yoksun diyebiliyorsunuz. Bunu bana açıklamanız gerekir. Hastalığa, ahlak yoksunluğunun neden olduğunu söyleseydiniz daha mantıklı olurdu ya da..."

"Çok mantıklı," diye sözünü kesti Settembrini. "Hay Allah, demek işi orada bıraksaydım düşünceme katılacaktınız, öyle mi?"

"Ya da hastalığın bazen ahlak yoksunluğuna yol açtığını söyleseydiniz, onu da kabul ederdim."

"*Grazie tanto*!"

"Ama, 'Hastalık ahlaktan yoksun olmanın bir biçimidir' derseniz bu, hastalığın ahlak yoksunluğundan çıkmadığı, kendisinin ahlaktan yoksun olmak demek olduğu anlamına gelir. Bir çelişki bu."

"Ah, rica ederim mühendis bey, bana bunu yakıştırmayın. Ben çelişkilerden nefret ederim; onları lanetlerim. İroniyle ilgili söylediğim her şeyin çelişkiler için de geçerli olduğunu bilin; ve birkaç şey daha! Çelişki, akıl ve irade-den kopmanın zehirli çiçeği, tembelleşmiş zihnin pırıltısı ve en büyük ahlak yoksunluğudur. Bu arada, yeniden has-

talığı savunmak üzere olduğunuzu görüyorum."

"Hayır, söylediklerinizi ilgimi çekiyor. Dr. Krokowski'nin pazar konuşmalarında söylediği bazı şeyleri hatırlatıyorlar. O da, hastalığın ikincil bir olgu olduğunu söylüyor."

"O tam anlamıyla bir idealist değil."

"Ona neden karşısınız?"

"İşte bu yüzden."

"Analizden hoşlanmıyor musunuz?"

"Her gün değil. Bazen iyidir, bazen de kötü, sırayla mühendis bey."

"Bunu nasıl anlayacağım?"

"Analiz aydınlanmanın ve uygarlığın bir aracıysa iyidir: Aptal kanıları sarstığı, doğal önyargıları çözümlediği ve otoritenin kuyusunu kazdığı sürece. Yani, kurtardığı, yonttuğu ve insanlaştırdığı sürece iyidir: Köleleri özgürlük için olgunlaştırır. Eyleme engel olduğu, yaşamı kökünden zedelediği ve onu biçimlendiremediği sürece de kötüdür, çok kötüdür. Analiz çok itici, bağlı olduğu ölüm denli itici olabilir; mezarın ve onun murdar anatomisinin bir yandaşıdır."

'Gene döktürdü,' diye düşündü Hans Castorp. Herr Settembrini ne zaman eğitici bir tutum alsa genelde böyle düşünürdü. Ama şöyle dedi: "Biz kısa bir süre önce aşağıda bodrum katında, aydınlatılmış anatomiye katıldık. Behrens, röntgenimizi çekerken böyle dedi."

"O, demek siz de o düzeye eriştiniz. Başka?"

"Elimin iskeletini gördüm," dedi Hans Castorp, gördüğü anda içinde kabarmış olan duyguları hatırlamaya çalışarak. "Siz hiç kendinizinkini gösterttiniz mi?"

"Hayır, iskeletim beni zerre kadar ilgilendirmiyor. Peki, tıbbi sonuç ne?"

"Yol yol boğumlu izler gördü."

"Şeytan oğlu Şeytan."

"Bir kez daha ona böyle demiştiniz. Ne demek istiyorsunuz?"

"Bile bile böyle dediğimden kuşkunuz olmasın."

"Hayır, haksızlık ediyorsunuz, Herr Settembrini.

Adamın zayıf yönleri olduğunu ben de kabul ediyorum. Burada bir süre kaldıktan sonra konuşma biçimi benim bile hoşuma gitmemeye başladı. Saldırgan bir yönü var, özellikle de burada, yukarıda karısını kaybetmenin verdiği derin acıyı düşünürsek. Ama genel bağlamda ne kadar hayran olunacak ve saygı duyulacak bir insan; acı çeken insanlığın bir velinimeti! Ona, kısa bir süre önce, ameliyattan çıkarken rastladım; kaburga reseksiyonu yapmıştı - ölüm kalım meselesi. Onu öyle görmek, yani öylesine zor bir uygulamadan çıkarken görmek beni çok etkiledi. Yüzü hâlâ kıpkırmızıydı ve kendini ödüllendirmek için bir puro yakmıştı. Onu kıskandım doğrusu."

"Aferin size. Peki, ne hüküm giydiniz?"

"Kesin bir süre belirtmedi."

"Bu da fena sayılmaz. Öyleyse, gidip uzanalım mühendis bey. Yerimizi alalım."

34 numaralı odanın önünde birbirlerinden ayrıldılar.

"Çatınıza çıkın bakalım Herr Settembrini. Yalnız yatmaktansa başkalarıyla yatmak daha eğlencelidir kuşkusuz. Keyif alıyor musunuz? Dinlenme kürünü birlikte yaptığınız insanlar ilginç mi?"

"Ah, tümü Part ve İskit bunların."

"Rusları mı kastediyorsunuz?"

"Rusları, kadınlı erkekli," dedi Settembrini ve ağzının kenarının kasıldığı görüldü. "*Adieu* mühendis bey."

Bir imada bulunduğu belliydi. Hans Castorp kafası karışık odasına girdi. Acaba Settembrini durumu biliyor muydu? Büyük bir olasılıkla eğitimsel amaçlarla onu kollayıp bakışlarını nereye yönelttiğini izlemiş olmalıydı. Hans Castorp kendine olduğu kadar İtalyan'a da kızıyordu; kendini denetleyemediği için bu iğneli sözleri işitmişti. Dinlenme küründe kullanmak üzere kâğıdını kalemini toparladı. Eve mektup yazmayı –üçüncü– erteleyemezdi artık. Öfkesi dinmediği için uluorta kızlara ıslık çalan ama bir yandan da, üstüne vazife olmayan şeylere burnunu sokan o ukala gevezeye söylenip duruyordu. Canı artık yazmak istemiyordu. O laternacı imalarıyla tadını kaçırmıştı. Oysa, öyle ya da böyle kışlık giysileri, parası, iç çamaşırı ve

ayakkabısı olması gerekiyordu. Burada yaz ortası geçecek üç hafta değil de... hâlâ belli olmayan bir süre, en azından kışın bir süre, hatta varsayımlara ve duruma bakılırsa bütün kış burada kalacağını bilse getireceği şeylerdi bunlar. Dolayısıyla bu durumu ya da böyle olası bir durumu ailesine bildirmesi gerekiyordu. Bu kez bayağı bir işti bu – her şeyi olduğu gibi aşağıdakilere açıklamak ve artık onları ve kendini kandırmaktan vazgeçmek zorundaydı.

İşte böyle bir ruh haliyle, elinde dolmakalemi, şezlonguna oturup büktüğü dizlerinin üzerine seyahat çantasını koyarak yazmaya koyuldu; Joachim'den sıkça gördüğü bir yöntemdi bu. Masasının gözünde bolca bulunan sanatoryumun mektup kâğıtlarını kullanarak, üç amcasından kendine en yakın bulduğu James Tienappel'e yazdı mektubu ve konsüle haber vermesini istedi. Beklenmedik bir tatsızlıktan, doğruluğu kanıtlanan kaygılardan ve doktorların ona, kışın bir bölümünü ya da belki de tümünü orada geçirmesi gerektiğini söylediklerinden, nedeninin de kendisininki gibi vakaların aniden ortaya çıkanlara oranla daha inatçı oldukları için önemli olanın, duruma müdahale edip hastalığın kesinlikle önüne geçmek olduğundan söz etti. Bu açıdan bakıldığında, buraya yukarılara çıkması ve muayene olması büyük bir şanstı ve kaderin bir lütfuydu. Öyle olmasaydı uzun bir süre daha hiçbir şeyden haberi olmayacak ve çok daha üzücü koşullarda durumu öğrenecekti. Tedavi süresine gelince; bunun bir kış sürmesine ve Joachim'den önce düzlüğe inememesine şaşmamak gerekirdi. Buradaki zaman kavramı, deniz kıyısına gitme ya da kür yapma sürelerine uygulanamayacak kadar farklıydı. Bir ay en kısa zaman dilimiydi ve hiçbir anlamı yoktu.

Hava soğuktu. Paltosunu giymiş, bir battaniyeye sarıp sarmalanmıştı; kızarmış ellerle yazıyor, ara sıra mantıklı ve inandırıcı sözcüklerle dolu kâğıttan başını kaldırıp artık farkına bile varmadığı tanıdık görüntüye, o gün cam solgunluğunda görünen tepelerden düşen kaya parçaları, güneşte ara sıra ışıldayan yerleşim alanları, bir bölümü seyrelmiş ormanlar, bir bölümü de çıngırak seslerinin geldiği çayırlarla kaplı yamaçlarıyla uzanan vadiye bakıyor-

du. Giderek daha kolay yazmaya başladı. Bu mektuptan neden bu denli korktuğunu anlayamıyordu. Yazdıkça hiç bir şeyin açıklamalarından daha inandırıcı olamayacağının ve bu nedenle ailesinin de söylediklerini tümüyle onaylayacağının farkına varmaya başladı. Onun düzeyinde olan genç bir adam öneriler doğruysa kendisi için bir şeyler yapar ve elindeki olanaklardan yararlanırdı kuşkusuz. Doğru olan da buydu. Eve dönse bile, anlattıklarını duyar duymaz nasıl olsa onu buraya geri yollayacaklardı. Sonra gereksinimi olduğu şeyleri yollamalarını istedi ve gerekli paranın –ayda sekiz yüz mark yeterliydi– düzenli yollanmasını rica ederek son noktayı koydu.

İmzaladı. Bu iş de bitmişti. Eve yazılan bu üçüncü mektup kapsamlıydı; işe yarayacaktı ve aşağılarda geçerli olan zaman kavramına göre değil de, yukarılarda geçerli olanına göre Hans Castorp'un 'özgürlüğünü' sağlıyordu. Kullandığı sözcük buydu. Açıkça ifade etmemiş, yalnızca hecelerini aklından geçirmişti ama bu sözcüğün en derin anlamını, burada kaldığı süre içinde anlamayı öğrendiği biçimiyle hissetmişti. Settembrini'nin sözcüğe yüklediği anlamla bir bağlantısı yoktu bunun. İçini çekti ve bunu yaparken artık çok iyi bildiği bir korku ve heyecan dalgası gelip geçti üzerinden.

Yazarken beynine kan hücum etmişti; yanakları alev alev yanıyordu. Başucundan Merkür'ü aldı ve bu olanağı kaçırmak istemezcesine ateşini ölçtü. Merkür 37.8'e yükselmişti.

'Gördünüz mü?' diye düşündü Hans Castorp; ve yazıya; "Bu mektubu yazarken oldukça zorlandım. Ateşim 37.8. Bu aralar çok sakin olmam gerektiğini anladım. Sık yazamazsam beni bağışlayın," diye not düştü. Sonra arkasına yaslandı ve elini, ışıklı ekranın arkasında yaptığı gibi avucunu dışa doğru çevirerek gökyüzüne tuttu. Oysa gün ışığı bu canlı biçime dokunmadı, tersine oluştuğu madde aydınlığa karşı daha koyu bir renge büründü, çevresi kırmızılaştı ve saydamlığını iyice yitirdi. Görmeye, yıkamaya ve kullanmaya alışık olduğu yaşayan el buydu işte – o ekranda gördüğü yabancı yapısı olan el değil. O

gün önünde açıldığını gördüğü analitik çukur örtülmüştü yeniden.

Merkür'ün Değişik Ruh Halleri

Aylar her zaman nasıl girerse ekim de öyle girmişti – aylar son derece alçakgönüllü ve gürültüsüz patırtısız başlarlar; dışa vuran ne bir işaret ne de doğumla ilgili bir belirti görürsünüz. Yeterince dikkatli değilseniz sessiz sedasız araya süzülüverirler. Gerçek zaman bölünme diye bir şey bilmez aslında. Yeni bir ayın başlangıcında ne gök gürültüleri ne de borazan sesleri duyulur; yeni bir yüzyılın başlangıcında da top atan ve çan çalan biz insanlar oluruz.

Hans Castorp'a gelince; onun için ekimin ilk günüyle eylülün son günü arasında bir fark yoktu; her ikisi de, hatta onları izleyen aylar da soğukluk ve haşinlik açısından aynıydılar. Yalnız akşamları değil gündüzleri de paltoya gereksinim duyulmaya başlanmıştı; dinlenme küründe de devetüyü battaniyelere. Elinizde bir kitap tutmaya çalıştığınızda her ne kadar yanaklarınız kuru bir ısıyla alev alev yanıyorsa da parmaklarınız nemleniyor ve kaskatı kesiliyordu. Joachim içi kürk kaplı uyku tulumunu kullanmaya niyetlendi ama sonra bunun kendini zamansız şımartmak olduğunu düşünerek vazgeçti.

Oysa birkaç gün sonra ayın başıyla ortası arasında bir yerlerde bir değişiklik oldu ve geç kalmış bir yaz öylesine bir görkemle ışıldadı ki şaşırıp kaldılar. Demek ki Hans Castorp'a o yörede ekim ayının çok güzel geçtiğini söyleyenler doğru söylemişlerdi. Dolu dolu iki hafta pırıl pırıl bir gökyüzü dağların ve vadilerin üzerine taht kurdu ve gökyüzünün ışıl ışıl mavisi her gün bir öncekinden daha berrak oldu. Güneş öylesine yakıcıydı ki herkes kaldırdığı en ince yazlık giysilerini, muslin elbiselerini ve keten pan-

tolonlarını bulup çıkarmak gereğini duydu. Tutacak sapı olmayan ve bir kanca ve birkaç delikle şezlongun koluna hünerli bir biçimde takılmış olan branda bezinden yapılma büyük güneş şemsiyesi bile öğle güneşinde yetersiz kalmaya başladı.

"Hâlâ burada olup bu keyfi tadabildiğim için memnunum," dedi Hans Castorp kuzenine. "Berbat durumlarda da kaldık ama artık kışı arkamızda bıraktık, önümüzde de güzel günler uzanıyor galiba." Haklıydı da. Aslında durumun ne olduğunu gösteren çok az belirti vardı; olanlar da pek göze batmıyordu. Aşağıdaki Meydan'a dikilmiş olan akağaçlar çoktan boyunlarını büküp yapraklarını dökmüşlerdi ve neredeyse ölmek üzereydiler. Yumuşak iğnelerini yaprak gibi döken sonbahar çıplaklığındaki yeşil Alp akağaçlarının dışında görüntüye mevsimin damgasını basacak ağaç yoktu burada. Yöreyi süsleyen yüksek ya da bodur öbür ağaçların tümü, sınırı belirsiz olduğu için yıl boyu kar fırtınaları estirip duran kışa karşın yapraklarını dökmeyen dayanıklı cinstendiler; yalnızca, kavurucu güneşe karşın ormanın üzerine serpiştirilmiş belli belirsiz kızıl kahverengi tonlar haber veriyordu yılın ölmek üzere olduğunu. Daha yakından baktığınızda kırçiçekleri de usulca aynı şeyi söylüyorlardı. Konuk buraya geldiğinde yamaçları süsleyen orkideye benzer salepotları, çalı görünümündeki hasekiküpeleri ve yabani karanfiller bile yok olmuşlardı. Yalnızca, hâlâ açan centiyaneler ve bodur güz çiğdemleri, güneşin sıcaklığına gömülmüşken, yüzeysel olarak ısınmış havanın derinlerinde gizlenmiş bir serinliği ateşler içinde yanarken birdenbire buz kesercesine kemiklerinize dek hissedebileceğinizi ima ediyorlardı.

Anlaşılan Hans Castorp, zamanın geçişini ölçüp biçen, onu bölümlere ayırıp adlandıran ve sayanların kurduğu düzene içten içe aldırmıyordu. Onuncu ayın sessizce girişinin farkında bile değildi; yalnızca duyularının neler söylediğine kulak kabartıyordu: İçinde ve altında canlı bir serinliğin gizli olduğu kavurucu bir sıcaktı bu ve onun için tümüyle yeni olan bu duyu öylesine yoğundu ki onda damak tadıyla ilgili şeyler çağrıştırıyordu. Joachim'e sıcak

beze içinde dondurmadan, *yani omlette en surprise*'den söz etti. Bu tür benzetmeleri, duygu dolu bir sesle, aynı anda hem ürperen hem de ateşler içinde yanan bir insan gibi sıkça araya sıkıştırır olmuştu. Böyle anlar dışında, sesi soluğu çıkmaz da olabiliyordu kuşkusuz. İçine kapanmış denemezdi ona çünkü tüm dikkati dışa yönelikti ve bir noktada odaklanmıştı. İnsan olsun, nesne olsun, geri kalan her şey bir sisin içinde yüzüyordu; Hans Castorp'un beyninde oluşan ve kuşkusuz, Başhekim Behrens'le Dr. Krokowski'nin çözülen zehirlerin sonucu diye yorumlayacakları bir sisti bu. Hans Castorp da bunu böyle yorumluyordu ama içinde, bu sarhoşluktan kurtulmak için ne bir gayret ne de bir niyetin zerresi vardı.

Bu öyle bir sarhoşluktur ki kendinden başka hiçbir şeye aldırmaz, en nefret ettiği ve istemediği şey de ayılmaktır. Kendisine baskı yapmaya çalışan tüm etkilere karşı en ufak bir hoşgörüsü olmadığı için de onlara direnir. Hans Castorp, Madam Chauchat'nın profilinin ona artı puan vermediğini, ifadesini sertleştirdiğini ve onu daha yaşlı gösterdiğini biliyordu – birkaç kez bunu söylemişti de. Sonuçta ne mi oldu? Ona profilden bakmamaya başladı. Yakın ya da uzak mesafeden profilden ona bakmak zorunda kaldığında gözlerini kaçırıyordu çünkü bu durum ona acı veriyordu. Niye mi? Çünkü böyle anlarda mantığı bunu fırsat bilip büyük bir sevinçle varlığını kanıtlayabilmek için ortaya çıkabilirdi. Biz de neler bekliyoruz neler... Bu ışıltılı günlerin sabahında, ikinci kahvaltı sırasında, Clavdia sıcak günlerde giydiği ve kendine özgü çekiciliğine çekicilik katan beyaz dantel yeleğiyle her zamanki gibi geç gelip, kapıyı çarparak içeriye girip, salondakilere kendini göstermek için gülümseyerek yüzünü salona çevirip kollarını hafifçe yukarıya doğru kaldırdığında Hans Castorp'ta onu görmenin verdiği heyecan yüzünden bet beniz kalmıyordu. Bu denli heyecanlanmasının nedeni Clavdia'nın çekici görüntüsünden çok bu görüntünün kafasındaki zevkli sisi artırması ve kendi varlığına sıkı sıkıya bağlı olan ve beslenmekten başka bir şey düşünmeyen o sarhoşluğu güçlendirmesiydi.

Kuşkusuz, Lodovico Settembrini gibi bir gözlemcinin kafası böylesine bir irade eksikliğini zavallılık ya da 'bir tür zavallılık' diye nitelendiriverirdi. Arada sırada, Hans Castorp'un aklına, edebiyatçının anlamadığı ama öyle bir izlenim verdiği 'hastalık ve umutsuzluk' üzerine düşündükleri geliyordu. Clavdia Chauchat'nın sırtının gevşekliğini, başını öne doğru uzatışını, disiplin ve terbiyenin verdiği enerjiden yoksun olmasından öte bir nedeni olmadan ve hiç özür dilemeden geç kalışlarını izliyor, yine aynı temel nedenden girerken de çıkarken de kapıyı çarptığını, ekmeği ufaladığını ve ara sıra tırnaklarını yediğini görüyordu. Bazen de içini kadının hasta olduğu kuşkusu kemiriyordu. Hastaydı kuşkusuz, hem de umarsızca hastaydı; böylesine sık buraya gelip bu denli uzun süre kalmak zorunda kaldığına göre başka türlü olamazdı. Hastalığı büyük bir oranda ahlaksaldı ve Settembrini'nin de dediği gibi, aldırmazlığı onun nedeni ve sonucu değil tam kendisiydi. Hümanistin dinlenme kürünü birlikte yaptığı 'Partlar ve İskitlerden' söz ederken onları yadsıyan ifadesini anımsıyordu. Açıklama gerektirmeyen bir tiksinti gösteren bu yapmacıksız yadsımanın kaynaklandığı düşünce biçimini Hans Castorp o zamanlar, yemek masasında dimdik oturan, kapıların çarpılmasından gerçekten nefret eden ve tırnaklarını yemeye hiç niyeti olmayan –niye niyet etsin ki, onun Maria Mancini'si vardı– bir adam olarak çok iyi anlamıştı. Frau Chauchat'nın terbiyeden yoksun oluşuna çok kızmış ve çekik gözlü yabancı onun anadilini konuşmaya çabaladığında üstünlük duygusuna kapılmaktan kendini alamamıştı.

Oysa şu andaki duruma bakılırsa, Hans Castorp o tür duygulardan arınmakla kalmamış, İtalyan'ın ne yakaları ne de manşetleri gözle görülen ve Hans Castorp'un, büyük bir olasılıkla kendilerini başka türlü ifade edemedikleri için Başhekim Behrens'in bir süre önce tanımladığı gibi kaburgaları olmayan bir göğüs kafesine benzeyen kemiksiz yabancı dilleriyle tartışan gür saçlı Rus öğrencileri göz ardı ederek kendini beğenmişlik içinde Partlardan ve İskitlerden söz etmesi sinirine dokunur olmuştu. Bu insan-

ların davranış biçimleri gerçekten de bir hümanistin içinde tiksinti uyandırabilir gibiydi. Yemeği bıçaklarıyla ağızlarına sokuyorlar, üstlerine başlarına döküyorlardı. Settembrini tıpta ileri sınıflardan birinde olan bir Rus öğrencinin Latince'den haberi olmadığını, örneğin vakum sözcüğünün ne demek olduğunu bilmediğini iddia ediyordu. Hans Castorp'un, Frau Stöhr'ün masa arkadaşlarına 32 numaralı odadaki Rus çiftin masör sabah masajı için geldiğinde her zaman hâlâ yatakta birlikte olduklarını anlattığında yalan söylemediğine en ufak bir kuşkusu yoktu.

Bunların tümü doğru olabilir – yine de, iyi ve kötü masalar arasında kesin bir ayrım olması boşuna değildi ve Hans Castorp, kendisi de ateşli ve başı dumanlı olmasına karşın, bu denli soğukkanlı bir burnu büyüklük içinde, iyi ve kötü masaların ikisini birden Partlar ve İskitler diye nitelendiren bir cumhuriyet ve güzel üslup savunucusuna omuz silkebileceğine kendini inandırmaya çalışıyordu. Ne demek istendiğini pekâlâ anlıyordu, öyle ya, kendisi de Frau Chauchat'nın hastalığıyla aldırmazlığı arasındaki bağlantıyı görmeye başlamıştı. Bir gün Joachim'e de dediği gibi. Öfke ve uzak durma duygularıyla başlanıyor, sonra araya yargılarla hiç ilgisi olmayan bir şey giriyor, bu şey ahlak ve disiplini tüketiyor ve birdenbire artık cumhuriyet ve güzel üslup gibi eğitsel etkilere açık olmamaya başlıyorsun, demişti. Biz de Lodovico Settembrini tarzı bir soruyla, insanın yargı yetisini felce uğratıp devredışı bıraktıran, onu kullanma hakkını elinden alan ya da daha doğrusu budalaca bir hayranlıkla onu bu haktan vazgeçmeye iten araya giren şeyin ne olduğunu soruyoruz. Deneyimin adını sanını sormuyoruz çünkü onu herkes biliyor. Bizim merak ettiğimiz, deneyimin ahlaksal yönü ve açıkça söylemek gerekirse pek iç açıcı bir yanıt da ummuyoruz. Hans Castorp'un durumunda bu özellik onun yargılamaktan vazgeçmesini sağlamakla kalmadı, ona büyüleyen yaşam tarzı üzerine denemelere girişmesine de neden olmaya başladı. Sırtını gevşek bırakmayı ve yemeklerde iki büklüm oturmayı dener oldu ve böyle oturmanın karın kaslarını çok rahatlattığını fark etti. Bununla da kalmayıp

kapılardan geçtikten sonra onları tutup çekmek zahmeti yerine kendi kendilerine kapanmalarının daha kolay ve daha rahat bir yöntem olduğunu keşfetti. Duygu ifadesi olarak, Joachim'in onu ilk gün istasyonda karşıladığı zaman omuz silkmesiyle eşanlamlıydı bu ve o zamandan beri, buradaki insanların bu hareketi sıkça yaptığına tanık oluyordu.

Uzun lafın kısası, bizim gezgin Clavdia Chauchat'ya sırılsıklam âşık olmuştu. Bir kez daha bu sözcüğü kullanıyoruz çünkü şu âna dek anlattıklarımızın bu sözcüğün kullanımının yanlış anlaşılmasını önleyeceğini umuyoruz. Aşkının niteliğinin, küçük şarkımızdaki cana yakın ve fazla zorlayıcı olmayan hüzünle bir ilgisi yok, tam tersine, çılgınlığın gözü kara ve yabani bir türü, yüksek ateşi olan bir hastanın duyumsayabileceği dondurucu bir soğuğun ve alev alev yanmanın bir karışımı ya da bu yüksek yörelerde bir ekim günü gibi bir şeydi. Onda eksik olan bu iki aşırı ucu birbirine bağlayabilecek olan duyguydu. Bir açıdan aşkı onu sararıp solduracak ve yüz hatlarını gerginleştirebilecek denli Frau Chauchat'nın dizlerine, bacağının kıvrımına, ensesinin çizgisine, kollarının üst bölümüne ve onların küçük göğüslerini sıkıştırmasına, kısacası, o dikkatsiz vücuduna, hastalık yüzünden daha da önem kazandığı için ikinci bir bedene dönüşmüş vücuduna saplanıp kalmıştı. Başka bir açıdan da aşkı, biçimlendirilemeyen tümüyle uçucu bir şey, bir düşünce ya da hayır, bir düş, genç bir adamın, bilinçaltının sorduğu sorular bile olsa sorulara içi boş bir suskunluktan öte bir yanıt veremeyeceği, zamanla sınırlı olmayan bir baştan çıkarıcılığı olan ürkütücü bir düşüydü. Bizim de herkes gibi burada gelişen öyküyle ilgili düşüncelerimizi belirtmeye hakkımız olduğu için yalın ruhuna yaşamın anlamı ve amacıyla ilgili doyurucu bir yanıt gelseydi burada, yukarıdaki insanlarla tasarladığı süreden daha uzun kalmayacağını iddia edebiliriz.

Her neyse; âşık olmak, bu durumda bütün dünyada olduğu gibi ona da tüm acıları ve tüm sevinçleri beraberinde getirdi. Tüm acılar gibi çekilen bu acıda aşağılayıcı bir şeyler vardır; sinir sistemine öylesine bir şok etkisi yapar

ki insanı soluksuz bırakır ve bir yetişkinin acı gözyaşları dökmesine bile neden olabilir. Sevinçlerin de hakkını yememek için onların da sayıca az olmadıklarını ve ufak tefek olaylardan kaynaklanmalarına karşın acılar kadar zorlayıcı olduklarını söylemeliyiz. Berghof'ta geçen herhangi bir günün her ânı bunlara gebeydi. Örneğin, Hans Castorp yemek salonuna girmek üzereyken hayallerinin kadınının tam arkasında olduğunu fark ediyor; olay çok sıradan olmasına karşın aklı başından gidiyor, hatta ağlamaklı oluyordu. Gözler; onunkiler ve kadının onu büyüleyen biçim ve konum açısından biraz Asyalı havasındaki gri yeşil gözleri, yakın mesafeden birbirini buluyor, Hans Castorp neredeyse kendinden geçmiş de olsa, onun geçmesi için yana çekilebiliyor, kadın da tümüyle görgü kurallarına dayanan bu davranışı hafif bir gülümseme ve duyulur duyulmaz bir 'mersi'yle karşılayıp önc geçip yemek salonuna giriyor, Hans Castorp da neredeyse sürtünürcesine geçişinin neden olduğu hafif esintide, onunla karşılaşmanın ve kadının ağzından çıkan o küçük mersinin yalnızca ve yalnızca kendisi için söylendiğini bilmenin verdiği çılgın bir sevinçle orada öylece duruyor, sonra onu izliyor, sağ taraftaki masasına sendeleyerek ilerliyor, sandalyesine çöküyor ve Clavdia'nın yüzünde, kapıda karşılaşmalarını düşündüğünü belirten ya da ona öyle gelen bir ifadeyle başını çevirip ona baktığını fark ediyordu. Ne kadar inanılmaz bir macera! Ne büyük bir sevinç, ne büyük bir zafer ve ne bitmez bir haz! Hayır, Hans Castorp aşağıdaki düzlükte, o eski şarkıda olduğu gibi kalbini uslu uslu geleneklere aykırı olmayan umut verici bir biçimde vermek üzere sağlıklı bir piliçle göz göze gelmeye çalışsaydı bu olağandışı hazzın sarhoşluğunu tadamazdı. Ateşli bir heyecanla tümüne tanık olduğu için yanakları pembeleşmiş olan öğretmeni selamladıktan sonra onunla öylesine anlamsız bir sohbete balıklama dalıyordu ki, bu tür sarhoşluklardan haberi olmayan geçkin kız biraz geri çekilip ona tartmaya çalışan gözlerle bakmaya başlıyordu.

Başka bir durum: Akşam yemeğindeler ve günbatımının parlak ışınları İyi Ruslar Masası'na düşüyor. Pencere

ve verandaya açılan kapıların perdeleri çekilmiş ama bir yer aralık kalmış. Göz kamaştırıcı ama soğukça bir ışık aradan sızıyor ve Frau Chauchat'nın başını bulduğu için Frau Chauchat içe göçük göğüslü memleketlisine bir şeyler söylerken sağ elini kaldırıp gözlerine siper etmek zorunda kalıyor. Rahatsız olmaktan öte bir şey değil; kimse farkında bile değil – kadın bile. Oysa Hans Castorp yemek salonunun öbür tarafından bile olup bitenden haberdar olduğu için bir süre ona bakıyor, durumu gözlemleyip ışığı izleyerek kaynağının Frau Chauchat'nın oturduğu yer kadar kendi sandalyesine de uzak olan bir yerden, veranda kapısıyla Kötü Ruslar Masası'nın arasındaki kavisli pencereden sızdığını saptıyor ve kararını veriyor. Hiçbir şey demeden yerinden kalkıyor ve peçetesi hâlâ elinde masaların arasından yolunu bula bula odayı arşınlıyor, krem rengi perdenin kanatlarını özenle bitiştiriyor ve başını çevirip günbatımının sızmadığına ve Frau Chauchat'nın kurtulduğuna emin olduktan sonra bir şey olmamışçasına yerine dönüyor.

Dikkatli bir genç adam; gerekli olmasına karşın, kimsenin aklına gelip yapmadığı şeyleri yapıyor. Gayretini fark eden çok az kişi oluyor ama Frau Chauchat rahatlamanın farkında ki dönüyor ve Hans Castorp sandalyesine varana kadar da öyle kalıyor. Hans Castorp oturacağı sırada ona baktığında onun şaşırıp dostça gülümseyerek ve başını eğerek, daha doğrusu başını öne doğru uzatarak teşekkür ettiğini görüyor. O da hafifçe eğilerek karşılık veriyor. Kalbi durmuş, sanki çarpmıyor. Her şey olup bittikten sonra kalbi yeniden çarpmaya başlıyor ve Joachim'in gözlerini tabağına dikmiş oturduğunu görüyor ve ancak o zaman, başkalarının da anlayıp anlamadığını ve gülümseyip gülümsemediğini saptamak için hem kendi masasındakileri hem de salondakileri gözleriyle tarayan Frau Stöhr'ün Dr. Blumenkohl'ü dürtüp gülmemek için kendini zor tuttuğunun farkına varıyor.

Günlük olaylardan söz ediyoruz ama günlük olaylar da uygun toprakta gelişirlerse sıra dışı varsayılabilirler. İkisinde de, karşılıklı olmasa bile (Frau Chauchat'nın ne

derece etkilendiğini karıştırmıyoruz) en azından Hans Castorp'un fantezilerini ve duygularını körükleyen gerginlikler ve gerginliklerin gevşediği anlar vardı. Havalar güzel gidiyordu ve topluluktakiler öğle yemeğinden sonra güneşten yararlanabilmek için çeyrek saat kadar birlikte verandaya çıkmayı âdet edinmişlerdi ve görüntüleri on beş günde bir olan pazar konserlerininkinden farklı değildi. Tıkabasa biftekler ve tatlılarla doymuş gençler, tam bir tembellik içinde ve tümü hafif ateşli, gevezelik ediyorlar, şakalaşıyorlar ve birbirleriyle bakışlarıyla flört ediyorlardı. Anlaşılan, Amsterdamlı Frau Salomon, bir yandan et dudaklı Ganser'in dizleri, öbür yanından da iyileşmesine karşın biraz daha tedavi olmak için kalışını uzatan İsveçli sırık tarafından sıkıştırılarak parmaklıklarda oturmayı seviyordu. Frau Iltis demek ki dul kalmıştı ya da her neyse; son zamanlarda pek öyle üst sosyal çevrelerden gelmişe benzemeyen melankolik görünümlü bir 'damat adayı' ona eşlik eder olmuş ama bu durum onun Miklosich adında gururla kabarmış bir göğsü ve tehditkâr bakışları olan çengel burunlu, kaytan bıyıklı bir yüzbaşının iltifatlarını kabul etmesine engel olmamıştı. Ortak oturma alanlarını kullanan değişik ülkelerden gelmiş başka hanımlar da vardı. Ekim ayının girmesiyle yeni yüzler belirmişti ve bu yüzden Hans Castorp adlarını anımsamakta zorluk çekiyordu. Herr Albin türünde kavalyeleri de vardı: Monokl kullanan on yedilikler, pul hastası pırlantalar içinde pembe yüzlü Hollandalı bir delikanlı, yemeklere saldırmaya meraklı briyantin saçlı bademgözlü Yunanlılar, takma adları Max ve Moritz olan ve birbirlerinden hiç ayrılmayan, kurallara uymamakla nam salmış iki züppe ve konuşulan dillerden hiçbirini bilmediği için sağır-dilsizi oynayan ve fotoğraf makinesinin ayağını terasta bir oraya bir buraya sürükleyerek durmamacasına resim çeken gülünç tipli bir Meksikalı. Bağcık numarasını yapmak için başhekim bile orada olmayı isterdi büyük bir olasılıkla. Topluluğa karışıp olağanüstü hüzünlü bakışlarını belirli bir noktaya yoğunlaştıran –bu durum Hans Castorp'u tiksindiriyordu– Mannheimlı din fanatiği de oradaydı.

'Gerginlikler ve gerginliklerin gevşemesi' konusuna dönüp örnekler verirsek, Hans Castorp'un bazen cilalı bir bahçe koltuğunda sırtını duvara vererek oturduğunu ve istemeye istemeye oraya getirilmiş olan Joachim'le konuşurken Frau Chauchat'nın tam karşıdaki parmaklığa dayanıp masa arkadaşlarından biriyle sigara içtiğini söyleyebiliriz. Hans Castorp onun duyabileceği kadar yüksek bir sesle konuşmaktadır; kadın da ona sırtını dönmüş durumdadır. Böyle bir durum hâlâ aklımızda: Hans Castorp'a yapmacık konuşkanlığı yeterli gelmeyince sohbet etmek için bilinçli olarak yeni bir ahbap bulmaya çalışmıştı. Kimi mi? Hermine Kleefeld. Rastlantıymışçasına genç kıza bir şeyler söylemiş ve ona adıyla hitap ederek kendisini ve Joachim'i tanıştırmış ve oturması için üçüncü bir bahçe koltuğunu çekmişti; gösterisine gösteriş katsın diye. Sabah yürüyüşünde onu ilk kez gördüğünde, onu ne kadar korkuttuğundan haberi var mıydı? Evet, o insanın içini ısıtan 'hoş geldiniz'i üflediği kişiydi kendisi. Amacına da ulaşmıştı. Başına bir şeyler vurulmuş gibi olmuştu; itiraf ediyordu işte. Kuzenine sorabilirdi. Ha ha ha! Zararsız gezginleri *pneumothorax*'ıyla ıslık çalarak korkutmak! Buna eşek şakası denirdi; günah olan bir kötüye kullanma. Kızmıştı haklı olarak... Bu olayda kullanıldığının pekâlâ farkında olan Joachim gözlerini yere dikmiş oturuyordu. Matmazel Kleefeld'e gelince; Hans Castorp'un boş bakışlarının başka yöne kaydığını görüp kendisinin de bir araç olarak kullanıldığının giderek bilincine vardıkça giderek alınmaya başlamıştı. Hans Castorp küsmüşü oynayarak nazlanıp ağdalı deyimler kullanıyor, sesine olabildiğince melodik bir tını vermeye çalışıyordu; sonunda muradına erdi ve Frau Chauchat dönüp bu gösterişçi konuşmacıya baktı; ama yalnızca bir anlığına. Pribislav gözleriyle, hor görmeyi andıran bir ilgisizlikle bacak bacak üstüne atmış olarak oturanı süzmüş, gözleri bir an sarı çizmelerine takılmış, sonra da derinlerinde belki de bir gülümseme gizli olan gözlerini başka bir yöne çevirmişti.

Dehşet verici, çok dehşet verici bir felaket! Hans Castorp ateşli konuşmasını bir süre daha götürdükten sonra o

çizmelerine yönelik bakışın bilincine varınca bir sözcüğün ortasında duraksadı ve suskun bir hüzne gömüldü. Sıkılmış ve kırılmış olan Hermine Kleefeld yanlarından ayrıldı. Joachim biraz gergin bir sesle gidip dinlenme kürü yapmalarının iyi olacağını söyledi ve dudakları sararmış kırgın bir adam, "Evet, yapalım," diye yanıt verdi.

Bu olay iki gün boyunca acılar içinde kıvranmasına neden oldu; kanayan yaralarını saracak hiçbir şey de olmadı. O bakış da neyin nesiydi? Tanrı aşkına neden öylesine küçümsemişti ki onu? Onu, aşağılardan gelen sağlıklı, anlayışı sığ bir ahmak olarak mı görüyordu? Onun gözünde düzlükten gelen, gülüp oynayan, tıkınmaktan ve para kazanmaktan öte bir şey düşünmeyen ve yalnızca onurun o sıkıcı fırsatlarını değerlendiren sıradan biri, bir yaşam budalası mıydı? Yoksa onun dünyasına uzak, sığ, üç haftalık bir konuk mu? İyi de, lekesi olduğu için o da katılmış sayılmaz mıydı? Onların düzeyine erişip, onlardan, burada, yukarılardakilerden biri değil miydi artık? İki ay gibi bir zaman az zaman mıydı, üstelik Merkür daha dün akşam 37.8'e yükselmemiş miydi? Oysa çektiği acıların püf noktası da buydu: Merkür artık yükselmiyordu! İki günlük ürkünç bunalım beraberinde Hans Castorp'un bedenine biraz serinlik, biraz aklını başına toplama ve biraz da gevşeme getirmiş ve mahcup olsa da neredeyse normalden az ateşi olmasına neden olmuştu. Bu durum Hans Castorp'u dehşete düşürse de, çektiği sıkıntıların ve acıların kendisiyle Clavdia'nın varlığı ve yapısı arasındaki mesafeyi açmaktan öte bir işe yaramadığının bilincine varmasına neden oldu.

Üçüncü günün sabahı biraz bir rahatlama getirdi. Harika bir sonbahar günüydü, güneşli ve berrak. Çayırlar gümüş rengi bir ağla örtülüydü. Güneş, solmaya yüz tutmuş ayla birlikte masmavi gökyüzünün yüksekleşindeydi. Kuzenler, her zamankinden erken kalkmışlar ve sabahı değerlendirebilmek için kurallara aykırı da olsa, sabah yürüyüşlerini biraz daha uzatarak ormandaki banktan daha ileriye gitmeye karar vermişlerdi. İyi bir haber olarak, Joachim'in ateşinin de düşmesi bu program değişikliğini körüklemiş

ve Hans Castorp'un dediğini haklı çıkarmıştı. "Biz iyileşmiş hastalarız," demişti Hans Castorp. "Ateşten ve zehirlerden arındık; düzlüğe inme zamanımız geldi. Neden taylar gibi yerimizde duramaz olmayalım ki?" Ve böylece bastonlarını bırakıp başları açık yola düzüldüler. Hans Castorp, Allah için, her ne kadar bu tür davranışlar alıştığı uygar yaşam tarzına aykırı düştüğünden başlangıçta burun kıvırmışsa da, buranın bir üyesi olduğundan beri buradaki âdetlere uyar olmuştu. İlk dik yokuşu tümüyle tırmanmadan, o zaman henüz bir aday olanın pneumatik grupla ilk karşılaştığı bir yerlere gelmişlerdi ki biraz ilerde Frau Chauchat'nın beyazlar içinde –beyaz süveter, hatta beyaz ayakkabılar– kızılımsı saçları sabah güneşinde ışıl ışıl, yokuşu tırmandığını gördüler, daha doğrusu Hans Castorp gördü. Joachim yürüyüş arkadaşının neredeyse durup sonra hızlanarak öne geçip onu itip çekmesinin verdiği nahoş duyguyu tadana dek ne olup bittiğinin farkında bile değildi. Joachim aceleyi sevmez, rahatsız edici ve çekilmez bulurdu; bu yüzden de kısa sürede soluk soluğa kaldı ve öksürmeye başladı. Oysa Hans Castorp, gözleri hedefinde, anlaşılan, ciğerleri mükemmel çalıştığından bu durumdan rahatsız olmadı. Joachim durumu doğru dürüst kavrayınca, kaşlarını çatmaktan öte bir şey yapmadı ve hiçbir şey demeden kuzenine ayak uydurdu. Tek başına tırmanmasına razı olamazdı kuşkusuz.

Genç Hans Castorp güzel günün kendisine güç verdiğini hissediyordu. Karamsar ruh hali içindeyken ruhsal enerjisi sessizce biraz artmış ve zihni üzerine çöken büyüden kurtulma ânının geldiğini açıkça görmüştü. Bu nedenle öne fırlayıp arkasından soluk soluğa hevessiz Joachim'i sürükleyerek, patikanın düzlenip sağa döndüğü yere geldiklerinde Frau Chauchat'ya yetiştiler. Hans Castorp planını uygularken zorlandığının açıkça görünmemesi için adımlarını yavaşlattı; ve aşağıdaki yarla yamacın arasındaki dar yerde, dallarının arasından güneş ışınlarının süzüldüğü pas rengi çam ağaçlarının arasında olay gerçekleşti ve her şey şaşılacak kadar yolunda gitti. Joachim'in solunda yürüyen Hans Castorp o tapılası hastaya yetişti ve sa-

ğından erkekçe adımlarla onu geçmeye başladı. Tam yanından geçerken de şapkasız bir selam vererek saygıyla (neden saygıyla olduğunu Tanrı bilir) "Günaydın!" diye fısıldadı ve onun içtenlikle Almanca karşılık verdiğini duydu. Fazla şaşırmış görünmeden gözlerinin içi gülerek başıyla da dostça selamlamıştı.

Bu selamlamanın, bu sözcüğün ve bu gülümsemenin sahibi olarak ayakları yerden kesilen Hans Castorp delice bir sevinçle uçarcasına dostluğu kullanıldığı için suskunlaşıp yardan aşağıya bakmakta olan Joachim'in yanına gitti. Joachim'in gözünde bu, tatsız bir şaka ve düzeysiz bir davranıştı; hatta içinde biraz da ihanet ve kötülük de var denebilirdi. Hans Castorp da bunun farkındaydı. Bir yabancıdan kalem istemeye benzemiyordu bu – insan aylardır aynı çatı altında yaşadığı bir hanımın yanından selam vermeden öyle kazık gibi geçip gidemezdi ya! Üstelik daha geçenlerde Clavdia bekleme odasında onlarla konuşmamış mıydı? Bu nedenle Joachim susmak zorunda kaldı. Hans Castorp oyununu başarıyla sonuçlandırmanın verdiği mutluluktan uçarken her zaman saygı bilir Joachim'in neden başını çevirip yürüyüp gittiğini de pekâlâ biliyordu. Düzlüklerde yaşayıp ileriye dönük planlar yaparak kalbini geleneklere uygun bir biçimde sağlıklı bir pilice veren ve başarılı olan hiçbir erkek bu denli yoğun bir mutluluğu tadamazdı. Hayır; hiçbir erkek onun bir anda kaptığı bu ufacık başarının verdiği mutluluktan daha yüce bir mutluluk yaşayamazdı.

Bir süre sonra, kuzeninin omzuna okkalı bir vuruşla, "Hey, ne oldu sana?" diye sordu. "Hava harika; daha sonra Meydan'daki kaplıcaya gidelim. Orada müzik vardır. Düşünsene, belki de *Carmen*'den, 'O sabahki çiçeğini yüreğimde taşıyorum sadakatle'yi çalıyorlardır. Neden bozuldun ki?"

"Yok bir şey," dedi Joachim. "Öylesine alı al moru mor oldun ki korkarım düşük ateşinin sonu geldi."

Böylece de bitti. Clavdia Chauchat'yla selamlaşmak Hans Castorp'un duyduğu utandırıcı aşağılanmayı yok etmişti ve aslında o andaki sevincinin asıl nedeni buydu.

Evet, Joachim haklı çıktı. Merkür yeniden yükselmeye başlamıştı! Yürüyüşten döndüğünde Hans Castorp ona başvurdu: Aşağı yukarı 38'i bulmuştu.

Ansiklopedi

Herr Settembrini'nin bazı imaları Hans Castorp'u kızdırmıştı ama söylediklerine ne şaşırmaya ne de hümanisti pedagojik amaçla iz sürme saplantısı olduğu için suçlamaya hakkı vardı. Durumunu kör biri bile anlayabilirdi; gizli tutmak için en ufak bir çaba göstermemişti. Sahip olduğu belirli bir vericilik ve soylu bir yalınlık onun gizlisi saklısı olmayan bir insan olmasına neden oluyordu ve onun açısından olumlu bulabileceğiniz bu niteliği onun, saman altından su yürüten, seyrek saçlı âşık Mannheimlıdan farklı olmasını sağlıyordu. Okuyucularımıza şunu belirtmeden geçemeyeceğiz: Hans Castorp'un içinde bulunduğu durum genelde, ortaya çıkmak için dayatan bir durumdur; itiraflara yatkındır ve insana kendisine yönelik kör bir beğeni ve dünyayı kendi varlığıyla doldurma hırsını getirir. Ne kadar ayağı yere basmaz ve umut doluysa bizim gibi aklı başında insanlar için de o kadar yadırgatıcıdır. O tür insanlar ne kadar da kolay kendilerini ele verirler; ele vermemek ellerinde değildir. Özellikle de, (adı lazım değil; düşüncelerini hiç zorlanmadan ifade edebilen bir beyin dediği gibi) akıllarında yalnızca iki şey: birincisi kendi ateşlerinden, ikincisi de başkalarının ateşinden başka bir şey olmayan bir toplulukta. İkincisini ele alırsak, örneğin, başkonsolosun eşi Viyanalı Frau Wurmbrandt, Yüzbaşı Miklosich'in şıpsevdiliğinin verdiği zararı nasıl telafi edebilir: tümüyle iyileşmiş olan İsveçli sırıkla mı, Dortmundlu Savcı Paravant'la mı ya da üçüncü bir olasılıkla, her ikisiyle birden mi? Savcıyla Amsterdamlı Frau Salomon arasındaki ilişki-

nin birkaç ay sonra ikisinin de rızasıyla sona erdiğini ve Frau Salomon'un yaşı gereği bıyıkları bile henüz terlememiş bir genci, Hermine Kleefeld'in masasından et dudaklı Ganser'i kanatlarının altına aldığını ya da Frau Stöhr'ün resmi makamların diline benzer bir dille ifade ettiği gibi 'onu istihsal ettiğini' bilmeyen kalmamıştı. Böylece savcı, ya Frau Wurmbrandt'ı kazanmak için savaşmak ya da İsveçli'yi kabullenmek arasında bir seçim yapmakta özgür kaldı.

İşte Berghof'takilerin ve özellikle de ateşi yüksek gençlerin arasında bu tür flörtler oluyordu ve anlaşılan bu işte de ana rolü balkonlardaki geçiş noktaları sağlıyordu; korkuluğu izleyerek cam bölmelerden süzülüveriyordunuz. Bu eylemler, yerel havanın bir parçası oldukları için insanların kafasını meşgul ediyorlardı. Üstelik böyle demekle neler olup bittiğini tam olarak anlatmış da değiliz. Özellikle Hans Castorp, dünyanın her yerinde ciddiye alınsa da alınmasa da yeterince önem verilen, yaşamın temel öğelerinden birinin burada da vurgulandığını, bir değer olarak görüldüğünü ve çok ciddi bir anlamı ciddiyetten de öte bir yenilik olduğunu ve bu durumun bu olguya tümüyle farklı bir bakış açısı getirdiğini ve özünde tümüyle tiksindirici olmasa da bu yeniliğin onu iğrençleştirdiğini seziyordu. Böyle şeylerden söz etmek bizim de ifademizin değişmesine neden oluyor. Bu tür tartışılır ilişkilerden umursamaz ve alaycı bir tonla söz ettiğimizin farkındayız; biz de diğer insanlar gibi, kendimizi böyle konuşmanın gizemli nedenlerine kaptırdık ama bu davranışımız bu konunun yüzeysel ve şaka götürür bir konu olduğu anlamına gelmez ve bu gerçek, bulunduğumuz yerde başka yerlere oranla daha da geçerlidir. Hans Castorp her zaman espriye açık olan bu konuyu herkes kadar bildiği kanısında olmuştu ve belki de haklıydı. Oysa şimdi, düzlükteyken bu konuda fazla bir şey bilmediğini, daha doğrusu saf bir cehalet içinde olduğunu anlıyordu. Birçok fırsatı değerlendirip anlatmaya çalıştığımız gibi, buradaki kişisel deneyimleri ona bazen "Tanrım!" dedirtecek gibiydi ama bir yandan da buradaki insanların genel ya da kişisel olarak bu konuyu şo-

ke edici bir şey ve tanımlanamaz bir macera gibi algılayıp, giderek yoğunlaşan bir biçimde vurgulamalarını daha iyi anlayıp içine sindirmesini öğretmişti. Buradaki insanların da bu konuda şakalaşmadıkları anlamına gelmiyor bu; ama aşağıdakilere oranla çok daha uygunsuz bir şeyler vardı bu şakalarda; dişlerin sıkılması ve soluk soluğa kalmalar, esprilerin altında yatan ve saklanmaya çalışılan ya da daha doğrusu saklanması olanaksız acının saydamlaşmasıydı. Hans Castorp, Joachim'in ilk ve son kez konuyu Marusya'nın fiziksel özelliklerine getirip onunla düzlüğe özgü bir saflıkla şakalaşmaya kalktığında yüzünün dalga dalga kızarıp sarardığını çok iyi anımsıyordu. Kendisinin, Frau Chauchat'yı günbatımının ışınlarından kurtardığı günü de. O günden önce ve sonra, ayrı kişilerde bu sararmayı görmüş ya da Frau Stöhr'ün o renkli anlatımıyla değinmesinden sonra Frau Salomon ve genç Ganser'de de olduğu gibi, bunu iki ayrı kişide aynı anda gözlemlemişti. Bir kez daha söylüyoruz; tüm bunları anımsıyor ve böyle bir ortamda kendine ihanet etmemenin olanaksızlığını ve hatta böyle bir şeye teşebbüs etmenin hiçbir anlamı olmadığının bilincine varıyordu. Başka bir deyişle, büyük bir olasılıkla, yalnızca ruhunun vericiliği nedeniyle değil, aynı zamanda çevreden gördüğü belirli bir destek sonucunda duygularını frenleyip durumunu saklamasının anlamsız olduğunu düşünüyordu.

Joachim'in de daha önce belirttiği gibi burada tanıdık edinmek zordu ama bunun asıl nedeni kuzenlerin sanatoryum topluluğu içinde ufacık bir klik oluşturmalarından daha çok aklı fikri sağlığına kavuşmak olan asker tutumlu Joachim'in öbür hastalarla yakın ilişkiler kurmaya karşı olmasaydı; yoksa Hans Castorp verici ve saf haliyle duygularını başka olaylarda da ortaya dökmeye çoktan hazırdı. Her neyse; Joachim onu bir akşam her zamanki bir araya gelmelerden birinde, Hermine Kleefeld, masa arkadaşları Ganser ve Rassmusen ve beşinci kişi olarak da monokl takan garip tırnaklı çocuğun yanında, gözleri her zamankinden daha parlak, sesi heyecandan titreyerek Frau Chauchat'nın yüzünün ne denli değişik ve egzotik olduğu

ne nutuk atarken, dinleyicilerini de birbirleriyle bakışırken, birbirlerini dürterken ve gülüşürken buldu.

Joachim için çok üzücü bir durumdu bu; oysa bu eğlenceye neden olan asıl kişi iç dünyasının böyle uluorta ortaya dökülmesine aldırmıyor ya da belki de gizli kalması ve umursanmaması ona hakkını aramamak gibi geliyordu. Herkesin onu anlayışla karşılayacağından emindi; onlara 'beter olsun' deme zevkini vermeye de razıydı. Yalnızca kendi masasındakiler değil, yan masalardakiler de her yemekten önce cam kapı çarptığında onun hem sararıp hem kızardığını izler olmuşlardı ve sarhoşluğuna dışarıdan anlayış ve onay sandığı ilgilerini çekmiş olmaktan biraz da memnun oluyordu çünkü bu durum aynı zamanda amacına hizmet ediyor ve saçma umutlarını körüklüyordu ve tüm bunlar onu çok mutlu ediyordu. Bu iş öyle bir boyuta ulaştı ki insanlar akşam yemeğinden sonra ya da pazar öğleden sonraları, bir tek o gün posta odalarına bırakılmadığı için kapıcının masasının önünde toplandıklarında kara sevdalı genç adamı gözler oldular. Sarhoşluk içinde iyice kendinden geçmiş olduğunu ve bunun fark edilmesine aldırmadığını bilmeyen kalmamıştı. Böylece Frau Stöhr, Fraulein Engelhart, genç Kleefeld, onun tapir yüzlü arkadaşı, ölümcül hasta Herr Albin, garip tırnakları olan genç adam ve bunlar gibi daha birçok hasta ağızlarını sarkıtıp burunlarından soluk alarak öylece durup gözlerini belirli bir noktaya dikiyorlar ve onun umarsız ve tutkulu gülümseyişini, buraya ilk geldiği gece ortaya çıkan yanaklarının kızarıklığını ve Avusturyalı süvarinin öksürüğünü duyduktan sonra gözlerine yerleşen pırıltıyla belirli bir yöne bakışını izliyorlardı.

Durum böyleyken Herr Settembrini'nin yanına gelerek konuşmaya başlayıp hatırını sorması güzel bir davranıştı ama genç adamın bu hoşgörülü insanca davranışa ne denli teşekkür borçlu olduğundan haberi olduğu kuşkuluydu. Örneğin, bir pazar öğleden sonrasında, lobide şöyle bir durum olabiliyordu: Konuklar kapıcının masasının önüne yığılıp mektuplarını alabilmek için ellerini uzatmışlar. Joachim de onların arasında. Kuzeni yukarıda an-

latılan ruh hali içinde Clavdia Chauchat'nın bakışını yaka layabilmek için geride kalmış, kenarda durmuş, kalabalığın azalmasını bekliyor. Tüm hastaların bir araya geldiği bir saat, bir olanaklar saati ve bu yüzden de Hans Castorp'un sevdiği ve dört gözle beklediği bir saat. Bir hafta önce, Madam Chauchat masadayken ona birazcık çarpmış ve belli belirsiz bir baş işaretiyle "Pardon!" demiş, o da Allahtan, "*Pas de quoi, madam!*" diyebilecek kadar aklını başına toplayabilmişti.

Her pazar öğleden sonra lobide postanın dağıtılması ne büyük bir nimet, diye düşünüyordu Hans Castrop. Yedi günde bir gelen o saati beklerken tüm haftayı tüketiyordu diyebiliriz. Beklemek ileriye doğru acele etmek, zamanı ve içinde bu ânı bir armağan yerine bir engel gibi görmek, değerlerini yadsıyıp yok ederek zihninde üzerlerinden atlayıp geçmek demektir. Beklemek sıkıcıdır denir, oysa, büyük bir oranda zamanı kullanmadan ve deneyimlerinden geçmeden tüketmek eğlencelidir de. Hiçbir şey yapmadan bekleyen bir kişi, hiçbir yararı olmadan bir sürü şeyi sindirim sistemine yığan bir obura benzer diyebiliriz. Daha da ileriye giderek hazmedilmemiş gıdaların bir insanı daha güçlü yapmadığı gibi beklemekle geçen zamanın insanı yaşlandırmadığını söyleyebiliriz. Zaten ari ve tam bekleme diye bir şey de yoktur.

İşte hafta yine tüketilmiş ve pazar öğleden sonrası gelmişti; posta hâlâ yedi gün önceki pazar günüymüşçesine dağıtılıyordu. Bu olay çok heyecan verici olanaklar sağlamayı sürdürüyordu. Her bir dakika, içinde barındırdığı Frau Chauchat'yla sosyal bir ilişki kurma olasılığını sunuyor, Hans Castorp da bu olasılıkların yüreğini sıkıştırmasına ve onu çarptırmasına izin verse de gerçekleşmelerine razı olmuyordu. Karşısına çıkan kimi askeri, kimi sivil engeller vardı. Bu şu demek: Bunlardan bazıları Joachim'in onurlu varlığı, bazıları da Hans Castorp'un onuru ve görev bildiği şeyler yüzünden, bazıları da Clavdia Chauchat'yla sosyal ilişkide bulunmanın –siz diye hitap etmelerden, saygı ifadesi eğilmelerden ve belki de Fransızca konuşmalardan oluşan 'uygar' bir ilişki– gerekli olmaması, arzu

edilmemesi ve hiç de doğru bir şey olmamasındandı. Orada durup, Pribislav Hippe'nin yıllar önce okul bahçesinde yaptığı gibi, elmacık kemiklerinin üstündeki, kenarlarına doğru iyice daralan gri-yeşil çekik gözleriyle öylece durup ağzını iyice açarak gülümsemesini ve konuşmasını izliyordu. İzlenim hiç de güzel değildi ama neyse oydu ve bir erkek âşık olduğunda, ne estetik ne de ahlak kalır.

"Siz de mi yazışmalarınızı bekliyorsunuz, mühendis bey?"

Bir tek kişi, o da rahatsız edici bir kişi böyle konuşabilirdi. Hans Castorp irkildi ve önünde gülümseyerek duran Herr Settembrini'ye döndü. Çağlayanın yanındaki bankta yeni gelenle karşılaştığı günkü gibi zarif ve insancıldı gülümsemesi ve Hans Castorp o günkü gibi yine kendinden utandı. Rahatsız ediyor diye 'laternacı'yı düşlerinden çıkarmaya çalışan kişi, uyumadığı zamanlar daha iyi bir insandı. O gülümseyişi görmek, Hans Castorp'un kendinden utanıp aklının başına gelmesini sağlamakla kalmadı, buna gereksinimi olduğunu fark edip minnet duymasını da sağladı.

"Yazışma mı? Ben büyükelçi filan değilim ki, Herr Settembrini," dedi. "Bize bir kart gelmiş olabilir. Kuzenim şu anda bakıyor."

"Şu öndeki aksak Şeytan bana benimkileri verdi," dedi Settembrini ve elini vazgeçemediği pantolonunun cebine soktu. "İlginç şeyler. Edebi ve sosyal boyutları olan şeyler olduğunu itiraf etmeliyim. Bir ansiklopediyle ilgili – benim de katkıda bulunmamı isteyerek bana onur veren hümanist bir enstitüden geliyor. Kısacası, iyi bir çalışma." Herr Settembrini duraksadı, sonra da, "Sizin işleriniz ne durumda?" diye sordu. "Nasıl gidiyor? Alıştınız mı örneğin? Bu konu gündemden düşecek kadar uzun bir süredir bizimle beraber değilsiniz."

"Sorduğunuz için teşekkür ederim, Herr Settembrini. Eskisi gibi, sorunlarım var. Sanırım buradaki son günüme kadar da olacak. Geldiğim gün kuzenim bazı kişilerin buradaki havaya hiçbir zaman alışamadıklarını söylemişti ama insan alışamamaya da alışıyor."

"Karmaşık bir durum," dedi İtalyan gülerek. "Garip bir vatandaşlığa geçme ama kuşkusuz gençliğin her şeye gücü yeter. Alışmasa da kök salabilir."

"Sonuçta burası Sibirya'daki bir tuz ocağı değil ya."

"Hayır... Demek oryantal benzetmeleri tercih ediyorsunuz. Anlaşılabilir bir durum. Asya bizi yutuyor. Nereye baksan Tatar görüyorsun." Ve Settembrini nazik bir biçimde arkaya bakmak için başını çevirdi. "Cengiz Han," dedi, "puslu bozkırlarda yalnız kurtlar, kar ve votka, kırbaç, Schlusselburg Hapishanesi ve Hıristiyanlık. Buraya lobiye Athena Pallas'ın bir heykelini dikmeli; bir tür öz savunma olarak. Bakın, sizin yakasız paçasız İvan İvanoviçlerinizden biri Savcı Paravant'la tartışıyor. Her ikisi de posta kuyruğunda birinin öbürünün önüne geçtiğini iddia ediyor. Kimin haklı olduğunu bilmiyorum ama bence, Tanrı da savcının saflarında savaşıyor. Eşeğin teki kuşkusuz ama hiç olmazsa Latince biliyor."

Hans Castorp güldü. Bu, Settembrini'nin hiç yapmadığı bir şeydi. Onun kahkaha atabileceğini düşünemezdiniz zaten. Gülüşü ağzının bir kenarındaki hafif bir gerilmeden öteye geçemiyordu. Genç adamın gülüşünü izledi, sonra da, "Peki, röntgeninizi aldınız mı?" diye sordu.

"Evet aldım," dedi Hans Castorp ciddi bir ifadeyle. "Kısa bir süre önce. İşte burada." Ve ceketinin iç cebine elini soktu.

"Ah, demek ki, onu bir pasaport ya da bir üye kartı gibi kimlik yerine geçsin diye cüzdanınızda taşıyorsunuz. Çok iyi. Verin bakayım." Ve Herr Settembrini siyah kâğıttan çerçevesi olan küçük cam levhayı burada sık sık görüldüğü gibi başparmağıyla işaretparmağının arasına sıkıştırıp ışığa tuttu. Röntgen filmine bakarken badem biçimindeki siyah gözlü yüzünü bir an için buruşturmuştu. Daha iyi görebilmek için mi ya da başka nedenlerden mi bunu yaptığı pek anlaşılamadı.

Sonunda, "Evet, evet, işte onay belgeniz," dedi. "Çok teşekkür ederim." Ve cam parçasını, başını çevirerek yandan, öbür kolunun üzerinden aşırarak sahibine geri verdi.

"Yolları gördünüz mü?" diye sordu Hans Castorp. "Ya modülleri?"

"Bu ürünlerin değeri hakkında ne düşündüğümü biliyorsunuz," diye yanıtladı Herr Settembrini yavaşça. "İçinizdeki lekelerin ve gölgelerin fizyolojinin işi olduğunu da. Sizinkilere benzeyen yüzlerce film gördüm: Bunların gerçekten 'bir kimlik belgesi' olup olmadığı sahibinin bakış açısına bağlı. Ben bu işin uzmanı değilim ama çok deneyimli biri olarak konuşuyorum."

"Sizin kimlik belgeniz daha da mı kötü?"

"Evet, biraz daha kötü. Bu arada, bizim efendilerimizin bu tür oyuncaklara bakıp teşhis koymadıklarını da biliyorum. Demek, kışı bizimle beraber geçirmeye niyetlisiniz, öyle mi?"

"Ne yapabilirim ki... Kuzenimle birlikte dönebileceğim düşüncesine kendimi alıştırmaya çalışıyorum."

"Demek ki alışmamaya alış... Ne güzel ifade etmiştiniz. Umarım kışlıklarınızı getirtmişsinizdir – kalın giysiler, sağlam ayakkabılar gibi?"

"Hepsi tamam. Her şey düşünüldü Herr Settembrini. Akrabalarıma haber verdim; kâhya kadın da hemen yolladı. Buradaki soğuğa hazırlıklıyım."

"Rahatladım şimdi. Ama durun, uyku tulumuna gereksiniminiz var, içi kürklü olanlardan. Aklımız bir karış havada ama sonbaharın bu son günleri aldatıcıdır. Burada en soğuk ayları geçireceksiniz."

"Evet uyku tulumu," dedi Hans Castorp. "Buralarda gerekli sanırım. Aşağı köye inip –kuzenimle birlikte– bir an önce bir tane almalıyız diye düşünmüştüm zaten. Bir daha işime yaramayacak bir şey ama dört ya da bilemediniz altı ay için almaya değer."

"Buna değer, değer, mühendis bey," dedi Settembrini yavaşça; genç adama biraz daha yaklaşarak. "Biliyor musunuz, sizin gibi genç bir adamın ayları böylesine harcaması ürkütücü. Ürkütücü dememin nedeni bunun hiç doğal olmaması; yapınıza yabancı; tümüyle yaşınızın verdiği bir bilgiçliğe dayanıyor. Ah, şu gençlerin aşırı bilgiçliği! Bir eğitmeni çileden çıkarabilir çünkü her zaman yanlış yolla-

ra sapmaya hazırdır. Havada uçuşan lafları papağan gibi tekrar etmeyin genç adam, uygar Avrupalı tarzınıza uygun bir dil kullanın. Buranın havasında yoğun bir Asyalılık dolaşıyor. Burası, şurada gördükleriniz gibi, boşuna Mongol Moskovitlerle kaynamıyor." Ve Herr Settembrini çenesiyle arkayı gösterdi. "Onları örnek almak ve düşüncelerinden etkilenmek yerine, kendi yapınızı, o üst düzeydeki yapınızı onlarınkiyle karşılaştırın ve bunu Batı'nın, çok daha yüce Batı'nın bir evladı olarak yapın ve mirasınız açısından kutsal olan şeylere sıkıca sarılın. Örneğin, zaman. Zamanı böylesine savurup barbarca harcamak Asya tarzıdır. İşte bu yüzden, buradaki Doğu'nun evlatları kendilerini bu denli evlerinde hissediyorlar. Hiç fark ettiniz mi? Bir Rus dört saat dediğinde, bizim bir saatimizi kastediyordur. Bu insanların zamana böylesine umursamaz davranmalarının ülkelerinin vahşi uçsuz bucaksızlığıyla bir ilgisi varmış gibi geliyor insana. Geniş yer, bol zaman. Zamanı bol olan ve bekleyebilen insanlar olduklarını söylerler. Biz Avrupalılar bunu yapamayız. Soylu ve hassas bölgelere ayrılmış soylu kıtamız kadardır bizim zamanımız. İlkinin kaynaklarını nasıl özenle koruyorsak, ikincisinin kaynaklarını da aynı özenle korumalı, onları doğru dürüst kullanmalıyız, mühendis bey! Simge olarak büyük kentlerimizi alın, uygarlığın o merkezlerini ve odak noktalarını, o düşüncelerin bir potada eridiği yerleri. Oralarda toprak fiyatları artıp bir karış yer bile israf edilmediği ölçüde zaman da, dikkatinizi çekerim, değer kazanıyor. *Carpe diem*! O şarkıyı söyleyen bir kentliydi. Zaman, kullanmaları için tanrıların insanlara verdiği bir armağandır; onu, mühendis bey, insanlığın ilerlemesi için kullanınız."

Bu son sözcükler bir Akdenizlinin telaffuzu için ne kadar zor olsa da, Herr Settembrini kendisini çok güzel bir biçimde ifade etmişti – açık, kulağa hoş gelen ve hatta elle tutulabilecek denli somut bir ifadeyle. Hans Castorp, eleştirileri dinleyen bir öğrenci gibi tutuk kısa eğilişlerle karşılık verebilmişti ancak. Ne diyebilirdi ki? Herr Settembrini, arkası diğer konuklara dönük olarak söylediklerini çok iş bitirici ve çok antisosyal bir tutumda, bir sır verircesine

söylemişti ve öylesine sohbet havasından uzaktı ki nezaket gereği onaylamaya bile fırsat vermiyordu. İnsan bir öğretmene "Ne güzel ifade ettiniz!" diyemezdi ki. Hans Castorp bunu daha önce de birkaç kez yapmıştı, sosyal dengeyi sağlasın diye – oysa, hümanist hiçbir zaman bu denli eğitsel bağlamda baskı kurarak konuşmamıştı. Bu azarlamayı, ahlak üzerine öğütlerden sersemlemiş bir öğrenci gibi yutmaktan başka çare yoktu. Herr Settembrini'nin yüzündeki ifadeden sustuktan sonra da düşünmeyi sürdürdüğü anlaşılıyordu. Hâlâ Hans Castorp'a öylesine yakın duruyordu ki, Hans Castorp biraz arkaya doğru kaykılmak zorunda kaldı. Kara gözlerini genç adamın yüzüne dikmişti; bir şeyler düşündüğü belliydi.

"Acı çekiyorsunuz, mühendis bey," diye sürdürdü konuşmasını. "Yolunu kaybetmişçesine acı çekiyorsunuz, yüzünüze bakan bunu anlar. Ama Avrupai tarzda acı çekmeniz gerekir; güçsüz ve hastalığa açık olduğu için buraya bir sürü adam yollayan Doğu'nunki gibi değil. Doğu acıya acıma ve sonsuz sabır katar. Biz aynı şeyi yapmaya cüret edemeyiz, etmemeliyiz. Bana gelen postadan söz ediyorduk. Bakın... en iyisi benimle gelin. Bu olacak iş değil. Gelin buradan ayrılıp şuraya girelim. Size açıklayacağım bir şeyler var. Gelin."

Arkasını dönerek Hans Castorp'u lobiden çıkardı ve o anda kimsenin olmadığı, okumak ve yazmak için kullanılan, ana girişe en yakın oturma odasına sürükledi. Odanın aydınlık bir kubbesi vardı; duvarları meşe lambrilerle kaplanmış, kitap rafları yerleştirilmişti. Üzerinde tutacaklara takılı gazetelerin olduğu ortadaki masanın çevresine sandalyeler konmuş, kavisli pencerelerin altındaki nişlere yazı masaları yerleştirilmişti. Herr Settembrini bir pencereye doğru yürüdü. Hans Castorp da onu izledi. Odanın kapısı açık kalmıştı.

"Bu kâğıtlar," dedi İtalyan ve ceketinin torbaya dönmüş yan cebinden bir tomar kâğıt çıkardı, daha önce açılmış büyükçe bir zarfın içinde değişik matbu kâğıtlar ve İtalyan'ın Hans Castorp'a gösterebilmek için sayfalarını karıştırmaya başladığı bir mektup vardı. Matbu kâğıtların

başında Fransızca bir başlık yer alıyordu: 'Uluslararası İlerleme Birliği'. "Bunlar bana, topluluğun bir bürosunun olduğu Lugano'dan gönderildi. Şimdi bana temel ilkelerini ve amaçlarını soracaksınız. İki kelimeyle ifade edebilirim. Uluslararası İlerleme Birliği, Darwin kuramından yola çıkarak insanoğlunun içsel doğal amacının kendini kusursuzlaştırma olduğu savını savunuyor ve bu doğal amacı tatmin etmek isteyen her insanın insanlığın ilerlemesine katkıda bulunmasının görevi olduğuna işaret ediyor. Birçokları bu çağrıya katıldı; Fransa'da, İtalya'da, Türkiye'de, hatta Almanya'da bile bir sürü yandaşı var. Ben de örgütün üye listesinde olmaktan onur duyuyorum. Şu anda insanlığın bildiği her tür insan organizmasını kusursuzlaştırma olasılıklarını kapsayan geniş kapsamlı bilimsel bir reform programı hazırlandı. Türümüzün sağlık sorunları, giderek gelişen endüstrileşmenin yan etkilerinden biri olan bozulmaya karşı savaşma yöntemleriyle birlikte ele alındı. Ayrıca birlik popüler üniversiteler kurmak, sınıf mücadelesinin üstesinden gelebilme amacıyla her türlü sosyal gelişme üzerinde çalışmak ve son olarak da, uluslararası yasaları destekleyerek savaş dahil ülkeler arası sürtüşmeleri yok etmek için uğraşıyor. Anlayacağınız gibi birliğin çabaları üst düzeyde ve çok geniş kapsamlı. Birçok uluslararası dergi bu etkinlikleri kapsamaktadır – üç ya da dört önemli dilde basılan bu aylık dergilerde uygar insan türünün ilerici gelişmeleriyle ilgili çok heyecan verici yazılar çıkıyor. Herkese açık konuşmalar ve pazar günü etkinlikleriyle bilgi verme ve eğitim amacıyla sayısız yerel grup kuruldu. Her şeyden önemlisi de, birlik ilerici siyasi partilere malzeme sağlamaya çalışıyor. Dinliyorsunuz, değil mi, mühendis bey?"

"Kesinlikle," diye acele yanıt verdi Hans Castorp, biraz gereksiz bir ateşlilikle. Bunu derken ayakları yerden kesilmişken son anda, şans eseri kendini toparlayabilen bir adam gibi hissediyordu kendini.

Herr Settembrini tatmin olmuş gibiydi. "Sanırım, bunlar sizi şaşırtan görüşler, değil mi?"

"Evet, bunları ilk kez duyduğumu itiraf etmek zorundayım... bu çabaları."

"Keşke," dedi Settembrini yavaşça, "keşke, bunları daha önce duysaydınız. Ama belki de duymakta geç kalmadınız. Bu kâğıtlara gelince; neyle ilgili olduklarını bilmek istersiniz. Söyleyeceğim. Geçen bahar birlik çok ciddi bir toplantı yapmak üzere Barcelona'ya çağrıldı. Bildiğiniz gibi, o kent siyasi ilerlemeyle ilgili düşüncelere açık olmakla övünür. Toplantı, yemekleriyle ve törenleriyle tam bir hafta sürdü. Tanrım, oraya gitmeyi ne kadar isterdim, etkinliklere katılmak için can atıyordum. Ama şu başhekim denen alçak izin vermedi; beni ölümle tehdit etti. Ne yapabilirdim ki? Ölüm korkusundan gidemedim. Tahmin ettiğiniz gibi, kusurlu sağlığımın bana oynadığı oyun yüzünden çaresizliğe düştüm. Organik, hayvansal yönümüzün akla hizmet etmekten bizi alıkoyması kadar acı bir şey yok. Bu nedenle, Lugano'daki büromuzdan bu mektubu almak heyecanıma heyecan kattı. İçeriğini merak ediyorsunuz, değil mi? İnanırım. Ama ilk önce birkaç ön bilgi: Görevinin insanlığın mutluluğunu sağlamak ya da başka bir deyişle etkili sosyal çalışmalarla insanların acısını yok etmek için savaşmak olduğunu ve bu soylu görevin asıl amacının kusursuz devlet olan sosyal bilimlerin yardımıyla tamamlanabileceğini göz önünde bulundurmamız gerekir. İlerleme Birliği, Barcelona'da, 'Acı Çekmenin Sosyolojisi' başlığı altında birçok ciltten oluşan bir derlemeyle tüm sınıfların ve tüm türlerin çektiği acıları ayrıntılı, titiz ve sistematik bir biçimde irdelemeye karar verdi. Şimdi diyeceksiniz ki, sınıflar, türler ve sistemler ne işe yarar? Ben de derim ki, düzen ve sınıflandırma, egemen olmanın başlangıcıdır; en ürkünç düşmansa bilinmeyendir. İnsanoğlunu korkunun ilkel aşamasından çıkarıp hiçbir şey yapmadan sabretmekten vazgeçirmeli ve amaca yönelik bir aşamaya getirmelidir. İnsanoğluna bazı etkilerin ancak nedenleri bilinirse ve bunlar yok edilirse ortadan kalkabileceği ve bireye hemen hemen tüm acılarının sosyal organizmanın hastalıkları olduğu öğretilmelidir. Güzel! İşte, bizim aşağı yukarı yirmi ciltlik 'Sosyolojik Patoloji' ansik-

lopedimiz, akla gelebilen en kişisel ve en özelinden, geniş kapsamlı sınıflar arası nefret ve uluslararası çatışmalara kadar her tür acıyı saptayıp işleyecek, kısacası, insanın çektiği acıların tüm karışımlarının ve birleşimlerinin temeli olan kimyasal öğeleri belirtecektir. İnsanlığın onurunu ve mutluluğunu hedef alarak her bir acının her ânının nedeninin yok edilmesi için uygun araçları ve önlemleri saptayacaktır. Avrupa'nın her yanından tanınmış bilim adamları ve uzmanlar –doktorlar, ekonomistler, psikologlar– bu ansiklopedinin tasarımında görev alacak ve Lugano'daki genel redaksiyon merkezinde bu makaleler toplanacaktır. Bunda benim rolümün ne olduğunu sorduğunuzu gözlerinizden okuyabiliyorum. İlk önce sözlerimi bitireyim. Bu büyük çalışma, edebiyatın ihmal edilmesini istemiyor – en azından insanın çektiği acılar söz konusu olduğunda. Bu nedenle, ayrı bir edebiyat cildi olacak ve bu ciltte acı çekenlere teselli ve öğüt anlamında dünya edebiyatının başyapıtlarının konusu ve kısa bir incelemesi yer alacak. Ve işte bu görev karşınızda duran sadık hizmetkârınıza verildi."

"Demeyin, Herr Settembrini! Öyleyse, en içten tebriklerimi kabul edin. Ne harika bir görev, sizin için biçilmiş kaftan. Birliğin sizi uygun görmesine hiç şaşırmadım. İnsanların acılarını yok etmeye yardımcı olacağınıza kimbilir ne kadar sevinmişsinizdir."

"Çok karmaşık bir görev," dedi Herr Settembrini düşünceli. "Çok iyi gözlem ve çok okumayı gerektiriyor. Özellikle de," diye ekledi, gözleri görevinin büyüklüğü yüzünden dalarak, "özellikle de, edebiyat sürekli acıyı konu olarak seçtiği için. İkinci ya da üçüncü düzeydeki başyapıtlar bile öyle ya da böyle bunu konu edinmişlerdir. Neyse ya da böylesi daha iyi. Her ne kadar karmaşık bir görevse de, gerekirse bu Allahın belası yerde de üstesinden gelebilirim ama umarım burada bitirmek zorunda kalmam." Hans Castorp'a biraz daha sokulup sesini bir fısıltıya dönüştürdü: "Aynı şeyi doğanın *size* verdiği görevler için söyleyemeyiz, mühendis bey. Benim de işaret edip söylemek istediğim bu. Seçtiğiniz mesleğe ne denli hayran olduğumu

anlatamam, çünkü uygulanabilir, entelektüel bir uğraş değil; siz benim gibi değilsiniz, o mesleği aşağıdaki dünyadan başka yerde yerine getiremezsiniz. Yalnızca aşağıdaki düzlükte bir Avrupalı olabilirsiniz – kendi tarzınızda aktif olarak acıyla mücadele edebilir, ilerlemeyi daha da ileri götürebilir, zamanı iyi kullanabilirsiniz. Bana düşen göreve, size bunu hatırlatmak için değindim; kendinize gelmeniz ve bu atmosferle ilgili koşullarda karışmaya başladığı kesin olan düşüncelerinizi düzeltmeniz için. Sizi uyarıyorum: Özsaygınızı, onurunuzu düşünün. Yabancı bir dünyada kaybolmayın. Bu bataklıktan, bu Kirke Adası'ndan uzak durun – burada zarar görmeden kalacak denli bir Odysseus değilsiniz. Dizlerinizin üzerinde emekleyeceksiniz, öne doğru eğilmeye başladınız bile, yakında hırlamaya başlayacaksınız; dikkatli olun!"

Hümanist uyarılarını fısıldarken başını şiddetle öne arkaya sallıyordu. Sonra, kaşlarını çatarak sustu; gözlerini yere indirmişti.

Hans Castorp için her zamanki yöntemiyle, –bir an aklına gelse de– işi şakaya vurmak ya da kaçamak bir yanıtla idare etmek olanaksız gibi görünüyordu. O da gözlerini yere dikmişti. Omuzlarını kaldırarak yavaşça, "Ne yapmam gerekiyor?" diye sordu.

"Size daha önce söylediğimi."

"Yani, gideyim mi?"

Herr Settembrini yanıt vermedi.

"Eve dön mü demek istiyorsunuz yani?"

"Size bunu ilk gece de söyledim, mühendis bey."

"Evet, o zaman bunu yapabilirdim ama buranın havası bana biraz ağır geliyor diye hemen vazgeçmeyi akılsızca buldum. O günden bugüne durum değişti. Muayenemin sonucunda Başhekim Behrens bana açıkça eve gitmeme değmeyeceğini çünkü kısa sürede geri dönmek zorunda kalacağımı ve aşağıdaki yaşantımı sürdürürsem ister istemez ciğerimin mahvolacağını söyledi."

"Biliyorum, oysa şimdi üyelik kartınız cebinizde."

"Evet; bunu öylesine alaycı söylüyorsunuz ki, kuşkusuz amacı belli olan yerinde bir alaycılık bu, belagate yara-

yan dürüst ve tipik bir yöntem. Gördüğünüz gibi söylediklerinizi kaçırmıyorum. Ama röntgen sonuçlarından, bu fotoğrafı gördükten ve başhekimin bulgularından sonra da, beni hâlâ eve yollamak istiyor musunuz?"

Herr Settembrini bir an duraksadı. Sonra dimdik durdu, kara gözlerini açarak Hans Castorp'a dikti ve teatral bir ifadenin eksik olmadığı dramatik bir ses tonuyla, "Evet, mühendis bey. Sorumluluğu üstleniyorum," diye yanıt verdi.

Oysa, Hans Castorp'un duruşu da sertleşmişti. Topuklarını birleştirmiş, gözlerini Herr Settembrini'ye dikmişti. Çatışma çıkmak üzereydi. Hans Castorp direniyordu, pek de uzakta olmayan güçlerden kuvvet alarak. Karşısında bir pedagog duruyordu ama dışarıda da çekik gözlü bir kadın vardı. Söyledikleri için özür dilemediği gibi, "Sözlerim sizi incitmesin," bile demedi. "Demek ki kendinize başkalarından daha çok özen gösteriyorsunuz. Doktorunuza karşı gelip Barcelona'ya gitmemişsiniz. Ölümden korktuğunuz için burada kaldınız."

Söylediklerinin Herr Settembrini'nin durumunu biraz sarstığına kuşku yoktu. Zorlukla gülümsedi ve, "Hazırcevaplığı takdir ederim, her ne kadar mantığı neredeyse abuk sabuksa da. Buradaki tipik yarışa katılmaktan iğrenmesem, size, hastalığımın sizinkinden çok daha ciddi olduğu yanıtını verirdim – evet, gerçekten öylesine hastayım ki, buradan kurtulup yeniden aşağıdaki dünyaya dönme umutlarımı birazcık da oyunculara özgü bir kendini aldatmacayla besleyebiliyorum. Bu aldatmacayı sürdürmemin artık doğru olmadığı günler gelince, bu kuruluşa sırtımı dönüp geriye kalan günlerimi aşağıdaki vadideki bir pansiyonda geçireceğim. Bu çok üzücü olacak ama benim branşım özgürlüğe ve düşünsele dayandığı için son nefesime dek insanlığa hizmet etmeme ve hastalıkla savaşmama engel olmayacak. Bu bağlamda, aramızdaki farklılıklara daha önce de dikkatinizi çekmiştim. Sevgili mühendis bey, iyi yönlerinizi burada harcayacak biri değilsiniz; bunu ilk karşılaşmamızda anladım. Benim Barcelona'ya gitmememi kınıyorsunuz. Kendimi gereksiz yere yıpratmamak için

bu kararıma boyun eğmek zorunda kaldım ama bunu büyük bir özenle, ruhum acılar içinde olmasına karşın çok onurlu bir biçimde acınası bedenime karşı çıkarak yaptım. Yerel güçlerin kurallarını izlediğinize göre aynı karşı çıkma içinizde hâlâ canlı mı yoksa bedeninize ve onun kötü eğilimlerine gereğinden fazla seve seve uymakta mısınız?"

"Bedenle derdiniz nedir?" diye araya girdi Hans Castorp ve ona akını kırmızı kılcal damarların bürüdüğü mavi gözlerini açarak baktı. Cüretine kendisinin de şaşırdığı iyice belli oluyordu. (Neler söylüyorum, diye düşündü. Dehşet verici bir şey. Ona savaş açtım ve artık son sözü ona bırakmamak için elimden geleni yapmak zorundayım. Kuşkusuz o kazanacak ama önemli değil, yine de kazançlı çıkarım. Onu kışkırtacağım.) Karşı çıkışını tamamlamak için, "Ama siz hümanistsiniz, değil mi? Öyleyse, nasıl bedenle ilgili bu kadar kötü şeyler söyleyebiliyorsunuz?" dedi.

Settembrini'nin gülümsemesi zoraki değildi artık; kendinden emindi.

"Analizle derdiniz ne?" diye alıntıladı, başını yana doğru eğerek. "Analizi yanlış mı buluyorsunuz? Benim yanıtım her zaman hazır olacak, sevgili mühendis bey," dedi eğilip eliyle de pekiştirdiği bir selam vererek. "Özellikle de, karşı çıkışlarınız akıldan yoksun olmazsa. Bana karşı hamleleriniz hiç de zarafetten uzak değil. Bir hümanist; evet gerçekten öyleyim. Hiçbir zaman keşişliğe bir eğilim bulamazsınız bende. Bedeni kabul ederim, ona saygı duyarım, onu severim, biçimi, güzelliği, özgürlüğü, neşeyi ve zevki sevip saydığım gibi; dünyayı, dünyadan duygusal kaçışların yerine yaşamın çıkarlarını ve *romanticismo*'ya karşı *classicismo*'yu sevdiğim gibi. Sanırım durumum son derece açık. Ama bir güç, bir ilke var ki ona karşı sevgim ve saygım en üst düzeyde ve bu güç ve bu ilke: akıl. O ruh dedikleri ne olduğu belli olmayan ay ışığı imgesinin bedene karşı kullanılmasından nefret ederim; beden ve akıl karşıtlığında, kötü ve şeytanca olan bedendir çünkü beden doğadır ve doğa, tekrar ediyorum, akla ve mantığa karşı bir güç olarak kötüdür, gizemlidir; kötüdür kötü. Ama siz

bir hümanistsiniz, diyeceksiniz. Öyleyim kuşkusuz, çünkü insanlığın dostuyum; Prometheus'un insanı ve onun soyluluğunu sevdiği gibi. Bu soyluluk zihinde ve mantıkta; bu yüzden de bana karşı, Hıristiyanlığın bilgiyi yadsıdığı suçlamalarına başlayacaksınız boş yere."

Hans Castorp eliyle itiraz etti.

"Başlayacaksınız," diye üsteledi Settembrini. "Boşuna suçlayacaksınız çünkü er ya da geç soylu hümanistik onur, aklın fiziksel bedenle, yani, doğayla olan bağlantısının aşağılayıcı bir şey, bir lanet olduğunun farkına varacak. Büyük Plotinus'un bedeni olduğu için utandığını söylediğiyle ilgili söylentiler olduğunu biliyor musunuz?" diye sordu ve öylesine büyük bir ciddiyetle yanıt bekler bir havası vardı ki, Hans Castorp kendini bunu ilk kez duyduğunu söylemek zorunda hissetti.

"Porphyrius nakletmiştir bunu. Saçma bir laf diyebilirsiniz. Oysa saçmalamak entelektüel bağlamda onurlu bir durumdur ve hiçbir şey, akıl doğaya karşı onurunu korumaya ve ona boyun eğmemeye çalışırken, saçmalığı yadsımaktan daha acınası olamaz. Lizbon depremini bilir misiniz?"

"Hayır... deprem mi? Burada gazete okumuyorum..."

"Beni yanlış anladınız. Basının ne dediğini okumayı ihmal etmeniz –bu kuruluşun tipik özelliği– çok üzücü. Ama beni yanlış anladınız: Sözünü ettiğim doğal olgu yeni bir şey değil; yüz elli yıl önce olmuş bir şey."

"Ah evet! Bir saniye, tamam! Bir yerde Goethe'nin bir akşam yatak odasında uşağına bir şeyler söylediğini okumuştum."

"O, o, o konuda bir şey söylemek istemiyorum," diye sözünü kesti Settembrini, gözlerini kapatıp, küçük kahverengi elini havada sallayarak. "Ayrıca, felaketleri karıştırıyorsunuz. Sizin demek istediğiniz Messina'da olan deprem. Ben, 1755'te Lizbon'u yerle bir edenden söz ediyorum."

"Özür dilerim."

"Voltaire küplere binmişti."

"Küplere bindi ne demek? Ne yaptı?"

"Bu duruma isyan etti. Kaderin bu darbesini ve olayın zalim gerçeğini kabul etmedi. Boyun eğmeye razı olmadı. Gelişmekte olan kentin dörtte üçünü yerle bir eden ve binlerce can alan o rezil doğa afetine akıl ve mantık adına karşı çıktı. Şaşırdınız, değil mi? Gülümsüyorsunuz, değil mi? Şaşırmanıza bir şey demem ama gülmenize gelince; sizi bu konuda kınamaya hakkım var. Voltaire, oklarını gökyüzüne karşı atan eski Galyalıların tam bir torunu durumundaydı. İşte, mühendis bey, burada, aklın doğaya olan düşmanlığını görüyorsunuz; ona karşı olan onurlu güvensizliği, onu ve onun kötülüğünü ve mantıksız gücünü eleştirme yüce hakkını ısrarla sürdürmeyi de. Doğa bir güç olduğuna göre, bu gücü kabul etmek ve bir köle gibi ona boyun eğmek, onunla içten içe uzlaşmak demektir. Burada, bedendeki kötü gücü ve karşı çıkmayı görmeye karar vermiş olan, çelişkilerde bocalamayan, Hıristiyan'ca saman altından su yürütmelere kaçmayan bir tür hümanizmle karşılaşıyorsunuz. Gördüğünüzü sandığınız çelişki her zaman bir bütündür ve aynı şeydir. 'Analizle derdim mi ne?' Eğitime, özgürleşmeye ve ilerlemeye hizmet ettiği sürece hiç. Bir mezarın çürük et kokan iğrenç kokusuna bulanmışsa her şey. Bedenle de farklı değil. Özgürleşmeye, güzelliğe ve duyguların, mutluluğun ve arzunun özgürlüğüne hizmet ettiği sürece onu savunmalı ve ona saygı göstermeli; ama, ışığa doğru akışı önleyen yerçekimi ve durağanlık, hastalık ve ölüm ilkelerini temsil ettiği ve sapıklığın, bozulmanın, şehvetin ve rezaletin temeli olduğu sürece onu hor görmek gerekir."

Hans Castorp'un burnunun dibinde duran Settembrini, bu son sözlerini, Hans Castorp'u destekleyecek bir güç yetişmeden bitirmek istercesine çarçabuk, neredeyse ifadesiz bir ses tonuyla söylemişti. Odaya Joachim girmişti, elinde iki kartla. Edebiyatçı sustu ve ses tonunu hiç zorlanmadan havadan sudan konuşmaya ayarlayabilmesi öğrencisini etkiledi; Hans Castorp'a öğrenci denebilirse kuşkusuz.

"Demek geldiniz teğmen. Kuzeninizi arıyordunuz sanırım, kusura bakmayın. Derin bir sohbete daldık; yanıl-

mıyorsam, biraz da sürtüştük. Kötü bir düşünür deneme kuzeninize; sözler savaşında zararsız bir karşıt sayılmaz canı istediğinde kuşkusuz."

Humaniora

Hans Castorp ve Joachim Ziemssen, beyaz pantolonlarını ve mavi ceketlerini giymiş, yemekten sonra bahçede oturuyorlardı. O çok övülen ekim günlerinden biriydi; sıcak ama ağır olmayan, bir bayram günü gibi ama sert olan. Vadinin üzeri koyu mavi bir güney göğüyle kaplıydı ve oraya buraya serpiştirilmiş oturma alanları olan yollarla ayrılmış çayırlarına hâlâ canlı bir yeşil egemendi; kurumaya başlamış ağaçlık yamaçlarından ineklerin çıngırak sesleri geliyordu – madeni, sakin ve yalın bir ton, berrak ve engelsiz, sessiz, ince ve boş havada yayılıyor ve o yüksek yörelerdeki bayram havasını artırıyordu.

Kuzenler bahçenin uzak bir köşesinde daire biçiminde dikilmiş genç camların önündeki bankta oturuyorlardı. Bulundukları yer, vadinin zemininden aşağı yukarı elli metre yükseklikte, etrafı çevrili Berghof arazisinin kuzeybatı platformuydu. Suskundular. Hans Castorp puro içiyordu. Kafasında Joachim'le tartışıyordu çünkü çok arzu ettiğini söylemesine karşın Joachim, herkesle birlikte verandaya çıkmak istememiş, dinlenme küründen önce bu sessiz bahçeye gelip oturmalarında ısrar etmişti. Joachim'in yaptığı zorbalıktı. Siyamlı ikizler değildiler sonuçta. Farklı düşünüyorlarsa farklı yönlere gidebilirlerdi. Hans Castorp, Joachim'e eşlik etmek için orada değildi ki; kendisi de hastaydı. Somurtup duruyor, Maria Mancini'si olunca da somurtmayı sürdürüyordu. Ellerini ceketinin ceplerine sokmuş, kahverengi ayakkabılı ayaklarını öne doğru uzatmıştı; daha yeni tüketmeye başladığı için ağzının ortasın-

dan sallandırdığı purosunun küt ucundaki külü henüz silkmemişti. Ağır bir yemekten sonra, nihayet geri gelen tadının zevkini çıkarmaya çalışıyordu. Buradaki şeylere alışmanın yolu belki de çok basitti ve buradaki şeylere alışmamaktan geçiyordu. Midesinin kimyası ve kanamaya yatkın kuru ve hassas mukozası göz önünde bulundurulduğunda demek ki sonunda uyum sağlaması tamamlanmıştı. Sürecin farkına varmamıştı ama altmış beş ya da yetmiş günlük bu süreçte tüm organizmasının uyarıcı ya da uyuşturucu olarak iyi sarılmış bir tütünden duyduğu rahatlama geri dönmüştü. Yeniden kavuştuğu bu yetiden çok memnundu. Ruhsal doyum bedensel zevki artırıyordu. Yattığı süreçte iki yüzlük puro stokunu çok az kullandığından elinde hâlâ bir miktar vardı. İç çamaşırı ve kışlık giysilerini istemek için Schalleen'e yazdığı mektupta stoksuz kalmaması için, Bremen'deki firmaya yazıp beş yüz tane puro ısmarlamasını belirtmeyi ihmal etmemişti. Purolar, üzerinde yaldızlı bir dünya, birçok madalya ve önünde bayraklar dalgalanan bir sergi sarayının resmi olan çok hoş emaye kutular içinde gelmişti.

Orada öylece otururlarken Başhekim Behrens çıkageldi. O gün yemek salonundaki ana yemektekilere katılmış, dev gibi ellerini tabağının önünde kavuşturarak Frau Salomon'un masasında oturmuş, sonra, bir süre verandadakilere kişiliğiyle katkıda bulunmuş ve belki de o güne dek görmemiş olan birine bağcık numarasını sergilemişti. İşte şimdi de, doktor gömleği yerine pötikare bir redingot giymiş olarak, şapkasını geriye atmış, çakıl taşı döşeli patikadan onlara doğru geliyordu; onun da ağzında bir puro vardı ama büyük beyazımsı dumanlar çıkarttığı purosu siyahtı. Başı, daha doğrusu, morumsu bir kızarıklıkta yanaklı, basık burunlu mavi sulu gözlü ve kırpılmış bıyıklı yüzü, aşırı büyük elli ve ayaklı, uzun, zayıf ve hafifçe kambur bedenine oranla küçük kalıyordu. Sinirli olduğu için kuzenleri görünce şaşırdığı belliydi; hatta, yolunun üzerine çıkmış olmalarından canı sıkılmışçasına duraksadı. Her zamanki düzgün ve ağdalı konuşma tarzını takınarak, "İşte, işte Timotheus!" diye neşeyle selamladı onları ve

metabolizmalarına iyilikler diledi. Saygılarını göstermek için ayağa kalkmaya davrandılar ama o oturmalarını söyledi.

"Gerek yok, gerek yok. Benim gibi sıradan bir adama değmez. Buna layık değilim; siz benim hastalarımsınız artık – her ikiniz de. Bunu yapmanız gerekmez. Bu durumda söylenecek fazla bir şey yok." Purosunu dev gibi sağ elinin işaretparmağıyla ortaparmağı arasında tutarak karşılarında durdu. "Tütün sarmanızın tadı ne âlemde Castorp? Bir bakayım. Bu işten anlarım. İyi kül – bu güzel esmer neyin nesi?"

"Maria Mancini; Bremen'den Poste de Banquette, başhekim bey. Nerdeyse bedava, yalnızca on dokuz fenik, doğal renkte ama o fiyata genelde bulamayacağınız bir tadı var. En iyi Sumatra–Havana; iyi yaprak tütünü sarılmış gördüğünüz gibi. Onlara çok alıştım. Orta karar bir karışım, oldukça baharatlı ama damağa hafif geliyor. Külünün uzun tutulmasından hoşlanıyor – en çok iki kez silkerim. Bazı kaprisleri var kuşkusuz ama kalite kontrolü iyi olmalı çünkü Maria'ya çok güvenilir ve içinize çektiğinizde hep aynı. Size bir tane takdim edebilir miyim?"

"Teşekkür ederim, marka değiş tokuşu yapalım." Ve tabakalarını çıkardılar.

"Kalitelidir," dedi başhekim, kendi markasını uzatırken. "Yaşam doludur, biliyor musunuz, tat ve güç. Aziz Felix – Brezilya'dan. Ben bunun tiryakisiyim. İnsanın dertlerini alıp götürüyor, şnaps gibi yakar, sonuna doğru da bir harikaya dönüşür. Biraz dikkat gerektiriyor – birini söndürüp öbürünü yakamazsın; insanüstü bir şey olur. Ama bütün gün tatsız tuzsuz tat alacağıma bir kez adam gibi tat almayı yeğ tutarım."

İkisi de armağanlarını parmaklarının ucunda çevirerek, uzman gözüyle ince biçimlerini incelediler; kabarık ve yanlamasına duran düzgün dizenin, kaburgaları, kenarlarının bazı yerlerindeki küçücük gözenekleri, neredeyse atar gibi görünen damarları, derisinin üstündeki pürüzleri ve yüzeyinde ve kenarlarındaki ışık oyunlarıyla neredeyse organik ve canlı bir görüntüsü vardı.

Hans Castorp bunları dile getirdi. "Bir puro canlıdır," dedi. "Gerçekten nefes alır. Bir kez, evde, nem almasını önlemek için Maria'yı hava geçirmez bir madeni kutuda saklamanın iyi bir fikir olduğunu düşünmüştüm. İnanır mısınız, öldü. Bir hafta içinde öldü – bir yığın pul pul deri cesetten başka bir şey kalmadı."

Puroların nasıl saklanması gerektiği üzerine bilgi alışverişine giriştiler – özellikle de ithal olanlarının. Başhekim ithal purolara bayılıyor ve ağır Havanaları yeğ tutuyordu. Ne yazık ki, aynı fikirde değillerdi. Bunun üzerine başhekim bir gece bir partide iki küçük Henry Cay'in hoşuna gittiğini ama onların kendisini neredeyse 'devirdiğini' anlattı. "İkisini de kahveyle birlikte, art arda içtim, aklıma bir şey gelmeden. İkincisini bitirir bitirmez, ne oluyor diye sordum kendime. Nasıl olduysa kendimi çok garip hissetmeye başlamıştım; o güne dek hiç öyle olmamıştım. Zor zahmet eve döndüğümde öbür tarafı boylayacağımı sandım. Ayaklarım buz kesti, buz gibi bir ter boşandı, artık siz anlayın, yüzüm kâğıt gibi bembeyaz, kalbim çılgın numaralar yapıyor, nabız, bazen yok gibi, bazen de dağ bayır dinlemiyor, kafamda da bir şenlik. Öbür tarafı boylayacağıma hiç kuşkum kalmadı. 'Boylamak' diyorum çünkü durumumu en iyi anlatan deyim bu. Aslında son derece heyecan vericiydi, tam bir şenlikti – her ne kadar korktuysam da daha doğrusu ödüm patladıysa da. Zaten herkesin bildiği gibi korkuyla aşırı heyecan birbirine karşıt değillerdir. Bir kıza ilk kez sahip olacak olan bir keriz de korkar. Kız da korkar ama zevkten erirler. Eh ben de neredeyse eriyordum, nalları dikmeye yakınken. Göğsüm kabarıp duruyordu. Ama Mylendonk'un uygulamaları içinde bulunduğum duruma son verdi: buzla kompres, fırçayla masaj ve kâfur iğnesi. Gördüğünüz gibi hâlâ canlıların arasındayım."

Hans Castorp bir hasta olarak orada oturup dinlemişti; şimdi de başından geçenleri anlatırken mavi patlak gözleri sulanmış olan Behrens'e bakıyor, yüzü bir şeyler düşündüğünü belli ediyordu. "Siz bazen resim yapıyorsu-

nuz, değil mi Başhekim Behrens?" diye sordu durup du rurken.

Başhekim irkilir gibi oldu. "Nereden çıktı bu? Böyle bir şeyi bana nasıl sorarsın ki delikanlı?"

"Özür dilerim. Konuşurlarken duymuştum da. Aklıma geldi."

"Eh, öyleyse, boşuna yadsımayayım. Hepimiz insan olduğumuza göre bazen zayıf oluyoruz. Evet, öyle şeyler yaptım. *Anch'io sono pittore*, İspanyolların dediği gibi."

"Manzara mı?" diye sordu Hans Castorp şöyle bir değinircesine. Koşullar onu bu tona zorlamıştı.

"İstediğiniz kadar," diye yanıtladı başhekim, biraz utangaç bir övünçle. "Manzara, natürmort, hayvanlar... benim gibi biri hiç çekinmez."

"Hiç portre yok mu?"

"Arada birkaç portre olmuştur herhalde. Sipariş mi vermek istiyorsunuz?"

"Ha, ha, ha, hayır! Ama fırsat düşerse, bize resimlerinizi gösterirseniz çok memnun oluruz."

Joachim hayret içinde kuzenine baktıktan sonra hemen çok memnun olacaklarını söyleyerek işi pekiştirdi.

Behrens'in göğsü öylesine kabarmış ve öyle memnun olmuştu ki neredeyse coşku içindeydi. Sevinçten yüzü kıpkırmızı kesilmişti ve neredeyse gözlerinden gerçekten yaşlar dökülmeye başlayacaktı. "Memnuniyetle!" diye haykırdı. "Benim için büyük bir zevk olur. Arzu ederseniz hemen şimdi bile olur. Size fakirhanemde Türk kahvesi yaparım." Ve gençlerin her ikisini de çekerek banktan kaldırıp kollarına girdi ve çakıllı yoldan onların da bildiği gibi Berghof'un kuzeybatı kanadına yakın olan lojmanına doğru sürüklemeye başladı.

"Ben de eskiden birkaç kez denedim," diye açıklamada bulundu Hans Castorp.

"Demeyin! Asıl resim sayılan yağlıboya çalışmalarınız da oldu mu?"

"Hayır, hayır. Birkaç tane suluboyadan öteye geçemedim. Ara sıra bir gemi, bir deniz manzarası, çocukça şeyler; ama resimlere bakmayı severim. O nedenle de bu cürette

bulundum." Özellikle Joachim kuzeninin şaşırtıcı meraklılığını açıklayan bu sözlerinden biraz rahatladı – oysa, Hans Castorp, başhekimden çok, onun için sanatsal çabalarını dile getirmişti. Sonunda gidecekleri yere vardılar. Bulundukları yerde, binanın öbür tarafındaki giriş gibi fenerlerle donanmış görkemli bir kapı yoktu. Yarım daire biçiminde birkaç basamakla çıkılan ve başhekimin bir deste anahtar arasından seçtiği bir anahtarla açtığı meşeden bir kapı vardı yalnızca. Açarken elleri titriyordu; gergin olduğu belliydi. İçeriye girdiklerinde Behrens, vestiyer olarak kullanılan antredeki kancalardan birine sert şapkasını astı. Küçük dairesinin, her iki tarafında odalar olan ve binanın öbür bölümlerinden cam bir kapıyla ayrılan küçük koridoruna girdiklerinde hizmetçiyi çağırdı ve kahve söyledi. Konuklarını yüreklendirici birkaç sözden sonra, sağdaki kapılardan birini açarak onları içeriye soktu. Girdikleri yer zevksiz bir burjuva stilinde döşenmiş, araları kapı yerine perdeyle ayrılmış, vadiye bakan iki odadan oluşuyordu: eski Alman tarzı bir yemek odası ve bir kanepe, sandalyeler, kitaplık, ağır yün halılar, arkasında bir öğrenci kepiyle, çaprazlama asılı raketlerin olduğu bir yazı masasının bulunduğu, ayrıca 'Türk stili' bir bölümü de olan, yarı oturma yeri de çalışma odası olan ikinci bir oda. Her tarafta, başhekimin yaptığı resimler asılıydı ve bir konuğun gözü, kibarlık gereği hayranlığını göstermek üzere hemen onlara takılıyordu. Başhekimin rahmetli eşinin varlığı birkaç yağlıboya resimde ve yazı masasının üzerindeki fotoğraflarda kendini hemen belli ediyordu. Dökümlü giysiler içinde, zayıf, oldukça gizemli bir sarışındı bu. Ellerini her resimde sol omzunun üzerinde kavuşturmuş, daha doğrusu, sıkıca kenetlemeden, parmak uçlarını birbirine dolamıştı. Ya göğe ya da yere bakan gözlerini, gözkapaklarının kenarından dışarıya doğru taşan uzun kirpikleri gizliyordu ve böylece rahmetli hiçbir zaman kendisine bakan kişiyle göz göze gelmiyordu. Öbür resimlerin çoğu Alp manzaralarıydı: kar ve çam ormanlarıyla kaplı dağlar, dorukları sisle örtülü dağlar ve Segantini'nin etkisini hemen belli eden, koyu mavi bir gökyüzünü kesen keskin hatlı dağlar. Bun-

ların dışında Alpler'deki mandıralar, güneş içindeki meralarda duran ya da yan gelmiş yatan inekler, sebzeler arasında, sıkılmış boynu masanın kenarından sallanan yolunmuş bir tavuk, çiçekler, dağcı tipler vb. Tüm bunlar, zevk alınarak, hevesle yapılmış resimlerdi; çoğu yerde boyalar sanki tüpten doğrudan doğruya tuvale sıkılmış gibiydi ve büyük bir olasılıkla kurumaları da uzun sürmüştü. Bu teknik bazı yerlerdeki falsoları örtmede başarılı olmuşa benziyordu.

Bir sergiyi gezercesine, bazılarını niteleyen ama çoğu zaman da, sanatçının gururlu çekingenliğini sergileyen ve büyük bir zevkle yabancılarla birlikte her bir resmi inceleyen ev sahibinin eşliğinde duvarlar boyunca ilerlediler. Clavdia Chauchat'nın tablosu oturma odasında pencerenin yanında asılıydı. Hans Castorp, her ne kadar resim ona benzemiyorsa da, odaya girer girmez göz ucuyla yerini saptamıştı. Bilerek resmin olduğu yerden uzak durmaya çalışarak, onları yemek odasında oyalayıp arkada mavimsi buzulların göründüğü Sergital Vadisi'ni betimleyen bir resmi pek beğenmiş görünmeye gayret ettikten sonra onları kendisinin yönelttiğinin bilincinde olarak ilk önce Türk köşesine götürdü; öve öve bir hal kaldıktan sonra oturma odasının girişindeki duvarı incelemeye başladı. Övgülerine Joachim'i de katılmaya zorluyordu. Sonunda arkasına döndü ve ölçülü bir şaşkınlıkla, "A, bu yüz bana hiç yabancı gelmiyor!" dedi.

"Tanıdınız mı?"diye sordu Behrens; bilmek istiyordu.

"Kesinlikle, yanılmış olamam. İyi Ruslar Masası'ndaki hanım değil mi? Hani o soyadı Fransız olan."

"Doğru: Chauchat. Benzetmenize sevindim."

"Tıpkı o!" diye yalan söyledi Hans Castorp. Kurnazlıktan çok, doğal koşullarda, Joachim gibi kendisinin de modeli tanımaması gerektiğinin farkına vardığı için yapmıştı bunu. Kandırılmış Joachim'in kafasında, Hans Castorp'un yapay olarak çaktırmaya çalıştığı şimşek yerine gerçekten bir şimşek çaktı ve,

"A, evet," dedi Joachim yavaşça ve resmi incelemek için o da onlara katıldı. Doğrusu kuzeni verandadaki eğ-

lenceden uzak kalmanın acısını çok iyi çıkarıyordu.

Yarım profilden yapılmış bir portreydi bu; normal ölçülerden biraz daha küçüktü. Boyun açıkta bırakılmış, omuzlar ve göğüs bir tülle örtülmüş, resim, tuvali çevreleyen yaldızdan bir çizgisi olan içe doğru basık geniş, siyah bir çerçeveye yerleştirilmişti. Frau Chauchat amatör ressamların kişilerin özelliklerini yakalamak istedikleri her resimde olduğu gibi olduğundan on yaş büyük görünüyordu. Yüzde çok fazla kırmızılık vardı, burun çok kötü çizilmişti, saç rengi tutturulamamıştı, ağız çarpıktı ve yüzünün büyüleyici hatları belirtilmemiş, yalnızca abartılı bir vurguyla kabalaştırılmıştı. Ortaya kaba saba, modelle uzaktan yakından ilgisi olmayan bir şey çıkmıştı. Ama Hans Castorp'un benzeyip benzememe konusuna pek aldırdığı yoktu. Onun için, Frau Chauchat'nın kendisiyle tuval arasındaki bağlantı önemliydi. Resim Frau Chauchat'yı betimlemek için yapılmış ve başhekime dairesinde modellik etmişti – bu ona yetip artıyordu bile.

"Adeta canlı," diye yineledi Hans Castorp.

"Öyle demeyin," diye karşı çıktı başhekim. "Sanırım yirmi seans kadar yapmamıza karşın pek beceremedim. İyi bir şey ortaya çıkardım diyemem. Böylesine sıra dışı bir yüzün resmini nasıl yaparsınız ki? Başlangıçta o görüntüyü yakalayabilirim sanıyorsunuz ama o Hiperborlara özgü elmacık kemiklerinin kavisini ve bir kekin üstündeki çatlakları andıran o gözleri, zor. Evet, onda kendine özgü bir şey var. Ayrıntıları yakalıyorsunuz ama bütünü kaçırıyorsunuz. Tam bir bilmece. Onu tanıyor musunuz? Galiba onu model olarak kullanmayıp kafadan çizmek daha iyi olacaktı. Demek onu tanıyorsunuz, öyle mi?"

"Evet, yani hayır. Buradaki herkes kadar."

"Ben de daha çok onun içini, cildinin altını tanıyorum; ne demek istediğimi anlıyorsunuzdur. Kan basıncından, dokularının gerginliği ve lenflerinin hareketlerinden. Neyin ne olduğunu iyice biliyorum – nedeni de var. Görünen çok daha zor tanınıyor. Nasıl yürüdüğüne hiç dikkat ettiniz mi? Yürüyüşü de yüzü gibi. Süzülen bir kadın. Örneğin, gözleri; renginden söz etmiyorum; aslında o da aldatıcı ol-

sa da. Yerlerinden ve biçimlerinden söz ediyorum. Gözkapağının üzerinde eğri bir kesik var ya da öyle bir görüntü veriyor; yanıltıcı olan gözkapağının kapanma katı olan epikantik kat ya da onun bir türü, bazı ırklara özgüdür; basık burun köprüsü nedeniyle, gözün dibine dek gözkapağının üzerine katlanan bir deri parçası oluşur. O parçayı burun köprüsüne doğru gererseniz gözleri bizimkiler gibi olur. Hoşluk veren küçük bir gizem ama çok da önemli değil. Gün ışığında bu epikantik kat, atalardan kalma bir anormallik gibi görünür."

"Demek ki bu nedenden," dedi Hans Castorp. "Bilmiyordum ama gözlerinin neden öyle olduğunu hep merak etmişimdir."

"Bir yanılsama, bir aldatmaca," diye vurguladı başhekim. "Kavisli ve kesik çizerseniz işi berbat edersiniz. Doğanın yaptığı gibi yapacaksınız, yani yanılsamanın içinde yanılsama yaratmanız gerekir diyebiliriz; bunu yapabilmek için de epikantusu iyi bilmeniz gerekir. Bilgi hiçbir zaman zarar vermez. Deriyi görüyor musunuz, şuradaki epidermisi? Normalde göründüğü gibi mi, yoksa değil mi sizce?"

"Müthiş," dedi Hans Castorp. "Müthiş canlı bir deri. Şimdiye kadar bu kadar canlı resmedilmişini görmedim sanırım. Neredeyse gözenekleri görebiliyorsunuz." Ve elini, yüzün abartılı kırmızılığıyla çok daha beyaz duran dekoltesinin ortada bıraktığı ve hiç güneş yüzü görmemişçesine beyaz olan ve bilerek ya da bilmeyerek, daha da güçlü bir çıplaklık etkisi veren sol taraftaki cilde sürdü. İncelikten yoksun bir etkiydi bu.

Yine de, Hans Castorp'un övgüleri boşa çıkmamış oluyordu. Narin ama hiç de zayıf olmayan göğsünün mavimsi drapenin altında kaybolduğu yerdeki cildin donuk ışıltısı sanki doğadan alınmıştı. Sanatçının çıplak deriyi duyarlılıkla çizdiği belliydi ama belirli bir tatlılık vermiş olmasına karşın bilimsel bir gerçekçilik ve tam bir canlılık da verebilmişti cilde. Boyanın altındaki tuvalin pürüzleri, özellikle de köprücükkemiğinin narin kabarıklığının olduğu yerdekiler derinin gözeneklerini çok iyi veriyordu. Göğüsle-

rin başladığı yere bir ben, göğüslerin yumuşak kabarıklığının arasına uçuk mavi belli belirsiz damarlar eklemeyi de unutmamıştı. Bu çıplaklıktan, bakan kişiye belli belirsiz bir duyarlılık geçiyor ya da daha cesurca ortaya konursa, etten terin ve göze görünmeyen yaşam buharlarının yayıldığını varsayabilir ve dudaklarınızı yüzeye değdirdiğinizde boya ve vernik yerine bir insan bedeninin kokusunun duyumsatabileceği düşlenebilirdi. Biz yalnızca Hans Castorp'un izlenimlerine ve de onun bu etkilere açık olduğuna değinsek de, nesnel olarak Frau Chauchat'nın çıplak cildinin betimlendiği resmin odanın en dikkate değer parçası olduğunu da belirtmeden geçmemeliyiz.

Başhekim Behrens, elleri pantolonunun cebinde, kâh tabanları kâh topukları üzerinde yaylanarak yapıtlarını konuklarıyla birlikte inceliyordu.

"Memnun oldum meslektaşım," dedi. "Anlamanıza sevindim. Epidermisin altında neler olduğunu bilmek ve görünmeyeni resmetmek iyi bir şey – en azından zararsız. Başka bir deyişle, bir insanın doğayla ilişkisi, nasıl diyelim, tümüyle şiirsel değilse örneğin, bir yandan da doktor, fizyolog ya da anatomistse ve bu nedenle yaşamın örtüsünün altındakileri sesini çıkarmadan bilirse, bu onun yararına olur. Ne derseniz deyin ama bu kesinlikle artı bir puandır. İnsanın kılıfı bir bilim konusudur. Mikroskopla organik doğrularını saptayabilirsiniz. Yalnızca dıştaki derinin boynuz gibi çıkıntılarını ve mukozasını görmekle kalmaz, aynı zamanda, olduğunu varsaydığınız alt katmandaki salgı bezlerini, ter bezlerini, damarları ve kabarcıkları da görürsünüz. Onun altında da yağ katmanı vardır, kaplama yani; o muhteşem kadınımsı biçimi veren yağ hücreleri. Bir erkeğin düşündüklerini ve düşlediklerini bunlar ifade eder, ellerine doğru akar ve etkilerini gösterirler. Orada hem vardırlar hem de yokturlar ve işte yaşama benzerlikleri bu yüzdendir."

Konuşma Hans Castorp'un kanını harekete geçirmişti – alnı kızarmış, gözlerine arzulu bir pırıltı gelip yerleşmişti. Öyle çok şey vardı ki söyleyeceği – ama nasıl yanıtlamaya başlayacağını bilemiyordu. Birincisi, tabloyu o izbe yer-

den alıp daha iyi bir yere asmak, ikincisi, çok ilgi duyduğu cilt konusunu daha da açmak istiyordu ama üçüncüsü ve de en önemlisi, öncelikli olarak daha genel felsefi düşüncelerini ortaya dökmeyi arzuluyordu.

İki eliyle tabloyu kancasından çıkarmaya çalışırken, telaşla konuşmaya başladı: "Evet, doğru, doğru. Bu çok önemli. Demek istediğim... yani, siz kendiniz dediniz Baş hekim Behrens, bir insanın doğayla ilişkisi farklıysa. Şiir selin, sanırım böyle dediniz, ya da sanatçı ilişkisi dediniz, yanında başka şeylerin olması iyidir. Kısacası bu, doğayı başka bir açıdan, örneğin, tıp açısından ele almasını sağlar. Tam üstüne bastınız, özür dilerim efendim, demek istediğim öylesine haklısınız ki – çünkü iki farklı açıdan ve ilişkiden söz etmiyoruz; her ikisi de aynı şey, aynı şeyin farklı yönleri. Anlamdaki incelikler, yani, aynı genelin içindeki farklılıklar – sanatsal faaliyetlerin bir bölümü, bir ifade tarzı diyebilirim. Özür dilerim ama resmi indiriyorum çünkü burası hiç ışık almıyor. Şuradaki kanepenin üzerine asacağım, orada çok daha farklı görünüp görünmediğine bakarsınız. Demek istiyorum ki, tıp bilimi neyle uğraşır? Ben bu konuları hiç bilmem kuşkusuz ama konusu insandır diyebilirim. Yasaları yapan ve uygulayan hukuk? İnsanla uğraşır. Ve genellikle eğitimle bağlantılı olan filoloji? Ve dinbilim, ruhlarla ilgilenmek, papazlık mesleği? Tümü insanla. Tümü bir tek şeyin gölgeleridir ve tümünün öncelikli ve önemli ilgi alanı aynıdır, yani, insandır. Kısaca insanla ilgili mesleklerdir. Bu konularda öğrenim görmek isterseniz temel olarak Latince öğrenmeniz gerekir, değil mi? Resmi eğitiminizin bir parçasıdır derler. Bunlardan neden söz ettiğimi merak ediyorsunuzdur. Ben yalnızca gerçekçi bir insan ve bir teknisyenim. Ama kısa bir süre önce, dinlenme kürüm sırasında düşündüm ki, tüm insanla ilgili mesleklerin resmi temeli aynı, biliyorsunuz – harika bir düzenleme; biçim üzerine, harika bir biçim üzerine kurulular – bu da onlara ayrıca bir soyluluk ve bir anlamda... duygu katıyor; öyle ki, bir konuya ilgi neredeyse incelikli bir ilgiye dönüşüyor. Demek istiyorum ki.. kendimi iyi ifade edemiyorum, ama insan aklı ve güzellik-

le ilgili konular, başka bir deyişle, bilimle sanat birbirinin içinde eriyor çünkü aslında bunlar öylesine aynı şeyler ki sanatsal faaliyet kesinlikle bilimin bir parçası, beşinci bir dal diyebiliriz – o da insanla ilgili mesleklerden sayılır, tekrar ediyorum: konusu ve ilgisi insan olduğu sürece, kuşkusuz. Bana hak vermek zorundasınız. Gençliğimde bu konuda çaba gösterip yalnızca gemi ve su resimleri yaptım ama bence portre çizmek, resim yapmanın en büyüleyici yanı çünkü konusu insan. İşte bunun için de size hemen portre çalışıp çalışmadığınızı sordum efendim. Nasıl, burada çok daha iyi durmuyor mu?"

Behrens ve Joachim, ikisi birden, bu ansızın başladığı saçma sapan konuşmadan utanıp utanmadığını anlamak için ona baktılar. Oysa Hans Castorp öylesine konuya dalmıştı ki utanmayı akıl edecek durumda değildi. Resmi kanepenin arkasına tuttu ve onlara orada daha çok ışık alıp almadığını sordu. O anda, hizmetçi üzerinde sıcak su, ispirto ocağı ve kahve fincanları olan bir tepsiyle içeri girdi. Kahve köşesini işaret eden başhekim, "Bu durumda sizin ilgi alanınızın resimden çok heykeltıraşlık olması gerekir," dedi. "Evet, haklısınız, orada kuşkusuz daha çok ışık alıyor – o kadar ışığı kaldırabileceğini sanıyorsanız kuşkusuz. Heykeltıraşlık olmalı çünkü genel bağlamda en arı ve sıra dışı bir biçimde insanla o ilgilenir. Suyumuz fazla kaynamaktan buharlaşmasın."

"Heykeltıraşlıkla ilgili söylediklerinize çok doğru," dedi Hans Castorp oraya doğru giderlerken. Asmayı ya da bir yere dayamayı akıl edemediği için resmi de sürükleyerek beraberinde taşıyordu. "İnsan öğesi en çok bir Yunan Venüs'ünde ya da atletinde ortaya çıkar. Durup düşündüğünüzde, sanatın en gerçek ve katıksız biçimi odur."

"Ama, küçük Chauchat'ya gelince, o daha çok resme uygun düşüyor; korkarım ki, Phidias ya da adı İbranice'yi andıran o adam, onunki gibi bir fizyonomiye burun kıvırırlar. Ne yapıyorsunuz? Koca tabloyu peşinizden mi sürüklüyorsunuz?"

"Evet, sağ olun. Şuraya, sandalyemin bacağına dayayacağım: Burası şimdilik iyi. Yunan heykeltıraşları başla

fazla ilgili değillerdi, daha çok bedenle ilgiliydiler çünkü belki de insan öğesi en çok onda belirgindi. Kadın biçimi aslında yağ mı dediniz?"

"Yağdır," diye son noktayı koydu başhekim, kahve yapmak için gerekli olan araçları çıkardığı dolabın kapısını kaparken. Tümü pirinçten yapılma, boru biçiminde bir kahve değirmeni, bir cezve ve bir tarafına şeker öbür tarafına da öğütülmüş kahve konabilen bir kap çıkarmıştı. "*Palmitin, stearin, olein*," diyerek kolunu çevirmeye başladığı değirmene teneke bir kutudan tane kahveleri dökmeye başladı. "Gördüğünüz gibi, her şeyi kendi elimle yapıyorum, baştan sona. Çok daha lezzetli oluyor. Ne sandınız? Ambrosia mı?"

"Hayır, ben de biliyordum ama başkasından duyunca garip geliyor," dedi Hans Castorp. Kapıyla pencere arasında bir köşeye oturmuşlardı. Önlerinde alçak bir bambu ayaklığın üzerine konmuş, üzerinde Şark motifleri olan pirinç bir sini vardı. İspirto ocağı birçok değişik türde sigaranın ortasına konmuştu. Joachim üzerinde bir sürü ipek yastığın olduğu divanda Behrens'in yanında, Hans Castorp da Frau Chauchat'nın portresini dayadığı tekerlekleri olan koltukta oturuyordu. Ayaklarının altında rengârenk bir halı vardı. Başhekim cezveye şeker ve kahve koydu, üzerlerine suyu döktü ve ispirto ocağının üzerine koyup kabarmasını bekledi. Kahverengi köpükler oluştu yüzeyde. Bir yudum aldıklarında tadı hem sert hem de tatlıydı.

"Sizin yapınız da, bir heykel olduğunu varsayarsak, kadınlarınki kadar yağdan oluşmasa da yağdır. Bizde yağ genelde vücut ağırlığının yirmide biri, kadınlardaysa on altıda biridir. Deri altı hücre yapımız olmasa tümümüz buruşuk mantara benzerdik. Yaş ilerledikçe yağ yok olduğu için hepimizin bildiği o hiç de estetik olmayan çuval gibi bir görüntü ortaya çıkar. Yağ kadınların göğüslerinde, karınlarında ve baldırlarında daha kalındır, yani kısacası, eliniz ve yüreğiniz açısından ilginç bulduğunuz yerlerde. Topuklara gelince; hem yağdırlar, hem de kışkırtıcıdırlar."

Hans Castorp boru biçimindeki değirmeni avuçlarında evirip çeviriyordu. O da, odadaki tüm eşyalar gibi,

büyük bir olasılıkla Türkiye'den çok İran'dan ya da Hindistan'dan gelmeydi. Pirinçteki işlemeler ve donuk yüzeydeki desenlerdeki parlaklık bunu gösteriyordu. Hans Castorp uzun bir süre desenlerin ne olduğunu çıkaramadı; sonunda anladığında kızardı.

"Evet, bu, bekâr beylerin işine yarayan bir araç," dedi Behrens. "O yüzden kilit altında tutuyorum. Benim küçük mutfak perimin gözlerini bozabilir. Size bir zararı dokunmaz nasıl olsa. Bir yıl gibi kısacık bir zaman bizimle olmak şerefine nail olduğumuz bir hastam, Mısırlı bir prenses hediye etmişti. Desenin, her bir boğumda yinelendiğini fark etmişsinizdir. Müthiş, değil mi?"

"Evet, ilginç," diye yanıtladı Hans Castorp. "Hayır, hayır, kesinlikle beni rahatsız etmiyor. İsteyen bunu ciddi bir tören anlamında alabilir – kahve masasına pek uygun düşmese de. Eski insanların bazen tabutlarını böyle şeylerle süsledikleri söylenir. Müstehcen olanla kutsal olan onlar için aşağı yukarı aynı şeydi."

"Prensese gelince," dedi Behrens, "sanırım o daha çok ilkinden yanaydı. Bana verdiği harika sigaralar da hâlâ duruyor; birinci sınıf, önemli günlere sakladıklarınızdan." Kalkıp dolaptan, onlara sigaralardan ikram etmek üzere parlak yeşil bir kutu çıkardı. Joachim topuklarını birbirine vurarak ikramı reddetti. Hans Castorp ise, üzerinde yaldız bir sfenks olan normalden büyük sigaralardan birini aldı ve içmeye başladı – gerçekten olağanüstüydü tadı.

"Bize, lütfedip deriyle ilgili bir şeyler daha anlatırsanız çok seviniriz," dedi. Frau Chauchat'nın tablosunu almış, bu kez de dizinin üzerinde dengelemeye başlamıştı. Sigara ağzında geriye yaslandı ve tabloyu incelemeye koyuldu. "Yağ katmanıyla ilgili olmasın, onu öğrendik. Resimde çok iyi verdiğinize göre genel bağlamda insan derisiyle ilgili."

"Deri mi? Fizyolojiyle mi ilgileniyorsunuz?"

"Hem de çok. Evet, her zaman çok ilgimi çekti. İnsan bedeni – özel bir duyarlılığım var ona karşı. Bazen acaba doktor olsaydım daha mi iyi olurdu diyorum. Sanırım bir bakımı çok da kötü yapmazdım çünkü insan, insan bede-

niyle ilgileniyorsa özellikle, hastalıklarla da ilgileniyor demektir. Öyle değil mi? Aslında o kadar da önemli değil. Bir sürü şey olabilirdim. Örneğin, din adamı."

"Allah Allah!"

"Bazen tam bana göre bir iş olurdu diye düşündüğüm oluyor."

"Öyleyse neden mühendis oldunuz?"

"Tamamen rastlantı. Koşullar o yöne itti."

"Demek öyle. Deri mi dediniz? Sizi sarıp sarmalayan bu duyu katmanıyla ilgili ne anlatmamı istersiniz? Sizin dış beyninizdir. Ontolojik bağlamda, kafatasınızın içindeki daha gelişmiş oldukları varsayılan duyu organlarınızla aynı köktendir. Merkezi sinir sisteminizin, dıştaki derinizden çok da farklı olmadığını bilmelisiniz. Daha az gelişmiş olan hayvanlarda merkezi ve periferal olan arasında hiç fark yoktur; derileriyle koku ve tat alırlar. Düşünün, tek duyu organları derileridir. Kendinizi onların yerine koyduğunuzda çok rahat bir şey olmalı. Oysa sizin ya da benim gibi farklılıkları olan insanlarda deri gıdıklanmaktan öte bir işe yaramaz. Bu koruyucu organın yaptığı, tehlikeyi uzaklaştırmak ve sinyaller vermektir: Bedene fazla yaklaşan her şeye karşı her an tetikte durur. Üstelik kendinden dışarı doğru koruyucular uzatır – saç ve kıl gibi. Bunlar tehlike deriye ulaşmadan onu hisseden kemikimsi deri hücrelerinden başka bir şey değillerdir. Laf aramızda, derinin korunma ve savunma görevleri gibi, fiziksel olanlarından öte görevleri de olabilir. Nasıl kızardığınızı ya da sapsarı kesildiğinizi biliyor musunuz?"

"Tam olarak değil."

"Biz de tam olarak nasıl olduğunu bilmiyoruz; en azından insanın utanınca neden kızardığını. Nedeni tam olarak anlaşılamadı çünkü vazomotor sinirlerle harekete geçen damarların iç cidarında genişleyen adaleler saptayamadık. Horozun ibiğinin –ya da buna benzer örnekler akla gelebilir– neden aniden şiştiği bir sır; özellikle psikolojik etkenler rol oynadığı için. Beyin zarıyla beynin içindeki damar merkezi arasında bir bağlantı olduğunu sanıyoruz. Ve belirli bir uyarıya tepki olarak, örneğin çok utandıy-

sanız, bu bağlantı devreye giriyor, damardaki sinirler yüzeye doğru harekete geçiyor, bu da kan damarların genişleyip dolmasına neden oluyor. Kafanız hindi ibiği gibi kıpkırmızı oluyor ve öylesine şişiyorsunuz ki etrafı göremez oluyorsunuz. Oysa, başka durumlarda Tanrı bilir sizi neler bekliyor, tehlikeli ama harika bir şey de olabilir, derideki kan damarları büzülür, deri solar, soğur ve büzülür ve duygularınız size bir ceset görünümü verir, göz çukurlarınız kurşun rengi, burnunuz da sivri ve bembeyaz olur ama bu arada sempatik sinir sistemi kalbinizi gümbür gümbür attırır."

"Demek böyle oluyor," dedi Hans Castorp.

"Aşağı yukarı böyle oluyor. Bunların tümü tepkidir. Ama tüm tepkiler ve refleksler, doğaları gereği, bir amaca yönelik oldukları için biz fizyolojistler psikolojik nedenlere bağlı olan bu tür ikincil olguların, örneğin, tüylerin diken diken olması gibi, insan bedenini korumaya yönelik bir tür savunma mekanizması olduğunu kabul etmek zorunda kalıyoruz. Tüyleriniz nasıl diken diken olur, bilir misiniz?"

"Onu da iyi bilmiyorum."

"Bu, derinin salgı bezlerinin yaptığı bir iştir; bir tür proteini bol, yağlı bir salgı biliyor musunuz? Pek iştah açıcı sayılmaz ama deriyi, kurumasın, çatlamasın ve dokunması hoş olsun diye gergin tutar. Yağlı kolesterol olmasaydı insan derisine dokunmak nasıl olurdu Tanrı bilir. Bu deriye merhem gibi gelen bezlerin dik durmalarını sağlayan küçücük kaslar vardır ve bunlar harekete geçtiğinde tıpkı prensesin başından aşağı bir kova küçük tatlı su balığı döktüğü oğlana benzersiniz – deriniz zımparaya döner. Uyarı daha da güçlüyse kıl kesecikleri de dikleşir ve saçlarınız ve kıllarınız diken diken olur; kendini savunan bir kirpiye dönersiniz. Artık tüylerin diken diken olmasının ne demek olduğunu anladınız."

"Ben... ben bunu," dedi Hans Castorp, "birkaç kez yaşadım. Çoğu kez kolayca ürperiyorum. Beni şaşırtan bu bezlerin çok değişik koşullarda dikleşmeleri. Biri sivri uçlu bir şeyi cama sürtse tüyleriniz diken diken olur ya da

ansızın çok güzel bir müzik duyduğunuzda da. Hıristiyanlığa kabul törenimde de dalga dalga geldi – ürpermeler ve karıncalanmaların sonu gelmedi. O küçük kasların bu kadar değişik şeylerle harekete geçmeleri garip."

"Evet," dedi Behrens. "Uyarı uyarıdır. Beden uyarının anlamını umursamaz – ister balık olsun, ister tören, salgı bezleri dikleşir."

"Başhekim Behrens," dedi Hans Castorp; dizlerinin üzerindeki resmi inceliyordu. "Bir kez daha o konuya dönmek istiyorum; içsel olaylardan, lenflerin hareketlerinden söz etmiştiniz. O nasıl oluyor? Örneğin lenflerin hareketlerini biraz daha öğrenmek isterim. Duymayı çok istiyorum. Örneğin, lenf hareketleri beni çok ilgilendiriyor – zahmet olmazsa."

"İnanırım," diye yanıtladı Behrens. "Lenfler bedenin en seçkin, en mahrem ve narin mekanizmasıdır. Sanırım sorarken bunu kastetmiştiniz. İnsanlar kandan, yani, özel sıvı denen o şeyden ve onun gizemlerinden söz ederler. Oysa lenf sıvıların sıvısıdır, özdür, kanın kendi sütüdür ve çok seçkin bir sıvıdır. Yağlı beslenirseniz aynı süt gibi olur." Ve neşe içinde, kendine özgü konuşma tarzıyla kanı, onun solunum ve sindirimle bir opera perdesi gibi nasıl kızıllaştığını, gazları emdiğini, değişikliklerden kaynaklanan atıklarla dolu olduğunu, protein, demir, tuz ve şekerin otuz sekiz derece ısıda kalbin pompalamasıyla atardamarlardan geçmek zorunda kaldığını, metabolizmayı ve hayvansal sıcaklığı sağladığını, yani kısacası, bedenimizde akıp giden tatlı yaşamın o olduğunu anlattı, sonra da, kanın nasıl doğrudan hücrelere gitmediğine, basınç yüzünden atardamarların duvarlarında terliyormuşçasına bir sıvı çıkardığına, bunu dokulara yollamasına ve bu histolojik sıvının en küçük bir çatlağa bile nüfuz etmesine ve esnek hücre dokusunu genişletmesine geçti. Buna hücresel gerilme ya da turgor denirmiş ve lenfe neden olan buymuş. Turgor hücrelerle madde değiş tokuşu yaptıktan ve onları yumuşakça temizledikten sonra lenfatik damarlara, yani, *vasa lymphatica*'ya, oradan da kana yolluyormuş – her gün bir buçuk litre. Arkasından, lenfatik damarları,

atardamar sistemini ve emici tüpleri; bacaklardan, karından, göğüsten, bir koldan ve başın bir yanından toplanan lenfle göğüste sütün nasıl oluştuğunu anlattı. Konuşmasını, lenf damarlarının değişik yerlerinde lenf bezleri denilen zar gibi ince filtreleri olduğunu, bunların boyunda, koltuk altlarında, dirsekteki eklemlerde, dizlerin arkasında ve bedenin başka duyarlı ve mahrem yerlerinde olduğunu anlatarak sürdürdü. "Buralarda şişmeler olur," dedi Behrens. "Zaten konu buradan açıldı. Orada burada lenf bezleri kalınlaşır – dizin arkasında ya da dirsek eklemlerinde, örneğin, su toplamasına benzeyen urlar. Bunların her zaman hoş olmayan bir nedeni vardır. Belirli koşullarda, lenfatik damarlarda tüberkülozla bağlantılı bir tıkanma olasılığı akla gelebilir."

Hans Castorp bir süre sustuktan sonra, "Evet," dedi yavaşça, "doğru. Kolayca doktor olabilirmişim. Sütün oluşumu... bacaklardaki lenfler... tümü beni çok ilgilendiriyor. Beden nedir!" diye haykırdı birdenbire. "Et! İnsan bedeni! Nedir? Nelerden oluşur? Bize anlatın, hemen şimdi, Başhekim Behrens. Hemen tek tek ve açık olarak anlatın ki öğrenelim!"

"Sudan oluşur," dedi Başhekim Behrens. "Demek organik kimyaya da meraklısınız. İnsan bedeninin büyük bir oranı sudur. Sudan ne daha iyi ne de daha kötü bir şeyden değil, heyecanlanacak bir şey yok. Kuru madde bütünün yüzde yirmi beşini oluşturur; bunun yüzde yirmisine de bildiğimiz yumurta akı ya da protein diyebiliriz, daha havalı bir sözcük isterseniz. Buna birazcık yağ ve tuz eklenir. Hepsi bu kadar."

"Peki protein nedir?"

"Değişik maddeler – karbon, hidrojen, nitrojen, oksijen ve kükürt. Bazen fosfor da. Merakınızın biraz fazlaya kaçmaya başladığını söylemeliyim. Bazı proteinler karbonhidratlarla, yani, daha çok glikoz ve nişastayla bağlantılıdır. Yaşlandıkça, etimiz sertleşir çünkü bağ dokusundaki kolajen artar – kemiklerin ve kıkırdağın ana maddesi olan bir tür zamktır bu. Daha ne anlatayım ki? Myosin denen bir tür protein var, kas plazmasında pıhtılaşan; ölüm

halinde ceketin sertleşmesine neden olan."

"Ah, evet. Ölümden sonra beden kaskatı kesiliyor," dedi Hans Castorp neşeyle. "Çok iyi, çok iyi. Ondan sonra da haydi bakalım genel bir inceleme – mezar anatomisi."

"Kesinlikle. Çok güzel ifade ettiniz. Ondan sonrası dağınık. İnsan ayrışıyor diyebiliriz. O kadar suyu düşünün. Öbür maddeler yaşam olmadan dengede kalamazlar. Çözülme başlıyor ve daha basit kimyasal bileşimlere, yani organik olmayan maddeye dönüşüyorlar."

"Çözülme, çürüme," dedi Hans Castorp. "Bunlar bir tür yanma değil midir? Oksijenle birleşmedir, bildiğim kadarıyla."

"Çok doğru, oksidasyon."

"Peki, yaşam?"

"O da delikanlı, oksidasyondan öte bir şey değildir. Yaşam esas olarak hücre proteininin oksidasyonudur: İşte bazılarında bazen biraz fazla olan o güzel ve hayvansal beden ısımız oradan geliyor. Ah, evet; yaşam ölmek demektir – allayıp pullamaya gerek yok. Bir Fransız'ın, Fransızlara özgü küstahlıkla söylediği gibi, '*une destruction organique*' dir. Ve ölüm kokar. Evet, yaşam da ölüm kokar. Bazen farklı düşünüyorsak doğuştan bu konuda bir ikilem içinde olmamızdan."

"Demek ki insan yaşamla ilgileniyorsa," dedi Hans Castorp, "aslında, ölümle ilgileniyor. Öyle mi?"

"Yine de biraz fark var. Yaşam, maddenin değişimine karşın biçimin korunması demektir."

"Biçim niye korunsun ki?" diye sordu Hans Castorp.

"Niye mi? Dinleyin – söylediğinizin en küçük bir insancıl yanı yok."

"Biçim yavan bir saçmalık."

"Bugün gözü pek bir biçimde konuşmaya kararlısınız, engel mengel tanımıyorsunuz. Ama bana yetti. Karamsarlaştım," dedi başhekim, dev gibi elleriyle gözlerini ovuşturarak. "Görüyor musunuz, böyle oluyorum işte. Sizinle kahve içtim, çok da keyif aldım ama ansızın böyle oluyor, hüzün çöktü üzerime. Beni bağışlayın. Çok hoş bir sohbetti. Çok zevk aldım."

Kuzenler hemen ayağa fırladılar. Başhekimin zamanını bu kadar aldıkları için özür dilediler ama o onları rahatlatıcı bir şeyler söyledi. Hans Castorp aceleyle yan odaya gidip Frau Chauchat'nın portresini eski yerine astı. Kendi bölümlerine bahçeden gitmediler. Behrens cam kapıdan onları geçirip binanın içinden yolu gösterdi. Başhekimin ensesi ansızın içine düştüğü karamsarlıktan daha da çıkık gibi duruyordu. Patlak gözlerini kırpıştırıyordu sürekli. Üst dudağının kenarındaki çekilme yüzünden eğrilen bıyığı yüzüne daha da hüzünlü bir ifade vermişti.

Koridor boyunca yürüyüp merdivenleri tırmanmaya başladılar. Hans Castorp, "Haydi itiraf et. İyi bir fikirdi benimki," dedi.

"Hiç olmazsa bir değişiklik oldu," diye yanıt verdi Joachim. "İkiniz de sohbet edecek epeyce şey buldunuz doğrusu. Bana göre karmaşıktı. Dinlenme kürümüzün zamanı geldi de geçti bile: çay zamanına yirmi dakika kaldı. Israrım sana yavan bir saçmalık gibi gelebilir; engel tanımadığına göre. Kuşkusuz senin, benim kadar gereksinimin yok."

Araştırmalar

Sonunda kaçınılmaz olan oldu ve Hans Castorp çok kısa bir süre önce düşünde bile göremeyeceği bir şey yaşadı. Joachim'in geçen yıl en şiddetli zamanında geldiği için aşina olduğu yerel kış çok fena bastırdı. Hans Castorp her tür önlemi almış olmasına karşın kıştan oldukça korkuyordu. Kuzeni onu rahatlatmaya çalıştı.

"O kadar da korkunç olduğunu düşünmemelisin," dedi. Kutuplarda değiliz ya. Hava kuru, rüzgâr da esmiyor; çok üşümezsin. İyice sarınırsan gece geç saatlere kadar donmadan balkonda oturabilirsin. Sisin üst sınırından

sonraki ısı değişimi; yükseklerde hava daha sıcak olur. İnsanlar eskiden bunu bilmezlerdi. Yağmur yağdığında daha soğuk olur. Artık uyku tulumun da var. Zaten daha beter olursa kaloriferleri yakarlar."

Aslında kış aniden bastırdı denemezdi. Habersiz bastırmamış, yavaş yavaş gelmişti ve ilk günlerinin yazın en sıcak günlerinden bir farkı yoktu. Birkaç gün rüzgâr güneyden esti, güneş ışıdı ve vadi nedense daha dar ve kısa, girişinin ardında kalan Alpler de daha yakın ve keskin hatlı görünür oldu. Sonra kuzeydoğudan, Piz Michel ve Tinzenhorn'u aşan bulutlar vadiye ulaştı ve vadi kararardı. Sağanak halinde yağmur başladı ama bir süre sonra içine kar karıştığı için beyazımsı gri bir renk aldı. Derken tipi başladı ve vadiye kar doldu. Kar birkaç gün sürünce ısı iyice düştü ve karın erimesi olanaksızlaştı. Islak bir kardı ama tuttu ve böylece vadinin üzerine ince ve ıslak yıpranmış bir örtü örtülmüş oldu. Kurumaya yüz tutmuş tepelerin karalığı beyaz vadiyle çelişkili bir biçimde daha da ortaya çıkmıştı. Yemek salonundaki radyatörler ılıktı artık. Aralığın başı olduğuna göre bu durum olağandı. Ölüleri Anma Günü'ne az kalmıştı. Ağustos ayında da hava aynı böyle olmuştu aslında. Uzun süredir karın kışa ait bir şey olduğunu düşünmekten vazgeçmişlerdi. Hava nasıl olursa olsun, uzaktan da olsa kış kendini hiç unutturmuyor, vadinin girişini kaparcasına yükselen ve ilerde güneye doğru olan ulu dağları karıyla selamlayan Rhatikon dizisinin yarlarında ve kayalıklarında kar hiçbir zaman tam erimiyor ve pırıltısını yitirmiyordu. Kar yağmayı sürdürdü; ısı da düşüyordu. Alçalmış gibi görünen donuk gri rengindeki gökyüzü, insanı rahatsız edecek denli sessizce ve hiç azalmadan bolca düşen kar tanelerinin içinde erimiş gibiydi. Hava her an daha da soğuyordu. Hans Castorp bir sabah odasındaki ısının yedi derece olduğuna, ertesi sabah da beş dereceye indiğine tanık oldu. Don demekti bu; aşırıya kaçmasa da sürüyordu. Gece ısı sıfırın altına düşmüş, ertesi gün de sabahtan akşama aynı kalmıştı. Kar çok kısa bir ara dışında, dördüncü gün, beşinci gün, hatta, yedinci gün de yağdı. Kar ciddi biçimde birikmeye ve sorun olmaya

başlamıştı. Çağlayana giden patika ve vadiye giden yol her gün kürekle temizleniyordu ama ikisi de öylesine dardı ki karşılaşıldığında geçilemiyordu. İki kişiden biri yandaki diz boyu karın içine girmek zorunda kalıyordu. Aşağıda da, bir adamın yularından tutup çektiği, ağır, taş bir kar ezici bağlanmış bir at gün boyu sokaklarda dolaştırılıyordu. Önüne büyük kar yığınlarını iki yana ata ata giden bir kar sabanı bağlanmış, eski posta arabalarını andıran bir araba merkezle Davos Köyü denilen kuzey mahallesi arasında gidip geliyordu. Dünya –burada, yukarıdakilerin yüksek, gözden ırak ve kısıtlı dünyası– kalın bir kürkle sarıp sarmalanmış, beyaz başlığı olmayan ne bir dal ne de bir direk kalmıştı. Berghof'un ana girişindeki basamaklar yok olmuş, onların yerine bir rampa oluşmuştu. Camların dallarında oluşmuş gülünç biçimli beyaz yastıklar arada sırada yerlerinden kopuyor, büyük kitleler halinde beyaz bir toz bulutu gibi saçılarak ağaçların gövdeleri arasına düşüyordu. Çevredeki tüm dağlar karla kaplıydı – yamaçları sert, ağaçların bittiği yerden yukarıya doğru da değişik biçimde dorukları olan tepeleri yumuşakça bir kar tabakası kaplamıştı. Hava karanlıktı ve güneş gri bir tülün ardından solgun bir ışık gibi görünüyordu. Dolaylı da olsa kar yumuşak bir ışık, sütümsü bir ışıltı yayıyordu ve beyaz ya da renkli yün başlıkların altından görünen burunlar her ne kadar kıpkırmızıysa da bu dünyaya ve onun insanlarına yakışan buydu.

Yedi masada da baş konu, kışın bastırması, yani buraların 'sezonunun' açılmasıydı. Birçok turistin ve sporcunun gelip köydeki ve meydandaki otelleri doldurduğu, kar kalınlığının altmış santimetreye yaklaştığı ve kayak kaymak için ideal duruma geldiği söyleniyordu. Schatzalp'ten vadiye kadar inen kızak pistinde harıl harıl çalışılıyor ve yumuşak bir rüzgâr esmezse iki gün içinde açılabileceği umut ediliyordu. Yukarıdakilerin tümü, kuralları bozmak ve dinlenme küründen kaytarmak pahasına da olsa, aşağıdaki vadide sağlıklı insanlarca düzenlenecek yarışmalara katılmayı dört gözle bekliyorlardı. Hans Castorp, kuzeyde icat edilmiş skijoring denilen bir yarış olduğunu ve bu

yarışta kayak takmış sporcuların atlar tarafından çekildi ğini öğrenmişti. Kaytarmaya değecek bir şeydi anlaşılan. İnsanlar Noel'den de söz etmeye başlamışlardı.

Noel! Hans Castorp'un aklının ucundan bile geçme mişti. Doktorun teşhisini ve kışı orada Joachim'le geçir mek zorunda olduğunu söylemek ya da yazmak kolayına geliyordu. Bu aynı zamanda, şimdiden belli olduğu gibi, Noel'i de burada geçirecek demekti; rahatsız edici bir yönü vardı bu zorunluluğun çünkü o güne dek hiçbir Noel'de ai le ocağından uzak kalmamıştı. Hay Allah, demek bu da olacaktı! Çocuk değildi artık. Joachim bunu hiç de dert edinmişe benzemiyor, sızlanmadan kabullenmiş görünü yordu. Üstelik, Noel dünyanın her yerinde değişik koşul larda kutlanıyordu. Yine de, biraz acele ettikleri kanısın daydı: Advent'e, yani, Noel'den önceki dört pazar gününün ilkine iki hafta vardı henüz. Demek ki Noel altı hafta son raydı. Oysa insanlar bu altı haftayı atlıyor, yemek salonun da tüketip yutuyordu. Hans Castorp buradaki bu düşünsel süreçle ilgili bir şeyler öğrenmişti ama çok uzun süredir burada kalan hasta arkadaşlarının gösterdiği sakin yürek liliğe henüz alışamamıştı. Yıl boyunca, Noel gibi önemli günler, oradakiler için tutunacak bir dal anlamına geliyor; aradaki bomboş zamanı aşmada kullanılan bir tür egzersiz aleti görevi görüyordu. Hepsinin ateşi vardı, metabolizma ları aşırı işliyor, organizmaları hızlanıp güçleniyordu – bel ki de zamanı önlerine katıp götürmelerinin bir nedeni de buydu. Noel'i geçmiş varsayıp yeni yıl gecesinden ya da oruç gecesinden söz etmeye başlasalar şaşmayacaktı ama Berghof'un yemek salonundaki insanlar bu kadar da ne yaptıkları belli olmayan ve vurdumduymaz insanlar değil lerdi. Noel'e az bir süre kala hızları kesildi. Kaygılanacak ve kafa yorulacak çok şey vardı. Geleneklere göre her yıl Dr. Behrens'e ortak bir Noel hediyesi alınırdı; para toplan maya başlamıştı bile. Orada bir yıldan fazla bir süre kalan ların dediğine göre geçen yıl bir seyahat çantası hediye edilmişti. Yeni bir ameliyat masasını, bir resim sehpasını, içi kürklü bir paltoyu ve üzerinde kakmalar olan fildişin den bir dinleme aletini savunanlar vardı. Settembrini'ye

fikri sorulduğunda o da, 'Acı Çekmenin Sosyolojisi' adında bir ansiklopedi verilmesini önerdi ama kısa süre önce Fräulein Kleefeld'in masasında oturmaya başlayan bir kitapçıdan başka onu destekleyen olmadı. Henüz fikir birliğine varılamamıştı. Rus konuklar zorluk çıkarıyordu. İkiye bölünmüşlerdi ve bir bölümü olan Moskovalılar Behrens'e kendi özel hediyelerini vermek istediklerini söylüyorlardı. Frau Stöhr birkaç gün çok kaygılandı. Frau Iltis'e katkıda bulunabilmesi için on frank borç verme aptallığında bulunmuş ama o bu borcu ödemeyi unutmuştu. "Unutmuştu." Frau Stöhr bu sözcüğü değişik biçimlerde vurgulayarak böyle bir şeyin akıl almaz olduğunu ve imalara ve iğnelemelere bu denli karşı koyan bir unutkanlığa şaştığını yineler oldu. Bir ara vazgeçer gibi oldu. "İyi, ben hem kendim, hem Frau Iltis için ödüyorum, günah benden gitti," dedi ama sonunda, masa arkadaşlarına, onların çok hoşuna giden bir yol bulduğunu açıkladı. On frankı idareye ödetti ve Frau Iltis'in hesabına yazdırdı. Böylece, ödemeye hiç niyeti olmayan borçlu mat edilmiş oldu ve hiç olmazsa bu sorun ortadan kalktı.

Kar yağmıyordu artık. Kapalı gökyüzü orada burada açılmaya başladı, kurşun rengi bulutlar ayrıldı ve aralarından manzaraya mavimsi bir görüntü veren güneş ışınları süzülmeye başladı. Sonra gökyüzü pırıl pırıl oldu. Parlak bir don hüküm sürüyordu ve aralık ayının ortasında kışın görkemi alabildiğine arttı; balkonun kemerlerinin ardındaki manzara olağanüstüydü: üzerine kar serpilmiş ormanlar, yumuşak bir beyazla dolu yarlar ve parlak mavi bir gökyüzünün altında güneş ışınlarıyla ışıl ışıl parlayan vadi. Geceleri, neredeyse yusyuvarlak ay çıktığında, dünya, uzaklarda ışık saçan kristalleri ve ışıltılı elmaslarıyla, insanı şaşırtan büyülü bir yere dönüşüyordu. Ormanlar beyazın içinde daha da kara görünüyor, ay ışığının ulaşamadığı yerlerdeki karanlık gökyüzü sanki yıldızlarla işlenmiş gibi duruyordu. Evlerin, ağaçların ve telgraf direklerinin parlayan yüzeye düşen sert hatlı koyu gölgeleri asıllarından çok daha gerçek ve belirgin duruyor ve günbatımından birkaç saat sonra ısı giderek azalarak yedi dereceye, sonra da beş

dereceye düşüyordu. Doğal pisliği örtülmüş olan dünya, sanki buz gibi bir arılığın etkisine girmiş ve olağanüstü bir ölümcül büyü düşünün ortasında donup kalmıştı. Joachim saat onda ya da onu biraz geçe yatıyor ama Hans Castorp gece geç saatlere kadar balkonda oturup büyülü vadiye bakıyordu. Üç minder, bir de yuvarlak baş yastığını koyduğu şezlongunu, korkuluğun boyunca üzerinde küçük bir kardan yastığın oluştuğu balkon demirine olabildiğince yaklaştırmıştı; şezlongun yanındaki beyaz masada yanan bir gece lambası, bir yığın kitap ve her akşam saat dokuzda Berghof'taki tüm hastalara dağıtılan yağlı 'akşam sütü' duruyordu. Hans Castorp bu sütü daha yenir yutulur hale getirmek için içine biraz konyak katıyordu. Artık soğuğa karşı her tür önlemi almış bulunuyordu; hem de ne gerekliyse tümünü. Aşağıdaki dükkânlardan birinden aldığı içi kürk uyku tulumunu boğazına kadar düğmeliyor ve neredeyse törensel bir biçimde iki devetüyü battaniyeye sarınıyordu. Kışlık giysilerinin üzerine kısa kürk bir ceket giyiyor, başına yün bir başlık takıyor, ayağına da keçe botlar geçiriyordu; ellerinde de kalın kışlık eldivenler oluyor ama bunlar parmaklarının uyuşmasına engel olamıyorlardı.

Onu bu kadar uzun süre, gece yarısına dek, hatta daha da geç saatlere dek (yan balkondaki Kötü Ruslar içeriye girdikten çok sonra) balkonda tutan şey, bir bağlamda kış gecesinin büyüsüydü; gece, saat on bire dek, vadiden bazen yakınlaşarak, bazen uzaklaşarak gelen müzikle iç içe oluyordu. Ama asıl neden, aynı anda duyduğu uyuşukluk ve heyecandı: Uyuşukluk ve bedeninin hareket etmeye duyduğu nefretle, son zamanlarda irdelemeye merak sardığı büyüleyici yeni konular yüzünden zihni bir türlü heyecanını yenip huzur bulamıyordu. Kış havası onu zorluyor, don organizmasına ağır geliyordu. Aşırı yiyor, burada özellikle kış mevsiminde olağan sayılan bir iştahla zengin Berghof yemeklerini hiç kaçırmıyordu – garnitürlü biftek, arkasından da kızarmış ördek. Ayrıca uyuklamaya başlamıştı. Gece ya da gündüz fark etmeden, kitaplarını karıştırırken (bu durum giderek arttı) uyuyup kalıyor, birkaç dakika kendinden geçtikten sonra araştırmalarına kaldığı

yerden devam ediyordu. Joachim'le birlikte karda günlük yürüyüşlerini yaparlarken, sohbet etmek onu yoruyor ve daldan dala atlayarak kendini durmamacasına konuşmaya kaptırıp koyuveriyordu – bu durum aşağıdaki düzlükte olduğundan çok daha artmış ve başı, titremeler, baş dönmeleri ve duyarsız bir sarhoşluk yüzünden ateşler içinde yanar olmuştu. Kış başladığından beri ateş çizelgesi sürekli yükseliyordu. Başhekim Behrens, Joachim dahil, konukların üçte ikisine düzenli olarak yapılan kronik ateşe karşı bir iğneden söz ediyordu. Oysa, Hans Castorp böyle olmasının nedenini buz gibi ışıltılı havada geç saatlere dek dışarıdaki şezlongda oturmasına neden olan zihinsel heyecan ve duyarlılığının verdiği ısıya bağlıyor ve çok büyük bir hevesle okuduğu kitaplar da bu savını destekliyordu.

Uluslararası Berghof Sanatoryumu'nun hem ortak alanlarında hem de balkonlarında kitap okuyan çoktu ama bu daha çok yeni gelenlerin yaptığı bir şeydi. Oysa aylar ya da yıllardır orada olanlar kafalarını yönlendirmeden ve fazla meşgul etmeden zamanı tüketmeyi çoktan öğrenmişler, zamanı geride bırakmanın ustası olmuşlardı. Bu sanatı beceremeyip kitaba sığınanların acemi çaylaklar olduğunu da açıkça söylemekten çekinmiyorlardı. Dizlerine bir kitap açmaları ya da masanın üzerine ulaşabilinecek bir mesafeye bir kitap koymaları onlara göre okuma gereksinimlerini karşılıyordu. Sanatoryumun kitaplığı, bir dişçinin bekleme odasında bulabileceğinizden biraz daha fazla sayıda bir sürü resimli kitap ve dergiyle doluydu ve ücret ödenmiyordu. Meydandaki kitaplıktan alınan romanlar da değiş tokuş ediliyordu. Ara sıra, herkes bir kitaba hücum eder, okumaktan vazgeçmiş olanlar bile onu kapmaya çalışırdı. Biz bunları anlattığımız dönemde, elden ele dolaşan kitap, ilk kez Herr Albin'in önerdiği 'Baştan Çıkarma Sanatı' adlı berbat bir baskıydı. Fransızca'dan kelimesi kelimesine çevrilmiş, hatta, bu dilin cümle yapısı aynen korunarak bir üslup ve iç gıcıklayıcı bir zarafet elde edilmişti; kitapta, fiziksel aşkın felsefesi ve şehvet, yaşama dönük dünyevi bir putperestlik ruhuyla anlatılıyordu. Frau Stöhr kitabı zaman kaybetmeden hemen okumuş ve 'insanın ak-

lını başından alır' bulmuş, Frau Magnus da –protein kaybeden kadın– onu tümüyle desteklemişti. Bira imalatçısı olan kocası kişisel olarak kitaptan yararlandığını ama karısının kitabı içine fena halde sindirdiğini çünkü bu tür kitapların kadınları pohpohlayıp onların kafalarına hiç de alçakgönüllü olmayan fikirler soktuğunu söyledi ve biracının bu yorumu kitaba olan talebin artmasına neden oldu. İkisi de ekimde gelmiş, alt kattaki salondan iki hanım, Polonyalı bir fabrikatörün karısı olan Frau Redisch'le, Berlinli dul Hessenfeld arasında akşam yemeğinden sonra Hans Castorp'un balkonundan izlediği bir tatsızlık oldu kitap yüzünden. İkisi de okuma sırasının kendisinde olduğunu iddia ediyordu. Saç saça baş başa giriştiler; bir tanesi avaz avaz haykırıyordu (haykıran Redisch de, Hessenfeld de olabilir, fark etmez). Olay öfkeden kendilerini kaybeden hastaların zor zahmet odalarına sokulmasıyla son buldu. Gençler bu işi ileri yaştakilere oranla daha kolay hallettiler. Bazen grup halinde, bazen de odalarında kitabı inceleyivermişlerdi. Hans Castorp garip tırnaklı genci, kitabı buraya kısa bir süre önce annesi tarafından getirilen, hastalığı ciddi olmayan, saçları ortadan özenle ayrılmış sarı saçlı hanım hanımcık genç bir kıza verirken gördü. Kızın adı Fränzchen Oberdank'tı.

Belki de dinlenme kürleri saatlerini entelektüel uğraşlarla geçirenler de vardı aralarında. Yalnızca, düzlükteki yaşamla ilişkilerini sürdürmek ya da zamanın zamandan öte bir şey olmasını sağlamak, ona biraz daha derinlik ve ağırlık katmak için işe yarar konularla ilgileniyorlardı. Acıyı yok etme savaşı veren Herr Settembrini ve Rusça dil kitaplarına gömülmüş olan Joachim gibi olanlar vardı ama bunların yemek salonundakiler olması düşünülemezdi bile; yatalaklar ve *moribundus*'lardan çıkabilirdi ancak böyleleri. En azından Hans Castorp buna inanmak eğilimindeydi. Ona gelince, 'Büyük Buharlı Gemiler'inin artık kendisine hitap etmediğine karar verince, ailesine, kışlıklarıyla birlikte mühendislik bilimi ve gemi inşasında teknoloji gibi kendi alanıyla ilgili kitaplar yollamalarını yazmıştı. Ama yollananlar bir kenarda kaldı çünkü yerlerini Hans

Castorp'un birdenbire merak sardığı çok farklı bir alanda bilgi veren kitaplar almıştı. Bu kitaplar Almanca, Fransızca ve İngilizce gibi çok farklı dillerde yazılmış olan anatomi, fizyoloji ve biyoloji kitaplarıydı. Bir gün möşremi kitapçı yollamıştı onları. Anlaşılan, hiç kimseye sözünü etmeden, aşağıya meydana tek başına indiği bir gün ısmarlamıştı kitapları. (Büyük bir olasılıkla, o gün Joachim'in iğne olmak üzere randevusu vardı ya da tartılıyordu.) Kuzeni Hans Castorp'un elindeki kitapları görünce şaşırdı. Bunlar da tüm bilimsel kitaplar gibi pahalıydılar. Fiyatları hâlâ kapaklarının hem içinde hem de dışında yazılıydı. Joachim, bu tür kitaplar okumak istiyorsa neden bu tür yayınlarla dolu bir kitaplığı olan Başhekim Behrens'ten ödünç kitap almadığını sordu. Hans Castorp kitapların kendisine ait olmasını istediğini söyledi – insanın kendisine ait bir kitabı okuması başka oluyordu; üstelik kalemini eline alıp istediğin yeri çizebiliyordun. Joachim saatlerce kuzeninin balkonunda kâğıt bıçağıyla sayfaları ayırışını dinledi.

Kitaplar ağırdı, elinizde zor tutuyordunuz. Hans Castorp uzandığı zaman biraz acıtmasına karşın kitabın alt kısmını göğsüne ya da midesine dayamak zorunda kalıyordu. Parlak ay ışığında da pekâlâ okuyabilirdi ama o ağzı yarı açık, lambasının abajurundan sızan kırmızımsı ışıkta gözlerini her bir bilge sayfanın üzerinde baştan sona gezdiriyor, sonunda başı, çenesi göğsüne değene dek düşüyor, büyük bir olasılıkla, düşüncelere dalarak ya da bir yandan uyuklayıp bir yandan düşünerek öbür sayfaya geçene dek bir süre öyle kalıyordu. Ay yüksek dağların arasında kristal gibi parlayan vadinin üzerinde her zamanki yolunu izlerken o organize maddeyle, sentezle çözülme arasında kendisini koruyarak gidip gelen ve ilk oluşumundan beri öğeleri aynı kalan o hassas madde protoplazmayla ilgili bilgiler okuyordu. Büyük bir merakla yaşam ve onun kutsal, ama kutsal olduğu kadar da aralıktan uzak gizemini araştırıyordu.

Neydi yaşam? Bilen yoktu. Yaşam, yaşam olduğu anda kendi bilincine varıyor ama kendisinin ne olduğunu bil-

miyordu. Uyarıya karşı duyarlılık anlamında bilinç, oluşumunun en alt ve en gelişmemiş düzeyinde bile bir dereceye kadar vardı. Bilincin ortaya çıkışını yaşamın genel ya da bireysel geçmişinin belirli bir noktasına, örneğin sinir sisteminin oluşmasına bağlamak olanaksızdı. En ilkel hayvanlarda, bırakın büyük beyni bir yana, sinir sistemi bile olmamasına karşın hiç kimse onların uyarılara tepki göstermediğini söyleyemezdi. Yalnızca yaşam belirtisi olan özel organları, yani, sinirleri değil, yaşamın kendisini de uyuşturabiliyordunuz. Bitkide olsun, hayvanda olsun, canlı maddenin her bir zerresini geçici olarak uyuşturabiliyor, yumurtalarda ve spermlerde, kloroform, klorohidrat ya da morfin kullanarak bunu gerçekleştirebiliyordunuz. Özbilinç, madde yaşam olarak organize olduğunda doğal bir işlev olarak ortaya çıkıyor ve bu işlev güçlenirse kendisini taşıyana yönelip kendisini üreten olguyu anlamaya ve açıklamaya çalışıyor ve yaşam kendini anlayabilmek için hem umut dolu hem de umutsuz bir çabaya giriyordu; doğa kendini kendinin içinde bulabilmek için içini deşiyordu sanki. Boşunaydı bu çaba çünkü doğa ne anlamaya indirgenebilir ne de sonuçta yaşam kendini duyabilirdi.

Neydi yaşam? Bilen yoktu. Doğadan çıkıp alev aldığı noktayı bilen yoktu. O noktadan itibaren yaşam olan her şey ne kendini gerçekleştiriyor ne de iyi kötü bir aracı gerektiriyordu ama gene de kendini gerçekleştirmiş gibi görünüyordu. Bu konuda ancak şu söylenebilirdi: Cansız dünyada böyle bir şey gerçekleşemeyeceğine göre, yaşamın yapısının çok üst düzeyde gelişmiş olması gerekirdi. Yaşamın en yalın belirtisiyle, organik olmadığı için ölü –çünkü ölüm yaşamın mantıksal yadsınmasıdır– bile sayılamayacak doğa arasındaki fark karşılaştırılırsa, yalancı ayaklı bir amiple bir omurgalı birbirine çok yabancı sayılmazlardı. Oysa, yaşamla cansız doğa arasında derin bir uçurum vardı ve araştırmalar boşuna aralarında bir köprü kurmaya çalışıyorlardı. İnsanlar o boşluğu savlarla kapatmak için uğraşıyorlar, o da onların tümünü yutup ne bir milim daralıyor ne de derinliği azalıyordu. Bilim adamları arada bir bağlantı kurabilmek için canlı maddeyi, protein

solüsyonuna konduğunda bir besin solüsyonundaki kristaller gibi büyüyen, yapısı olmayan düzensiz organizmalar olarak varsayma saçmalığına kalkışmışlardı. Oysa aslında organik farklılaşma aynı zamanda tüm yaşamın koşulu ve göstergesiydi ve varoluşu anne ve babadan türememiş hiçbir yaşam biçimi gösterilemezdi. Denizin dibinden ilk sümüğümsü madde çıkarıldığında yapılan tezahürat utançla sonuçlanmıştı çünkü alçı çökeltisini protoplazma sanmışlardı. Bilim adamları, bir mucizenin önünde duraksamamak için (çünkü yaşamın aynı maddeden kendini yapılandırıp yine aynı maddeye, organik olmayan maddeye dönüşmesi yeterince bir mucize olur) kendilerini başka bir mucizeye inanmak zorunda hissetmişlerdi. Bu, organik yaşamın giderek organik olmayan maddeden oluşmasıydı. Böylece, bilinen her tür biçimden daha ilkel biçimlerin var olduğunu ama bunların doğanın yaşamı yaratabilmek için daha da ilkel girişimlerinin sonucu olduğunu varsayarak, geçişler ve ara dönemler icat etmişlerdi. Doğanın bu çabalarına hiç kimse tanık olamazdı çünkü bunlar mikroskobun bile saptayamayacağı denli küçüktüler; varsayılan oluşumlarının daha önce oluşan bir protein senteziyle bağlantısı olması gerektiği düşünülüyordu.

Yaşam aslında neydi? Sıcaklıktı aslında; biçimi korumaya çalışan süreksizliğin bir ürünüydü ve kendi karmaşık ve iç içe geçmiş yapıları da sürekli olmayan protein moleküllerinin sonsuz çözülümüne ve yeniden yapılanmasına eşlik eden maddenin ısısıydı. Yaşam, aslında var olması olanaksızın var olmasıydı. Var olmak için kalıtımsal yeteneği olmayan ama yalnızca varoluşun bir noktasında, bu ateşli iç içe geçmiş çürüme ve yenilenme işleminin bir yerinde, tatlı-acı bir süreksizlikle dengeyi tutturabilen bir şeyin varoluşuydu. Ne maddedendi ne de ruhtu. İkisi arası bir şeydi; maddeyle ortaya çıkan bir çağlayanın üzerindeki gökkuşağı ya da bir kıvılcım gibi. Maddeden olmamasına karşın, şehvet ve iğrenmeye kadar giden bir duygu bolluğu vardı; içsel ve dışsal uyarılardan utanmayan bir maddeydi – iffetsiz bir biçimde varoluştu. Evrenin bakir soğukluğunda beş duyuyla algılanabilen gizli bir kıpırdan-

ma, besinin emildiği, sonra da gizemli bir kaynağı ve doğası olan karbondioksitin ve başka pis kokulu pisliklerin dışkı olarak bir solukta dışarıya atılmasıydı. Kendi dayanaksızlığını telafi eden ama gene de içsel biçimlerin kalıtımsal yasalarınca yönetilen, su, protein, tuz ve yağdan oluşan, bizim et dediğimiz bir yığının serpilmesi, biçime girmesi; biçimi, idealleri ve güzelliği elde etmesi ama bütün bunlar olurken bir yandan da, şehvetin ve arzunun özü olmasıydı. Bu biçim ve bu güzellik ne şiir ve müzik yapıtlarında olduğu gibi ruhtan, ne de görsel sanatlarda olduğu gibi biçim ve güzelliğin ruh tarafından emilip masumca biçimlendirilmesini sağlayan tarafsız maddeden kaynaklanıyor, daha çok, nasıl olduğu bilinmeyen bir yolla zevke uyanan maddeler organik maddeleri çözerek ve birleştirerek ve eti pis kokutarak onları biçimlendiriyorlar ve kusursuzlaştırıyorlardı.

Yattığı yerden yünler ve kürkler içinde beden ısısını korurken, buz gibi bir gecede, ölü bir yıldızın ışığıyla parıldayan vadiye bakan Hans Castorp'un önünde yaşam işte böyle bir resim verdi. Boşluğun herhangi bir yerinde, uzak ama uzak olduğu kadar da duyularına yakın bir görüntüydü bu, bir bedendi – mat beyazımsı, buharlar çıkaran, kokular yayan, bazı yerlerde rengini kaybetmiş, yapış yapış; cildi doğal kusurlarla dolu, lekeli ve sivilceli; çatlamış, sertleşmiş ve pul pul olmuş bir doku; helezonları ve akar gibi görüntüleriyle ince tüylerle kaplı. Cansız dünyanın soğuğundan uzaklaşıp kendi buharına sarınmış olan beden, başı kendi derisinin bir ürünü olan serin pigmentli bir maddeyle taçlandırılmış, ellerini ensesinde kavuşturmuş yatıyordu. Yarı kapalı gözkapaklarının altından bakan gözlerinin, gözkapaklarının ırksal bir biçim farklılığı yüzünden biraz çarpık bir görünümü vardı. Ağzı yarı açık, dudakları biraz şişkinceydi. Ağırlığı tek bacağa bindiği için, bacağı destekleyen kalça kemiğinin çıkıntısının olduğu yerdeki et kabarık duruyordu; gevşek olan bacağın dizi, destek olan bacağın dizine doğru sokulmuştu ve ayağın yalnızca parmakları yere basıyordu. Zarifçe yaslanmış beden gülümseyerek Hans Castorp'a bakmak için döndü:

Parlayan dirsekleri uzuvlarının ve bedeninin ikili simetrisine uygun düşecek biçimde duruyordu. Mukozanın dış katmanı olan ağız ve gözler ve kırmızı göğüs uçlarıyla diklemesine uzatılmış olan göbek bağının oluşturduğu üçgenin yanı sıra, koltuk altlarının keskin kokulu karanlığıyla kasıkların arasının gecesinin birbirine uyduğu bir başka gizemli üçgen daha vardı. Omurilikten uzanan motor sinirlerin ve beynin dürtüsüyle karın ve göğüs kafesi hareket ediyor, *pluroperitonal* boşluk şişip iniyor, oksijen ciğerlerdeki hava hücrelerinde, kandaki hemoglobinle birleşince nefes, nefes borusundaki sümüğümsü zarla nemlenip ıslanıyor ve atık maddelerle dolarak dudakların arasından dışarıya akıyordu. Çünkü Hans Castorp bu bedenin; uzuvları gizemli bir biçimde simetrik olan, tümü lenf sızdıran sinirler, atar, toplar ve kılcal damarlar ağıyla beslenen, iskelet yapısı bazıları ilik dolu, bazıları düz, bazıları da omurga kemiklerinden oluşan ama tümü de kalsiyum tuzlarının ve kirecin yardımıyla jelatin bir temelden oluşarak geri kalanı destekleyecek kadar sağlam olan, tendonlar, kıkırdaklar, kaygan ve iyi yağlanmış oyuklar, iki yüzden fazla kas, beslenme ve solunum, kaydetme ve uyarıyı aktarma, boşluklar, salgı pompalayan bezler, tüpler, boşluklar, koruyucu deri ve açık noktalardan dış dünyaya açılan karmaşık iç ağıyla donanmış bu bedenin, bu kendini oluşturan 'ben'in daha üst bir düzenin canlı bir parçası olduğunu ve yalnızca bedenlerinin yüzeyiyle nefes alan, beslenen ve hatta düşünebilen basit yaratıklara çok uzak olan bu 'ben'in, ortak bir kaynağı paylaşan ama sürekli bölünerek çoğalan, değişik işlevler için uyum sağlayan, bir araya gelen, sonra kendi kendilerini oluşturmak ve gelişmek için bölünen ve büyümelerinin nedeni ve koşulu olarak yeni biçimler edinen binlerce küçük organize birimden yapılandığını anladı.

Gözünün önünde canlanan bu beden, bu birey, bu yaşayan 'ben' büyük bir çeşitliliğin bir araya gelmesiyle oluşmuştu. Soluk alan ve kendini besleyebilen bu birimler, organik birleşme ve özelleşme sürecinde, anatomik varlıklar olabilmek için benliklerini güçlendirmişler ama bağımsız-

lıklarını ve yaşamla bağlantılarını öylesine yitirmişlerdi ki, bunlardan bazıları yalnızca ışığa, sese, dokunmaya ya da ısıya duyarlı olabilmiş, bazıları yeni biçimler elde etmek için kümelenmişler ya da sindirim sıvıları salgılamaya başlamışlar, bazıları da yalnızca savunma, destek, sıvıların aktarılması ve üreme işlevini görmeye başlamışlar, sonra, daha yüksek bir 'ben'e ulaşabilmek için bir araya gelen bu organik çeşitlilikte kopmalar olmuş ve daha alt düzeydeki birimlerden pek çoğu daha üst düzeyde canlı bir birim oluşturabilmek için gevşek ve karmakarışık bir biçimde bir araya gelmişlerdi. Öğrenci, hücre kolonileri olgusunu düşünüyordu; geçici organizmalar, jelatinden bir kabuğa sarılı olan tekil hücreleri dağınık olan ama gene de çoğul hücreli biçimler oluşturabilen yosunlarla ilgili bilgiler almıştı. Bu yosun hücrelerine sorma olanağınız olsa, tek hücreli bireylerden oluşan bir küme mi, yoksa yaşayan bağımsız bir canlı mı olduklarını bilemezlerdi ve yanıtları 'ben' ve 'biz' sorunsalına yol açardı. Doğa bu bağlamda, yalın bireylerin bağımsız varoluşlarıyla, dokularda ve organlarda olduğu gibi öğesel özelliği olan sayısız elemanlardan oluşan yüksek sosyal organizasyonlar arasında bir ara durum olduğuna işaret ediyordu – çok hücreli organizmalar, üremeden üremeye döngüsü içinde yaşamın olası biçimlerinden biriydiler. İki hücrenin cinsel birleşmesiyle oluşan döllenme, hem her bir çoğulcu bireyin biçim almasının başlangıcı hem de onu izleyecek olan başka elemanların oluşturacağı yeni kuşağın başlangıcı, yani, her zaman bir kez daha kendine dönüşü demekti. Bu olgunun etkisi, birçok kuşak boyunca sürdükten sonra, sürekli bir yinelenme içinde kendi başlarına çoğalmaya başlıyorlardı ama öyle bir an geliyordu ki bu aseksüel ürünler yenilenmek için cinsel birleşmeye gereksinim duymaya başlıyorlar ve böylece döngü sona eriyordu. Anne baba görevi gören iki hücrenin çekirdeklerinin karışıp birleşmesinin ürünü olan karmaşık canlı aslında, birçok kuşak boyunca aseksüel olarak üreyen tekil hücrelerin ortak işleviyle gerçekleşiyordu. Onlar çoğalırken o da gelişiyor ve üreme öncesi döngü ancak cinsellik özelliği içlerinde oluşmuş

hücreler ortaya çıkınca bitiyordu. Böylece yeni bir birleşme olanağı ortaya çıkıyor ve dolayısıyla yaşam süreklilik kazanıyordu.

Bir embriyoloji cildini göğüs kemiğinin altına dayamış olan bizim genç maceracı, organizmanın gelişmesini, önündeki ve arkasındaki hemcinsleri gibi kuyruğunu kırbaç gibi hareket ettirip ivme kazanan ve yumurtanın jelatin kabuğunu delip geçen spermden başlayarak izliyordu. Sperm, döllenme doruğu denen ve spermin yaklaşmasına tepki olarak oluşan, yumurtanın protoplazmasının kenarındaki huni biçimindeki bir çıkıntıyı delip içeriye giriyordu. Doğa bu standart işlemde çeşitlilik yaratmayı ciddi bir biçimde aklına koyduğu için her tür oyunu ve garipliği kullanmıştı. Bazı hayvan türlerinde erkek, dişinin bağırsaklarında bir parazitti, bazılarında da erkek, dişiyi döllleyebilmek için kolunu dişinin gırtlağına sokuyor, kol ısırılıp koparılıyor, kusarak dışarıya atılıyor ve selameti oradan parmakları ucunda kaçmakta buluyordu. Uzun süre, bunu farklı bir canlı biçimi sanan bilim adamları Yunanca ya da Latince bir ad bulmaya dahi kalkışmışlardı. Hans Castorp, Ovistler ve Animalkulistler arasındaki bilgece tartışmalara da kulak verdi: Birinciler, yumurtanın içinde kusursuz bir küçücük kurbağa, köpek ya da insan olduğundan kuşku duymuyorlar, ikincilerse, spermin başı, kolları ve bacakları olan canlı bir yaratık olduğunu ve yumurtada beslenebilecek bir ortam bulduğunu iddia ediyorlardı. Sonunda, kökenleri farklı olmayan üreme hücrelerinden çıkan yumurta ve spermin eşdeğer olduğunu kabul edene dek bu böyle gitti. Hans Castorp, döllenmiş yumurtanın tek bir hücresinin ayrılıp bölünerek kendini çok hücreli organizmaya dönüştürmesini izledi, hücre topunun sümüğümsü zarın lamlarına yuvalanmasını ve tohum kabarcığının besin alabilmek ve sindirebilmek için kadehe ya da çukura benzer bir yer açmasını gözlemledi. Bu hücre, gastrula yani, protozondu ve tüm hayvanlar âleminin ve etten doğan güzelliğin ilk biçimiydi. İki epiteli, dıştaki deri duyu katmanı ve içteki bağırsak bezleri katmanı ilkel organları sayılabilirdi ve bedenin tüm uzantıları, bezler, dokular ve duyu organ-

ları bunların kıvrımlarından ve çıkıntılarından oluşuyordu. İçteki katman kalınlaşıp katlanarak bir oluğa, bu oluk bir sinir kanalına, sonra da omurilik ve beyne dönüşüyordu. Jelatinimsi hücreler yapışkan sıvı yerine nişasta gibi bir madde üretmeye başladıklarında ilk oluşumdaki sıvı, lifli bağlantı dokusuna dönüşüp sertleşiyor ve kıkırdak oluşuyordu. Bundan sonra Hans Castorp, kemik oluşabilmesi için kalsiyum tuzlarının ve yağların hücrenin çevresindeki sıvıdan elde edilişini izledi. İnsan embriyonu orada iki büklüm çömelmiş duruyordu; kuyruğu vardı ve garip göbeği, biçimsiz küt uzantıları ve şiş karnına doğru eğilmiş yüzüyle bir domuz embriyonundan pek bir farkı yoktu. Gerçeklik arayışında, övülecek bir yanı olmayan dar görüşlü bir bilim dalına göre embriyonun gelişimi zoolojik bir soy geçmişin yinelenmesinden başka bir şey değildi. Embriyonun geçici olarak vatozunkilere benzer solungaçları bile oluyordu.

Bu gelişim evrelerinin tamamlanması bizi mantıksal olarak pek de insancıl sayılmayan bir ürüne, yani, ilkel insana götürebilir ya da götürmek zorundadır. İlkel insanın derisi kalın bir kil tabakasıyla örtülüydü ve böcekleri kovabilmesi için kasları titriyor, koku almasına yarayan mukozası genişçe bir alanı kaplıyordu. Kepçe kulakları hem mimiklerine katkıda bulunuyor hem de bugünkünden daha iyi duyabilmesini sağlıyordu. O zamanlar, başının iki yanında olan gözleri, daha yukarıdaki havayı görebilmesini sağlayan ve zamanla kaybolan üçüncü bir göz dışında, sürekli kırpışan üçüncü bir gözkapağı tarafından korunuyordu. İlkel adamın ayrıca çok uzun bağırsakları, birkaç dizi süt dişi ve nefes borusunun yanında böğürmesinin güçlenmesini sağlayan hava torbaları vardı; erkeklik salgı bezlerini karın boşluğunda taşıyordu.

Anatomiye gelince; araştırmacımıza üzeri deriyle kaplanmış, incelemeye hazır insan uzuvlarını sundu: Kasların yüzeysel ve derinlemesine yapısını, baldırdaki, ayaktaki ve özellikle de kolun üst ve alt bölümlerindeki tendonları ve bağları ve tıbbın onları ayırt etmek için soylu bir davranışla, cesurca verdiği Latince adları öğretti. Ayrıca onu

iskeletin yapısını incelemeye götürmesi, önünde yeni ufuklar açılmasına ve insanla ilgili her şeyin birliğinin ve tüm bilim dallarının arasındaki bağlantının gözlerinin önüne serilmesine neden oldu. "O anda, garip bir biçimde kendi mesleğini –daha doğrusu eski mesleğini– ve oraya geldiğinde Dr. Krokowski'den Herr Settembrini'ye dek tanıştığı herkese kendini belirli bir bilimsel sınıfın üyesi olarak tanıttığını anımsadı. Bir alanı öğrenebilmek için –hiç de önemli değildi aslında– teknik okulda statiği, esneyebilen destekleri, yükü ve iyi bir yapının mekanik malzemeyi işlevsel bir biçimde kullanmakla ortaya çıkabileceğini öğrenmişti. Mühendislik biliminin ve mekanik yasalarının organik doğaya uygulanmış olabileceğini ya da onların organik doğadan gelme olduklarını sanmak çocukça bir düşünce olurdu kuşkusuz; yalnızca yinelenmişler ve birbirlerini doğrulamışlardı. İçi boş silindir prensibi, boru gibi kemiklerin yapısında o denli geçerliydi ki minimum katı malzeme statik gereksinime yetiyordu. Hans Castorp üzerindeki gerilim ve basınç dayanabilirliliği olan ve mekaniğe uygun bir maddeden yapılmış çubuklardan ve kelepçelerden oluşan bir yapının aynı maddeden yapılan içi boş olmayan bir yapıyla aynı ağırlığı taşıyabildiğini öğrenmişti. Böylece, boru gibi kemikler oluşurken, yüzeydeki katı madde çoğaldıkça, içteki bölüm mekanik bağlamda önemini yitiriyor ve giderek yağlı dokuya, yani, iliğe dönüşüyordu. Üst bacak kemiği bir vinç gibiydi ve doğa kemiğe kavis verirken, Hans Castorp'un aynı basınca maruz kalacak mekanik bir aletin çiziminde kullanacağı gerilim ve basınç çizgilerinin aynısını kullanmıştı. Hans Castorp bunu okuyunca çok sevindi çünkü kalça kemiğiyle ve genelde organik doğayla ilişkisinin üçlü olduğunun farkına vardı. Şiirsel, tıbbi ve teknik bağlamdaydı bu üçlü. Çok büyük bir heyecana kapıldı Hans Castorp ve bu üçlü ilişkinin insan zihninde bir birlik oluşturduğuna ve aynı önemli amacın ve hümanistik düşüncenin çeşitlemeleri olduğuna inandı.

Tüm bunlara karşın protoplazmanın işlevi hâlâ anlaşılamıyordu; anlaşılan yaşama kendisini anlaması yasak-

lanmıştı. Birçok biyokimyasal süreç açıklanamadığı gibi doğal yapıları inceleme olanağını vermiyordu. 'Hücre' diye bilinen yaşam biriminin yapılanması ve yapısı hiçbir biçimde anlaşılamıyordu. Ölü kasların parçalarını göstermenin ne yararı vardı ki? Canlı doku kimyasal analize izin vermiyordu; ölünün katılaşmasına neden olan değişiklikler bu tür incelemeleri boşa çıkarıyordu. Hiç kimse metabolizmayı anlayamıyor, hiç kimse sinir sisteminin nasıl çalıştığını bilmiyordu. Tat verenler tatlarını neye borçluydular? Duymaya yarayan sinirlerin değişik kokularca uyarılmasının nedeni neydi? Bir şeyin kokmasını ne sağlıyordu? Hayvanların ve insanların belirli kokuları kimsenin tanımlayamadığı maddelerin buharlaşmasıyla oluyor, ter denen salgının bileşimi yarım yamalak anlaşılıyordu. Ter salgılayan bezler aynı zamanda memelilerde önemli bir rol oynayan başka kokular da salgılıyorlardı ama bunların insanlar açısından önemini bildiğini kimse iddia edemiyordu. Bedenin, görünüşe göre vazgeçilmez birimlerinin önemi fizyolojik bağlamda karanlıktaydı. Kuşkusuz, apandisit görmezliğe gelinip, bir muammadır denip geçilebilirdi ama tavşanların apandisitlerine ne demeliydi? Sürekli pelte gibi bir maddeyle doluydu apandisitleri ama hiç kimsenin bu maddenin nasıl dışarı atıldığından ve yeniden oluştuğundan haberi yoktu. Peki, baştaki beyaz ve gri iliğe ya da optik talamusla gözün bağlantısına ne demeliydi? Beyin ve omurilik dokusu öylesine çabuk bozuluyordu ki yapısını saptama olanağı yoktu. İnsan uyumaya başladığında büyük beynin kapanmasını ne sağlıyordu? Bazen ölülerde olduğu gibi midenin kendisini sindirmesine ne engel oluyordu? Tüm bunlara insanların yanıtı, yaşamın canlı protoplazmanın özel bir bağışıklığı olduğuydu ama bunu söylerken ne denli gizemli bir açıklama getirdiklerinin bilincinde değillermiş gibi davranıyorlardı. Sıradan bir olgu olan ateşi açıklayan sav kendiyle çelişiyordu. Metabolizmadaki artış bedenin ısı üretimini de artırıyor deniyordu ama öyleyse beden çoğu zaman yaptığı gibi, bunu telafi etmek için ısıdan neden kurtulmuyordu? Bunun yerine ter üretimi duruyordu; bunun nedeni cildin sıkılaşması mıy-

dı? Oysa bu durum o anda titreme de varsa oluyor, yoksa cilt sıcak kalıyordu. 'Cilt kızarması'nda merkezi sinir sistemi yanmanın kaynağı olarak gösteriliyordu ve daha geçerli bir tanım yapamadığımız için bu duruma anormal bir deri durumu deyip geçiyorduk.

Oysa, bellek olgusunu düşündüğümüzde öbür konulardaki cehaletimiz onun yanında solda sıfır kalıyordu; özellikle de, kazanılmış özelliklerin kalıtımsallıklarını sürdürmelerini sağlayan daha geniş kapsamlı belleği düşündüğümüzde. Protoplazmanın işleviyle ilgili ezbere açıklamalar burada kesinlikle geçerliliklerini yitiriyorlardı. Babanın sayısız karmaşık ve ırksal özelliğini yumurtaya aktaran sperm yalnızca mikroskop altında görülebiliyor; en güçlü büyüteç bile oluşumunu gösteremediği için onu yalnızca homojen bir cisim olarak gösterebiliyordu çünkü bir hayvanın sperminin başka bir hayvanınkinden farkı yoktu. Spermin bu yapısal özellikleri, daha üst düzeyde bir canlı biçiminin yapılanmasının bir parçası olan tek bir hücrenin, o canlı biçimden bir farkı olmadığını, bu nedenle, onun da daha üst düzeyde bir organizma olduğunu ve yaşam birimlerinden oluşan farklı bir bileşim olduğu için ayrı bir canlı olduğunu düşünmemize yol açıyordu. Olabildiğince küçük bir parçadan daha da küçük bir parçaya doğru gidiyor ve en küçük elemanı daha da küçük ana elemanlara bölmek zorunda kalıyorduk. Hayvanlar âlemi nasıl ki değişik hayvan türlerinden oluşuyorsa, insan-hayvanın organizması da tüm hayvanlar âleminin hücre türlerinden oluşuyor, dolayısıyla hücre, bağımsız olarak gelişen yeni ve değişik bir mikroskobik hayvanlar âleminin öğesel birimini oluşturuyor, yalnızca kendi türünü üretebilme yasasına göre bağımsız çoğalıyor ve daha üst düzeydeki bir yaşam için gerekli iş bölümüne katkıda bulunuyordu.

Bunlara genler, biyoblastlar ve biyoforlar deniyordu. Buz gibi bir gecede bunların adlarını öğrenmek Hans Castorp'u çok heyecanlandırdı ama heyecan içinde olmasına karşın giderek gücü artan bir ışıkta temel yapılarının nasıl görüneceğini düşünmekten de kendini alıkoyamadı. Yaşam içerdiklerine göre organize olmaları gerekliydi çünkü

yaşam organizasyon demekti – ama belirli bir düzenleri varsa, tekil olamazlardı çünkü organizma tekil değil çoğuldu. Organik olarak yapılandırdıkları ve organize ettikleri hücrenin altındaki katmanda yaşayan canlılardı bunlar. Eğer böyleyse, inanılmaz küçüklüklerine karşın, canlı olduklarına göre bir şeyden oluşmuş olmaları, bir düzen içinde olmaları ve organik bağlamda yapılanmış olmaları gerekiyordu çünkü canlı bir şey normalde daha küçük ve daha alt düzeydeki birimlerle, daha doğrusu daha üst düzey bir biçime hizmet etmek için organize olan birimlerle oluşabilirdi. Yaşam özelliğine sahip, yani besin alabilen, büyüyebilen ve çoğalabilen organik varlıklar üretildiği sürece bu bölünmede bir sınır olamazdı. Canlı varlıklardan söz edildiği sürece, onları öğesel birimler olarak ele almak doğru olmazdı çünkü varlık kavramı, *ad infinitum*, düzenleyici birimi de kapsayan daha alttaki birimler kavramını da beraberinde getiriyordu. Yani, yaşamın var olduğu bir şeyin aynı zamanda öğe olmasına olanak yoktu.

Mantık açısından ters gelse de, böyle bir şey kesinlikle vardı çünkü ilk üreme kavramı, yani organik olmayan maddeden yaşamın giderek gelişmesi görmezden gelinemezdi; ve bizim boş yere kapatmak için çabaladığımız dış doğadaki canlı ve cansız madde arasındaki uçurum organik doğanın derinlerinde bir yerde yoktu ya da en azından aralarında bir bağlantı vardı. Aradaki bu bölünme, bileşik olmalarına karşın organize olmamış olan ve canlı ve cansız madde arasında gidip gelen 'varlıklar'a götürüyordu insanı yani küme halindeki moleküller, salt kimyayla organize yaşam arasında bir aktarım sağlamış olmalıydılar. Oysa, kimyasal moleküllere baktığımızda kendimizi organik ve organik olmayan madde arasındaki uçurumdan çok daha dipsiz bucaksız gizemli bir uçurumun kenarında buluyorduk. Bunun nedeni, moleküllerin atomlardan oluşmuş olmaları ve bir atomun olağanüstü küçük diye nitelendirmemizin yetmeyeceği bir boyutta olmasıydı. Atom, madde olmayan bir şeyin –henüz madde olmamış ama maddeyle bağlantısı olan– yani enerjinin öylesine küçücük ve kısa ömürlü ilk yoğunlaşmasıydı ki insan onun maddeden ol-

duğunu düşünemez, daha çok maddeyle madde olmayan arasındaki bir yerde ya da sınır noktasında olduğunu düşünebilirdi. Oysa böyle düşünmek, kendiliğinden oluşan ve organik yaşamdan çok daha şaşırtıcı ve olağanüstü başka tür bir kuşak sorunsalına yol açıyordu. Gerçekten de maddeyle madde olmayan arasındaki boşluğu –organik ve organik olmayan arasında olduğu gibi– ivedilikle dolduracak bir şey olması gerekliydi. Organizmaların, organik olmayan bileşimlerden çıktığı gibi, madde olmayanın, yani cisimsel olmayan bileşiklerin de bir kimyası olmalıydı ki içinden madde doğsun; ve böylece atom –yapı olarak hem cisimsel hem de olmayan– madde örneği ve çekirdeği olabilsin. Oysa, 'atomlar öylesine küçüktürler ki, küçüklüklerini yitirirler' ifadesi, insanın boyut kavramını allak bullak ediyordu çünkü 'küçük bile değil' demek, 'olağanüstü büyük' demekle eşdeğerdeydi. Atom, son aşamada, bunun hiç de abartılmadığını dehşet verecek bir biçimde kanıtlamıştı ve en son bölündüğü anda, yani, maddenin son parçalanışıyla tüm evren gözlerimizin önünde açılıvermişti.

Atom, güneşe benzer bir çekirdeğin çevresinde çılgıncasına dönen gezegenlerin ve çekirdeğin çekimiyle eksantrik yörüngelerinde kalan ve ışık hızında dönüp dolaşan kuyrukluyıldızlardan oluşan enerji yüklü evrensel bir sistemdi. Çok hücreli bir varlığa 'hücre devleti' dediğimizde olduğu gibi bu yalnızca bir benzetme değildi. Bir kenti, bir devleti ya da iş bölümüne göre organize olmuş sosyal bir topluluğu, organik yaşamla karşılaştırmak yeterli değildi çünkü bunlar organik yaşamın yinelenmesiydiler. Aynı biçimde, doğanın en derinlerindeki gizemli olgular makro kozmik yıldızlara geniş bir biçimde yansıyıp yineleniyor ve ay ışığının solgunlaştırdığı kümeleşmeleri, bir araya toplanmaları ve biçimleriyle, donun etkisiyle ışıldayan vadinin ve her yanını sarıp sarmalamış bizim müridin üzerinde asılı duruyorlardı. Atomik güneş sisteminin, yapılanmış maddeden oluşan bütün o samanyolları ve yığınla güneş sistemlerindeki belirli gezegenlerin ya da o içsel dünyadaki herhangi bir gezegenin durumuyla, yerkürenin bir yaşam mekânına dönüşmesini sağlayan koşullarla benzer-

liği olabileceğini düşünmek söz konusu olamaz mıydı? Örtülerin merkezinde bulunan ve derisi 'anormal' durumda olan bizim biraz sarhoş genç müridimize, artık haram olan konulara bağışıklık kazandığı için, böyle düşünmek pekâlâ gerçekçi ve mantıklı geliyordu; üstelik, saçma olmadığı gibi, apaçık ortadaydı ve bu konuda insanın ufku genişliyordu. Maddenin 'en küçük' parçacıklarının özellikleri ortaya çıktığında iç dünyadaki bu yıldızların küçüklüğünü yadsımak saçma olduğu gibi iç ve dış kavramları da geçerliliklerini yitiriyorlardı. Atomun dünyası dış bir dünyaydı ve büyük bir olasılıkla üzerinde yaşadığımız yeryüzü yıldızı organik bağlamda çok derinlerdeki bir iç dünyaydı. Bir araştırmacı, hayallerin verdiği bir cüretle, etleri, kemikleri ve beyinleri güneş sisteminden doğan 'samanyolu hayvan'larından, bu evrensel canavarlardan söz etmemiş miydi? Durum buysa, ki Hans Castorp bu olduğuna inanıyordu, insan tam sonuna geldim derken yeniden başa dönüyordu. Belki de, doğasındaki iç içe dünyaların sonucunda kendi de durmamacasına yineleniyordu – yüzlerce Hans Castorp: Tümü de sıkıca sarınmış olmalarına karşın parmakları uyuşuk ve yüzleri kızarmış olarak Alpler'in tepesinde, ayın aydınlattığı buz gibi bir geceye bakıyorlar ve hem insanca hem de tıbbi olan bir ilgiyle insan bedenini inceliyor olamazlar mıydı?

Masa lambasının kırmızımsı ışığı aydınlatsın diye yana doğru tuttuğu bir kitaptan patolojik anatomi öğrenmeye koyuldu Hans Castorp. Resimlerle betimlenmiş metinden, parazit hücre bileşimlerini ve iltihaplı urları öğreniyordu. Bunlar doku oluşmalarıydı – hem de bol miktarda; yabancı hücreler onları almaya hazır ve ne hikmetse –çok acı bir biçimde diyebiliriz– beslenmelerine uygun bir ortam sağlayan organizmaları işgal ediyorlardı. Asalak hücre çevresindeki dokuların beslenmesine engel olmadığı gibi, ev sahibi durumundaki hücreyle malzeme değiş tokuşu yapıp onun organizması için inanılmaz denli zehirli ve yok edici organik bileşimler oluşturuyordu. Araştırmacılar, bu tür mikroorganizmaların bazılarından bu zehirleri alıp yoğunlaştırabilmişler ve salt protein diye nitelendirilebilen

hayvanların kanına enjekte edilen en küçük bir dozun bile ölüme yol açan çok ciddi zehirlenmelere neden olduğunu görmüşlerdi. Bu bozulmanın sonucunda dışta hızlı bir doku büyümesi, yani bir ur oluşuyordu; patolojik bağlamda bu, hücrelerin içlerine yerleşmiş olan basillere gösterdikleri tepkiydi. Aralarına ya da içlerine basillerin yerleştiği hücreler, bazıları çok büyük ve sayısız çekirdeği olan protoplazmaları çok bol ama genelde mercimek boyutunda nodüller oluşturuyorlardı. Ama bu isyânkar canlılık kısa sürede mahvolmaya dönüşüyordu çünkü bu dev hücrelerin çekirdekleri büzülüp bozulmaya başlıyor, protoplazmaları pıhtılaşıp yok oluyor, çevredeki diğer dokular da bu yabancı oluşumdan etkileniyorlardı. Enfeksiyon bitişikteki damarlara sıçrıyor, olayın etkisiyle alyuvarlar oraya doğru çekiliyor ve pıhtılaşma yüzünden adım adım ölüme yaklaşılıyordu. Bu arada bakteriden çıkan çözülebilen zehirler sinir sistemini sersemleştirdiği için organizma ateşleniyor ve deyim doğruysa, göğüs ine kalka; çözülmeye doğru hızla ilerlemeye başlıyordu.

Hastalıkların ilmi olan patoloji aynı zamanda bedenin ve ona özgü zevklerin vurgulanması demek olan hastalıkları ve bedensel acıları vurguluyordu – hastalık yaşamın ahlaksız bir biçimiydi. Peki, yaşamın kendisine gelince, o neydi? Maddenin enfeksiyonlu bir hastalığa tutulması mıydı? Yoksa, maddenin nedensiz oluşumu denen olgu, yalnızca bir hastalık ve madde olmayanın bir öfkesi miydi? Kötülüğe, zevke ve ölüme doğru atılan ilk adım bilinmeyen bir sızmanın uyarısıyla ruh yoğunluğunun ilk kez artması ve maddeye geçişin başlangıcı olarak yarı zevk yarı da savunma bağlamında, dokunun patolojik olarak çoğalmasıyla atılmıştı; bu ilk günahtı. İkinci nedensiz oluşum, organik olmayandan organiğin doğuşu, bedenselin bilinçliliğe doğru kötü yükselişiydi; organizmadaki bir hastalığın kendi varlığını büyüleyici bir biçimde yüceltmesi ve kaba bir biçimde vurgulamasında olduğu gibi. Yaşam ise, onurunu yitirmiş ruhun macera dolu yolunda atılan bir sonraki adımdan ve maddenin, onu uyandıran her ne ise, o şeye karşı duyarlılık kazanması ve onu kabullenme-

ye hazır oluşundan öte bir şey değildi.

Kitaplar lambanın olduğu komodinin üzerinde yığılı duruyordu; içlerinden biri de şezlongun yanındaki paspasın üzerine bırakılmıştı. Hans Castorp midesinin üzerinde kalmış olan kitabın ağırlığı yüzünden soluk almada zorlanıyordu ama beyninin kıvrımları bu işi yapacak olan kaslara kitabı kaldırmaları için gerekli emri vermiyordu bir türlü. Çenesi göğsüne değip gözkapakları sıradan mavi gözlerini örttüğünde sayfanın sonuna gelmişti. Gözlerinin önünde zevke düşkün yapısı ve etten doğan güzelliğiyle beliren yaşamın resmine bakıyordu. Ellerini ensesinden çekmişti; kollarını yana açtığı için kollarının alt yüzeyi, özellikle de iki dala ayrılan büyük mavimsi damarlarıyla, dirseklerinin olduğu yerdeki yumuşak cilt ortaya çıkmıştı; bu kollar betimlenemeyecek denli tatlıydılar. Yaşam ona doğru eğildi, onun önünde eğildi ve onun üzerine eğildi; Hans Castorp organik kokusunu ve kalbinin atışını duydu. Sıcak, yumuşak bir sarılma hissetti boynunda. Zevkten ve korkudan eriyerek elleriyle dişi yaşamın kollarının üst bölümüne, üçlü kasın üzerindeki gergin pütürlü derinin tatlı serinliğine dokundu ve öpüşünün nemli emişini hissetti dudaklarında.

Ölüler Dansı

Noel'den kısa bir süre sonra, Avusturyalı süvari öldü. Bu olaydan önce Noel'di ve iki gün, hatta Noel akşamını da sayarsanız kutlamalar üç gün sürdü. Hans Castorp bu günleri arada bir başını sallayarak dehşet içinde beklemişti çünkü yukarıda nasıl geçeceklerini bilmiyordu. Oysa, kısa sürede, bir sabahı, bir öğleden sonrası ve bir gecesi olan normal günlerden, birbiri ardına yiten günlerden bir

farkları olmadığını gördü; hava her zamanki sürprizlerinden birini yapmış (karlar biraz erimişti), orayı burayı süslemeler ve o günlere özgü ruh halinin insanların bilincini ve yüreğini sarması dışında, ilk önce kısa bir süre önceye, sonra da geriye birkaç yeni izlenimin kaldığı uzak geçmişe dönüşmüşlerdi.

Başhekim Behrens'in Knut adındaki oğlu tatilde babasını ziyarete geldi ve onunla İojmanında kaldı. Şimdiden ensesi biraz çıkık, hoş bir gençti. Genç Behrens'in varlığını çevrenizde hissedebiliyordunuz. Bayanlar özenle giyinmeye başladılar; arada bir kıkırdıyor, gergin olduklarını belli ediyorlar ve sürekli Knut'la bahçede, koruda ve aşağıdaki köyde nasıl karşılaştıklarını konuşuyorlardı. Knut'un da konukları vardı; üniversiteden altı-yedi arkadaşı gelmişti vadiye. Aşağıda köyde kalıyorlar ama yemeklerini başhekimin evinde yiyorlar ve Knut'u da aralarına alarak toplu halde gürültülü patırtı içinde çevrede dolaşıp duruyorlardı. Hans Castorp onlardan uzak duruyordu. Gerektiğinde Joachim'le birlikte, onlarla karşılaşmamak için yollarını değiştiriyorlardı. Burada yukarıdaki toplulukla, bu şarkı söyleyen, gezen ve bastonlarını sallayanların dünyaları çok farklıydı ve onlarla ilgili en ufak bir şey duymak istemiyordu. Üstelik bu gençlerin çoğu kuzeyliydi büyük bir olasılıkla; belki de içlerinde onun kentinden olanlar bile vardı ve Hans Castorp'un Hamburg'dan gelen biriyle karşılaşmaktan ödü patlıyordu. Sık sık Berghof'ta Hamburglu birinin olup olmadığını düşünürdü, özellikle de Behrens Hamburg'un onlara epeyce konuk yolladığını söylediğinden beri. Belki de hiçbir zaman görmediğiniz ciddi vakalar ya da *moribundus*'lar arasında Hamburglu vardı. Görünürde yalnızca, birkaç haftadır Frau Iltis'in masasında oturan ve Cuxhaven'den olduğu söylenen avurtları içine çökmüş bir tüccar vardı. Hans Castorp onu ne zaman görse, başka masalardakilerle ilişki kurmanın zorluğuna ve kendi kentinin çok farklı sosyal çevrelerden oluşmasına seviniyordu. Tüccarın silik hali Hamburglularla karşılaşma olasılığıyla ilgili kaygılarını biraz azaltmıştı.

Ve böylece, Noel giderek yaklaşmış, derken çok az bir zaman kalmış, ertesi gün de gelmişti. Hans Castorp Noel'den konuşulduğunu duyup şaşırdığından beri altı hafta geçmişti. Hesap edecek olursanız geldiğinde kalmayı planladığı zamanla yatakta geçirdiği zaman birleşince oldukça uzun bir süre oluşturmuş, Hans Castorp'a da o zamanlar öyle gelmişti, özellikle de ilk üç hafta. Oysa şimdi aynı sayıdaki günler ona göz açıp kapayana dek geçen çok kısa bir süre, hatta bir hiç gibi geliyordu. Yemek salonundakilerin bu süreci önemsememekte haklı olduklarını anlıyordu. Altı hafta neydi ki? Bir haftanın yedi gününden pek bir farkı yoktu. Peki durup düşündüğünüzde bir hafta neydi? Pazartesiden pazara kısa bir döngü – sonra yine pazartesi. Birbirlerine eklendiklerinde bir yekûn tutmak yerine, bu gibi hesapların onları daha da kısalttığını, engellediğini, daralttığını ve yok ettiğini anlayabilmeniz için bütün yapacağınız, bir sonraki küçük zaman biriminin değerini ve anlamını düşünmekti. Örneğin, öğle yemeğine oturduğunuz andan başlayarak ertesi gün aynı saate kadar geçen süreyi hesapladığınızda bir gün, yirmi dört saat olmasına karşın, neydi ki? Hiçbir şey. Peki, dinlenme küründe ya da yemekten sonra yürüyüşte geçen ve o zaman birimini tüketme olasılığını ortadan kaldıran bir saat neydi? Oysa iş en küçük zaman dilimine geldiğinde ciddileşiyordu – çizelgenizde ilerlemek için dudaklarınızın arasındaki dereceyle geçirdiğiniz yedi kere altmış saniye önemliydi – büyük zamanın kaçarcasına akan gölgesinde olağanüstü somut birikimler bırakarak küçük bir sonsuzluk gibi uzuyorlardı.

Bayram Berghofluların günlük programını etkilemedi. Noel'den birkaç gün önce, yemek salonunun sağ köşesine, Kötü Ruslar Masası'nın olduğu yere yerleştirilen büyük güzel çam ağacının güzel yemeklerinkini bastıran kokusunu ara sıra duyan yedi masanın sakinlerinin bazılarının gözlerine hüzün çökmüştü. 24 Aralık akşamına kadar, ağacın, gelin telleri, cam toplar, yaldızlı kozalaklar ve küçük filelere asılı elmalar ve şekerlemelerle süslenmesi tamamlanmıştı. Rengârenk mumları tüm yemek boyunca ve yemekten kısa bir süre sonraya dek yandı. Yataktan kal-

kamayanlar için de –her odaya bir tane– mumlarla süslenmiş küçük çamlar hazırlanmıştı. Birkaç gündür sürekli paketler geliyordu. Joachim Ziemssen ve Hans Castorp'a bile aşağılarda kalmış uzak evlerinden özenle sarılmış paketler gelmiş, onlar da bu armağanları odalarına yaymışlardı. Akıllıca seçilmiş giyim eşyaları, kravatlar, deri ve nikelden yapılma lüks nesneler ve kuzenlerin onları gördüklerinde bu kadar çok şeyi kimin yiyeceğini düşündükleri yığınla Noel'e özgü kurabiyeler, fındık, elma ve acıbadem kurabiyeleri. Hans Castorp'un, paketleri Schalleen'in hazırladığına ve hediyeleri bile amcasıyla ciddi ciddi tartıştıktan sonra onun aldığına kuşkusu yoktu. James Tienappel'in her zaman kullandığı kalın kâğıtlara daktiloyla yazılmış ama özel bir mektubu da eklenmişti bunlara: Amcası, kendi ve babası adına Noel'ini tebrik ediyor ve kısa sürede iyileşeceğini umduklarını iletiyordu. Ayrıca yeni yılda mutluluklar dilemeyi de aradan çıksın diye eklemeyi ihmal etmemişti. Hans Castorp da, şezlonga, yattığı yerden Noel mektubunu yazarken aynısını yapmış ve doktorun raporunu da ekleyerek Konsül Tienappel'e yollamıştı.

Yemek salonundaki ağaç ışıl ışıl yanıyor, çıtırdıyor ve herkesin aklında ve yüreğinde o günü canlı tutuyordu. Herkes akşam yemeği için giyinmişti; erkekler takım elbiseler içindeydi, kadınlar da, bazıları büyük bir olasılıkla düzlükten sevgili kocalarınca yollanmış mücevherlerini takmışlardı. Clavdia Chauchat bile her zamanki yün kazağını çıkarmış, biraz değişik ama daha çok milli sayılabilecek bir elbise giymişti. Parlak renklerle işlenmiş, kemerli bir Rus ya da daha çok bir Balkan köylü kıyafetiydi üzerindeki. Eteğin kenarına altın pullar geçirilmişti ve zengin pilileri bedenine olağanüstü yumuşak bir dolgunluk katıyordu. Settembrini'nin 'Tatar fizyonomisi' dediği görünüşüne, özellikle de, 'step kurdu gözleri'ne çok yakışıyordu. İyi Ruslar Masası çok neşeliydi ve tüm masalarda içilen şampanya ilk kez orada patlatıldı. Kuzenlerin masasında şampanyayı büyük teyze, yeğeni ve Marusya için ısmarladı ama hepsine ikram etti. Mönü iyi ayarlanmıştı; tatlı olarak da *cheese cake* ve bonbon vardı; yemeği kahve

ve likörle bitirdiler. Ara sıra bir çam dalı tutuşuyor, bir anlığına çığlıklara ve gereksiz bir paniğe neden olduktan sonra söndürülüyordu. Yemeğin sonunda Settembrini, her zamanki giysileri içinde, ağzında bir kürdan, kuzenlerin masasına geldi ve Frau Stöhr'e, tüm insanlığın hahamı olan bir marangozun oğlunun sözde doğum gününün o gün olduğunu söyleyerek takılmaya başladı. Hahamın yaşayıp yaşamadığı bile belli değildi ama o zamanlar böyle bir düşünce doğmuş ve bugüne dek sürmüştü. Bu düşünce her bireysel ruhun onuru ve tümünün eşitliği, yani kısacası bireysel demokrasiydi ve şu anda onun şerefine birinin ona geçireceği bir kadehi kaldıracaktı. Frau Stöhr yorumunu 'çift anlamlı ve duyarsız' buldu. Protesto etmek için ayağa kalktığında zaten çoğu toplantı odasına geçmeye başlamışlardı; masadakiler de onu izlediler.

O akşamki toplantılarına, Knut ve Başhemşire Mylendonk'la birlikte yarım saatliğine onlara katılan başhekime hediyesinin verilmesi önem ve canlılık kattı. Tören optik oyuncakların olduğu odada yapıldı. Rusların özel hediyesi, ortasına başhekimin monogramının işlenmiş olduğu ve hiçbir işe yaramayacağı şimdiden besbelli olan kocaman yuvarlak gümüş bir tabaktı. Öbür konukların aldığı, üzerinde ne döşemesi ne de yastığı olan, bir bezle örtülü şezlonga hiç olmazsa uzanabilirdiniz. Şezlongun baş koyma yeri ayarlanabildiği için Behrens, aldığı işe yaramaz tabak hâlâ kolunun altında, üzerine yattı, baş bölümünü kendine göre ayarladı ve hazinesini koruyan fakir numarası yaparak testere gıcırtısını andıran bir horlama tutturdu. Tezahürat büyük oldu. Frau Chauchat bile bu gösteriye öylesine güldü ki aynı Pribislav Hippe'nin güldüğü zaman yaptığı gibi, bir süre ağzını kapatamadı ve gözleri birbirine daha da yakınlaştı ya da Hans Castorp'a öyle geldi.

Başhekim gider gitmez oyuna oturuldu. Ruslar her zamanki gibi küçük salona çekildiler. Birkaç konuk Noel ağacının önünde durmuş, bir yandan süsleri atıştırırken bir yandan da küçük metal kapları içinde sönmek üzere olan mumları izliyordu. Yemek salonunda şimdiden kurulmuş kahvaltı sofralarının başında orada burada 'yalnız'lar-

dan birkaçı, her biri ayrı bir pozda taş kesmiş, özel suskunluklarına gömülü oturuyorlardı.

Noel günü hava nemli ve sisliydi. Behrens; bulutlarda oturduklarını çünkü burada sis diye bir şey olmadığını söyledi. Bulut ya da sis, her neyse, nem insanın kemiklerine işliyordu. Katılaşmış karların yüzeyi erimeye yüz tuttuğu için delik delik ve vıcık vıcık olmuştu. Dinlenme küründe ellerin ve yüzün uyuşması soğuk güneşli günlere oranla daha çok acıtır olmuştu.

Noel akşamı Berghof'takilere dizi dizi sandalyeleri ve basılmış programıyla gerçek bir konser verildi. Aynı zamanda ders veren profesyonel bir sopranonun söylediği bir aryalar ve şarkılar akşamı oldu. Sopranonun tuvaletinin dekoltesinin iki yanında iki madalya sallanıyordu, çöp gibi kolları ve buradaki varlığını acı bir biçimde kanıtlayan berbat tınılı bir sesi vardı.

"Aşk şarkımı
Yüreğimde taşıyorum"

diye şarkı söylüyordu. Ona eşlik eden de oralıydı. Ön sırada oturan Frau Chauchat verilen arada ortadan kaybolduktan sonra Hans Castorp ancak müziği –ne de olsa müzikti– huzur içinde dinlemeye ve her bir şarkıyı programdan izlemeye başlayabildi. Settembrini yan tarafta oturuyordu ama o da, yerel sopranonun ciddiye alınamayacak *'bel canto'*suna gönderme yaparak birkaç tane elle tutulurcasına canlı ama gergin yorumdan sonra, o gece huzurla birbirlerine sokulmuş olmalarının pek hoş olduğunu alaycı bir ifadeyle söyledikten sonra ortadan kayboldu. Gerçeği söylemek gerekirse, ikisinin de –çekik gözlü kadınla eğitmenin– gitmeleri Hans Castorp'u rahatlattı; artık kendini şarkılara verebiliyordu. İnsanların tüm dünyada, en garip koşullarda –büyük bir olasılıkla kutuplardaki keşif gezilerinde bile– müzik yapmalarının ne hoş bir şey olduğunu düşündü.

Noel'in ikinci gününün bir pazar gününden, hatta hafta arası herhangi bir günden pek bir farkı yoktu; yalnızca

insanlar birazcık olayın farkındaydılar. Zaten Noel geçtikten sonra geçmişin bir parçası oluyor, daha doğrusu, uzak bir geleceğe, bir yıl sonraya kayıyordu; yinelenmesine ve döngünün tamamlanmasına on iki ay vardı. Hans Castorp'un burada geçirdiği süreden yedi ay fazlaydı ola ola.

Daha önce de değindiğimiz gibi, Noel'den, hatta yeni yıl gecesinden önce Avusturyalı süvari öldü. Kuzenler bu özenle halledilmesi gereken ölümü, onları koridorda durdurup haber veren Alfreda Schildknecht'ten ya da herkesin bildiği adıyla Hemşire Berta'dan öğrendiler; zavallı Fritz Rotbein'a o bakıyordu. Hans Castorp olayla çok ilgilendi çünkü oraya geldiğinde edindiği ilk izlenimlerinin başında süvariden duyduğu yaşam belirtileri geliyordu; sonra onları başka izlenimler izlemişti ve Hans Castorp'a göre, o zamandan beri peşini bırakmayan yüzündeki yanmanın nedenlerinden biri de o olaydı. Bunun yanı sıra, gösterdiği ilgi ahlaksal, hatta dinsel nedenlerdendi denebilir. Her yorumuna ve her sorusuna üşenmeden büyük bir minnetle yanıt veren hemşireyle uzun uzun konuştu ve Joachim'i uzun bir süre bekletti. Hemşire süvarinin Noel'i görebilecek kadar uzun yaşamasının bir mucize olduğunu söylüyordu. Ne kadar dayanıklı bir insan olduğunu zaten daha önceden de kanıtlamıştı ama sonuna doğru neyle nefes aldığını anlamak olanaksızdı. Evet, son günlerinde çok büyük miktarda oksijenle idare edebildiği doğruydu, yalnızca bir gün önce kırk tüp oksijen tüketmişti; tanesi altı franktan. Beylerin de tahmin edebileceği gibi, bu çok büyük paraydı ve kollarında öldüğü karısı beş parasız kalmıştı. Joachim böylesine aşırı masrafı onaylamadığını söyledi. Umutsuz bir vakada, bu kadar işkence çekmenin ve böylesine yapay bir biçimde yaşama dört elle sarılmanın ne anlamı vardı ki? Zorladıklarına göre, bu kadar pahalı bir gazı körü körüne tüketmesi adamın suçu değildi. Onu tedavi edenler daha aklı başında davranıp kaçınılmaz yolculuğa Tanrı adına çıkmasına izin vermeliydiler – koşullara bakmaksızın ya da koşulları göz önünde bulundurarak. Yaşayanların da hakları vardı vb... Hans Castorp buna şiddetle karşı çıktı – kuzeni aynı Settembrini gibi konuşuyor-

du, acıya ne saygı ne de anlayış göstererek. Sonunda süvari ölmüştü, bunun şaka götürür bir yanı yoktu; ona ilgi gösterilip her türlü şefkat ve saygı esirgenmemeliydi; bunda ısrar ediyordu Hans Castorp. İnşallah Behrens son ânında adamı bağırıp çağırıp azarlamamıştı. Yapmış mıydı yoksa? Hemşire üzülmemesini çünkü yapmadığını söyledi. Yalnızca süvari son anda akılsızca bir şey yapmış, yataktan atlayarak kaçmaya çalışmış ama niyetinin bir işe yaramayacağını kendisine kibarca söylemek bir daha böyle bir şeye teşebbüs etmemesine yetmişti.

Hans Castorp gidip rahmetliyi gördü ve kurumun bu işi gizli kapaklı halletme politikasına açıkça karşı çıkmış oldu. Oradakilerin bu konuda hiçbir şey görmek, duymak ve bilmek istememelerindeki bencillikten tiksiniyor ve bu davranışıyla onları kınamayı umut ediyordu. Yemekte masa arkadaşlarına bu son ölümden söz etmek istemiş ama tümünden öylesine dirençli bir yadsımayla karşılaşmıştı ki utanmış ve çok kızmıştı. Frau Stöhr neredeyse terbiyesizce davranmıştı. Böyle bir şeyi söylemeye nasıl cüret ettiğini sormuştu. Ne biçim bir terbiyeymiş bu? Kurumun kuralları hastaları bu tür olaylardan uzak tutarken aceminin teki gelip avaz avaz gevezelik ediyormuş, üstelik tam rosto yerken ve her an öbür tarafı boylayabilecek Dr. Blumenkohl'ün önünde – bunu eliyle ağzını kapatarak fısıldamıştı. Bir kez daha böyle bir şey olursa şikâyet edecekmiş. Azarlanan Hans Castorp kararını verdi ve herkese, merhum arkadaşlarının yatağının başucuna gidip onun için dua edeceğini bildirdi ve Joachim'e kendisine katılması için ısrar etti.

Hemşire Berta'nın araya girmesiyle ölü adamın ikinci katta, Hans Castorp'un odasının tam altına düşen odasına girmelerine izin verildi. Onları merhumun artık dul kalmış karısı karşıladı. Uykusuzluktan bitik, saçı başı dağınık ufak tefek bir sarışındı; ağzına ve kıpkırmızı kesilmiş burnuna bir mendil bastırıyordu. Oda buz gibi soğuk olduğu için manto giymiş, yakasını da kaldırmıştı. Radyatör kapatılmış, balkon kapısı açılmıştı. Gençler gerekli olan şeyleri fısıldadıktan sonra, yaklaşmalarını işaret eden

acı dolu bir el hareketine uyarak topuklarına basmadan, yaylanarak saygıyla yatağa doğru yürüdüler. Yatağın başucunda durdular ve her ikisi de kendi tarzlarında ölüye bakmaya başladılar. Joachim hazır olda, çekingen ve resmi ve biraz da eğilerek; Hans Castorp ise rahat ve dalgın, ellerini kavuşturmuş, başını bir yana eğmiş, her zaman müzik dinlerken takındığı tavırda. Süvarinin başı hâlâ yastıklarla desteklenmiş durduğundan bedeni, bir zamanlar yaşamın sürekli üreme gücüne sahip olan bu uzun kalıp, ayaklarının battaniyede yaptığı kabarıklık dışında bir tahta parçası gibi dümdüzdü. Dizlerin olduğu yere konmuş bir çelenkten sarkan bir palmiye dalı, göçük göğsün üzerinde kavuşturulmuş büyük, kemikli, sarı ellere değiyordu. Mum rengi, kemikli yüzün kemerli bir burnu, keskin hatlı elmacık kemikleri ve yanakları daha da çökük gösteren kızılımsı sarı, gür, fırça gibi bıyıkları vardı. Gözler normalden çok daha sıkı sıkıya kapalıydı. Hans Castorp kapatıldıklarını düşünmekten kendini alıkoyamadı. Buna son sevgi görevi deniyordu ama büyük bir olasılıkla ölenden çok yaşayanlar için yapılan bir şeydi. Bunun hemen yapılması gerekliydi çünkü kaslarda miyosin arttığında bu yapılamıyor, yapılamayınca da ölü orada öylece yatıp gözlerini bir noktaya dikiyordu – bu da 'uyku' denilen rahatlatıcı kavramın işe yaramaması demek oluyordu.

Bu konularda artık uzman kesilmiş olan ve birçok acıdan kendi alanına girme olanağını bulan Hans Castorp yatağın kenarında durup nezaketen ama dindar bir ruh haliyle, "Uyuyor sanki," dedi; oysa iki durum arasındaki farklılık apaçık ortadaydı. Ve tam kıvamında alçalttığı sesiyle süvarinin dul eşine hem uzmanlık hem de ahlaksal ve dinsel anlayışlılık gösteren sorular sormaya başladı; uzun yıllar çektiği acılar, son günleri ve anları ve henüz daha belirlenmeyen, cenazenin Karnten'e nakliyle ilgili sorulardı bunlar. Avusturya şivesiyle sözcükleri uzata uzata burnundan konuşan dul eş, ara sıra hıçkırıklarını tutamadan gençlerin başkalarının acılarına bu denli duyarlı olmalarının çok şaşırtıcı olduğunu söyledi. Hans Castorp buna yanıt olarak kendisinin ve kuzeninin de hasta olduklarını,

çok genç yaşta, akrabaları ölürken başlarında bulunduğunu, hem yetim hem öksüz olduğunu ve bütün bunlardan sonra, deyiş doğruysa, ölümün eski bir tanıdık olduğunu söyledi. Dul eş hangi mesleği seçmiş olduğunu sorduğunda da, bir zamanlar mühendis olduğunu söyledi. Bir zamanlar mıydı? Bir zamanlardı çünkü hastalığı ve orada kalış süresinin belirsizliği planlarını altüst etmişti. Yaşamının zor bir dönemini geçiriyordu, kimbilir belki de yaşamının bir dönüm noktasıydı. (Joachim ona sorgularcasına dehşetle baktı.) Peki kuzen bey? O düzlükte subay olmak istiyordu; henüz adaydı. Ah, dedi dul eş ve askerliğin ciddi mesleklerden olduğuna kuşkusu olmadığını söyledi; bir askerin ölümle burun buruna gelebileceğini düşünmesi ve ayrıca, genç yaşlarda ölümle karşılaşmaya alışması gerekiyordu. Durumuna ve kocasının bıraktığı kabarık oksijen hesabına karşın gençlere sakin ve dostça teşekkür ettikten sonra onları uğurladı. Kuzenler kendi katlarına çıktılar. Hans Castorp ziyaretten memnun kalmış ve edindiği izlenimlerden manevi açıdan çok etkilenmişti.

"*Requiescat in pace*," dedi. "*Sit tibi terra levis. Requiem aeternam dona ei, Domine.* Biliyor musun, insan ölülere bir şey söylediği zaman ya da onları ve ölümü konuştuğu zaman Latince işe ister istemez karışıyor. Böyle durumlarda resmi dil oluyor, bu da ölümün ne denli özel olduğunu gösterir. Ama insanların onun şerefine Latince konuşması insancıl bir nezaketten kaynaklanmıyor. Ölülerin dili okulda öğretilen Latince değil, biliyor musun, o çok farklı bir ruhtan, hatta karşıt diyebileceğimiz bir ruhtan kaynaklanıyor. Kutsal Latince o; ortaçağdan kalma kesişlerin dili, sessiz, yeraltından gelen tekdüze bir ilahi. Settembrini olsa bundan hoşlanmazdı; hümanistler ve cumhuriyetçiler gibi düşünürlere göre değil. Farklı bir entelektüel yönden, öbüründen geliyor. Bu iki entelektüel yön, daha doğrusu, bu iki ayrı tutum konusunda, aydınlanman gerekir gibime geliyor. Dinsel ve özgür düşünce bunlar. Her ikisinin de iyi yönleri var ama benim özgür düşüncede, yani Settembrini'ninkinde, karşı olduğum nokta, insan onurunu bir tek bu tür düşüncenin temsil etmesi. Abartı bu.

Öbüründe de kendine göre insanca bir onur var, üstelik 'özgür düşünceden' çok daha fazla refaha, ahlaklı davranışa ve soylu biçimciliğe katkıda bulunuyor hem de daha da çok; ve her zaman insanca zayıflığı ve kırılganlığı göz önünde bulundurarak. Ölüm ve bozulma da önemli rol oynuyorlar. Hiç Don Carlos'u izledin mi? İspanyol sarayında nasıl olduğunu? Kral Philip, siyahlar içinde, göğsünde dizbağı ve altın post nişanları içeri girer ve bizim melon şapkalara çok benzeyen şapkasını çıkarıp orada olanları selamlar ve, 'şimdi kapanın, lordlarım...' ya da onun gibi bir şey söyler. Sana bir şey söyleyeyim mi, işte bu en yüksek standarttır, bunda gelişigüzel davranışın ve ne olursa olsun demenin zerresi yok. Sonra kraliçe, 'Ama benim Fransa'mda bunun tam tersidir,' der. Daha eğlenceli ve daha insanca bir yaşam istediği için doğal olarak bu tutum ona göre fazla doğrucu ve resmi. Oysa insanca ne demek? Her şey insanca. İspanyol'un Tanrı korkusu, alçakgönüllülüğü, ciddiyeti, belirli kurallar içinde davranması insanlığın çok onurlu bir davranışıdır bence. Ayrıca, her tür iradesizliği ve salaklığı 'insanca' diyerek örtbas edebilirsin. Haklı olduğumu kabul ediyorsun, değil mi?"

"Evet, haklısın," dedi Joachim "Kuşkusuz, iradesi zayıf ya da salak insanlara ben de dayanamam. Disiplinli olmak gerekir."

"Evet, bunu bir asker olarak söylüyorsun ve itiraf etmeliyim ki, askerler bu tür şeyleri anlarlar. Dul bayan mesleğinin ciddi bir yönü olduğunu söylediğinde haklıydı çünkü askerlikte her zaman en kötü olasılığı göz önünde tutmak zorundasın; bu, ölümle de işin var demektir. Sizin kalıp gibi üstünüze oturan, sert yakalı üniformalarınız var – size *'bienseance'* veren onlar. Siz rütbe bilincine, otoriteye uymaya ve birbirinize onurlu davranmaya dikkat ediyorsunuz. İspanyol ruhunun bir parçası bu ve tüm bunlar bir tür dindarlık – ben buna saygı duyuyorum. Biz sivillerin örf ve âdetlerinde ve tutumlarında bu ruh daha çok olsa memnun olurdum; bana uyar. Bence dünya ve yaşam öyle ki insanlar daha çok siyah giymeli, sizin sert yakanız yerine de kolalı yakalıklar takmalılar. Birbirleriyle ilişkile-

ri de, ciddi, sakin ve resmi olmalı – ben böyle olsun isterdim, daha ahlaklı olurdu. Biliyor musun, bu da kendini beğenmiş Settembrini'nın yanılgılarından biri – bir ara bu konuyu ona açmalı. Hem insan onurunun hem de ahlakın gerçek temsilcilerinden biri olduğunu iddia ediyor. 'Uygulamalı yaşam boyu ilerleme' ve ilerleme şerefine pazar günü kutlamalarına ne demeli. İnsanların işi yok da pazar günü ilerlemeyi düşünecekler. Acının sistemli bir biçimde yok edilmesiymiş. Sen onu daha duymadın, bana bir konferans çekti – acıyı sistemli bir biçimde yok edecekmiş, hem de bir ansiklopediyle. Ya bu proje bana tümüyle ahlaka aykırı geliyorsa ne olacak? Ona bir şey demeyeceğim kuşkusuz. 'Sizi uyarıyorum, mühendis bey!' deyip beni o canlı konuşmasıyla mat eder. Ama insan canı ne isterse onu düşünür. 'Efendim, düşünceleri özgür bırakın,'" diye bir alıntıdan sonra, "Sana bir şey söyleyeyim," dedi son olarak. Joachim'in odasına varmışlardı ve Joachim dinlenme kürü için hazırlanmaya başlamıştı. "Sana ne yapmaya karar verdiğimi söyleyeyim. Burada, ölen insanlar, büyük sıkıntılar ve acılarla yan yana yaşıyoruz ve bizi hiç ilgilendirmiyor gibi davranmamız yetmiyormuş gibi, bir de bunlarla karşılaşmaktan ve görmekten korunuyoruz. Şimdi de biz kahvaltı ederken ya da yemekteyken süvariyi kimseye belli etmeden götürecekler. Ben bunu ahlaksızca buluyorum. O Stöhr denen kadın ben biri öldü dedim diye kıyameti kopardı – çok saçma. Bir süre önce ağzından kaçırdığı gibi, '*Leise leise fromme Weise*'nin *Tannhäuser*'de geçtiğine inanacak kadar cahil olsa da en azından birazcık ahlaksal bağlamda anlayış gösterebilir. Bunların tümü de öyle. Bundan sonra ciddi vakalarla ve *moribundus*'larla daha çok ilgilenmeye karar verdim. Bana iyi gelecek. Deminki ziyaretimiz bile iyi geldi. Geldiğimde odasının önünden geçerken gördüğüm yirmi yedi numaralı odadaki zavallı Reuter çoktan atalarının yanını boylamış, onu da belli etmeden çıkarıvermişlerdir. O zamanlar bile gözleri fal taşı gibi açılmıştı. Onun gibi bir sürü var, her gün de yeni insanlar geliyor. Hemşire Alfreda, başhemşire ya da Behrens bile birkaçıyla dost olmamıza yardım ederler sanırım. Ko-

lay olur diye düşünüyorum. Düşün, bir *moribundus*'un doğum günü olduğunu öğreniyoruz. Bu tür şeyleri öğrenmek kolay. Tamam, bayana ya da baya, iki adsız arkadaştan diyerek bir saksı çiçek yolluyor ve acil şifalar diliyoruz; bu her zaman nazik bir davranış sayılır. Kuşkusuz kim olduğumuz ortaya çıkar ve hasta ne kadar halsiz olsa da kapıdan dostça bir selam vermemize izin verilir ya da odasına davet bile edilebiliriz, böylece hasta göçüp gitmeden birkaç insancıl söz söyleme olağanımız olur. Ben böyle düşünüyorum. Sence de öyle mi? En azından benim niyetim bu."

Joachim plana karşı çıkmadı. "Kurumun kurallarına aykırı," dedi. "Kurallara karşı çıkmak olur bu. Ama çok istiyorsan Behrens sana ayrıcalık tanıyıp izin verebilir. Tıbba ilginden olduğunu söyleyebilirsin."

"Evet, o da nedenlerden biri olabilir," dedi Hans Castorp çünkü arzusunun arkasında karmaşık nedenler yatıyordu. Burada süregelen bencillik onlardan biriydi. Ağır hastaları ve ölmek üzere olanları ciddiye almak için duyduğu ruhsal gereksinim de rol oynuyordu bunda. Onlara yakınlaşıp ilgilenerek bu gereksinimi besleyebilmeyi ve tatmin edebilmeyi umuyor ve bu yolla, her gün böyle bir gereksinimin yol açtığı sayısız karşı çıkmalara daha iyi direnebileceğini düşünüyordu. Settembrini'nin hakarete varan konuşmaları da bunlara dahildi ve bunlar arzusunu körüklüyorlardı. Bu tür karşı çıkmalar sayılamayacak denli çoktu. Biri Hans Castorp'a bunların ne olduğunu sorsa, büyük bir olasılıkla, ciddi hasta olmadıklarını saklamayan ve oraya resmi ağızla 'kendilerini pek iyi hissetmedikleri için' gönüllü gelen ama aslında Berghof'taki yaşamı ve eğlenceyi sevdikleri için gelenleri örnek gösterirdi. Bu tür insanlara en iyi örnek, daha önce de değindiğimiz, yaşam dolu, en büyük merakı bahse girmek olan dul Bayan Hessenfeld'di; erkeklerle aklınıza gelen her konuda, ertesi gün havanın nasıl olacağından tutun da, yemekte ne olduğu, konukların aylık muayenelerinin sonucunun ne olacağı ya da mahkûmiyetlerine daha kaç ayın ekleneceğine dek bahse tutuşuyordu. Belirli kızak ve paten kayanlar ya da

değişik yarışlarda ve şampiyonadaki kayakçılar, konuklar arasında alevlenmeye başlayan aşklar ve bunlar gibi yüzlerce önemsiz ufak tefek şeylerde, çikolata, daha özel günlerde restoranda şampanya ve havyar ziyafeti, para, bilet ve öpücük gibi şeyler karşılığında bahse giriyor ve bu tutkusu yemek salonunuzu epeyce eğlendiriyordu. Kuşkusuz bu davranışı genç Hans Castorp'a ciddiyetten uzak geliyordu ve orada böyle bir kadının varlığı bu acılar yerinin onurunu zedeliyordu.

'Burada, yukarıdaki insanlarla' neredeyse altı ay kaldıktan sonra her ne kadar zor olsa da, içtenlikle bu onuru korumak ve savunmak istiyordu. Burada yaşayıp bu insanların yaşamlarını, âdetlerini ve düşüncelerini izlemek bu tür iyi niyetlerin oluşmasına pek uygun değildi. Örneğin, biri on yedi, öbürü de on sekiz yaşında, iki sıska züppe vardı, Max ve Moritz dedikleri. Akşamları kaçıp poker oynamaları ve içki içmeleri hanımlara konuşmak için epey malzeme sağlıyordu. Kısa bir süre önce, yılbaşı gecesinden bir hafta önce –bu arada biz öykümüzü anlatırken sessiz ve huzur nedir bilmeyen zamanın akıp gittiğini unutmamak gerekir–, kahvaltı sırasında, masörün onları üstlerinde hâlâ buruşuk giysileri, yataklarında yatarken bulduğu haberi yayıldı. Hans Castorp bile bu işe güldü. Bu olay Hans Castorp'un iyi niyetini biraz baltaladıysa da, bir süredir, iyileşmiş olan İsveçlinin yerine Herr Settembrini'nin masasında oturan keçi sakallı, elleri siyah kıllarla kaplı Juterborglu avukat Herr Einhuf'la ilgili anlatılanların yanında solda sıfır kaldı. Her akşam zil zurna buraya dönerken son zamanlarda bunu yapmaz olmuş ve dışarıda karda yatarken bulunmuştu. Tehlikeli bir çapkın sayılıyordu; Frau Stöhr, düzlükte nişanlısı olan ve bir gece geç saatte sarındığı kürkün içinde külottan başka bir şey olmadan Einhuf'un odasından çıkarken görülen genç bayanı parmağıyla göstermişti. Bu bir rezaletti ahlaksal bağlamda ama ondan da öte Hans Castorp'un ruhsal gayretleri açısından tam bir rezaletti. Avukat aklına geldiğinde, bir süre önce, oturaklı taşralı bir hanım olan annesi tarafından buraya, yukarıya getirilen saçı ortadan ayrık dümdüz taranmış

Fränzchen Oberdank'ı, o hanım hanımcık kızı da düşünmeden edemiyordu. Muayene sonucunda hafif bir vaka olduğu anlaşılmıştı ama ya dinlenme kürlerini doğru dürüst yerine getirmediği ya havanın böyle bir vakada hastalığı geçireceği yerde hastalığın yararına olmasından ya da genç bayanın kendisine pek iyi gelmeyen entrikalara ve heyecanlara kapılmasından mı nedir, gelişinden üç hafta sonra, yeni bir muayeneden sonra yemek salonuna dalıp çantasını havaya fırlatarak, "Yaşasın, tam bir yıl kalacakmışım!" diye tiz bir sesle haykırdığını anımsıyordu. Salonda bir kahkaha tufanı kopmuştu. İki hafta sonra Herr Einhuf'un, Fränzchen Oberdank'a rezil bir herif gibi davrandığı dedikoduları yayıldı. Aslında, biz böyle diyoruz çünkü bu haberi yayanlar için olay bu denli sert bir ifade gerektirecek kadar görülmemiş bir şey değildi. Omuz silkip böyle ilişkilerde iki kişinin olması gerektiğini ve her iki tarafın isteği ve rızası olmadan böyle bir şeyin olamayacağını söylüyorlardı. En azından, Frau Stöhr'ün tutumundan bu olaya ahlaksal bakış açısının bu olduğu anlaşılıyordu.

Karoline Stöhr berbat bir kadındı. Hans Castorp'un iyi niyetli ruhsal çabalarını baltalayacak biri varsa o da kişiliği ve varlığıyla bu kadındı. Münasebetsiz lafları bile yeterliydi. Can çekişmeye 'can çekiştirme', birinin patavatsızlığına da 'iflas' diyor, güneş tutulmasının astronomik nedenleriyle ilgili iğrenç saçmalıklar ortaya atıyor, yüksek kar birikintisini, 'tam bir kapasite' diye nitelendiriyordu. Bir gün Herr Settembrini'yi, sanatoryumun kütüphanesinden aldığı bir kitabın onun ilgisini çekeceğini söyleyerek dehşete düşürdü. Adı *Benedetto Cenelli* olan kitabı Schiller'in çevirisinden okuyormuş. Hans Castorp'un tüylerini diken diken eden basmakalıp deyişler ve moda olan 'yetti' ve 'çakmazsın' gibi argo sözcükler kullanıyordu. 'Müthiş' sözcüğünü uzun süre, 'olağanüstü' ve 'kusursuz' anlamında kullandıktan sonra, sözcüğü yıpranmış, canına okunmuş ve modası geçmiş olarak bir kenara atıp son zamanlarda, 'feci' sözcüğünü kullanmaya başlamıştı. Artık ciddi olsun olmasın kızak yarışından tatlıya ve on-

dan geldiği için insana bu sözcük kadar itici gelen vücut ısısı bile 'feci' olur olmuştu. Bunlar yetmiyormuş gibi bir de dedikodu yapma hastalığı vardı. Ama Frau Salomon'un o gün doktora muayene olmaya giderken pahalı dantel iç çamaşırlarını giydiğini rapor ediyorsa bunda büyük bir olasılıkla gerçek payı vardı. Hans Castorp da, sonuç ne olursa olsun, hanımların doktora muayeneye giderken olabildiğince çekici giyinmeye özen gösterdiklerini ve muayenelerin onlar için bir tür eğlence olduğunu gözlemlemişti. Peki, Frau Stöhr'ün iddiasına göre, omurilik tüberkülozu olan Posenli Frau Redisch'in, Başhekim Behrens'in önünde on dakika kadar anadan doğma çıplak gidip gelmeye zorlanmasına ne demeliydi? Doğru olması olası olmayan bir rezaletti bu ama Frau Stöhr yemin billah doğru olduğunu söylüyordu. Bu zavallı kadının kendi sorunlarıyla başı dertteyken dedikodu yapmak için bu denli çaba göstermesine ve bu denli iddialı oluşuna akıl sır erecek gibi değildi. Arada sırada, sözde 'halsizliği' ve ateş tablosundaki yükselme, panik ve korku içinde krizler geçirmesine neden oluyordu. Masaya hıçkırıklar içinde, yaşlar çatlak içindeki yanaklarından süzülerek gelir, mendilini ağzına tuta tuta boğuk bir sesle Behrens'in derhal yatmasını emrettiğini ama onun durumu ve ne derecede ağır hasta olduğuyla ilgili arkasından ne dediğini merak ettiğini çünkü gerçekle yüz yüze gelmek istediğini söylerdi. Bir gün yatağının ayakucunun kapıya doğru çevrildiğini gördüğünde neredeyse sinir krizi geçirmişti. Duyduğu korku ve dehşet anlaşılır gibi değildi, özellikle de, Hans Castorp açısından. Ne olmuştu yani? Yatağın ayakucu o tarafa baksa ne olurdu ki?

Tanrı aşkına, niye anlamıyordu ki! 'İlk önce ayaklar!' Öylesine bir olay yarattı ki yatağı hemen çevirdiler, oysa yatak eski yerinde durduğunda, güneş tam yastığına vurduğu için uyuması son derece zorlaşıyordu.

Bunların hiçbirinin önemi yoktu; hiçbiri Hans Castorp'un ruhsal çabalarını etkilemiyordu ama bir gün yemekte olan bir olay onu etkiledi. İyi Ruslar Masası'nda oturan Popov adında, sakin sıska bir öğretmen, kendisi gi-

bi sıska ve sakin olan yeni evlendiği eşiyle otururken, anlaşılan sarası olduğu için yemeğin ortasında korkunç bir kriz geçirerek sandalyesinden yuvarlandı ve sık sık şeytanımsı ve insanca olmayan diye tanımlandığını duyduğumuz bir feryat koparark yere düştü ve kolları ve bacakları kasılarak çırpınmaya başladı. Aksi gibi tam o sırada balık servisi yapıldığı için Popov'un boğazına kılçık kaçtığı sanıldı. Haykırışmalar anlatılır gibi değildi. Frau Stöhr başta olmak üzere, Salomon, Redisch, Hessenfeld, Magnus, Iltis, Levi ve diğer hanımlar ondan aşağı kalmamak üzere, tümü birtakım 'durumlara' girdiler; bazıları neredeyse Herr Popov'u taklit eder oldu. Çığlıklar yükseliyordu ve nereye baksanız sıkı sıkıya yumulmuş gözler, açık ağızlar ve bükülmüş bedenler görüyordunuz. Yalnızca bir hanım sessizce bayılmayı yeğledi. Çoğu çiğnerken ya da yutarken yakalandıkları için boğulma vakaları çoktu. Bazıları bulabildikleri kapılardan çıktılar, bazıları da, dışarısı çok soğuk ve nemli olmasına karşın kendilerini verandaya attılar. Bu olayın olmayacak bir rezalete dönüşmesinin nedeni korkudan çok, çoğunun ister istemez Dr. Krokowski'nin son konuşmasıyla olay arasında bağlantı kurmalarıydı. Psikanalist, pazartesi günkü son konuşmasında –konu her zamanki gibi aşkın hastalığa yol açan bir güç olduğuydu– sara hastalığına değinmiş ve analizden önceki dönemde böyle durumların kutsal sayıldığını, kehanete yönelik bir sınama ya da şeytanımsı güçlere sahip olma biçiminde yorumlandığını yarı şiirsel yarı da acımasız bilimsel terimlerle açıklamış, aşkla eşdeğer olduğunu ve bir beyin orgazmı olduğunu söylemiş, kısacası, böyle durumları öylesine suçlamıştı ki dinleyicileri, Popov'un gösterisini konuşmanın bir uygulaması, sığ bir vahiy ve gizemli bir rezalet olarak algılamak zorunda kalmışlardı. Hanımların gizlice kaçışında belirli bir utanma da söz konusuydu. Başhekim de yemekteydi ve Hemşire Mylendonk ve birkaç gücü kuvveti yerinde gençle birlikte, kendinden geçmiş hastayı olduğu gibi, yani morarmış, kaskatı ve ağzı hâlâ köpük içinde yemek odasından lobiye taşıdılar. Orada doktorların; başhemşirenin ve başka personelin bir süre has-

tayla uğraştıkları, sonra da bir sedyeye konup götürüldüğü görüldü ama kısa bir süre sonra Herr Popov kendisi kadar sakin karısıyla birlikte İyi Ruslar Masası'nda oturuyordu yeniden ve öğle yemeğini hiçbir şey olmamış gibi bitirdi.

Hans Castorp olay boyunca kaygı dolu dehşetini belirterek oturmuştu ama sonuçta, bu olayı bile çok ciddi bulmamıştı. Tanrı yardımcısı olsun! Popov balıktan pekâlâ boğulabilirdi ama bütün o bilinçsiz öfke ve zevk arasında bunu yapmamayı becerebilmişti. Şimdi de orada neşe içinde oturuyor ve ne yaptığını bilmez çılgın bir ayyaş gibi davranmamışı oynuyordu – belki de olanları anımsamıyordu bile. Görünüşü de acıya duyulan saygıyı artıracak gibi değildi. Bu olay bile, Hans Castorp'un burada kendi isteği dışında, ciddiyetten uzak yüzeysel bir aldırmazlıkla yüz yüze olduğu izlenimini körükledi; yerel âdetlere karşı çıkıp ağır hastalara ve *moribundus*'lara ilgi göstererek bunu kırmak istiyordu. Hemşire Alfreda, kuzenlerin kaldığı katta, onlara yakın bir odada Leila Gerngross adında bir genç bir kızın ölmek üzere olduğunu söylemişti. On gün içinde dört kez çok şiddetli kanama geçirmişti. Ailesi ölmeden önce onu evine götürmek niyetiyle gelmiş ama başhekim zavallı küçük Gerngross'un yerinden kıpırdamaması gerektiğini söylediği için bu olasılık ortadan kalkmıştı. On altı ya da on yedi yaşlarında var yoktu. Hans Castorp bir saksı çiçeği ve iyileşme dileklerini yollayarak planını uygulamanın tam zamanı olduğunu düşündü. Evet, Leila'nın doğum günü olmadığı doğruydu ve Hans Castorp'un sorup soruşturarak ilkbaharda olduğunu öğrendiği doğum gününü de büyük bir olasılıkla göremeyecekti ama bu durum Hans Castorp'un merhamet görevini engelleyecek değildi. Bir gün öğleden sonra yürüyüş sırasında aşağıdaki otelin yanındaki çiçekçiye girdi, dükkânın toprak ve çiçek kokan yoğun nemli havasını içine çektikten sonra güzel bir ortanca saksısı seçti ve küçük *moribundus*'un odasına gönderilmesini söyledi. Seçtiği karta adını değil, yalnızca, 'İki konuk arkadaşınızdan iyileşme dileğiyle' notunu yazmıştı. Çiçeklerin kokusundan ve dışarıdaki soğuktan sonra gözlerini sulandıran dükkânın ağır ılık ha-

vasından hoş bir biçimde etkilenerek mutluluktan çarpan bir yürekle işi bitirdi; bu alçakgönüllü çabasını cüretli ve yararlı buluyor, yaptığına gizlice simgesel bir anlam veriyordu.

Leila Gerngross'un özel hemşiresi yoktu; doğrudan doğruya Fräulein von Mylendonk'un bakımındaydı ama Hemşire Alfreda da ara sıra odasına uğradığı için gençlere, nazik jestlerinin nasıl karşılandığıyla ilgili haberleri o verdi. Umutsuz durumuna ve çaresizliğine karşın, genç kız tanımadığı insanların iyi niyetine çocuk gibi sevinmişti. Çiçek başucunda duruyor, gözleri ve elleriyle onu okşuyor, sulayıp sulamadıklarına özen gösteriyor, ara sıra gelen öksürük nöbetleri sırasında bile gözlerini ondan ayırmıyordu. Babası emekli Albay Gerngross ve annesi de bu jestten çok duygulanmışlardı ama hiç kimseyle arkadaşlık edemedikleri için çiçeği yollayanların kim olduğunu tahmin etmelerine olanak yoktu. Böyle olunca Hemşire Schildknecht sonunda dayanamamış, olayın giz perdesini kaldırarak yollayanların adını açıklamıştı. Üç Gerngross'un teşekkürlerini ve görüşme arzularını kuzenlere ileten de o oldu. Ve ertesi gün, iki kuzen hemşirenin öncülüğünde Leila'nın acılar odasına parmaklarının ucuna basarak girdiler.

Ölmekte olan kız, sarışın, menekşe rengi gözlü, narin ve çok tatlı bir kızdı; çok kan kaybetmesine ve ciğerlerinin geriye kalan dokusu ancak zorlukla soluk alabilmesine yetecek kadar olmasına karşın hiç de acınası bir hali yoktu. Onlara tekdüze ama hoş bir sesle teşekkür etti. Yanaklarına ışıltılı bir pembelik yayılmıştı. Hans Castorp, beklentilerinin bu olduğuna inandığı için ilk önce, kıza, annesine ve babasına özür dilercesine davranışının nedenini açıkladı, sonra, duygu yüklü bir sesle fısıldayarak saygılarını sundu. İçinden gelen bir sesle neredeyse kızın yatağının yanında diz çökecekti ama kızın elini uzun bir süre tutmakla yetindi. Eli nemli değildi kızın; ıslaktı. Kızcağız öylesine çok terliyordu ve ter bezleri öyle çok ter salgılıyorlardı ki, büyük oranlarda limonata tüketmese, su kaybı yüzünden eti çoktan büzüşür ve kururdu. Yatağının başu-

cunda bir sürahi dolusu limonata hazır bekliyordu. Anne ve baba, büyük üzüntü içinde olmalarına karşın, nezaket gereği, üstlerine düşeni yapıp kuzenlerin durumunu sordular ve gerekli şeyleri söylediler. Albay, geniş omuzlu, dar alınlı, fırça bıyıklı tam bir çam yarmasıydı ve kızının ciddi durumunda ve bu hastalığa olan yatkınlığında organik bir suçu olmadığı hemen göze çarpıyordu. Anlaşılan karısıydı suçlu olan – ufak tefek veremli gibi görünen bir kadındı ve aileye getirdiği bu çeyizin vicdani yükü altında ezilmişe benzeyen bir hali vardı. On dakika sonra Leila yorulma ya da daha doğrusu aşırı heyecan belirtileri göstermeye başlayınca –yanakları daha da kızarmış, menekşe gözlerinde kaygı verici bir pırıltı belirmişti – Hemşire Alfreda anlamlı bakışlar fırlatmaya başladı ve kuzenler izin istediler. Frau Gerngross onları koridora kadar uğurladı ve Hans Castorp'un üzerinde garip bir etki bırakan kendini suçlamalara koyuldu. Ağlamaklı, kendisinin suçu olduğunu, kızcağızın bu hastalığı ondan almış olabileceğini, kocasının bu işte hiç suçu olmadığını söylüyor, genç kızlığında, çok kısa bir süre, hiç önemsenmeyecek kadar hafif hastalandığına yeminler ediyordu. Sonra doktorlar hastalığı atlatıp tamamen iyileştiğini söylemişler –çünkü evlenmek istiyormuş, yaşamak ve evlenmek– ve bunu başarmış; böyle şeyleri aklının ucundan bile geçirmeyen sevgili, gürbüz kocasıyla evlendiğinde tümüyle sağlıklıymış ama kocası o kadar suçsuz ve sağlıklı olmasına karşın bu felaketi önleyememiş. Ne yazık ki, geçmişe gömülüp unutulmuş olan, çocukta yeniden su yüzüne çıkmış ve o bunun üstesinden gelemeyip boyun eğmek zorunda kalmış. Kızcağız ölüyormuş; doktorlar umutlarını kesmişler. Ve bunların tümü onun eski yaşamı yüzünden olmuş, bütün suç ondaymış.

Gençler onu teselli ettiler ve hiçbir zaman umut kesilemeyeceğini söylediler. Ama albayın karısı onlara her şey için, çiçek, kızcağıza değişiklik olan ziyaretleri ve ona verdikleri küçük mutluluk için teşekkür etti. O zavallı yalnızlık ve acı içinde yatarken başka kızlar yaşamın tadını çıkarıp yakışıklı oğlanlarla gülüp oynaşıyorlarmış – hiçbir hastalık böyle isteklere engel olamazmış. Kızının yaşamına bi-

razcık ışık getirmişler; Tanrım belki de son ışıkmış bu. Ortancalar onu balonun gözdesi yapmış ve iki yakışıklı kavalyeyle sohbet etmekle birazcık flört edebilmiş – bir anne olarak bu durum onun gözünden kaçmamış kuşkusuz.

Hans Castorp bu son sözlerden, özellikle de, Frau Gerngross'un, flört yerine Almanca i harfiyle 'flirt' diye yanlış telaffuz ettiği, flört sözcüğünü kullanmasından çok rahatsız oldu. Ayrıca, o yakışıklı bir kavalye değildi; küçük Leila'yı, bulundukları yerin bencilliğini protesto etmek için tıbbi ve manevi amaçlarla ziyaret etmişti. İşlerin tam onun istediği gibi gitmemesi, özellikle de, albayın karısının bazı sözleri canını sıkmıştı ama planını uygulayabildiği için memnun ve heyecanlıydı. Özellikle iki şey, çiçekçi dükkânının kokusu ve Leila'nın ıslak eli zihninde ve yüreğinde iz bırakmıştı. Bu başlangıçtan sonra, hemen o gün Hemşire Alfreda'yla hastası Fritz Rotbein'ı ziyaret etmek için randevulaştı. Tüm verilerin hastanın fazla zamanı kalmadığını göstermesine karşın, hem hasta hem de hemşiresi sıkıntıdan patlıyorlardı.

Hiç şakası yoktu, Joachim de onunla gelecekti. Hans Castorp'un azmi ve yardım girişimciliği, Joachim'in suskunluğundan ve gözlerini yere indirmesinden belli olan isteksizliğine üstün geliyordu çünkü Joachim Hıristiyan yardımseverliğini pek önemsemediğini söyleyemeyeceğine göre, bir bahane bulması zordu. Hans Castorp bunu anlıyor ve kendi lehine kullanıyordu. Bu isteksizliğin askeri doğasını sezebiliyordu. Peki ama o, planından memnun kalıp heyecanlanıyor ve yararlı olduğuna inanıyorsa? O zaman en iyisi Joachim'in suskun isteksizliğini görmezlikten gelmekti. Planı *moribundus* bir erkeğe uygulayacaklarına göre, ona çiçek yollamalarının mı, yoksa giderken götürmelerinin mi daha doğru olacağını tartıştılar. Hans Castorp bunu çok istiyor, çiçeğin bu işin bir parçası olduğunu düşünüyordu. Özellikle ortancayla, o mor tomurcuklu, top top biçimli çiçekle attığı adımdan pek memnun kalmıştı. Böylece, hasta artık ölüm döşeğinde olduğuna göre kadın mı erkek mi olduğunun pek önemi kalmadığına, çiçek vermek için illa doğum günü olması gerekmedi-

ğine karar verdi. Ölmek üzere olan bir insana her gün doğum günüymüş gibi davranılması gerektiğine de. Yanında kuzeni, bu niyetle çiçekçi dükkânının toprağımsı ılık hoş kokusunu arayıp buldu ve elinde üzerinde hâlâ su damlacıklarının durduğu hoş kokulu güller, karanfiller ve zambaklardan oluşan bir demetle, Hemşire Alfreda'nın iki konuğu olduğunu hastaya bildirmesinden sonra, Herr Rotbein'ın odasına girdi.

Henüz yirmisinde bile olmamasına karşın, Herr Rotbein'ın saçları dökülmeye ve kırlaşmaya başlamış, derisi mum gibi sararıp solmuş, bir deri bir kemik kalmıştı. Büyük kulakları ve kocaman elleri vardı. Kuzenlerin ziyaretinin getirdiği değişiklik ve yüreklendirici sözlerine duyduğu minnet yüzünden onları selamlarken ve çiçeği alırken kendini tutamayıp neredeyse ağlıyordu. Ama hemen sonra, fısıltıyı andıran bir sesle, Avrupa'daki çiçek ticaretinden ve o sırada bu ticaretin çok geliştiğinden ve özellikle Nice'teki ve Cannes'daki seralardan dünyanın her tarafına, Paris ve Berlin'deki toptancılara, Rusya'ya bile postayla ve demiryollarıyla çiçek yollandığından söz etmeye başladı. Bir işadamı olduğundan ve ölene dek öyle kalacağından da. Coburg'da oyuncak bebek imal eden babasının ticareti öğrensin diye onu İngiltere'ye yolladığını ve orada hastalandığını da fısıldadı. Ateşini tifo olarak yorumladıkları için sade suya çorba diyeti uygulamışlar. O yüzden böylesine zayıflamış. Burada her şeyi yemesine izin verdikleri için o da kuşkusuz bunu yerine getirmiş ve kan ter içinde kalsa da yatakta yemek için her türlü gayreti göstermiş. Ne yazık ki bağırsağında da enfeksiyon olduğu için evden yolladıkları füme dil ve yılan balığı pek iyi gelmemiş – artık bir damla bir şey bile sindiremiyormuş. Babası Coburg'dan gelmek üzereymiş. Behrens ona bir telgraf yollamış çünkü fazla umut olmasa da daha radikal bir çözüm için hiç olmazsa bir ciğer reseksiyonu yapmak eğilimindeymişler. Rotbein tüm bunları, ameliyatı bile ticari bir işmiş gibi anlatıyordu; işadamıydı ve sonuna dek öyle kalacaktı. Omuriliği anestezisi dahil, bu iş aşağı yukarı bin frank tutarmış çünkü bütün ciğer kafesi, yani altı-yedi ta-

ne kaburga kemiği işin içindeymiş ve o andaki sorun bu paranın iyi bir yatırım olup olmadığıymış. Behrens onu ikna etmeye çalışıyormuş ama doktorların bu işten kârı besbelliymiş. Oysa, onun bu işten çıkarının ne olacağı belirsizmiş; acaba kaburga kemiklerine hiç dokundurmadan huzur içinde ölmesi daha mı iyi olurmuş.

Ona akıl vermek pek kolay bir iş değildi. Kuzenler başhekimin bir cerrah olarak olağanüstü başarılı olduğunu göz önünde bulundurmak gerektiğini söylediler. Sonunda, son sözün yolda olan Baba Rotbein'da olduğuna karar verdiler. Ayrılırlarken, Herr Rotbein zafiyetten biraz ağladı. Döktüğü gözyaşları duyarsız bir işadamı gibi konuşmasıyla garip bir çelişki oluşturuyordu. Gençlere yeniden gelmelerini rica etti, onlar da söz verdiler ama bu hiçbir zaman gerçekleşemedi. Oyuncak bebek imalatçısı o akşam geldi ve ertesi sabah ameliyat yapıldı. O günden sonra da gencin konuk kabul edecek hali kalmadı. İki gün sonra Hans Castorp'la Joachim odasının kapısının önünden geçerlerken odanın dezenfekte edildiğini gördüler. Hemşire Alfreda çantasını toparlamış ve başka bir sanatoryumdaki bir *moribundus*'a bakması gerektiği kendisine acilen bildirildiği için Berghof'tan ayrılmıştı. Gözlüğünün kordonunu iç çekişleri arasında kulağının arkasına geçirdikten sonra apar topar başka bir *moribundus*'a bakmaya gitmişti – başka bir seçeneği de yoktu zaten.

Ara sıra, yemek salonuna giderken ya da dışarıya çıkarken içindeki eşyalar bir köşeye yığılmış, kapıları ardına kadar açık, dezenfekte edilmeye hazır 'boşaltılmış' bir oda görüyordunuz. Bu görüntünün ardında binlerce sayfalık bir giz olmasına karşın öylesine doğal geliyordu ki bu insana – özellikle de, dezenfekte edilmiş böyle bir 'boşaltılmış' odayı sahiplenip oraya evim dedikten sonra. Ama bazen öyle bir odada kimin kaldığını bildiğinizde, bir anlığına önünde durup düşünüyordunuz. O gün ve ondan sekiz gün sonra Leila Gerngross'un odasının önünden geçerken Hans Castorp'un yaptığı gibi. İlk önce zihni odadaki hareketliliğe karşı çıktı. Orada şaşkın durmuş düşünürken başhekim rastlantı sonucu oradan geçiyordu.

"Günaydın, Başhekim Behrens. Buradan dezenfekte edişlerini izliyordum," dedi Hans Castorp. "Küçük Leila..."

"Eh," dedi Behrens omuz silkerek. Davranışının etkisinin iyice sinmesini bekledikten sonra, "Son anda biraz kur yaptınız demek – ucu ucuna yetiştiniz, değil mi? Sizin bu yönünüzü beğeniyorum doğrusu – benim kafesteki minik ıslık çalarlarıma ilgi gösteriyorsunuz, bu gücü kuvveti yerinde halinizle. İyi bir atılım. Hayır, hayır, inkâr etmeyin, bu sizin kişiliğinizin hoş bir yanı. Ara sıra sizi hastalarımla tanıştırmamı ister misiniz? Burada daha epeyce kafeslenmiş kuşum var – ilginizi hâlâ çekiyorlarsa kuşkusuz. Örneğin, şimdi 'fazla doldurulmuş' hanımın odasına gidiyorum. Gelmek ister misiniz? Sizi bir 'acıdaşı' olarak tanıtırım."

Hans Castorp başhekime, lafı ağzından aldığını çünkü onun da aynı şeyi sormak üzere olduğunu söyledi. Önerisini büyük bir mutlulukla kabul ediyordu. Ama bu, 'fazla doldurulmuş' kimdi acaba? Bu adı nasıl anlamalıydı?

"Olduğu gibi," dedi başhekim. "Mecazi anlamda değil. O size anlatır." Birkaç adımda 'fazla doldurulmuş'un odasına vardılar. Başhekim beklemesini söyledikten sonra, çift kapıları açarak içeriye daldı. Behrens girerken içeriden neşeli bir kahkaha duyuldu ama kapı kapanınca konuşulanlar duyulmaz oldu. Birkaç dakika sonra, Behrens ziyaretçinin içeriye girmesine izin verdiğinde o da aynı kahkahayla karşılandı. Behrens onu, arkasına sokulu yastıklara dayanmış yatan, sarışın bir kadınla tanıştırdı; kadın mavi gözlerini ona dikmiş merakla bakıyordu. Kıpır kıpırdı ve soluksuz kaldığı için ona daha da sinirli, heyecanlı ve gıdıklanmış gibi bir görünüm veren neşeli tiz kahkahaları birbiri ardına atıp duruyordu. Başhekimin ayrılmadan önce, konuğu tanıştırırken kullandığı sözcüklere de güldü, sonra bir yandan el sallarken, bir yandan da, art arda 'adieu', 'teşekkürler', 'güle güle'leri yineleyip durdu. Ardından, şarkı söylercesine iç geçirdi ve patiska geceliğinin altında inip kalkan göğsünü bastırarak gümüş gibi ışıltılı bir kahkaha attı; bacaklarının kıpırtısını engellemekte zor-

luk çektiği belliydi. Adı Frau Zimmermann'dı.

Hans Castorp onu hayal meyal hatırlıyordu. Frau Salomon ve öbür öğrencinin olduğu masada birkaç hafta oturmuş, sürekli gülmüş, sonra da, genç adamın fazla ilgisini çekmeden ortadan kaybolmuştu. Berghof'tan ayrılmıştır diye düşünmüştü ortadan yok oluşu aklına geldiyse kuşkusuz. Şimdi onu 'fazla doldurulmuş' adıyla bulmuştu ve hâlâ bunun açıklamasını bekliyordu.

'Fazla doldurulmuş', "Ha, ha, ha," diye kıkırdadı neşeyle, göğsü titreyerek. "Bizim Behrens çok komik adam, inanılmaz komik, çok eğlendirici, gülmekten ölüyorsunuz. Buyurun oturun Herr Kasten, Herr Karsten ya da adınız her neyse. Çok komik bir adınız var, ha, ha, he, he. Kusura bakmayın. Yatağın ayakucundaki sandalyeye oturun ama bacaklarım tekmelemeye kalkarsa hiç aldırmayın. Buna... ha, ha, ha..." ağzı açık iç çekti ve yeniden makaraları koyuverdi, "buna engel olamıyorum."

Neredeyse hoş bir kadın denilebilirdi; oldukça sert ama hoş hatları ve biraz da gıdığı vardı. Dudakları ve büyük bir olasılıkla oksijen yetmezliğinden burnunun ucu mavimsi bir renk almıştı. İnsanın gözünü rahatsız etmeyecek zayıflıktaki elleri zarifti ve geceliğinin dantel manşetleriyle güzel bir uyum sağlıyorlardı ama ne onları ne de ayaklarını oynatmadan tutamıyordu. Bir genç kızınkini andıran bir boynu vardı ve zarif köprücükkemiklerinin üzerindeki iki küçük çukur hoş duruyor, gülmekten ve soluk almaya çalışmaktan inip kalkan göğsünün sürekli dalgalanan keten çarşafın altındaki diri yumuşaklığı belli oluyordu. Hans Castorp ona da bir saksı ya da Nice ya da Cannes'dan yollanma, üzerinde hâlâ su damlacıkları olan bir demet çiçek yollamaya karar verdi ve kendini biraz rahatsız hissetse de Frau Zimmermann'ın uçarı ve gergin neşesine katıldı.

"Demek yüksek dereceli hastaları ziyaret ediyorsunuz, öyle mi? Ne kadar eğlenceli; ne kadar kibar bir jest, ha, ha, ha. Ama şunu bilmelisiniz ki ateş çizelgesinde pek yukarılarda sayılmam – neredeyse hiç ateşim yoktu, son zamanlara kadar; başıma... bakın, dinleyin, hayatınızda bu

kadar komik bir şey duymamışsınızdır." Ve başına gelenleri, bir yandan soluk almaya çabalayarak şakıya şakıya kahkahalar arasında anlatmaya başladı.

Oraya biraz hasta olarak gelmişti – ama çok az hasta olarak; yoksa gelir miydi? Belki birazdan azıcık fazla hastaydı ama ciddi bir vaka kesinlikle değildi. Son zamanlarda çok yaygın olan yeni ameliyat tekniği, *pneumothorax* onda çok başarılı olmuştu. Ameliyat tam bir başarıydı ve Frau Zimmermann'ın durumu çok olumlu gelişmiş, kocasına –evliydi ama çocuğu yoktu– üç ya da dört ay sonra eve dönebileceği söylenmişti. Bu arada, canı istediği için kalkıp Zürih'e gitmiş ve tekrar oksijen alması gerektiğini anlayınca, oradaki doktorlardan birine başvurmuş ve ona güvenmişti. Çok hoş, komik bir genç adamdı, doktor, ha, ha, ha. Ne mi olmuştu? Doktor onu fazla doldurmuştu! Bu sözcük durumu tam ifade ediyordu. Doktor çok iyi niyetliydi ama işini doğru dürüst bilmiyordu. Sonuçta buraya tıkabasa doldurulmuş olarak gelmek zorunda kalmıştı; kalbi sıkışıyor, soluk alamıyordu –ha, ha, he, he– ve öfkeden deliye dönen Behrens küfrede küfrede hemen yatmasını emretmiş ve böylece, en üst derecede hasta olmasa da, canına okunmuş ciddi bir vaka haline gelmişti. Ha, ha, ha, yüzüne bakın, ne komik bir yüz! Ve parmağıyla Hans Castorp'u göstererek, yüzündeki ifadeye öylesine çok güldü ki alnı morarmaya başladı. Ama işin en komik yanı, Behrens'in öfkeden kudurması ve kabalığıymış. Fazla doldurulduğunu anlayınca Behrens'in ne yapacağını düşünüp zaten gülmüşmüş. "Ölüm kalım savaşı veriyorsunuz!" diye haykırmış hiç sakınmadan. Tam bir ayı, ha, ha, he, he... Herr Karsen kusuruna bakmamalıymış.

Başhekimin sözlerinin onu neden gülme krizlerine soktuğu belli değildi. Kaba davrandığı ve ona inanmadığı için miydi, yoksa ona gerektiği gibi inanıyordu da kendisinin 'ölüm kalım savaşı' içinde olmasını mı komik buluyordu? Hans Castorp bu sonuncusunun doğru olduğuna ve tüm bu çocuksu uçarılığın kuşbeyinli olmasından kaynaklandığına karar verdi ve bu durum hiç hoşuna gitmedi. Yine de ona çiçek yolladı ama Frau Zimmermann'ı bir daha

da görmedi. Frau Zimmermann birkaç gün oksijen verildikten sonra, telgrafla çağrılan kocasının kollarında öldü. Başhekim, ölümünü Hans Castorp'a haber verirken kendiliğinden, "Azman bir kaz!" diye bir yorum da ekledi.

Hans Castorp onun ölümünden önce de –anlayış dolu bir atılımın ve başhekimle hemşirelerin yardımıyla– sanatoryumdaki başka ciddi hastalarla da tanışmıştı ve her kez Joachim de birlikte gitmek zorunda kalmıştı. *Tous-les-deux*'nun oğlunu –kalanı– ve oldukça uzun bir süre önce odası altüst edilip H_2CO'yla tütsülenmiş olan bir başkasını da ziyaret etmişti. Bir de Teddy adında bir oğlan vardı ve durumu öylesine ağırlaşmıştı ki, 'Fridericianum' adındaki bir yatılı eğitim enstitüsünden orası yetersiz kaldığı için buraya nakledilmesi gerekmişti. Onun yanı sıra, bir aziz kadar iyi yürekli ve sabırlı sigortacı Rus ve Alman karışımı kökenli Anton Karlovitch Ferge'yi ve flört etmeyi seven çok mutsuz Frau von Mallinckrodt'u da sayabilirdiniz. Bu sonuncuya da çiçek yollanmış, hatta, Joachim durup izlerken, Hans Castorp birkaç kez ona lapasını bile yedirmişti. İkisi de iyilik ve merhamet açısından neredeyse İncil'deki Samaritanlar kadar ünleneceklerdi.

Günün birinde Settembrini bu konuyu deşti:

"Vay, mühendis bey, yaptıklarınızla ilgili ilginç şeyler duyuyorum. Kendinizi hayır işlerine mi adadınız? Sevaba girip haklı çıkmaya mi çalışıyorsunuz?"

"Sözünü etmeye değmez Herr Settembrini. Önemsenecek bir şey yok. Kuzenim ve ben..."

"Kuzeninizi bu işe karıştırmayın. Her ikinizden de söz ediliyor ama bizim ilgimizi sizin çektiğiniz kesin. Teğmen saygıdeğer biri ama ruhsal bağlamda tehlikelere açık olmayan yalın bir kişiliği var; bir eğitimciye hiç sorun çıkarmayanlardan. Bu işleri yönlendirenin o olduğuna beni inandıramazsınız. Burada önemli olan sizin kişiliğiniz – bu yüzden de çok daha tehlike içindesiniz. Siz, böyle dememe izin verirseniz, yaşamın sorunlu çocuklarındansınız; ilgilenilmesi gerekenlerdensiniz. Bana bir kez, sizinle ilgilenmem gerektiğini söylemiştiniz."

"Demiştim, Herr Settembrini. Her zaman için. Çok

düşüncelisiniz. 'Yaşamın sorunlu çocukları' çok hoş. Siz yazarların aklına neler geliyor! Bunu bir iltifat olarak mı kabul etmem gerektiğini bilemiyorum ama kulağa hoş geldiğini söylemek zorundayım. Evet, son zamanlarda, 'ölümün çocukları'yla ilgileniyorum, bunu demek istiyorsunuz. Ara sıra, zamanım olduğunda, şöyle bir geçerken uğruyorum durumu ciddi ve kritik olanlara ama dinlenme kürümü ihmal etmeden. Buraya zevk için gelenlere değil kuşkusuz, ziyaretlerim ölmeye gelenlere."

"Ama, 'Bırakın ölülerini ölüler gömsün' demiş bir İtalyan."

Hans Castorp kollarını kaldırarak, bir sorunsalla ilgili çok değişik şeyler yazıldığını ve hangisinin doğru olduğuna karar vermenin zor olduğunu anlatmaya çalışan bir ifade takındı. Oysa, laternacı kuşkusuz rahatsız edici bir noktaya basmasa edemezdi. Beklenen buydu ama Hans Castorp her zaman olduğu gibi ona kulak verip söylediklerini, fazla etkilenmeden dinlemeye değer buluyordu; eğitim bağlamında yararlanmaya da hazırdı. Ama bu, herhangi bir eğitimsel bakış açısı uğruna hâlâ geçerli olan ve Anne Gerngross'a ve onun 'küçük hoş flirt' gibi laflarına, zavallı genç Rotbein'ın işadamı tutumuna ve 'fazla doldurulmuş'un kuşbeyinli şakımalarına karşın, belirgin olmasa da bir yararı olan girişimlerinden vazgeçeceği anlamına gelmiyordu.

Tous les deux'nun oğlunun adı Lauro'ydu. Ona da, Nice'ten gelen yoğun toprak kokulu menekşeler ve iyilik dilekleri yollanmıştı. Adların yazılmaması artık bir formaliteye dönüşmüştü çünkü herkes çiçeklerin kimlerden geldiğini pekâlâ biliyordu. Bu nedenle, *Tous les deux*, o siyahsolgun Meksikalı kadın, onlarla koridorda karşılaştığında teşekkürlerini yakışan el kol hareketleriyle ifade etti ve madeni bir tınısı olan Fransızcasıyla *–de son seul et dernier fils qui allait mourir aussi–* onları, oğlunun da teşekkür edebilmesi için odasına davet etti. Davetini hemen kabul ettiler. Lauro olağanüstü yakışıklı bir genç çıktı; kor gibi gözleri, kartal burnu gibi bir burnu ve üzerinden siyah bir bıyığın fışkırdığı çok güzel dudakları vardı ama öylesine

abartılı ve böbürlenen bir tutumu vardı ki konuklar –Hans Castorp da Joachim Ziemssen kadar– hastanın kapısını kapatıp dışarı çıktıklarında mutlu oldular. Ziyaret sırasında, siyah kaşmir şalına sarınmış, siyah tülünü çenesinin altında düğümlemiş, dar alnında kaygı çizgileri, kömür rengi gözlerinin altındaki kocaman sarkık torbalarıyla *tous des deux*, bükük dizlerle odayı arşınlarken arada sırada yatağın kenarında oturan iki kuzenin yanına geliyor, büyük ağzının bir kenarını aşağıya doğru sarkıtarak papağan gibi hep aynı trajik cümleyi yineliyordu: "*Tous les de, vous comprenez, messies... Premierement l'un et maintenant l'autre.*" Bu arada yakışıklı Lauro da, dayanılmaz abartılı sözcüklerden oluşan, paldır küldür yuvarlanır gibi Fransızcasıyla nasıl bir kahraman gibi ölmek istediğini, *comme heros, a l'espagnol, aynı, de meme que son fier jeune frere*, kardeşi Fernando gibi söylüyordu. Ve bu kuru sıkı atma, el kol hareketleri, ölümü sarı göğsüne davet etmek için gömleğinin önünü yırtar gibi açmalarla sürdü gitti – ta ki, kuzenlere izin istemek için iyi bir bahane olan, dudaklarına ince pas rengi bir köpük yayılmasına neden yaratan bir öksürük nöbeti tutana dek.

Lauro'ya yaptıkları ziyaretle ilgili bir şey söylemediler birbirlerine – odalarının sessizliğinde bile davranışını yorumlamaktan kaçındılar. Kocaman babacan bir bıyığı ve her nasılsa yine babacan bir görüntüsü olan biraz çıkık gırtlaklı Petersburglu Anton Karlovitch Ferge'yi ziyaret etmek ikisinin de hoşuna gidiyordu. Söylediğine göre neredeyse hayatına mal olacak olan *pneumothorax*'tan sonra binbir güçlükle iyileşmeye çalışıyordu. Yapılan bu moda ameliyat bilindiği gibi bazen *pleurachoc* denen bir şok yaratıyordu ve o da bu ciddi şoku yaşamıştı. Onunki son derece tehlikeli ve çok yönlü bir şok ve vücudun tam bir iflası olmuş ve kendini kaybedince ameliyatı yarıda kesip ertelemek zorunda kalmışlardı.

Herr Ferge ne zaman bu konuya değinse yumuşak bakışlı gri gözlerini kocaman açıyor ve yüzü sararıyordu – korkunç bir şey olmalıydı. "Genel anestezi yapmıyorlar, beyler – tamam, bu anlaşılabilir bir durum çünkü bunu

kaldıramıyormuşsun ama lokal anestezi yeterince etkili olmuyor, yalnızca kasın yüzeyini uyuşturuyor; açarlarken hissediyorsun ama biraz acıtıyor, sanki bastırıyorlar gibi. Yüzüm örtülü olduğu için bir şey göremiyorum, sağımdan asistan, solumdan hemşire beni tutuyor. Sanki biri beni bastırıyor ve göğsümü çürütüyor – kas dokusunu açıp kıskaçlarla ayırıyorlar. Sonra başhekimin, 'Tamam!' dediğini duyuyorum. Ondan sonra beyler, kör bir aletle akciğerin zarını yoklamaya başlıyorlar – kör olması gerekir aletin çünkü hemen kesmiyor. Delik açıp gaz verebilmek için uygun yeri aramaya başlıyorlar. Ama beyler, aletin akciğerin zarına sürtünmesi yok mu beyler; beyler, işte beni o mahvetti. İşim o anda bitti – size anlatamam. Akciğer zarına beyler, hiçbir zaman dokunulmamalı, dokunulamaz, hiçbir zaman olmamalı, olacak iş değil. Yasak bir şey bu. Akciğer zarı etle kaplı, tamamen ayrı, ulaşılmaz ona, kesinlikle. Oysa, ameliyatta onu ortaya çıkardı ve yoklamaya başladı. O zaman midem bulanmaya başladı. Hiç şimdiye kadar, cehennem dışında böylesine yedi kez berbat, iğrenç bir duygunun var olabileceğini düşünmemiştim. O anda bayıldım; biri yeşil, biri kahverengi, biri de mor, üç bayılmayı aynı anda yaşadım ve derinde bir şey çok pis kokuyordu, akciğer şoku koku alma duyumu fena etkilemişti beyler. Hidrosülfürik asitin dayanılmaz pis kokusuydu o, cehennem de böyle kokuyor olmalı. Kendimi iyice kaybettim ama güldüğümü duyabiliyordum; hayatımda böylesine ahlaksız ve iğrenç bir kahkaha duymadım, insanca değildi. Çünkü beyler, akciğer zarınızı yokladıklarında sanki en rezil, en yoğun ve en insanca olmayan bir biçimde gıdıklanıyor gibi oluyorsunuz. İşte bu Allah'ın belası *pleurachoc* böyle bir şey. Tanrı sizi böyle bir şeyden korusun."

Anton Karlovitch Ferge tekrar tekrar ve her kez aynı dehşeti yaşayarak 'iğrenç' deneyimine dönüyor ve ne zaman bu konuya değinse aynı işkenceyi çekiyordu. Daha baştan sıradan bir insan olduğu için 'yüce şeyler'in ona göre olmadığını, entelektüel ya da duygusal zorlamalara gelemeyeceğini, kendisinden böyle bir şey beklememeleri gerektiğini açıklamıştı. Bu nokta açıklığa kavuştuktan

sonra, hastalık onu vurana dek, yangın sigortası yapan bir sigortacı olarak başından geçen çok ilginç olayları anlatmaya başladı. Petersburg'da yaşıyordu ama sigortalı fabrikaları ziyaret etmek ve maddi durumları kuşkulu olanları saptamak için –istatistikler yangınların genelde işleri iyi gitmeyen fabrikalarda çıktığını gösterir– Rusya'yı baştan başa dolaşmıştı. Bu nedenle o ya da bu nedenle her fabrikaya yollanıyor ve geri ödemelerde büyük zararlara girmemek ya da riski büyütmemek için bankasına rapor hazırlıyordu. Uçsuz bucaksız ülkede dondurucu soğukta üzerine bir koyun postu örtüp kızakla nasıl oradan oraya gittiğini ve uyandığında kurtların karda yıldız gibi parlayan gözlerini gördüğünü anlatıyordu. Yanına kumanya olarak kutu kutu donmuş lahana çorbası ve ekmek alıyor, atları değiştirmek için durduklarında buzlarını çözüp yiyordu – ekmek fırından yeni çıkmış gibi taze olurdu. En kötüsü, havanın ansızın ısınmasıydı – o zaman donmuş lahana çorbası parçaları pelte gibi oluyor ve akmaya başlıyordu.

Böylece Herr Ferge arada içini çekerek öykülerini anlatıyor ve her şeyin artık düzeldiğini söylüyordu – bir de başka bir *pneumathorax* denemeseler ne iyi olacaktı. Yüce şeylerden hiç söz etmiyor, her zaman gerçeklerden söz ediyordu. Onu dinlemek bir zevkti; özellikle de, Rus İmparatorluğu, oradaki yaşantı, semaverler, *piroski*, Kazaklar ve kubbeleri soğan biçiminde olduğu için mantar kümelerini andıran ahşap kiliselerle ilgili bilgi almanın yararlı olduğunu düşünen Hans Castorp için. Orada yaşayan insanları, ülkenin uzak kuzeyindekileri, Hans Castorp'un gözünde daha egzotik olan Asya kanı taşıyan çıkık elmacık kemikli, Fin-Moğol gözlü olanlardan söz etmesini istiyor ve bunları antropolojik bir ilgiyle dinliyordu. Rusça konuşmasını bile istiyor ve Doğu'dan gelen bu atik ve bulanık, tümüyle yabancı kemiksiz dil Herr Ferge'nin babacan çıkık gırtlağından geçip, sevimli bıyığının altından akıyordu. Hans Castorp pedagojik açıdan yasak bölgeye girdikçe daha da çok keyif alıyordu. Gençlik işte!

Sık sık on beş dakikalığına Anton Karlovitch Ferge'ye uğruyorlardı. Arada sırada, Teddy'yi de ziyaret ediyorlardı.

Fridericianum'dan gelen, özel hemşiresi olan ve ipek pijamalar giyen o on dört yaşındaki zarif, kaliteli sarışın oğlanı. Yetimdi Teddy ama kendisinin de itiraf ettiği gibi zengindi. Ciddi bir ameliyat geçirecekti; çürümüş yerleri temizleyeceklerdi. Kendini iyi hissettiği günlerde bir saatliğine kalkıyor ve şık bir spor giysiyle aşağıdaki sosyal hareketliliğe katılıyordu. Kadınlar ona takılmaktan hoşlanıyor, o da onların, örneğin, Avukat Einhuf, spor pantolonlu kız ve Fränzchen Oberdank'la ilgili gevezeliklerini zevkle dinliyor, sonra da gidip yatıyordu. Böylece Teddy zarafet içinde yaşantısını sürüyor ve yaşamdan bundan fazla bir beklentisi olmadığını da açıkça belli ediyordu.

Elli numaralı odada Frau von Mallinckrodt yatıyordu – ilk adı Natalie olan. Kara gözleri vardı ve altın küpeler takıyordu. Süsü seven şuh bir kadındı; Tanrı'nın her türlü belayla cezalandırdığı tam bir Eyub Peygamber ve dişi bir Lazarus. Organizması öylesine zehirli maddelerle doluydu ki sanki bir sürü değişik hastalık, bazen yalnızca biri, bazen de tümü birden bedenini istila ediyordu. Özellikle de, cildi büyük bir sorundu; büyük bir bölümünde egzama yaraları açılmasına neden olan dayanılmaz kaşıntılar oluyor, ağzının kenarında bile çıktıkları için kaşıkla beslenmesi güç oluyordu. Frau von Mallinckrodt arada değişik iç iltihaplanmalara maruz kalıyor, bu iltihaplar akciğerinde ya da akciğer zarında, böbreklerinde, kemiklerinde ve hatta beyninde bile oluşuyor ve bilincini yitirmesine neden oluyordu. En büyük korkusu, ateş ve sürekli ağrı yüzünden zayıflayan kalbiydi çünkü bu durum bazen yediklerinin yemek borusunun hemen üstünde tıkanıp kalmasına ve normal yutkunmasına engel oluyordu. Kısacası kadının yaşamı bir işkenceydi. Kuzenlere hiç sakınmadan söylediğine göre kocasını ve çocuklarını başka bir adam –neredeyse bir çocuk– için terk etmiş, sonra da, onun tarafından terk edilmişti. Bu dünyada tek başınaydı. Artık yurdu yuvası yoktu ama beş parasız da değildi – eski kocası bu işi hallediyordu. Kendisini ciddiye almadığı ve beş para etmez bir günahkârdan öte bir şey olmadığını bildiği için kocasının iyilikseverliğini ya da süregelen aşkını olabildiğin-

ce kullanıyor ve bunu yersiz bir onur meselesi yapmıyordu. Böyle bir kadın olduğunu bildiği için Eyub Peygamber'in çektiği acılara benzer acıları, acınası esmer bedenine galip gelen kadınların öğelerinde olan bir dayanıklılık, sabır ve sükûnetle çekiyor, bilmem hangi ürkünç nedenle, başına doladıkları gazlı bezi bile kendisine yakışan bir süs gibi taşıyordu. Takılarını sürekli değiştiriyor, sabah mercanlarla başlayıp günü incilerle kapatıyordu. Hans Castorp'un yolladığı çiçekleri, iyilikseverlikten çok kibar bir erkek jesti olarak almış, pek memnun kalmış ve kuzenleri yatağının kenarında çay içmeye davet etmiş, o da başparmakları dahil olmak üzere bütün parmaklarında, eklem yerlerine dek opaller, ametisler ve zümrütlerle çayını ağızlı bir fincandan içmişti. Altın küpelerini sallayarak onlara başından geçenleri çarçabuk anlatmıştı. Saygıdeğer ve sıkıcı bir kocası ve bir o kadar da saygıdeğer ve sıkıcı çocukları vardı; onlara hiçbir zaman ısınamamıştı. Oğlu yaşındaki bir gençle kaçmıştı ve onun gösterdiği şiir dolu inceliği öve öve bitiremiyordu. Ama gencin ailesi onu türlü dalaverelerle ondan koparmışlardı, belki de genç ansızın patlak veren hastalıklarından iğrenmişti. Beyler de iğreniyorlar mıydı? Bunu söylerken dişiliği yüzünün yarısını kaplayan egzamaya üstün gelmişti.

Hans Castorp'a tek tiksinti veren şey, gencin iğrenmiş olmasıydı ve bunu omuz silkerek ifade etti. Şiirsel inceliği olan yeniyetmenin ilgisizliği onu tümüyle farklı bir yola itti ve mutsuz Frau von Mallinckrodt'u ziyaret edip çok özel bilgi gerektirmeyen bakımını yapmak için fırsat kollamaya başladı. Örneğin, tam öğle yemeği zamanında gelip lapasını özenle ağzına yediriyor, lokma boğazında kaldığında ağızlı fincandan içmesine yardım ediyor ya da yatakta dönmesine yardımcı oluyordu çünkü başka dertleri yetmiyormuş gibi, bir ameliyat izi hareket etmesini zorlaştırıyordu. Bunları yemeğe giderken ya da yürüyüşten dönerken yapıyor, Joachim'e yoluna devam etmesini çünkü elli numaralı odadaki vakaya bir göz atmak istediğini söylüyor ve her kez tüm benliğinin yardımseverliğin ve sessiz bir kendini önemsemenin verdiği sevinçle genişlediğini ve buna

gizliden gizliye, kusursuz bir Hıristiyan hayırseverliğini belirten çalıntı bir izlenimin de karıştığını duyumsuyordu; bu öylesine dindar, şefkatli ve övgüye değer bir izlenim veriyordu ki ne askeri ne hümanistik ne de pedagojik bağlamda ciddi bir itirazla karşılaşmasına olanak yoktu.

Hans Castorp ve Joachim'in özellikle ilgisini çeken Karen Karstedt'ten henüz söz etmedik. Kız Başhekim Behrens'in özel hastalarından biriydi ve kuzenlerin hayırseverliğine teslim edilmişti. Dört yıldan beri burada yukarılardaydı ve beş parası olmadığı için akrabalarının eline bakıyordu. Bir kez onu alıp gitmişler –nasıl olsa ölecekti– ama başhekim karşı çıkınca geri yollamışlardı. Köyde ucuz bir pansiyonda kalıyordu. On dokuz yaşında, düz saçları yağlı, yanaklarının keskin çıkıntısına yakışan gözlerindeki bir pırıltıyı utangaçlıkla gizlemeye çalışan çelimsiz bir kızdı ve kulağa hoş gelen kendine özgü bir sesi vardı. Durmamacasına öksürüyordu ve vücudundaki zehirler nedeniyle yaralar açılan parmakları sarılıydı.

Başhekim kuzenlerden rica etti, onlar da çok iyi kalpli oldukları için kendilerini ona adadılar. Çiçek yollandı, zavallı Karen'in köydeki küçük balkonunda bir kez oturuldu, sonra da üçü birlikte gezmeye başladılar. Alpler'deki spor faaliyetleri tüm hızıyla sürüyordu; onlar da bir kez bir buz pateni yarışmasını, sonra da bir kızak yarışmasını izlemeye gittiler. Değişik faaliyetlerin olduğu bir festival haftası da oldu; kuzenlerin o zamana dek fazla ilgi göstermedikleri eğlenceler ve gösteriler düzenleniyordu. Joachim buradaki eğlencelerin tümüne soğuk bakıyordu. Buraya o tür bir amaçla gelmemişti ve yaşantısını bir sürü değişik faaliyete göre ayarlamaya da hiç niyeti yoktu. Tek amacı, –onların yerini alan dinlenme kürü görevlerini bir an bile sektirmese de– bir an önce aşağıda düzlükteki gerçek görevlerini yerine getirebilmek için kimseyle beraber olmadan tek başına bedenindeki zehirleri atabilmekti. Kış sporlarını yapması yasak olduğuna göre, orada ağzı açık bir izleyici rolü oynamaya hiç niyeti yoktu. Hans Castorp'a gelince; gizlediği sınırlı bir mantıkla kendisini öylesine buradaki, yukarıdaki insanların bir parçası sayıyordu ki

vadiyi spor yapılan bir yer olarak gören insanlara ne bakacak ne de harcayacak bir dakikası bile yoktu.

Oysa, Fräulein Karstedt'e duydukları iyiliksever ilgi bu bağlamda bazı değişiklikleri beraberinde getirdi; Joachim bile Hıristiyan karşıtı görünmeden bunlara itiraz edemezdi. Dondurucu soğuğa karşın pırıl pırıl, güneş içinde bir günde hasta kızın köydeki mütevazı dairesine uğradılar ve onu alıp İngiliz semtinin adını Hotel Angleterre'den alan ana caddesindeki şık dükkânların önünden yürüdüler. Kaplıcalarda ve başka otellerde kalan dünyanın her bir yanından gelen zevk düşkünü zenginler, başları açık, üzerlerinde çok pahalı kumaşlardan yapılma son moda giysiler, yüzleri karın yansıttığı güneş ışınlarından bronz rengine dönüşmüş, kızakların çıkardığı çıngırak sesleri arasında dolaşıyorlardı. Üçlü, köyün biraz dışında, yazın futbol sahası olarak kullanılan vadinin dibine doğru olan buz pateni ringine doğru yürüdü. Otelin orkestrası, ardında, koyu mavi gökyüzüne doğru yükselen kar kaplı dorukların göründüğü, dört köşe ringin uzak bir köşesindeki ahşap pavyonun önündeki üstü kapalı küçük platformda konser veriyor ve her yöne müzik sesleri yayılıyordu. Biletlerini aldıktan sonra ringin üç bir yanındaki set set oturma yerlerinde birikmiş izleyicilerin arasından geçerek yer bulup oturdular. Patenciler, yakalarına kürk geçmiş, şeritlerle süslü kısa triko giysileri içinde öne arkaya doğru sallanıyor, zıplıyor, dönüyor ve figürler yapıyorlardı. Profesyonel bir çift dünyada başka kimsenin yapamayacağı bir figürü başarıyla tamamlayıp çok büyük alkış aldı ve borazan sesleri her tarafı çınlattı. Değişik ülkelerden gelen altı erkek yarışmacı, bedenleri eğik, elleri arkalarında kenetli, bazıları ağızlarına mendil tutarak müzik ve bir çıngırak eşliğinde geniş dikdörtgenin çevresinde altı kez dolaştılar. Kalabalıktan arada sırada yüreklendirici bağırmalar ve alkış sesleri yükseliyordu.

Çok renkli bir kalabalıktı ve üç hasta –kuzenler ve korudukları kız– çevreyi izlemeye koyuldular. Beyaz pırıl pırıl dişli, İskoç kasketli İngilizler, renkli, uzun yün atkılara sarınmış, bazıları pantolonlu, parfüm şişesine batmış gi-

bi kokan kadınlarla Fransızca konuşuyor, saçlarını küçük başlarına yapıştırmış, deri kısmı dışta kürk ceketler içindeki Amerikalılar ince kıyılmış sert tütünle doldurulmuş pipolarını içiyorlardı. Almanların ve İsveçlilerin arasında, barbar bir zenginliği sergileyen sakallı şık Ruslar ve Malezya kanının izlerini de taşıyan Hollandalılar oturuyordu. Hans Castorp'un biraz zaafı olduğu, Joachim'in ise kuşkuyla baktığı ve kişiliksiz bulduğu Fransızca konuşan, Balkanlar'dan gelenlerden tutun da, Levantenlere kadar, macera düşkünlerinin oluşturduğu belirsiz bir çeşitliliğin sergilendiği bir topluluktu bu. Çocuklara da eğlenceli görevler verilmişti: Bazıları bir ayağında paten, öbür ayağında kar ayakkabısı ringde sendeleyip duruyor, oğlanlar kızları kar küreklerinin üzerine itmeye çalışıyorlardı. Mumlarla yapılan bir yarış da vardı ve mumu söndürmeden hedefe ulaşan birinci oluyordu. Engelleri aşmak ya da hedefteki kovalara atmak için teneke kaşıklarla patates taşımaya çalışmak da vardı. Yüksek sosyete tezahüratta bulunuyor, insanlar en zengin ve en ünlü çocukları parmaklarıyla gösteriyorlardı: Şuradaki, Hollandalı bir milyarderin kızı, bir Prusya prensinin oğlu ya da on iki yaşında olmasına karşın adı dünyaca ünlü bir şampanyaya verilmiş bir oğlandı. Zavallı Karen de tezahüratta bulunuyor ve her defasında öksürüyordu. Parmaklarındaki açık yaralara karşın ellerini neşeyle çırpıyordu. Öylesine minnet doluydu ki.

Kuzenler onu kızak yarışına da götürdüler. Schatzalp'te başlayan yarış, koyun batı yamacında, Berghof'a ve Karen'in kaldığı yere uzak olmayan bir yerde bitiyordu. Bitiş noktasında içinde telefon olan küçük bir kontrol kulübesi vardı ve her bir kızak yola çıktığında içerideki telefon çalıyordu. Beyazlar içinde, göğüslerinde değişik ülkelerin renkli amblemleri olan kadın ve erkekler basık kızakların üzerinde uzun aralıklarla tek tek yıldırım gibi aşağıya kayıyorlar, iki taraftaki buz tutmuş karın arasında cam gibi parlayan dönemeçleri alıyorlardı. Gergin yüzleri kıpkırmızıydı ve karlar sürekli gözlerine giriyordu. Arada kazalar da oluyor, kızaklar devriliyor, sürücüleri yandaki karların üzerine fırlıyor ve izleyiciler sürekli fotoğraf çekiyor-

lardı. Burada da müzik vardı. İzleyiciler küçük tribünlerde oturmuşlar ya da pistin yanında kardan temizlenmiş dar yolda toplanmışlardı. Daha ileride pistin üzerindeki ahşap köprülerden insanlar aşağıdan hızla geçen kızakları izleyebiliyorlardı. Sanatoryumdan çıkarılan cenazeler de aynı yolu kullanır, köprülerin altından uçarcasına geçer, dönemeçleri alır ve vadiye, vadinin içine iner, diye düşündü Hans Castorp ve bu düşüncesini dile getirdi.

Çok hoşuna gittiği için bir öğleden sonrası, Karen'i meydandaki Biyoskop Tiyatrosu'na da götürdüler. Açık havaya alışkın oldukları için ciğerlerine taş gibi oturan ve zihinlerini bulanıklaştıran boğucu havadan rahatsız, oturup perdede ciddiye alınamayacak bir müzik eşliğinde her tür yaşamın kopuk kopuk kesitlerinin, hareket halindeki titrek kırıntılarının bir anlığına görünüp aceleyle gözden kaybolarak yanan gözlerinin önünden geçişini izlediler; müzik, geçmişten çıkıp gelen ve hemen yok olan hayaletlere günün ritimlerini katıyor ve kısıtlı aracılığına karşın eğlenceyi, görkemi, tutkuyu, vahşeti ve cilve dolu bir şehveti sergileyebiliyordu. Gözlerinin önünden hızla sessizce akıp giden çıplaklık, görkem, despot şehveti, köleliğin dindar öfkesi, gaddarlık, hırs, ölümcül arzu ve kalıcı güzelliklerle dolu birbiri ardına sahnelerle bir aşk ve cinayet öyküsü izlediler ve Doğulu bir despotun sarayında geçen film birdenbire açıklarcasına bir celladın pazılı kollarında durakladı. Kısacası, film uluslararası izleyicilerin duygularını anlayarak, derinlerindeki gizli istekleri sergilemekteydi. Her zaman yargıya varmaya hazır olan Settembrini olsa, bu gösteriyi insanlığı lekelediği için yadsır ve her zamanki klasik dürüst alaycılığıyla kötüye kullanılan teknolojinin böyle sunuşlara olanak sağlamasını kınardı, diye düşündü Hans Castorp ve düşündüklerini Joachim'in kulağına fısıldadı. Frau Stöhr, onlardan fazla uzak olmayan bir yerde, kırmızı cahil yüzünde zevkten kendinden geçmiş bir ifadeyle oturuyordu – anlaşılan kendini filme fena halde kaptırmıştı.

Çevredeki insanların da ondan aşağı kalır yanı yoktu. Filmin son karesi perdede parıldayıp söndükten ve ışıklar

yandıktan sonra izleyicilerin düş âlemi önlerinde boş bir karatahta gibi kalakaldı; alkış bile olmadı. Ne teşekkür edilip alkışlanacak biri ne de perdenin inmesiyle ödüllendirilecek sanatsal bir gösteri vardı. Zevkle izlenen filmde rol alan oyuncular çoktan uçup gitmiş, izleyiciler, yaptıkları iş bir anlığına odaklanıp milyonlarça resme indirgenen ve istenildiği zaman bir dizi parlayıp sönen kıvılcım olarak zaman öğesine geri yollanabilen gölgeleri izlemişlerdi. Bu gölge görüntü sona erdikten sonra topluluğun duyarsız suskunluğu iticiydi. Hiçliğin önünde eller hareketsiz kalmıştı. İnsanlar gözlerini ovuşturarak karşıya bakıyor, aydınlığın verdiği utangaçlıkla yeniden karanlık olmasını ve geçmişe karışmış ve yeniden karışacak olan şeyleri müzik eşliğinde bir kez daha izleyebilmek için yeniden o âna yollanmalarını istiyorlardı.

Ağzı kimsenin duymadığı bir böğürtüyle açılmış olan despot bir bıçak darbesiyle can vermişti. Şimdi de tüm dünyadan resimler görüyorlardı; Fransız Cumhurbaşkanı başında silindir şapka muhafızları denetlerken ve ardından bir hoş geldiniz konuşmasını yanıtlamak için landosunda otururken; Hindistan genel valisi bir mihracenin düğünündeyken ve Alman veliaht Potsdam'da bir kışlanın avlusundayken. Ayrıca, Neumecklenburg'da bir köydeki yerlilerin yaşantısını ve âdetlerini, Borneo'daki bir horoz dövüşünü, burunlarıyla kaval çalan çıplak yerlileri, fillerin yakalanışını, Siyam sarayındaki bir töreni ve Japonya'da geyşaların tahta kafesler ardında bekledikleri bir genelev sokağını izlediler. Kuzey Asya'nın karlarla kaplı steplerinde kızak çeken kürk yumağı Samoyedleri, Hebrun'da Rus hacıların dua edişini, İranlı bir suçlunun falakaya yatırılışını da. Her olayda onlar da vardı – mekân gitmiş, zaman geri dönmüş, 'o zaman ve orada' kayıp giden göz boyayıcı 'burada ve şimdi'ye dönüşmüştü. Derken çizgili ipekler içinde, zincirler, halhallar ve yüzüklerle koşumlanmış dolgun göğüsleri yarı çıplak Faslı genç bir kadın ansızın normal insan boyutuna gelene dek yaklaştırıldı; burun delikleri iyice açık, gözleri hayvansal bir yaşamla dolu, hatları canlı bir kadın; beyaz dişlerini göstererek güldü ve gözle-

rini siper etmek için bir elini –tırnakları cildinden daha açık renk gibi görünüyordu– kaldırdı ve öbür eliyle izleyicilere el salladı. İnsanlar, onları görür gibi görünen ama aslında görmeyen, onların bakışlarından hiç etkilenmeyen ve gülüşü ve el sallayışı bugüne değil de kendi mekânının zamanına ve yerine ait olan bu hoş hayaletin yüzüne şaşkınlıkla baktılar – tepki göstermek anlamsızdı zaten; anlaşılacağı üzere, aldıkları tadın içinde çaresizlik de vardı. Sonra hayalet birdenbire yok oldu. Perdeyi parlak bir hiçlik kapladı ve 'son' sözcüğü belirdi. Eğlence bitmişti ve insanlar, yeni bir makaranın dönüşünü izlemek için hevesle içeriye doluşan izleyicilerin arasından sessizce salonu boşalttılar.

Onlara katılan Frau Stöhr'ün ısrarıyla, ellerini minnetle kavuşturmuş olan Karen'i memnun etmek için kaplıcanın kafesine gittiler. Orada da müzik vardı; kırmızı ceket giymiş müzisyenlerden oluşan küçük bir orkestra çalıyordu. Çek ya da Macar asıllı birinci kemancı aynı zamanda şefleriydi ve orkestradan ayrılıp dans edenlerin arasına karışıyor, çalgısını kıvrak hareketlerle dile getiriyordu. Modern yaşam buydu; insanlar ellerinde garip içkilerle dolanıp duruyorlardı. Kuzenler kendileri ve korudukları kızcağız için portakal suyu ısmarladılar – salonun havası sıcak ve tozluydu. Frau Stöhr tatlı bir şnaps istedi. Günün bu saatinde henüz havaya girilmediğini ve akşamın ilerleyen saatlerinde dansın daha canlı olduğunu söyledi. Geç saatlerde birçok sanatoryumdan insanlar gelirmiş buraya, ayrıca, kaplıcada ve değişik otellerde tek başına kalan ve çılgın bir yaşam sürenlerden gelenler de çokmuş – birçok ciddi vaka burada ilk önce zevk–i sefa kadehini kafaya dikip sonra da '*dulci jubilo*' içinde kanama geçirip sonsuzluğu boylamışlar. Frau Stöhr'ün '*dolci jubilo*' deyişini ne hale getirdiği görülecek bir şeydi. O cehaletiyle, '*dolci*'yi, kocasının İtalyanca müzik bilgisinden aşırıp '*dolce*' diye telaffuz ediyor, ikinci sözcük de insana bir yangın var çağrısını, bir tezahüratı ya da Tanrı bilir neyi çağrıştırıyordu. Kuzenler Frau Stöhr'ün Latincesini duyar duymaz aynı anda bardaklarındaki kamışlara sarıldılar ama o hiç

oralı olmadı. Onun derdi, tavşan dişlerini göstere göstere, iğneleyici sözler ve laf sokuşturmalarıyla bu üç genç insanın arasındaki ilişkiyi azmedip çözmekti çünkü kendisinin de dediği gibi zavallı Karen'in iki hoş kavalyeyle dolaşmaktan büyük zevk aldığını biliyor ama bundan öte bir şey bilmiyor, özellikle de, kuzenler açısından işler ona daha da karışık geliyordu. Aptallığına ve cehaletine karşın, bayağı bir biçimde de olsa, kadınlara özgü bir sezgiyle işin içyüzünü tam olmasa da görebiliyordu. Gerçek kavalyenin Hans Castorp olduğunu, Joachim'in ona yalnızca yardım ettiğini anlıyor ve ima ediyor ama Hans Castorp'un Frau Chauchat'ya olan zaafını bildiği için de, Hans Castorp'un nasıl yaklaşacağını bilemediği bir kadının yerine zavallı küçük Karstedt'i koyduğunu varsayıyordu. Ahlaksal derinlikten yoksun, sığ bir sezgiydi bu ve tam ona göre bir şeydi. Bu nedenle, bunu kendine özgü kaba ve alaycı bir biçimde ifade ettiğinde Hans Castorp ona yorgun ve küçümser bir bakışla yanıt vermekle yetindi. Oysa bu yanlış sayılmazdı çünkü Karen'le ilişkisi bir şeylerin yerini dolduruyordu, belirginliği olmayan bir çareydi ama bu tüm yardım çabaları için de geçerliydi. Yardımlarının her biri bir amaca yönelikti; hastalıklı Frau Mallinckrodt'a lapasını yedirmek, Herr Ferge'nin cehennem dediği akciğer şokunu anlatmasını dinlemek, zavallı Karen'in sarılı olmalarına karşın minnetle ellerini kavuşturduğunu görmek yalnızca başkaları için yapılmış şeyler değildi; doğrudan doğruya gerçek bir doyuma ulaşıyordu. Herr Settembrini'nin eğitsel olarak savunduğu amaca tümüyle ters düşen bir kültür geleneğinden kaynaklansa da, yapmaya değerdi: *placet experiri* ya da Hans Castorp öyle sanıyordu.

Karen Karstedt'in oturduğu küçük ev köyün giriş yolu üzerinde, çağlayandan ve demiryolundan uzak olmayan bir yerde olduğu için kuzenlerin kahvaltıdan sonra yürüyüşe çıkarlarken uğrayıp onu almaları zor olmuyordu. Davos Köyü'nün anacaddesinde ilerlediklerinde tam önlerinde Schiahorn'u, artık karla kaplanmış olan Yeşil Kuleler denen üç çatalın güneşteki pırıltılarını ve daha uzakta sağda Dorfberg'in doruğunu görebiliyorlardı. Dağın alt ya-

macında bir mezarlık görünüyordu – duvarlarla çevrili köy mezarlığıydı bu ve büyük bir olasılıkla göle bakan çok güzel bir manzarası olduğu için oraya yürümeye değerdi. Güzel bir sabah üçü oraya çıktılar –bütün günler güzeldi artık–, koyu mavi bir gökyüzünün altında beyaz ışıltıları olan sakin ve güneşli, hem buz gibi hem de ılık günlerdi bunlar. Kuzenler, birinin yüzü kiremit renginde, öbürü bronzlaşmış, o havada fazla gelecek olan paltoları ellerinde yürüyorlardı. Genç Ziemssen spor giysiler içindeydi, lastik kar ayakkabılarını giymişti; Hans Castorp da aşağı yukarı aynı giyinmişti ama görünüşünü çok da önemseyen biri olmadığı için uzun pantolon giymişti. Yeni bir yılın şubatının başlangıcıyla ortası arasına denk düşen bir zamandaydılar. Evet, Hans Castorp geleli tarihin son sayısı değişmişti – tarih atarken bir sonrakini yazıyordunuz. Dünyanın zaman saati bir birim ileri gitmişti ama çok büyük bir ileri gidiş, örneğin yaşayan çok az kişinin görme şansına erişeceği ne binyılın ne bir yüzyılın ne de onyılın göstergesi değildi bu. Yıl göstergesi yalnızca biraz ileri gitmişti. Hans Castorp geleli henüz bir yıl olmamış, yarı yılı biraz geçmişti ve yelkovanı beş dakikada bir ilerleyen bazı büyük duvar saatlerinde olduğu gibi şimdilik hareketsiz duruyordu – kısa sürede de hareket etmeyecekti. Ay göstergesinin ilerleyecek daha on birimi vardı ve bu Hans Castorp'un gelişinden beri geçen birimlerden birkaç tane daha fazlaydı. Şubat sayılmazdı artık çünkü aylar başlar başlamaz bitiyordu – aynı paranın bozdurulduğunda harcandığı gibi.

Ve üçlü bir gün Dorfberg'deki mezarlığa yürüdüler – bu geziyi ne olup bittiğini tam verebilmek için anlatıyoruz. Fikir Hans Castorp'tan çıkmış, Joachim Karen'i düşündüğü için ilk önce tereddüt etmiş ama sonra korkağı oynayan Frau Stöhr gibi ölümlü olduğunu hatırlatan her şeyden kaçmak yerine, onunla saklambaç oynarcasına kaygılarından uzak tutmaya çalışmanın anlamsız olduğunu düşünerek kabul etmişti. Karen Karstedt hastalığının son günlerinde bile kendini hiç aldatmaya kalkışmadı; neyin ne olduğunu, parmaklarındaki çürümelerin ne anlama geldiğini çok iyi biliyordu. Katı akrabalarının cenazesinin eve

nakledilmesini düşünmek bile istemeyeceklerini ve ona orada yukarıda mütevazı bir yer bulunacağını da. Sonuç olarak mezarlığa bir gezinti ahlaksal bağlamda, birçok şeyden, örneğin sinemadan ya da kızak yarışından çok daha uygundu, özellikle de, mezarlığı köyün görülecek yerlerinden biri ya da bir yürüyüş yeri varsaymayıp orada yukarıda yatanlara dostça saygınızı iletmekse amacınız.

Yol ancak bir kişinin sığabileceği kadar kardan temizlendiği için tek sıra halinde yavaş yavaş yukarıya tırmanmaya başladılar ve bir süre sonra, tepedeki villaları giderek arkalarında bıraktılar ve başlarını çevirdiklerinde kışın görkemini yansıtan manzaranın biraz farklı bir açıdan önlerinde açıldığını gördüler. Görüntü vadinin girişine doğru kuzeydoğuda genişliyor ve beklendiği gibi gölü de içine alıyordu; ormanın ortasında karla çevrili yuvarlak bir daire. En uzak kıyısında birkaç derin yamaç birleşmiş gibi duruyor, onlardan daha yüksekte de mavi gökyüzünün önünde birbirinin üzerine yığılmış gibi duran bilmedikleri karla kaplı doruklar yükseliyordu. Mezarlığın küçük taş girişindeki karların içinde durup manzarayı içlerine sindirdikten sonra aralık olan demir kapıyı açıp içeri girdiler.

Burada da kardan temizlenmiş yollar buldular: Demir parmaklıklarla çevrili tümseklere, bir düzen içinde yapılmış, aynı yükseklikte, üzerlerinde taştan ve demirden yapılma haçların, madalyonlar ve yazıtlarla süslenmiş küçücük anıtların olduğu karla kaplı mezarlara giden yollardı bunlar. Ortalıkta ne kimse vardı ne de bir ses duyuluyordu. Yerin sessizliği, yalnızlığı ve huzuru, birçok anlamda gizemli ve derindi. Çalıların arasında, kar başlığı yana yatmış küçük bir melek ya da bir çocuk heykelciği vardı parmağını dudaklarına götürmüş olan; büyük bir olasılıkla bu yerin ruhu sayılabilen; konuşmanın, içerikten ve olgudan yoksun olmayan dil tutulmasının hem eşdaşı hem de karşıtı olan suskunluğun ruhu olabilirdi o kuşkusuz. İki erkeğin şapkaları olsaydı çıkaracaklardı ama her ikisinin de başları açık olduğu için, saygı içinde, Karen Karstedt'in arkasından topuklarına basarak ve sağa sola birazcık eğilerek arka arkaya yürüdüler.

Mezarlığın düzgün bir biçimi yoktu; güneye bakan dar bir dörtgen biçiminde başlıyor, sonra da iki kanada açılan iki dikdörtgene dönüşüyordu. Anlaşılan birçok kez yandaki arazilerden alınarak büyütülmüştü. O anda da, duvar diplerine ve o kadar tercih edilmeyen ortalara kadar her yerin neredeyse dolu olduğu belli oluyordu. Gömülecek yer kalmamıştı sanki. Üç yabancı bir süre saygı içinde, arada bir, bir adı çözmek ya da doğum ve ölüm tarihlerini okumak için durarak dar yollarda yürüdüler. Mezar taşları ve haçlar çok büyük emekle yapılmamış sade şeylerdi. Yazıtlara gelince, her dilde yazılmışlardı; İngilizce, Rusça ya da farklı Slav dillerinde, Almanca, Portekizce ve daha birçok dilde olanları da vardı. Tarihlerdi ince farklılıkları olan – genelde bu ömürlerin çoğu şaşılacak denli kısaydı; doğumla ölüm arasında yirmi yıldan biraz fazla bir süreç. Yeri erdemlilerden çok gençler doldurmuş, tüm dünyadan gelip burada buluşmuş olan bu yersiz yurtsuz insanlar sonsuz bir yatay varoluşa dönmüşlerdi.

Bu dinlenme yerlerinin kuytularında bir yerde, çimenlerin ortasına doğru taşları yapay çelenklerle süslenmiş iki tümseğin arasında bir insan boyunda sahipsiz düz bir yer vardı – üç ziyaretçi bir dürtüyle orada duraksadılar. İki kavalyesinden biraz önde mezar taşlarını okuyan kız, ellerini arkasına kavuşturmuş, ağzı açık, uykulu gözlerle bakan rahat Hans Castorp ve dimdik olmasına karşın biraz kendini geriye vermiş duran Joachim. Kuzenlerin her ikisi de aynı anda Karen Karstedt'e kaçamak bir bakış fırlattı. Fark etti hemen; alçakgönüllü ve çekingen, başını biraz öne eğdi ve gözlerini sürekli kırpıştırarak dudaklarını büzüp zoraki gülümsedi.

Birkaç gün geçti; Hans Castorp buraya, yukarıya geleli yedi ay olmuştu, oysa ondan beş ay fazlası olan Joachim dönüp geriye baktığında bir yılı, yuvarlak bir yılı geride bırakmış oluyordu – kozmik anlamda da bir yıldı bu çünkü güçlü küçük lokomotif onu buraya yukarıya bırakalı beri güneşin çevresindeki dönüşünü tamamlayan yeryüzü yeniden başlangıç noktasına dönmüştü. Karnaval zamanıydı. Perhiz günü de gelmek üzereydi ve Hans Castorp 'bir yıllık olan'a orada yukarıda karnavalın nasıl olduğunu sordu.

"*Magnifique!*" diye yanıt veren Settembrini oldu, kuzenlerle sabah yürüyüşünde karşılaşan. "*Splendid!*" diye de ekledi. "Prater'deki kadar eğlenceli olduğunu göreceksiniz mühendis bey. 'İşte dans başlıyor, biz centilmen erkekler hemen sıraya diziliriz,'" diye bir alıntı yaptıktan sonra onları, ellerinin, kollarının, başının ve omuzlarının hareketiyle desteklediği yerinde ve alaycı bir söz yağmuruna tuttu. "'*Maison de sante*'de bile deliler ve salaklar için balolar ve galalar düzenlediklerini duydum; burada neden olmasın? Program birçok ölüler dansı içeriyor. Ne yazık ki geçen yıl katılanların bazıları bu kez katılamayacaklar çünkü parti saat dokuz buçukta sona eriyor."

"Yani... a a, ne demek istediğinizi şimdi anladım, harika! Ne kadar şakacısınız! 'Saat dokuz buçukta', duydun mu kuzen? Herr Settembrini geçen yıl katılanların bazılarının baloda biraz vakit geçirebilmeleri için saatin fazla erken olduğunu söylemek istiyor. Ha, ha, ha, ne ürpertici! Bu arada 'et'e veda edenler bunlar – kelime oyunumu anlayabiliyor musun? Gerçekten dört gözle bekliyorum," dedi. "Bayram olunca kutlamak gerekir diye düşünüyorum; yıl geçerken her zaman yapıldığı gibi dönüm noktalarını işaretlemeli, yani tekdüze olmasın, bölünsün diye. Öbür türlü çok garip olur. Noel'de, yeni yıl gecesini işaretledik, şimdi de Perhiz Günü geliyor, sonra da Paskalya'dan önceki pa-

zar. Burada *bretzel* bulunur mu? Arkasından Paskalya'dan önceki hafta, Paskalya, altı hafta sonra da Hamsin Yortusu, ondan sonra da göz açıp kapayana dek en uzun gün, yaz dönümü ve derken sonbahar."

"Durun, durun, durun!" diye haykırdı Settembrini, yüzünü göğe çevirip avuçlarıyla şakaklarına bastırarak. "Susun! Size zamanla böyle hızlı oynamayı ve onu hafife almayı yasaklıyorum."

"Özür dilerim, ben tam tersini kastetmiştim. Bu arada şunu da söyleyeyim; sanırım, Behrens beni zehirlerden arındırmak için yakında iğne yapmaya başlayacak çünkü sürekli otuz yedi, dört, beş ya da altı, hatta yedi. Hiç değişmiyor. Yaşamın sorunlu çocuklarındanım ve hep öyle kalacağım – burada uzun süre kalanlardan biri olmamama karşın. Rhadamanth bana bir zaman biçmedi ama bu kadar uzun bir süre burada kaldıktan sonra tedavimi yarıda kesmenin anlamsız olacağını söylüyor, yani demek istediğim buraya bu kadar zaman harcadıktan sonra. Zaten bir zaman saptasa ne olacak? Hiçbir anlamı olmaz; örneğin altı ay dese de, bu her zaman daha fazla olacağı için daha uzun bir süreye hazır olmanız gerekiyor. Kuzenimin durumunu biliyorsunuz; ay başında işi bitecekti, yani tedavisi bitecekti ama son kontrolünden sonra Behrens tamamen iyi olması için daha dört ayın gerekli olduğunu söylemiş. Öyleyse, durumumuz ne? Evet, yazın ortası dedim ama sizi kızdırmak için değil; sonra da kışa doğru yol almaya başlayacağız. Ama şu anda salı gününü kutlamak üzereyiz kuşkusuz. Duyduğunuz gibi ben buna karşı değilim, takvimin dediğine uyup gelişlerine göre belirli günleri kutlamadan yanayım. Frau Stöhr kapıcıdan oyuncak borazanlar alabileceğimizi söyledi, doğru mu bu?"

Evet, doğruydu. Doğru dürüst düşünmeye fırsat bile olmadan geliveren salı gününün sabahında, kahvaltı yapılırken yemek salonu her tür oyuncak üfleme çalgısının sesiyle inliyordu. Öğlen olduğunda da Ganser'in, Rasmussen'in, Kleefeld'in ve başka insanların –yuvarlak gözlü Marusya'nın örneğin– oturduğu masada havada kâğıt oyuncaklar uçuşmaya başlamıştı. Hepsinin başında, yine aksak

kapıcıdan alınma kâğıt şapkalar vardı. Akşam olduğunda da yemek salonunda ve oturma odalarında süren eğlence hızını artırdı ama bir noktada... Hans Castorp'un girişimci ruhu sayesinde yalnızca biz bu eğlencenin nereye varacağını biliyoruz ama zamanı gelmeden bildiklerimizi ortaya döküp de öykümüzün belirli temposunu bozmak niyetinde olmadığımız gibi zamana layık olduğu değeri verebilmemiz için sırasının gelmesini bekliyoruz. Olayları biraz geciktirmemiz bile olası çünkü Hans Castorp'un böyle olaylara girmesine uzun süre engel olan ahlaksal bağlamda utangaçlığına biz de katılıyoruz.

O gün öğleden sonra kim var kim yoksa herkes, sokaktaki karnaval eğlencelerini görmek için aşağıdaki meydanı tavaf etti. İnsanlar soytarı ve cüce maskeleri takmış dolaşıyor, kamçılar saklıyor, çıngırak sesleri içinde geçen süslü kızaklarda oturan maskelilerle yayaların üzerine konfeti yağıyordu. Akşam yemeği zamanı geldiğinde, dışarıdaki neşelerini kendi aralarında sürdürmeye kararlı yedi masanın yedisi de neşe içindeydi. Kapıcı kâğıt şapkalar, kaynana zırıltıları ve düdüklerden iyi iş yapmıştı. Savcı Paravant'nın, üzerinde bir kimono, başında, birinin haykırdığı gibi Frau Wurmbrandt'a ait takma atkuyruğu ve onu tam bir Çinliye benzeten maşayla kıvırdığı bıyığıyla içeri girmesi, süre gelen şamatayı artırdı. İdare de altta kalmamıştı. Her masaya içinde mum yanan, üzerinde de renkli bir ay olan kâğıttan bir fener koymuşlardı. Settembrini yemek salonuna girdiğinde Hans Castorp'un masasının yanından geçerken alıntısı hazırdı:

"Bak ne rengârenk alevler!
Neşeli bir grup toplanmış burada."

Bunları zarif ama kuru gülümsemesiyle söyleyip yerine giderken patladığında kurbanını parfüme boğan küçük topların bombardımanına tutuldu.

Yani, kısacası başından beri bir şenlik havası sarmıştı herkesi. Kahkahalar yükseliyor, avizelerden sarkan süsler hava cereyanıyla savruluyor, konfetiler sosların içinde yü-

züyordu ve kısa bir süre sonra cüce elinde ilk buz kovası ve ilk şampanya şişesiyle telaşla içeriye girdi. Avukat Einhuf işaret verince şampanyayla Burgonya şarabı karıştırıldı ve yemeğin sonuna doğru ışıklar söndürüldü. Yemek salonunda bütün ışıklar kapatılmıştı ve salonu yalnızca, İtalyan gecelerine özgü rengârenk bir ışıltı veren fenerler aydınlatmaya başlayınca herkesin keyfine diyecek bir şey kalmadı. Settembrini başında yeşil kâğıttan jokey şapkasıyla oturan Marusya'ya Hans Castorp'a uzatması için bir not verdi. Kurşunkalemle şunları yazmıştı:

"Aklınızdan çıkarmayın, dağın bu gece çıldırdığını!
Yanıltıcı bir ışık size yol göstermeye kalkarsa,
pek ciddiye almayın onu."

Son zamanlarda yine hiç tadı tuzu olmayan Dr. Blumenkohl'ün yüzünün, daha doğrusu kendine özgü dudaklarının bir ifadesiyle mırıldanmasından bu dizelerin kaynağı anlaşıldı. Hans Castorp altta kalmaması ve her ne kadar çok hafif de kalsa esprili bir mesajla yanıt vermesi gerektiğini hissetti ve bir kalem bulabilmek için ceplerini karıştırmaya başladı ama bulamadı. Joachim'de ve öğretmende de kalem yoktu. Kan çanağına dönmüş gözlerini yardım istemek için doğuya, yemek salonunun uzak sol köşesine doğru çevirdi ve bir anlık bir düşüncenin çok geniş kapsamlı çağrışımlara yol açtığı ortaya çıktı – sapsarı kesildi Hans Castorp ve asıl amacını unutuverdi.

Sararmasının nedeni vardı. Frau Chauchat da herkes gibi o gece için giyinmişti ve üzerinde yeni bir giysi vardı – en azından Hans Castorp'un o güne dek görmediği bir giysi: ince, koyu renkli, siyahımsı, arada kahverengi ışıltıları olan giysinin bir genç kız giysisi gibi yuvarlak kesimli yakası kapalı sayılabilirdi – neredeyse boğazını bile açıkta bırakmadığı gibi ne köprücük kemiğinden bir ipucu veriyor ne de başını o kendine özgü öne eğişi sırasında birkaç tel saçın altından görünen biraz dışa çıkık boyun kemiği görülebiliyordu. Ama giysi Clavdia'nın kollarını omuzlarına kadar çıplak bırakıyordu – kolları, öylesine narin ve dol-

gun ve büyük bir olasılıkla aynı zamanda serin kolları, ipeğin koyu renkli gölgeleriyle tam bir çelişki içinde olağanüstü beyaz görünüyordu. Etki öylesine çarpıcı oldu ki, Hans Castorp gözlerini kapadı ve "Tanrım!" diye fısıldadı. O güne dek bu kesimde bir giysi görmemişti. Özel günlerde ve resmi balolarda, aykırı kaçmayacak kadar dekolte, insan bedenini bu giysiden çok daha açıkta bırakan ama en ufak bir heyecan bile vermeyen tuvaletlere alışıktı. Zavallı Hans Castorp – ince tülle sarılı bu kolları ilk gördüğünde ne denli yanılmış, o gün söylediği gibi bastan çıkarıcı bir 'örtünme' olmadan bu kolların onu çok daha az etkileyeceğini sanmıştı. Ne büyük bir yanılgı! Ne büyük bir kendini aldatmaca! Hasta bir organizmanın bu olağanüstü uzuvlarının göz kamaştırıcı çıplaklığı, o günkü 'örtünme'den – çok daha fazlasına neden olan bir deneyim oldu. Bu deneyime verilebilecek tek bir yanıt vardı: Başını öne eğdi ve içinden, "Tanrım!" dedi bir kez daha. Kısa bir süre sonra bir not daha geldi; şöyle diyordu:

"Tam istenildiği gibi bir topluluk
Gerçekten bir sürü gelinlik kız
Erkeklere gelince hepsi bekâr,
En umut dolu insanlar!"

Biri, "Bravo, bravo!" diye bağırdı. Artık küçük toprak fincanlarda sunulan Türk kahvesine gelmişti sıra; bazıları da likör içiyordu – örneğin, tatlı içkilere bayılan Frau Stöhr. İnsanlar kalkıp salonda dolaşmaya başladılar. Birbirlerinin masasını ziyaret ediyorlardı. Bazıları oturma odalarına geçmişlerdi, bir bölümü de şarap karışımının tadına varabilmek için yemek salonda kalmışlardı. Settembrini, elinde kahve fincanı, dudaklarının arasında bir kürdan, Hans Castorp'la öğretmeni ziyarete gelip aralarına oturdu.

"Harz dağlarında Schierke ve Elend –küçük şeytanlar ve acı– gibi adları olan kasabalar var. Size abartmış mıyım? Bakın açıklıyorum, burada bir ayin yapılıyor ama durun bakalım, bitmek bir yana neşemiz henüz gücünü yitirme-

di, daha doruğuna bile varmadık. Duyduğumuza göre daha birçok maskeli göreceğiz. Bazıları ortadan kayboldu – bu nedenle her tür varsayımda bulunabiliriz. Bekleyin, göreceksiniz."

Gerçekten değişik giysilere bürünmüş insanlar içeriye girdi: erkek kılığına girmiş, dolgun hatlarıyla bir operetten fırlamış gibi yapay kadınlar, yanık şişe mantarıyla yüzlerine sakal çizilmiş ya da tam tersi, aralarında, dekoltesini sergileyen siyah taşlarla bezenmiş açık bir tuvalet giymiş olan ve kâğıt yelpazesiyle sivilceli göğsünü ve sırtını serinletmeye çalışan öğrenci Rasmussen'in de bulunduğu, etekleri yüzünden tökezleyen kadın kılığına girmiş erkekler. Koltuk değneğine yaslanan dizleri bükük bir dilenci. Bir başkası beyaz iç çamaşırı ve bir kadın fötr şapkasını bir araya getirip soytarı kılığına girmişti; dudaklarını kan rengi rujla boyamıştı ve yüzü sürdüğü kat kat pudradan öylesine beyazdı ki, gözleri doğallığını yitirmişti. (Garip tırnaklı gençti bu.) Kötü Ruslar Masası'ndan bir Yunanlı, güzel bacaklarına eflatun rengi bir külotlu çorap giymiş, kâğıt farbelası, kısa paltosu ve kılıçlı bastonuyla bir İspanyol asilzadesi ya da bir masal prensi gibi ortada gururla dolanıp duruyordu. Tüm bu kostümler öğle yemeğinden sonra aceleyle bir araya getirilmişti. Frau Stöhr sonunda dayanmadı ve bir süre yok olduktan sonra temizlikçi kadın kıyafetinde döndü; kollarını sıvamış, önüne önlük takmış, kâğıt şapkasının kordonlarını çenesinin altında bağlamış, eline de kovayla süpürge almıştı. Islak süpürgeyle insanların ayaklarının arasından masanın altını temizlemeye başladı.

"Ve işte yaslı Baubo yalnız geliyor!" diye yeni bir alıntı yumurtladı Settembrini berrak ve canlı sesiyle, ardından da kafiyeli bir sonraki dizeyi ekledi – 'dişi domuz'du kafiye. Frau Stöhr bunu duydu ve ona, İtalyan horozu deyip karnavalın verdiği rahatlıkla sen diye hitap ederek berbat şakalarını kendisine saklamasını söyledi. Zaten yemekte de herkes birbirine sen der olmuştu. Settembrini tam yanıt verecekken lobiden kahkahalar yükseldi ve yemek salonunda bir hareketlilik oldu.

Oturma odalarından çıkan diğer konukların eşliğinde, iki garip kişi yemek salonuna girdi – anlaşılan giyinmeleri henüz bitmişti. Bunlardan birinin üzerinde rahip yardımcılarının giydiği siyah cüppe vardı ama cüppenin üzerine tepeden tırnağa yatay şeritler dikilmişti – aralarında birkaç tane uzunun da olduğu kısa sık şeritlerdi bunlar: aynı bir derecenin üzerindekiler gibi. Sağ elinde bir derece göstergesi taşıyordu; öbür elinin işaretparmağını da solgun dudaklarına bastırmıştı. İkincisi baştan aşağı mavi giyinmiş, kaşları ve dudakları, tüm yüzü ve boynu maviye boyanmıştı. Başında bir kulağını kapayan mavi yün bir bere vardı ve giysisi bir nevresimden ya da tek parça başka bir keten kumaş parçasından hazırlanmış, ayak bilekleri iplerle bağlanmış ve göbek kısmına yuvarlak dursun diye yastık tıkıştırılmıştı. Bu kişilerin Frau Iltis'le Herr Albin olduğu anlaşıldı. Her ikisinin de boyunlarına birer levha asılmıştı – üzerlerinde: 'Suskun Hemşire' ve 'Mavi Heinrich' yazılıydı. Biraz sallanarak salonu dolaştılar birlikte.

Bir alkış koptu ve tezahürattan salon inledi. Süpürgesini kolunun altına sıkıştıran Frau Stöhr eliyle dizlerini bastıra bastıra bayağı bir gülüşle makaraları koyuverdi – temizlikçi kadındı nasıl olsa. Yalnızca Settembrini hiç tepki göstermedi. Çok beğenilen kostümlere bir bakış fırlatmakla yetindi ve kıvrık güzel bıyığının altındaki dudakları bir çizgiye dönüştü.

Mavi'nin ve Suskun'un ardından yemek salonuna girenlerin arasında Clavdia Chauchat da vardı. Yün saçlı Tamara'nın ve göçük göğüslü masa arkadaşının eşliğinde –takım elbise giymiş Buligin adında biriydi bu– Ganser ve Kleefeld'in oturduğu masaya doğru giderken yeni giysisi içinde Hans Castorp'un masasına sürünüp geçti ve elleri arkasında çene çalmak için arkadaşlarının masasında durdu; çekik gözleri gülüyordu. Bu arada yanındakiler hortlakları temsil edenleri izleyerek dışarı çıktılar. Frau Cauchat da, satın almadan bir karnaval şapkası edinmiş, çocukların kâğıdı katlayarak yaptığı cinsten üç köşeli bu şapkayı yana eğik olarak takmıştı ve ona çok yakışmıştı. Eteği biraz büzgülü altınımsı koyu kahve rengindeki uzun

ipek giysisi ancak bileklerini örtüyordu. Kollarıyla ilgili bir şey söylememize gerek yok – omuzlarına dek çıplaktılar.

Hans Castorp, Settembrini'nin, "Ona iyice bir bak, oğlum!" dediğini duydu, uzaktan konuşurcasına. "Lilith bu işte."

"O da kim?" diye sordu Hans Castorp.

Bu soru edebiyatçının pek hoşuna gitti. "Âdem'in ilk karısı. Dikkatli olsan iyi olur..."

Masada ikisinin dışında bir tek masanın ucundaki Dr. Blumenkohl kalmıştı. Joachim ve diğerleri oturma odalarına dağılmışlardı.

"Bu gece, şiirle dolusunuz," dedi Hans Castorp. "Bu Lilli de neyin nesi? Âdem iki kez mi evlenmiş? İlk kez böyle bir şey duyuyorum."

"İbrani geleneğine göre öyle. Lilith genç erkeklerin düşlerine giren bir hayalete dönüştü sonra, özellikle de güzel saçlarıydı onu tehlikeli yapan."

"Ay, iğrenç! Güzel saçlı bir hayalet. Böyle şeylere dayanamazsın, değil mi? Genç erkekleri yola sokmak için gelip ışığı açarsın diyebiliriz. Bunu yaparsın, değil mi Lodovico?" dedi Hans Castorp biraz sersemlemiş olarak. Şarap karışımından epeyce içmişti.

"Bakın, mühendis bey, bu biraz fazla," dedi Settembrini, kaşlarını çatarak. "Eğitimli Batı'da olduğu gibi üçüncü çoğul şahıs kipini kullanın lütfen. Yaptığınız şey size hiç yakışmıyor."

"Neden ama? Karnavaldayız, böyle bir gecede kimse yadırgamaz."

"Evet, bazı şeylere uygarlığa uymayan şeyler katmak uğruna. İnsanların durup dururken 'sen' demesi ya da ilk adla hitap etmesi iğrenç, barbarca bir şey; uygarlığa ve insanlığın gelişmesine, her ikisine de karşı oynanan aşağılık bir oyun. Size, 'oğlum' diye hitap etmem bu anlamda değildi. Sizin edebi başyapıtlarınızdan birinden bir alıntı yapmıştım. Şiirsel konuşuyordum yalnızca."

"Ben de öyle, bundan sonra da öyle konuşmayı sürdüreceğim çünkü şu an bunu gerektiriyor. 'Sen' demek bana

da doğal ve kolay gelmiyor, direncimi kırıp kendimi zorlamam gerekiyor ama bunu gerçekten tüm kalbimle yapıyorum."

"Tüm kalbinizle mi?"

"Tüm kalbimle, evet; o kadar uzun bir süredir burada yukarıda beraberiz ki – yedi ay, hesaplarsan. Bizim ölçülerimize göre bir şey değil ama şu anda geriye bakıp aşağıyı düşündüğümde oldukça uzun bir süre. Bu süreyi burada birlikte geçirdik çünkü yaşam bizi bir araya getirdi; birbirimizi neredeyse her gün gördük ve ilginç şeylerden, aşağıda olsaydım hiç anlayamayacağım konulardan konuştuk. Ama burada bunların önemli ve doğru dürüst şeyler olduğunu anladığım için ne zaman konuşsak çok dikkatli dinledim. Demek istediğim sen, bir *homo humanus* olarak bana açıklamalarda bulunduğunda, deneyimsizliğim göz önünde bulundurulursa fazla bir katkım olamazdı ama söylediğin her şeyin dinlemeye değer olduğunu düşündüm her zaman. Carducci'yle ilgili söylediklerini örneğin; ama o en önemsiziydi. Bunun dışında, dünya cumhuriyetinin güzel üslupla nasıl bağlantılı olduğunu ve zaman olmasaydı insanlık ilerleyemeyeceği için dünyanın suyla dolu eski bir çukur ya da, leş gibi kokan bir göl olarak kalacağını öğrendim. Sen olmasaydın bunları nasıl öğrenirdim ki! Bu nedenle sana 'sen' diyorum, elimde değil kusura bakma, çünkü başka nasıl ifade edebileceğimi bilemiyorum, böyle şeyleri pek beceremem. Sen orada oturuyorsun, ben de böyle konuşuyorum; bu kadar basit. Sen sıradan bir insan ve yalnızca bildik bir yüz değilsin Herr Settembrini, bir şeyi temsil ediyorsun; şu anda ve burada benim yanımda olan bir temsilcisin, sen busun işte," diye açıkladı Hans Castorp, avucunu masaya vurarak. "Ve şimdi sana teşekkür etmek istiyorum," diye sürdürdü konuşmasını, şarap karışımı dolu kadehini Herr Settembrini'nin kahve fincanıyla tokuşturacakmış gibi masanın öbür tarafına iterek. "Teşekkür etmek istiyorum çünkü bana, bir sürü yeni deneyimden geçmesi gereken benim gibi toy bir eşeğe yedi aydır çok iyi davrandın, kür sırasında yapmam gerekli olan şeylerde ve deneyimlerimde yardımcı oldun

ve bazen öykülerle bazen daha somut şeylerle yaşamımı oldukça *sine pecunia*, yönlendirdin. Bütün bunlar için teşekkür etmenin ve senden, bazen kötü bir öğrenci olduğum ve senin dediğin gibi, yaşamın sorunlu çocuklarından biri olduğum için özür dilemenin zamanının geldiğini düşünüyorum kesinlikle. Beni böyle nitelendirdiğinde çok duygulanmıştım, ne zaman aklıma gelse yine duygulanıyorum. Senin için her zaman sorunlu bir çocuk oldum; senin açından da, daha ilk gün söylediğin eğitsel damarın açısından da bu kesinlikle böyle. Evet, bu bana öğrettiğin bağlantılardan biri de hümanizm ve eğitim arasındaki bağlantı. Bana biraz zaman tanırsan başka şeyler de gelir aklıma. Beni bağışla ve benim hakkımda kötü düşünme. Sağlığına Lodovico, çok yaşa. İnsanlığın acısını yok etmek için gösterdiğin edebi çabalarının şerefine içiyorum!" diye konuşmasını bitirdi ve başını geriye atarak şampanyayla Burgonya şarabı karışımının dibini iki yudumda buldu. "Haydi gidip öbürlerine katılalım," diye de ekledi.

"Mühendis bey, size ne oldu böyle?" dedi İtalyan, gözleri fal taşı gibi açılarak. "Bunlar veda sözcüklerine benziyor," diye de ekledi, o da masadan kalkarken.

"Hayır, neden veda olsun ki?" dedi Hans Castorp konuyu ve aynı zamanda pozisyonunu değiştirmeye çalışarak; belinden yukarısıyla tam bir daire çizerek kalkmış ve onu almaya gelen Fräulein Engelhart'a tutunmuştu. Fräulein Engelhart'ın dediğine göre başhekim piyanonun olduğu odada idarenin bir jesti olan punçu kendi eliyle dağıtıyormuş ve eğer beyler içmek istiyorlarsa acele etmeleri gerekiyormuş. Böylece birlikte yemek salonundan çıktılar.

Gerçekten de, Başhekim Behrens ona küçük punç kadehlerini uzatanların arasında üzerine beyaz bir sofra örtüsü örtülmüş bir masanın yanında ayakta duruyor ve büyük bir kâseden dumanları tüten punçu dağıtıyordu. O da karnavala uymuş, her an çağrılabileceği için doktor gömleğini çıkarmamış ama başına, zaten çarpıcı olan görüntüsünü daha da vurgulayan ve onu iyice bir yabancıya benzeten siyah püskülü kulağının üzerinde sallanan bir fes takmıştı.

Beyaz gömlek başhekimin yapısını daha da vurguluyordu ve eğik boynunun düz olduğunu varsaydığınızda, kendine özgü hatları olan küçük renkli bir başın altında normal boyutlardan çok daha iri bir adam gibi geliyordu insana. Bu akşam yüzünün, başına taktığı o çılgın şeyle her zamankinden daha da garip durduğunu düşündü Hans Castorp –maviye çalan, küt burunlu, yassı, ateşli bir yüz, beyazımsı sarı kaşların altında patlak, sulanmış mavi gözler– ve yay biçimindeki dudakların üzerinde kısa kesilmiş, soluk renkli, çarpık bir bıyık. Bir yandan kendini punçun tüten dumanlarından korumaya çalışarak kahverengi tatlı içkiyi, kepçeden kadehe uzun kavisler çizerek dolduruyor, bir yandan da masanın çevresinde atılan kahkahalara bakılırsa kendine özgü ifadesiyle gevezelik edip duruyordu.

"Yaşlı Şeytan, hepsini bastırıyor," diye açıkladı Settembrini yavaşça, başhekimi işaret ederek ve o sırada, birileri gelip onu Hans Castorp'un yanından alıp götürdü. Dr. Krokowski de oradaydı; kısa boyu, tıknazlığı ve duyarsız haliyle. Kara gömleğini omuzlarına sardığı için gömleğin kolları sallanıyor ve yarım bir maske izlenimi veriyordu; kadehini bileğini iyice bükerek ve gözlerinin hizasında tutarak neşe içinde maskeleri yüzünden cinsiyet değiştirmiş bir grupla konuşuyordu. Müzik başladı. Tapir yüzlü kız Mannheimlı birinin eşliğinde Händel'in Largo'sunu çalmaya başlamıştı. Bunu Grieg'in bir sonatı izledi – salon müziği, ulusal nitelikli; yanlarında buz kovalarıyla oturan kostümlü ya da kostümsüz hastalar ve kurulmuş iki briç masasındakiler bile nezaketen alkışladılar. Kapılar açıktı ve lobide de insanlar vardı. Yuvarlak punç masasının çevresindekiler onlara yeni bir oyun öğreten başhekimin çevresine toplanmışlardı. Masanın üzerine eğilmiş, gözlerinin kapalı olduğunu görebilsinler diye başını yana eğmişti. Bir kartvizitin üzerine kurşunkalemle bir şeyler çiziyordu – gözlerinin yardımı olmadan dev gibi eliyle çizdiği bir domuz profiliydi bu. Gerçekçi olmaktan çok yalın ve idealize edilmiş ilkel bir domuzu zor koşullarda çizmeyi başarmıştı. Beceriyle, iyi yapılmış bir şey çıktı ortaya. Göz burna biraz uzak kalsa da aşağı yukarı doğru yerdeydi; başın

üzerindeki sivri kulak ve şişkin karından sallanan bacaklar da. Sırtındaki omuriliğin kavisi aşağıya doğru hoş biçimde devam edip küçücük kıvrık bir kuyrukla bitiyordu. Bitirdiğinde topluluktan "Aaa!" diye bir haykırış yükseldi ve ustayı geçme hırsıyla masaya üşüştüler. Sorun, bırakın gözleri kapalı denemeyi, gözleri açık bile domuz çizebilen birinin çıkmamasıydı ve ortaya olmayacak gariplikler çıktı. Çizgilerin her biri bir tarafa bakıyordu. Gözler başın dışında, bacaklar karnın içinde ya da ayrı bir yerdeydi; kuyruk da tek başına neresi olduğu belli olmayan bir yere doğru kıvrılmıştı. Sonuç, biçimsiz bedenle hiçbir organik bağı olmayan ilintisiz bir arabesk olmuştu. Gülmekten yerlere yattılar. Gruba başkaları da katıldı. Briç oynayanlar bile kartlarını ellerinde yelpaze gibi tutarak merakla yaklaştılar. Bir numara yapmasınlar diye çizenlerin gözlerini izliyorlardı sürekli – birkaçı çaresizlikten gözlerini açmaya kalkınca fena yakalandılar. Aday olan çizerken, gülüşüyorlar, bitirip garip bir yığın çizgiye bakarken de kahkahayı basıyorlardı. Aldatıcı özgüven herkesi denemeye zorluyordu. Kart oldukça büyük olmasına karşın, bir süre sonra iki yanı da öylesine doldu ki, çizgiler üst üste gelmeye başladı. Başhekimin cüzdanından çıkarıp feda ettiği kartın üstüne Savcı Paravant iyice ölçüp biçtikten sonra elini kaldırmadan bir domuzcuk çizmeye kalktı ve sonuçta en başarısız olan da o oldu. Çizdiği şey bırakın domuz bir yana dünyadaki hiçbir şeye benzemiyordu. Haykırmalar, kahkahalar ve coşkulu tebrikler! Birisi yemek salonundan bir mönü getirince hem kadınlara hem erkeklere aynı anda deneme olanağı doğdu; her grubu sıkı sıkıya izleyenlere ve kalemi kapmak için bekleyenlere de. Konukların yalnızca üç kalemi olduğu için bunları birbirlerinin elinden kapıyorlardı. Oyunu başlatıp başarılı olduğunu gördükten sonra başhekim, yardımcısıyla birlikte ortadan kayboldu.

Hans Castorp gruplardan birine katıldı ve dirseğini önünde duran Joachim'in omzuna dayadı; bir elinin beş parmağıyla çenesini tuttu, öbür elini de kalçasına dayayarak çizenlerden birini izlemeye koyuldu; bir yandan da konuşup gülüşüyordu. O da çizmek istedi ve isteğini yüksek

sesle dile getirdiğinde ona da bir kalem verdiler ama verdikleri öylesine güdük bir şeydi ki başparmağınızla işaretparmağınız arasında zor tutabiliyordunuz. Kaleme lanetler okudu, başını tavana doğru kaldırıp gözlerini yumdu ve yüksek sesle kalemin işe yaramazlığına yine lanetler okuyarak kartın üzerine çarçabuk, bir ara masa örtüsüne de taşan iğrenç bir şey çizdi. "Bu sayılmaz!" diye bağırdı haklı gülüşlerin arasında. "Böyle bir şeyle nasıl çizerim ki! Tanrı'nın cezası!" Ve kalemi punç kâsesinin içine fırlattı. "Doğru dürüst bir kalemi olan yok mu? Kim bana bir tane ödünç verebilir? Bir kez daha denemem gerekiyor. Bir kalem, gerçek bir kalem! Kimsenin kalemi yok mu?" diye haykırdı her bir yana, sol koluyla hâlâ masaya dayanırken, sağ elini havada sallayarak. Kalem yoktu. Döndü ve hâlâ bağırarak, küçük odanın açık duran kapısına çok uzak olmayan punç kâsesinin çevresinde olup bitenleri gülerek izleyen Clavdia Chauchat'ya doğru yürüdü; orada olduğunu biliyordu kuşkusuz.

Arkasından birinin, hoş tınılı yabancı sözcüklerle seslendiğini duydu: "Eh! *Ingegnere! Aspetti! Che cosa fa! Ingegnere! Un po'di ragione, sa! Ma e matto questo ragazzo!*" Ama daha çok bağırmaya başlayarak sesi bastırdı ve Herr Settembrini'nin, kolunu ileriye doğru uzatıp elini başının üzerine kaldırarak (memleketinde sıkça görülen ama sözcüklerle anlatması zor bir jest) uzun bir "Ehh!" çektikten sonra karnavalı terk ettiği görüldü.

Oysa Hans Castorp tuğla duvarlı bir bahçede duruyordu o anda ve çıkık elmacık kemiklerinin üstündeki bir çift mavi-gri, eril-dişil göze bakıyordu. "Kalemin var mı acaba?" diye sordu.

Yüzü bir ölünün yüzü gibi sararmıştı; aynı, yalnız yaptığı yürüyüşten dönüp her yanı kan içinde konuşmaya katıldığı günkü gibi. Yüzündeki kan damarlarını denetleyen sinirler görevlerini öylesine iyi yapmışlardı ki, gencin soğuk mum gibi yüzü, sivrilmiş burnu ve kurşun rengi göz altlarıyla bir ölüden farkı kalmamıştı. Buna karşın, Hans Castorp'un sinir sistemi kalbini öylesine hızlı attırıyordu ki düzenli soluk alıp vermesi olanaksızlaşıyordu – bir ür-

perti kapladı bedenini; kıl dipleriyle birlikte dimdik duran ter bezleri faaliyete geçmişlerdi.

Üçgen şapkalı kadın onu baştan aşağı süzdü – gülümseyişinde perişan haline acıdığını ya da kaygılandığını gösteren en ufak bir belirti yoktu. Onun cinsi tutkunun dehşetini izlerken ne acıma ne de kaygı duymaz; buna alışık olmayan erkeklerden çok daha iyi bildikleri bir dehşettir bu ve erkekleri böyle bir durumda yakalarlarsa alay etmeden ve derin bir oh çekmeden duramazlar. Hans Castorp da, o anda acımaya ve kaygıya minnet duymazdı zaten.

"Ben mi?" dedi çıplak kollu hasta kadın, sorusundaki 'sen'e karşılık. "Evet, olabilir." Gülümsemesi ve sesi, uzun suskun bir ilişkiden sonra ilk sözcüklerin nihayet dile getirilmesinin verdiği heyecanı ele veriyordu. Daha önce olanların gizlice o âna toplanmasının verdiği incelikli bir heyecandır bu. "Çok hırslısın... sen... çok... heveslisin," dedi o da sen diye hitap ederek. Alaycılığını sürdürüyordu. Egzotik aksanıyla *e*'leri ve *r*'leri garip bir biçimde telaffuz etmiş ve 'hırslı' sözcüğünü öylesine garip bir biçimde vurgulamıştı ki sözcük, onun hoş tınılı boğuk sesinde tümüyle yabancı bir dilde söylenmiş gibi çıkmıştı. Deri çantasını karıştırdı, bulamayınca içine baktı, bir mendil, sonra da zarif bir gümüş kalem tutacağı çıkardı – narin bir süs eşyası, ciddi bir işte kullanılamayacak türden. Bir zamanların kurşunkalemi, ilklerinden; tutması kolay ve daha doğru dürüst olanlarından.

"*Voilà,*" dedi, kalemi başparmağı ve işaretparmağının arasında tutmuş sallıyordu.

Kalemi ona hem veriyor hem de kaçırıyor, o da kurşun rengi göz çukurlarından gelen bakışları kalemle Clavdia'nin Tatar yüzü arasında gidip gelirken kalemi hem alır gibi oluyor hem de dokunmadığı için almamış oluyordu.

Kanı çekilmiş dudakları aralıktı ve "Gördün mü, biliyordum, kalemin olduğunu biliyordum," derken bile aralıktılar çünkü konuşurken onları kullanmamıştı.

"*Prenez garde, il est un peu fragile!*" dedi Clavdia. "*C'est a visser, tu sais.*"

İkisi de başlarını kalemin üzerine eğerlerken, Clavdia ona kalemin basit mekanizmasını gösterdi; kapağı kaldırdığınızda içinden büyük bir olasılıkla, neredeyse hiç iz bırakmayacak kadar sert, ince bir grafit uç çıkıyordu. Başları birbirine eğik duruyorlardı ve Hans Castorp o akşam için taktığı resmi sert yakaya gömmüştü çenesini.

"Küçük ama senin," dedi, onunla alın alına durup kaleme bakarken; dudaklarını yine hiç hareket ettirmediği için dudaksıl sesler çıkmamıştı.

"Oo! Demek şakacısın da!" dedi Clavdia hafifçe gülümseyerek ve kalemi ona verdi. (Ama, insanın kafasında bir tek damla kan kalmadan nasıl şakacı olabileceğini ancak Tanrı bilir.) "Haydi git, hızlı adımlarla, çiz, iyi çiz, çiz ve rahatla!" O da onu şaka yaparak yolluyordu anlaşılan.

Oysa eğlencenin hızının azaldığı ve son demlerini yaşadığı anlaşılıyordu. Biri hâlâ çiziyordu ama onu izleyen yoktu. Kartlar saçma sapan çizgilerle doluydu çünkü herkes başarısız da olsa bir kez denemişti. İnsanlar başka yönlere dağıldığı için masa neredeyse boşalmış, doktorların gittiği anlaşılınca dans edileceği söylentileri dolaşmaya başlamıştı. Masa bir yana itildi ve okuma ve müzik odasının önüne 'şef' Krokowski ya da başhemşire gelirse haber vermeleri için gözcüler dikildi. Slav bir genç coşkuyla piyanoya atıldı. Birkaç çift daire halinde sandalyelerin ve taburelerin üzerine oturmuş olan izleyicilerin ortasında dönmeye başladılar.

Hans Castorp kenara itilmiş masaya bir el işaretiyle veda edip "Haydi, uğurlar ola!" dedikten sonra, çenesiyle ilk önce küçük salondaki boş birkaç sandalyeyi, sonra da odaları ayıran perdenin sağındaki kuytu bir köşeyi işaret etti. Hiçbir şey söylemedi, belki de müziğin sesi çok yüksekti. İşaret ettiği yere Frau Chauchat için küçük bir tahtı andıran, yüksek arkalıklı, döşemesi tüylü bir kumaştan yapılma bir koltuk, kendisi için de çatırdayan ve gıcırdayan kol konacak yerleri yuvarlak bir hasır koltuk çekti ve onun yanına, ayaklarını koltuğun altına iyice sokarak, elinde kalem kolları koltuğa dayalı, biraz öne doğru eğilerek oturdu. Clavdia, dizlerini biraz yukarıya doğru çekerek

iyice arkaya doğru yaslanmak zorunda kaldı ama bacak bacak üstüne atmayı başarmıştı. Ayağını havada sallıyordu. Siyah rugan ayakkabısının üstünden siyah ipek çorabının sardığı bileği görünüyordu. Önlerinde oturan insanlar arada sırada dansa kalkıyor, böylece yorulanlara yer açılmış oluyordu. Sürekli bir hareketlilik vardı salonda.

"Giysin yeni, sanırım?" dedi Hans Castorp, ona bakmak için bir bahane yaratarak – ve onun yanıtını duydu:

"Giydiklerimle ilgileniyor musun?"

"Haklı mıyım?"

"Evet. Burada diktirdim, Lukacek'e, köydeki terziye. Buradaki kadınların çoğu ona diktiriyor. Beğendin mi?"

"Çok!" dedi Hans Castorp, gözlerini yere indirmeden bir kez daha onu baştan aşağı süzerek.

"Dans etmek ister misin?"

"Sen istersen ederim."

"Sandığım kadar uslu değilsin," dedi Clavdia. Hans Castorp gülerek bunu yadsıyınca, "Kuzenin gitti," diye de ekledi.

"Evet, o benim kuzenim," diye onayladı Hans Castorp gereksiz yere. "Bir süre önce ayrıldığını ben de gördüm. Dinleme küründe olduğuna kuşkum yok."

*"Çok katı, çok saygın, çok Alman bir genç."**

"Katı mı? Saygın mı? Fransızca'yı anlarım ama konuşamam. Ayrıntılara düşkün demek istiyorsun. Biz Almanları öyle mi buluyorsun? *Yani öbür Almanları?"*

"Kuzeninden söz ediyoruz ama doğru, biraz fazla burjuvasınız, *kentsoylu. Düzeni özgürlükten daha çok seversiniz."*

"Sevgi... sevgi. Aslında nedir? Sözcük tam anlatamıyor onu. Birinin sahip olduğunu, öbürü sever. *Bir Alman deyişine göre.* Son zamanlarda özgürlüğün ne olduğunu düşünüyordum," diye ekledi. "Yani, bu sözcüğü öylesine sık duydum ki, kafama takıldı. *Sana Fransızca anlatacağım* ne düşündüğümü. *Tüm Avrupa'nın özgürlük diye nitelendirdiği şey belki de bizim düzen gereksinimimizle*

* Bundan sonraki italik yazılar metinde Fransızca olarak geçiyor. Okuyucuya kolaylık olsun diye Türkçelerini kullandım. (Çev.)

karşılaştırıldığında çok daha burjuva ve çok daha ayrıntılara düşkünlük – bunu demek istemiştim."

"Deme! Çok eğlendirici! Böyle garip şeyler düşünmene kuzenin mi neden oluyor?"

"Hayır, *gerçekten iyi biridir o,* sade bir insandır, risklere açık değil, *anlıyor musun? Burjuva değil o, asker bir adam."*

"Risklere açık değil mi?" diye zorlukla yineledi Clavdia. *"Tümüyle sağlam bir yapısı var, özgüvenli demek istiyorsun. Ama zavallı kuzenin ciddi hasta."*

"Bunu sana kim söyledi?"

"Burada herkes kimin ne durumda olduğunu bilir."

"Bunu sana Başhekim Behrens mi söyledi?"

"Resimlerini gösterirken söylemiş olabilir."

"Resmini yaparken mi demek istiyorsun?"

"Neden olmasın? Sence başarılı bir portre değil mi?"

"Aa, evet, çok başarılı. Behrens cildini kusursuz bir biçimde, ah, gerçekten canlı gibi yapmış. Ben de ressam olmayı çok isterdim, onun gibi benim de cildini inceleme olanağım olsaydı."

"Almanca konuşun, lütfen."

"Ah, Fransızca konuşsam bile Almanca konuşuyorum. *Resim sanatı hem sanatsal hem de tıbbidir, yani kısacası hümanist bir uğraştır.* Peki, ne diyorsun, dans etmek istemez misin?"

"İstemem küşkusuz. Ne kadar çocukça, *doktorun arkasından yapılanlar. Doktor gelirse hepsi kendini şezlonglarının üzerine atacak. Bu kadar saçma bir şey olamaz."*

"Onu bu kadar çok mu sayıyorsun?"

"Kimi?" diye sordu, sözcüğü garip kısa bir biçimde söylemişti.

"Behrens'i."

"Yeter bu Behrens lafı! Dans etmek için çok küçük bir yer. Üstelik de halının üzerinde... Dans edenleri izleyelim."

"Evet, öyle yapalım," dedi Hans Castorp ve büyükbabasının anlayışlı mavi gözleri ve solgun yüzüyle salonda ve okuma odasında hoplayıp zıplayan hastaları izlemeye koyuldu. Suskun Hemşire Mavi Heinrich'le zıplayıp duru-

yordu; frak giymiş olan Frau Salomon bir hayli kabarık duran gömleği, beyaz yeleği ve çizilmiş bıyığıyla, uzun siyah erkek pantolonunun altında bir hayli garip kaçan yüksek topuklu ayakkabılarının üzerinde, kan kırmızı dudaklı beyazlatılmış yüzünde parlayan ve gözleri albino bir tavşanınkileri andıran palyaçosunun kollarında dönüp duruyordu. Mor renkli külotlu çorap giymiş, kısa paltolu Yunanlı düzgün bacaklarını, siyah dekolte giysisi pırıl pırıl parlayan Rasmussen'le tam bir uyum içinde hareket ettiriyor, kimonolu savcı, başkonsolosun karısı Frau Wurmbrandt ve genç Ganser birbirlerine kollarını dolamışlar, üçlü dans ediyorlardı. Frau Stöhr'e gelince; o da paspasını kalbine bastırmış, püsküllerini bir erkeğin saçını okşarcasına okşuyordu.

"Evet, öyle yapalım," dedi Hans Castorp mekanik bir biçimde – alçak sesle konuşuyorlardı piyanonun baskın çıkan sesi arasında. "Burada oturalım ve izleyelim, bir düşte gibi. Biliyor musun benim için bir düş bu aslında; burada böyle oturmak – *çok yoğun bir düş çünkü bir erkeğin böyle bir düş görebilmesi için çok derin uyuması gerekir. Demek istediğim, iyi bildiğim bir düş bu, uzun süredir gördüğüm, sonsuz, evet, simdi olduğu gibi seninle sonsuza dek burada oturmak. İşte sonsuzluk bu.*"

"Bir şair!" dedi Clavdia. *"Kentsoylu, insancıl ve bir şair – tam bir Alman; olması gerektiği gibi!"*

"Korkarım ki biz olması gerektiği gibi değiliz," diye yanıtladı Hans Castorp. *"Hiçbir biçimde. Biz büyük bir olasılıkla* yaşamın sorunlu çocuklarıyız, *işte bu kadar."*

"Güzel bir ifade. Söylesene... bugüne dek bu düşü görmekte çok zorlanmamışsındır, sanırım. Beyefendi sadık kölesine bu sözleri söylemekte biraz geç kalmış."

"Sözcükler ne işe yarar ki?" dedi Hans Castorp. *"Neden konuşulsun ki? Konuşma, ifade... itiraf etmeliyim ki bunlar hoş cumhuriyetçi nitelikler ama şiirsel olduklarından kuşkuluyum. Burada olan biri, oldukça arkadaş olduğumuz Mösyö Settembrini..."*

"Az önce sana bir şeyler söylemeye çabalayan kişi."

"Öyle olsa da, o çok büyük bir konuşmacı, güzel dizeler

okumaya bayılıyor ama bunlar insanı şair yapmak için yeterli mi?"

"Beyefendiyle tanışmadığımız için çok üzgünüm."

"İnanırım."

"Aa, demek inanıyorsun!"

"Ne? Sözgelimi, özel bir anlamı yok. Fransızca'yı iyi konuşamadığımın farkına varmışındır. Her neyse, yine de seninle anadilim yerine Fransızca konuşmayı yeğlerim çünkü benim için Fransızca konuşmak hiçbir şey söylemeden konuşmak gibi – sorumluluğu yok, düşte konuştuğumuz gibi. Anlıyor musun?"

"Aşağı yukarı."

"Bana yeter, konuşmak," diye sürdürdü Hans Castorp, *"ne kadar zavallıca bir şey. Sonsuzlukta insanlar hiç konuşmaz. Biliyor musun sonsuzluk domuzcuğu çizmek gibi bir şey: Gözlerini yumar, başını öbür yana çevirirsin."*

"Fena değil. Sonsuzluğa yabancı değilsin anlaşılan, onu iyi tanıyorsun, her ayrıntısını. Küçük, garip bir hayalci olduğunu söylemek zorundayım."

"Ayrıca, seninle daha önce konuşsaydım, 'siz' demem gerekirdi."

"Demek öyle. Bundan sonra bana hep 'sen' diye mi hitap edeceksin?"

"Kuşkusuz. Aslında ben sana hep 'sen' dedim, sonsuza dek de diyeceğim."

"Bu kadarının biraz fazla olduğunu söylemek zorundayım. Nasıl olsa uzun bir süre daha 'sen' diyemeyeceksin. Gidiyorum."

Söylediğini algılayabilmesi zaman aldı. Ayağa kalktı ve şaşkınlıkla çevresine bakındı – bir düşten kabaca uyandırılmış biri gibi. Konuşmaları ağır ilerlemişti çünkü Hans Castorp'un Fransızca'sının iyi olmaması kendini ifade etmesini zorlaştırıyordu. Bir süredir susmuş olan piyano yeniden çalmaya başladı; Slav gencin yerini Mannheimlı adam almıştı. Notaları önüne açmış, sayfaları çevirmek için Fraulein Engelhart yanına oturmuştu. Konukların çoğunun yatay pozisyona geçtikleri görülüyordu. Artık önle-

rinde kimse kalmamıştı. İnsanlar okuma odasında yeniden kâğıt oynamaya oturmuşlardı.

"Ne yapmak niyetindesin?" diye sordu Hanş Castorp şaşkınlık içinde.

"Gidiyorum," diye yineledi Clavdia, onun yüzündeki donuk ifadeye şaşırarak.

"Doğru olamaz," dedi Hans Castorp. "Şaka yapıyorsun."

"Hiç de değil. Çok ciddiyim. Gidiyorum."

"Ne zaman?"

"Yarın, *yemekten sonra.*"

İçinde bir deprem oluyordu sanki Hans Castorp'un. "Nereye gidiyorsun?" diye sordu.

"Çok uzaklara."

"Dağıstan'a mı?"

"Bu konuda bilgin var bakıyorum. Belki – en azından şimdilik."

"İyileştin mi, yani?"

"O işe gelince, hayır – ama Behrens şu anda burada bana yapılacak bir şey olmadığı düşüncesinde. *Bu yüzden biraz hava değişikliğini göze alabildim."*

"Bu, geri döneceğin anlamına mı geliyor?"

"Belli değil, daha doğrusu ne zaman geleceğim belli değil. *Ben özgürlüğümü her şeye yeğ tutarım, özellikle de kalacağım yeri seçme özgürlüğünü. Özgür olma saplantısının ne olduğunu anlayabileceğini pek sanmıyorum. Bu insanın kanında olan bir şey belki de."*

"Peki, Dağıstan'daki kocan özgür olduğunu kabul ediyor mu?"

"Bana özgürlüğümü veren hastalığım. Biliyor musun, bu buraya üçüncü gelişim. Yine de gelebilirim ama o zamana kadar sen çoktan gitmiş olursun."

"Öyle mi dersin Clavdia?"

"Şimdi de ilk adımla hitap! Sen gerçekten, karnaval âdetlerini ciddiye alıyorsun!"

"Hastalığımın derecesini biliyorsun anlaşılan, öyle mi?

"Evet ve hayır, burada her şeyin bilindiği kadar.

Küçük bir leken var içerde, biraz da ateşin, değil mi?"

"Otuz yedi sekiz, otuz yedi dokuz öğleden sonraları. Seninki?"

"Oo, benim durumum biraz daha karmaşık, o kadar basit değil."

"Tıp denen hümanist bilimde, lenf bezlerinde veremin oluşması denen bir şey var."

"Ah, demek ki casusluk etmişsin canım, bu belli oluyor."

"Ve sen – lütfen beni bağışla! Sana bir şey sormak zorundayım, çok önemli, Almanca soracağım. O gün, altı ay önce, muayene olmaya giderken, masadan kalktım, bana baktın ve giderken beni izledin, hatırlıyor musun?"

"Ne biçim soru bu? Altı ay önce!"

"Nereye gittiğimi biliyor muydun?"

"Biliyordum kuşkusuz ama rastlantı sonucu."

"Behrens söylemişti demek. Doğru mu?"

"Hep Behrens, Behrens!"

"O senin cildini kusursuz bir biçimde yansıtmış. Üstelik yanakları pırıl pırıl parlayan ve çok ilginç bir kahve takımı olan dul bir erkek. Senin bedenini yalnızca bir doktor olarak değil aynı zamanda başka bir hümanistik dal açısından da tanıyor."

"Bir düşteymiş gibi konuşuyorum demekte çok haklıymışsın, dostum."

"Olabilir, ama yeniden düşe dalmama izin ver; beni gitme haberinle bir çalar saatin sesiyle uyandırır gibi acımasız uyandırdın. Senin bakışın altında altı ay geçti – şimdi de seni gerçekten tanıdığımda bana gideceğini söylüyorsun!"

"Bir kez daha söylüyorum, bu konuda çok önce konuşabilirdik."

"Bundan hoşlanır mıydın?"

"Ben mi? Bazı şeylerden kolayca sıyrılamazsın küçüğüm; bu seninle ilgili, senin sorunun – şimdi bir düşte gibi konuştuğun bir kadına yaklaşamayacak denli çekingen miydin yoksa seni engelleyen biri mi vardı?"

"Söyledim sana. Sana 'siz' diye hitap etmek istemiyordum."

"Ne büyük bir yalan. Söyle, biraz önce ayrılan o etkileyici konuşmacı İtalyan bey sana ne söyledi?"

"Hiçbir şey anlamadım. Seni gördüğüm andan sonra o bana vız gelir. Ama unutuyorsun – topluluğun içinde seninle tanışmak o kadar kolay olmazdı. Ayrıca, burada kuzenimle beraberim; onun da burada hoşça vakit geçirmeye hiç niyeti yok. Bir an önce düzlüğe inip asker olmaktan başka bir şey düşünmüyor."

"Zavallı. Aslında ne kadar hasta olduğunu bilmiyor. Arkadaşın olan İtalyan'ın da ondan daha iyi durumda olduğu söylenemez."

"O da öyle diyor. Ya kuzenim? Doğru mu bu? Beni korkutuyorsun."

"Düzlükte asker olmaya kalkarsa büyük bir olasılıkla ölür."

"Yakında öleceği... Ölüm. Ne ürkünç bir sözcük, değil mi? Ama sözcüğün beni bugün ürkütmemesi garip. 'Beni korkutuyorsun'u laf olsun diye söyledim. Ölüm beni ürkütmüyor. Heyecanlanmıyorum. Merhamet de duymuyorum, ne Joachim ne de kendim için, onun öleceğini duymak da ürkütmüyor. Doğruysa bu, onun durumu da benimkine çok benziyor çünkü bence benim durumum da pek iyi sayılmaz. O ölüyor ve ben – ben de âşığım. İyi! O çok özel fotoğrafların çekildiği odanın önündeki bekleme odasında bir kez kuzenimle konuşmuştun. Hatırlarsan eğer."

"Hayal meyal hatırlıyorum."

"Behrens'in senin saydam fotoğrafını çektiği gündü!"

"Aa, tamam."

"Tanrım! Fotoğraf yanında mı?"

"Hayır, odamda saklıyorum."

"Ah, odanda demek. Benimki her zaman cüzdanımda. Sana göstermemi ister misin?"

"Teşekkür ederim ama kalsın, o denli meraklı değilim. büyük bir olasılıkla, çok masum bir resimdir."

"Senin dış portreni gördüm ama odanda saklı tuttuğun iç portreni görmeyi yeğ tutarım. Sana bir şey daha so-

rayım. Arada sırada, köyde yaşayan bir Rus bey seni görmeye geliyor. O kim? Seni neden ziyaret ediyor?"

"Casuslukta üstüne yok. Pekâlâ, seni yanıtlayacağım: hasta bir memleketlim. Onunla yıllar önce başka bir kür yerinde tanıştım. İlişkimiz mi? Birlikte çay içeriz, birkaç tane sigarillo tüttürürüz, dedikodu yaparız, erkekleri, Tanrı'yı, ahlakı ve daha binlerce şeyi konuşuruz. O kadar. Tatmin oldun mu?"

"Ahlak konusunu da demek. Bu konuda neler keşfettiniz?"

"Ahlak mı? Seni ilgilendiriyor, değil mi? Bize göre insan ahlakı erdemde yani, mantıkta, düzende. Doğru davranmakta ve saygınlıkta değil, tam tersinde aramalı: günahta, kendini riske atmakta, bize zarar verende ya da bizi yıkanda. Bize göre insan, kendini kurtarmak yerine kendini bırakmalı ve yıkılmasına, hatta ezilmesine izin vermeli; büyük ahlakçılar hiç de erdemli sayılmazlar, tersine, onlar kötülükte ve fesatta macera arayan ve Hıristiyan olarak günaha nasıl boyun eğeceğimizi gösteren büyük günahkârlardır. Bunlar sana çok ters geliyor değil mi?"

Hans Castorp bir şey demedi. Hâlâ aynı pozisyonda oturuyordu – iyice geriye doğru yaslanmak zorunda kalmış, üçgen şapkalı kadına doğru eğilmiş, birbirine doladığı ayakları, gıcırdayan sandalyesinin altında ve Clavdia' nın kalemi hâlâ elinde, gözlerini, Hans Lorenz Castorp'un mavi gözlerini eğerek artık boşalmış olan odaya bakıyordu. Konuklar dağılmıştı. Odanın bir köşesindeki piyanodan kopuk kopuk tınılar yükseliyordu; Mannheimlı hasta tek elle çalmaya, yanında oturan öğretmen notaları dizlerine koyup çevirmeye başlamıştı. Hans Castorp ve Clavdia Chauchat'nın konuşması sona ererken piyanist çalmayı bıraktı ve elini kucağına koydu. Freulein Engelhart ise sayfaları çevirmeyi sürdürüyordu. Karnaval partisinden geriye suskun oturan bu dört kişi kalmıştı. Sessizlik birkaç dakika sürdü ve giderek piyanoda oturan ikilinin üzerine sindi. Mannheimlının başı tuşlara, Fräulein Engelhart'ınki de onun müziğine doğru eğilmeye başlamıştı. Sonunda, Mannheimlı adamla öğretmen, sessizce anlaşmış gibi, bir-

birlerine değmeden kalktılar ve odanın dolu olan öbür köşesine bakmamaya özen göstererek başları eğik, kolları sarkık, ayaklarının ucuna basarak okuma odasından sessizce çıkıp gözden kayboldular.

"Herkes odasına çekiliyor," dedi Frau Chauchat. *"Bunlar son kalanlardı. Ah, evet, eğlence sona erdi."* Ve kâğıt şapkasını başına bir örgüyle doladığı kızılımsı saçlarının üzerinden almak için iki kolunu birden kaldırdı. *"Bundan sonrasını biliyorsunuz, beyim."*

Ama Hans Castorp gözlerini açmadı ve pozisyonunu değiştirmedi; kabul etmemişti. *"Hayır Clavdia, sana hiçbir zaman 'siz' demeyeceğim, ne yaşarken ne de öldükten sonra.* Böyle ifade edebilirim, etmeye de hakkım var. *Uygar ülkelerde ortaya çıkmış olan bu hitap tarzı bana öylesine kentsoylu ve öylesine bilgiç geliyor ki. Bu tür formları kullanmaya ne gerek var? Biçimcilik bilgiçlikle aynı şey! Hasta memleketlinle birlikte yaptığınız yorumlar, özellikle de ahlak üzerine olanlarının beni gerçekten şaşırttığını mı düşünüyorsun? Beni budala mı sanıyorsun? Söyle bana, benim hakkımda ne düşünüyorsun?"*

"Fazla düşünmeye gerek yok. Doğru dürüst, yalın bir insansın, iyi bir aileden gelen, yol yordam bilen ve öğretmenlerine hiç karşı gelmemiş birisin: Yakında düzlüğe inecek ve burada düşte konuştuğunu tümüyle unutup vatanı için var gücüyle çalışacak biri. İşte senin içsel resmin bu, hem de, hiçbir araç olmadan çekilmiş. Sana tam benziyordur, umarım?"

"Behrens'in ortaya çıkardığı bazı ayrıntılar eksik."

"Ah, doktorlar her zaman bir şeyler bulurlar, işleri bu zaten."

"Mösyö Settembrini gibi konuşuyorsun. Peki, ya ateşim? O nereden geliyor?"

"Oo, o önemli olmayan bir şey, yakında geçer."

"Hayır Clavdia, söylediğinin doğru olmadığını sen de biliyorsun, inanmadan konuştuğuna kuşkum yok. Bedenimdeki bu ateş, yorgun kalbimin çarpması ve ellerimin titremesi" –solgun yüzünü ona daha da yaklaştırdı; dudakları titriyordu– *"geçici olmaktan öte şeyler – sana duydu-*

ğum aşktan, evet aşktan, seni ilk gördüğüm, daha doğrusu, seni yeniden tanıdığım andan beri beni saran aşktan, beni buralara getiren de o."

"Çılgınlık bu! "

"Ah, aşk çılgın, mantıkdışı ve yasak değilse ve kötülük dolu bir macera anlamına gelmiyorsa bir hiçtir. O zaman hoş bir bayağılık, düzlükte, sakin tatlı şarkılar söylemeye yarayan bir oyalanmadır. Ama seni ve sana duyduğum aşkı tanıyınca... gerçekten doğru, seni daha önceden de tanıyordum, çok eski günlerden; o harika çekik gözlerini, ağzını ve sesini – yıllar önce, henüz bir öğrenciyken seninle tanışabilmek için senden bir kalem istemiştim çünkü sana çılgıncasına âşıktım – Behrens'in bedenimde bulduğu sana duyduğum yıllanmış aşkın izleri ve o zaman da hasta olduğumun kanıtı."

Dişleri birbirine vuruyordu. Hayal kurarken bir ayağını gıcırdayan sandalyesinin altından çıkarıp öne uzatmış, öbür dizini de yere koymuştu; önünde diz çöküyordu şimdi, başı öne eğik, tüm bedeni titreyerek. *"Seni seviyorum,"* diye geveledi. *"Seni her zaman sevdim çünkü sen benim yaşamımın 'sen'isin, düşümsün, yazgımsın, tüm isteğim ve sonsuz özlemimsin..."*

"Kalk, kalk!" dedi Clavdia. *"Öğretmenlerin seni böyle görse..."*

O çaresizlik içinde, yalnızca başını sallayabildi Hans Castorp, gözlerini halıdan kaldırmadan, *"Umurumda değil,"* dedi. *"Ne Carducci, ne güzel üslup cumhuriyeti ne de insanlığın zamanla ilerlemesi – çünkü seni seviyorum!"*

Clavdia onun kısa kesilmiş saçlarını okşuyordu yavaşça. *"Benim küçük kentsoylum,"* dedi. *"Ciğerinde lekesi olan benim güzel küçük kentsoylum. Beni gerçekten bu kadar çok mu seviyorsun?"*

Dokunuşuyla kendinden geçti Hans Castorp ve dizlerinin üzerine çöktü; başını geriye vermiş, gözlerini yummuştu. *"Ah, seni ne kadar sevdiğimi biliyorsun,"* diye sürdürdü konuşmasını. *"Ah, biliyorsun, aşk. Beden, aşk ve ölüm tümü bir bütündür, aynı şeydir çünkü beden hastalık ve şehvet demektir ve ölümün nedenidir; evet, her ikisi de,*

aşk da ölüm de etle bağlantılıdır ve dehşetin ve güçlü büyünün kaynağıdır. Oysa ölüm biliyorsun, bir yandan öylesine kuşkulanılacak ve öylesine iğrenç bir şeydir ki insanın yüzünü kızartıyor ama öte yandan çok ciddi ve yüce bir şey, gülerek, para kazanarak ve sürekli tıkınarak tüketilen bir ömürden çok daha yüce! Yüzyıllardır gevezelikle ve aldatmacalarla sürüp giden insanlığın ilerlemesinden çok daha saygın – tarih, soyluluk, dindarlık ve de kutsallık demek o, önünde şapkanı çıkarıp ayaklarının ucuna basarak yürüyeceğin bir şey. Et ve bedensel aşkta da rezil ve kirli bir şeyler var: Beden bu yüzden kendinden korkar ve utançtan kızarır ya da sararıp solar ama beden aynı zamanda organik yaşamın saygın ve görkemli bir ürünü, olağanüstü bir olgusu, biçimin ve güzelliğin kutsal bir mucizesidir ve onu sevmek, yani insan bedenini sevmek hümanistik bir olgu ve dünyadaki tüm eğitimden çok daha eğitici bir güçtür! Ah, insanı tutsak yapan organik güzellik, ne yapay olarak yağlıboyayla ne de taştan yapılma; sonsuza dek canlı ve sonsuza dek değişen maddeden oluşmuş yaşamın ve çürümenin ateşli gizemiyle dolu! İnsan bedeninin inanılmaz dengesine bir bak, omuzlara, kalçalara, iki yanda çiçek açan göğüslere ve iki yana yerleştirilmiş kaburgalara, yumuşak karnın ortasındaki göbeğe ve bacak arasındaki cinsel organlara! Cildin ipeğimsi dokusu altında hareket eden kürekkemiklerine, omurganın, zengin kaba etin o çifte bahar açan yuvarlaklığa doğru inişine, damarların ve sinirlerin o olağanüstü ağının parmak uçlarına dek uzanışına ve kollarla bacakların benzerliklerine! Ah, dirseğin ve dizin, altında eklemlerin oynadığı tatlı kabarıklıkları, ey, dolgun etin altındaki organik incelikler! İnsan bedeninin o olağanüstü yerlerini okşamak bitmesini istemediğiniz ne zevkli ve doyurucu bir şölendir! Ardından gözyaşı dökmediğiniz bir ölüm şöleni! Tanrım, bırak da, altında hünerli bir kapsülün kaygan bir yağ salgıladığı dizinin derisini koklayayım! Bırak da, ağzım, bacaklarının başladığı yerden çıkan ve aşağıya, baldır kemiğine doğru ikiye ayrılan femural damarın olduğu yere dokunsun! Bırak da, gözeneklerini soluyayım ve tüylerine dokunayım – ah, toprağa

yazgılı, sudan ve proteinden oluşan insan imgem, bırak da, dudaklarımı dudaklarında yiteyim!"

Sustuğunda gözlerini açmadı; titremeler içinde, ellerini uzatmış, başı geriye doğru öylece kaldı – hâlâ kalemi elinde tutuyordu.

"Sen gerçekten ateşli kur yapmasını bilen birisin – Alman tarzı, çok derinden," dedi Clavdia.

Ve kâğıt şapkasını yeniden başına taktı.

"Adieu, Karnaval Prensim! Bu gece ateşinizin iyice yükseleceğini size şimdiden söyleyebilirim," dedikten sonra sandalyesinden kaydı, kapıya doğru süzüldü, orada duraksayıp çıplak kollarından birini havaya kaldırdı. Eli hâlâ kapının kolunda dönüp omzunun üzerinden yavaşça, *"Kurşunkalemimi geri vermeyi unutmayın!"* dedi.

1929 NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ

THOMAS MANN

BÜYÜLÜ DAĞ

CAN

ROMAN

Thomas Mann, kişisel deneyimlerinden yola çıkarak yazdığı, "zaman" ve "psikanaliz" üzerine denemelerin de yer yer kendini gösterdiği ***Büyülü Dağ***'ın yayımlanmasından sonra 1929 Nobel Edebiyat Ödülü' ne değer görüldü.

Hamburglu genç gemi mühendisi Hans Castorp, bir sanatoryumda tedavi olan kuzenini ziyaret etmek için İsviçre'ye gider. Ancak bu kısa ziyaret kendisinin de hasta olduğunu öğrenmesiyle yedi yıla çıkar. Sanatoryumda kaldığı süre içinde hastalık ve ölüm gibi deneyimlerin ötesinde yaşamın mucizesini kavrayan Castorp'un yalın ruhu bir değişim geçirir.

Thomas Mann, roman sanatının bütün incelikleriyle yarattığı, ironik bir üslupla sunduğu bu yapıtında, zaman, karşıt kültürler, aşk, hastalık, ölüm gibi evrensel temaları işliyor. Birinci Dünya Savaşı öncesinde çağın dünya sorunlarını, bir uygarlığın çöküşünü inceleyen, burjuva geleneğini ve ahlakını sertçe, ironik bir dille eleştiren *Büyülü Dağ*, çağa tutulan bir ayna.

KAPAK RESMİ: CASPAR DAVID FRIEDRICH

ISBN 978-975-510-872-8

9 789755 108728

http://www.canyayinlari.com